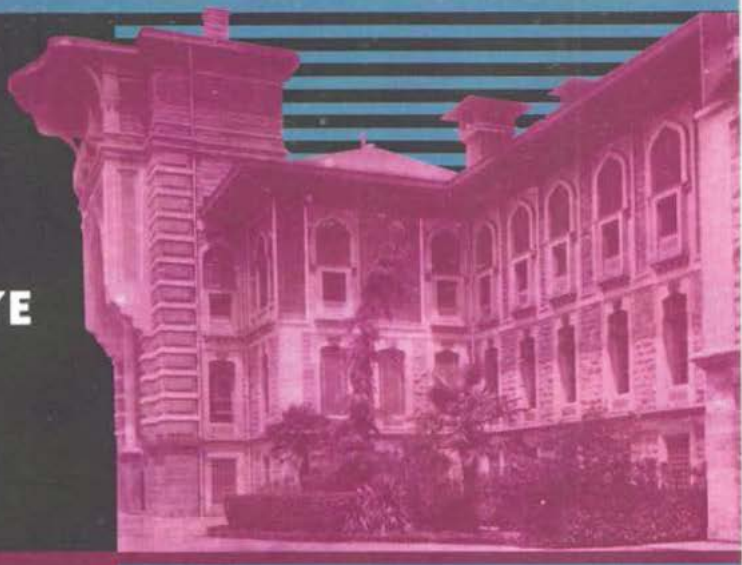
OSMANLI BORÇ YÖNETİMİ

DÜYÛN-I UMUMİYYE 1879-1891

TAKIM I - CİLT 2

MEHMET HAKAN SAĞLAM

TARİH VAKFI YURT YAYINLARI

TARİH VAKFI

Sarıdemir Mah. Ragıp Gümüşpala Cad. No: 10
34134 Eminönü/İstanbul
Tel: (0212) 522 02 02 - Faks: (0212) 513 54 00
www.tarihvakfi.org.tr - tarihvakfi@tarihvakfi.org.tr

© Tarih Vakfı Yurt Yayınları

Kapak Resmi
Düyûn-ı Umumiyye Binası
(Cağaloğlu-İstanbul Lisesi)

Kitap Tasarımı
Haluk Tuncay

Baskı
Şahin Ozalit ve Büro Gereçleri Tic. Ltd. Şti.
Lati Lokum Sok. No: 9/A Mecidiyeköy/İstanbul
Tel: (0212) 211 35 93

Yayıncı Sertifika Numarası: 12102
Matbaa Sertifika Numarası: 18870

Birinci Basım: Mart, Nisan, Aralık 2007, Ekim 2008,
Ekim 2011, Ocak 2016

ISBN 978-975-333-203-3 (Takım)
ISBN 978-975-333-204-0 (1. Cilt)
ISBN 978-975-333-205-7 (2. Cilt)
ISBN 978-975-333-206-4 (3. Cilt)
ISBN 978-975-333-207-1 (4. Cilt)

OSMANLI BORÇ YÖNETİMİ

DÜYÛN-I UMUMİYYE
1879 - 1891

TAKIM I - CİLT 2

MEHMET HAKAN SAĞLAM

TARİH VAKFI YURT YAYINLARI

*Mehmet Hakan Sağlam, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu öğretim üyesi. 1967 Kilis doğumlu. İstanbul Kabataş Erkek Lisesi (1984) ve İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi İktisat Bölümü (1988) mezunu. Yüksek lisans eğitimini "Türkiye'de Altın Ticareti" (1991), doktora eğitimini "Dünya Borsalarında Vadeli (Future Altın İşlemleri" (1993) başlıklı tezleriyle İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Para-Banka Anabilim dalında yaptı. Makro İktisat, Türkiye Ekonomisi, Altın ve Döviz Piyasaları, Sermaye Piyasaları, Vadeli ve Opsiyonlu Piyasa İşlemleri konu'arında lisans, yüksek lisans ve doktora dersleri veren yazarın; **Altın (1993), Dünden Bugüne İstanbul Üniversitesi Yayınları-Kitaplar 1933-1993 (1993), Ödev ve Rapor Hazırlama Teknikleri** 2006), **I. Tertip Düstûr Kılavuzu** Osmanlı Devlet Mevzuatı) 1839-1908 **e II. Tertip Düstûr Kılavuzu** Osmanlı Devlet Mevzuatı) 1908-1922 2006) isimli kitapları ile Kapital, Altın Haber, Trend, Türkiye İktisat, İktisat, Ticaret Caddesi, Gold News, Finans Dünyası, Turkey Economy ve Gold Report ibi finans ve ekonomi dergilerinde, sermaye piyasaları, altın ve döviz piyasaları zerine çok sayıda makalesi yayımlandı. **Osmanlı Devleti'nde Moratoryum 1875-1881) Rüsûm-ı Sitte'den Düyûn-ı Umumiyye'ye", "Meşrûtiyet Dönemi Osmanlı Mali İstatistikleri" ve Osmanlı Arşiv Belgelerinde Yer İsimleri" konulu üç ayrı kitap hazırlığı** evam eden yazar, arşiv ve kütüphanelerdeki Osmanlıca belgelerin hızlı çevirine imkân sağlayacak olan Osmanlıca-Türkçe Lügat ve Elektronik Çeviri Programı üzerinde çalışmaktadır.*

İÇİNDEKİLER

Açıklamalar vii

BÖLÜM 1 3

A. Düyûn-ı umûmiyye memurlarının seçimi, tayini, işe alınması, görevden azli ve ödüllendirilmesi, memur ve müfettişlerin görevleri ile harcama yetkileri 3

B. Memurlardan alınacak kefâlet senetlerinin kabûlü, kontrolü, saklanması ve iadesi işlemleri 107

C. Maliye müfettişlerinin teftiş dereceleri ve yetkileri 130

BÖLÜM 2 133

A. Tuz tekeli, tuzun taşınması, taşıma ücretlerinin ihalesi, tuzun teslimi, istiflenmesi, saklanması, devir, kayıt, satış ve fire işlemlerinin ne şekilde yapılacağı 133

B. Yabancı menşeli tuz yüklü gemiler ile ocaklardan tuz yüklenecek gemiler hakkında yapılacak işlemler 210

C. Tezkeresiz veya tezkere fazlası kaçak tuzlar, yerli ve yabancı menşeli kaçak tuzlardan alınacak para cezaları, ihbariyeler, yakalanan ve el konulan tuzların satışı, para cezalarını ödemeyenler hakkında ne şekilde işlem yapılacağı 227

Tuz Talimatı : Tezkere fazlası yerli tuzlardan alınacak vergi ve cezalar, kaçak yerli ve yabancı tuzlara el konulması, para cezalarının tahsili, ihbariye bedellerinin ne şekilde dağıtılacağı 271

BÖLÜM 3 279
A. Alkollü içkilerin kontrol ve ölçümlemesi, vergi ve diğer işlemlerinin ne şekilde yapılacağı 279
B. Yabancı ülke vatandaşlarınca üretilen içkiler ile manastırlar ve manastırlara bağlı çiftliklerde üretilen alkollü içkiler hakkında yapılacak işlemler 352
C. Rakı yapımında kullanılmak üzere ithal edilen ispirto, rom, konyak, brendi, votka ve şampanya ile rakı yapımında kullanılan meyveler hakkında yapılacak işlemler 364
D. Gümrük idarelerine getirilen içkiler hakkında ne şekilde işlem yapılacağı 375
E. Tezkeresiz yakalanan kaçak içkiler ile vergi dışı tutulup kişilerin kendi şahsi tüketimine ayrılan içkilerin kaçırılması durumunda alınacak para cezaları, bu konudaki ihbariye ödemelerinin ne şekilde yapılacağı 384
Tezkeresiz veya tezkere fazlası olduğu için yakalanan içkiler ile gizlice meyhane ve fabrikalara getirilen rom, ispirto ve rakı yapımına elverişli meyveler ve şahsi tüketime ayrılmış gibi gösterilip gizlice başka evlere aktarılan şaraplardan alınacak vergi ve para cezaları ile ihbariye işlemlerinin ne şekilde yapılacağını izah eden talimat 396
F. Tezkeresiz içki satanlar ile evlerinde içki satan ve bey'iyye vergisini ödemeyen kişilere kesilecek para cezaları ve ihbariye işlemleri 402
Alkollü içki satış vergisi nizamnamesi 405
Alkollü içki satış vergisini zamanında ödemeyen veya bey'iyye tezkeresi almaksızın içki satış yeri açan veya başka bir konuda faaliyet gösteren işyerlerinde kadeh veya kıyye ile içki satan kişilerden alınacak vergi, para cezası ve ihbariye işlemlerini izah eden talimat 430

Dizin 433
Kaynakça 443

AÇIKLAMALAR

Bu kitap toplam beş takımdan oluşacak Düyûn-ı Umûmiyye serisinin birinci takımıdır. Birinci Takım 22 Temmuz 1879-12 Mart 1891 tarihleri arasındaki yazışmaları içermekte olup dört ciltten oluşmaktadır.

Yazışmaların miladi tarihlendirilmesinde rumi tarihler esas alınmıştır. Tarih çevrimleri sırasında Türk Tarih Kurumu'nun Elektronik Tarih Çevirme Kılavuzu kullanılmıştır.

Her yazışmanın üzerine kısa özeti verilmiştir.

"Osmanlı Borç Yönetimi" isimli kitap serisinin birinci takımında;

a) Düyûn-ı Umûmiyye memûrlarının görevleri ve ne şekilde hareket edecekleri,
b) İdare'ye tahsis edilen gelirlerden tuz, içki, damga vergisi, tütün, ipek aşarı, av tezkereleri, deniz ve kara avcılığı tezkereleri ile tömbeki bey'iyye vergisi işlemlerinin ne şekilde yürütüleceği,
c) Rüsûm-ı Sitte İdâresi'nin kurulduğu 1879 tarihine kadar Rüsûmat Emâneti tarafından, Düyûn-ı Umumiyye İdaresinin kurulduğu 1881 tarihinden 22 Şubat 1306 (6 Mart 1891) tarihine kadar ise Rüsûm-ı Sitte ve Düyûn-ı Umûmiyye İdaresi tarafından nezaret ve müdürlüklere gönderilen kanun, tüzük, talimat, şartname, kararname, açıklama ve sözleşmeler ile yazışmalardan halen yürürlükte olanlar,
d) Sözkonusu kanun, tüzük ve talimatların gerek tamamen gerekse kısmen değişen madde, bend ve fıkralarının eski ve yeni halleri yer almaktadır.

I. Takım 1. Cilt; 2, 3 ve 4. ciltlerde yer alan yazışmaların bir nevi fihrist ve özeti niteliğindedir.

Belgelerin orjinal metinlerinin yeraldığı 2. Ciltte Düyûn-ı Umumiyye memurları, tuz ve içki konuları; 3. Ciltte Damga Vergisi, tütün ve ipek konuları; 4. Ciltte tezkere işlemleri, kaçaklar, hasılat akçesi işlemleri, yazışmalar, tablo ve listeler, Emekli Sandığı işlemleri, muhafaza memurları ve zimmet konuları yer almaktadır.

Kelimelerin yazılışı sırasında Şemsettin Sami'nin **Kamûs-ı Türkî** ve Ferit Devellioğlu'nun **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**'ı esas alınmıştır.

DÜYÛN-I UMÛMİYYE

KANUNLAR, TÜZÜKLER, TALİMATLAR VE GENEL YAZIŞMALAR

BİRİNCİ BÖLÜM

A. Memurların atanması, görev yeri değişikliği, işe alınması, görevden alınmaları, ödüllendirilmesi, müfettişlerin görevleri ve harcama yetkileri.

1 **Rüsûm-ı Sitte İdaresi'nin tüm aktif pasifi ve ayrıca tüm çalışanlarıyla 30 Mart 1882 tarihinden itibaren Düyûn-ı Umumiyye-i Osmaniye İdare Meclisi'nce yönetileceği, Mösyö Lang'ın Düyûn-ı Umumiyye Meclisi tarafından Rüsûm-ı Sitte İdaresi genel müdürü olarak atandığı.**

Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmâniye İdare Meclis-i riyâseti cânibinden tastîr buyurulan Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmâniye İdâre Meclisi fi 8 ve 20 Kânunuevvel sene 1281 (20 Aralık 1865 ve 1 Ocak 1866) tarihinde şerefsudûr buyurulmuş olan irâde-i seniyyeye tevfikân Rüsûm-ı Sitte İdâresi'ne fi 8 ve 20 Mart sene 1282 (20 Mart 1866 ve 1 Nisan 1866) tarihinde vaz'-ı yed etmiş olduğunu beyân eylerim.

Her bir me'mûrun mes'uliyetine bir gûne halel gelmemiş olduğu cihetle mülhakatıyla beraber nezâretinizde mevcûd olan kâffe-i evrâk ve senedât ve nukud ve saire bâlâda muharrer tarihden itibaren Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmâniye İdâre Meclisi'ne devrolunmuştur. Rüsûm-ı Sitte İdâresi'nin fi 8 ve 20 Mart sene 1282 (20 Mart 1866 ve 1 Nisan 1866) tarihinde mevcûd olan kâffe me'mûrinini meclis-i mezkûr ibka' etmiş olmakla bu ibka' nasba muâdil olacağından el-hâletü hâzihi îfâ-yı vazife etmekte bulunan me'mûrlar mer'iyyet ahkâmına irâde-i seniyye taalluk etmiş olan karârnâmenin 16. bendinin âtî-üz-zikr mevâddına tevfikân Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmâniye İdâre Meclisi tarafından nasb olunmuş nâzarıyla bakılacaktır. Şöyleki;

Zikr olunan Meclis-i İdâre nâzır-ı umumî ta'yîn eyleyip nâzır-ı mûmâileyh meclisin hüküm ve nüfuzu tahtında olarak umûr ve mesâlihi idâre eyleyecek ve idârelerin me'mûrîn ve sairesini meclis-i mezkûr azl ve nasb edecektir. Meclis Mösyö Lang'ı nâzır-ı umumî nasb ve ta'yîn eylemiş olmakla işbu umumun tarafınıza tebliği nâzır-ı müşârunileyhe ihale kılınmıştır.

Nâzır-ı Umûmilik cânibinden tastîr kılınan,

Meclis-i İdâre-i Düyûn-ı Umûmiyyenin tarafınıza tebliğini,

tarafımıza havâle etmiş olduğu işbu umumun vusûlini beyân ve meâlini taht-ı nezâretinizde bulunan bil-cümle me'mûrlara tebliğ eylemenizi niyaz ederim. "Nezâretiniz ve mülhakatının nâm ve mühürlerini asla tebdîl etmeyeceksiniz ve bundan böyle İdâre-i Merkeziye ile olunacak muhâberât Nezâret-i İdâre-i Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmâniye namına olacaktır", fi 11 Cemâziyelevvel sene 1299 ve fi 18 Mart sene 1298. (30 Mart 1882)

2 Yeniden yapılandırılan Rüsûm-ı Sitte nezaretlerinin Düyûn-ı Umumiyye İdaresince gönderilen talimatlar doğrultusunca faaliyet göstereceği, vergi işlerinin eskiden olduğu gibi yürütüleceği, Rüsûm-ı Sitte nazırlarının görevleri.

Bu kere müceddeden teşkîl olunan ve Rüsûm-ı Sitte Nezâretleri'ne ta'yîn ve i'zâm kılınan zevâta i'tâ' kılınmış olan ta'lîmâtın bir kıt'ası leffen sû-yi vâlâlarına gönderilmiş olduğundan nezâretiniz muâmelâtının dahi mezkûr talimât ahkâm-ı münderecesine tevfîkân icrâ' ve mesâlih-i rüsûmiyyenin nizâmât-ı mevzû' ve usûl ve işarât-ı vakıâ dâiresince temşît ve îfâsına i'tinâ' kılınması husûsuna himmet buyurulması, fi 23 Rebiülevvel sene 1297 ve fi 21 Şubat sene 1295. (4 Mart 1880)

TALİMAT
Rüsûm-ı Sitte Nazırlarının Görevleri

Rüsûm-ı Sitte nazırlarının vezâif-i memuresine dair ta'lîmâttır.

Rüsûm-ı Sitte idâresi tarafından ta'yîn olunduğunuz Rüsûm-ı Sitte Nezâreti ile mülhakatı bulunan idârelerin evrâk-ı sahîha ve tezâkir-i mütenevvia ve pul ve müskirât ve tütün ve tuz ve harir muâmelâtı idârenize muhavvel bulunduğu cihetle bunların hüsn-i rü'yet ve idâresine mütemâdiyen dikkat ve nezâret olunacaktır ve merkez ve Merkez-i Nezâret olan mahalle muvassılatınızda 1295 senesi Kânûnusânî'si birinci gününden itibaren (13 Ocak 1880) işe bed ve mübâşeretiniz tarihine kadar olan müddet-i muhasebesi zatınızla kontrol me'mûrlarının muvacehesinde me'mûrîn-i mevcûde ma'rifetiyle rü'yet olunduktan sonra ne kadar evrâk-ı sahîha tezâkir-i mütenevvia ile pul ve bandrol

mevcûd ise yegân yegân ta'dâd ve muayene ettirilerek devren bi'l-ahz iki kıt'a defteri tanzîm ve me'mûrîn-i mûmâileyhümâ tasdîk ettirilerek bir kıt'ası merkezi nezârette hıfz ile diğer bir kıt'ası bâ-tahrîrât bu tarafa irsâl ve isrâ' ve mülhakatınız idârelerinde dahi aynı bu vechile muâmele icrâ' olunacaktır. Gümrük nezâretinde bulunan Rüsûm-ı Sitte'ye ait usûl ve nizâmâtı hâvî matbû'at-ı resmiyye ve nizâmnâmeler ile 1295 senesi Kânûnusânî'sinin ibtidasından itibaren (13 Ocak 1880) rüsûm-ı mezkûreye dair kâffe defâtir-i kuyûdiye nezâret-i mûmâileyhadan talep ve devir ve teslim kılınacak ve teşkîl olunacak sahil Rüsûm-ı Sitte İdâreleri müdîr ve me'mûrlarına dahi bu sûretle devr ve teslim icrâ' ettirilecektir.

Zîr-i idârenizde bulunan sevâhil idârelerindeki tuz ambarlarında mevcûd ve medhar olan mümkün ve lâzım olduğu hâlde bi'l-vezn ahz ve kabûl olunacaktır.

Maiyetinizde bulunan me'mûrînin if'al ve hareketinden bizzat mes'ul olduğunuz cihetle onların her türlü if'âl ve icrâ'atını îcâb-ı takdîrinde merkez-i İdâreye bildirilmeye mecbûr olduğunuz gibi o me'mûrlar tarafından idârelerin ıslâh muâmelâtıyla teksîr ve tahsîl vâridâtına dair bir fikir ve mülâhaza tahrîr ve beyân olunacak olur ise o bâbdaki tahkikat ve mütaleanızın ilâvesiyle kezâlik merkez-i İdâreye iş'âr kılınacaktır.

Umûr-ı tahrîriye ve hesâbiye için gerek Merkez-i Nezâret ve gerek Mülhakat İdâreleri'nde zatınıza verilecek numûnelere tevfîkân her bir rüsûm için başka başka defter tutulacaktır.

Beher mâh zarfında İdâre-i Rüsûm-ı Sitte'ye dair hasıl olacak kâffe vâridâtın mikdârını mübeyyin İdâreler tarafından gönderilecek icmâller ile bunların umumunu şâmil olarak Merkez-i Nezâretten tanzîm olunacak icmâl nihâyet ikinci malın on beşinde merkez-i İdâreye irsâl kılınacak ve icmâlât-ı mezkûrenin birer sûreti hâvî oldukları husûsâtın tahkik ve tedkiki zımnında kontrol me'mûrları tarafına teslim ve i'tâ' olunacaktır.

Mahalli me'mûriyyetinize hîn-i vusûlünüzde yedinize i'tâ' kılınan defter mücîbince açıkta bulunan me'mûriyyetlere intihâb edeceğiniz me'mûrlar vekâleten ta'yîn olunarak asalet-i me'mûriyyetleri merkez-i idâreden istîzân edilecektir.

İşbu me'mûrların evvelce hangi me'mûriyyetlerde bulundukları ve me'mûriyyet-i sabıkalarınca beri-üz-zimme olup olmadıkları o bâbda gönderilecek tahrîrâta sarâhaten derc olunacaktır.

Tayin olunacak me'mûrların mahalli me'mûriyyetleriyle esâmîlerini mübeyyin merkez-i İdâreye gönderilecek defter kontrol me'mûrlarına dahi tasdîk ettirilecektir.

İntihâb kılınacak me'mûrînin evvelce bulundukları me'mûriyyetlerde haklarında bir gûne şikâyet vuku' bulup bulmadığı ve hiçbir memuriyette bulunmamış ise ahval-i maziyeleri bi't-tahkik anlaşıldıktan sonra intihâb ve iş'âr olunacaktır.

Maiyyetinizde bulunan me'mûrların tarîk-i münciyye-i sadâkattan inhirâf etmeyenlerin daima terakki-i vâridâta sarf-ı mesai ve gayret etmek maksad-ı asliyeleri olduğu ve böyle sadakat ve istikamet edenlerin elbette nâil-i mükâfât olacakları gibi aksi hâlde bulunanların dahi müstahikk-ı mücâzât olacakları kendilerine lâyıkıyla tefhîm ve teblîğ kılınacaktır.

Merkez-i Nezâretle Mülhakat İdâreleri'nde lüzûmundan ziyâde me'mûr istihdâmı câiz olmayacağı cihetle el-yevm mevcûd ve müstahdem bulunan me'mûrîn içinde fazla me'mûr istihdâm olunduğu anlaşıldığı hâlde derhal bi't-tenkih esbâb-ı mûcibesinin derciyle keyfiyyeti merkez-i İdâreye bildirilecektir. Vâridâtı masârifatına ancak kifâyet edebilen mahallerdeki Rüsûmat Me'mûrları'nın derhal lağv ve azliyle o misillû idârelerin kendilerine bir komisyon verilmek üzere kocabaşılar ma'rifetiyle idâresi Rüsûm-ı Sitte Meclis-i İdâresi'nin karâr-ı vâkii iktizâsından olup eğerki îcâbât-ı mahalliyeye göre bu karârın haricinde olarak daha nâfi bir sûretle idâresi mümkün olduğuna cezm-i yakın hasıl olduğu hâlde tafsîlât-ı lâzımesinin derciyle merkez-i İdâreye iş'âr olunacaktır.

Rüsûm-ı Sitte'ye ait olan usûl ve nizâmât içerilerde bulunan Rüsûm-ı Sitte İdâreleri'nde mevcûd olduğu gibi sahil gümrük idârelerinden Rüsûm-ı Sitte'ye ait olan usûl ve nizâmâtı hâvî muharrerât-ı umûmiyye matbû'atıyla nizâmnâmeler buralarda teşkîl kılınacak Rüsûm-ı Sitte İdâreleri müdîr ve me'mûrlarına devr ve teslim ettirilerek ahkâmının tamamıyla icrâ'sına müstemirren nezâret ve dikkat kılınacaktır. Nizâmât-ı mevcûde

de sarâhat-ı kâfîye olmayan ve nezâretce halli müşkil olan mevâdd için merkez-i İdâreye mürâcaâtla alınacak cevaba tevfîkân îfâ-yı muâmele kılınacak ve böyle bir madde merkez-i İdâreye mürâcaât olunmaksızın asla tesviye olunmayacaktır.

Usûl ve nizâmât-ı mevcûdenin herkes hakkında bilâ-istisna harfiyyen icrâ'sı labüt ve lâzımdır. Binâenaleyh bu bâbda daima tahkikat ve tedkikat-ı lazime icrâ'sıyla her ne suretle olursa olsun nizamat-ı mevcûde ahkâmına riâyet etmeyenler hakkında bilâ-tereddüt mücâzât-ı lazimeyi icrâ' etmeye me'zûniyetimiz derkârdır. Usûl ve nizamat-ı mevcûde ahkâmının tamamen icrâ'sı me'mûrîn-i mevcûdenin cüret ve cesaret edebilecekleri fenalıklara sedd-i sedîd olarak bu ise hazine-i devletin terakki-i vâridatını mücîb olacağı cihetle buna hakkıyla ve tamamıyla i'tinâ' ve dikkat edilecektir. .

Bir me'mûrun rüşvet ve hediye tarîkiyle cüz'î ve külli bir şey ahz ve kabûl ettiği tebeyyün ve tahkik edildiği takdîrde derhal azl ve tebdîl ile yerine diğeri bi'l-intihâb ale-l-usûl merkez-i İdâreye iş'âr kılınacaktır.

Vâridât-ı müstahsîleye nisbetle müdîriyyetin me'mûriyyete tahvîli îcâb ettiği ve yekdiğerine karîb olan me'mûriyyetlerin kalb ve ilhakı lâzım geldiği takdîrde merkez-i idâreden bi-l-istîzân îcâbı icrâ' kılınacaktır.

Merkez-i Nezâretle idarat-ı mülhakâda mevcûd bulunan kâffe me'mûrîne beher mâh îtası îcâb eden maâşâtın defteri ay be ay gönderileceği gibi bunlardan ahzı îcâb eden senedât varaka-i sahîha üzerine yazdırılacak ve defâtir-i mezkûre muhasebeci ve kontrol me'mûrlarına tasdîk ettirilecektir.

Nezâretinizde istihdâm olunacak kontrol ve teftiş me'mûrlarının esas vazifeleri muâmelât-ı vakîaya kesb-i ıttılâ ile tahkikat-ı vakıaları üzerine zatınızda müşâvere ve beyân-ı rey' etmek olup binâenaleyh bunların her bir muâmelâta muttali' olmaları tahrîr ve tanzîm olunacak kâffe defâtir ve evrâkın onlara irâesine men'ût ve mütevâfik olduğundan ona göre îfâ-yı muâmele olunacaktır.

Zatınızla me'mûrîn-i saire ve kontrol me'mûrları bi'l-ittifak hareket ettiğiniz takdîrde gerek tahkikat ve gerek muâmelât-ı sairece fevkâlade sür'at ve sühûleti mûceb olacağı gibi mevâdd-ı

tahkikiye Türkçe ve Fransızca olarak her iki taraftan yazıldığı takdîrde merkez-i idârece dahi başkaca bir hüsn-i muâmelâtı intac edeceğinden artık her bir maddede ittifak ve ittihada derece-i nihâyede riâyet olunacaktır.

"İşbu fıkrada tamirat ve masârifat-ı saireye 300 kuruşa kadar bir meblâğın bilâ-istîzân sarfı câiz olacağı gösterilmiş ise de masârif-i sahîha-i zaruriyye için şehrîye nâzırların biner ve merkez müdîrlerinin beşer yüz kuruşa kadar sarf edebilecekleri 4 numaralı ve fi 16 Kânûnusânî sene 1301 tarihli (28 Ocak 1886) tahrîrât-ı umûmiyye ile bildirilmiştir."

Görünen lüzûm ve mecbûriyet üzerine tamirat ve masârifat-ı saireye nihâyet 300 kuruşa kadar sarf etmek câiz olup eğerki bu mikdârı tecâvüz edecek olur ise merkez-i idâreden istîzân olunmadıkça sarfı câiz değildir. Mamâfih gerek me'zûniyet dahilinde sarf olunacak ve gerek me'zûniyetin haricinde olarak merkez-i idâreden istîzân ile edilecek masârifatın kâffesi mevki-i münâkasaya vaz' ile îcâb eden münâkasa pusulası merkez-i İdâreye irsâl kılınacaktır.

Dersaâdet'e karîb olan Rüsûmat İdâreleri basılât-ı vakıalarını doğrudan doğruya merkez-i İdâreye göndererek, keyfiyyeti nezâretinize dahi iş'âra mecbûr olacakları gibi hasılât-ı varidenin mikdârını mübeyyin merkez-i idâreden tanzîm olunacak makbûz ilmühaberi de doğruca nezâretinize irsâl ile bâdelkayd idârât-ı mezkûreye irsâl kılınacaktır.

Dahil-i daire-i nezâretiniz olan mahallerde el-yevm mevcûd ve müstahdem bulunan Rüsûmat Me'mûrları'nın kâffesinin Rüsûm-ı Sitte İdâresi nâmına olarak müceddeden tecdîd kefâletleriyle beraber ba'de-zîn ta'yîn olunacak me'mûrînin dahi usûl-i sabıka vechiyle kefâlet-i kaviyyeye rabt olunduktan sonra istihdâmı câiz olacaktır.

Gerek Merkez-i Nezârette ve gerek idârat-ı mülhakada muâmelât-ı vakıanın günü gününe rü'yet ve tesviyesine kemâl-i mertebe dikkat ve i'tinâ' ile bu bâbda hiçbir taraftan bir sûretle şikâyete mahal bırakılmamasına ihtimâm kılınacaktır.

Maiyetinizde bulunan me'mûrîne ıslâh-ı hâl ile teksîr-i vâridâta bezl-i mukadderet eyledikleri hâlde mazhar-ı mükâfât olacaklarına

dair her türlü teklifat ve teminât icrâ'sına me'zûn olduğunuz gibi bu bâbda merkez-i İdâreye vuku' bulacak mürâcaâtınızında hemen tervîc ve is'afına müsâraat olunacaktır.

Hatime : Yedinize i'tâ' kılınan işbu ta'lîmât ile usûl ve nizâmât-ı mevcûde ahkâmının tamamı icrâ'sına zatınızla mevcûd maiyyetiniz olan me'mûrîn tarafından dikkat ve i'tinâ' olunur ise şimdiki hâlde istihsâl kılınmakta olan vâridâtın pek çok terakki ve tezâyüd edeceği şüphesiz olup eğerki işbu terakkiyâtın mikdârı % 50 nisbetini tecâvüz ettiği takdîrde o tecâvüz eden mikdârdan yani % 50'den fazlasından münâsib mikdârının mükâfâten zatınızla maiyyetinizde müstahikk olan me'mûrîne verilmesine Meclis-i İdâremiz tarafından karâr verilmiştir.

3 Rüsûm-ı Sitte gelirlerinin düşmesi üzerine yapılan incelemede nazır ve müdürlerin görevlerine pek özen göstermediklerinin tespit edildiği, vergi tahsilatlarının arttırılması yönünde nazır ve müdürlerin uyarılması.

Bir müddetten beri Rüsûm-ı Sitte vâridâtında görünmekte olan tenâkus ve tedennîden dolayı Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmâniye Meclis-i İdâresi nâzar-ı dikkatimizi celb edecek ihtârât icrâ'sından hali kalmamasıyla işbu tedennîyâtın esbâbı anlaşılmak üzere bazı Mülhakat İdâreleri'nce teftîşât ve tahkikat icrâ'sına teşebbüs olunmuş idi. Tahkik me'mûrlarından alınan evrâk-ı tahkikiyye meâllerine nazaran vâridât-ı mezkûrece görünen tedennîyâtın kabûle şayân olacak esbâb-ı zaruriye ve mücbireye müstenid olmayıp mücerred idâre me'mûrlarının vazife-i mevkûlelerini hüsn-i rü'yet ve îfâya dikkat ve ihtimâm ve tezyid-i vâridât kaziyye-i mühimmesini iltizâm etmeyenlerden ve bazılarının dahi menâfi'-i zatiyyelerini fevâid-i İdâreye tercih eylemelerinden münbeis olmakta olduğu ve bu hallerin vuku'una ise nâzır ve merkez müdîrlerinin Mülhakat İdâreleri ahval ve muâmelâtını nazar-ı dikkat ve tedkikte tutmamak ve müstahikk-ı mücâzât olan me'mûrîni mes'ul tutmayarak cezasız bırakmak gibi sû-i netâyici mücîb olacak derecede asâr-ı tekâsül ve tesâmuh göstermeleri sebebiyet vermekte olduğu anlaşılarak fevkalâde teessüfi mûcib olmuştur. Nâzırlarla merkez müdîrlerinin birinci vazifesi idârât-ı mülhaka muâmelâtını muhavver nizâm ve intizamda cereyân ettirmek ve me'mûrîn-i müstahdemenin dahi erbâb-ı istikamet ve ehliyetten olmalarına dikkat ve i'tinâ' eylemek kaziyesi olduğundan ve İdâre-i

Merkeziye'ye dahi hüsn-i hizmet ve gayret ve ibrâz-ı âsâr-ı istikamet eden me'mûrîn haklarında icrâ'-yı mükâfât olunması meclis-i mezkûre tebliğ ve ihtârdan geri durmadığı gibi aksi harekette bulunanlar haklarında da muâmele-i cezâiyye icrâ'sında asla tereddüt ve terâhî göstermeyeceğinden bu bâbda nazar-ı dikkat-i behiyyeleri bi-l-hâssa celb olunmakla beraber her hâlde matlub ve mültezim olan tezyid-i vâridât esbâb ve vesâilinin sür'at-i istihsâl ve istikmâline begayet himmet ve gayret ve mülhakatınıza dahi iktizâ' eden tenbîhât ve ta'lîmâtın bir an evvel icrâ'sına müsara'at olunması, fi 24 Rebiülevvel sene 1301 ve fi 11 Kânûnusânî sene 1299. (23 Ocak 1884)

4 **Mülhakat nezaret ve merkez müdüriyetlerinde yapılacak çok küçük ve zorunlu harcamalar için hafta içinde bir çok defa yazılı izin istenildiği, memur asalet onaylarının ne şekilde yapılacağı daha önceden açıkta belirtildiği halde birçok nezaret ve merkez müdüriyetinden bu iş için gereken belgelerin eksik ve yanlış gönderildiği, alkollü içeceklerin ölçümlemesine ilişkin masraf listelerinde eski yıllardaki harcama miktarlarının gösterilmediği, aynı şekilde gelir rakamlarında geçmiş dönemlere ait gelirlere yer verilmediği, yazışmalarda nazır ve müdürlerin imza ve şerhlerinin yer almadığı, bu gibi eksikliklerin hem işleri geciktirdiği hem de gereksiz posta masrafına yol açtığı, zaruri harcamalar için nezaretlere aylık 1000 kuruş, müdürlüklere 500 kuruş harcama yetkisi verildiği, aylık harcamalar bu miktarların altında bile kalsa tüm harcamaların müfettişlerce müştereken yazılacak bir üst yazı ile Genel Merkeze gönderilmesi, uygun olmayan harcama kalemlerinin sorumlularından talep ve tahsil edileceği, her konuda tasarruf yapılmasına dikkat edilmesi.**

"İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede muharrer masârifat hakkında izahat alınmak için (5) numaralı ve fi 6 Teşrinievvel sene 1304 (18 Ekim 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye mürâcaât olunmak iktizâ' eder".

720 numaralı ve fi 25 Eylül sene 1301 (7 Ekim 1885) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenizin bir fıkrasında dahi imâ kılındığı vechile mülhakat nezâret ve merkez müdîriyyetlerinde vuku' bulan masârif-i cüz'iyye ve zaruriyyenin bir hafta postasında müteaddid tahrîrâtlarla mahsubları ayrı ayrı istîzân olunmakta ve bir de me'mûrîn asaletlerinin sûret-i istizânıyla terceme-i hâl varakaları ve eşkâl pusulaları ve-l-hâsıl bu bâbdaki evrâk-ı lâzıme ne yolda

tanzîm ve isrâ' kılınmak iktizâ' edeceği bâ-muharrerât-ı umûmiyye tarif ve beyân olunduğu ve aradan hayli vakitte mürûr eylediği hâlde elan ekser nezâret ve merkez müdîriyyetlerinden asalet-i me'mûriyyetleri istizân olunanların evrâk-ı lâzımesi o bâbdaki tarifat ve teblîgat hilâfına yazılmak ve mesela terceme-i hâl varakaları gönderilir ise bilâ-tasdik gönderilmek ve eşkâl veyahut takbik mühür pusulaları irsâl kılınmak veyahut küfelânın eşkâl pusulaları unutulmak ve unutulmasa bile tashirât-ı matlubeyi cem' olmamak gibi noksan muâmelât-ı kesretle vuku' bulmakta ve bunlardan mâ-adâ nezâret veya mülhakatında istimâre muâmelâtı veyahut saire için bir masraf gösterildiği hâlde o masrafın sabıkı gösterilmemekte ve kezâlik farazâ filan maldan sabıkına nisbetle şu kadar fazla vâridât vuku' bulduğu beyân kılındığı hâlde o malın vâridât-ı sabıkası nedir beyân ve ekser nezâret ve müdîriyyetlerden icrâ' kılınan tahkikat-ı istintâkiyye zeyllerine ale-l-usûl fezlekeleri terkim ve ityân kılınmamakta ve istizân-ı keyfiyyeti mutazammın vürûd eden muharrerâtta dahi nuzzâr ve müdîrânın mütalâaları derc olunmamakta olup işbu ahval ise hem iş'âr ve istiş'âr ile izâ'a-i evkatı ve hem de teksîr-i muhâberât ve muâmelâtla beraber beyhûde birçok posta ücûrâtı îtasını istilzâm etmekte olmasından dolayı alât-ı mezkûrenin devamı kat'â rehin-i cevaz olamayacağından ba'de-mâ masârifat-ı sahîha-i zaruriye için maa mülhakat-ı nezâretlere şehrîye 1.000 ve merkez müdîriyyetlerine 500 kuruşa kadar me'zûniyet îtası bi't-tasvip karârlaştırılmakla ber-vech-i muharrer masârifât için maa mülhakat nezâret-i behiyyelerinde bir ay zarfında kaç kuruş masraf vuku' bulur ise me'zûniyet dahilinde olan mebâliğden dûn dahi olsa her ayın nihâyetinde o ay zarfında vuku' bulan masârifatın mikdâr ve envâiyle esbâb-ı mûcibesini mübeyyin gayet muvazzah bir kıt'a defteri o bâbda müfettiş ile müştereken yazılacak bir tahrîrâta leffedilerek ilk posta mahsublarının istizân kılınması ve fakat masraf husûsunda dâire-i me'zûniyetin tevsi'i mücerred bir sühûlet maksadına mebnî olduğundan 1.000 ve 500 kuruş me'zûniyet dahilindedir denilerek münâsebetsiz ve kabûle gayr-i şâyan masraf îka' edilir ise müsebbiblerine tazmîn ettirileceği katiyyen bilinerek her hâlde tasarruf kaidesine fevkâlade i'tinâ' edilmesi ve maamafih her nevi masârifatın sâbıkları dahi tasrîh kılınarak sene-i haliyye masârifat-ı sâbıkından fazla veya noksan ise esbâb ve keyfiyyetinin ve şayet sabıkta o misillû masraf vuku' bulmamış ise sene-i haliyyede ihtiyârî esbâb-ı mûcibesinin derc ve tasrîh olunması ve vâridattan fazla vuku' beyân kılındığı takdîrde mutlaka sebebiyle vâridât-ı sâbıkanın dahi zikiredilmesi ve me'mûrînin istizân-ı asaletlerine dair olan muharrerât ve evrâk gönderilmezden evvel lâyıkıyla bi't-tedkik muâmelât-ı îcâbiyyesi harfiyyen o

bâbdaki muharrerât-ı umûmiyye ahkâmına tatbîk ve mersûl numûnelerine muvâfık ve evrâk-ı lâzime dahi bilâ-noksan leff ve telfik olunarak bir gûne yanlışlık ve noksanlık vukua getirilmemesi ve evrâk-ı istintâkiyenin de fezlekesiz gönderilmemesi ve istizân-ı keyfiyyeti mutazammın muharrerâtta dahi her hâlde nuzzâr ve müdîrânın o bâbdaki mütâlaaları her ne ise sarahâten beyân edilmesi husûslarının ta'mîmen ve te'kîden ihtârı lâzım gelerek o vechile keyfiyyet bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine iş'âr olunmakla nezâret-i behiyyelerince dahi ber-vech-i meşrûh îfâ-yı muâmeleye i'tinâ' ile zinhâr tenbîhât-ı vakıa hilâfında bir hâl vukua getirilmemesi ve şayet işbu tebligâtımız üzerine ber-vech-i muharrer muâmelâtta bâ-husûs muhâberâtı en ziyâde teksîre sebebiyet vermekte olan istizân-ı asaleti mübeyyin evrâkın pulsuz tanzîm ve irsâli husûsunda yine sabıkı gibi noksan muâmelât vuku'u ile iş'âr ve istiş'are sebebiyet verilir ise artık işin derecesine göre badileri mes'ul tutulduktan başka ol bâbda bil-mecbûriye verilecek posta ücretlerinin dahi kendilerine tazmîn ettirileceği bilinip ona göre hareket ve dikkat olunması, fi 23 Rebiülahır sene 1303 ve fi 16 Kânûnusânî sene 1301. (28 Ocak 1886)

5 Zorunlu harcamalar için nezaretlere 1000 kuruş müdüriyetlere 500 kuruşa kadar aylık harcama yetkisi verildiği, özel bir görevle herhangi bir yere gönderilen memurların yol harcmaları ile sair harcamalarının bu harcama kaleminden karşılanabileceği, ancak bu harcamaları içeren listelerin ayrıntılı olarak hazırlanıp her ay sonunda gönderilmesi, varsa geçmiş dönemlere ait harcamaların listelerde yer alması, ilk defa yapılan bir harcama kalemi ise ne amaçla yapıldığının müfettişlerce de onaylanması.

Masârif-i sahîha-i zaruriye için maa mülhakat nezâretlere şehrî 1.000 ve merkez müdîriyyetlerine 500 kuruşa kadar verilen me'zûniyet dahilinde sarf olunacak mebâliğin mikdâr ve müfradatıyla mahall-i sarfını ve keyfiyyet-i sairesini mübeyyin her ay nihâyetinde ne yolda pusulalar tanzîm ve tesyârı ile mahsublarının istizân kılınması lâzım geleceği (4) numaralı ve fi 16 Kânûnusânî sene 1301 (28 Ocak 1886) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin bir fıkrasında tarif ve izah olunmuş olduğu hâlde bazı nezâret ve merkez müdîriyyetlerince tahrîrât-ı umûmiyye-i mezkûre hükmüne mugayir olarak sûret-i gayr-ı muttaridede muâmele olunmasından nâşî fıkra-yı mezkûre mündericâtının be-tekrar ihtâriyle beraber bu bâbda ilâveten bazı vesâyâ dahi icrâ'sına lüzûm görülmüştür. Şöyle ki;

Tebdîl eden me'mûrîn harcirâhı ve fevkalâde tamirat ve saire masârifi müstesnâ olmak üzere li-mesâlihatin memûriyet-i mahsûsa ile bir tarafa i'zâm kılınan me'mûrların masârif-i seferiyesiyle sair bil-cümle müteferrika masârif me'zûniyet-i mezkûre dahilinde sarf ve tesviye olunarak bunların her mâh nihâyetinde mikdâr ve müfredâtını ve mahall-i sarf ve sûret-i tevsiyesiyle sâbıkta vukûu olanlar muvâzenesini ve şayet sâbıkından fazla veya noksan olduğu takdîrde bunların ve hiç sâbıkı olmadığı takdîrde bu defa ihtiyâr edilmesinin esbâb-ı mûcibesini ve vâridatından noksan vuku' beyân kılındığı takdîrde mutlaka sebebiyle vâridât-ı sâbıkanın dahi mikdârını mübeyyin ve gayet muvazzah ve meşrûh ve zîr-i müfettişlikten musaddak ve memhûr pusulalarının irsâli ile mahsubunun müfettişle müştereken istizân olunması ve tebdîl eden me'mûrların talep eyleyecekleri masârif-i seferiyelerinin mikdâr ve müfredât-ı hakikiyesiyle mahall-i sarfını ve sefer ettikleri mahallerin derece-i mesafesini mübeyyin yedlerinden alınacak izahatlı pulusalaların dahi bizzat nâzır ve merkez müdîrleri cânibinden tedkiki fahiş görülecek mikdârların tenzîli icrâ' olunduktan sonra zîrî kezâlik müfettişiyle müştereken bi't-tasdik o bâbda tasdîk-i asaletini mutazammın olan tahrîrâtımızın numara ve tarihi gösterilerek yazılacak tahrîrât-ı mahsûsasına leffen irsâliyle mahsubunun inhâ edilmesi îcâb-ı maslahattan bulunmuş ve keyfiyyet sair Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine dahi ta'mimen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin nüsah-ı matbû'asından 40 kıt'ası başkaca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olduğundan bâ-mu'cib mülhakatınıza da teblîgat-ı lâzime icrâ'sıyla bâdema minvâl-i muharrer vechile îfâ-yı muâmeleye mezid i'tinâ' ve bunun hilâfında muâmele ile bir gûne fazla masraf ikâ'ından cidden hazer ve ittikâ olunması, fi 12 Safer sene 1306 ve fi 6 Teşrinievvel 1304. (18 Ekim 1888)

6 Dersaâdet gümrükleri için gereken tamir, mefruşat ve diğer eşyaların alımı sırasında izin alınması gerektiği halde bazı gümrük idarelerinin bu kurala riayet etmeyerek doğrudan satın alma yoluna gittikleri, bundan sonra olağan harcama kalemleri dışındaki her türlü harcama için Rüsumat meclislerinden yazılı izin alınacağı.

Dersaâdet gümrüklerinde mukteza görünüp irâde-i seniyye istihsâli îcâb etmeyerek masârif-i müteferrika dahilinde icrâ'-yı mahsubu lâzım gelen bazı tâmirat-ı cüz'iyye ile mefrûşât ve saire için îcâb eden eşya mübâyaatı evvel emirde emânet-i senâ-verîden istîzân ile verilecek emir üzerine icrâ' edilmek usûlünden iken şimdiye kadar bu usûle riâyet olunmayıp zikr olunan

Gümrükler Nezâreti tarafından o makule lüzûm görünen şeyin hemen bi-l-istîzân îcâbı icrâ' ile masârif-i vakıasının muhasebece mahsubu icrâ' kılınmak üzere memhûr defterleri gönderilmekte ve bu defterler dahi muhasebe-i mezkûre derkenarıyla li-ecl-il tasdîk Meclis-i Rüsûmat'a havâle olunmakta olduğuna ve böyle evveliyatına meclisin reyi ve ma'rifeti munzam olmayan masrafların mechûl üzerine tasdîki muvâfık-ı maslahat olmadığına binâen bu maddenin bir kaide tahtına alınması lâzım gelmekle ba'de-zîn beher ay tanzîm olunan masraf defterlerine ithal kılınmakta olan masârif-i daimadan mâ-adâ vuku' bulacak o makule masrafların evvel emirde emânet-i hâlisiden bâ-tezkere bi-l-istîzân me'zûniyet alınmadıkça icrâ'sına yürünmemesi husûsunun usûl ittihâzıyla keyfiyyetin nuzzâr-ı mûmâileyhümâ iş'ârı meclis-i mezkûrde tezekkür ve tensîb ve bu sûret nezd-i hulûsiride dahi tasvîb kılınmış ve keyfiyyet sair îcâb edenlere bildirilmiş olmakla zât-ı vâlâları dahi bâdema hasbel iktizâ' vuku' bulacak masârif hakkında usûl-i mezkûreye tevfîk muâmele ve hareket buyurmaları, fi 15 Zilkade sene 1281 ve fi 29 Mart Sene 1281. (10 Nisan 1865)

7 **Zorunlu hallerde azami harcama limiti olarak belirlenen 200 kuruş için memurlukların müdürlüklerden, müdürlüklerin nezaretlerden izin alması gerektiği, 200 kuruştan fazla olan harcamalarda da aynı yolun takip edilmesi gerekirken bazı nezaretlerin harcama limitlerinin dışına çıkarak izinsiz harcama yaptıkları ve yeni memur alımı yaptıkları, böyle bir durumda gerçekleşen harcamaların sorumlularından talep ve tahsil edileceği.**

"İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede 200 kuruşa kadar olan masârif için nezâretlerden mülhakata me'zûniyet verilmesi hakkında muharrer olan fikraya atfen gösterilen fi 22 Ramazan sene 1282 tarihli (8 Şubat 1866) tahrîrât-ı umûmiyye hükümsüz olduğu cihetle bu mecmuaya derc edilmiştir."

Îcâb-ı zaruri tahtında olan masârif-i gayr-i mukarrereden nihâyet 200 kuruşa kadar olan masârifin me'mûrluklar taraflarından müdîrlüklere ve müdîrlükler câniblerinden dahi nezâretlere inhâ ve istîzânıyla lüzûm-ı sahîh tahtında olduğu tebeyyün ettiği hâlde sarfına nezâretler tarafından me'zûniyet verilmesi ve 200 kuruştan ziyâde olan masârif-i gayr-i mükarrerenin kemâ-kân buradan istîzân kılınması, fi 22 Ramazan sene 1282 (8 Şubat 1866) tarihiyle meb'ûs tahrîrât-ı umûmiyye-i hâliside izbâr olunmuş idi. Bazı nezârette tahrîrât-ı mezkûre ile me'zûn oldukları mikdârdan ziyâde bi-l-istîzân hôd-be-hôd masraf-ı ikâ' etmek veyahut dâiresi dahilinde husûle getirilen tasarrufâtın dahi

buraya yazılmaksızın karşılık ittihâzıyla me'mûrînin zamm-ı maâşına yürümek veyahut ziyâde me'mûr istihdâm eylemek misillû harekete tasaddî edildiği muahharen muhasebece icmâlâtın hîn-i tedkikinde tebeyyün eyleyerek bâdisine tazmîn ettirilmiş ve bundan böyle dahi buna her hangi taraftan mücaseret olunursa yine böylece tazmîn ettirileceği mukarrer bulunmuş ise de bu bâbda gaflet olunmamak zımnında keyfiyyetin tekrar tezkir ve ihtârı münâsib olacağı Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde olunmuş ve o vechile keyfiyyet bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve ihtârıyla işbu tahrîrât-ı halisinin dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarının mikdârına nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nüsah-ı mezkûrenin bâ-mu'cib bunlara irsâliyle taraf-ı vâlâlarından lâzım gelen tefhîmâtın bi'l-îfa gerek onlardan ve gerek cânib-i nezâretten bu bâbda hilâf-ı usûl ve iş'âr-ı hâlâtın adem-i vuku'una ale-d-devâm i'tinâ' ve dikkat buyurmaları, fi 19 Zilhicce sene 1284 ve fi 1 Nisan sene 1284. (13 Nisan 1868)

8 Düyûn-ı Umumiyye-i Osmaniye Vâridât-ı Muhassasa İdare Meclisi'nin kararıyla yeter sayıda başmüfettiş, müfettiş ve müfettiş yardımcısı atandığı, başmüfettişlerin iki veya üç nezaret veya merkez müdüriyetini teftişe yetkili olduğu, müfettişlerin görev ve yetkilerinin tarifi.

"Müfettişlerin umûr-ı idârece hakk-ı teftiş ve kontrolleri derecesi ile bu bâbda muâmelâtca me'mûrîn-i icrâ'iyyeye müteallik olan cihetleri (10) numaralı ve fi 3 Teşrinievvel sene 1305 (15 Ekim 1889) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile izah ve tarif kılınmıştır".

Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmaniye Vâridât-ı Muhassasa İdâre Meclisi'nin karârıyla îcâbı kadar sermüfettiş ve müfettiş ve müfettiş muavinleri ta'yîn olunmuştur. sermüfettişlerin her biri îcâbât-ı mevkiyeye göre iki veyahut üç nezâret veya merkez müdîriyyetlerinin teftişine me'mûr olup bunlardan hangisi mevkien ve maslahaten münâsib ise orası merkez-i ikamet ta'yîn olacağından dâirelerinde bulunan mahalleri dahi istedikleri zaman devr ile geşt ü güzâr etmeye me'zûn oldukları gibi her nevi muâmelâta dair ma'lûmât talebiyle tahkikat-ı mukteziye icrâ' eylemek ve netâyic-i teftiş ve tahkikatlarını ve işlerin hüsn-i cereyânına ve vâridâtın terakkisine dair olan tasavvurat ve icrâ'at ve mütâlaâtı doğruca Nezâret-i Umûmiyye'ye bildirmek ve merkez ikametleri olan nezâretin sandığını ve evrâk-ı sahîhasını ara sıra yoklama etmek ve kendileri Nezâret-i Umûmiyye'ye hesap göndermeyecekleri cihetle nezâret ve merkez müdîriyyetleri taraflarından hesâbâtı ve icmâlâtı vakt ü

zamanıyla irsâl ettirmeye çalışmak ve kuyûd-ı hesâbiyyenin günü gününe icrâ' edilmesine dikkat eylemek ve muâmelât-ı vâkıaca görecekleri nekâyisi nezâret ve merkez müdîrlerine resmen teblîğ etmek ve esna-yı teftişlerinde sandık açığı ve evrâk-ı sahîha noksanı bulurlar ise me'mûr-ı mes'ullerine derhal işten el çektirip tâbi olduğu nezâret veya merkez müdîriyyetine ve Nezâret-i Umûmiyye'ye ma'lûmât vermek vezâifi ile mükellef iseler de bi'l-fiil icrâ' me'mûru değildirler. Binâenaleyh icrâ'atca olan kâffe mes'uliyet nâzır ve merkez müdîrlerine ait olduğu gibi mûmâileyhüm sermüfettişlerin gezdikleri mahallerde istedikleri kuyûd ve evrâk ile ma'lûmâtı irâe ve i'tâ' etmeye nâzır ve merkez müdîrleriyle müdîr ve me'mûrlar mecbûrdurlar. Nâzır ve merkez müdîrleri me'mûr ta'yîni hakkında ale-l-usûl yazacakları muharrerâtı sermüfettişlere irâe ve teblîğ edecekler ve onlar da ta'yîn olunacak memur hakkında mülâhazâtları Nezâret-i Umûmiyye'ye bildireceklerdir. sermüfettişlerin merkezî olmayan nezâret ve merkez müdîriyyetlerinde ve bazı memlahalarda müfettiş ve müfettiş muavinleri bulundurulacağından bunlar dahi sermüfettişlere dair bâlâda gösterilen vezâifin aynıyla mükellef olup bulundukları mahaller hakkında icrâ' edecekleri teftîşât ve tahkikat netâyicini sermüfettişlere bildirecekleri ve Trablusgarb'dan mâ-adâ mahallerde bulunan müfettiş ve müfettiş muavinlerinin her biri bir sermüfettişe tâbi ve merbût bulunacağı gibi bulundukları mahallerin sandık ve evrâk-ı sahîha muâmelâtını ara sıra yoklama ve tedkik ile beraber kuyûd-ı hesâbiyenin günü gününe tutulmasına dikkat eyleyecekler ve bunlar dahi kezâlik bi'l-fiil icrâ'ata karışmayıp yalnız nezâret ve idârelerden isteyecekleri kuyûd ve evrâkı ahz ve mütâlaa ve tedkik edebileceklerdir. Sermüfettiş merkezi olmayan nezâret veya merkez müdîriyyetlerin me'mûr nasb ve azli hakkında yazacakları muharrerât müfettiş veya müfettiş muavinlerine irâe ve teblîğ olunup onlar tarafından dahi yeni ta'yîn olunan me'mûr hakkında sermüfettişe ma'lûmât verilecektir.

İşbu tafsîlâtın îtası zikr olunan sermüfettiş ve müfettiş muavinlerinin idârelerce bilinmesi lâzım gelen vazifelerinin derecatı her tarafca bilinerek ona göre muâmele olunmak maksadına mebnî olup işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin nüsah-ı matbû'asından nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin idârelerin adedine nisbetle 40 kıt'ası başkaca postaya teslîmen irsâl kılınmakla bunların birer mu'cible mezkûr idârelere bi'l-isrâ mücîbince îfâ-yı vezâife dikkat olunması, fi 19 Recep sene 1301 ve fi 3 Mayıs sene 1300. (15 Mayıs 1884)

9 Düyûn-ı Umumiyye idareleri arasındaki yazışmaların daha önceden bildirildiği tarzda yapılması, yazışma kurallarına uyulması, gereksiz yazışma yapılmaması.

Müfettişlerin umûr-ı idârece hakk-ı teftiş ve kontrolleri derecesi ile bu bâbda muâmelâtca me'mûrîn-i icrâ'iyyeye müteallik olan cihetleri (10) numaralı ve fi 31 Teşrinievvel sene 1305 (12 Kasım 1889) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile izah ve tarif kılınmıştır.

Muhâberâtın bilâ-mücîb adem-i tekessürü zımnında nezâret ve merkez müdîriyyetlerinde vuku' bulacak masârifât-ı zaruriye ile me'mûrîn asaletlerinin sûret-i istîzânı ve teferruatı hakkında geçende yazılan (4) numaralı ve fi 16 Kânûnusânî 1301 (28 Ocak 1886) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizle ta'lîmât-ı mahsûsa i'tâ' kılınmıştı. Tezyid-i muhâberâta sebebiyet veren hâlâttan başlıcalarının biride hasbel-kaide nuzzâr ve müdîrânın müfettişlerle müştereken temhîr ve imza etmeleri lâ-büdd bulunan mevâdd hakkındaki muharrerâtın mugayir-i usûl olarak yalnız nuzzâr ve müdîrân taraflarından tahrîr ve irsâl olunmasından ve kezâlik muhâfaza ve tezyid-i vâridât için maâş ve masraf-ı ihtiyârî gibi veyahut sair türlü her nevi teşebbüsat-ı mühimme nuzzâr ve müdîrân ile müfettişler beyninde arîz ve amîk istişare olunarak verilecek karâr üzerine keyfiyyetin müştereken yazılması lâzım gelirken bu gibi husûsat bazen nuzzâr ve müdîrânın ma'lûmâtı olmaksızın müfettişler ve bazen müfettişlerin ma'lûmâtı bulunmaksızın nuzzâr ve müdîrân câniblerinden yazılmasından ve mesela gerek nuzzâr ve müdîrân ve gerek müfettişler bir meselede müttehid-ül-efkâr oldukları hâlde o işi tarafeyn ayrı ayrı yazmakla beraber her iki taraf ol bâbdaki inhâ'larının numara ve tarihlerini olsun kendi inhâ'larında göstermemelerinden ve müfettiş ve muavinleri ise usûlen evvela sermüfettişlere iş'âr-ı keyfiyyet eylemelerinden nâşî bi't-tabi birinin inhâ'sı diğerinden bir iki hafta sonra vürûd eylemesinden dolayı beyhûde bir takım muharrerâtın iadesiyle iş'âr ve istişara mecbûriyet hasıl olması maddeleri bulunmasına binâen işbu hâlât-ı gayr-i muttaridenin dahi bir dâire-i intizama rabtı mertebe-i vücubda görülmekle ber vechi âtî ta'lîmât i'tâ' olunur. Şöyle ki;

a) Teşkilat ve ta'dîlat icrâ'sı gibi hal-i hazırın tahavvül ve tagayyürü veya me'mûrîn-i müstahdemenin tebdîli veya maâş ve masârif zam ve tenzîliyle memlaha ve ebniye inşa ve tamîrî misillû ihtiyacat-ı mahalliyeye göre îcâb eden tedabir nuzzâr ve merkez müdîrleri ile sermüfettiş veya müfettiş ve bunlar olmayan yerlerde müfettiş muavinleri beyninde bi-l-müzâkere arîz ve a'mik-i tedkik olunarak müttehiden verilecek karâr inhâ'ları müştereken temhîr ve imza olunacaktır.

b) Gerçi Türkçe okuyup yazmak veyahut yalnız okumak bilen müfettişlerin

imza ve temhîr edecekleri muharrerâtı bâde'l-mütâlaa tasdîk eyleyecekleri cihetle bir gûne itizârlarına mahal yok ise de Türkçe okuyup yazmak bilmeyen müfettişlerin bil'âhire benim reyim şöyle iken böyle yazılmış gibi vesair türlü tahattur olunan itizar ve itirazlarına mahal kalmamak üzere gerek birinci maddede beyân olunan ve gerek âtiyen ityan kılınacak olan husûsat hakkında bi'l-ittifak verilen karârı hâvî nuzzâr ve müdîrân câniblerinden yazılacak Türkçe inhâ'ları imza etmekle beraber yine o hafta postasıyla müfettiş ve muavinler mensûb oldukları sermüfettişlere ve sermüfettişler dahi doğrudan doğruya Nezâret-i Umûmiyye'ye o keyfiyyeti ayrıca dahi bildirecek ve fakat gerek nuzzâr ve müdîrân ve gerek müfettiş ve sermüfettişler o iş hakkındaki yekdiğerinin tahrîrâtlarının numara ve tarihlerini kendi tahrîrâtlarında da gösterecektir.

c) Nuzzâr ve müdîrânın her biri dahil-i dâire-i nezâret ve müdîriyyetlerinin nîk ü bed ahvalinden nizâmen mes'ul oldukları gibi müfettişlerde ta'lîmâtları mücibince umûr-ı memûrelerinden mes'ul olup mamafih gerek nuzzâr ve müdîrân ve gerek müfettişlerin istihdâmlarından yegâne maksadher hâlde inzibat ve hüsn-i cereyân muâmelât ile tezyid-i vâridât kaziyye-i mühimmesi olup binâenaleyh gerek nuzzâr ve müdîrânın ve gerek müfettişlerin idâre-i umûr ve muâmelât hakkında kemâl-i hulus ve hüsn-i niyyetle ârâ-yı saibe ve efkâr-ı müstahkime beyân ve i'tâ' eylemeleri begayet matlub ve mültezim olduğu cihetle işbu esasa müstenid olan ârâ' ve efkarlarında nuzzâr ve müdîrân ve müfettişler begayet serbest bulunmaları hasebiyle şayet bir meselede tarafeyn beyninde ittifak hasıl olamadığı takdîrde o meseleyi ayrı ayrı yazmakta iki taraf dahi muhtardır. Fakat böyle haller vukuunda 2. maddede beyân kılındığı vechile tarafeyn yine inhâ'larında yekdiğerinin inhâ'ları tarih ve numaralarını tasrîh edeceklerdir.

d) Sermüfettiş veya müfettiş veyahut muavinleri merkez me'mûriyyetlerinde bulunmadıkları zamanlarda davetlerine kadar tehiri mümkün olamayan mevâdd-ı mühimme ve müsta'cileyi nuzzâr ve müdîrânın münferiden yazmaları dahi câiz olup fakat o husûsu Nezâret-i Umûmiyye'ye yazmakla beraber müfettiş nerede ise ona dahi teblîğ edecek ve müfettişler o husûsu kabûl etmişler ise kabûl ettiklerini ve kabûl etmedikleri hâlde esbâb-ı mûcibesiyle o bâbdaki mütelaalarını vakit geçirmeyerek derhal müfettişler, muavinleri ise sermüfettişler, sermüfettiş ise doğruca Nezâret-i Umûmiyye'ye ilk posta ile bildirilecek

ve bu makule husûsatta sermüfetişler, müfettiş ve muavinlerden aldıkları muharrerâtı bilâ-tevkif ilk vasıta ile Nezâret-i Umûmiyye'ye tebliğ eyleyecekleri misillû kezâlik müfettişlerle, müfettiş muavinleri dahi mülhakatı esna-yı teftişte tehiri câiz olmayan mevâdd-ı mühimme ve müsta'celeyi münferiden yazmakla beraber derhal nuzzâr ve müdîrâna dahi ma'lûmât verecek ve onlar da o mesele hakkındaki rey ve fikirlerini bilâ-tehir ilk posta ile Nezâret-i Umûmiyye'ye bildirileceklerdir.

e) Nezâret-i Umûmiyye'nin cidden hulâsa-i maksad ve efkarı bilhassa nuzzâr ve müdîrân ile müfettişlerin elbirliğiyle tezyid-i vâridât ve temin-i hüsn-i cereyân-ı muâmelât vesaîlini istikmâl ve istihsâl eylemeleri kaziyesine ma'tûf ve münhasır bulunan ber-vech-i muharrer îfâ-yı vazife ile muâmelâtın bâlâda tarif olunduğu sûrette mihver-i matlubda hüsn-i cereyânına i'tinâ' ve gayret ve hilâf-ı hâl ve hareketten fevkalâde ittikâ ve mücânebet buyurulması, fi 25 Cemâziyelevvel sene 1303 ve fi 17 Şubat sene 1301. (1 Mart 1886)

10 Düyûn-ı Umumiyye müfettişlerinin memurlara yönelik işlemleri, bu işlemlerin ne şekilde yapılacağı, hangi yazıların ne şekilde imzalanacağı, müfettişlerin tüm görevlerini izah eden yeni talimatın gönderildiği.

Müfettişlerimizin me'mûrîn-i icrâ'iyye ile olan muâmelât ve sair husûsatları ve hangi inhâ'ların ne sûretle müştereken imza ve tahtîmi lâzım geleceği ve teferruâtı gerek re'sen ve gerek muâmelât-ı saire ile maan yazılan müteaddit muharrerât-ı umûmiyye ve husûsiyyede iş'âr ve inba' kılınmıştı. Bu kere müfettişlerin kâffe-i vezâifini mübeyyin tanzîm edilen ta'lîmât mûmâileyhümâ gönderildiği gibi bundan me'mûrîn-i icrâ'iyyeye müteallik olan cihetleri dahi başkaca bi't-tertip işarât ve tebligât-ı saire makamına kaim olmak üzere ber-vech-i zîr izah edilmiştir. Şöyle ki;

a) Müfettişler idârece mer'iyy-ül-icrâ olan kavânîn ve nizâmât ile Nezâret-i Umûmiyye'nin evâmir ve ta'lîmâtının tamamen icrâ'sına ve ale-l-umûm nezâret etmek vazifesiyle mükelleftirler.

b) Müfettişler gerek dahil-i dâire-i me'mûriyyetleri olan merkez idâreleriyle idarât-ı mülhakanın ve gerek me'mûriyyet-i mahsûsa-ı fevkalâde ile i'zâm olunacakları mahaller idârelerinin kâffe-i muâmelâtını teftiş ve kontrol ederler.

c) Müfettişler hiçbir vechile me'mûrîn-i icrâ'iyyenin sarf-ı icrâ' kısmı vezâifine ait umûr ve muâmelâta müdâhale edemeyip başlıca vazifeleri

kâffe-i umûr ve muâmelât-ı İdârenin hüsn-i cereyân ve temşîtine ve sunuf-ı muhtelife me'mûrları miyânında münhall vukuunda nuzzâr veyahut merkez müdîrleri tarafından ta'yîni teklif olunacak me'mûrların ehliyet ve istikamet erbâbından intihâb olunmasına ve işe bir gûne taraf-gîrlik ve iltimâs ve sahâbet girmemesine ve her nevî sû-i isti'mâlât vukuunu men'e i'tinâ' ile o bâbda mukteza olan tedâbîrin ittihâzını teklife ve sandık ve pul ve tezâkir koçanlarıyla muhasebât ve defâtir-i muhtelifeyi muayene ve kontrol etmeye ve vâridât-ı İdârenin tezâyidine ve masârifin tenkisine sâlih tedâbîr-i taharrîye ve kavânîn ve nizâmâtın tatbîkatında efrâd-ı mükellefenin ızrarını mücîb bir gûne haksızlık vukua getirilmemeye ve mesâlih-i muallakanın ve bi-l-hâssa zimmet ve bakâyanın tahsîlini takip ettirmek ve me'mûriyyet heyetinin idâre-i nokta-i nazarınca adap ve meslek ve hareketine nezâretle beraber dahil-i dâire-i me'mûriyyetleri olan İdâreler sandıklarında bi-lüzûm fazla mebâliğin tevkif edilmeyip her mülhakat için müesses olan usûle tevfîkân vakit ve zamanıyla İdâre-i Merkeziye'ye isâl olunmasına ve me'mûrîn-i icrâ'iyye rüesâsının her akşam hâsılat-ı yevmiyyeyi muayene ve başkatip ve sandık emini bulunan idârelerde onlarla müştereken yevmiye defterleriyle kasa defterini temhîr etmelerine ve Nezâret-i Umûmiyye tarafından talep olunan kâffe-i evrâk ve hesâbâtın vakit ve zamanıyla irsâline ve siyemmâ kâffe-i defâtir ve kuyûdâtın daima günü gününe tutulmasına ve me'mûrîn-i icrâ'iyyenin maiyyeti me'mûrlarından akçe istikraz etmemelerine ve azledilen me'mûrların ber-takrib tekrar hizmet-i İdâreye girmemelerine ve me'mûrîn-i icrâ'iyyenin her altı ayda bir kere maiyyeti me'mûrlarının kefâlet senetlerini muayene etmelerine ve kolcular müstesna olarak evvel emirde istintâkı bi'l-icrâ' usûl-i dâiresinde icrâ' olunan tahkikat neticesinde töhmeti tahakkuk etmeyen sair hiçbir me'mûrun azli taleb olunmamasına nezâret ve i'tinâ' edeceklerdir.

d) Müfettişler mahall-i me'mûriyyetlerine bi'l-mevâsıla îfâ-yı vazifeye mübâşeret edecekleri anda ve bir de lâ-akall senede dört defa olmak üzere her üç ayda bir evkat-ı muhtelifede mukim oldukları merkez İdârenin sandık ve pul ve tezâkir koçanlarını müdekkik-âne ta'dâd ve kontrol edecekleri gibi devrleri esnasında dahi teftişine me'mûr oldukları idârelerce vusûllerini müteakip oranlarda dahi aynı kontrol muâmelesini icrâ' ve muâmelâtın kâffe-i aksamını bi'l-etraf tedkik ve muayene edecekler ve dahil-i dâire-i me'mûriyyetleri olan idârelerin mevcûd olan nukûd ve pul ve senedât ve tezâkir koçanlarını her anda

kontrol ve ta'dâd ve muayene eyleyebileceklerdir.

e) Müfettişler esna-yı gaybubiyetlerinde muâmelât-ı cariyenin tesviyesi için bir müfettiş veya müfettiş mülâzımını tevkil edebilirler.

f) Müfettişler me'mûrîn-i icrâ'iyyeden hiçbir emir almaya mükellef olmadıkları gibi onlar da me'mûrîn-i icrâ'iyyeden bir gûne emir veremezler. Şu kadar ki; müfettişlerin talebi üzerine me'mûrîn-i icrâ'iyye matlub olan kâffe-i evrâkı li-ecl-il-tedkik kendilerine îtaya ve istenilen ma'lûmâtı vermeye mecbûrdurlar.

g) Me'mûrîn-i idâreden her kim olursa olsun bir müfettiş tarafından vaz' olunan mührü şakk ü fekk eylediği ind'el-istintâk tahkik ederse o me'mûr derhal azlolunacak ve le'del-îcâb fakat evvel emirde Nezâret-i Umûmiyye'nin me'zûniyeti istihsâl olunduktan sonra o me'mûrun bundan dolayı iktizâ' eden mahâkim huzurunda aleyhine ikame-i da'vâ olunacaktır.

h) Müfettişler îcâb-ı maslahata göre İdârenin umûr ve muâmelâtı ve hukukuna müteferri kâffe-i mesâil ve bi-l-hâssa vâridâtın sıyânet ve tezayidine ve masârif-i fevkalâdeye ve müceddeden maâşât tahsîsine ve tensikata ve me'mûrîn-i daima ve muvakkatanın intihâbına ve memalih ve ebniye ve sairenin tamirat ve inşaatına müteallik kâffe-i mevâdd hakkında me'mûrîn-i icrâ'iyye ile müzakere edeceklerdir. Me'mûrîn-i icrâ'iyye me'mûr nasb ve azl ve becâyişlerini inhâ etmezden evvel müfettişlerin o bâbdaki reyine dahi müracaat etmeye ve her hangi mesele hakkında olur ise olsun me'mûrîn-i icrâ'iyye ile me'mûrîn-i teftişiye beyninde ihtilâf-ı rey zuhûrunda her iki taraf bilâ-tehir Nezâret-i Umûmiyye'ye mürâcaâtla tekâlîfat ve mütalâat-ı vâkıalarını esbâb müeyyidesiyle beraber iş'âr eylemeye mecbûrdurlar. Müştereken ittihâz olunan mukarrerat nâzır veya merkez müdîrüyle müfettiş tarafından mümzâ tahrîrât-ı müştereke ile Nezâret-i Umûmiyye'ye arz ve iş'âr olunur. İhtilâf-ârâ vukuunda müfettişler nâzır veya merkez müdîrünün reyini adem-i kabûldeki esbâb-ı mûcibesini sermüfettiş ise doğruca Nezâret-i Umûmiyye'ye bâ-tahrîrât bildirecek, sermüfettiş değil ise o bâbdaki tahrîrâtını mâ-fevki olan sermüfettişe göndererek o sermüfettiş esbâb-ı mûcibeyi hâvî tahrîrât-ı mahsûsa ile keyfiyyeti derhal Nezâret-i Umûmiyye'ye inhâ' edecektir. Her hâlde nâzır veya merkez müdîrünün tahrîrâtına müfettişler tarafından *"görülmüştür ..... numaralı ..... tarihli tahrîrâtıma mürâcaât oluna"* diye işaret olunacaktır. Müfettişler esna-yı devr ve teftişlerinde tehiri câiz olmayan mevâdd hakkında,

sermüfettiş ise doğruca ve değil ise ber-vech-i muharrer sermüfettiş vasıtasıyla Nezâret-i Umûmiyye'ye tahrîrât yazabilirler. Bir müfettiş devr-i teftişe çıktığı idârelerdeki netice-i teftîşâtı hakkında o idârelerin mensûb olduğu nâzır veya merkez müdîrü tarafından dahi Nezâret-i Umûmiyye'ye beyân-ı mütâlaât edilebilmek üzere o nâzır veya merkez müdîrüne dahi ihbâr-ı keyfiyyet eyleyeceği gibi tahkikat icrâ'sına lüzûm görüldüğü ve bir mahzûr görülmediği hâlde müfettiş evrâk-ı tahkikiyyeyi me'mûrîn-i icrâ'iyyeye tebliğ ve i'tâ' ve bir hulâsasını Nezâret-i Umûmiyye'ye irsâl edecektir. Müfettişlerin gaybûbetinde nâzır veya merkez müdîrleri tehiri gayr-i kabil olan mesâil hakkında Nezâret-i Umûmiyye'ye başkaca yazabilirler. Şu kadar ki keyfiyyeti o müfettişlere veya vekillerine bir an evvel ihbâr etmelidirler. O hâlde o müfettişler veya vekilleri nâzır veya merkez müdîrlerinin yazdığı tahrîrâtlarına kesb-i itlağ eylediklerinde o bâbdaki mütâlaâtını Nezâret-i Umûmiyye'ye arz ve iş'âr ederler.

i) Me'mûrîn-i icrâ'iyye dahil-i dâire-i me'mûriyyetlerinde cereyân eden kâffe-i vukuat ve muâmelâttan mes'ul oldukları gibi müfettişler dahi kâffe-i muâmelâtlarından ve Maa-hazâ dahil-i dâire-i me'mûriyyetlerinde cereyân edip gerek mâ-fevkine ve gerek Nezâret-i Umûmiyye'ye haber vermedikleri kâffe-i sû-i isti'mâlât ve fesat ve sirkat ve zimmet vesair yolsuzluklardan ve kezâlik fesata temâyülâtını veya iktidârsızlığını Nezâret-i Umûmiyye'ye haber vermedikleri me'mûrîn-i icrâ'iyyenin sû-i idâresi netâyicinden dolayı mes'uldürler.

j) Sermüfettişten mülâzıma kadar bil-cümle müfettişler lüzûm gördükleri hâlde her nâzır veya merkez müdîründen tahrîren izahat talep edebilirler. Akçe sirkat ve ihtilâsâtı ve emniyeti suisti'mâl ve sahtekârlık ve hukuk-ı idârece külli zararı mûcib müsâmaha ve rüşvet ve bahşiş ve ale-l-umûm büyük ve mühim yolsuzlukların vuku' tahakkuk ettiği hâlde müfettiş mülâzımları müstesna olarak sair bil-cümle müfettişler me'mûrîn-i müttehimenin usûlü dâiresinde istintâkını bâde'l-icrâ' derhal işten el çektirmek ve vazifelerini teftiş edilen İdârenin en büyük me'mûruna muvakkaten tevdi etmek salahiyetini hâizdirler. Ber-vech-i meşrûh işten el çektirilen me'mûrun yerine muvakkaten ta'yîn olunacak münâsib biri bulunmadığı takdîrde müfettiş işin derecesine göre asaleten bir me'mûr ta'yîn oluncaya kadar vekaleten idâre olunması zımnında Nezâret-i Umûmiyye'ye veyahut nezâret veya merkez müdîriyyetine mürâcaât eder. Müfettişler keşfolunan ihtilâsâtı ve gerek

mütecâsirlerinin yerine me'mûr ta'yîni ve gerek mebâliğ-i muhtelisenin tahsîli emrinde nâzır veya merkez müdîrleriyle birlikte ittihâz olunan tedâbîri derhal mâ-fevklerine bildireceklerdir. Yalnız mebâliğ-i muhtelise tahsîl olunamadığı hâlde tesrî'-i tahsîli zımnında hükûmât-ı mahalliyyeye mürâcaât edeceklerdir. Yoksa müttehim olan me'mûru hükûmete teslim etmezden evvel Nezâret-i Umûmiyye'nin o bâbdaki me'zûniyetine müntezîr olacaklardır.

k) Müfettişlerin hükûmet-i mahalliyye ile hüsn-i münasebât üzere bulunmaya nasb-ı nefs-i ihtimâm etmeleri lâzım gelmekle beraber gerek merkezlerinde gerek devren mülhakatta bulundukları vakitte me'mûrîn-i icrâ'iyyenin Hükûmet me'mûrlarıyla hüsn-i imtizâc edip etmediklerini ve me'mûrîn-i Hükûmet tarafından umûr ve muâmelât-ı İdârenin hüsn-i cereyânı için matlub ve muktezi olan muâvenet îfâ olunup olunmadığını tahkik ve hükûmete düşen mesâlih-i İdârenin tesviyesini teshîle ve hukuk ve menâfi'-i İdâreye muvâfık netayiç istihsâline sarf-ı mukadderet ve gerek me'mûrîn-i hükûmetin idâremiz me'mûrları aleyhine ve gerek idâremiz me'mûrlarının me'mûrîn-i Hükûmet aleyhine vuku' bulabilecek şikâyetini istima ve derece-i sıhhatini de tedkik ve tarafeyni telife ve şayet menâfi'-i idârece muktezi olan hüsn-i itilafı husûle muvaffak olamadıkları hâlde dermiyan olunan şikâyeti o bâbdaki mütalâat-ı zâtiyyelerinin ilâvesiyle mâ-fevklerine bildirmeye mecbûrdurlar. Müfettişler me'mûrîn-i icrâ'iyye ile bi'l-ittihad tuz ihracatıyla tuzların memalihadan ambarlara nakliyesi ücûrâtının münâkasalarına nezâret ve inşaat ve tamirat-ı muhtelifenin münâkasalarında ve bazı vâridâtın mültezimlere ihâlatında me'mûrîn-i icrâ'iyye ile beraber hazır bulunacaklar ve mesâlih-i idârenin rü'yeti esnada Mecâlis-i İdâre'de dahi bulunacak mecâlis-i mezkûre tarafından verilecek karârların min-külli el-vücuh hakkaniyete ve hukuk-ı idâreye muvâfık olmasına gayret edeceklerdir.

İşte müfettişlerin vezaif-i mürettibe ve muayyenelerinden icrâ' me'mûrları taraflarından bilinmesi iktizâ' edenleri bâlâda muharrer fıkarât mündericâtından ibâret olup fıkrat-ı mezkûre bil-cümle me'mûrîn-i idârece ma'lûm olmak üzere keyfiyyetin ta'mîmen iş'âr bi't-tensîb o vechile her tarafa tebligat îfâ olunduğu gibi işbu tahrîrât-ı muhlisinin nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin idârelerin adedine nisbetle 40 kıt'ası dahi açıktan postaya teslîmen taraf-ı vâlâlarına tesyâr kılınmış olduğundan bunların ale-l-usûl birer mu'cible mezkûr idârelere isrâsıyla ona göre îcâbının icrâ'sı, fi 18 Rebiülevvel

sene 1307 ve fi 31 Teşrinievvel sene 1305. (12 Kasım 1889)

11 Düyûn-ı Umumiyye İdaresi'ne bağlı tüm birimlerin iş ve işlemlerini kontrol etmek amacıyla doğrudan doğruya Yönetim Kuruluna bağlı bir Kontrol Kalemi oluşturulduğu, Kontrol memurlarının görev ve yetkileri.

Bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'nin muâmelâtını kontrol etmek ve doğrudan doğruya Meclis-i İdâre'nin maiyyetinde bulunmak üzere bir kontrol kalemi teşkîline meclis-i mezkûrun fi 14 Temmuz sene 1304 (26 Temmuz 1888) tarihli ictimâ'ında karâr verilmiş ve mücîbince kalem-i mezkûr heyeti ikisi umumî kontrol me'mûru ve dördü sermüfettiş derecesinde olmak üzere seyyar kontrol me'mûru olarak teşekkül eylemiştir. Taşra idâreleri me'mûrîn-i müstahdemesinin ahvaliyle muâmelât-ı İdârenin sûret-i cereyânını tedkik etmek işbu seyyar kontrol me'mûrlarının vezâifi iktizâsından olup binâenaleyh bunlar taşralarca geşt ü güzâr edeceklerinden ve eğer sarf-ı umûr-ı idâreye asla müdâhale edemeyecekler ise de kontrol muâmelâtı bi-hakkın îfâ edebilmek üzere kâffe-i evrâk ve kuyûd-ı defâtiri ve hesâbâtın tedkiki için sandıklarda mevcûd akçe ile evrâk-ı nakdiyyeyi ind-el-hâce görmeleri iktizâ' edeceğinden evrâk ve nükûd-ı mezkûre talepleri vukuunda mezkûr seyyar kontrol me'mûrlarına ibrâz edilecektir. Maa-hazâ me'mûrîn-i mûmâileyhüm her gûne tahkikatı icrâ' edeceklerinden esna-yı tahkikatta idâre me'mûrlarından her kim olur ise olsun ağır bir töhmeti tebeyyün ettiği takdîrde nâzır veya merkez müdîrüyle ba'd-el-müzakere mütecâsirin muvakkaten işten el çektirilmesini telgrafla talep ve telgraf bulunmayan yerlerde o gibilerin işten el çektirilmesini mes'uliyeti kendilerine ait olmak üzere bizzat deruhde edeceklerdir.

Umûmi kontrol me'mûrlarından biri sûret-i mahsûsada olarak taşraya i'zâm olunduğu takdîrde bil-cümle nâzırlar ve merkez müdîrleri ile müfettişler Meclis-i İdâre reisleri tarafından yedine verilecek olan ta'lîmât-ı mahsûsa dâiresi dahilinde olarak o kontrol me'mûrunun emir ve ta'lîmâtına tevfîk hareket edeceklerdir. Binâberîn keyfiyyet şimdiden ma'lûm olmak üzere ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin nüsah-ı matbû'asından nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin idârelerin adedine nisbetle 40 kıt'ası açıktan postaya teslîmen başkaca tesyâr kılınmış olduğundan bunların zikr olunan idârelere isrâ' ve ind-el-hâce mücîbince harekete i'tinâ' olunmak üzere her tarafa îcâbı vechile vesâyâ-yı lâzime icrâ' buyurulması, fi 11 Muharrem sene 1306 ve fi 5 Eylül sene 1304. (17 Eylül 1888)

12 Düyûn-ı Umumiyye çalışanlarının seçimi, terfisi ve görevden

alınması konuları ile bunlara ait evrak ve yazışmaların incelenmesi amacıyla üst düzey yöneticilerden oluşan bir komisyon kurulması.

İdareler me'mûrlarının intihâb ve terfi ve azillerine ait evrâkın tedkiki zımnında rüesa ve erkân-ı idâreden mürekkeb olmak üzere İdâre-i Merkeziyede bir komisyon teşkîli için Meclis-i İdâre'ye vukû bulan tek'alif-i senâ-verî kabûl olunarak o bâbda meclis-i mezkûrdan tanzîm kılınan karârnâmenin muhtevîyât-ı umûmiyyesinden mülhakatca bilinmesine lüzûm görünen mevâddın ber-vech-i âtî beyân ve izahına ibtidar olunur. Şöyle ki;

İdaremiz hizmetine duhûl arzusunda bulunan her şahıs o bâbda Nezâret-i Umûmiyye'ye ve taşrada ise nezârete veya merkez müdîriyyetlerine bir istid'â' takdim ve bunda sin ve tabi'iyyeti ve tekellüm ve tahrîr eylediği elsineyi ve sevâbık-ı ahvalini ve ma'lûmât-ı müktesebesini ve hüsn-i şehâdetlerini zikr ve tasrîh ve terkin edeceği ve ma'lûmât-ı nâkısaya müsteniden vuku' bulan her intihâb münfesih olacağı ve namzet olan şahıs idâre hizmetine kabûlü için matlub olan evsafı hâiz olduğu hâlde mülâzemet sûretiyle alınıp şu kadar ki; ileride kendisine tahsîs ve irâe olunacak her me'mûriyyeti kabûl edeceğinin evvelce kendisine taahhüd ettirilmesi ve mülâzımların adedi her nezâret veya merkez müdîriyyeti için dört ve her müdîriyyet için iki neferi tecâvüz edemeyeceği ve taşralarda umûr ve muâmelâtın göstereceği lüzûm üzerine hemen işe mübâşereti tarihinden itibaren muvazzaf olarak bir me'mûrun alınması iktizâ' ettiği hâlde o me'mûrun terceme-i hâl varakasını idâremiz hizmetine duhulünün ilk ayında ibrâz etmesi ve her me'mûr ileride tebdîl-i me'mûriyyetini istirhamen mâ-fevkine istid'ânâme i'tâ' edebileceğinden bu gibi arzuhaller müste'dînin amîrî tarafından ilâve-i mütâlaa ile İdâre-i Merkeziye'ye irsâl olunacağı ve nuzzâr ve merkez müdîrânı tarafından bu bâbda beyân ve ilâve olunacak müta'laât usûl-i dâiresinde müfettişlerin rey ve ma'lûmâtı tahtında olacağı gibi kendisine tahsîs olunan me'mûriyyeti bilâ-sebeb makbûl-i kabûlden imtinâ' eden her me'mûr hemen açığa çıkarılacağı ve me'mûrun dahil oldukları sınıfın yalnız bir derece fevkindeki sınıfa terfi edebileceği ve önümüzdeki şehr-i Mart ibtidasından itibaren bil-cümle me'mûrîn yedinde müseccel terceme-i hâl evrâkı bulunmak lâ-büdd olduğu ve idâre me'mûrlarının intihâb ve ta'yîniyle terfi ve terakkisine ve muvakkaten işten el çektirilmesine veyahut azline müteallik ittihâz olunacak tedâbîr amirleri tarafından bâ-rapor İdâre-i Merkeziye'ye inhâ' ve bu gibi ahvalde müfettişlerin mütâlaâtı alınmak üzere nuzzâr ve merkez müdîrânı yazacakları raporları müfettişlere tebliğ etmeye mecbûr bulundukları ve işbu raporlar

komisyon-ı mahsûsaca bâde't-tedkik muktezıyatı îfâ kılınacağından tafsîlât-ı mebsûta dâiresinde muâmele olunması ve şurası tekrar ve izaha şâyândır ki; komisyonun bu sûretle teşkîli azil ve tebdîlleri bildirilen me'mûrlar hakkında gösterilen esbâb-ı mûcibe ile yerlerine intihâb olunacakların sevâbık-ı ahval ve sûret-i intihâblarının lâyıkıyla bi't-tedkik ötedenberi Nezâret-i Umûmiyye'nin yegane arzusu olan adalet ve hakkaniyet noktasının bir kat daha temin ve te'yidi maksadından ileri gelip bu ise komisyonca esas tedkikat ittihâz olunacak evrâk-ı tahkikiyenin nezâret ve merkez müdîriyyetlerince gayet müdekkikane ve bi-tarafane tutulmasına ve istintâklara müteferri evrâkın bilâ-noksan rabtıyla beraber fezlekeler açık ibârelerle yazılarak birtakım haşviyyât ve beyhûde tafsîlatla zât ve hakikat-ı maslahatın iğlâk ve işgal edilmemesine mutavakkıf olduğundan bu dakikalar daima nazar-ı itinâda tutulup bâdema İdâre-i Merkeziye'ye gönderilecek evrâk-ı tahkikiyyenin ona göre nevâkısdan ve tafsîlât-ı zâideden âzâde olmasına begayet i'tinâ' ve dikkat olunması ve gelecek Mart ibtidasında me'mûrîn yedinde bulunması muktezi olduğu bâlâda beyân olunan terceme-i hâl evrâkı (36) numaralı ve fi 31 Mart Sene 1300 (12 Nisan 1884) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizde bildirilen evrâk olup bunlardan şimdiye kadar gönderilenlerin müsâraaten ve peyder pey irsâliyle tarih-i mezkûre kadar mutlaka arkasının alınması Meclis-i İdâre'nin karâr-ı kat'isi iktizâsından olduğu bilinerek ona göre davranılması, fi 24 Safer sene 1307 ve fi 7 Teşrinievvel sene 1305. (19 Ekim 1889)

13 Rüsumat memurlarının görev gereği işlerinin başında bulunamadıkları durumlarda yerlerine başkatipleri vekil olarak bırakabilecekleri, bu gibi durumlarda yapılacak yazışmaların imza kısmında *"vekil"* sıfatının özellikle belirtilmesi, Rüsumat memurlarının nereye ve ne amaçla gideceklerini yazı ile Genel Merkeze bildirmesi.

Rüsûmat Me'mûrları'nın dâire-i me'mûriyyetlerini geşt ü güzâr etmeye lüzûm-ı hakiki göründüğü hâlde başkatipleri efendilerin tevkîliyle azimet eyleyecekleri derkâr ise de ketebe-i mûmâileyhüm taraflarından vürûd edecek muharreratın hangileri vekâlet sıfatıyla ve hangileri başkıtabet vazifesiyle yazıldığı anlaşılmak üzere bâdema ketebe-i mûmâileyhüm me'mûrîn-i rüsûmatın müddet-i gaybûbetlerinde vekâlet sıfatıyla yazacakları tahrîrâtta imza mahalline vekil lafzını vaz' ve ilâve eylemeleri husûsu usûl ittihâz olunmuş olmakla mücîbince icrâ'-yı iktizâsına i'tinâ' eylemeleri zımnında keyfiyyetin kendilerine şimdiden beyân ve teblîğiyle öyle bir mahalle bi'l-azime gaybûbetleri vuku' bulacak olduğunda nereye ve ne için azimet

ettiklerinin taraf-ı halisiyye bâ-tahrîrât inhâ ve işaret eylemeleri bu kere me'mûrîn-i mûmâileyhümâ ta'mîmen tavsiye ve iş'âr kılınmış olmakla ber minvâl-i muharrer icrâ'-yı iktizâsına himmet buyurmaları, fi 25 Cemâziyelâhir sene 1279 ve fi 5 Kânunuevvel sene 1278. (17 Aralık 1862)

14 İşleri gereği görevlerinin başında bulunamayan bazı Rüsumat nazırlarının yerlerine muhasebe başkatiplerini vekil olarak bıraktıkları ancak bu durumdan Genel Merkezi haberdar etmedikleri, böyle bir durumda telgraf olan yerlerde telgrafla, olmayan yerlerde resmi yazı ile Genel Merkezin bilgilendirilmesi.

Rüsûmat Nâzırları li-maslahatin bir tarafa azimetle yerlerine muhasebe başkatiplerini tevkîl eylediklerinde bâ-telgraf emânet-i muhlisiyye ma'lûmât i'tâ' etmeleri lâzım iken bazıları bu ma'lûmâtı vermeyip vekillerinden tahrîrât ve telgraf geldiğinde tereddüt vaki olmakta olduğundan bâdema böyle iştibâha mahal kalmamak için Rüsûmat Nâzırları öyle Merkez-i Nezâretten gaybûbetle başkâtibi tevkîl eylediklerinde sebeb-i gaybûbet ve vekâleti derhal emânet-i hâlisiyye ba-telgraf ve telgraf olmayan mahalden ba-tahrîrât bildirmeleri husûsu Meclis-i Rüsûmat karârıyla sair Rüsûmat Nezâretleri'ne bildirilmiş olmakla zât-ı vâlâları dahi ber-vech-i muharrer îfâ-yı muktezasına himmet buyurmaları, fi 23 Zilhicce sene 1286 ve fi 15 Mart Sene 1286. (27 Mart 1870)

15 Düyûn-ı Umumiyye İdaresi'nin bazı nezaret ve müdüriyetlerine usule aykırı olarak açıktan adam atandığı, bu durumun önlenmesi amacıyla nezaret ve merkez müdüriyetlerinde dört, müdüriyetlerde ise iki stajer istihdam edilmesi.

"İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede nezâretlerle merkez müdîriyyetlerinde istihdâm olunacak mülâzımların ikişer ve müdîriyyetlerde istihdâm olunacakların dahi birer neferden ibâret olması gösterilmiş ise de nezâret ve merkez müdîriyyetlerinde dörder ve müdîriyyetlerde ikişer nefer mülâzım istihdâmına (12). numaralı ve fi 7 Teşrinievvel sene 1305 (19 Ekim 1889) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile müsaade edilmiştir."

Bazı nezâret ve merkez müdîriyyetleriyle bunların mülhakatında açılmakta olan me'mûriyyetlere mugayir-i usûl olarak açıktan adamlar ta'yîn olunmakta ve esbâbı sorulduğunda me'mûrîn-i müstahdemeden diğerleri bulunamadığı cevabı verilmekte olup halbuki umûr ve muâmelât-ı rüsûmiyyeye vukuf ve

ma'lûmâtı olmayan bu makule me'mûrlardan menfaat yerine muzırret görülmesi melhûz olmakla bâdema buralara mahal kalmamak üzere nezâretlerle merkez müdîriyyetlerinde ikişer ve müdîriyyetlerle merkez me'mûriyyetlerinde dahi birer nefer olarak ashâb-ı istidâd ve kabiliyetten mülâzımlar ahz ve kayd ile kendilerine umûr ve muâmelât-ı rüsûmiyye tedricen bi't-ta'lim refte refte işe alıştırılıp ondan sonra açılacak işlere teselsül tarîkiyle müstahdemîn-i mevcûdenin dûn maâşlı ve ehliyetli olanlarından ve bunlar içinde ehl ve münâsibi yok ise alınacak mülâzımının en kıdemli ve liyâkatlı bulunanlarından intihâb ve ta'yîn kılınması ve mülâzımının bu vechile bi't-ta'yîn mikdârı eksildikçe yerlerine yine müste'id mülâzımlar alınıp fakat bu bahane ile zinhâr ta'yîn ve tahdid olunan mikdâr-ı mezkûreden ziyâde mülâzımlarla idârelerin doldurulmaması husûsunun usûl ittihâzı bi't-tensib keyfiyyet ta'mîmen iş'âr kılınmış olmakla taraf-ı vâlâlarından dahi gerek merkezce ve gerek müllıakatça o vechile muâmele ve hareket edilmesi esbâbının istikmâline himmet buyurmaları, fi 2 Rebiülevvel sene 1303 ve fi 26 Teşrînisânî sene 1301. (8 Aralık 1885)

16 Liyakatsız ve uzman olmayan kişilerin işe alınması amacıyla bir çok kişi tarafından İdare yöneticilerine tavsiye ve istekte bulunulduğu, bu tür isteklerin dikkate alınmaması ve iş başvurularının reddedilmesi.

Öteden beri reis-i me'mûriyyette bulunanlara lisanen ve tahrîren şunun ve bunun birer işte istihdâmı zımnında tavsiye oluna geldiği ve böyle tavsiyeliler ekseriya erbâb-ı liyâkattan olmadığı der-kâr ve bu makule kesânın hatıra riâyeten kabûlüyle istihdâmlarından bir şey istifâde olunamayacağından başka ehl-i erbâbının geride kalmasıyla nâ ehl bulunanların kullanılmasından dolayı işe sekte gelip ve bu ise ber vechile tecvîz olunamayacağı emr-i âşikâr olduğuna binâen fi-mabaâd hâl vukuunda me'mûrîn ve hademe-i mevcûde ile mülâzemet edenler içinden nizâmı vechile ehl-i erbâbının intihâbıyla istihdâm olunarak her kimin tarafından olur ise olsun mücerred kayırılmak için tavsiye olunan adam işbu iş'ârımızdan bahisle cevâb verilerek kabûl olunmamasına himmet ve keyfiyyetin me'mûrîn-i mülhakaya dahi bu vechile tenbîh ve tefhîmiyle hilâf-ı iş'âr hâl ve hareket vuku'una getirilmemesi vesâil-i hasenesinin istihsâl ve istikmâline bezl-i rü'yet buyurmaları, fi 10 Rebiülahir sene 1279 ve fi 23 Ağustos sene 1278. (4 Eylül 1862)

17 Rüsumat müdüriyet, memuriyet, baş kitâbet, sandık emâneti kadrolarında boşalma meydana geldiğinde dışardan eleman

alınmayarak kurum içerisinde bu işlere en uygun ve kıdemli olan kişilerden kaydırma yapılması, bu konuda hiç kimsenin ricasının dikkate alınmaması.

Rüsûmat müdîr ve me'mûrluklarıyla memlaha me'mûrluklarında ve bunların başkatipleriyle sandık eminliklerinde münhall vukuunda nezâretler tarafından intihâb ve ta'yînleriyle yalnız asaletlerinin buradan istizânı usûl-i müttehize îcâbından olduğu hâlde nasıl ise bir müddetten beri bunlardan bazılarının buradan ta'yîn ve i'zâm olunmaya başlanmış ise de bu keyfiyyet taşralarca kaide-i teselsülün icrâ'sına mani olarak bu ise müstahdemînin adem-i terakkisiyle yeis ve fütürlarını mücîb olacağı derkâr olduğundan iktizâsı Meclis-i Rüsûmat'da lede-t-teemmül bâdema bunların buradan ta'yîn ve irsâlinden sarf-ı nazarla bir müdîriyyet veya me'mûriyyet ve baş kitâbet ve sandık emâneti münhall olduğunda yerine hariçten alınmayıp dahil-i nezârette o hizmetin mâ-dûnundaki işlerde müstahdem bulunanların kıdemlerine veyahut şunun bunun rica ve tavsiyesine bakılmayarak en ehliyet ve iktidârlısı hangisi ise onun intihâb ve ta'yîniyle ondan kalacak hizmete dahi kezâlik mâ-dûnundan silsile yürütülerek en aşağıda açık kalacak işe mülâziminin müstedilerinden birisinin geçirilmesi ve müdîrlük ile müdîrlük baş kitâbeti mevcûdlar içinde bu vazifeyi bi-hakkın îfâya muktedir adam bulunmaz ise o hâlde buradan gönderilmek üzere tarafımıza mürâcaât edilmesi iktizâ' edeceğinin ta'mîmen iş'ârı bi't-tensîb keyfiyyet sair Rüsûmat Nezâretleri'ne bildirildiği misillû işbu tahrîrât-ı muhlisinin zîr-i nezâret-i vâlâlarında kâin Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarıyla memlaha me'mûrluklarının adedine nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen gönderilmiş olduğundan bunların bâ-mücîb-i mezbûr idârelere isrâsıyla mücîbince iktizâsının icrâ'sına ale-d-devâm i'tinâ' ve ihtimâm buyurulması, fi 16 Rebiülahir sene 1293 ve fi 28 Nisan sene 1292. (10 Mayıs 1876)

18 Rüsumat idarelerine stajer olarak alınan bazı kişilerin idari hizmetlerde çalıştırıldıkları yönünde ihbarlar alındığı, stajerlerin ancak maaşlı çalışan kişilerin yanında görev yapabileceği.

Rüsûmat İdâreleri'ne mülâzımeten kayd olunmakta olanların başlı hizmetlerde bulundurulduğu takdîrde maâşları olmamak hasebiyle tüccâr taraflarından itma' olunarak veyahut kendilerinin zaten umûr-ı rüsûmiyyeye vukufsuzlukları cihetiyle nizâmsız ve yanlış muâmelelerde bulunarak izâa-i vâridata beis olabileceklerinden bunların kable't-tavzif öyle başlı işlerde istihdâmları gayr-ı

câiz iken bazı Rüsûmat İdâreleri'nde istihdâm olunduğu istihbâr olunmasıyla bâdema mülâzımların öyle kable't-tavzif istihdâmlarında mazarrat ve mahzûr görünen başlı işlerde bulundurulmayıp muvazzafların gözleri önünde ve muvazzaflara muâvenet sûretinde maiyyet işlerinde istihdâmları zımnında keyfiyyetin ta'mîmen ihtârı lâzım gelerek sûret-i hâl sair Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarıyla memlaha me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen savb-ı vâlâlarına tesyâr kılınmış olmakla nüsah-ı mezbûrenin taraf-ı vâlâlarından birer mu'cible zikr olunan müdîrlük ve me'mûrluklara isrâ' ve bu bâbda vesâyâ-yı lâzımenin icrâ'sıyla ber-vech-i muharrer icrâ'-yı iktizâsı husûsuna himmet buyurmaları, fi 13 Ramazan sene 1285 ve fi 15 Kânunuevvel sene 1284. (27 Aralık 1868)

19 Rüsumat idarelerine stajer olarak alınan bazı kişilerin idari hizmetlerde çalıştırıldıkları yönünde ihbarlar alınıp stajerlerin ancak maaşlı çalışan kişilerin yanında görev yapabileceği idarelere bildirildiği halde bu uygulamanın halen devam ettiği, stajerlerin bazı idarelerde tezkere yazımı gibi çok önemli işlerde kullanıldığı, bu kişilerin hatasından kaynaklanabilecek zarar ve kayıpların sorumlularından talep ve tahsil edileceği.

Rüsûmat İdâreleri'ne mülâzemeten kayd olunmakta olanların başlı hizmetlerde bulundurulduğu takdîrde maâşları olmamak hasebiyle tüccâr taraflarından itma' olunarak veyahut kendilerinin zaten umûr-ı rüsûmiyyeye henüz vukufsuzlukları cihetiyle nizâmsız ve yanlış muâmelelerde bulunarak izâa-i vâridata beis olabilecek harekâtta bulunacaklarından bunların kable't-tavzif öyle başlı işlerde istihdâm olunmayıp muvazzafların gözleri önünde ve muvazzaflara muâvenet sûretinde maiyyet işlerinde kullanılması (18) numaralı ve fi 15 Kânunuevvel sene 1284 (27 Aralık 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile bildirilmiş olduğu hâlde bazı nezâretlerden vuku' bulan iş'ârata nazaran yine o makule mülâzımların tezkere tahrîri ve saire gibi başlıca işlerde kullanılmakta ve îfâ ettikleri işlerde sehv ve hataları vuku' bulduğu hâlde gayr-ı muvazzaf olduklarından bahisle haklarında ceza icrâ'sına mahal görülmediği beyân kılınmakta olduğu anlaşılmış ve bu ise iş'âr-ı sabıka mugayir bulunmuş olduğundan keyfiyyet Meclis-i Rüsûmat'da lede'z-zikr bâdema mülâzımlar o vechile başlı işlerde kullanılıp da izâa-i vâridata sebebiyetleri veyahut cezayı mücîb sehvleri vuku' bulur ise terettüb edecek mes'uliyet bunları mugayir iş'âr olarak istihdâm edenlere ait tutularak lâzım gelecek cezanın onlar hakkında

icrâ' olunması tensîb kılınmış olduğundan burası bilinip bundan böyle mülâzımların zinhâr başlı başlarına adem-i istihdâmlarıyla ber-vech-i iş'âr-ı sâbık muvazzafların gözleri önünde ve muvazzaflara muâvenet sûretinde kullanılmaları husûsunun tâmimen te'kîd ve ihtârı meclis-i mezkûrdan ifâde kılınmış ve işbu tahrîrât-ı muhlisinin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesyâr olunmuş olmakla bunların bâ-mu'cib iradelere irsâliyle mücîbince icrâ'-yı muâmele ettirilmesine himmet buyurmaları, fi 27 Cemâziyelâhir sene 1293 ve fi 7 Temmuz sene 1292. (19 Temmuz 1876)

20 Taşra Rüsumat idarelerinde görev yapan memurların kendi çocuk ve akrabaları ile soydaşlarını işe aldıkları yönünde duyumlar alındığı, bu şekilde işe alınan kişilerin derhal görevden uzaklaştırılması, bundan sonra bu türden kişilerin işe alınmaması, aksi durumda bu kişileri işe alan memurlar hakkında konumuna bakılmaksızın kanuni işlem yapılacağı.

Emânet-i muhlisiyye mülhak taşra me'mûrlarından bazıları dahil-i me'mûriyyetlerinde evlat ve müteallikatı ve tevâbi'atlarından bazılarını istihdâm eylemekte oldukları bu defa istihbâr olunup me'mûrînin me'mûriyyetleri dahilinde yani gerek merkez ve gerek mülhakatta olsun maiyyetlerinde o misillû evlat ve müteallikat ve tevâbi'atlarının istihdâmları halinde bunlar karâbet ve nisbet-i mahsûsalarına iğtirâren îfâ-yı vezaif-i me'mûriyyet ve hizmete sairleri misillû tamamıyla dikkat etmeyecekleri mülâhazadan baîd olmamasına ve içlerinden bazılarının bir gûne sû-i hareketleri vukua gelenlerin hasb-el-taalluk metbû' tarafından harekât-ı vakıalarının alenen adem-i takbihiyle setri umûr-ı tebaiyeden bulunmasına mebnî hiçbir me'mûrun dahil-i dâire-i me'mûriyyetinde evlat ve akraba ve tevâbi'atını istihdâm eylemesi câiz olmayacağı ve şimdiye kadar müstahdem olanların adem-i tebdîliyle bundan böyle dahi istihdâm eden olur ise bi't-tahkik o makule me'mûrlar gerek büyük ve gerek küçük olsun ber-mûcib-i kanûn mes'ul tutılacağı emâret-i halisiyyeye mülhak bil-cümle Rüsûmat Me'mûrları'na tâmimen tavsiye ve iş'âr kılınmış olmakla zat-ı behiyyeleri dahi ber minvâl-i muharrer hareketc himmet ve şimdiye kadar böyle evlat ve müteallikat ve tevâbi'attan istihdâm kılınmışlar var ise vusûl-i tahrîrâtta hizmetinden ihraç ile yerlerine diğer münâsiblerin nasb ve ta'yînine mübâderet ve işbu tahrîrât-ı muhibbi sûretinin ihracıyla zîr-i idâre-i behiyyelerinde kâin mahaller me'mûrlarına beyân-ı keyfiyyet buyurmaları, fi 10 Rebiülahir sene 1279 ve fi 22 Eylül sene 1278. (4 Ekim 1862)

21 **Taşra Rüsumat idarelerinde görev yapan memurların kendi çocuk ve akrabaları ile soydaşlarını işe aldıkları yönünde duyumlar alındığı, bu şekilde işe alınan kişilerin derhal görevden uzaklaştırılması, bundan sonra bu türden kişilerin işe alınmaması, aksi durumda bu kişileri işe alan memurlar hakkında konumuna bakılmaksızın kanuni işlem yapılacağı bildirilmiş olmasına rağmen buna riayet edilmediği, amirlerinin emirlerine uymayan memurlara bir maaş tutarı kadar para cezası kesilmesi, yakınlarını işe alanlar hakkında Ceza Kanûnu'nun 102. maddesi gereğince işlem yapılması.**

Rüsûmat Me'mûrları'ndan bazıları dahil-i dâire-i me'mûriyyetlerinde evlat ve müteallikat ve tevâbi'atlarını istihdâm eylemekte oldukları istihbâr olunup me'mûrînin me'mûriyyetleri dahilinde yani gerek merkez ve gerek mülhakatta olsun maiyyetlerinde o misillû evlat ve müteallikat ve tevâbi'atlarının istihdâmı halinde bunlar karâbet ve nisbet-i mahsûsalarına iğitirâren îfâ-yı vezaif-i me'mûriyyet ve hizmete sairleri misillû tamamıyla dikkat etmeyecekleri mülâhazadan baîd olmamasına ve içlerinden bir gûne sû-i hareketleri vukua gelenlerin hasbel-taalluk metbû' tarafından harekât-ı vakıalarının alenen adem-i takbihiyle setri umûr-ı tabiiyyeden bulunmasına mebnî hiçbir me'mûrun dahil-i dâire-i me'mûriyyetinde evlat ve akraba ve tevâbi'ini istihdâm eylemesi câiz olamayacağı ve müstahdem olanların adem-i tebdîliyle yine istihdâm eden olur ise bi't-tahkik o makule me'mûrlar büyük ve küçük olsun ber-mûcib-i kanûn mes'ul tutulacağı (20) numaralı ve fi 22 Eylül sene 1278 (4 Ekim 1862) tarihinde mülga gümrük emânet ve müdîriyyetleriyle duhân nezâret ve memlaha müdîriyyetlerine ve rüsûm-ı harir emânetine ta'mîmen iş'âr ve tarih-i mezkûre kadar böyle evlat ve müteallikat ve tevâbi'den istihdâm kılınmış var ise derhal hizmetinden ihraç ile yerlerine diğer münâsiblerinin nasb ve ta'yîni te'kîd ve izbâr kılınmış idi. Rüsûmat Nezâret ve emânetleriyle mülhakatı me'mûrlarından bazıları kemâ-kân müteallikat ve tevâbi'atını maiyyetlerinde ve dâire-i me'mûriyyetlerinde istihdâm eylemekte oldukları bu kere tahkik ve istihbâr olunmuş olduğundan bu husûsun nezâret ve emânetlere dahi te'kîd ve iş'âr olunması ve bir de maiyyet me'mûru mâ-fevkinde bulunan amîrî tarafından vazife-i me'mûriyyetine ait olan tenbîhâtı infâz ve icrâ'da bilâ-sebeb sahîh-i terahî ve kusur eder ise bir aylık maâşı mikdârı cezâ-yi nakdî alınması Ceza Kanûnname-i Hümâyûnu'nun 102. maddesi ahkâmından olduğundan bundan sonra Rüsûmat nâzır ve müdîr ve me'mûrlarından dâire-i me'mûriyyeti dahilinde evlat ve müteallikat ve tevâbi'atından birini istihdâm

edenleri bulunur ise o misillûler hakkında cezâ-yı mezkûrun tamamıyla icrâ'sı husûsunun dahi derc ve ilâve kılınması lâzım geleceği Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde olunmasıyla keyfiyyet bu kere dahi ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı muhlisinin dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Rüsûmat İdâreleri'nin mikdârına nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nüsah-ı mezkûrenin taraf-ı vâlâlarından mücîblerle zikr olunan idârelere isrâ' ve mücîbince iktizâsının icrâ'sı hakkında vesâyâ ve teflhîmât-ı lâzımenin îfâsıyla tahkikatından geri durulmayarak bâdema mezkûr idârelerin müdîr ve me'mûrlarından bunun hilâfı hareket eden bulunur ise hakkında cezâ-yı mezkûrun icrâ'sıyla beraber keyfiyyeti bu cânibe tahrîre mübâderet ve taraf-ı behiyyelerinden müteallikat ve tevâbi'atın istihdâm olunduğunun vuku' takdîrinde dahi aynıyla bu muâmele îfâ olunacağından ona göre harekete himmet buyurmaları, fi 3 Cemâziyelâhir sene 1280 ve fi 2 Teşrînisânî sene 1279. (14 Kasım 1863)

22 Rüsumat memurlarının kendi yakınlarını işe almalarının yasaklandığı, bu şekilde işe alınan kişilerin işten çıkartılması noktasında bu durumun nerelere uzanacağının bilinemediği, Rüsumat Meclisince konunun değerlendirildiği, sonu nereye varırsa varsın bu durumdaki kişilerin işten çıkartılmasına karar verildiği, bu kişileri işe alanlar hakkında Ceza Kanûnu gereğince işlem yapılıp bir maaş tutarı kadar para cezası kesilmesi.

Rüsûmat Me'mûrları maiyyetlerinde evlat ve müteallikat ve tevâbi'ini istihdâm eylemesi usûlcn taht-ı memnû'iyyette ise de bu usûlün müteallikat ve mensûbattan kimlere kadar şümûlü olacağı bilinemediğinden bahisle bu bâbda bazı rüsamat nezâretlerinden vuku' bulan isti'lâm üzerine keyfiyyet Meclis-i Rüsûmat'a lede'l-havâle Rüsûmat Me'mûrları'nın evlat ve müteallikat ve tevâbi'lerinden hiçbir kimseyi maiyyetlerinde istihdâm eylememeleri husûsu (20) numaralı ve fi 22 Eylül sene 1278 (4 Ekim 1862) ve bunun hilâfı harekette bulunanlardan Ceza Kanûnname-i Hümâyûnu ahkâmına tevfîkân bir aylık maâşı mikdârı cezâ-yi nakdî alınacağı dahi (21) numaralı ve fi 2 Teşrînisânî sene 1279 (14 Kasım 1863) tarihinde ta'mîmen iş'âr kılınmış ve tarife hâcet olmadığı üzere işbu usûl Rüsûmat nâzır ve müdîr ve me'mûrlarının gerek merkez me'mûriyyetlerinde ve gerek mülhakatlarında istihdâm olunacak o makule evlat ve müteallikat ve tevâbi'leri onlara mensûbiyetlerine istinat ile hüsn-i îfâ-yı vezaif-i me'mûriyyet ve hizmete sairleri kadar sa'y etmemek ve bir gûne sû-i hâl ve hareketleri vukuunda dahi

onlar tarafından setr-i ayıpları cihetine gidilmek gibi hilâf-ı marazi hâlâtın men'-i vuku' garazına mebnî ihtiyâr ve ittihâz olunmuş ve uzaktan uzağa karâbeti bulunup da kendilerini vechen mine'l-vücuh iltizâm ve tashîhe mahal görülemeyecek olanların bi't-tabi istisnasıyla kusur-ı akraba ve mensûbattan her kimler olur ise olsun mahzûr-ı mezkûrdan gayr-ı salim bulunanların maiyyet-i me'mûriyyetlerinde istihdâmlarına cevaz gösterilemeyeceği bedîhî ve memnû'iyyete karşı harekete cesaret edenlerin dahi bâlâda muharrer tahrîrât-ı umûmiyye mücîbince mücâzâtı tabii bulunmuş olduğundan buraları lâyıkıyla bilinerek ona göre îfâ-yı muâmele olunması husûsunun ta'mîmen iş'âr meclis-i mezkûrdan ifâde olunmuş ve keyfiyyet sair îcâb edenlere bildirildiği misillû zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı muhlisinin 40 kıt'ası leffen gönderilmiş olmakla bunların mezkûr idârelere irsâliyle ona göre icrâ'-yı muâmeleye himmet buyurulması, fi 19 Cemâziyelâhir sene 1293 ve fi 29 Haziran sene 1292. (11 Temmuz 1876)

23 Düyûn-ı Umumiyye çalışanların kendi akraba ve yakınlarını işe almaları yasaklanmış olmasına rağmen bazı kişilerin yardımcı eleman tarzında adam almaya devam ettikleri, gerek büro işlerinde gerekse yardımcı eleman niteliğindeki işlerde çalıştırılmak üzere hiçbir şekilde eleman alınmaması, eleman alanların cezalandırılması.

Rüsûmat Me'mûrları me'mûriyyetleri dahilinde yani gerek merkezde ve gerek mülhakatta olsun maiyyetlerinde evlat ve müteallikat ve tevâbi'atını istihdâm eyledikleri hâlde bunlar karâbet ve nisbet-i mahsûsalarına iğitirâren îfâ-yı vezaif-i me'mûriyyete sairleri misillû tamamıyla dikkat etmeyecekleri mülâhazadan baîd olmamasına ve içlerinden bir gûne sû-i hareketleri vukua gelenlerin dahi hasbel-taalluk metbû' tarafından harekât-ı vakıalarının setri umûr-ı tabiyeden bulunmasına mebnî hiçbir me'mûrun dâire-i me'mûriyyetinde evlat ve akraba ve tevâbi'ini istihdâm eylemesi Rüsûmat'ça bundan mukaddem taht-ı memnû'iyyete alınarak buna mugayir harekette bulunanların ber-mûcib-i kanûn mes'ul tutulması Rüsûmat Emânet-i Celîlesi'nden meb'ûs muharrerât-ı adîde-i umûmiyye ile usûl ittihâz kılınmış iken bazı taraflarca bu memnû'iyyetin maiyyet ketebesine şümûlü olamayacağına zehâb olunduğu anlaşılıp halbuki ketebe-i rüsûmiyye kayd ve tezkere tahrîri ve mikdâr-ı rüsûmun hesâbâtı gibi muâmelât-ı nakdiyye ile meşgul bulundukları cihetle bunların memnû'iyyet-i mebhûseden istisnası râbıta-i karâbetle sû-i isti'mâlât vukuunu teshîl edecek sûrette beyinlerinde ittihat husûlünü istilzâm edeceğinden ve maiyyette istihdâmı memnû' olan

akarib-i peder ve evlat ve birader ve kayınpeder ve damat ve kayınbirader ve amca ve enişte ve dayı ve yeğen gibi müteallikattan ibâret bulunduğundan bunların gerek maiyyet kitâbetinde olsun ve gerek dahil-i dâire-i me'mûriyyetlerinde sair işlerde bulunsun adem-i istihdâmıyla bu bâbda Rüsûmat'ça kadimen mücesses ve mer'i olan memnû'iyyetin idame-i cereyânı husûsunun ta'mîmen te'kîd ve ihtârı lâzım gelmiş ve işbu tahrîrâtımızın nüsha-ı matbû'asından nezâret-i vâlâları dahilinde vaki idârelerin adedine nisbetle 40 kıt'ası leffen firistâde kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere îsaliyle her tarafta mücîbince iktizâsının îfâsına himmet buyurulması, fi 3 Cemâziyelevvel sene 1298 ve fi 21 Mart sene 1297. (2 Nisan 1881)

24 **Bir başka yerde resmi memur olarak görev yapan bazı kişilerin aynı zamanda Rüsumat ve Memlaha idarelerinde de memur olarak çalıştığı yönünde ihbarlar alındığı, bu türden kişileri işe alan nazır, müdür veya memurların sorumlu tutulup ceza olarak birer maaşlarının kesilmesi, üzerinde başka memuriyet olan kişilerin Rüsumat idarelerinde kesinlikle istihdam edilmemesi, üzerindeki diğer memuriyeti bırakıp Rüsumat idarelerinde çalışmayı kabul etmeyenlerin Rüsumat idareleri ile ilişiğinin derhal kesilmesi.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen fi 8 Safer sene 1280 (25 Temmuz 1863) ve fi 29 Şevvâl sene 1284 (23 Şubat 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyelerin hükmü bu tahrîrât-ı umûmiyyeye geçmiş olduğundan zikr olunan tahrîrât-ı umûmiyyeler bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Uhdesinde kaza müdîrlüğü veyahut nüfus mukayyitliği ve tapu kitâbeti ve bunlara mümâsil mülkiyece me'mûriyyetler var iken Rüsûmat ve Memlaha İdâreleri'nde dahi müstahdem adamlar olduğu hâlde mülkiye me'mûriyyetinden istifa ile kendilerinin yalnız Rüsûmat me'mûriyyetine hasr ve kasrı ve kabûl etmeyenler olur ise Rüsûmat me'mûriyyetinden bil-ihrac yerlerine diğer münâsiblerinin ta'yîn ve nasbı fi 8 Safer sene 1280 (25 Temmuz 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye-i halisî ile izbâr ve fi 29 Şevvâl sene 1284 (23 Şubat 1868) tarihinde te'kîd ve ihtâr olunmuş olduğu hâlde el-yevm uhdesinde sair me'mûriyyet var iken Rüsûmat İdâreleri'nde müstahdem me'mûr ve hademe zuhûr etmekte ve bunun önü alınamayıp el-hâletü hâzihi böyle vuku' karâr-ı mezkûre mugayir hareket edenler hakkında bir muâmele-i cebriyenin gösterilmemiş olmasından neş'et eylemekte olduğundan külliyyen önü kestirilmesi zımnında bâdema me'mûrîn ve hademe-i rüsûmiyyeden uhdesinde diğer me'mûriyyet olanlar tahkik kılındığı hâlde bunları nâzır ve

müdîr ve me'mûrlardan her kimler intihâb ve istihdâm etmiş ise mücâzâten bir aylık maâşları alınıp îrâd kayd olunması bâ-tezkere-i muhibbi Bâb-ı-âlîye arz ve iş'âr olunmuş olduğundan bu kere tezkere-i mukaddeme zeyline fi 11 Cemâziyelevvel sene 1285 (30 Ağustos 1868) tarihiyle şeref-tastîr buyurulmuş olan cevab-ı samî-i cenâb-ı vekaletpenahide Rüsûmat İdâresi'ne müteallik olan me'mûriyyetler başka ve hidemât-ı mülkiye başka bir tarîk olmasıyla böyle mesâlihi yekdiğere mübayin iki me'mûriyyetin bir me'mûr uhdesinde ictimâ'ı vakıa iki işinde yolunda cereyân etmemesini mücîb olacağına ve Kanûn-ı Ceza'nın 102. maddesinde maiyyet me'mûrları mâfevkinde bulunan amîrî tarafından vazife-i me'mûriyyetine ait olan tenbîhâtı infâz ve icrâ'da bilâ-sebeb sahîh-i terâhî ve kusur eder ise bir aylık maâşı mikdârı cezâ-yi nakdî ahzıyla mücâzât olunması münderic ve muharrer olup icrâ'sı talep olunan muâmele dahi mevcûd ve mer'i olan Ceza Kanûnnamesi'nde münderic ve musarrah bulunduğuna mebnî ba'de-zîn uhdesinde âher me'mûriyyet olanların Rüsûmat işlerinde istihdâmına mesâg gösterilmemesi ve bu kaideye münafi hareket eden me'mûrîn-i rüsûmiyyenin madde-i mezkûre hükmüne tevfîkân bir aylığının tevkifiyle îrâd kayd edilmesi ve şu karârın bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne yazılması Şura-yı Devlet Mülkiye Dâiresi'nden ifâde olunduğu beyân-ı alisiyle ber-vech-i muharrer îfâ-yı muktezası emir ve iş'âr buyurulmuş olmakla vusûl-ı tahrîrâtımızda her bir nezâret dâiresinde kâin olan İdâreler yoklanıp ber-vech-i muharrer uhdesinde iki me'mûriyyet bulunan büyük ve küçük rüsûmat-ı me'mûrîn ve ketebe ve saire olduğu hâlde diğer me'mûriyyetten istifa ile kendilerinin yalnız Rüsûmat me'mûriyyetine hasr ve kasrı ve kabûl etmeyenler olur ise Rüsûmat me'mûriyyetinden bi'l-ihraç yerlerine diğer münâsiblerinin ta'yîn ve nasbıyla keyfiyyetin bu tarafa bildirilmesi ve bâdema dahi vesâyâ-yı meşrûha dâiresinin haricinde hareket edenlerin ber-mantuk-ı irâde-i aliyye bir aylık maâşlarının cezâ-yi nakdî olarak tevkif ile îrâd kayd olunacağı bilinip herkes tarafından îfâ-yı vazife-i me'mûriyyete ona göre dikkat olunması husûsunun ta'mîmen ve te'kîden izbârı lüzûmu bi'l-havâle Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde olunarak o vechile keyfiyyet sair Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve işbu tahrîrât-ı halisinin zîr-i nezâret-i vâlâlarında kâin Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarıyla memlaha me'mûrluklarının mikdârına nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası matviyen tesyâr kılınmış olmakla nüsah-ı mezbûrenin bâ-mu'cib bunlara isrâ' ve vesâyâ-yı muktezîye derc ve imlâ' ile mücîbince iktizâsının icrâ'sına ale-ddevâm i'tinâ' ve dikkat buyurmaları, fi 25 Cemâziyelevvel Sene 1285 ve fi 31 Ağustos sene 1284. (12 Eylül 1868)

25 **Devlet memurlarının tasarruf ve harcama konularına dikkat etmesi gerekirken taşralarda bulunan Rüsumat memurlarından bazılarının dairelerinde görev yapan bazı kolcuları kendi özel hizmetlerinde uşak gibi kullandıkları yönünde ihbarlar alındığı, bu durumun derhal araştırılarak bu şekilde kolcu çalıştıran kişilerin tespit edilmesi, kolcuları kendi özel işlerinde kullananlardan kolculara ödenen maaşların ceza olarak kesilmesi ve görevlerine son verilmesi.**

Kâffe me'mûrîn-i Devlet-i Âliyye'nin her bir vakitte ve bâ-husûs cümlenin ma'lûm ve müsellemi olduğu üzere Hazine-i Celîle'nin der-kâr olan halihazırı îcâbınca şu zamanda tasarrufât-ı kaziye-i matlubesine fevka'l-gayede ve pek ziyâde i'tinâ' ve dikkat ve sarf-ı nîrû ve mukadderet ve hilâf-ı saffet-i me'mûriyyet telef ve sirkatten tevkî ve mücânebet eylemeleri farîza-i zimmet olduğu hâlde taşralarda bulunan Rüsûmat Me'mûrları'ndan bazıları dahil-i idâresi olan dâirelerdeki muvazzaf kolcuları uşak makamında hidemât-ı zatiyelerinde istihdâm eylemekte oldukları bu kere tahkik ve istihbâr olunmuş ve bu ise mezkûr kolcuların idârece hadd-i lüzûmundan zâid bulunmalarından neş'et ederek Hazine-i Celîle'ye mazarrat ve hasar tertibi emr-i bedîdâr bulunmuş olduğuna ve bu hâl hiçbir vakitte kabûl ve tecvîz olunur mevâddan olmayıp mütecâsirlerinin giriftâr-ı pençe-i mes'uliyet ve îtab edilmesi lâzımeden olarak bunun için buraca hemişe tahkikat ve tecessüsâttan geri durulmayacağına binâen şu tahrîrât-ı halisinin vusûlünde zîr-i nezâretlerinde bulunan İdâreler müdîr ve me'mûrları hakkında hafiyy ü celî ve gayet etraflı tahkikat icrâ'sıyla böyle kolcuları hizmet-i zatiyelerinde istihdâm etmekte olanlar her kimler ise tebeyyün ettirildikten ve Hazine-i Celîle'yi beyhûde maâş îtasıyla izrâr etmiş olduklarından dolayı hizmet-i zatiyelerinde ne kadar müddet ne mikdâr kolcu istihdâm etmişler ise mahsûs olan maâşlarının taraflarından tazmîn olunduktan sonra bunların hangi me'mûrlar olduğunun ve haklarında olunacak muâmele ve icrâ'at neticesinin derciyle beraber bu tarafa bildirilmesi ve mezkûr kolculara yol verilip maâşlarının terkin edilmesi ba'de-zîn herhangi müdîr ve me'mûr böyle hidemât-ı zatiyesinde kolcu kullanır ise o makule kolcuların istihdâm kılındıkları müddet-i maâşâtı bâdî ve mütecâsirlerinden tazmînan istihsâl olunduktan başka me'mûriyyetlerinden tard ve te'bîd edilmesi ve kolculara ruhsat verilmesi lâzım geleceğinin ta'mîmen bil-cümle nezâretlere tavsiye ve iş'ârı Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde olunmuş ve keyfiyyet o vechile nezâretlere iş'âr ve işbu tahrîrât-ı halisinin nezâret-i vâlâlarında kâin idârelerin mikdârına nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı

matbû'ası matviyyen tesyâr kılınmış olduğundan vusûlünde ber-minvâl-i muharrer icrâ'-yı îcâbıyla netice-i icrâ'atın iş'ârına ve nüsha-ı mezbûrenin bâ-mu'cib zikr olunan idârelere irsâliyle keyfiyyetin i'lân ve ifhamına himmet buyurmaları, fi 19 Rebiülevvel sene 1283 ve fi 19 Temmuz sene 1282. (31 Temmuz 1866)

26 İdarelerde görev yapan kolcuların asıl görevi; kaçakçılığın engellenmesi, ele geçirilen kaçak mal ve kaçakçıların idarelere teslimi, posta teşkîlatı olmayan yerlerde evrak ve yazışmalar ile toplanan vergi hasılatlarının taşınmasını kontrol etmek ve geceleri Rüsumat idarelerinde nöbet tutmak olduğu halde, bazı idarelerde kolcuların özel işlerde kullanıldığı, kolcuların asli görevlerini dahi yerine getirmekten kaçındıkları, Rüsumat işleri dışında kalan özel işlerin hiçbir şekilde kolculara yaptırılmaması, görevlerini yapan kolcuların ödüllendirilmesi, yapmayanların cezalandırılması.

İdarelerimizde müstahdem kolcuların vezaif-i asliyesi kaçağın men'i için geşt ü güzâr ile tuttukları kaçakları idârelerimize teslim ve posta olmayan mahallerde evrâk ve hâsılatı nakl ve tevsil ile sevkiyatı muhâfaza etmekten ve geceleri dahi idâre mahallerinde nöbet beklemekten ibâret bulunduğu ve-l-hâsıl emr-i muhâfaza-i İdârenin vesait-i icrâ'iyesi oldukları hâlde bazı idârelerimizde bunlar me'mûrların husûsi işlerinde kullanılmakta ve artık tezevürlüğe ve maâşını alıp boş oturmaya alışarak ve barakalarından dışarıya çıkmaya bile üşenerek vezaif-i müterettibelerini icrâ'da tekâsül etmekte ve bazılarının dahi îfâ-yı vazifeleri emrinde tesâdüf ettikleri müşkilât ve hakarete karşı idârelerimiz me'mûrları tarafından sahâbet ve muâvenet-i lâzımeye mahzar olamamakta oldukları istihbâr kılınmış ve kolcuların böyle husûsat ve hidemât-ı zatiyede kullanılması ve bu mülâbese ile vezaifini îfâda teseyyüb ve tekâsülleri inzibat-ı umûra ve siyemmâ menâfi'-i İdâreye iras halel ederek kendilerinden memul ve muntazır olan faide görülmedikten başka adem-i takayyüdleri yüzünden mazarrat görüleceği cihetle şu hal-i gayr-i câiz ve îfâ-yı vazifede dûçâr-ı hakaret ve sû-i muâmelât olanların dahi himayet edilmemesi şiar-ı insaniyete mugayir olduktan başka bu sûret-i haysiyetlerine dokunarak ve ye's ve fütûrlarına bâdî olarak bil'âhire kendilerinden iş beklenilmemek gibi bir netice-i mazarrayı intac etmesi dahi melhûz bulunmuş olmakla bâdema bunlara me'mûrîn-i idâre taraflarından husûsi iş gördürülmesinin kat'iyyen men'iyle beraber vezaif-i mütahtimeleri lâyıkıyla bi'l-ifa emr-i muhâfaza ve inzibata kemâl-i dikkat olunarak ve nezâret-i mütevaliye tahtında

bulundurularak içlerinde hüsn-i hizmet îfâ edenler mükâfât ve aksi takdîrinde mücâzât göreceklerinin tefhîmi ve fevkalâde hüsn-i hizmet edenlerin istihsâl-i mesruriyeti zımnında her sene nihâyetinde keyfiyyeti bi't-tasrîh esâmîsini mübeyyin bir defterin tanzîmiyle bu tarafa isbâl kılınması ve îfâ-yı vazifede bunların hedef-i hakaret olmayarak me'mûrîn-i idâre taraflarından lâyık-ı vechiyle mahzar-ı himaye olmaları esbâbının istikmâline sarf-ı gayret edilmesi keyfiyyeti ta'mîmen iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin 50 kıt'ası başkaca postaya tevdien tesyâr kılınmış olduğundan bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâ'sıyla her tarafta ona göre harekete dikkat ve i'tinâ' kılınması ve gerek nezâret-i behiyyelerinde ve gerek mülhakat idârelerinde müstahdem kolcuların cümlesine işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizden ma'lûmât îtasıyla beraber her kim bunun ahkâm-ı mündericesi hilâfına hareket edecek olur ise mes'ul ve muhatap tutulacağının bilinip ona göre hareket edilmesi, fi 5 Ramazan sene 1302 ve fi 6 Haziran sene 1301. (18 Haziran 1885)

27 Gümrük ve Memlahalar ile Duhân idarelerinde işe alınacak kişilerin en iyi şekilde okur yazar olmasına dikkat edilmesi, sandık eminlerinin kendi defterlerini yevmiye defterleriyle karşılaştırmaya yetecek derecede Türkçe okur yazar olmaları, kolculardan bazılarının yazması olmasa da en azından borç tezkerelerini okuyabilecek durumda olması, müdür, memur ve sandık eminlerinden okuyup yazması olmayanların derhal görev yerlerinin değiştirilmesi, kolcu ve hademe kadrolarına yabancı ülke vatandaşı hiç kimsenin alınmaması, bu kişilerin Rüsumat çalışanlarına kefaletlerinin dahi kabul edilmemesi.

Gümrük ve memlahalarda ve Duhân İdâresi'nde gerek merkezde ve gerek mülhakatta istihdâm olunacak me'mûrînin oldukça okur-yazar takımdan olmaları ve ale'l-husûs sandık eminlerinin kendi defterlerini yevmiye defterleriyle mukabeleye muktedir olacak mertebede Türkçe okuyup-yazma bilmeleri ehemm olup istihdâm olunacak kolculardan bazılarının yazması olmaz ise de bunların cümlesinin hiç olmaz ise edâ' tezkerelerini okuyabilecek kadar okur olmaları hüsn-i idâre ve inzibatı müstelzim olacağından müdîr ve me'mûrlar ile sandık eminleri misillû rüesâ içlerinde okuyup yazması olmayanlar var ise sonra bir sakametleri vukuunda okuyup yazmaları olmadığını beyân-ı itizarlarına mahal kalmamak için bu makulelerin derhal tebdîliyle kolcu misillû hademenin dahi hâl vuku' buldukça yerlerine konulacakların oldukça okuması olan takımdan intihâb ve istihdâmı ve tebea-ı

ecnebîyeden hiç bir kimsenin kullanılmaması ve bunların kefâleti dahi kabûl olunmaması bu kere bil-cümle gümrük ümenasıyla duhân nâzır ve memlaha müdîrlerine ta'mîmen bildirilmiş olmakla zat-ı şerifleri dahi ber minvâl-i muharrer icrâ'-yı îcâbıyla hilâf-ı hâl ve hareket vukua gelmemesine i'tinâ' ve himmet buyurmaları, fi 5 Muharrem sene 1279 ve fi 20 Haziran sene 1278. (2 Temmuz 1862)

28 Tüm Gümrük, Duhân, Memlaha ve Harir idarelerinde istihdam edilecek müdür ve memurlar ile sandık eminlerinin Türkçe okur-yazar olması, Türkçe okuyup yazması olmayanların değiştirilerek yerlerine okur yazar elemanlar alınması, Türkçe okuyup-yazma bilmeyen kişilerin istihdam edilmesi durumunda bunları işe alan müdür, emin veyahut nazırların sorumlu tutulacağı idarelere yazı ile bildirilmiş olmasına rağmen bazı idarelerde halen okuma yazma bilmeyen memur ve sandık eminlerinin çalıştırıldığı, bu kararı uygulamayan müdür, emin ve nazırlardan okuma yazma bilmeyen kişilerin sebep olacağı zarar ve ziyanın talep ve tahsil edilmesi, idarelerde çalışan kişilerin Türkçe bilip bilmediklerinin araştırılması, Türkçe okuyup yazma bilmeyen müdür, memur ve sandık emini kalmaması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen fi 2 Muharrem sene 1283 (17 Mayıs 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin hükmü bu tahrîrât-ı umûmiyyeye geçmiş olduğundan zikr olunan tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Bil-cümle gümrük ve duhân ve memlaha ve resm-i mîrî ve harir idârelerinde istihdâm olunacak müdîr ve me'mûrlar ile sandık ümenasının Türkçe okur-yazar takımdan olması öteden beri usûl-i müttehize îcâbından olup bunların içlerinde Türkçe okuyup yazması olmayanlar olduğu hâlde o makulelerin hemen tebdîliyle cümleten okur-yazar takımdan bulundurulmasına i'tinâ' kılınması ve bâdema bunlardan yine böyle Türkçe okuyup-yazmak bilmeyenler istihdâm olunduğu tebeyyün eder ise intihâb eden müdîr veya emin veyahut nâzırın mes'ul tutulacakları mukarrer olduğundan ona göre hareket olunması fi 2 Muharrem sene 1283 (17 Mayıs 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile ta'mîmen tavsiye ve te'kîd olunmuştu. Bazı idârelerde hilâf-ı usûl okuyup-yazmak bilmeyen me'mûr ve sandık emini kullanılmakta ve bunların bir sekametleri zuhûrunda inde'l-istintâk okuyup-yazmak bilmediklerini serd ile itizar eylemekte oldukları bazı taraftan vaki olan işârâttan anlaşılıp mukaddem ve muahhar vuku' bulan işârât ve te'kîdât

üzerine yine öyle okuyup-yazmak bilmeyenlerin kullanılması müdîr ve emin ve nuzzâr-ı mûmâünileyhimin bu maddeyi mühimsememelerinden neş'et edip çünkü zîr-i idârelerinde bulunan me'mûrîn-i rüsûmiyyenin intihâb ve ta'yînleri kendi taraflarından vaki olduğundan bir me'mûrun veya müdîrün veyahut sandık emininin vuku-ı azlinde yerine intihâb ve nasbolunan halefinin Türkçe okuyup yazması olup olmadığını tahkik ile ona göre muktezasını îfâ eylemeleri lâzım gelir iken bu vazifeyi yerine getirmemelerinden dolayı müdîr ve emin ve nuzzâr-ı mûmâ-ileyhümün mes'ul tutulmalarıyla beraber zuhûr edecek sekametten dolayı mîrîce görünen zarar ve ziyanın dahi kendilerinden tazmîni tabiat-ı maslahat ica'bından olmaktan nâşî bâdema mezkûr vazifelere intihâb ve ta'yîn kılınacakların Türkçe okuyup yazması olduğu bi't-tahkik tebeyyun etmedikçe me'mûriyyeti icrâ' edilmemesine i'tinâ' olunmasıyla beraber dahil-i dâireleri bulunan Rüsûmat İdâreleri'nde el-hâletü hâzihi müstahdem bulunanların dahi şimdiden müsâraaten tahkik edilerek içlerinde Türkçe okuyup yazması olmayanların hemen tebdîliyle cümlesini okur-yazar takımdan bulundurup artık bundan sonra Türkçe okuyup-yazmak bilmeyen müdîr ve me'mûr ve sandık emini kalmaması ve işbu te'kîd üzerine dahi yine Türkçe okuyup yazması olmayan müdîr veya me'mûr veyahut sandık emini herhangi idârede bulunur ise o İdârenin bulunduğu nâzır veyahut emini bu bâbda cidden ve hakikaten mes'ul kılınacağı bil-cümle Rüsûmat Nâzırları ile harir emininin şimdiden ma'lûmları olup sonra bir gûne itizarlarına mahal kalmamak üzere keyfiyyetin bu kere dahi bir kat daha te'kîd ve ihtâr kılınması husûsunun ta'mîmen iş'ârı lâzım geleceği Meclis-i Rüsûmat'da tezekkür ve ifâde olunmuş ve keyfiyyet sair iktizâ' edenlere iş'âr ve işbu tahrîrât-ı muhlisinin nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin mikdârına nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nüsah-ı mezkûrenin zikr olunan müdîriyyetlere münâsib meâlde mücîbler ile irsâliyle ber-vech-i meşrûh îfâ-yı muktezasıyla hilâfı bir gûne hâl ve hareket vukua getirilmemesi esbâbının istikmâline himmet buyurmaları, fi 22 Safer sene 1283 ve fi 23 Haziran sene 1282. (5 Temmuz 1866)

29 Yıllık geliri 150,000 kuruş ve daha aşağı olan Rüsumat müdürlük ve memurlukları ile Memlaha memurluklarında sandık emini istihdam edilmemesi, bu görevin müdür ve memurlara ilave görev olarak verilmesi, bu durumdaki idarelerde sandık eminliği kadrosunun lağv edilmesi.

Senevî 150.000 kuruş ve daha aşağı hâsılatı olan Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarıyla memlaha me'mûrluklarında sandık emini istihdâmına lüzûm

olmayıp kuyûd-ı muhasebeye nazaran bu makule hâsılatı râdde-i mezkûreden dûn olanlardan bazılarının sandık emâneti işi müdîr ve me'mûrlarına ilâve me'mûriyyet olarak tavsiye olunmakta ise de bazılarında el-hâletü hâzihi müstakil sandık eminleri kullanılmakta olduğu anlaşıldığından bunların dahi lağvıyla bu hizmetin müdîr ve me'mûrlarına ilâve me'mûriyyet edilmesi tensîb olunmuş ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan idârelerden bâlâ-yı tahrîrâtta gösterilen idârelerin hâsılatı râdde-i mezkûreden dûn bulunmuş olduğundan vusûl-i tahrîrât-ı muhibbiden itibaren bunların sandık emânetlerinin lağvıyla mahsûs olan ceman şu kadar kuruş maâşlarının hazine mânde edilmesi ve mezkûr emânetlerin lağvından sonra hâsılat-ı resmiyyeden gelecek akçelerin kabz ve sarfı ve irsâlatı zikr olunan idâre me'mûrları ma'rifetiyle cereyân edip ve sandık yevmiyesi bunlar tarafından tutulup her hâlde hesâbından kendileri mes'ul olduğundan işbu sandık emânetleri işinin ilâvesinden dolayı me'mûrîn-i mûmâ-ileyhümün evvelki kefâletlerinin hükmü kalmayacağı cihetle bunlara derhal tecdîd-i kefâlet ettirilmesi ve sâlif-üz-zikr sandık emânetlerinin lağvıyla maâşlarının hazine mânde edildiği tarihin bu tarafa bildirilmesi husûsunun savb-ı vâlâlarına iş'âr Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde olunmuş olmakla ber-minvâl-i muharrer îcâbının icrâ' ve iş'ârına himmet buyurmaları, fi 19 Rebiülevvel sene 1286 ve fi 17 Haziran sene 1285. (29 Haziran 1869)

30 **Rüsûm-ı Sitte idarelerinde memurlardan kolculara kadar fazla olan tüm elemanların işten çıkartılması, Genel Merkezden izin ve onay alınmadıkça yerlerine kesinlikle yeni memur alınmaması.**

Telgraf

Rüsûm-ı Sitte İdâreleri'nde müstahdem me'mûrînden kolculara varıncaya kadar azli îcâb edenlerin derhal işten el çektirilip fakat yerlerine buradan istîzân ile cevap alınmadıkça kimse ta'yîn olunmayıp vekaletle vazifeleri gördürülerek ve-l-hâsıl buradan cevaben iş'âr vaki olmadıkça hod-be-hod me'mûr ta'yîn olunmaması, fi 28 Ramazan sene 1300 ve fi 21 Temmuz sene 1299. (2 Ağustos 1883)

31 **Nezaretlerce işe alınan bazı memurların asalet onaylarının geciktiği, bu gecikmenin kimlerden kaynaklandığının araştırılması, bu konuda gereken tedbirlerin alınması.**

Bazı nezâretlerde bu taraftan istîzân olunacak asaletlerin vaktiyle bildirilmeyip birçok vakitler geçtikten sonra istîzân olunmak gibi tehirat vukua getirilmekte ve bu ise teşvîş-i kuyûd ile beraber ta'yîn olunanların ahval-i sabıka ve

lâhikalarına vaktiyle ma'lûmât alınamamak gibi mahâzîri müeddî olmaktadır. Bu hale sebebiyet eğer ki mülhakat müdîriyyetleri tarafından verilmekte ise nâzırlar susmayıp bunu yoluna koymak vazifeleri îcâbından olduğu bedîhî olduğundan bâdema işbu asaletlerin istîzânı maddesi geciktirilmeyip vaktiyle bu tarafa bildirilmek ve ona göre müdîrler ile me'mûrlara vesâyâ ve tenbîhât-ı lâzımeyi bi'l-icrâ' buna imtisâl etmeyenler vuku' anında mes'ul edilmek üzere iktizâ' eden tedabirin ittihâz kılınması husûsunun ta'mîmen iş'ârı lüzûmu Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde olunarak o vechile keyfiyyet sair îcâb edenlere iş'âr kılınmış olduğundan işbu tahrîrât-ı halisinin zîr-i nezâretlerinde kâin Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarıyla memlaha me'mûrluklarının mikdârına nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası matviyyen tesyâr kılınmış olmakla nüsah-ı mezbûrenin bunlara bâ-mu'cib isrâ' ve vesâyâ-yı mukteziye derc ve imlâ' ile hilâf-ı iş'âr-ı hâl ve hareket vukua gelmemesine takayyüd ve i'tinâ' buyurmaları, fi 11 Şaban sene 1284 ve fi 26 Teşrînisânî sene 1283. (8 Aralık 1867)

32 Bazı nezaretlerde yolsuzluk ve zimmet suçu işledikleri için görevden alınan bazı şahısların diğer bazı nezaretlere başvuruda bulunarak işe başladıkları, bu durumun önlenmesi amacıyla nezaretlerde istihdam edilecek kişiler hakkında daha önceden nerelerde çalıştıkları, kendilerinin ve babalarının isimleri ile nereli olduklarını içeren bir evrak düzenlenmesi, başvuru sahiplerine imzalatılan bu evrakın genel merkeze gönderilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede me'mûrînden alınması bildirilen eşkâl varakalarının mersûl numûnesi vechile tanzîm ettirilmesi (33) numaralı ve fi 31 Mayıs sene 1300 (12 Haziran 1884) ve mezkûr eşkâl varakaları mündericâtının tasdîk olunması dahi (34) numaralı ve fi 11 Şubat sene 1300 (23 Şubat 1885) ve evrâk-ı mezkûreye me'mûrînin kefillerinin mahall-i ikameti ile sanatlarının gösterilmesi dahi (35) numaralı ve fi 14 Teşrînisânî sene 1300 (26 Kasım 1884) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler ile bildirilmiştir.

Bazı nezâretler müstahdeminden olup tebeyyün eden zimmet ve sair güne töhmet ve kabahatlerine mebnî bâdema istihdâm olunmak üzere azil ve tebdîl kılınanlar muahharen diğer nezâretlere mürâcaâtla istihsâl-i hizmet ve me'mûriyyete muvaffak olmakta olup bu hâl ise pek çok yolsuzluk ve fenalıkları intac edebileceği cihetle buna mahal kalmamak üzere bâdema her ne sebebe mebnî olur ise olsun azl ve tebdîli iktizâ' eden me'mûrînin yerlerine intihâb ve ta'yîn kılınacak olanların kendilerinin ve pederlerinin isimleri ve

derece-i sinleri ve şöhretleriyle şekil ve kıyafetleri ve nereli oldukları ve ondan evvel hangi me'mûriyyetlerde müstahdem olarak her birinden ne esbâba mebnî infisâl eyledikleri birer varakaya izahen terkim ve zeylleri kendilerine tahtîm ettirilerek istîzân-ı asalet muharrerâtına leffen bu tarafa gönderilmesi ve azl ve tebdîl kılınanların dahi vaktiyle o işlere hîn-i ta'yîninde bu vechile kendilerinden varaka-i mahtûma alınıp gönderilmiş ise hangi numara ve tarihli şukka ile gönderildiğinin iş'ârıyla iktifâ' ve fakat evvelce gönderilmemiş ise onların dahi sevâbık-ı ahval ve keyfiyatının muharrerât-ı mezkûreye derc ve imlâ' olunması husûslarının usûl ittihâzı bi't-tensîb keyfiyyet ta'mîmen Rüsûm-ı Sitte Nezâretleri ile merkez müdîriyyetlerine iş'âr ve işbu tahrîrâtımızın mülhakatınızın adedine nisbetle 40 kıt'ası başkaca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere irsâliyle her tarafta mücîbince hareket olunması esbâbının istikmâline himmet buyurmaları, fi 5 Muharrem sene 1301 ve fi 24 Teşrinievvel sene 1299. (5 Kasım 1883)

33 Taşralarda görev yapan memurların sicil dosyalarına daha önceden çalışmış oldukları yerlerde herhangi bir zimmetlerinin var olup olmadığını gösteren beraat-ı zimmet evraklarının konulması.

Taşrada müstahdem me'mûrîn-i maliye ve öşriye ve rüsûmiyyenin sınıf-ı evvel ve sanisi taraflarından tanzîm olunup mahallerinden bâ-muharrerât cânib-i hazineye isrâ' olunan terceme-i hâl varakalarına mûmâ-ileyhümün mesbûk olan me'mûriyyetlerinden berâat-ı zimmetlerini mübeyyin rabt eyledikleri mezâbıt suver-i musaddakasının ekseri kaza ve livâ' mazbataları sûretleri olup bu makule mezâbıt ale-l-usûl vilâyetlerden taht-ı tasdîka alınmadıkça kaideten şâyân-ı kabûl ve itibar olamamasıyla iadesine lüzûm görünerek bu ise teksîr-i muâmeleyi daî ve sür'at-i tesviyesi taht-ı irâde-i seniyyede bulunan bir maddenin tehirine bâdî olacağından ba'de-zîn o misillû livâ' ve kazalardan verilmiş olan beraat zimmet-i mezâbıtının mensûb olduğu lâyıhaca tedkikatı bi'l-icrâ' taht-ı tasdîka alındığı hâlde Meclis-i İdâre-i vilâyetten tezyil ve temhîr veya oraca da müceddeden mazbatası tanzîm olunarak terceme-i hâl varakasına rabt olunması ve yalnız kaza ve livâ' mezâbıtı sûretlerinin gönderilmemesi husûsu Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden şeref-varid olan fi 19 Mayıs sene 1300 (31 Mayıs 1884) tarihli tezkere-i aliyyede emir ve iş'âr buyurulmuş olduğundan idâremiz me'mûrları taraflarından dahi sicill-i ahvâle kayd için tanzîm olunan terceme-i hâl varakalarına rabt olunacak berâat-ı zimmet mazbataları hakkında dahi ber-mûcib-i iş'âr-ı alî îfâ-yı muâmele

olunması husûsunun ta'mîmen iş'ârı ve bir de (32) numaralı ve fi 24 Teşrinievvel sene 1299 (5 Kasım 1883) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizle ittihâz olunan usûle tevfîkân tebdîlat vukuunda idârelerimizce yapılıp gönderilen eşkâl varakası her taraftan başka yolda tanzîm ve irsâl olunduğu cihetle bunların dahi bir sûret-i muttaride de olması için Nezâret-i Umûmiyye'ce bir numûnesi tanzîm edilmiş olduğundan zikr olunan eşkâl varakalarının dahi bâdema her tarafça numûne-i mezkûre tevfîkân tanzîm ve irsâl kılınması maddesinin dahi şu sırada ihtârı münâsib görünerek keyfiyyet sair Rüsûm-ı Sitte nezâret ve merkez müdîriyyetlerine bildirildiği misillû zîr-i nezâret-i behiyyelerinde vaki idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin ve mezkûr eşkâl varakası numûnesinin 60 kıt'a nüsah-ı matbû'ası başkaca postaya teslîmen firistâde kılınmış olduğundan bunların bâ-mu'cib zikr olunan idârelere isrâ'sıyla her tarafta mücîblerince îfâ-yı muâmele olunması, fi 18 Şaban sene 1301 ve fi 31 Mayıs sene 1300. (12 Haziran 1884)

34 **Yeni atanacak memurlar için memurun kendisince doldurulup imzalanacak olan eşkâl varakalarının altına memurun daha önce çalıştığı idareden ne için ayrıldığını izah eden bir açıklama notunun düşülmesi, bu açıklamanın doğruluğunu teyid etmek amacıyla sözkonusu evrakın nazır ve merkez müdürlerince uygunluk şerhi düşülerek imzalanması, atama evraklarının bu şekilde düzenlenerek genel merkeze gönderilmesi.**

Tebeddül eden me'mûrînin yerlerine ta'yîn olunacakların gönderilen numûneye tevfîkân birer eşkâl varakasının tanzîm ve irsâli (33) numaralı ve fi 31 Mayıs sene 1300 (12 Haziran 1884) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizin bir fıkrasında bildirilerek mezkûr varakalar şimdiye kadar o vechile vürûd etmekte ise de beyândan müstagnî olduğu vechile mezkûr varakaların celbinden murat ta'yîn edeceğimiz me'mûrların eşkâliyle beraber mukaddemen bulundukları me'mûriyyetlerden sebeb-i infisâllerini bi-hakkın anlamak maddesi olup halbuki bunlar yalnız kendileri cânibinden yazılarak mühürlenmekte olduğu cihetle münderecatı makrûn-ı sıhhat ve hakikat olup olmadığı bilinememekte olduğundan bâdema me'mûriyyete ta'yîn olunacakların ber-sâbık tanzîm ve tahtîm edecekleri eşkâl varakaları zîrine eğer me'mûr mülhakat müdîriyyetlerince intihâb olunmuş ise yedlerindeki evrâk tamamıyla bi'l-mütâlaa mülhakat müdîrleri eğer nezâret veya merkez müdîriyyetlerince ta'yîn kılınmış ise nuzzâr ile merkez müdîrleri taraflarından *"işbu varaka münderecatı*

me'mûrun yedinde mevcûd olup mütâlaa kılınan evrâka muvâfiktir" ibâresi dahi başkaca tahrîr ve tahtîm kılınarak ondan sonra bu tarafa gönderilmesi ve bir de me'mûr tebdîli ve asalet istîzânı hakkındaki muharrerâtın müfettiş veya muavinlerine tasdîk ettirilmesi hakkındaki usûlün dahi ale-d-devâm muhâfaza kılınması husûsunun ta'mîmen iş'âr lâzım gelmiş ve bu sûret bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye Nezâretleri ile merkez müdîriyyetlerine bildirildiği gibi mülhakatınızın adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin 40 kıt'ası dahi açıktan postaya teslîmen tesyâr kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere irsâliyle her tarafta mücîbince hareket olunması, fi 8 Cemâziyelevvel sene 1302 ve fi 11 Şubat 1300. (23 Şubat 1885)

35 Evrâkta sahtecilik veya yüz kızartıcı suç işleyen memurların yargılamalarının gıyaben yapılabileceği, memurlara ait kefalet senetlerine kefillerin isim ve adreslerinin yazılması, mahkemelere müracaat aşamasında memurların yanı sıra kefillere ait isim ve adres bilgilerinin de verilmesi.

Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları'ndan bazılarının vuku' ihtilâsât ve sû-i muâmelâtından dolayı gerek bidâyeten ve gerek istînâfen ve temyizen icrâ'-yı muhâkemelerinde kendileri ve yahut kefilleri bizzat bulunamadıkları sûrette gıyaben icrâ'-yı muhâkemeleri hükm-i kanûn îcâbından ise de muâmele-i gıyabiye cezası evvel emirde mahall-i ikametlerine celbnâme tahrîr ve irsâline mütevâfık olduğu hâlde küfelâdan bazılarının mahall-i ikamet ve sanatının bilinemeyerek müşkilât çekilmekte olduğundan bâdema me'mûrînin indet-ta'yîn kefâlete rabt olunduğu sırada kefillerinin mahall-i ikamet ve sanatının kefâlet senedâtında ve defter-i mahsûsunda gösterilmesiyle beraber (33) numaralı ve fi 31 Mayıs sene 1300 (12 Haziran 1884) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemiz mücîbince tanzîm olunacak eşkâl pusulasında dahi me'mûrînin mahall-i ikametleriyle birlikte kefillerinin dahi mahall-i ikamet ve sanatlarının başkaca derci usûl ittihâz edilerek bundan böyle mahâkime mürâcaât lâzım geldiğinde gerek me'mûrların ve gerek kefillerinin o vechile mahall-i ikametlerinin dahi bildirilmesi zımnında keyfiyyet bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye Nezâretleri ile merkez müdîriyyetlerine ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrâtımızın nüsah-ı matbû'asından 40 kıt'ası dahi başkaca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olduğundan bunların birer mu'cible Mülhakat İdâreleri'ne bi'l-irsal bâdema her tarafta o vechile îfâ-yı muâmeleye dikkat ve i'tinâ' ile beraber asalet istîzânı zımnında buraya gönderilecek eşkâl pusulalarında yine me'mûrînin vech-i meşrûh üzere mahall-i ikametlerinin ve küfelâsının mahall-i ikamet ve sanatlarının dahi gösterilmesi husûsuna himmet buyurmaları, fi 7

Safer sene 1302 ve fi 14 Teşrînisânî sene 1300. (26 Kasım 1884)

36 Rüsûm-ı Sitte idarelerinde tutulacak bir deftere memurlarla ilgili her türlü bilginin (terfi, maaş artışı, azil vs.) düzenli olarak kaydedilmesi ve her üç ayda bir rapor halinde Genel Merkeze gönderilmesi.

Rüsûm-ı Sitte Me'mûrları terâcim-i ahvâlinin sûret-i muntazamada tescîl için taşralarda bulunan bil-cümle Rüsûm-ı Sitte Nezâretleri ile her birinin mülhakatı nerelerden ibâret olduğunu mübeyyin birer kıt'a defterinin tanzîm ve irsâl ve me'mûrîn-i mûmâ-ileyhüm terâcim ahvali evrâkından ikmâl-i nevâkısı zımmında iade olunanlara tebdîlen ve diğerlerine müceddeden birer terceme-i hâl varakası tanzîm ettirilerek ve ta'lîmâtına tevfîkân mülâhaza-i mukteziyye derc olunarak isbâl olunması ve me'mûrîn-i mûmâ-ileyhümden bir mahalden diğer mahalle nakl edilenlerin tarih-i nakl ve ta'yînleriyle mikdâr-ı maâşlarını ve bulundukları hizmet ve me'mûriyyette maâşlarına zam vuku' bulur ise kezâlik mikdâr ve tarihlerini ve azil olunanların tarih ve sebeb-i infisâllerini ve me'mûriyyetinden dolayı mes'uliyet ve muhâkeme tahtına alınanların muhâkemesi töhmet veya beraatten hangisini intac ettiğini ve vefayat ve vukuat-ı sairelerini mübeyyin beher üç ayda bir vukuat cetvelinin dahi bi't-tanzîm gönderilmesi Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden şeref-varid olan iki kıt'a tezkere-i aliyyede iş'âr ve sûret-i muttaride de olmak üzere zikr olunan cetveller için komisyon-ı umûmice tertîb ve tab' ettirilen numûneden bir nüshası tesyâr buyurulmuş ve işbu tahrîrâtımızla mezkûr numûnenin buraca ihraç ettirilen suver-i matbû'asının her birinden mülhakatların adedine nisbetle 40 kıt'ası başkaca postaya teslîmen irsâl-i savb-ı vâlâları kılınmış olmakla bunların mülhakat-ı mezkûreye irsâliyle beraber nezâret-i behiyyeleri dahilinde işbu 1300 sene-i rumiyesi Nisan'ının ikisinden sonra (14 Nisan 1884) ibka edilen mülhakat için bir kıt'a defterin bi't-tanzîm nezâret-i müşârünileyhaya gönderilmek üzere serian bu cânibe tesyâr kılınması ve nezâret-i behiyyelerinde el-yevm müstahdem bulunanların terâcim-i ahvâli evrâkından ikmâl-i nevâkısı zımnında iade olunanların tebdîlen ve diğerlerine müceddeden ikişer kıt'a terceme-i hâl varakası tanzîm ettirilerek ve ta'lîmâtına tevfîkân mülâhaza-i mukteziye derc olunarak İdâre-i Merkeziye'ye gönderilmesi ve ondan sonra dahi mezkûr numûne vechiyle her üç ayda bir kezâlik ikişer nüsha olarak vukuat cetveli tanzîmiyle irsâl olunması, fi 15 Cemâziyelâhir sene 1301 ve fi 31 Mart sene 1300. (12 Nisan 1884)

37 Taşra Düyûn-ı Umumiyye idareleri nezaret ve merkez

müdüriyetlerinde çalışan kişilere terceme-i hâl cüzdanı verilmesi, memurların maaş ve mükâfât bilgilerinin bu deftere işlenmesi.

Me'mûrînin intihâb ve terfi' ve azillerine müteallik evrâkın tedkiki için İdâre-i Merkeziyede müteşekkil komisyon karârnâmesi mevâdd-ı mündericesini izahen yazılan (12) numaralı ve fi 7 Teşrinievvel sene 1305 (19 Ekim 1889) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye-i halisinin bir fıkrasında gösterildiği vechile bil-cümle taşra Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerinde müstahdem me'mûrîn ve ketebe ve sairenin ale-l-infirâd yedlerine verilecek terceme-i hâl cüzdanlarından nezâret-i behiyyelerine ait olarak şimdilik tehiyye edilen nüshaların tanzîm olunan pusulalarıyla beraber irsâliyle bunların vusûlünde ashâbından evvel emirde pul semeni olarak üçer kuruş bi'l-ahz mezkûr cüzdanların kendilerine i'tâ' ve esmân-ı mezbûreninde başkaca başka bu tarafa isrâ' olunması ve bâdema vuku' bulacak tebdîlatın yani terakki-i me'mûriyyet ve zamm-ı maâş ve mükâfât ve yahut bil-akis tedennî veyahut tenzîl-i maâş ve mücâzâtın mezkûr cüzdanların sahife-i yesarında olan vukuat hanesine taraf-ı vâlâlarından muhtasaran bi't-tahrîr o bâbda İdâre-i Merkeziye'den alınacak muharrerât tarih ve numarası dahi terkim ve mühr-i kebir ile tahtîm edilerek (36) numaralı ve fi 31 Mart sene 1300 (12 Nisan 1884) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile mersûl numûneye tevfîkân o bâbda her üç ayda bir tanzîm edilecek vukuat cetvelinin bu tarafa gönderilmesi husûslarının taraf-ı vâlâlarına teblîği sicill-i ahvâl me'mûru tarafından bâ-müzekkere ifâde olunmuş ve sâlif-üz-zikr cüzdanlar pusulalarıyla maan ve açıktan postaya teslîmen gönderilmiş olduğundan bunların o vechile ashâbına tevzî' ve îtasıyla istihsâl olunacak pul esmânının şimdiden gönderilmesi ve vukuat cetvelleri hakkında mezkûr tahrîrât-ı umûmiyyemiz mücîbince hareket olunması, fi 7 Safer sene 1308 ve fi 10 Eylül sene 1306. (22 Eylül 1890)

38 Kolcuların terceme-i hâl evrakı almasına gerek olmadığı.

İdâremiz me'mûrîn ve ketebe ve hademesinin li-ecli't-tescîl terâcim-i ahvâl evrâkının müddet-i muharreresi zarfında ahz ve irsâli lüzûmu (36) numaralı ve fi 31 Mart sene 1300 (12 Nisan 1884) tarihi ile ta'mîmen irsâl olunmuş olan tahrîrât-ı umûmiyyemizde beyân ve talep kılınmış idi. Evrâk-ı mezkûrenin mahallerince sür'at-i tanzîm ve irsâline medâr-ı yesîr ve sühûlet olmak üzere bu madde hakkında muahharen komisyon ve şube-i mahsûsasına bi'l-müracaa kolcuların terceme-i hâl varakası tanzîm ve i'tâ' etmelerine hâcet olmadığı karârlaştırılmış ve binâenaleyh merkûmundan evrâk-ı mezkûrenin

talep ve irsâl olunmaması lâzım gelmiş olmakla ona göre harekete dikkat ve kusur me'mûrîn evrâkının müsâraaten gönderilmesine i'tinâ' ve himmet olunması, fi 16 Cemâziyelâhir sene 1303 ve fi 10 Mart sene 1302. (22 Mart 1886)

39 **Düyûn-ı Umumiyye idarelerinde çalışan memurlardan kolculara kadar işten çıkartılması gereken kişilerin yerine Genel Merkezden izin ve onay alınmaksızın hiç kimsenin atanmaması, Rüsumat idarelerine atanacak müdür, başkatip, sandık eminlerinin nazırlar tarafından kefalete bağlanıp asaletlerinin Genel Merkez tarafından onaylanması, katip, kolcu ve hademelere ait kayıtların Nezaret merkezlerinde tutulup Genel Merkeze gönderilmemesi.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede "me'mûrînin sûret-i intihâb ve ta'yînleri" maddesine atfen gösterilen fi 7 Cemâziyelâhir 1284 (6 Ekim 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye" hükümsüz kaldığı cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede me'mûr ve müdîrlerle bunların başkatip ve sandık eminleri ve nezâret başkatip ve sandık eminlerinden mâ-adâ ta'yîn olunacak ketebe ve kolcu ve hademe-i sairenin Emânet-i Celîleye mürâcaât etmeksizin nâzırların icrâ'ya murahhas bulunması gösterilmiş ise de Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'nde müstahdem bulunan me'mûrînden kolculara varıncaya kadar azli îcâb edenler yerlerine Nezâret-i Umûmiyye'den kable'l-istîzân ve cevap alınmazdan evvel hod-be-hod diğerlerinin ta'yîn olunmaması (30) numaralı ve fi 21 Temmuz sene 1299 (2 Ağustos 1883) tarihli telgrafnâme-i umûmiyye ahkâmından olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Rüsûmat İdâreleri'nde tebeddül vukuunda nasb olunacak Rüsûmat müdîr ve me'mûrlarıyla başkatip ve sandık eminlerinin nuzzâr taraflarından bi'l-intihâb kavî kefile rabtıyla asaletleri bu taraftan istîzân olunup bunlardan mâ-adâ katip ve mubassır ve kolcu ve bunlara mümâsil hademenin yalnız Merkez-i Nezârette kuyûdunun tashîhiyle iktifâ' olunarak bu cânibe inhâ'sından sarf-ı nazar olunması ve fakat bu misillû hademeden istihdâmından istignâ' hasıl olmak ve yahut vazifesi diğer vazife ile birleştirilmek gibî maâşlarınca tenkisat icrâ'sı halinde buraca kayd ve tashîh olunmak için keyfiyyetlerinin iş'âr ve bir de hademe-i merkûmeden uygunsuzlukları zuhûr edenlerin usûlü vechile bi'l-istintâk sûret-i mükemmelede ahval-i mütebeyyinelerinin bu tarafa izbârıyla istintâknamelerinin tesyâr kılınması ve teferruat-ı sairesi fi 7 Cemâziyelâhir sene 1284 (6 Ekim 1867) tarihli "*meb'ûs tahrîrât-ı umûmiyye-i halisî*" ile

bildirilmiş ise de işbu intihâb ve kefâlet maddesinin bir sûreti muttaride ve sehliyeye rabtına lüzûm görünmüş olduğundan keyfiyyet meclis-i rüsûmat'da lede'l-mütâlaa;

a) Me'mûrlar ile bunların başkatip ve sandık eminleri müdîrler ma'rifetiyle bi'l-intihâb kavî kefâlete bâde'rabt nezârete bildirilip nezâret bunları tasdîk ettiği hâlde emânet-i halisîye inhâ' ile asaletlerini istîzân etmiş ve içlerinden bazısını tasdîk etmediği takdîrde nezâret kendi tarafından münâsibini ta'yîn etmeye me'zûn olup o hâlde bunların kefâlete rabtı maddesi dahi kendi tarafına ait olması ve böyle kendi tarafından ta'yîni tensîb olanların dahi taraf-ı muhibbiye bi'l-inha asaletini istîzân eylemesi,

b) Me'mûriyyetlerde bulunan ketebe ve kolcu ve kantarcı ve hademe-i saire me'mûrlar ma'rifetiyle bi'l-intihâb kavî kefâlete bâde'rabt müdîriyyete bildirilip müdîriyyet dahi bunları tasdîk ettiği hâlde nezârete inhâ' ile asaletlerini istîzân etmesi ve içlerinden bazısını tasdîk etmediği takdîrde müdîriyyet kendi tarafından münâsibini temin etmeye me'zûn olup o hâlde bunların kefâletine rabtı maddesi dahi kendi tarafına ait olması ve böyle kendi tarafından ta'yîni tensîb olunanları dahi nezâret-i mûmâileyhümaya bi'l-inha asaletini istîzân eylemesi *"ve nezâret bu makulenin asaletini buraya mürâcaât etmeksizin icrâ'ya murahhas bulunması"*,

c) Müdîrler ile bunların başkatip ve sandık eminleri nâzırlar ma'rifetiyle bi'l-intihâb kavî kefâlete bâde'rabt bu tarafa bildirilip asaletleri istîzân edilmesi ve îcâbı halinde emânet-i hâlisi buradan münâsibini ta'yîn etmeye muktedir olup o hâlde bunların kefâletle rabtı maddesi bu taraftan icrâ' olunması,

d) Müdîriyyetlerde olan ketebe ve kolcu ve kantarcı ve hademe-i saire müdîrler ma'rifetiyle bi'l-intihâb kavî kefâlete bâde'rabt nezârete bildirilip asaletleri istîzân edilmesi ve îcâb-ı hâlde nezâret-i mûmâileyha kendi tarafından münâsibini ta'yîn etmeye me'zûn olup o hâlde bunların kefâlete rabtı maddesi dahi kendi tarafına ait olması *"ve nezâretler bu makulenin asaletini bu cânibe mürâcaât etmeksizin icrâ'ya murahhas bulunması"*,

e) Nezâret baş katibi ve muavin ve sandık emini ve ketebe ve hademe-i saire nâzırlar ma'rifetiyle bi'l-intihâb kavî kefâlete bâde'rabt fakat başkatip ve muavin ve sandık emini için emânet-i hâlisiye bildirilip asaletleri istîzân olunması *"vesairlerin asaletini nâzırlar bu tarafa*

mürâcaât etmeksizin icrâ'ya murahhas bulunması" ve emânet-i muhibbi îcâb ettiği hâlde başkatip ile muavin ve sandık emini ve saireyi bu taraftan ta'yîn etmeye muktedir olup o hâlde bunların kefâlete rabtı maddesi bu taraftan icrâ' olunması ve ale-l-umûm azil ve tebdîl olunacak olanlar gerek asaletleri bu tarafa istîzân olunacak ve gerek olunmayacak takımdan olsun hizmet ve me'mûriyyetlerinden azil ve ihraçları ya kendilerinin tahrîren vuku-ı istifalarına ve yahut bi'l-istintâk kabahatlerinin tahkikine mutevakkıf olduğundan bunun hilâfına hareketle bir kimsenin bi-gayr-i hakkın azil olunduğu buraca muahharen tahakkuk eder ise mücîbince boşta kaldığı müddetçe maâşının tazmîn ettirilmesiyle beraber sebeb olanlar mes'ul tutulacağı cihetle böyle mugayir-i usûl evzâ'dan ittikâ' olunmak *"ve bu taraftan asaletlerinin istîzânı îcâb etmeyenlerinin*" haleflerinin birinin zimmet ve sirkat ve sair türlü irtikâbatı ve yahut kanûnen mücâzâtı müstelzim bir gûne başka sû-i hareketi zuhûrunda ve yahut bi-l-îcâb vazifelerinin ilgası ve yahut diğer vazife ile birleştirilmesi ve yahut maâşlarının taklîl kılınması îcâb eylediğinde keyfiyyetleri me'mûrluklardan müdîrlüklere ve müdîrlüklerden nezâretlere ve nezâretlerden emânet-i hâlisiye iş'âr ve zimmet ve irtikâbatı ve mücâzât-ı kanûniyeyi müstelzim olan sair türlü harekâtı zuhûr edenlerin usûlü üzere tutulacak istintâknameleri tesyâr kılınmak gibi ve daha nice sair gûne evvel ve ahir tesyâr kılınan muharrerât-ı umûmiyye-i halisanemiz ile müttehiz ve mukarrer olan usûl ve kaide ve nizâmlar kemâ-kân baki ve mer'i olduğundan işbu intihâb ve kefâlet maddelerinin vech-i meşrûh üzere kaide-i cedîde altına alınmasından dolayı onların ahkâmına zerrece halel terettüb ettirilmeyip evvelki gibi tamamen icrâ'larına dikkat ve ihtimâm kılınması husûslarının ta'mîmen iş'ârı meclis-i mezkûrdan ifâde olunarak keyfiyyet sair Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan Rüsûmat ve memlaha me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen savb-ı vâlâlarına tesyâr kılınmış olmakla nüsah-ı mezbûrenin taraf-ı vâlâlarından birer mu'cible bunlara isrâ' ve iktizâ' eden tefhîmât ve vesâyânın dahi derc ve imlâ'sıyla her tarafta vech-i meşrûh üzere îfâ-yı iktizâsı hakkında vesail-i mukteziyenin istihsâline himmet buyurmaları, fi 25 Recep sene 1284 ve fi 10 Teşrînisânî sene 1283. (22 Kasım 1867)

40 **Memur ve müstahdemlerin atanması sırasında beceri ve yeteneklerine dikkat edilmesi gerektiği halde bazı yerlerde bu**

kurala riayet edilmediği, memur alımları sırasında bazı belgelerin Genel Merkeze eksik gönderildiği.

Me'mûrîn ve sair müstahdemînin erbâb-ı liyâkat ve istikamette olmak üzere intihâbları lâzımeden olduğu ve sûret-i intihâb ve inhâ' hakkında mülhakata defaâtle tenbîhât ve ihtârât vuku' bulduğu hâlde yine bazı mahallerde intihâbat o bâbda mükerreren vuku' bulan işârât ve tenbîhât hilâfında cereyân etmekte ve bi-l-hâssa evrâk-ı lâzime izahat-ı matlubeyi cem' olmayarak gönderilmekte olduğu görülmekle son defa olarak ber-vech-i âtî bazı vesâyâ icrâ'sına lüzûm görülmüştür. Şöyle ki;

a) Me'mûrînin sûret-i intihâb ve ta'yînine dair mukaddem ve muahhar tastîr ve tesyîr olunan (32) numaralı ve fi 24 Teşrinievvel sene 1299 (5 Kasım 1883) ve (42) numaralı ve fi 31 Kânunuevvel sene 1299 (12 Ocak 1884) ve (35) numaralı ve fi 14 Teşrînisânî sene 1300 (26 Kasım 1884) ve (34) numaralı ve fi 11 Şubat sene 1300 (23 Şubat 1885) ve (9) numaralı ve fi 17 Şubat sene 1301 (1 Mart 1886) ve (44) numaralı ve fi 14 Nisan sene 1304 (26 Nisan 1888) tarihli muharrerât-ı umûmiyye bir kere daha ve kemâl-i dikkatle mütâlaa ve tedkik olunarak ta'yîn olunacak me'mûr için ale-l-usûl tanzîm kılınacak varakaya eşkâl ve kıyafet ve isim ve şöhret ve küfelânın kezâlik isim ve şöhret ve mahall-i ikameti yazıldıktan ve şimdiye kadar hiçbir me'mûriyyette bulunmamış ise yedinden senet ahz olunduğu ve bulunmuş ise evrâk-ı müsbitesi bade't-tedkik hangi me'mûriyyetlerde bulunduğu sırasıyla gösterilip hizalarına bunlardan sebeb-i infisâli ber-vech-i izah derc edildikten ve mani-i istihdâm bir hali olmadığı kat'iyyen anlaşıldıktan sonra kendisinin şerh ve mührü bulunan mahallin zîrine "*İşbu varaka mündericâtı mûmâileyhin yedinde mevcûd olup mütâlaa kılınan evrâka muvâfiktir*" veyahut "*mûmâileyhin hizmet-i devlette istihdâm olunmadığı tahkik etmekle yedinden alınan senet leffen gönderilmiştir*" ibâreleri yazılarak o me'mûru intihâb eden me'mûrlar tarafından temhîr olunmakla beraber nezâret ve merkez müdîriyyetlerince dahi bade't-tedkik sıhhati mübeyyin ettirilerek tasdîk edildikten sonra evrâk-ı lâzımenin mükemmelen irsâli ve mamafih mukaddema me'mûriyyetlerinden infisâl edip de yeniden me'mûriyyet teklif olunanların esbâb-ı infisâlleriyle yeniden istihdâmlarına görülen lüzûm ve mecbûriyet esbâb-ı mûcibesinin ve mülâzımînden intihâb olunacakların müddet-i devamlarıyla hâl ve derece-i iktidârlarının her hâlde inhâ'lara dahi sarâhaten derc olunması.

b) Becayişleri istenilen müdîr ve me'mûr ve müstahdemîn-i sairenin yerlerinden oynatılması fazla-yı vâridâta muvaffak olmalarından nâşî ise hangi vâridâtın ne gibi esbâba mebnî tezâyüd edildiğinin ve bunda me'mûrların ne yolda hizmet ve gayretleri müşâhede edildiğinin ve evvelce bulundukları me'mûriyyetlerden terakki veya tedennî sûretiylemi me'mûriyyet-i hazıralarına nakl edildiklerinin ve hüsn-i hâl ve ahlaklarıyla derece-i istidat ve liyâkatları ne merkezde bulunduğunun ve şayet müstahdem bulundukları me'mûriyyetler vâridâtında noksaniyet müşâhede olunur ise bu noksaniyet kendilerinin adem-i liyâkat ve gayretlerinden mi yoksa yed-i ihtiyârlarında olmayan esbâb-ı zaruriyeden mi neş'et ettiğinin ve ilerisi için haklarında ne fikirde bulunulduğunun kezâlik inhâ'larda gösterilmesi ve bu misillû inhâ'ların usûlümüz mücîbince müfettiş efendilere de temhîr ve imza ettirilmesi.

c) Ta'yîn olunacak me'mûrlardan eşkâl varakaları alınması hakkında yazılan mârr-üz-zikr (32) fi 24 Teşrinievvel sene 1299 (5 Kasım 1883) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeden mukaddem ta'yîn edilmiş bulunan me'mûrînin dahi tedkik-i ahval-i sabıkalarıyla her birerlerinden ale-l-usûl birer kıt'a eşkâl varakası alınarak tebeyyün edecek hali mübeyyin yazılacak tahrîrâta leffen mümkün mertebe sür'atle cümlesinin bu tarafa gönderilmesi.

d) Evvel ve ahir bu kadar tenbîhât ve ihtârâttan maksadımız me'mûrîn ve sair müstahdemînin hüsn-i intihâbıyla muâmelâtın mazbût ve muntazam sûrette cereyânı arzusuna mübtenî bulunduğundan ale-d-devâm şu arzuya ve tafsîlat-ı meşrûhaya tevfîk-i hareketle emr-i intihâb da zinhâr İdâre-i Merkeziyenin fikir ve mesleğine gayr-ı muvâfık haksızlık ve yolsuzluk vukua getirilmemesi ve fi ma-bad ihtârât-ı mebsûta hilâfında vuku' bulacak inhâ'lar kabûl edilmeyerek bi-z-zarure işin derecesine göre nuzzâr ve merkez müdîrânı mes'ul tutulacağı gibi bu misillû husûsat-ı tabii telgraf ve tahrîrât ile muhabereye düşeceğinden bu bâbda cereyân edecek kâffe-i muhâberâtın Posta ve Telgraf ücretlerinin dahi müsebbiblerinden tazmînen istihsâl kılınacağı bilinip ona göre iktizâsının îfâsı lüzûmu ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı muhlisenin nüsah-ı matbû'asından 40 kıt'ası açıktan postaya teslîmen tesyâr kılınmakla bunların bâ-mu'cib mülhakata irsâliyle her tarafta ona göre harekete i'tinâ' ve dikkat edilmesi, fi 29 Rebiülevvel sene 1306 ve fi 21 Teşrînisânî sene 1304. (3 Aralık 1888)

41 | Boş durumda bulunan ve gerektiğinde atama yapılacak olan

müdür, memur, başkatip ve sandık eminlerinin halen görev yapmakta olan kişiler arasından seçilebileceği, o idarede bu kadroya uygun kimse yoksa başka idarelerde görev yapan kişilerin görevlendirilmesi amacıyla Genel Merkeze müracaat edilmesi, ancak diğer idarelerde de çalıştırılacak adam bulunamaması durumunda memur alımına gidilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede müdîrlük ve me'mûrluk ve başkatiplik ve sandık eminlikleri vezaifi mâ-dûnunda bulunan "me'mûriyyetlerin icrâ'-yı asaletleri nezâretlerin dâire-i me'zûniyetleri dahilinde olduğu" gösterilmiş ise de Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları'nın yerlerine Nezâret-i Umûmiyye'den kable'l-istizân ve cevap alınmazdan evvel hod-be-hod diğerlerinin ta'yîn olunmaması (30) numaralı ve fi 21 Temmuz sene 1299 (2 Ağustos 1883) tarihli telgrafnâme-i umûmiyye ahkâmından olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarıyla memlahalar me'mûrluklarında ve bunların başkatiplikleriyle sandık eminliklerinde münhall vukuunda ta'yîn olunacakların hariçten alınmayıp dahil-i nezârette o hizmetin mâ-dûnundaki işlerde müstahdem bulunanların en ehliyetli ve iktidârlısı hangisi ise onun intihâb ve ta'yîniyle silsile yürütülerek en aşağıda açık kalacak işe dahi mülâzımînin müstedilerinden geçirilmesi ve müdîrlük ile müdîriyyet başkatibi için mevcûdlar içinde muktedir adam bulunmaz ise gönderilmek üzere bu tarafa mürâcaât edilmesi (17) numaralı ve fi 28 Nisan 1292 (10 Mayıs 1876) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile iş'âr kılınmış idi. Minvâl-i muharrer üzere münhall vuku' buldukça tayin olunacak müdir ve memur ve başkatip ve sandık eminlerinin müstahdemîn-i mevcûdeden intihâb olunarak işbu münhall olunan vazife herhangi idârede ise ta'yîn olunacak adamın yalnız o idâreden intihâbı lâzım gelmeyip bu yolda sair İdâreler müstahdemlerinden dahi muktediri aranılarak teselsül kaide-i mültezimesinin tamamen hüsn-i cereyânına i'tinâ' ve bu minvâl üzere icrâ'-yı taharrîyyât ile ehil ve muktediri bulunamaz ise o hâlde buradan li-ecli't-ta'yîn keyfiyyetin bu tarafa beyân ve inhâ' olunması husûsuna ale-d-devâm dikkat ve riâyetle beraber maâşının kıllet ve mevkinin baîdiyeti cihetle buradan kimsenin rağbet etmeyeceği küçük maâşlı vazifelere konulacak olanlarla bâlâda ta'yîn ve beyân olunan vezaifin mâ-dûnunda olarak icrâ'-yı asaletleri nezâretlerin dâire-i me'zûniyetleri dahilinde bulunan ketebe ve hademe-i sairenin diğerleri misillû minvâl-i muharrer üzere İdâreler müstahdemîn-i mevcûdesinden intihâbına i'tinâ' ve riâyet olunup fakat bunlardan o vechile tedâriki mümkün olamamasından ve gerek müstahfız ve kolcu gibi mâ-dûnlarında intihâba mahal

görülememesinden nâşî hariçten alınacak ketebe ve hademenin tahkik ve istiknâh-ı ahvalleri lâzımeden olduğu cihetle bu makulelerin Rüsûmat'dan hariç olarak en sonra infisâl etmiş oldukları me'mûriyyet ve hizmetlerinden esbâb-ı mûcibe-i azil ve infisâlleri bi'l-etraf tahkik olunarak ve bir gûne hizmetleri sebkat etmediğini haber verenlerin bil'âhire sözlerinde hilâf-ı irtikâb ettikleri tebeyyün eylediğinde tard olunmak üzere yedlerinden senet ahz kılınarak esbâb-ı mûcibe-i azilleri ve yahut ondan evvel adem-i istihdâmları keyfiyyatı istîzân-ı asaletlerini mübeyyin yazılacak inhâ'larda derc ve tasrîh ile mezkûr senedin dahi leffen bu tarafa gönderilmesi ve bunlardan asaletlerinin istîzânı mukteza-yı usûlden olmayan ketebe ve hademeden bu yolda alınacak senedin mahallince hıfz kılınması ve işbu işaretle her hangi nâzır ve müdîr ve me'mûr tarafından riâyet olunmayacak olur ise Ceza Kanûnname-i Hümâyûnu'nun 102. maddesine tevfîkân birer aylık maâşları mikdârı cezâ-yi nakdî alınması karârlaştırılarak buralarının şimdiden bilinip muktezasına göre hareket olunmak üzere keyfiyyetin ta'mîmen iş'ârı Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde olunmuş ve sûret-i hâl sair Rüsûmat Nezâretleri'ne izbâr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Rüsûmat ve Memlaha İdâreleri'nin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı muhlisinin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla bunların mezbûr idârelere isrâ'sıyla mücîbince îcâbının icrâ'sına himmet buyurmaları, fi 15 Ramazan sene 1294 ve fi 11 Eylül sene 1293. (23 Eylül 1877)

42 **Her ne sebeble olursa olsun görevinden azledilen veya görev yeri değiştirilen memurların yerine atanacak kişilerden kendi isimlerinin yanı sıra, baba ismi, yaş ve lakablarını belirten bir evrak alınması, buna ek olarak daha önceden Düyûn-ı Umumiyye İdaresinde çalışmakta iken tezkere yazımında hata yaptığı veya mührünü kaybettiği gerekçesiyle görevden alınan kişilerin şehadetname alınarak yeniden işe başlatılabileceği, hile, fesat veya zimmet gibi suçlardan dolayı görevden alınan kişilere ise hiçbir şekilde şehadetname verilmemesi ve işe başlatılmaması.**

Her ne sebebe mebnî olur ise olsun azil ve tebdîli iktizâ' eden me'mûrînin yerlerine intihâb ve ta'yîn kılınacak olanların kendilerinin ve pederlerinin isim ve şöhretleriyle derece-i sinlerini ve saireyi hâvî birer varaka tanzîmiyle bu tarafa irsâli hakkında yazılan (32) numaralı ve fi 24 Teşrinievvel sene 1299 (5 Kasım 1883) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizin mündericâtı kemâ-kân cari olmak üzere bâdema infisâl eden me'mûrlar ikiye taksim olunup bunlardan

istifa edenler ile azilleri tezkere sehvi ve mühür zay'i gibi ve bunlara mümâsil ve bir müddet açıkta kalarak mütenebbih olduktan sonra tekrar istihdâmlarına gayr-i mani esbâba mebnî infisâl eyleyenler yedlerine kadimen verilegelen muhasebe evrâkından başka esbâb-ı infisâlinin derciyle heyet-i idâre tarafından mahtûm ve musaddak şehâdetnâmeler dahi verilmesi ve bu şehâdetnâmelerin ashâbı yedlerine kable'l-îta nâzırlar ve merkez müdîrleri taraflarından dahi idâre ve zat mührüyle bade't-tasdik i'tâ' ettirilmesi ve zimmet ve irtikâbı veya adem-i iktidâr ve idâresi görülmek veyahut her ne sûretle olur ise olsun vuku' hile ve fesat ile bâdema idârece istihdâmına emniyet olunamamak gibi esbâb ile azl edilenlerin yedlerine şehâdetnâme verilmemesi ve ondan sonra bu me'mûriyyete intihâb ve ta'yîn olunacaklardan bu vechile şehâdetnâme ibrâz edemeyenlerin adem-i kabûlüyle beraber şayet bütün bütün hariçten alınacak olup da Rüsûmat'ça hizmetleri sebkat etmediğini ve yedlerinde şehâdetnâme bulunmadığını beyân edenlerden dahi her ne vakit bir sabıkaları olduğu anlaşılır ise derhal azledilmek üzere (41) numaralı ve fi 11 Eylül sene 1293 (23 Eylül 1877) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükmüne tevfîkân senetler alınarak bu tarafa gönderilmesi sûretinin dahi li-ecli't-tahkim usûl-i mezkûreye ilâveten tamim kılınması münâsib görünerek o vechile keyfiyyet ta'mîmen iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Rüsûm-ı Sitte ve memlaha müdîrlük ve me'mûrlukların adedine nisbetle işbu tahrîrâtımızın 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası paket edilerek postaya teslîmen tesyâr kılınmış olmakla vusûlünde zikr olunan müdîrlük ve me'mûrluklara isrâ'sı ile mücîbince îcâbının icrâ' olunması, fi 13 Rebiülevvel sene 1301 ve fi 31 Kânunuevvel sene 1299. (12 Ocak 1884)

43 **Düyûn-ı Umumiyye idarelerinde görev yapmakta olan memur, katip ve hademelerin değiştirilmesi durumunda bunların yerine atanacak kişilerin asalet onayları için Genel Merkezle olan yazışmaların tüm evraklar tamamlanmış şekilde ayrı ayrı yapılması, ancak kolcu ve buna denk küçük hademelerin değiştirilmesine yönelik kayıtların ise bir deftere kaydedilip müfettişlerce mühürlenerek yapılacağı.**

Rüsûm-ı Sitte İdâreleri'nde müstahdem bil-cümle me'mûrîn ve ketebe ve hademenin hîn-i tebeddüllerinde yerlerine ta'yîn olunacakların başka başka muharrerâtla İdâre-i Merkeziye'den istîzân-ı asaletleri usûl-i mevzû' iktizâsından ise de bu muâmelenin teksîr-i muhâberâtla izâa-i evkatı mücîb olmakta olduğu cihetle bâdema bu makule tebeddülleri vuku' bulacak müdîr ve me'mûr ve ketebenin icrâ'-yı asaletleri alınacak tatbîk mühür pusulalarının leffiyle kemâ-fi-s-sâbık ayrı ayrı tahrîrâtlarla buradan istîzân olunup fakat

kolcu ve buna mümâsil küçük hademenin beher mâh nezâretlerce tebeddülâtını nâtık cetvel yollu birer defterinin bi't-tanzîm esbâb-ı mûcibe-i azilleri defter-i mezkûrda esâmîsi bâlâlarına şerh ve terkim kılınarak zîrî kontrol me'mûru tarafından mühürlü ve musaddak olduğu hâlde ale-l-usûl tatbîk-i mühür pusulalarıyla beraber bu tarafa gönderilmesinin usûl ittihâzı münâsib ve sür'at ve sühûleti mücîb görünerek bu bâbda sair nezâretlerle merkez müdîrînlerine dahi teblîgat-ı lâzime îfâ kılınmış olmakla nezâret-i behiyyelerince dahi o vechile îfâ-yı muâmeleye himmet buyurulması, fi 29 Rebiülahir sene 1298 ve fi 17 Mart sene 1297. (29 Mart 1881)

44 Düyûn-ı Umumiyye idarelerinde görev yapan memur, katip ve hademekler ile kolcuların tebdîl, becâyiş veya azil işlemlerinin ne şekilde yapılacağı.

İdarelerde müstahdem bil-cümle me'mûrîn ve ketebe ve hademenin hîn-i tebeddüllerinde yerlerine ta'yîn olunacakların başka başka muharrerâtla İdâre-i Merkeziye'den istîzân-ı asaletleri teksîr-i muhâberâtla izâa-i evkatı mücîb olmakta olduğu cihetle bâdema bu makule tebeddülleri vuku' bulacak müdîr ve me'mûr ve ketebenin icrâ'-yı asaletleri evrâk-ı lâzımelerinin leffiyle kemâ-fi-s-sâbık ayrı ayrı tahrîrâtlarla buradan istîzân olunup fakat kolcu ve buna mümâsil küçük hademenin nezâret ve merkez müdîriyyetlerince tebeddülâtını nâtık cetvel yollu birer defterinin bi't-tanzîm zîri müfettişlere de tasdîk ve tahtîm ettirilerek beher mâh nihâyetinde evrâk-ı müteferriasıyla maan irsâliyle iktifâ' olunması (43) numaralı ve fi 17 Mart sene 1297 (29 Mart 1881) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile mufassalan bildirilmiş idiyse de bu bâbda bir kat daha mücib-i sühûlet olmak üzere ber-vech-i âtî muâmele icrâ'sı tasvîb olunmuştur. Şöyle ki;

a) Bil-cümle müdîr ve me'mûr ve daimi ketebe ve sergerde ve kolcu başılardan vefât ve istifa veyahut tahvîl ve becâyişleri vuku' bulanların istifanâme ve sair evrâk-ı müteferrialarıyla yerlerine ta'yîn olunacakların (32) numaralı ve fi 24 Teşrinievvel sene 1299 (5 Kasım 1883) ve (34) numaralı ve fi 11 Şubat sene 1300 (23 Şubat 1885) tarihli muharrerât-ı umûmiyye ahkâmına ta'mîmen muvâfık sûrette tanzîm ve tasdîk ve me'mûriyyet-i sabıkalarından esbâb-ı infisâlleri tevzih edilecek olan eşkâl varakalarının kemâ-kân bu tarafa irsâliyle asaletleri başka başka tahrîrâtlarla istîzân kılınacaktır.

b) Me'mûrîn ve ketebe ve hademe-i muvakkate ile sûret-i daimede kullanılan kolcu neferâtı ve bunlara mümâsil sair küçük hademeden dahi

vefât veya istifa veyahut tahvîl ve becâyişleri vuku' bulanlar için bâdema buraya eşkâl pusulaları ve istifa ve terceme-i hâl varakaları irsâline hâcet olmayıp bunlar nezâret ve merkez müdîriyyetlerince tutulacak bir defter-i mahsûsa kayd ve hıfz ile yalnız mühür pusulaları şimdiki gibi beher mâlı tanzîm ve irsâli iktizâ' eden tebeddülât cetveline rabt ve esbâb ve keyfiyyat-ı tebeddülât dahi cedavil-i mezkûrenin mülâhazât hanesine tekrar istîzâha hâcet kalmayacak sûrette şerh ve derc edilip ve zeyilleri ber-sâbık müfettişlere de tahtîm ve tasdîk ettirilip buraya gönderilecektir. Ve şu kadar ki, gayr-i ez hademe me'mûrîn ve ketebe-i muvakkateden bazılarının emsâli sebkat ettiği vechile muahharen görünen lüzûm üzerine bura ile bi'l-muhabere müddet-i istihdâmları altı aydan ziyâdeye temdid veyahut bütün bütün daimiye tahvîl kılındığı hâlde yalnız bu takımın evrâk-ı lâzımesi mahallerinde alıkonulmayıp bu tarafa irsâl edilecektir.

c) Vefat veya istifa ve yahut hasb-el-icâb becâyiş ve tekaüd vukuatı müstesna olarak esbâb-ı saire ile küçük ve büyük hiçbir me'mûrun bi'l-istintâk azl ve tebdîli kabûl olunamayacağından azli îcâb edenler birinci kısımda beyân olunan me'mûrînden ise evvel ba-evvel istintâkı bi'l-icrâ' tutulacak istintâknamesinin azli inhâ'sına leffen bu tarafa isrâ' ve eğer ikinci kısımdan ise tutulacak istintâknamelerinin nezâret-i behiyyelerinde muntazaman hıfzına ve istintâknamelerin dahi ekseriya görüldüğü vechile usûlüne mugayir ve sahte olmayıp ya beraat veyahut sübût-ı töhmet ve kabahate kifâyet edecek sûrette mükemmel tutularak fezlekelerinin de yoluyla tahrîrine i'tinâ' edilecektir.

d) Maksad bu bâbda dahi tensik ve temin-i muâmelc ile taklîl-i masârif ve muhabere kaziyyesi olduğundan bâdema her tarafta bâlâda beyân olunduğu vechile hareketle teksîr-i muhâberât ve masârif vuku'una meydan verilmemesine ve orada hıfz edilecek olan evrâk-ı lâzime ve istintâkiye ind-el-hâce buraya talep ve celb edileceği gibi devir ve teftişe çıkacak müfettiş-i umûmiler vasıtasıyla tedkik ettirileceği cihetle bunların tarif olunduğu vechile muntazam sûrette olmadıkça kabûl olunmamasına ve me'mûriyyet-i sabıkalarından esbâb-ı infisâlleri bi't-tedkik mani-i istihdâm olur sebeple çıkmış veya bir yolsuzlukla azil ve teşhir edilmiş bulunanların dahi kullanılmamasına ale-d-devâm dikkat ve ihtimâm olunması, fi 14 Şaban sene 1305 ve fi 14 Nisan sene 1304. (26 Nisan 1888)

45[1] Düyûn-ı Umumiyye idarelerinde görev yapan memur ve katiplerin isim ve maaşlarını gösteren listelere asaletleri onanmamış durumda olan kişilerin dahil edilmemesi, edilmesi durumunda bunun muhasebe başkatiplerine tazmin ettirileceği.

Bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'nde mevcûd ve müstahdem me'mûrîn ve ketebenin esâmîsiyle mikdâr-ı maâşâtını nâtık iradat-ı merkûmeden vürûd eden icmâlâtın İdâre-i Merkeziye kuyûdâtıyla bi't-tatbik münderecatı muvâfık görünenlerin kabûl ve mahsubu îfâ ve muvâfık olmayıp da tahsîsat haricinde verildiği anlaşılan maâşât ait olduğu İdâreler namına tesâdüf edecek mâh sûret-i muhasebelerine zimmet kayd ve imlâ' olunmakta ise de bu sûret teksîr-i sevad ve muhâberât ile teşvîş-i kuyûd ve muâmelâtı müeddî olmakta olduğundan buna mahall kalmamak ve tebeddülât-ı vakıadan vaktiyle İdâre-i Merkeziye'ye ma'lûmât verilmesine İdâreler mecbûriyet-i tabiiye tahtında bulundurulmak üzere bâdema asalet-i me'mûriyyetleri tasdîk kılınmayan me'mûrîn ve ketebe maâşâtının tesviye ve ithal-i icmâl edilmemesi ve hangi idârede asaleti buradan tasdîk olunmamış me'mûrîn ve ketebeye maâş verilir ise nezâretlerle merkez müdîriyyetleri muhasebe başkatiplerine tazmîn ettirilmesi husûsunun usûl ittihâzıyla ta'mîmen tebliği cânib-i muhasebeden bâ-meüzekkere ifâde olunmuş ve bu sûret nezd-i muhliside de münâsib görünmüş olduğundan bundan böyle asalet-i me'mûriyyetleri bu taraftan tasdîk kılınmayan me'mûrîn ve ketebe ve hademe maâşâtının dahil-i icmâl edilmemesi ve edilecek olur ise muhasebe başkatiplerine tazmîn ettirileceği bilinip ona göre davranılması ve bir de me'mûrîn tebdîlatı hakkındaki muharrerâttan ekseri müfettişlere imza ve tahtîm ve eşkâl varakaları dahi numûnelerine tevfîkân tanzîm edilmeksizin gönderilmekte ve tebdîlat-ı hademenin de beher mâh cetvel-i mahsûs ile bildirilmeyip birkaç mâh sonra yazılmakta olmasından dolayı birtakım muhâberât ile beyhûde posta ücretleri îfâsına sebebiyet verilmekte olup bu ise mugayir-i usûl-i müttehize olarak tecvîz olunamayacağından bu bâbda olan (33) numaralı ve fi 31 Mayıs sene 1300 (12 Haziran 1884) ve (34) numaralı ve fi 11 Şubat sene 1300 (23 Şubat 1885) ve (9) numaralı ve fi 17 Şubat sene 1301 (1 Mart 1886) tarihli muharrerât-ı umûmiyye ahkâmına ale-d-devâm riâyet ve i'tinâ' ile şayet yine mezkûr muharrerât-ı umûmiyye hilâfında hareket olunduğu görülür ise posta

[1] Mündericâtı İkinci Takım'da 847 numara ve bâ-tahrirat-ı umûmiyye ile ta'dîl edilmiştir.

ücretlerinin tazmîninden başka bizzat nâzır ve müdîrlerin mes'ul tutulacağı bilinip ona göre hareket ve muhâfaza-i usûl-i mevzû'ya devam ve dikkat buyurulması ve işbu tahrîrâtın başkaca postaya teslîmen gönderilen 40 kıt'asının isbâliyle Mülhakat İdâreleri'ne dahi îcâbı vechile tenbîhât-ı kat'iyye îfâsına müsaberet edilmesi, fi 12 Rebiülahir sene 1305 ve fi 16 Kânunuevvel sene 1303. (28 Aralık 1887)

46 Görevden alınacak Rüsûm-ı Sitte memurlarının yerine atanacak kontrol memurları hakkında yazılacak notların Fransızcanın yanı sıra Türkçe mühürler ile de onaylanması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede tebeddülleri vuku' bulacak me'mûrîn hakkında yazılacak muharrerât zeyillerine müfettişlere imza ettirilmesi muharrer ise de bu misillü muharrerâta Fransızca imzadan başka Türkî ibâre ile mahkûk zat mühürleriyle de tasdîk ettirilmesi (707) numaralı ve fi 18 Mart sene 1303 (30 Mart 1887) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmındandır.

Hasb-el-icâb azillerine lüzûm görünen Rüsûm-ı Sitte Me'mûrlarıyla yerlerine ta'yîn kılınacakların intihâbı kontrol me'mûrlarıyla bi-l-müzâkere icrâ' olunduğu ma'lûm olmak üzere buna dair buraya yazılacak muharrerât-ı behiyyelerinin zeyillerine mûmâileyh "*kontrol me'mûru tarafından görülmüştür*" ibâresi tahrîr ve imza ettirildikten sonra bu cânibe irsâl buyurulması, fi 10 Ramazan sene 1297 ve fi 4 Ağustos sene 1296. (16 Ağustos 1880)

47 Görevi değişen memurlar hakkında yapılan yazışmaların müfettişlerce imzalanması, Fransızca imzanın yanı sıra Türkçe olarak hazırlanmış mühürlerle onaylanması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede tebeddülleri vuku' bulacak me'mûrîn hakkında yazılacak muharrerâtta müfettişlerin imzaları bulunması gösterilmiş ise de bu misillü muharrerât zeyillerine müfettişlere "görülmüştür" ibâresi yazdırılması (46) numaralı ve fi 4 Ağustos sene 1296 (16 Ağustos 1880) ve bu kabilden olan muharrerâta Fransızca imzadan başka Türkî ibâre ile mahkûk zat mühürleriyle de tasdîk ettirilmesi (707) numaralı ve fi 18 Mart sene 1303 (30 Mart 1887) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler ahkâmındandır.

Rüsûm-ı Sitte İdâreleri'nde müstahdem olup tebeddülleri vuku' bulacak müdîr ve me'mûr ve ketebenin icrâ'-yı asaletlerinin alınacak tatbîk mühür pusulalarının leffiyle kemâ-fi-s-sâbık ayrı ayrı tahrîrâtlarla buradan istîzân olunup fakat kolcu ve buna mümâsil küçük hademenin beher mâh nezâretlerce

tebeddülâtını nâtık cetvel yollu birer defterinin bâ-tanzîm esbâb-ı mûcibe-i azillerinin dahi defter-i mezkûrda esâmîsi bâlâlarına terkim ile gönderilmesi hakkında olan (43) numaralı ve fi 17 Mart sene 1297 (29 Mart 1881) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizde sandık eminleri ile fabrika me'mûr ve muavinleri için tasrîhat olmadığından bu bâbda olunacak muâmele bazı taraftan istifsâr olunmuştur. Zikr olunan defterde ithal olunacaklar yalnız kolcu ve odacılar olup bunlardan mâ-adâ bil-cümle müdîr ve me'mûr ve ketebe ve sairenin tebeddülleri vukuunda icrâ'-yı asaletlerinin ayrı ayrı tahriratlarla bu taraftan istîzân olunması lâzım geleceğinden ve keyfiyyet sair Rüsûm-ı Sitte Nezaretleri ile merkez müdîriyyetlerine ta'mîmen teblîğ ve iş'âr kılınmış olduğundan nezâret-i behiyyelerince de ona göre îfâ-yı muâmeleye himmet ve bir de tebeddül vukuunda bu tarafa yazılacak tahrîrâtlarda "kontrol me'mûrlarının" dahi imzaları bulunması kaide-i müttehizemiz iktizâsından olmasıyla bu bâbda kaide-i mezkûreye dahi riâyet buyurulması, fi 15 Cemâziyelevvel sene 1298 ve fi 2 Nisan sene 1297. (14 Nisan 1881)

48 Görevi değişen veya başka bir yere tayin olunan memurlar hakkında yapılan yazışmaların müfettişlerce imzalanması, Fransızca imzanın yanı sıra Türkçe olarak hazırlanmış mühürlerle onaylanması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede me'mûr ta'yîn ve tebeddülü hakkında yazılacak muharrerât zeyillerine müfettişlere imza veya temhîr ettirilmesi muharrer ise de bu misillû muharrerât zeyllerine müfettişlere "görülmüştür" ibâresi yazdırılması (46) numaralı ve fi 4 Ağustos sene 1296 (16 Ağustos 1880) ve bu kabilden olan muharrerâta Fransızca imzadan başka Türkî ibâre ile mahkûk zat mühürleriyle de temhîr ettirilmesi (707) numaralı ve fi 18 Mart sene 1303 (30 Mart 1887) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler ahkâmından olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Meclis-i İdâre karârıyla ta'yîn kılınmış olan sermüfettiş ve müfettiş muavinleri hakkında tastîr olunan (8) numaralı ve fi 3 Mayıs sene 1300 (15 Mayıs 1884) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizin bir fıkrasında nâzır ve merkez müdîrleri me'mûr ta'yîni hakkında ale-l-usûl yazacakları muharrerâtı sermüfettişlere teblîğ edecekleri ve onların da ta'yîn olunacak me'mûr hakkındaki mülâhazâtını Nezâret-i Umûmiyyemize bildirecekleri gösterilmiş olduğu hâlde bazı sermüfettişliklerden alınan ma'lûmâttan bu gibi evrâkın henüz kendilerine irâe olunmamakta olduğu anlaşılmasına binâen buralara mahal kalmamak ve keyfiyyet buraca da ma'lûm olmak üzere bâdema böyle me'mûr ta'yîn ve tebeddülü hakkında yazılacak muharrerâtın mevkiine göre sermüfettişlere ve

yahut müfettiş veya müfettiş muavinlerine gösterilerek gördüklerini mübeyyin olarak mûmâileyhüme dahi imza veya temhîr ettirilmesi ve dûrda bulunup da merkezlerde olmadıkları hâlde kendilerine beyân-ı keyfiyyetle beraber o vechile ma'lûmât verildiğine dair zîr-i muharrerâta taraf-ı behiyyelerinden şerh verilmesi lâzım gelmiş ve keyfiyyet bil-cümle Rüsûm-ı Sitte Nezâretleri ile merkez müdîriyyetlerine dahi tebliğ kılınmış olmakla oraca dahi o vechile îfâ-yı muâmeleye himmet buyurmaları, fi 7 Ramazan sene 1301 ve fi 18 Haziran sene 1300. (30 Haziran 1884)

49 **Memurların asalet onayları için yazılacak yazılara nazır ve müdürler tarafından görüş beyan edilmesi ve yazı eklerinin eksiksiz gönderilmesi, zorunlu harcamalar için nazırlara 1000 kuruş, müdürlere 500 kuruş aylık harcama yetkisi tanındığı.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye me'mûrînin istîzân-ı asaletlerine dair yazılacak tahrîrâtlarda nuzzâr ve müdîrân taraflarından mütâlaa beyân olunmasına ve leffiyatının noksan gönderilmemesine dair olduğu gibi masârif-i sahîha-i zaruriye için şehriye nâzırların biner ve merkez müdîrlerinin beşer yüz kuruşa kadar sarf edebilecekleri maddesini dahi şâmil bulunduğu cihetle bu tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuanın birinci kısmında (4) numara ile murakkam olduğundan ind-el-hâce mezkûr numaraya mürâcaât olunmak iktizâ' eder.

50 **Rüsumat idarelerinde görevli iken herhangi bir nedenle görevden uzaklaştırılan ve işine son verilen şahısların başka bir Rüsumat İdaresi'nde hiçbir şekilde işe alınmaması, daha önce nerede çalıştığını incelemeksizin bu durumdaki bir kişiyi Rüsumat İdaresi'nde işe alan kişilerin şiddetle cezalandırılacağı.**

Rüsûmat me'mûriyyetlerinde müstahdem olan me'mûrîn ve ketebe ve hademe-i saireden adem-i ehliyet veyahut teseyyüp ve bataet veya bir cihetle vuku' isâetlerinden nâşî azil ve tard olanların fî-mâba'd mezkûr me'mûriyyetlerde istihdâmı gayr-i câiz iken bu makulelerden bazıların tard ve ihraç olunduğu tahkik olunmaksızın Rüsûmat me'mûriyyet ve kitâbet ve sandık emâneti ve kolculuk vesair hizmetlere ta'yîn olunmakta olduğu rivayet ve istihbâr kılınmış olup halbuki erbâb-ı irtikâbın ceza görerek me'mûriyyetten mahrum kılınacakları misillû esbâb-ı mezkûreden birisiyle hizmetinden ihraç ve tard olunan kesânın dahi istihdâmından hayır görülemeyeceğinden başka şer ve mazarratı netice vereceğinde iştibâh

olmadığından bâdema hâl vukuunda büyük ve küçük Rüsûmat me'mûriyyet ve hizmetlerine intihâb ve ta'yîn edilecek kesânın istikamet vesair evsaf-ı matluba ile ittisafı ve hakkında tecrübe sebkat edip etmediği güzelce tahkik olunarak esbâb-ı meşrûhadan birisiyle ihraç ve tard olunmuş olanların gerek mukaddem müstahdem olduğu Rüsûmat Nezâret ve emâneti dâiresinde ve gerek sair dâirelerde hiçbir me'mûriyyet ve hizmette kullanılmaması ve hîn-i intihâb da buralarına dikkat ve riâyet edilmeyerek o makuleler tekrar istihdâm edilecek olur ise istihdâm edenlerin şedîden mes'ul tutulması ve böyleleri kullanılıp da bu yüzden bir gûne hasar-ı mîrî vuku' bulduğu ve tahsîlinde suûbet bulunduğu hâlde o hasarın onları istihdâm edenlere tazmîn ettirilmesi husûslarının usûl ittihâzıyla bil-cümle Rüsûmat Nezâret ve emânetlerine ihtâr ve izbâr kılınması Meclis-i Rüsûmat'da bi't-tezekkür keyfiyyet ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı muhlisinin dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin mikdârına nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nüsah-ı merkûmenin taraf-ı vâlâlarından mûcibleriyle mezkûr idârelere isrâ' ve mücîbince iktizâsının îfâsı hakkında vesâyâ ve tefhîmât-ı lâzımenin icrâ'sıyla mugayır-ı hâl vukua getirilmemesi esbâbının istikmâline himmet buyurmaları, fi 19 Cemâziyelevvel sene 1280 ve fi 19 Teşrinievvel sene 1279. (31 Ekim 1863)

51 **Rüsumat memur, katib ve hademelerinden resmi mühürlerini veya rozetlerini kaybedenlerin görevden ihraç edilmesi esas olmakla birlikte, bunlar içinden yetenekli olanların tekrardan işe alınabileceği, ancak bundan sonra rozetlerini kaybedenlerin işine son verilmeyip rozet bedelinin yanı sıra 50 kuruş para cezası alınacağı.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede "alâmet-i fârikalarını kazaen zayi edenlerin hizmetlerinden ihraç olunacağı" muharrer ise de alâmet-i fârikalarını kazaen zayi edenlerin me'mûriyyetlerinden ihraç olunmayıp semen-i alâmet-i fârika ile beraber cezâen dahi ellişer kuruş alınması (810) numaralı ve fi 8 Eylül sene 1296 (20 Eylül 1880) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğundan mücîbince hareket olunmak iktizâ' eder.

Rüsûmat me'mûrîn ve ketebe ve hademesinden tezkere terkiminde ve sair ma'lûmât-ı rüsûmiyyede sehvleri vuku'una veyahut mîrî mühür ve alâmet-i fârikalarını kazaen zayi etmelerine mebnî hizmetlerinden ihraç edilenlerin içinde ehliyetlileri olduğu hâlde bir müddet sonra yine hidemât-ı rüsûmiyyeden istihdâmları câiz olup olmadığına dair bazı taraflarda tereddüt olunduğu işârât-ı vakıadan anlaşılmakta olup halbuki başka töhmetleri

olmayıp da yalnız o vechile sehvlerinden veyahut mühür ve alâmet-i fârika zayi etmelerinden nâşî hizmetlerinden ihraç olunanların ihraçları arasında bir müddet mürûrundan sonra haklarında cezâ-yı kâfî olup içlerinde zaten ehliyetlileri olduğu hâlde açılacak bir diğer hizmet-i münasebe-i rüsûmiyyede istihdâmlarına beis olmayacağının ta'mîmen ihtârı lüzûmu Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde olunarak keyfiyyet sair Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen savb-ı vâlâlarına tesyâr kılınmış olmakla nüsah-ı mezbûrenin taraf-ı vâlâlarından zikr olunan müdîrlük ve me'mûrluklara birer mûcible isrâ'sı ile her tarafta ber-vech-i muharrer icrâ'-yı ahkâmına himmetle bu vesile ile sair kabahatler ile çıkarılmış olanların zinhâr tekrar kabûl ve istihdâm edilmemesine dikkat buyurmaları, fi 19 Şevvâl sene 1285 ve fi 23 Teşrînisânî sene 1284. (5 Aralık 1868)

52 **Daha önceden görevden uzaklaştırılan ancak işe alınmalarında herhangi bir engel bulunmayan kişilere şehadetname verilmesi, ancak işe alınmaları İdarece tehlike arzeden şahıslara şehadetname verilmemesi, memuriyete atanacak kişilerden daha önceden devlet işlerinde çalışmadıkları yönünde senet alınması.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye istihdâmlarına gayr-i mani esbâba mebnî azil edilenler yedlerine şehâdetnâme verilip fakat idârece istihdâmına emniyet olunmamak gibi esbâb ile azil edilenler yedlerine şehâdetnâme i'tâ' olunmamasına dair olduğu gibi me'mûriyyete intihâb ve ta'yîn olunacaklardan evvelce umûr-ı devlette kullanılmadığını beyân edenlerden senet alınması maddesini dahi şâmil bulunduğu cihetle bu tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuanın birinci bâbının birinci kısmında (42) numara ile murakkam olduğundan ind-el-hâce mezkûr numaraya mürâcaât olunmak iktizâ' eder.

53 **Rüsumat memur, katip ve hademelerinin istifası, tayini, ölümü veya görevden alınması durumunda yerine memuriyette olan bir başkasının atanması veya gerekiyorsa açıktan adam atanması, tayin dolayısıyla kadro boşalması durumunda yerine atanacak kişilerin devir teslim işleminin usulüne uygun şekilde yapılması, üzerinde zimmet olan şahısların (veya kefillerinin) zimmetleri tahsil edilinceye kadar ilişiğinin kesilmemesi.**

Rüsûmat me'mûrîn ve ketebe ve hademesinden birinin istifa sûretiyle veyahut suver-i saire ile infisâli vuku'u ile yerine âher mahalde me'mûriyyette bulunan biri ve onun yerine dahi açıktan münâsibi ta'yîn olunduğu takdîrde evvel emirde hariçten ta'yîn edilen me'mûrun mahall-i me'mûriyyetine i'zâmıyla devir ve teslimi kaidesinin icrâ' ve halef ve selef muhasebesi rü'yet ettirilerek her türlü ilişki kesildikten sonra selefinin me'mûriyyet-i cedîdesine irsâliyle onun dahi kezâlik halefiyle muhasebesini bi'r-rüye kaide-i devir ve teslimi îfâ ile o dahi selefinin zimmeti zuhûr eder ise kendisinden veya kefilinden istihsâl ve me'mûriyyetinde tesviyesiz kalmış işleri olduğu hâlde bilâ-maaş ikmâl ettirip munfasıl olanların her türlü ilişki kesilmedikçe bir tarafa salıverilmemesi lâzım gelirken bazı taraflarda bu usûle hakkıyla riâyet olunmadığından dolayı sonradan hesapça ve infisâl edenlerin nâkıs bıraktıkları işlerce bir takım müşkilât zuhûr etmekte olduğundan ba'de-zîn tebeddül vukuunda usûl-i meşrûhaya riâyet olunmayıp da zuhûr eden açık ve zimmet sonradan istifa olunamamak veyahut tesviyesiz kalan işlerin uzamak gibi müşkilât zuhûr edecek olur ise bundan dolayı terettüb edecek mes'uliyetin usûl-i mezkûreye riâyet etmeyenlere tahmîl ettirilmesi kaide ittihâz edilerek keyfiyyetin bil-cümle Rüsûmat Nezâret ve emânetlerine bildirilmesi lâzım geleceği meclis-i rüsûmat'dan ifâde olunmuş ve keyfiyyet o vechile ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı muhlisinin dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin İdâreler mikdârına nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nüsah-ı mezkûrenin taraf-ı vâlâlarından mûciblerle mezkûr idârelere isrâ' ve müteselsilen ve gerek re'sen tebeddül vukuunda kaide-i mezkûrenin tamamıyla yerine getirilmesi hakkında vesâyâ ve teflhîmât-ı mukteziyesinin îfâsıyla mücîbince iktizâsının icrâ'sı esbâbının istikmâline mütemâdiyen i'tinâ' ve himmet buyurmaları, fi 29 Safer sene 1280 ve fi 3 Ağustos sene 1279. (15 Ağustos 1863)

54 İdare çalışanlarından bazılarının İdareye ait resmi mühürleri üzerlerinde tuttukları ve yetkileri dışında kullandıkları, bu mühürlerin hiç kimsenin üzerinde tutulmaması ve işi bittiğinde memurların elinden alınması.

Me'mûrînden bazısı me'mûriyyete mahsûs olan mühr-i resmîyi bâde'l-infisâl nezdinde tevkif ile hilâf-ı salahiyet kullanmakta oldukları istihbâr olunup şu hareket min gayr-ı istihkak sıfat-ı resmiyyede bulunmak demek olacağı cihetle failinin kanûnen muâhezesini îcâb edeceği ve mâddeten dahi enva-ı mahâzîri müeddî bulunduğu cihetle o misillû sû-i isti'mâlâtı tekevvününe bâdî olmamak için bâdema infisâl edecek me'mûrlar nezdinde me'mûriyyetlerine

mahsûs mühürlerin bırakılmayıp ahz ve istirdâdına i'tinâ' olunması divan-ı ahkâm-ı adliyenin muhakemat dâiresi karârıyla Devair-i İdâre'ye tavsiye ve iş'âr kılınmış olduğu beyân-ı aliyyesiyle Rüsûmat'ça dahi infikâkı vuku' bulan me'mûrlardan mühr-i resmînin istirdâdı usûlünün ale-d-devâm icrâ'sına i'tinâ' olunması husûsu bu kere şeref-vârid olan fi 26 Rebiülevvel sene 1292 ve fi 20 Nisan sene 1291 (2 Mayıs 1875) tarihli tezkere-i samiye-i cenâb-ı vekalet-penahide irade ve iş'âr buyurulmuş olup gerçi bil-cümle Rüsûmat İdâreleri ile memlahalar namlarına mahkûk ve müsta'mel olan mühr-i resmîlerin mevdû'-ı ileyhleri olan müdîr ve me'mûrîn-i rüsûmiyyenin me'mûriyyetlerinden infisâl ve infikâkları vukuunda muhasebeleri rü'yetle devir ve teslim kaidesinin icrâ'sı sırada idâre mühr-i kebirlerinin dahi seleften halefe teslim ve îtası usûl-i mer'iyye iktizâsından ise de şu usûlün dâirelerce bir kat daha taht-ı ehemmiyette tutulması zımnında ihtiyat ve intibah üzere bulunmak için keyfiyyetin ta'mîmen iş'âri bi'l-havâle Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde olunmuş ve işbu tahrîrât-ı halisinin nüsah-ı matbû'asından 50 kıt'ası leffen itâre kılınmış olduğundan bunların ma'lûmât olup mücîbince îfâ-yı muâmeleye bir kat daha i'tinâ' olunmak üzere zîr-i nezâret-i behiyyelerinde vaki Rüsûmat İdâreleri'ne bâ-mu'cib irsâliyle nezâretçe dahi ahkâm-ı mündericesinin tamamen îfâsına himmet buyurmaları, fi 11 Rebiülahir sene 1292 ve fi 5 Mayıs sene 1291. (17 Mayıs 1875)

55 Görevden ayrılan muhasebecilerden Emekli Sandığı ile ilişiği olanlara bu ilişikleri sona erdirilmedikçe temiz belgesi verilmemesi, Emekli Sandığı aidatlarının zamanında gönderilmesi.

Vilâyât-ı Şâhâne evkaf muhasebecilerinden infisâl edenlere Tekâüd Sandığı aidat ve muâmelâtınca ilişiği olduğu hâlde bu ilişikleri kesilmedikçe tebriye-i zimmet mazbatası verilmemesi bâ-irâde-i aliyye usûl ittihâz olunup bu usûlün temin-i muâmelât için defterdar ve muhasebeci ve Rüsûmat nâzır ve me'mûrlarına ve Telgraf ve Posta müdîrlerine dahi tamimi için vuku' bulan mürâcaât üzerine Şura-yı Devlet karârıyla bu kere şeref-vârid olan tezkere-i samiyede sandık aidatının vaktiyle irsâl olunmaması sandık muâmelâtını ihlal edeceğinden temin-i irsâlat zımnında bir tedbir ittihâzı muktezî ve bu sûret-i tedabir-i müesserden olarak husûl-i maksada kâfî görünmekle ber-mûcib-i iş'âr icrâ'-yı îcâbı hakkında vilâyât-ı Şâhâne ile müstakilen idâre olunan mutasarrıflıklara ve Telgraf ve Posta Nezâret-i aliyyesine icrâ'-yı teblîgat olunması Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden bildirildiği gibi Mâliye Nezâret-i Celîlesiyle Rüsûmat emânet-i aliyyesinede izbâr-ı keyfiyyet olunduğu emir ve

iş'âr buyurulmuş ve bu kaidenin Tekâüd Sandığı aidatını doğrudan doğruya nezâret-i müşârünileyhaya gönderilmekle mükellef bulunan Rüsûm-ı Sitte nâzır ve me'mûrlarına dahi şümûlü tabii bulunmuş olduğundan bu bâbda nuzzâr ve me'mûrîn-i mûmâileyhümâ teblîgat-ı lâzime icrâ' olunması nezâret-i müşârünileyhadan alınan fi 29 Nisan sene 1300 (11 Mayıs 1884) tarihli tezkere-i aliyyede iş'âr buyurulmuş ve sûret-i irâde-i aliyye bil-cümle Rüsûm-ı Sitte nezâret ve merkez müdîriyyetlerine teblîğ edilmiş olduğu misillû dahil-i dâire-i nezâretinizde vaki idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrâtımızın 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası başkaca postaya teslîmen gönderilmiş olduğundan bunların bâ-mu'cib zikr olunan idârelere isrâ'sıyla dahil-i dâire-i nezâretinizde müstahdem me'mûrînden infisâl veya tahvîl-i me'mûriyyet edenlerden Tekâüd Sandığı aidat ve muâmelâtınca ilişiği olanların ilişikleri kesilmedikçe devr-i muhasebe defterlerinin kendilerine teslim edilmemesine ve yedlerine beraat kağıdı verilmemesine i'tinâ' ve dikkat buyurulması, fi 23 Recep sene 1301 ve fi 7 Mayıs sene 1300. (19 Mayıs 1884)

56 Herhangi bir nedenle memleketlerine veya diğer bir yere gitmek için izin isteyen veya başka bir yere tayin veya görevlendirme dolayısıyla gidenlere ne şekilde harcirâh verileceği ve ne şekilde işlem yapılacağını gösteren talimatın gönderildiği.

Hasbel-lüzûm memleketlerine veyahut diğer mahalle azimet etmek üzere me'zûniyet istid'â'sında bulunan ve bir mahalle ta'yîn ve i'zâmından dolayı harcirâh îtası lâzım gelen bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları hakkında icrâ' kılınacak muâmeleyi şâmil tanzîm olunan on maddeyi hâvî ta'lîmât bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine gönderildiği gibi bir nüshası dahi leffen tesyîr-i sû-yi vâlâları kılınmış olmakla bunun etrafıyla bi'l-mütâlaa bâdema mücîbince îfâ-yı muâmeleye i'tinâ' buyurulması, fi 10 Zilkade sene 1303 ve fi 29 Temmuz sene 1302. (10 Ağustos 1886)

TALİMAT

Harcırahlar ve Sorumluluklar.

Meclis-i İdare'nin 375 numaralı mazbatası zeylinde harcirâhlarla me'zûniyet hakkında münderic bulunan talimattır.

Harcirâhlar Hakkındadır

Madde 1

Nezâret-i Umûmiyye cânibinden li-ecli't-teftiş i'zâm kılınan veyahut me'mûriyyet-i fevkalâde ile taşraya gönderilen me'mûrların harcirâhı İdâre-i Merkeziye veznesinden ve taşralarda bu gibi me'mûrlarla müfettişlerin harcirâhı dahi icrâ'-yı teftiş eyledikleri nezâret ve yahut merkez müdîriyyetleri veznelerinden i'tâ' olunacağı gibi işbu harcirâhlar her hâlde me'mûrların talep ve istid'â'sı üzerine Dersaâdet'de nâzır-ı umûminin me'zûniyetiyle ve taşralarda da Nezâret-i Umûmiyye'nin emir ve tasdîkine taallukat nuzzâr ve merkez müdîrleriyle müfettişlerin tensibiyle muvakkaten ve ale-l-hesâb sûretiyle i'tâ' kılınabilecektir. Bir idâreden diğer bir İdâreye teftişe giden ve yahut nakl-i me'mûriyyet eden me'mûrların harcirâhı dahil olduğu İdârenin sandığından yukarıda tarif olunduğu vechile tesviye kılınacaktır.

Madde 2

Yol masârifi sabıkı gibi azimet ve avdet ve seferdeki beytûtet husûslarının îcâb ettirdiği masârifât-ı hakikiyesi esas üzerine te'diye olunacak ve bunların sûret-i kat'iyyede kabûl ve mahsubu müfredât pusulasının leffiyle Nezâret-i Umûmiyye'den bâde'l-istîzân verilecek emre tevfîkân icrâ' olunabileceğinden müfredât pusulalarında gösterilen masârif istiksar olunduğu takdîrde tenkis edilecektir.

Madde 3

Sarf-ı mesâlih-i idâre için hasb-el-icâb celb olunacak me'mûrların harcirâh almaya hakları olacaktır.

Madde 4

Ta'yîn olunan me'mûrlar mahall-i me'mûriyyetlerine muvasalatla işe mübâşeretleri tarihinden itibaren maâşa müstahikk olacak ve me'mûrların esna-yı azimetinde lüzûm görüldüğü Nezâret-i Umûmiyye cânibinden tensîb kılındığı hâlde maâşlarına mahsuben bir mikdâr meblâğ verilebilecek ve ancak bu sûretle i'tâ' olunacak akçe hiçbir vakitte iki aylık maâşı tecâvüz etmeyecektir.

Madde 5

Bir mahalden diğer mahalle nakil olunan me'mûrlara esna-yı rahda güzar eden müddet için me'mûriyyet-i sabıka ve lâhikalarından hangisinin maâşı ekall ise o nisbet üzerinden maâş verilecektir. Fe-emmâ bir me'mûr görülen lüzûm üzerine dahil-i dâiresinden hariç bir mahalle gönderilerek muvakkaten ikamet ettirildiği takdîrde maâş-ı mahsûsuyla yol masrafından mâ-adâ bu nakilden dolayı giriftâr olacağı masârif-i fevkalâdeye karşı zikr olunan me'mûriyyet-i muvakkatesi müddeti için kendisine ya münâsib bir yevmiye ve yahut maâşının nısfına kadar müsavi olabilecek bir meblâğ-ı şehrî i'tâ' olunacak ve fakat bu me'mûrların gideceği mahallerde mazallah ilel-i sâriyye ve saire gibi ahval-i fevkalâde mevcûd olduğu hâlde verilecek meblâğ maâş-ı kadiminin iki misline kadar iblâğ edilebilecektir.

Me'zûniyet Hakkındadır

Madde 6

Hiçbir me'mûr bilâ-me'zûniyet-i resmiyye me'mûriyyeti başından infikâk edemez. Me'zûniyet istid'â'ları İdâre-i Merkeziye'de müstahdem me'mûrlarla nuzzâr ve sermüfettişler ve merkez müdîrânı taraflarından ise doğrudan doğruya nâzır-ı umûmiyye ve me'mûrîn-i saire câniblerinden ise muhâberât-ı resmiyye kaidesince tabi bulundukları amirlerine takdim ve irsâl ve onlar cânibinden dahi ilâve-i mütâlaa ile beraber Nezâret-i Umûmiyye'ye îsal olunarak verilecek emir ve me'zûniyet mücîbince îcâbı icrâ' olunacak ve işbu istid'â-nâmelerde me'zûniyet-i matlubenin esbâb-ı mûcibe-i mühimmesi ve nereye gidileceği ve kimin tevkîl edileceği derc ve tasrîh olunacak ve taleb-i me'zûniyet îcâb-ı sıhhıyyeye mebnî ise o bâbda diplomalı etibbadan mühür veya imzası musaddak olarak bir kıt'a şehâdetnâme ahz ile istid'â' varakasına rabt kılınacak ve müste'dî tarafından mukaddema istihsâl-i me'zûniyet olunmuş ise onun da tarihi mezkûr istid'ânâmede gösterilecektir.

Madde 7

Me'zûnen me'mûriyyetinden infikâk etmiş olan me'mûrlar Tekâüd Sandığı nizâmnamesinin îcâb ettirdiği tevkifattan mâ-adâ maâşlarını Nezâret-i Umûmiyye'nin emr-i resmisiyle me'mûrîn-i müstahdemenin yerlerine tevkîl edecekleri zevâtın müddet-i

vekaleti için kendilerine verilmesi lâzım gelen mebâliğ ile umûr-ı me'mûreden tevellüd edebilecek mes'uliyet kendilerine ait olmak şart-ı mahsûsuyla istifa edebileceklerdir. Karadeniz ve Bahr-i Sefid sevahilinde bulunan nuzzâr ve merkez müdîrleriyle müfettiş ve me'mûrîn-i sairenin müddet-i me'zûniyetleri niyahetü'n-nihaye üç ay ve Karadeniz ve Bahr-i Sefid sevahilinden yedi ve daha ziyâde günlük baîd olarak karada bulunan İdâreler me'mûrları için dahi nihâyet dört ay olup işbu iki müddetin inkızâ'sından sonra işlerinin başında bulunmayan me'mûrlar maâş alamayacaktır.

Madde 8

Me'zûn bulunan me'mûrlar müddet-i me'zûniyetlerinin inkızâ'sından evvelce dahi inde'l-îcâb me'mûriyyeti başına gitmeye mecbûrdur. Esbâb-ı sıhhiyeden veyahut sair esbâb-ı mücbire-i meşruaadan nâşî vuku' bulan istid'â' üzerine Nezâret-i Umûmiyye temdid-i müddet edebilecek ancak işbu temdid-i müddet hiçbir vakitte yedinci maddede muayyen üç ve dört ayı tecâvüz etmeyeceği gibi müddet-i me'zûniyeti temdid olunan me'mûrlar mahdûd olan ber-vech-i muharrer üç ve dört ayın inkızâ'sından sonra temdid olunan müddet maâşlarının nısfından ziyâdesini tesviye emrinde Meclis-i İdâre'nin bir karâr-ı mahsûsu olmadıkça yalnız nısf maâş ahz edeceklerdir.

Madde 9

Nuzzâr ve sermüfettişlerle merkez müdîrânı maiyyetleri me'mûrlarına yani sermüfettişler, müfettiş ve müfettiş muavinleriyle müfettiş mülâzımlarına ve nuzzâr ve müdîrân me'mûrîn-i saireye esbâb-ı mûcibe-i sahîha üzerine istid'â' vukuunda Nezâret-i Umûmiyye'den kable'l-istîzân bir müddet-i kalile için me'zûniyet vererek derhal Nezâret-i Umûmiyye'ye ma'lûmât i'tâ' eyleyecek ve ancak işbu müddet-i me'zûniyet her hâlde 15 günü tecâvüz etmeyecek ve bu vechile me'zûn bulunan me'mûrların müddet-i me'zûniyetleri zamanında umûr-ı idârenin devam-ı intizamı mes'uliyeti me'zûniyeti i'tâ' eden amire ait bulunacaktır. Müsaade-i meşrûhaya mebnî mahall-i me'mûriyyetlerinden infikâk etmiş me'mûrînin maâşı tenkis olunmayacaktır.

Madde 10

Gerek Dersaâdet ve gerek taşrada bulunan Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları'ndan ilcâât-ı zaruriye ve esbâb-ı saireye mebnî inzibat-ı muâmelât-ı idâre maksadıyla me'mûriyyetten infikâkları lâzım gelenler Nezâret-i Umûmiyye tarafından inhâ' olunacak ve bunun müddet-i imtidadı bir seneyi tecâvüz etmeyip bu vechile tatil olunan me'mûrlar maâşlarının nihâyet nısfını ahz edecektir.

57 İzin almaksızın işe gelmeyen kişilerin maaşından yevmiye kesintisi yapılması, kesilen paraların işe yeni başlamış olan stajerlere gayretleri nisbetince dağıtılması.

Bilâ-ruhsat gelmeyenlerden cezâen kat' olunan kıst-el-yevmlerin müdâviminden olan muvazzaf ve mülâzımların şevk ve gayretlerini mücîb ve bu da mesâlih-i cariyenin tesviyesince sür'ati müstevcib olmak üzere ay başlarında onlara tevzi' Emânet-i Halisî Dâiresi'nce müttehiz olan usûl iktizâsından olmasıyla bu usûlün gümrükler nezâretlerince dahi tamami-i icrâ'sı mecâlis-i Rüsûmat karârıyla bit-tensîb keyfiyyet sair nezâretlere teblîğ ve iş'âr kılınmış olduğundan bâdema nezâret-i behiyyeleri heyet-i müstahdemesinden bu vechile bilâ-ruhsat gelmeyenlerin kat' olunacak kıst-el-yevmleri ne mikdâra bâliğ olur ise ay başlarında müdâvim bulunan muvazzaf ve mülâzımîne münâsibi vechile bi-hakkın tevzî' ve taksimine ve mülâzımînden beher gün devam edenler gayr-i müdâvimlere müreccah tutularak zikr olunan kıst-el-yevmlerden bir mâh zarfında bilâ-özür terk ve tatil etmeksizin fasılasız devam eyleyenlere iki hisse verilip devamda kusur edenlere birer hisse îfâsına himmet buyurmaları, fi 19 Şevvâl sene 1290 ve fi 27 Teşrînisânî sene 1289. (9 Aralık 1873)

58 Bazı Rüsumat memurları aleyhine imzasız ve mühürsüz mektuplarla şikayetler yapıldığı, bu ihbarların çoğunlukla asılsız çıktığı, mühürlü ve imzalı olan mektupların dikkate alınıp, mühürsüz ve imzasız olanların dikkate alınmaması.

Bazı Rüsûmat Me'mûrları aleyhinde mühürsüz ve imzasız tahrîrâtlar ile ihbârat vaki olarak onun üzerine mahalleri Rüsûmat Nezâretleri ile bi'l-muhabere tahkikat icrâ' olunduğunda ihbârat-ı mezkûre bî-esas zuhûr etmekte ve tahrîrât-ı varidelerinde mühür ve imzası olmadığından muhbirleri kim olduğu bilinemeyerek kendilerini böyle gizlemeleri dahi ihbârat-ı vakıanın

garaza mebnî bî-asıl olduğuna delalet eylemekte olduğundan öyle bî-esas şeylerle beyhûde uğraşılarak herkesin emniyetini selb ile hüsn-i devrân ve cereyân-ı umûr-ı rüsûmiyyeye iras-ı halel etmemek için bâdema gelecek ihbâr ve ihtârnameler mühür tahtında olur ise îcâbına bakılıp mühürlü olmadığı sûrette kabûl ve itibar olunmayıp battâla atılacağının her idârede bulunan büyük ve küçük me'mûrîn ve ketebe ve hademe ve saireye i'lânı zımnında keyfiyyetin ta'mîmen iş'ârı lâzım gelerek sair Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisînin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla merkez nezâret-i behiyyelerinde keyfiyyet lâzım gelenlere i'lân ile beraber nüsah-ı mezbûrenin birer mûcible zikr olunan müdîrlük ve me'mûrluklara isrâ'sıyla mahallerince dahi lâzım gelenlere tefhîm ve i'lân-ı keyfiyyet olunmasının tavsiye ve inbası ve fakat zat-ı vâlâları dâire-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan bil-cümle rüsûmat me'mûrîn ve ketebe ve hademesinin umûr-ı me'mûrelerince nîk ve bed ahval ve harekât-ı vakıalarını evvelkinden ziyâde teftiş ve tefahhusla bir gûne uygunsuzlukları var ise başka taraftan ihbârına hâcet bırakılmaksızın vaktiyle istihbâr edip derhal îcâbının icrâ'sıyla keyfiyyetin emânet-i hâlisiye iş'ârı husûsuna himmet buyurmaları, fi 8 Zilkade sene 1285 ve fi 7 Şubat sene 1284. (19 Şubat 1869)

59 **İdarelerin iş ve işlemlerinden dolayı Düyûn-ı Umumiyye çalışanları aleyhine çeşitli ihbarlar yapıldığı, bu ihbarların asılsız çıkmasından dolayı para ve zaman kaybının yanı sıra tarafların boştan yere meşgul edildiği, içeriğinde önemli bir bilgi bulunmayan imzasız ve mühürsüz ihbar mektuplarının dikkate alınmaması, mühürlü ve imzalı ihbar mektupları hakkında işlem yapılmazdan önce ihbarının asılsız çıkması durumunda gönderilecek memurların masraflarının kendilerince karşılanacağı ve ayrıca asılsız ihbar ve iftiradan dolayı ceza davasına maruz kalacakları konusunda ihbarcılara senet imzalatılması.**

Me'mûrîn aleyhinde ve İdâreye mütcallik mevâdd-ı saire hakkında bazı taraftan vuku' bulan ihbâr üzerine i'zâm olunan me'mûrlar ma'rifetiyle icrâ' ettirilen tahkikatta ihbârat-ı mezkûre ekseriya bî-asıl ve esas zuhûr etmekte ve bu ise beyhûde masraf ihtiyârıyla tarafeynin bî-lüzûm iştigalini mücîb olmakta olduğuna mebnî bâdema bu yolda mühürsüz ve imzasız olarak vuku' bulan ihbâr varakaları (58) numaralı ve fi 7 Şubat sene 1284 (19 Şubat 1869) tarihi ile müverrih tahrîrât-ı umûmiyye mücîbince battâla atılmak lâzım gelip şu

kadar ki, mündericâtında şâyân-ı ta'mîk ve tedkik bir şey görülür ise idârece ma'lûmât yolunda kayd ve hıfz edilerek bi-l-îcâb müfettişlerin devren geşt ü güzârında veya sair sûretle ilk bir fırsat düştüğünde tedkikatın onlara havâleten icrâ' ettirilip ba'de bu tarafa da ma'lûmât îfâ kılınması ve mühür ve imza tahtında bulunan ihbârnamelere gelince bunların mündericâtı hakkında tahkikat icrâ'sı tabii ise de bu bâbda dahi li-ecli't-tahkik mahallerine me'mûr-ı mahsûs i'zâmından evvel muhbirler kimler ise buldurulup (562) numaralı ve fi 18 Eylül sene 1285 (30 Eylül 1869) ve (563) numaralı ve fi 22 Eylül sene 1287 (4 Ekim 1871) tarihli iki kıt'a tahrîrât-ı umûmiyye ki, kaçaklar hakkında vuku' bulacak ihbârat üzerine kable't-taharri idâre me'mûrlarının girilen mahalden boş çıkılacak olur ise mes'uliyeti kendilerine ait olacağına dair hükûmete sened-i resmî vermelerini mutazammındır. Buna kıyasen o gibi muhbirlerden dahi ihbâr eyledikleri mevâd ind-el-tahkik sabit olamadığı hâlde gönderilecek tahkik me'mûru masrafını keselerinden te'diye edeceklerini ve bundan başka idâreyi beyhûde uğraştırıp me'mûrların aleyhinde iftirada bulunmalarından dolayı dahi cezâ-yı kanûnîye razı olacaklarını mübeyyin bazı mahallerde vuku' bulan emsâline tevfîkân ma'rifet-i hükûmetle teminat senedi alınarak me'mûr-ı mahsûsun ondan sonra i'zâmıyla icrâ'-yı tahkikat ettirilmesi usûl ittihâz olunarak keyfiyyet bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine yazılmış olduğundan nezâret-i behiyyelerince dahi minvâl-i meşrûh üzere i'tinâ' ve dikkat olunması, fi 4 Muharrem sene 1305 ve fi 10 Eylül sene 1303. (22 Eylül 1887)

60 Bazı Rüsumat memurlarının dolaştıkları yerlerde Rüsumat müdür ve memurlarına misafir oldukları, bir konuyu incelemek veya araştırmak amacıyla herhangi bir yere giden Rüsumat nazır, emin ve muavinlerinin tarafsızlıklarını kaybetmemek için Rüsumat memurlarından hiç kimseye misafir olmamaları, ücretini ödeyerek hanlarda veya bulacakları başka mahallerde konaklamaları.

Bazı Rüsûmat Me'mûrları'nın muavinleri geşt ü güzâr eyledikleri yerlerde Rüsûmat müdîr ve me'mûrlarının sakin oldukları mahallere nüzûl ile misafir olarak bunları ziyâde masârife dûçâr eylemekte oldukları bu kere tahkik ve istihbâr olunmuş olup bunun ise esasen nizâmât-ı mevzû'ya mugayereti bedîhî ve bundan dolayı bi't-tabi misafir oldukları kesânın minneti tahtında kalarak haklarında olacak tahkikatlarına bî-taraflık sûretinde olmuş nazarıyla bakılamayacağı mahzûriyeti dahi müeddî bulunduğuna binâen bâdema Rüsûmat nâzır ve emin ve muavinleri ve idâre-i erbaanın müdîr ve me'mûrları

teftîşât ve ıslahât için mülhakata hîn-i azimetlerinde me'mûrîn-i rüsûmiyyeden hiçbir kimseye misafir olmaktan mücânebet ve hanlarda veyahut ücretle tedârik edecekleri sair mahallerde ikametle vuku' bulacak kâffe-i masâriflerinin kendi taraflarında tesviyesinde nizâmına mutabaat eylemeleri husûsunun ta'mîmen izbârı ve bu bâbda yine hilâf-ı nizâm hareket eden olur ise mes'uliyet-i şedide tahtına alınacağının dahi ihtârı lâzım geleceği meclis-i rüsûmat'da tezekkür ve ifâde olunmuş ve keyfiyyet bil-cümle nızzâr ve ümenaya bâ-muharrerât iş'âr ve taht-ı nezâret-i behiyyelerinde kâin rüsûmat-ı erbaa idârelerinin mikdârına nisbetle işbu tahrîrât-ı muhlisenin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nüsah-ı mezkûrenin taraf-ı vâlâlarından mûciblerle mezkûr idârelere isrâ' ve mücîbince harekete dikkat kılınması tahtında vesâyâ-yı mukteziye icrâ'sıyla fî-mâba'd hilâf-ı nizâm hâl vukua getirilmemesine ale-d-devâm i'tinâ' ve himmet buyurmaları, fi 26 Zilhicce sene 1282 ve fi 29 Nisan sene 1282. (11 Mayıs 1866)

61 1301 yılında bir önceki yıla göre %50 gelir artışı sağlayan memurlara ikramiye verilmesi gerekirken çeşitli sebeplerle bu ikramiyenin verilemediği, 1302 senesi gelirine göre % 30 ve daha fazla gelir artışı sağlayan memurlara bir maaş miktarından aşağı olmamak üzere ikramiye verilmesi, bu ikramiyenin kişilere ne şekilde dağıtılacağı.

Bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye me'mûrîn ve müstahdemîninden îfâ-yı hüsn-i hizmet ve sadakat ile fazla-yı vâridâta muvaffak olanların hidemât-ı hasenelerini takdîren îcâbına göre zamm-ı maâş ve terfi-i rütbe ve ikramiye îtasıyla taltîf ve tesrî'rleri husûsu Nezâret-i Umûmiyye'ce daima nazar-ı dikkatten dûr edilmediği ma'lûm ve müsbet olup hatta geçen 1302 senesi zarfında bu gibi fazla-yı vâridâta muvaffak olan me'mûrîne leffen tesyâr kılınan defterde muharrer ikramiyelerin îtası dahi Nezâret-i Umûmiyye'nin amal-i meşrûhasına delalet eden asar-ı fiiliyeden bulunmuştur.

Sene-i merkûme zarfında fazla-yı vâridâta muvaffak olan me'mûrlardan fazlaları % 50'den aşağı olanlara dahi ikramiye îtası Nezâret-i Umûmiyye'ce matlub idiyse de ne çare ki bazı esbâb ve ahvalin haylûletiyle bu sûret mümkün olamamış ve maa-hazâ bâdema gayret ve sadakatları eseriyle bir sene zarfında sâlif-üz-zikr 1302 senesi vâridâtına nisbetle % 30 ve daha ziyâde fazlalarına muvaffak olacak olan me'mûrlara bir maâş mikdârından aşağı olmamak üzere ikramiyeler verilmesi bi't-tensîb karârlaştırılmış ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin maa melfûf nüsah-ı matbû'asından lüzûmu mikdârı başkaca postaya teslîmen irsâl-i sû-i behiyyeleri kılınmış olmakla bunların

isbâliyle buralarının ve bir de me'mûrlarımızın istikmâl-i esbâb-ı refahilerine tevessülden bir an geri durulmamak ve haklarında vuku' bulabilen şikayet ve ittihâmat ale-l-amyâ kabûl olunmayıp tahkikat ve tedkikat-ı amîka icrâ'sıyla hiçbir kimsenin mağduriyeti tecvîz edilmemek gibi Nezâret-i Umûmiyye'ce mazhar ola gelmekte oldukları teveccüh ve sahâbete karşı bir kat daha sa'y ve gayret ve hüsn-i hizmet ve sadakate ikdam ve hasr-ı nefs-i ihtimâm ile Nezâret-i Umûmiyye'nin isticlâb-ı teveccühâtına i'tinâ' eylemelerinin ve aksi hâl ve etvâr ile hilâf-ı memul olarak sû-i isti'mâlâta sülûk edenlerin dahi bilâ-ifâte-i vakt tard ve te'bîdleriyle yüzlerinden görülecek zarar ve hasar tazmîn ettirildikten başka İdâremizce hiçbir vakitte istihdâm olunmamaları katiyyen mukarrer bulunduğundan Nezâret-i Umûmiyye tarafından haklarında bu yolda muâmele-i şedide icrâ'sına sebebiyet vermekten tevakki ve ictinâb etmelerinin bil-cümle mülhakat me'mûrlarına etrafıyla tefhîm ve işa'ya himmet buyurulması, fi 5 Rebiülevvel sene 1305 ve fi 9 Teşrînisânî sene 1303. (21 Kasım 1887)

EDİRNE NEZÂRETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Muhasebe başkâtibi Arif Efendi	1200
İkinci katip Hafız Sakıp Efendi	800
Veznedâr ve evrâk-ı sahîha me'mûru Rakî Efendi	700
Müskirât katibi sâlih Efendi	550
Tahsîldâr Nuri Efendi	400
Tahsîldâr İsmail Efendi	300
Kolcubaşı Atnaş Efendi	300
Kantarcı Ahmet Efendi	250
Kolcu Rifat Ağa	180
Kolcu Hacı Ahmet Efendi	180
Kolcu Bektaş	180
Mustafapaşa me'mûru Salim Efendi	350
Süvâri kolcusu Hurşid Efendi	250
Pınarhisar Me'mûru İbrahim Ethem Efendi	500
Süvari Kolcusu Ahmet Ağa	250
Süvâri kolcusu Yorgi	150
Midye Me'mûru Sübuh Efendi	300
Süvâri kolcusu Ahmet Ağa	200
Mürefte merkez me'mûru Ali Rıza Efendi	600
Tahsîldâr Hüseyin Efendi	250
Kolcu Mustafa	150

Hora kolcusu Cafer Efendi	150
Ganos me'mûru Bekir Sıtkı Efendi	300
Dedeağaç Müdîrü Ali Rüştü Efendi	500
Dedeağaç katibi Arifi Efendi	300
Kolcu ve Kantarcı Halil	180
Katip Ahmet Mithat Efendi	200
Çatalca Başkâtibi Ahmet Ragıb Efendi	500
Sandık Emini Ahmet Hicabi Efendi	300
Katip Akif Efendi	250
Süvâri kolcusu Mehmet	250
Süvari kolcusu diğer Mehmet	150
Büyükçekmece me'mûrı Osman Kamil Efendi	300
Süvari kolcusu Mehmet Rasim	200
Süvâri Halil	150
Şahteros me'mûrı Mehmet Efendi	500
Katibi Mehmet Efendi	250
Kolcu Süleyman	150
Müsellem memlahaları Müdîrü Ahmet Kamil Efendi	1000
Katibi Ali Efendi	400
Kantarcı Süleyman	250
Süvâri kolcusu Mehmet	280
Süvâri Mehmet	200
YEKÛN	14800

ANKARA NEZÂRETİ	**İkrâmiye (Kuruş)**
Niğde Düyûn-ı Umûmiyye me'mûru Rifat Efendi	300

BAĞDAT NEZÂRETİ	**İkrâmiye (Kuruş)**
Zengibar me'mûrı Safi Efendi	250
Erbil Süvari kolcusu Ali	150
Erbil Muhammet	150
Erbil Abdülkadir	150
Erbil Mehmet	150
Erbil Emin	150
Piyade kolcusu Yunus	125
Simave me'mûrı Abdullah Efendi	400
Kantarcı ve kolcusu Ali Kazım Efendi	125
Piyade kolcusu Çiyan Hovar	100
Piyade kolcusu Musa İbrahim	100

Piyade kolcusu Yusuf Hüseyin	100
Piyade kolcusu Hamit	100
Musûl müdîrü Raşit Efendi	1400
Başkâtibi Abdülahad Efendi	400
Sandık Emini Esteban Efendi	300
Kantarcı Mehmet Ali Efendi	150
Birinci Kolcu Rehâvî	200
İkinci Kolcu Hüseyin Bey	175
Süvâri Kolcusu Mahmut Davud	150
Süvari Kolcusu Arnavut Tahir	150
Süvari Kolcusu Sasâvî Abdullah	150
Süvari Kolcusu Mehmet Hasan	150
Süvari Kolcusu Abdullah Halil	150
Süvari Kolcusu Fethi	150
Süvari Kolcusu Hisavi	150
Süvari Kolcusu Abdülkadir	150
Süvari Kolcusu Ahmet	150
Süvari Kolcusu Abdullah Nasır	150
Musûl piyade Kolcusu Seyid Hüseyin	125
Bu dahi Mustafa Mahmut	125
Bu dahi Ahmet	125
Yekûn	6550

BEYRUT MERKEZ MÜDÎRİYYETİ	**İkrâmiye (Kuruş)**
Halilü'r-rahman idâresi kâtibi İlyas Efendi	300
Kantarcısı Ethem	150
Latâkiye me'mûru Eşref Efendi	500
Katibi Necip Efendi	300
Kolcusu ve kantarcısı Evrâkim	150
Kantarcı ve Ambarcısı Mehmet Talip	150
Yekûn	1550

DERSEADET EVRÂK-I sahîhA BEY'İYYE ME'MÛRİYYETİ	**İkrâmiye (Kuruş)**
Evrâk-ı sahîha Bey'iyye Me'mûru Tedeski Efendi	3000
Sandık Emini Kurbî Efendi	2000
Yekûn	5000

BURSA NEZÂRETİ	**İkrâmiye (Kuruş)**

Mihaliç idâresi me'mûru Mehmet Sadık Efendi	350
Kâtibi Hüseyin Hüsnü Efendi	250
Boğaz Me'mûru Muharrem Efendi	300
İmralı Me'mûru Oseb Efendi	300
Armutlu me'mûru Kenan Efendi	350
Küplü me'mûru Mustafa Efendi	350
Kâtibi Mehmet Efendi	200
Gölpazarı me'mûru İsmail Hakkı Efendi	350
Katibi Cevdet Efendi	250
Moraca Me'mûru Sarkis Efendi	250
Ortaköy me'mûru Mehmet Sabri Efendi	650
Kâtibi Ahmet Rakif Efendi	450
Geyve me'mûru İbrahim Hakkı Efendi	400
Kâtibi Mehmet Fahri Efendi	250
Saraclı me'mûru Antranik Efendi	300
YEKÛN	5000

BALIKHANE VE TUZ NEZÂRETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Kasımpaşa me'mûru Mustafa Efendi	150
Kasımpaşa me'mûru Ali Efendi	150
Kuruçeşme me'mûru Mehmet Efendi	150
Kuruçeşme me'mûru Ali Efendi	150
Üsküdar me'mûru İsmail Efendi	150
Üsküdar me'mûru Mustafa Efendi	150
Üsküdar me'mûru Ali Efendi	150
Karaağaç me'mûru Hüsnü Efendi	150
Anadolu Kavağı me'mûru Halil Efendi	150
İzmit'de Karamürsel me'mûru Ali Rıza Efendi	250
İzmit'de İsmail Hakkı Efendi	200
İzmit'de Koca me'mûru Sait İzzet Efendi	200
İzmit'de Hereke me'mûru Mehmet Şevket Efendi	200
Bursa'da Ekinlik me'mûru Palasaki Efendi	150
Bursa'da Kapıdağı me'mûru Ali Saib Efendi	150
Bursa'da Edincik me'mûru Mehmet Hulusi Efendi	150
Bursa'da Yalova me'mûru Ebu Bekir Efendi	200
Bursa'da Yalova me'mûru Mehmet Şükrü Efendi	125
Balıkhane'de Çınarcık me'mûru Mehmet Emin Efendi	150
Büyükada me'mûru Ali Rıza Efendi	200
Boğaz me'mûru Mehmet Sadık Efendi	50
Edirnede Istranca me'mûru Mehmet Arif Efendi	150

Yekûn	3525

SİVAS MERKEZ MÜDÎRİYYETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Görüce memlahası me'mûru Ali Hilmi Efendi	300
Kınre memlahası me'mûru Ahmet Efendi	350
Kınre memlahası kâtibi Mehmet Efendi	250
Yekûn	900

DRAC NEZÂRETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Preveze Müdîrü Mehmet Emin Efendi	850
Katibi Abdülhalim Efendi	450
Kolcusu Aziz	150
Serandoz Kolcusu Adem	150
Yekûn	1600

MANASTIR MERKEZ MÜDÎRİYYETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Başkatip Raif Efendi	900
Başkatip Mihreddin Efendi	900
Vezne me'mûru Ferhat Efendi	300
Kolcu Halit	200
Yekûn	2300

ERZURUM NEZÂRETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Eleşgirt me'mûru Mustafa Efendi	350
Kolcu Ethem Efendi	150
Hınıs me'mûru Mustafa Efendi	350
Kolcu Yusuf	150
Hamur memlahası me'mûru Mehmet tevfîk Efendi	550
Katip Yusuf Ziya Efendi	400
Kolcusu Bekir	150
Kolcusu Molla Ahmet	150
Kolcusu Omak	150
Çuvallı memlahası me'mûru bilâl Efendi	500
Kolcusu Halil	150
Kolcusu Diğer Halil	150
Erzincan İstematoru İbrahim	150
Kolcusu Behcet	100

Kolcusu Recep	100
Keke me'mûru Feyzullah Efendi	250
Kolcusu Hüseyin	120
Karagün memlahası me'mûru Mehmet Nahî Efendi	500
Süvari Kolcusu Mustafa	250
Süvari Kolcusu İsmail	150
Kızılca me'mûru Rüştü Efendi	500
Kolcusu Hasan	150
Kolcusu Kazar	150
Güneli memlahası müdîrü Beyaki Efendi	800
Katibi Hafız Yusuf Efendi	400
Süvâri Kolcusu Abdulkadir	250
Süvâri Kolcusu Burhan	150
Süvâri Kolcusu Mehmet	150
Gölelis memlahası me'mûru Mehmet Şakir Efendi	500
Kolcusu Ali	150
Kolcusu Eşvet	150
Mozheban memlahası me'mûru Mehmet Şakir Efendi	150
Kolcusu Mehmet	150
Kolcusu Vartan	150
Gencecik memlahası me'mûru Yusuf Ziya Efendi	500
Kolcusu Hacı İbrâhim	150
Kolcusu Kirkor	150
Yekûn	9770

TRABLUSGARP MERKEZ MÜDİRİYYETİ	**İkrâmiye (Kuruş)**
Derne me'mûru Mehmet İrfan Efendi	350
Kolcusu Mustafa Ağa	100
Kolcu ve Kantarcı Azrail	150
Yekûn	600

İZMİT MERKEZ MÜDİRİYYETİ	**İkrâmiye (Kuruş)**
Tavşancıl me'mûru Mehmet Şevket Efendi	250
Adapazarı me'mûru Nuri Efendi	350
Adapazarı Abdürrâhman Efendi	250
Tezkere Kâtibi Hamit Efendi	200
Tezkere Kâtibi Yanko Efendi	100
Nallıhan me'mûru Tahir Efendi	250
Nallıhan Kolcusu Mehmet Emin	100

Kartal kolcusu Aşir	100
Kolcu Çerkes Mehmet	100
Şile Süvari kolcusu Mehmet	100
Yekûn	1900

MİDİLLİ NEZÂRETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Fesleke memlahası me'mûru Mehmet Efendi	600
Kantarcısı Ali Rıza Efendi	300
Kolcusu Yanko Kostanti	250
Seddülbahir me'mûru Sıdkı Efendi	300
Ezine me'mûru Mehmet Efendi	300
Lapseki me'mûru Zenup Efendi	400
Karabiga me'mûru Ali Rıza Efendi	400
Biga me'mûru İsmail Hakkı Efendi	300
Yeniköy me'mûru Yakup Efendi	350
Erenköy me'mûru Hüseyin Zeki Efendi	300
Yekûn	3500

İZMİR NEZÂRETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Nif me'mûru Mustafa Fazıl Efendi	400
Kolcusu Hacı Ahmet Efendi	250
Seydiköy me'mûru Osman Efendi	350
Kolcusu Hüseyin	200
Tepe ve Karabaş memlahaları me'mûru vekili İsmail Efendi	600
Katibi Mehmet Efendi	350
Kantarcı Hacı Ali Ağa	300
Kolcu Süleyman	300
Kolcusu Ahmet	300
Kolcusu Mehmet	300
Menteşe me'mûru Hüseyin Efendi	1000
Menteşe memlahası Katibi Hacı Tahsin Efendi	500
Kantarcı Kamil Efendi	300
Kolcusu Nureddin	250
Kolcusu Halil	250
Kolcusu İbrahim	250
Yekûn	5900

TRABZON NEZÂRETİ	İkrâmiye (Kuruş)

Büyük Liman me'mûru Hadi Efendi	350
Kolcusu Mustafa	200
Sürmene me'mûru Şemsi Efendi	400
Kolcusu Mustafa	300
Of me'mûru Fahri Efendi	200
Kolcusu Dursun	200
Rize Müdîrü Nasip Efendi	900
Katip Ömer Efendi	300
Katip Asım Efendi	400
Kolcusu Ömer	200
Kolcusu Hasan	250
Adana me'mûru Feyzi Efendi	350
Kolcusu Hüseyin	200
Arhâvî me'mûru Akif Efendi	350
Kolcusu Salim	200
Mapavri me'mûru Emin Efendi	350
Kolcusu Dursun	200
Yekûn	5250

YEMEN MERKEZ MÜDÎRİYYETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Müdîr Mehmet tevfîk Bey	3000
Başkatip Zühdü Efendi	1200
Muavin-i evvel İnâyet Efendi	300
Katib-i sani Halil Efendi	150
Evrâk-ı sahîha sandık emini Abbas Efendi	950
Mektubî mümeyyizî Ahmet Hamdi Efendi	600
Mübeyyiz Sabri Efendi	350
Kantarcı Yakup Ağa	200
Hademe Sermet Efendi	150
Piyade Kolcusu Mehmet Ağa	180
Piyade diğer Mehmet Ağa	180
Salif memlaha Müdîrü Mehmet tevfîk Efendi	1000
Yekûn	8260

HALEP MERKEZ MÜDÎRİYETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Adana memlahası Me'mûru Hicabi Efendi	2600
Başkatibi İsmail Hakkı Efendi	1000
Ambar Katibi Mehmet Efendi	600
Kantarcı Dimitri	500

Süvari Kolcusu Mehmet Ağa	500
Süvari Kolcusu Ahmet Şamlı Ağa	300
Piyade Kolcusu Hüseyin Ağa	150
Yekûn	**5650**
Genel Toplam	**82355**

62 Düyûn-ı Umumiyye çalışanlarına 1303 senesinde ikramiye dağıtıldığı, 1302 senesindeki gayretlerinden dolayı ikramiye almaya hak kazanan veya başka yere terfi veya başka bir sebeple tayin olunan kişilere daha önceki görev yerlerinde almaya hak kazandıkları ikramiyelerinin ne şekilde ödeneceği.

Bi'l-cümle Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'nde geçen 1303 senesinde dahi ibrâz-ı asâr-ı hüsn-i hizmetle (61) numaralı ve fi 9 Teşrînisânî sene 1303 (21 Kasım 1887) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücîbince % 30'dan ziyâde fazla-yı vâridâta muvaffak oldukları celb ve tedkik edilen muvazene cetvelleri mündericâtından anlaşılan me'mûrîn ve müstahdemînden sene-i merkûme evâhirinde veyahut sâl-i hâl içinde zamm-ı maâş ile taltîf olunmuş veya terfîan diğer mahalle nakledilmiş olanlar ile terfileri teklif edilen veya derdest bulunanlardan maadasının ikramiye ile tesrî'rleri husûsu bi't-tensîb mûmâileyhümün esâmîsiyle kendilerine îtası karârlaştırılan mebâliğin mikdârını mübeyyin tanzîm ve tab' ettirilen defterden lüzûm-ı mikdârı atide beyân olunduğu vechile tesrî'b kılınmış ve bu bâbda muhasebeye de ma'lûmât verilmiş olduğundan mezkûr defterin nezâret-i behiyyelerine ait olan kısmında muharrer mebâliğden o idârelerde yedi sekiz ay kadar hizmetleri sebkat etmiş olanlara eğer o fazla sarf bunların zamanlarında vuku' bulmuş ise ikramiyeleri usûlen bi-l-i'tâ tesâdüf edecek mâh icmâline keyfiyyeti tasrîhen masraf kaydıyla mahsubunun icrâ' ve fakat defterde isimleri muharrer olup da 7-8 ay kadar orada hizmet etmiş olmayanlara ikramiyeleri verilmeyerek buradan bi-l-istifsâr alınacak cevaba göre muâmele-i îfâ ile beraber bâdema sâl muvazene cetvelleriyle teferruatı hakkında vesâyâ-yı atiyeye tevfîk-i muâmeleye i'tinâ' buyurulması tavsiye olunur. Şöyleki 1302 senesi vârîdâtı ondan sonraki seneler hâsılatı için esas ittihâz edildiği cihetle 1303 senesi vâridâtından dolayı ikramiye alan me'mûrların 1304 senesinde verecekleri vâridât 1303 senesi ve sene-i merkûmede ikramiye ahzına kesb-i istihkak edememiş olan me'mûrînin 1304 senesinde gösterecekleri hâsılat 1302 senesi vâridâtıyla mukayese edileceğinden 1304 senesi için yapılacak muvazenede 1302 ve 1303 ve 1304

seneleri hâsılatından her kısım vâridâtın mikdâr ve derece-i terakkisini ve bu fazlanın yüzde kaç nisbetinde olduğunu başka başka gösterir bir cetvel tanzîm edilerek ikramiyeye kesb-i istihkak etmiş olacak me'mûrînin esâmîsini mübeyyin ayrıca yapılacak pusula ile maan ve buraya gönderilecek Şubat icmâlleriyle beraber Nezâret-i Umûmiyye'ye tesyîr ve bu pusulada ikramiyeye müstahikk olduğu gösterilecek olan me'mûrîn ve müstahdemînin isimleri hizalarında hangi tarihten itibaren o idârede müstahdem bulundukları derc ve tezbîr edilip fazla-yı vâridâtı görülen bir idârede o sene yalnız altı mâh kadar hizmeti sebkat eden müstahdemîn ile fazla-yı vâridâta muvaffak olduktan sonra ya zamm-ı maâş veya terfîan âher mahalle nakil sûretiyle mükâfât görmüş olanların ve bir de hâsılatı maâş ve masârifin tenzîlinden sonra müstahdemîne verilecek ikramiye ile ancak tekabül edebilen küçük ve vâridatı az olan idârelerde müstahdem bulunanların ikramiye defterine geçirilmemesi ve müstahdemîne bir maâş nisbetinde olmak üzere verilecek ikramiyelerle maâş ve masârif birleştirildikte hâsılatının nısfı derecesine bâliğ olan İdâreler müstahdemîni dahi ikramiye defterine geçirilmeyip fakat bu kabil İdâreler cetvel-i mahsûsu kenarında ayrıca şerh ile gösterilerek Nezâret-i Umûmiyye'nin bi-l-hâssa nazar-ı dikkati celb edilmesi ve kezâlik haricen ittihâz edilen bazı tedabir-i inzibatiye tesiriyle veya mutadın fevkinde bir masraf ihtiyârıyla hasıl olan ve o yoldaki masârifin la-akall mislini tecâvüz etmeyen fazla-yı vâridât dahi müstahdemînin mahsûl-i sa'y ve gayretleri addolunmamak lâzım geleceğinden bâdema vuku' bulacak fazla-yı hâsılatın esbâbı arîz ve amîk hadde-i tedkikten geçirilerek müstahdemînin gayret-i mahsûsaları semeresi olmayan fazla cetvel mahsûsunda bi't-tasrîh bu kabil fazla-yı vâridât o yolda ihtiyâr edilen masârifin ber-vech-i muharrer iki mislini tecâvüz etmemiş olduğu takdîrde müstahdemînin ikramiye defterine kayd olunmaması ve maa-hazâ sıdk ve istikametin maddi ve manevi vesile-i feyz ve necât olduğunu bilerek ve mâ-fevkinin isticlâb tevcihatını maksad-ı yegane addederek umûr-ı mevkûlesini ona göre ve kemâl-i sa'y ve sadakatle îfâ edenlerin her yerde feyz-i yâb olacakları bedîhî ve buna binâen idâremiz me'mûrlarından hüsn-i hizmet ve sadakatlerini ibrâz ve isbât edenlerin hizmet-i hasenelerini takdîren suver-i mümküne ile taltîfleri emrinde Nezâret-i Umûmiyye'nin ne derece kadirşinasane muâmele etmekte olduğu izahtan müstagnî olup umûr-ı me'mûrelerini bi-hakkın îfâ ve terakki-i vâridâta ber-vech-i dilhâh gayret ve i'tinâ' eden ve fakat dahil-i dâirelerinin o sene için daha ziyâde tezayid-i vâridâta kabiliyet ve istidâdı olmadığı cihetle müstahdemînini ikramiyeye kesb-i istihkak ettirecek nisbette fazla-yı vâridât gösteremeyen müdîriyyet ve merkez müdîriyyet ve nezâretlerdeki müstahdemîn ile aklâmda

istihdâm olunarak vezaif-i mertebelerinin hüsn-i îfâsına akdam ve gayretten başka bir hizmet-i fiiliye ibrâz edememeleri tabii bulunan efendilerin hizmeti dahi buraca nazar-ı dikkatten dûr tutulmadığı cihetle sâl muvazene cetvelleriyle beraber gönderilecek olan raporlar da bu kabilden olan müstahdemînin dahi derece-i hizmet ve istihkaklarının ve bununla beraber ehliyet ve liyâkatı meşhud olanlardan her birinin müşvar ve istidat-ı mahsûsuna göre idâremizin hizmet-i mütenevviasından hangisini daha ziyâde hüsn-i îfâya lâyık ve müstaidd olduğunun inhâ' kılınması lâzım gelerek keyfiyyet bi'l-cümle Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı umûmiyye ile sâlif-üz-zikr ikramiye defterlerinin idârelerin adedine nisbetle nüsah-ı matbû'asından 40 kıt'ası postaya teslîmen başkaca tesyâr kılınmış olduğundan îcâbının ber minvâl-i muharrer icrâ' ve her vazifeye ehl-i erbâbının intihâbı husûsuna bi-l-hâssa i'tinâ' buyurulması, fi 25 Muharrem sene 1306 ve fi 19 Eylül sene 1304. (1 Ekim 1888)

HALEP MERKEZ MÜDİRİYETİ	İdâre	Vazifesi	İkramiye (Kuruş)
Reşit Efendi	Birecik	Me'mûr-ı sabıkı	400
Ali Ağa	Birecik	Kolcu	150
Davut Ağa	Zor	Me'mûr	300
Süleyman Ağa	Zor	Kolcu	150
Yekûn			1000

BURSA NEZÂRETİ	İdâre	Vazifesi	İkramiye (Kuruş)
Osman Efendi	Lefke	Me'mûr	400
Mehmet Hilmi	Avşa	Me'mûr	500
Salim Efendi	Gönen	Me'mûr	300
Aristokalı Efendi	Demirtaş	Me'mûr	300
Celaleddin Efendi	Kirmastı	Me'mûr	300
İsmail Hakkı Efendi	Koru	Me'mûr	350
Yekûn			2150

EDİRNE NEZÂRETİ	İdâre	Vazifesi	İkramiye (Kuruş)
Abdülkadir Efendi	Lüleburgaz	Me'mûr	700
Dimitraki	Lüleburgaz	Kolcu	400

Necip Ağa	Vasilkoz	Kolcu	150
İbrahim Zühdü Efendi	Tırnovacık	Me'mûr	250
Mehmet Efendi	Çorlu	Me'mûr	300
İbrahim Ağa	Çorlu	Kolcu	235
Mehmet Hüsnü Efendi	Suyolu	Me'mûr	600
Yekûn			2635

MANASTIR MERKEZ MÜDÎRİYYETİ	İdâre	Vazifesi	İkramiye (Kuruş)
RecepEfendi	Resne	Me'mûr	300
Yakup Efendi	Ohri	Müdîr	700
Ruşen Efendi	Ohri	Katip	400
Maksut Ağa	Ohri	Süvari	300
Raşit Ağa	Ohri	Piyade	200
Aziz Bey	Behişte	Me'mûr	600
Abdülhalim Efendi	Behişte	Kolcu	300
Fehim Bey	Lekopek	Me'mûr	400
Şahin Ağa	Lekopek	Kolcu	150
Yekûn			3350

BALIKHANE VE TUZ NEZÂRETİ	İdâre	Vazifesi	İkramiye (Kuruş)
Halim Efendi	Sarıyer	Me'mûr	500
İhsan Efendi	Sarıyer	Katip	300
Raif Efendi	Midye	Me'mûr	300
Ahmet Ağa	Midye	Süvari	235
Veysel Efendi	Ahtapoli	Me'mûr	300
Hacı Mehmet Ağa	Ahtapoli	Süvari	235
Mehmet Efendi	Vasilkoz	Me'mûr	300
Mustafa Efendi	Darıca	Me'mûr	500
Mehmet Nuri Efendi	Darıca	Tezkere Kâtibi	150
Mehmet Ağa	Darıca	Kantarcı	150
Ali Rıza Efendi	Büyükada	Me'mûr	450
Aziz Efendi	Büyükada	Kolcu	200
İsmail Hakkı Efendi	Şile	Me'mûr	350
Mehmet Ağa	Şile	Kolcu	300
Rafet Bey	Bandırma	Sayd-ı mahi kâtibi	450
Mehmet Kamil Ağa	Bandırma	Kolcu	200

Mustafa Fikri Efendi	Kumbağı	Me'mûr	300
Hasan Tahsin Efendi	Benados	Me'mûr	300
Ahmet Ağa	Kurşunlu	Kolcu	175
İbrahim Efendi	Kurşunlu	Me'mûr	400
Yekûn			6095

KONYA MERKEZ MÜDİRİYYETİ	İdâre	Vazifesi	İkramiye (Kuruş)
Hamza Efendi	Sele	Me'mûr	600
Hıristo	Sele	Kolcu	300
Arif Efendi	Karapınar memlahası	Me'mûr	1000
Abidin Ağa	Karapınar memlahası	Süvari	400
Hacı Abdullah Ağa	Karapınar memlahası	Piyade	300
Recep Efendi	Hamit	Merkez me'mûru	600
Hüsnü Efendi	Hamit	Katip	350
Süleyman Ağa	Hamit	Piyade	150
Emin Ağa	Hamit	Piyade	120
Yekûn			3820

ANKARA NEZÂRETİ	İdâre	Vazifesi	İkramiye (Kuruş)
Nafi Efendi	Çankırı	Merkez me'mûru	700
Osman Efendi	Çankırı	Katip	500
Ali Efendi	Çankırı	Kantarcı	300
Yusuf Ağa	Çankırı	Kolcu	250
Ömer Efendi	İskilip	Me'mûr	400
Hamdi Efendi	İskilip	Katip	250
Baraş	İskilip	Kantarcı	200
Ahmet Ağa	İskilip	Süvari	200
Mehmet Ağa	İskilip	Ustabaşı	200
Ahmet Ağa	İskilip	Piyade	135
Hacı Mehmet Efendi	Taytak	Me'mûr	600
Ahmet Efendi	Taytak	Katip	400
Osman Ağa	Taytak	Süvari	400
Şakir Ağa	Taytak	Kolcu	250
Mehmet Efendi	Boncuk	Me'mûr	700
İzzet Efendi	Boncuk	Katip	500
Yuvan Ağa	Boncuk	Süvari	400
Mehmet Ağa	Boncuk	Piyade	250

			6625
Yekûn			

SİVAS MERKEZ MÜDİRİYYETİ	İdâre	Vazifesi	İkramiye (Kuruş)
Hüseyin Efendi	Cedîd Memlahası	Me'mûr	1500
Şevki Efendi	Cedîd Memlahası	İhracat me'mûru	1100
Mehmet Şükrü	Cedîd Memlahası	Katip	700
İbrahim Ağa	Cedîd Memlahası	Kantarcı	400
Hasan Ağa	Cedîd Memlahası	Kolcu	300
Salih Ağa	Cedîd Memlahası	Kolcu	300
İbrahim Ağa	Cedîd Memlahası	Kolcu	300
Mehmet Ağa	Cedîd Memlahası	Kolcu	300
Hasan Efendi	Yenice Memlahası	Me'mûr	300
Kadir Ağa	Yenice Memlahası	Piyade	150
Mehmet Rauf Efendi	Beyderli	Me'mûr	300
Yekûn			5650

SELANİK NEZÂRETİ	İdâre	Vazifesi	İkramiye (Kuruş)
İsmail Efendi	Vodine	Me'mûr	800
Ali Ağa	Vodine	´Kolcu	400
Mustafa Efendi	Lankaza	Me'mûr	350
İbrahim Efendi	Lankaza	Kolcu	200
Lütfi Efendi	Sultan Yeri	Me'mûr	800
Mehmet Efendi	Petriç	Kolcu	175
Zülfi Efendi	İştib	Me'mûr	600
Mehmet Efendi	İştib	Kolcu	400
Mahmut Ağa	İştib	Kolcu	300
Ali Efendi	Kratova	Me'mûr	600
Ahmet Ağa	Kratova	Kolcu	300
Faik Bey	Radovişte	Me'mûr	600
Fethi Ağa	Radovişte	Kolcu	300
Yunus Ağa	Kalkandelen	Me'mûr	600
Hüseyin Ağa	Kalkandelen	Kolcu	300
Malik Ağa	Kalkandelen	Kolcu	400
Hasan Efendi	Geylan	Me'mûr	300
Hüseyin Efendi	Geylan	Kolcu	150
Mehmet Ağa	Geylan	Muhafız	150
Abdullah Efendi	İpek	Me'mûr	300
Arif Efendi	İpek	Kolcu	150

İdris Efendi	Prepol	Me'mûr	600
Murtaza Efendi	Taşlıca	Me'mûr	300
Hüseyin Ağa	Taşlıca	Kolcu	150
Mehmet Efendi	Taşlıca	Muhafız	200
Yekûn			9425

İZMİR NEZÂRETİ	İdâre	Vazifesi	İkramiye (Kuruş)
Abdülhalim Efendi	Çeşme	Me'mûr	1100
Ahmet Hilmi Efendi	Çeşme	Katip	700
Ahmet Fevzi Efendi	Çeşme	Süvari	600
Hüseyin Efendi	Leryos	Me'mûr	400
Yekûn			2800

İZMİT MERKEZ MÜDİRİYYETİ	İdâre	Vazifesi	İkramiye (Kuruş)
Nigogos Ağa	Bahçecik	Kolcu	150
Abdurrahman Efendi	Bolu	Memur	1200
Mehmet İzzet Efendi	Bolu	Katip	600
Mehmet Efendi	Bolu	Kolcu	300
Salih Efendi	Tuzla	Me'mûr	600
Salim Efendi	Maltepe	Me'mûr	300
Yekûn			3150

ERZURUM NEZÂRETİ	İdâre	Vazifesi	İkramiye (Kuruş)
Mustafa Efendi	Göleris Memlahası	Me'mûr	500
Ali Ağa	Göleris Memlahası	Kolcu	150
Mustafa Ağa	Göleris Memlahası	Kolcu	150
Sabit Efendi	Güşendik Memlahası	Me'mûr	500
Kara İsmail Ağa	Güşendik Memlahası	Kolcu	150
Kirkor Ağa	Güşendik Memlahası	Kolcu	150
Şemsettin Efendi	Bitlis	Müdîr	500
Mehmet Efendi	Bitlis	Katip	250
Abdurrahman Efendi	Bitlis	Kolcu	120
İbrahim Ağa	Bitlis	Kolcu	120
Hamza Ağa	Bitlis	Kolcu	120
Hasan Ağa	Kemsur	Kolcu	150
Yekûn			3860

MİDİLLİ	İdâre	Vazifesi	İkramiye

NEZÂRETİ			(Kuruş)
Mehmet Hulusi Efendi	Narlı	Me'mûr	700
Mehmet Ağa	Narlı	Süvari	560
Hüseyin Şükrü Efendi	Adatepe	Me'mûr	300
Salih Efendi	Çandarlı	Me'mûr	1400
Lion Efendi	Çandarlı	Katip	800
Mihail Efendi	Çandarlı	Kantarcı	600
Şükrü Ağa	Çandarlı	Kolcu	500
Hacı Hüseyin Ağa	Çandarlı	Kolcu	500
Yekûn			5360

YEMEN MERKEZ MÜDİRİYYETİ	İdâre	Vazifesi	İkramiye (Kuruş)
Halil Efendi	Yemen Merkez Müdîriyyeti	Muhasebe refik-i evveli	600
Ahmet Sabri Efendi		Tahrîrât	700
Yekûn			1300

TRABZON NEZÂRETİ	İdâre	Vazifesi	İkramiye (Kuruş)
Abdulhadi Efendi	Büyük Liman	Me'mûr	800
Mustafa Çavuş	Büyük Liman	Kantarcı	400
Mehmet Efendi	Büyük Liman	Kantarcı (Şarlı'da)	360
Mehmet Faik Efendi	Mapavri	Me'mûr	350
Harun Efendi	Mapavri	Kantarcı	200
Zühdü Efendi	Keşab	Me'mûr	600
Osman Efendi	Keşab	Kantarcı	360
Fehmi Efendi	Amasra	Me'mûr	800
Ahmet Ağa	Amasra	Kantarcı	400
Mehmet Efendi	Cide	Me'mûr	700
Mehmet Efendi	Cide	Kantarcı	400
Hüseyin Hüsnü Efendi	Boyabad	Me'mûr	270
Hafız Ömer Efendi	Zile	Me'mûr	300
Yekûn			**5940**
Genel Toplam			**62160**

63 **Başka bir yere ataması yapılan memurlardan Düyûn-ı Umumiyye idarelerinde 1304 yılı içerisinde 7-8 ay hizmet yapan ve döneminde %30 gelir artışı yaratanlara ikramiye**

verilmesi, ancak 7-8 ay kadar çalışması olmayanlara ve o sene içerisinde zimmet suçu işleyenlere ikramiye verilmemesi.

Bi'l-cümle Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'nde geçen 1304 senesinde dahi ibrâz-ı âsâr-ı hüsn-i hizmet ile (62) numaralı ve fi 19 Eylül sene 1304 (1 Ekim 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede ta'yîn edilen had nisbetinde fazla-yı vâridâta muvaffak oldukları mersûl muvazene cetvelleri mündericâtından anlaşılan me'mûrîn ve müstahdemînden sene-i merkûme evâhirinde veyahut sâl-i hâl içinde zamm-ı maâş ile taltîf olunmuş veya terfîan diğer mahalle nakledilmiş olanlar ile terfileri teklif edilen veya derdest bulunanlardan maadasının ikramiye ile tesrî'rleri husûsu bi't-tensîb mûmâileyhümün esâmîsiyle kendilerine îfâsı karârlaştırılan mebâliğin mikdârını mübeyyin tanzîm ve tab' ettirilen defter ile dahil-i dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Mülhakat İdâreleri'nin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası başkaca postaya tesliman tesyâr kılınmış olduğundan mezkûr defterin nezâret-i behiyyelerine ait olan kısmında muharrer mebâliğden o idârelerde sene-i mezkûre içinde yedi sekiz ay hizmetleri sebkat etmiş olanlara eğer o fazla sarf bunların zamanında vuku' bulmuş ise ikramiyeleri usûlen bi-l-i'tâ icmâle keyfiyyeti tasrîhen masraf kayd ve imlâ' ve fakat defterde isimleri murakkam olup da yedi sekiz ay kadar orada hizmet etmiş olmayanlara ve sene-i mezkûreden şimdiye kadar güzerân eden müddet zarfında zimmet ve sair gûne töhmet ve kabahatleri görülenlere ikramiyeleri verilmeyip keyfiyyetin buradan istifsârıyla alınacak cevaba göre îcâbının icrâ' olunması ve mamafih gelecek sene için dahi îtası emsâli delaletiyle müberhen olan ikramiyenin sûret-i îtası derdest tahrîr olan diğer tahrîrât-ı umûmiyye ile tarif ve tavzif edileceği cihetle bi'l-umum me'mûrînimizin teksîr-i vâridâta gayret ve i'tinâ' ile ibrâz-ı âsar rü'yet ve ehliyet eylemelerinin şimdiden dahi mülhakata tebliğ ve işa'asına müsâraat buyurulması, fi 26 Safer sene 1307 ve fi 9 Teşrinievvel sene 1305. (21 Ekim 1889)

SELANİK NEZÂRETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Kesendire me'mûru İzzet Efendi	350
Kolcu Osman Ağa	150
Demirhisar me'mûru Osman Efendi	350
Kolcu Abidin Efendi	175
Koçana me'mûru İsmail Efendi	300
Kolcu Mustafa Efendi	200
Preşova Kolcusu Yunis Ağa	150

İkinci kolcu Osman Efendi	150
Yekûn	1825

BURSA NEZÂRETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Bigadiç me'mûru Ethem Zeki Efendi	300
Kolcusu Mehmet Ağa	175
Yekûn	475

EDİRNE NEZÂRETİ	İkrâmiye (Kuruş)
İstasyon me'mûru Mehmet Efendi	300
Mürefte müdîrü İbrahim Hulusi Bey	1800
Başkatip Salim Efendi	1000
Muhasebe refiki Ali Efendi	600
Sandık Emini Mehmet Emin Efendi	700
Tahsîldâr Hasan Efendi	500
Piyade Kolcusu Hamdi Çavuş	300
Piyade Kolcusu Hasan Efendi	300
Çorlu Me'mûru Kirkor Efendi	300
Ereğli Me'mûru Hasan Efendi	250
Tahsîldâr İbrahim Ağa	235
Yekûn	6285

MİDİLLİ NEZÂRETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Fesleke me'mûru Mehmet Efendi	1200
Katibi Hüseyin Efendi	500
Kantarcısı Ali Rıza Efendi	600
Kolcusu Yanni Kostanti	500
Sarımsak me'mûru Mustafa Efendi	1240
Kantarcısı Şükrü Ağa	600
Kolcu Nikola	440
Kolcu Abdülvahhab Efendi	440
Yekûn	5520

TRABZON NEZÂRETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Polathanede Öşr-i tefrik me'mûru	250
Kantarcı Hasan Ağa	200
Atina me'mûru Hacı Emin Hilmi Efendi	350

Kantarcı Hüseyin Efendi	200
Arhavi me'mûru Akif Efendi	350
Kantarcı Mahmut Ağa	200
Vice me'mûru Hüsnü Efendi	300
Kantarcı Hüseyin Efendi	200
Keşap Me'mûru Zühdü Efendi	300
Kantarcı Osman Efendi	180
Gerze Kantarcısı Ali Rıza Efendi	180
İnebolu Müdîrü Ali Vasfi Efendi	800
Sandık Emini Ahmet Hilmi Efendi	300
Katib-i sani Sait Efendi	250
Ambarcı Mehmet Ali Efendi	250
Kantarcı Mustafa Efendi	200
Kolcu Ali Ağa	150
Bartın me'mûru İsmail Efendi	350
Kolcu Mustafa Efendi	200
Amasra me'mûru Hakkı Efendi	400
Kantarcı Ahmet Efendi	200
Cide me'mûru Mehmet Zühdü Efendi	350
Kantarcı İdris Ağa	200
Safranbolu me'mûru Mustafa Efendi	300
Kolcu Mehmet Efendi	200
Tosya Me'mûru Mehmet Fahri	300
Yekûn	7160

MANASTIR MERKEZ MÜDİRİYYETİ	**İkrâmiye (Kuruş)**
Florina me'mûru Ramiz Bey	450
Katip Necip Efendi	200
Kolcu Ömer Efendi	150
Kolcu Halit Efendi	150
Ohri Müdîrü Yakup Efendi	700
Katip Rıdvan Efendi	400
Tahsîldâr Maksûd Ağa	300
Kolcu Raşit Ağa	200
Karabene Me'mûru Galip Efendi	360
Katibi Kadri Efendi	270
Kolcusu Lima Efendi	150
Boyana me'mûru Şeyh Sumar Efendi	300
Kolcu Abidin Ağa	150
Yekûn	3780

DRAC NEZÂRETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Simava Memlaha Müdîrü Muharrem Efendi	1800
Katip Mehmet Seyfi Efendi	800
Sandık Emini Fehim Efendi	700
Ambarcı Davut Efendi	800
Süvari kolcusu Seyit Ağa	600
Piyade Kolcusu Süleyman Ağa	300
Piyade Kolcusu Estepan Ağa	300
İşkodra müdîrü İbrahim Hilmi Efendi	1500
Başkatip Şakir Efendi	1000
Katib-i sani Osman Nuri Efendi	600
Ambarcı Musa Necati Efendi	600
Kolcu Yusuf Ağa	300
Kolcu Süleyman Ağa	300
Leş Me'mûru Murtaza Efendi	800
Ambarcı Ömer Efendi	400
Kolcu Hüseyin Ağa	200
Yekûn	11100

İZMİT MERKEZ MÜDİRİYYETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Bolu Katibi İzzet Efendi	600
Kolcusu Mehmet Efendi	400
Yekûn	1000

ANKARA NEZÂRETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Akçakoyunlu Memlaha Me'mûru Sadık Efendi	900
Katibi Şevket Efendi	600
Süvari Kolcusu İsmail Ağa	400
Memlaha ustası Süleyman Ağa	300
Seferhisar me'mûru Tahir Efendi	250
Beypazar me'mûru Ali Efendi	250
Kolcusu Mehmet Ağa	100
Maden me'mûru Kamil Efendi	250
Kolcusu Mehmet Ağa	100
Maden me'mûru Kamil Efendi	250
Kolcu Mehmet Ağa	100
Çorum me'mûru Şakir Efendi	250

Kolcusu Osman Ağa	100
Kolcusu Bekir Ağa	100
Sungurlu me'mûru Vasil Efendi	250
Kırşehrî me'mûru Şerefeddin Efendi	300
Kolcu Ahmet Ağa	125
Yekûn	4275

KONYA MERKEZ MÜDÎRİYYETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Tosun me'mûru Mahmut Efendi	1000
Sandık Emini Ali Ağa	400
Kantarcı Mehmet Efendi	300
Süvari Kolcusu Ahmet Ağa	250
Süvari Kolcusu Raşit Ağa	250
Süvari Kolcusu Mehmet Ağa	250
Piyade Kolcusu Halil İbrahim Ağa	150
Piyade Kolcusu İsa bin Hüseyin	150
Mustafa bin Hüseyin	150
Çerkes Ali	150
İrle me'mûru Rifat Efendi	400
Yekûn	3450

HALEP MERKEZ MÜDÎRİYYETİ	İkrâmiye (Kuruş)
İskenderûn Katibi Vefik Efendi	400
Ambarcı ve Kantarcı Toros Ağa	200
Kolcu Hurşit Ağa	175
Urfa me'mûru Fehim Efendi	400
Katibi Ahmet Efendi	200
Kolcu Agop Efendi	100
Kolcu Hüseyin Efendi	100
Adana memlaha me'mûru Hicabi Efendi	1300
Katibi İsmail Hakkı Efendi	500
Sandık Emini Mustafa Efendi	450
Ambar Katibi Mehmet Fikri Efendi	300
Yekûn	4125

SİVAS MERKEZ MÜDÎRİYYETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Çarkı Merkez me'mûru Mahmut Ağa	2600
İhracat me'mûru Hacı Abdullah Efendi	1600

Sandık Emini Raif Efendi	800
Tezkere Katibi Emin Efendi	500
Vezn Katibi Osman Efendi	500
Ambar emini Mikail Ağa	600
Kantarcı Nuri Ağa	400
Kantarcı Abdullah Ağa	400
Kolcubaşı Hasan Ağa	600
Süvari Kolcusu Ömer Ağa	500
Süvari Kolcusu Murtaza Ağa	500
Süvari Kolcusu Ali Ağa	500
Piyade Kolcusu Hasan Ağa	300
Piyade Kolcusu Ali Efendi	300
Piyade Hacı Hasan Ağa	300
Piyade Abdullah Ağa	300
Hamur Memlaha me'mûru İzzet Efendi	800
Katibi Abdülvahhab Efendi	350
Sandık Emini Ali Efendi	300
Kantarcı Artin Efendi	200
Kantarcı Hüseyin Efendi	200
Süvari Hacı Musa Ağa	250
Piyade Nazif Ağa	150
Piyade Abdürrahmaı Ağa	150
Piyade Varter Ağa	150
Süvari Yakup Çavuş	250
Yekûn	13500

ERZURUM NEZÂRETİ	**İkrâmiye (Kuruş)**
Muhlis Memlahası sandık emini Şükrü Efendi	500
Katip-i Sani Mehmet Avni Efendi	300
Kantar Katibi Hafız Ahmet Efendi	300
Kantarcısı Hüseyin Efendi	300
Süvari Bagos Ağa	250
Piyade Yusuf Ağa	150
Piyade Abdullah Dede	150
Piyade Rıdvan Ağa	150
Piyade Şükrü Ağa	150
Canik me'mûru Mehmet Nuri Efendi	500
Piyade Şevki	150
Piyade İsmail Ağa	150
Piyade Hasan	150

Sağır Müdîriyyeti Şemseddin Efendi	500
Pasin me'mûru İbrahim Efendi	350
Piyade Tayfur	120
Erciş me'mûru Hafız Kamil Efendi	250
Piyade Hüseyin	120
Yekûn	4540

YEMEN MERKEZ MÜDÎRİYYETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Suveydiye me'mûru Halis Hüseyin Ağa	2000
Katibi Şakir Efendi	900
Kantarcı ambarcı Ali Nasip	320
Piyade Abdullah	240
Yekûn	3460

BALIKHANE VE TUZ NEZÂRETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Arnavut Köy Muhâfaza me'mûru Mehmet Refiki Efendi	300
Arnavut Köy Refiki Mehmet Nuri Efendi	300
Büyükdere Muhâfaza me'mûru Mehmet Emin Efendi	300
Kadıköy muhâfaza me'mûru Ahmet Münîf Efendi	300
Kuzguncuk muhâfaza me'mûru Mehmet sâlih Efendi	300
Karaburun Hams me'mûru Hacı Ali Efendi	250
Alamana mevsiminde Karaburun'a gönderilen Mustafa Efendi	300
Şile Alamana me'mûrluğuna gönderilen Balıkhane mubassırlarından Sadık Efendi	400
Yekûn	2450

SİİRT NEZÂRETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Kefere Memlaha Katibi Mehmet Efendi	400
Ambarcı Yusuf Efendi	250
Kantarcı Hüseyin Efendi	200
Süvari Hacı bilâl Efendi	200
Piyade Mehmet Ağa	150
Piyade Osman Ağa	150
Piyade İbrahim Efendi	150
Piyade Abdullah Efendi	150
Piyade Hacı Efendi	150
Piyade Hamit Bey	150
Piyade Ahmet Ağa	150

Piyade Ahmet Ağa	150
Piyade Mehmet Ağa	150
YEKÛN	**2400**
GENEL TOPLAM	**75345**

64 Bir başka Düyûn-ı Umumiyye İdaresinde çalışırken tayin veya görevlendirme nedeniyle başka bir İdareye gönderilen memurlara ikramiye tutarlarının ne şekilde ödeneceği.

Bi'l-cümle Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'nde geçen 1305 senesinde dahi ibrâz-ı âsâr-ı hüsn-i hizmet ile (63) numaralı ve fi 9 Teşrinievvel sene 1305 (21 Ekim 1889) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede ta'yîn edilen had nisbetinde fazla-yı vâridâta muvaffak oldukları mersûl muvazenc cetvelleri müdericâtından anlaşılan me'mûrîn ve müstahdemînden sene-i merkûme evâhirinde veyahut sâl-i hâl içinde zamm-ı maâş ile taltîf olunmuş veya terfîan diğer mahalle nakl edilmiş olanlar ile terfileri teklif edilen veya derdest bulunanlardan maadasının ikramiye ile tesrî'rleri bi't-tensîb mûmâileyhümün isimleriyle kendilerine îtası karârlaştırılan mebâliğin mikdârını mübeyyin tanzîm ve tab' ettirilen defter ile dahil-i dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Mülhakat İdâreleri'nin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası başkaca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olduğundan mezkûr defterin nezâret-i behiyyelerine ait olan kısmında muharrer mebâliğden o idârelerde sene-i mezkûre içinde yedi sekiz ay kadar hizmetleri sebkat etmiş olanlara eğer o fazla sarf bunların zamanında vuku' bulmuş ise ikramiyeleri usûlen bi-l-i'tâ keyfiyyeti tasrîhen icmâle masraf kayd ve imlâ' ve fakat defterde isimleri muharrer olup da yedi sekiz ay kadar orada hizmet etmiş olmayanlara ve sene-i mezkûreden şimdiye kadar güzerân eden müddet zarfında zimmet ve sair gûne töhmet ve kabahatleri görülenlere ikramiyeleri verilmeyip keyfiyyetin buradan istifsârıyla alınacak cevaba göre îcâbının icrâ' olunması ve sâl-i hâlde verilecek ikramiyeye gelince 1303 senesinde 1302 senesine nisbetle % 50 fazla gösterdiği hâlde 1304 ve 1305 senelerinde dahi 1303 senesine nisbetle % 30 derecesinde fazla-yı vâridâta muvaffak olup ikramiye alan me'mûrîn ve müstahdemîn işbu 1306 senesinde ikramiye almış oldukları bir senenin vâridâtına nisbetle % 20 fazla-yı vâridâta ihraz-ı muvaffakiyet eyledikleri hâlde yine bu vechile ahz-ı ikramiyeye kesb-i istihkak eylemiş olacakları gibi ikramiye îtasına başlanılan vakitten şimdiye kadar güzerân eden senelerde yani 1302'den işbu 1306 senesine değin olan senelerin birinde ikramiye için ta'yîn edilmiş olan haddin fevkinde fazla-yı vâridât gösterip de ikramiye almış

bulunanların hadd-i muayyen haricinde kalan fazlalarının dahi bu sene için nazar-ı itibara ahzıyla bu makule me'mûrîn ve müstahdemînin sâl-i hâlde % 20'den biraz aşağı fazla vâridât gösterdikleri takdîrde hadd-i muayyen haricinde kalmış olan mezkûr fazlaları dahi buna zam ile ona göre tesrî'r ve taltîfleri icrâ' ve şimdiye kadar hiçbir sene ikramiye alamayan me'mûrlar dahi yine ber-sâbık 1302 senesi esas ittihâzla sene-i cariyede sene-i mezkûre vâridâtına nisbetle % 50 râddesinde tezayid-i vâridâta muvaffak olurlar ise bunlara da ikramiye i'tâ' edileceği mukarrer bulunduğundan işte buraları bilinerek sâl muvazene cetvellerinin ona göre ma'lûmât ve izahat-ı lâzımeyi ve beş seneyi câmi olarak tanzîm ve irsâliyle beraber inşallah her tarafça hadd-i muayeninden bile ziyâde fazla-yı vâridâta izhâr-ı muvaffakiyet için cidden ibrâz-ı mesai ve mukadderatla bi'l-umum me'mûrînimizin mahzar-ı taltîf ve mükâfât olmaları tavsiyesiyle terkim-i nemîka-i hulusuriye ibtidar kılındı. 7 Rebiülahir sene 1308 ve fi 8 Teşrînisânî sene 1306. (20 Kasım 1890)

HALEP MERKEZ MÜDİRİYETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Tahrîrât başkatibi Ohannes Efendi	1000
Müsevvid ve Mukayyed Ohannes Efendi	400
Mübeyyiz Abdurrahman	300
Yekûn	1700

EDİRNE NEZÂRETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Muhasebe Başkatibi Kaşif Efendi	1500
Tahrîrât Başkatibi Rafet Efendi	1000
Muhasebe Refiki Mehmet sâlih Efendi	800
Müskirât Katibi sâlih Efendi	550
Katib-i sani Evadis Efendi	450
Mukayyid Sabri Efendi	400
Mübeyyiz Necip Efendi	325
Tahrîrât Kalemi Ketebesinden Hami Efendi	250
Mübeyyiz Cemil Efendi	150
Dede Ağaç Müdîrü Hafız Ahmet Efendi	800
Dede Ağaç Başkatip Bekir Sıdkı Efendi	400
Dede Ağaç İkinci Katip Besim Efendi	250
Dede Ağaç İskele me'mûru Faik Efendi	200
Dede Ağaç Kantarcı Süleyman Efendi	180
Kolcu Mehmet Ağa	150

Dede Ağaç Sürgün me'mûru sâlih Efendi	450
Ergiri Kolcusu	225
Yekûn	8080

BALIKHANE VE TUZ NEZÂRETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Midye me'mûru Raif Efendi	150
Süvari Kolcusu Ahmet Ağa	117
Heybeliada Piyade Kolcusu Musa Ağa	150
Bandırma Balık Katibi Rafet Bey	450
Bandırma Balık Kolcusu Mehmet Ağa	200
Hereke me'mûru Mustafa Hayri Efendi	250
Kolcu ve Kantarcı Mustafa Ağa	175
Hühle Kolcusu İsmail Efendi	150
Mihaliç Boğazı Me'mûru Todori Efendi	300
Kilyos me'mûru tevfîk Efendi	300
Balık mubassırı Hakkı Efendi	200
Karaburun me'mûru Ali Efendi	300
Bekir Efendi	125
Yekûn	2867

BURSA NEZÂRETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Müfettiş Muavini Markaryan Efendi	2700
Muhasebe Başkatibi Mustafa Zihni Efendi	1500
Muhasebe Refiki Hacı Mustafa Efendi	750
Refik-i Sani Eşref Efendi	350
Refik-i Salis Ahmet Efendi	300
Pul me'mûru Halit Bey	250
Mukayyid sâlih Bey	225
Mübeyyiz Şükrü Efendi	150
Mübeyyiz Rıza Efendi	125
Mizan Müfettişi Avramidi Efendi	1500
İcmâl Katibi Ahmet Bey	500
Sandık emini Kirkoris Efendi	700
Sandık ve Araba yevmiye Kâtibi Hacı Hüsnü Efendi	400
Müskirât Kâtibi Ali Efendi	150
Müzâyede Katibi neş'et Efendi	200
Harir tahsîldârı Abdullah Efendi	400
Müstantik ve Dava Vekili Hakkı Efendi	400
Muayene me'mûru Mehmet Efendi	300

Veznedar Emin Ağa	250
Kantarcı Mehmet Ağa	200
Balık Me'mûru Osman Efendi	125
Kolcubaşı Hacı Mustafa Efendi	300
Kolcubaşı Haşim Efendi	200
Kolcu Mehmet Efendi	200
Kolcu sâlih Ağa	200
Kolcu Emin Ağa	200
Kolcu Hüseyin Ağa	200
Kolcu Alaattin Efendi	200
Kolcu Eyüp Ağa	200
Kolcu Ahmet Ağa	200
Kolcu Musa Ağa	200
Kolcu Mahmut Ağa	200
Bergos Me'mûru Mustafa Efendi	600
Perastos me'mûru Mehmet Arif Efendi	450
Kolcusu Hafız Hüseyin Efendi	350
Bilecik Müdîrü Edip Efendi	2800
Katib-i sanî Hafız Hamza Efendi	400
Sandık Emini Ahmet Muhtar Efendi	800
Harir Ambar Katibi Mehmet Kazım Efendi	700
Kantarcı Mustafa Ağa	400
Kolcu ve Kantarcı Yusuf Ağa	350
Kolcu ve Kantarcı Mehmet Onbaşı	350
Kolcu ve Kantarcı Resul Ağa	350
Kolcu ve Kantarcı Mehmet tevfîk Ağa	350
Küplü me'mûru Mustafa Vehbi Efendi	700
Katib ve sandık emini İbrahim Efendi	400
Kolcu ve Kantarcı Davut Ağa	350
Kolcu ve Kantarcı Mehmet Ağa	350
Yekûn	23475

BEYRUT MERKEZ MÜDÎRİYYETİ	**İkrâmiye (Kuruş)**
Ceyrûd me'mûru Osman Zeki Efendi	1200
Süvâri Kolcusu Çerkes Arslan	500
Yekûn	1700

GİRİT MERKEZ MÜDÎRİYYETİ	**İkrâmiye (Kuruş)**
Kandiye Müdîrü Hasan Efendi	1125

Başkatip Ahmet Efendi	675
İkinci Katip Ethem Efendi	450
Kantarcı Hüseyin Ağa	375
Kolcu Sırrı Ağa	300
Yekûn	2925

DRAC NEZÂRETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Nâzır Ref'etlü Ferid Bey	2800
Müfettiş muavini Cülyani Efendi	2800
Başkatip Besim Efendi	1200
Sandık emini Abdullah Efendi	700
İkinci Katip Mehmet Efendi	350
Kolcu Hamza	200
Kolcu Şaban	150
Drac Memlaha me'mûru Yusuf Efendi	750
Katip Abdülhamid Efendi	375
Ambarcı ve Kandarcı Abdurrahman Efendi	450
Serandoz Müdîrü Hüseyin Efendi	700
Katibi İbrahim Efendi	400
Kolcu Ethem Efendi	150
Mayer-i ilm me'mûru Süleyman Efendi	300
Kolcusu İlyas Ağa	150
Yekûn	11475

ERZURUM NEZÂRETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Bar Memlaha Me'mûru Mustafa Bey	400
Piyade Kolcusu İbrahim Ağa	150
Piyade Kolcusu Hasan Ağa	150
Aşkale piyade Kolcusu Yusuf Ağa	300
Çullu Piyade Kolcusu Mehmet Nuri	150
Piyade Kolcusu Hasan Ağa	150
Van Müdîrü Sıtkı Efendi	1000
Başkatip Mehmet Nusret Efendi	450
Katib-i sani Yusuf Efendi	200
Sandık Emini Abdurrahman Efendi	300
İstimâre me'mûru Halit Ağa	300
Süvari Ethem Ağa	200
Piyade Kolcu Mehmet Ağa	150
Gevar me'mûr vekili Derviş Efendi	250

Piyade Osman Ağa	120
Sağırkaya Müdîrü Şemsettin Efendi	500
Katip Vekili Mıgırdıç Efendi	400
Piyade Ahmet Ağa	150
Piyade Yusuf Ağa	150
Kemah Memlahası Müdîrü Mehmet Hilmi Efendi	1400
Başkatip İbrahim Efendi	500
Sandık Emini Mehmet Efendi	500
Kantar Katibi Hafız Ahmet Efendi	300
Kantarcı Andon	300
Kolcu Abdülkadir Efendi	200
Kolcu İsmail	200
Kolcu Mehmet Emin	152
Kolcu Osman	150
Mamervan me'mûrı ve katibi Mikail Efendi	500
Geçendik me'mûrı ve katibi Şükrü Efendi	750
Piyade Kolcu Osto Fentar	225
Piyade Kolcu Şükrü Ağa	225
Nezâret Başkatibi Halit Bey	1200
Tahrîrât Başkatibi İbrahim Efendi	1000
İdâre Katibi Ziya Efendi	450
Mukayyid Ethem Efendi	300
Kantarcı Yaver Ağa	200
Muhasebe Refiki İsmail Hakkı Efendi	700
Muhasebe Refiki Mehmet Emin Efendi	600
Mukayyid ve Muhasib Fazıl Efendi	220
Muayyini Abdurrahman Efendi	100
İcmâl mübeyyizi Eyüp Efendi	90
Sandık Emini Mahmut Efendi	800
Seyyar Me'mûrı Mustafa Efendi	500
Mübeyyiz tevfîk Efendi	250
Muayyini Hakkı Efendi	150
Mukayyid Refiki Hafız Osman Efendi	140
Evrâk me'mûru Mıgırdıç Efendi	120
Yekûn	17690

İZMİT MERKEZ MÜDİRİYYETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Bahçecik me'mûrı Cemal Efendi	400
Kolcusu Nikogos Ağa	150
Darıca Me'mûrı Galip Efendi	750

Kantarcısı Sait Efendi	225
Akhisar me'mûru Mehmet Rasim Efendi	300
Kolcusu Hacı Mustafa Efendi	150
Kolcu Yorgi	150
Yekûn	2125

KONYA MERKEZ MÜDÎRİYYETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Hamit Merkez Me'mûriyyeti katibi Hamdi Efendi	350
Müskirât kolcusu Süleyman ağa	150
Piyade kolcusu Emin ağa	120
Burdur me'mûru Nevroz Efendi	300
Gırkaraağaç me'mûru Pavlaki	250
Yekûn	1170

MİDİLLİ NEZÂRETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Midilli Müdîriyyeti Başkatibi Ahmet Ragıp Efendi	1050
Tezkere Katibi Ahmet Cemil Efendi	525
Mukayyit Mehmet Remzi	300
Kolcu Başı Mehmet Bey	750
İstimâreci Tonodori Dimitri	450
Kolcu Mustafa Çavuş	375
Kolcu Mustafa Necati Efendi	375
Kolcu Mehmet Ağa	375
Yekûn	4200

SELANİK NEZÂRETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Selanik Müdîrü İzzetli Nuri Bey	1400
Sandık Emini Abdurrahman Efendi	550
Tahrîrât Katibi Hüseyin Hüsnü Efendi	400
Tuz Tezkere Katibi İbrahim Efendi	150
Ambar me'mûru Mustafa Efendi	600
Ambar Katibi Rıza Efendi	250
Tuz ve Müskirât mubassırı Nefsettin Efendi	250
Kantarcı Ömer Ağa	300
Kantarcı Hasan Ağa	300
Kantarcı Kara Mustafa Ağa	300
Kantarcı Süleyman Ağa	300
İstasyon Muhâfaza Me'mûru Hasan Efendi	300

Kolcu Andon	200
Kolcu Yuanço	200
Kolcu Ali Ağa	200
Kolcu Süleyman Ağa	200
Kolcu RecepAğa	200
Sahilhane Kolcusu Hüseyin Ağa	200
Ustrumca me'mûru Mehmet Efendi	600
Piyade Kolcusu Hasan Ağa	225
Kara Ağaç me'mûru Hasan Sırrı Efendi	200
Kolcusu Ali Ağa	300
Nevrekob me'mûru Mustafa Efendi	400
Süvari Zekeriya Efendi	300
Kolcusu Emin Efendi	200
Petriç me'mûru Osman Efendi	300
Preşova'ya Merbût Karanova Kolcusu Osman Efendi	300
Yekûn	5125

İZMİR NEZÂRETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Denizli me'mûru Ali Efendi	600
Süvari Mehmet Efendi	450
Yekûn	1050

SİİRT NEZÂRETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Malfan me'mûru İbrahim Efendi	1000
Sandık Emini Emanuel Efendi	400
Ambar Me'mûru Mehmet Efendi	350
Kantarcı Mustafa Ağa	250
Piyade Kolcusu Şeyh Mehmet	150
Piyade Tatar Ağa	150
Piyade Hacı Mehmet	150
Piyade Babi Ağa	150
Piyade Abdülkadir Ağa	150
Piyade Beyazîtağa	150
Piyade Mehmet Ağa	150
Piyade Belzu Ağa	150
Piyade Sivaslı Hüseyin Ağa	150
Piyade Abdülkadir Ağa	150
Piyade Hadidan Ağa	150
Piyade Hüseyin Rendü Ağa	150

Nezâret Muhasebe Refiki Zihni Efendi	500
İkinci Katip Yusuf	350
Nazif Efendi Üçüncü	200
Sandık Emini Cemal Efendi	550
Tahrîrât Başkatibi Vasıf Efendi	600
Mübeyyiz-i evvel Mehdi Efendi	300
Mübeyyiz-i Sani Hasan Efendi	100
Mukayyid Esad Efendi	200
Kolcubaşı Mehmet Ağa	200
Yekûn	6800

SİVAS MERKEZ MÜDÎRİYYETİ	**İkrâmiye (Kuruş)**
Nefs-i Merkez Müdîriyyetinde Süvari Bekir Ağa	250
Mustafa Çavuş	250
Veli Hasan Ağa	250
Çerkes Mehmet Ağa	250
Kurd Hasan Ağa	250
Odacı Abdullah Ağa	200
Yekûn	1450

TRABZON NEZÂRETİ	**İkrâmiye (Kuruş)**
Sürmene Katibi Kemâl Efendi	450
Kantarcı Mustafa Efendi	300
Sergerde Mustafa Ağa	450
Mapavri Me'mûru Mehmet Faik Efendi	350
Kantarcı Harun Efendi	200
Bartın Me'mûru İsmail Efendi	700
Yekûn	2450

MÜSKİRÂT-I BEY'İYYE MÜDÎRİYYETİ	**İkrâmiye (Kuruş)**
Emtia-i Dahiliye Gümrüğünde Me'mûr Mihran Efendi	300
İspirto Mağaza Me'mûru Rafet Efendi	250
Müfettiş Rasim Efendi	300
YEKÛN	**850**
GENEL TOPLAM	**99132**

B. Memurlardan ne şekilde kefalet senedi alınacağı, senetlerin kontrolü, saklanması ve iadesi.

65 Yabancı ülke vatandaşlarının Rüsumat memurlarına kefil olamayacağı, memurluk, sandık eminliği ve kolculuk görevlerine Türkçe okuyup yazma bilen kişilerin alınması hakkında 27 numaralı genelgeye müracaat edilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye tebea-i ecnebiyenin me'mûriyyet-i rüsûmiyyeye edecekleri kefâletlerinin kabûl olunmamasına dair olduğu gibi me'mûriyyet ve sandık eminlikleriyle meh-mâ-emken kolculuklara Türkçe okuyup yazması bulunanlardan intihâb ve ta'yîn olunması maddesini dahi şâmil bulunduğu cihetle bu tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuanın birinci bâbının birinci kısmında (27) numara ile murakkam olduğundan ind-el-hâce mezkûr numaraya mürâcaât olunmak iktizâ' eder.

66 Rüsumat idarelerinde çalışan memurların birbirlerine kefil olamayacağı, bu durumdaki memurların kefaletlerinin derhal fesh edilmesi, kefillerin ancak Rüsumat çalışanları dışındaki üçüncü şahıslardan kabul edilebileceği.

Rüsûmat İdâreleri'nde bulunan me'mûrîn zaten taht-ı kefâlette olup bunların birbirlerine kefâlet eylemeleri câiz olmadığı hâlde Rüsûmat İdâreleri'nden bazılarında me'mûrîn-i mûmâileyhümden bazılarının yekdiğerine kefâlet eyledikleri istihbâr kılındığına ve işbu kefâlet maddesi Rüsûmat Nâzırları'nın vazife-i me'mûriyyetleri dahilinde olup buralarına i'tinâ' edilmemesinden dolayı bil'âhire mes'uliyet ve lâzım gelecek tazmînât kendilerine râci' olduğuna binâen bâdema zîr-i nezâretlerinde bulunan memurînin yekdiğerine kefâletleri kabûl olunmayıp, usûlü üzere hariçten muteber ve şâyân-ı kabûl kefil alınması ve şimdiye değin öyle birbirine kefil olmuş me'mûrlar var ise bi't-tahkik derhal kefâletlerinin fesh ile usûl-i vechile hariçten tecdîd-i kefâlet ettirilmesi lüzûmunun nuzzâr-ı mûmâileyhümâ tavsiye ve iş'ârı Meclis-i Rüsûmat'da tezekkür kılınmış ve o vechile îcâbı icrâ' olunmuş olmakla zât-ı vâlâları dahi zîr-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan Rüsûmat İdâreleri'nde böyle yekdiğerine kefâlet eylemiş me'mûrlar var ise adem-i kabûlü ile derhal tecdîd-i kefâlet ettirilmesine ve fi mâbat bu misillû hilâf-ı usûl hâlât vukua gelememesi esbâbının istihsâline himmet buyurmaları, fi 4 Zilhicce sene 1279 ve fi 11 Mayıs sene 1279. (23 Mayıs 1863)

67 **Taşralarda bulunan Rüsumat memurlarının ataması sırasında bu kişilere kefil olanların mali güçlerinin altı ayda bir yoklanması, kefalet senetlerinin ticaret mahkemesi olan yerlerde mahkemelerce, mahkeme olmayan yerlerde İdare meclislerince onaylanması gerektiği halde bazı ticaret mahkemelerinin kefilleri tanımadıklarından bahisle bu onayı yapmadıkları, yeni genelge doğrultusunca bundan sonra alınacak kefalet senetlerinin vilâyet ve livâ' idare meclislerinin yöneticilerince onaylanması, kefili olmayanların hemen kefil bulması, şayet görevi değişen veya terfi edenlerden hâlâ eski kefalet senediyle yetinenler var ise bunların kefil ve kefalet senetlerinin yenilenmesi, kefiller içerisinde kefillik görevini îfâ edemeyecek şekilde itibar kaybına uğrayanlar var ise bunların değiştirilmesi, tüm bu yoklama ve denetimlerin altı ayda bir tekrarlanması.**

Taşralarca me'mûrîn-i rüsûmiyyenin hîn-i ta'yînlerinde küfelâ-yı kaviyyeye rabtolunmak ve küfelânın beher altı ayda iktidâr-ı mâlileri tahkik ve tefahhusla içlerinde servetine nakise ve zevâl târi olanların yerine diğer muteber kefil alınmak usûl ve nizâmı iktizâsından bulunmasıyla beraber iktidâr-ı malîsi matlab-ı mîrîyeyi tesviyeye kafi olmayan küfelânın kabûlünden dolayı matlab-ı mezkûre bu makuleleri bilâ-tahkik kefâlete kabûl edenlerden tazmînen istifa oluna gelmekte olduğundan küfelânın tahkik-i servet ve iktidârları Rüsûmat nâzır ve müdîrlerince ehemm ve mültezim olup nâzır ve müdîrler ise bulundukları mahallerin yerlisinden olmadıkları cihetle küfelâ-yı merkûmenin ahvali kendilerince bi-hakkın ma'lûm olamamaktan nâşî alınan kefâlet senetleri Dersaâdet'de dahi câri olduğu üzere mahalleri mahâkim-i ticareti taraflarından ve muhâkeme-i ticaret olmayan yerlerde mecâlis-i idâre câniblerinden tasdîk ettirilmekte olduğu hâlde mahâkim ve mecâlis-i mezkûreden bazıları tahkik-i ahvâl-ı küfelâya nizâmen mecbûr olmadıklarından bahisle izhâr-ı imtinâ' etmekte ve bu cihetle kefâlet husûsunda husûl-i itmînân ve emniyet kesb-i usret eylemekte olduğu bazı Rüsûmat Nezâretleri'nden iş'âr olunmuş ve vâkıa küfelânın tahkik-i ahvâli nuzzâr ile müdîrlerin vezâif-i mahsûsalarından bulunmasıyla bundan birinci derecede onlar mes'ul tutularak hatta bu yüzden tazmînâta dahi uğratılmakta bulunduklarından küfelânın tahkik-i ahvali için hükûmetin muâvenetini talep de hakları görünmüş ve Dersaâdet'çe kefâlete rabt olunan me'mûrînin kefâlet senetleri dahi ticaret kançılaryası cânibinden bilâ-imtinâ' tasdîk edilmekte bulunmuş olduğundan bâdema taşralarca

alınacak küfelânın hîn-i ahz ve kabûlünde olan iktidâr-ı maliyesini tahkik ile senedât-ı mezkûrenin mahâkim-i ticaretten veyahut vilâyet ve livâ idâre meclisleri tarafından tasdîk olunması zımnında iktizâsının icrâ'sı husûsu bâ-tezkere-i halisî Bâb-ı-âlî cânib-i sâmisine arz ve iş'âr kılınmış idi. O bâbda bil-cümle Vilâyât-ı Celîle ile müstakilen idâre olunan mutasarrıflıklara hitaben tastir buyurulan evâmirname-i sami mahallerine li'ecli'-l îsâl fi 9 Rebiülevvel sene 1292 ve fi 3 Nisan sene 1291 (15 Nisan 1875) tarihli tezkere-i samiye ile irsâl buyurulmuş ve Meclis-i Rüsûmat'a bi'l-havâle mütâlaa olunduğunda hulâsa-i meâl-i âlisi taşralarda kefil îtasına mecbûr olan me'mûrînin kefâlet senetlerinin vilâyet ve livâ' idâre meclislerinin heyet-i umûmiyyesinin mühr-i zâtileri tahtında bulundurulması ve vilayetce emvâl-i mîrîyenin ahz ve sarfa me'mûr olanların kefilleri olup olmadığı yoklanarak kefili olmayanlardan hemen kefil ahzıyla beraber kefil ve senedi bulunanların içinde şayet me'mûriyyeti tagyîr ve tebdîl edenler olup da hâlâ eski kefâlet senediyle iktifâ' olunanlar var ise bunların dahi hemen tecdîdi ve küfelânın içinde itibarına halel gelmiş veyahut adem-i kifâyeti tahakkuk etmiş olanlar bulunur ise tebdîlleri sûretlerinin mahallerince usûl ittihâzı ve bunun tamami-i icrâ'sı için her altı ayda da bir kere kefâlet yoklamasının icrâ'sı hakkında mukaddema bil-cümle me'mûrîn-i mülkiyeye teblîgat îfâ kılınmış ve Rüsûmat Me'mûrları'nın kefâlet husûsunda me'mûrin-i mülkiye ve maliyeden farkları olmadığı derkâr bulunmuş olduğundan taşralarda me'mûrîn-i rüsûmiyye için alınacak küfelâ hakkında dahi ba'de-zîn usûl-i meşrûha dâiresinde îfâ-yı muâmele edilmesi irâde-i aliyyesini şâmil olduğu anlaşılmış olduğuna ve evâmirname-i sami-i mezkûrdan dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin iki vilâyete hitaben yazılanı matviyyen ve mekşûfen tesyîr-i savb-ı vâlâları kılındığına binâen mezkûr emirnâme-i sâmi nezâretçe defter-i mahsûsa bâde'l-kayd mahallerine irsâliyle mücîb-i âlisi vechile ba'de-zîn mahallerince umûr-ı rüsûmiyyeye ta'yîn olunacakların irâe edecekleri kefillerden alınacak kefâlet senetlerinin vilâyet ve livâ' idâre meclislerinin heyet-i umumesinin mühr-i zâtiyeleri tahtında olarak tasdîk ettirilmesi ve böyle tasdîksiz kefâlet senetleri hiçbir Rüsûmat İdâresi cânibinden kabûl olunmaması ve her altı ayda bir kere küfelânın tahkik-i ahvali idârelerce öteden beri ve kaide-i mer'iyyeden bulunduğu hâlde kaide-i mezkûre bu kere bir mertebe daha teyit etmiş olduğundan buna kemâliyle riâyet ve i'tinâ' ve bir de işbu irâde-i aliyye küfelânın tahkik-i ahvali maddesinde nâzır ve müdîrlerin vezâif-i muayyenelerini kat'â tahfîfe medâr olamayıp yalnız emr-i tahkik de irâe-i teshîlâttan ibâret demek olacağından ve bu bâbda tabassur ve dikkat de zinhâr zühûl edilmemesi ve maa-hazâ el-yevm mevcûd ve müstahdem olan bil-cümle Rüsûmat müdîr ve me'mûrlarıyla

ketebe ve hademesinin mahfûz olan kefâlet senetleri hükümlerinin dahi taht-ı tasdîke aldırılması lâzım geleceğinden bunların dahi yoklama usûlü müddetinin hulûlünde îcâb-ı icrâ' ettirilip öyle hiçbir kefâlet senedinin tasdîksiz kalamaması esbâbının istikmâl olunması lüzûmu meclis-i mezkûrdan ifâde olunmuş ve keyfiyyet sûret-i tamimde olarak diğer Rüsûmat Nezâretleri'ne dahi bildirildiği misillû bu bâbda cânib-i muhasebeye de ma'lûmât verdirilmiş ve binâberîn işbu tahrîrât-ı muhlisinin zîr-i nezâret-i vâlâlarında kâin bil-cümle Rüsûmat İdâreleri'nin adedine nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası dahi matviyyen tesyâr kılınmış olduğundan bunların bâ mücîb mezkûr idârelere isrâsıyla ahkâm-ı mündericesine tevfîk hareket ettirilmesi husûsuna himmet buyurmaları, fi 29 Rebiülevvel sene 1292 ve fi 23 Nisan sene 1291. (5 Mayıs 1875)

68 **Rüsumat nazır, merkez müdürü, muhasebe başkatibi, sandık emini ve pul memurlarına ait kefalet senetleri ile kolcu ve kantarcılar dışındaki tüm memurların kefalet senetlerinin Düyûn-ı Umumiyye Genel Merkezinde saklanacağı, alındığı esnada muteber olan kefalet senetlerinin sonradan bu özelliklerini kaybetmesi durumunda yeni ve sağlam kefiller bulunarak yenilenmesi, Dersaâdet gümrük ve idarelerinin nazır ve müdürleri ile taşra Rüsumat nazırlarının bizzat kendilerinden istenilen kefillere ait kontrol ve yoklama işlemlerinin sözkonusu kurum meclislerince, diğer tüm çalışanlara ait kefalet yoklamalarının ise sözkonusu idarelerde bulunan ilgili memurlarca yürütüleceği, yeni atanan memurların sağlam bir kefil ve kefalet senedi getirmedikçe işe başlatılmaması, 10 gün içinde kefil getiremeyen memur adayı yerine yeni memur alınması ve bu durumun telgraf ve yazı ile genel merkeze iletilmesi, bu kefillerin altı ayda bir yoklanması, ölen veya mali gücünü kaybedenler yerine yeni kefil istenmesi, bir değişiklik yok ise kefalet senetlerinin arkasına yoklama ile ilgili not düşülmesi.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede Rüsûmat müdîr ve me'mûrlarıyla ketebe ve hademesi kefâlâsının her nerede alınmış ise senedâtının orada hıfz olunmasına dair muharrer maddeye atfen gösterilen fi 2 Şaban sene 1284 (29 Kasım 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin hükmü "nâzır ve merkez müdîrleriyle muhasebe başkatipleri ve sandık eminleri ve Pul Me'mûrları kefâlet senedâtının Nezâret-i Umûmiyye'de ve kolcu ve kantarcılardan mâ-adâ me'mûrîn ve saire kefâlet

senedâtının dahi nezâret ve merkez müdîriyyetlerinde hıfz olunması" hakkında olan (80) numaralı ve fi 18 Teşrînisânî sene 1306 (30 Kasım 1890) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile feshedildiği cihetle mezkûr fi 2 Şaban sene 1284 (29 Kasım 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Rüsûmat müdîr ve me'mûrlarıyla ketebe ve hademesi küfelâsının her nerede alınmış ise senedâtının orada hıfzı ve küfelâ-yı merkûme içlerinden alındığı vakit muktedir iken sonradan iktidârına halel gelmiş veyahut vefât eylemiş olanları bulunur ise hemen vakit geçirilmeyerek yerlerine diğer muktedir kefiller alınması ve böyle kefil irâesine muktedir olamayanlar hizmetlerinden ihraç ile yerlerine münâsibleri konulması ve teferruat-ı sairesi fi 2 Şaban sene 1284 (29 Kasım 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile bildirilmiş olduğu hâlde buradan taşralara ta'yîn ve i'zâm olunanlardan bazıları kefâlet senetlerinin mahallerince ahzına her nasılsa devam ve riâyet olunmayıp burada kefil alınmaya başlanılmış ise de buraca alınan kefillerin mahall-i ikametleri bilinemeyip mekfûlleri dahi taşralarda bulunmaları cihetle her altı ayda bir defa buldurulup tahkik-i ahvalleri emrinde müşkilât görülmekte olmasına mebnî bu müşkilâttan vareste olunmak ve kefil-i mekfûlün ve idâre dahi kefilin ahvaline ale-d-devâm vakıf ve muttali' olmak üzere bâdema yalnız Dersaâdet gümrük ve idâreleri nâzır ve müdîrleriyle taşra Rüsûmat Nâzırları'nın zatlarından alınacak kefillerin ahzı ve yoklamalarının icrâ'sı meclis-i mezkûr ma'rifetiyle îfâ olunup Dersaâdet'de bulunan gümrük ve idârelerde müstahdem me'mûrîn ve ketebenin kefilleri mensûb oldukları nezâret ve idârelerce alınması ve taşra nezâret merkezinde müstahdem me'mûrîn ile mülhakat müdîrlerinin kefilleri nâzırlar ve müdîriyyetler merkezlerinde müstahdem me'mûrîn ile bunların mülhakatlarında olan İdâreler me'mûrlarının müdîrler ve mezkûr idârelerin sair maiyyet-i me'mûrîn ve hademesinin kefilleri dahi me'mûrlar ma'rifetleriyle ahz olunması ve gerek buradan ta'yîn ve i'zâm olunan ve gerek taraf-ı vâlâlarından intihâb ve ta'yîn edilen me'mûrların mahall-i me'mûriyyetlerine vusüllerinde şâyân-ı kabûl kefil irâe etmedikçe umûr-ı me'mûrelerine mübâşeret ettirilmemesi ve bunlar vusûllerinden nihâyet 10 gün zarfında kefil veremedikleri hâlde eğer bu makule kefil veremeyen me'mûr oraca mensûb ise yerine kefil verebilecek diğerinin intihâb ve ta'yîniyle asaletinin istîzân ve eğer buradan nasb ve i'zâm kılınmış olanlardan ise yerine âheri i'zâm edilmek için keyfiyyetin telgrafla iş'âr ve beyân kılınması ve bu kefillerin her altı ayda bir defa keyfiyyet iktidârları ale-l-usûl tahkik ile iktidârlarına halel gelmiş veyahut vefât etmişleri görülür ise yerlerine diğer muktedirleri alınması ve böyle bir hâl olmayıp da kefilin ibkası takdîrinde yoklanıldığının tahrîrât-ı umûmiyye-i mezbûre mücîbince

senetleri zâhirine şerh ve temhîr olunması ve bir de kefillerin yoklanılması beheme-hâl altı mahdan altı maha münhasır tutulmayıp küfelâ-yı merkûmenin hâl ve iktidârları her-bâr nazar-ı teftişten bırakılmayıp içlerinden birinin iktidârına halel geldiği veya vefât eylediği haber alındığı anda altı ayın hitâmına bakılmayarak hemen yerine diğer muktedirinin alınması husûslarının ta'mîmen iş'ârı meclis-i mezkûrdan ifâde olunmuş ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı muhlisenin 40 kıt'ası leffen irsâl kılınmış olmakla bunların mezkûr idârelere isrâ'sıyla ber minvâl-i muharrer iktizâsının icrâ'sına himmet buyurmaları, fi 9 Muharrem sene 1294 ve fi 12 Kânûnusânî sene 1292. (24 Ocak 1877)

69 Düyûn-ı Umumiyye memurlarından bazılarının zimmet suçu işledikleri ve bu zimmetlerini ödemeksizin izlerini kaybettirdikleri, memur kefillerinin resmi takip yapılmadıkça yükümlülüklerini yerine getirmeyeceklerini beyan ettikleri, bu durumun ortadan kaldırılması amacıyla memurların kefalete bağlanması sırasında aşağıda bulunan kefalet senedinin mühürletilerek alınması ve kefillerin altı ayda bir yoklanması bu evraklara onar kuruşluk damga pulu yapıştırılarak pulların iptal edilmesi.

Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları'ndan bazıları inde'l-muhasebe vet-tedkik zuhûr eden zimmet vesair ilişiklerini tesviye etmeksizin öteye beriye sıvışıp gaybûbet eylemekte ve kefillerine mürâcaât olunduğunda dahi mekfûllerin bizzat huzuruyla rü'yet-i muhasebe ve icrâ'-yı muhâkeme olunmadıkça bir para veremeyeceklerini beyân ile hukuk-ı idârenin istihsâlinde müşkilât görülmekte olduğundan bâdema buna mahal kalmamak üzere tebdîlat vukuu' ile me'mûrların kefâlete rabtında alınacak kefâlet senetlerinin ber-vech-i âtî gönderilen numûnesi mücîbince mühürlettirilerek alınması ve bir de altı ayda bir kere me'mûrînin küfâlası yoklattırılarak keyfiyyet-i servet ve iktidârları için mahalleri meclislerinden istihsâli mukteza-yı nizâmdan olan senedâttan bulunduğu cihetle mezâbıt-ı mezkûrenin Resm-i Damga'ya tabiiyeti îcâb edeceği bu kere Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden şerefmevrûd fi 8 Safer sene 1302 ve fi 14 Teşrînisânî sene 1300 (26 Kasım 1884) tarihli tezkere-i aliyyede emr ve iş'âr buyurulmasına ve Dersaâdet'ce küfâlanın musaddaklarından alınmakta olan varakaların numûnesi dahi zîrde gösterildiği vechile leffen irsâl kılınmasına mebnî işbu yoklama maddesinin dahi nizâmnâme-i mahsûs (67) numaralı ve fi 23 Nisan sene 1291 (5 Mayıs 1875) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye müdericâtına tevfikân her altı ayda bir defa icrâ'sıyla beraber musaddaklardan

ber-mu'cib-i numûne alınacak olan varaka zîrine dahi irâde-i mezkûreye tevfîkân onar kuruşluk pul vaz'ıyla üzerlerinin heyet-i meclis mühürleriyle ibtâlen tahtîm ettirilmesi husûslarının usûl ittihâzı zımnında keyfiyyet ta'mîmen Düyûn-ı Umûmiyye Nezâretleri ile merkez müdîriyyetlerine iş'âr ve işbu tahrîrâtımızla bâlada muharrer iki kıt'a numûnenin mülhakatınızın adedine nisbetle 40 kıt'ası açıktan postaya verilerek tesyâr kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mülhakat-ı mezkûreye irsâliyle her tarafta ba'de-zîn ona göre icrâ'-yı muâmele kılınması, fi 13 Rebiülevvel sene 1302 ve fi 19 Kânunuevvel sene 1300. (31 Aralık 1884)

Kefâlet Senedi Numûnesi

Umûr-ı maliyeye müteallik mevâdda me'mûr ta'yîn olunacaklar emvâl-i mîrîyeyi bir cihetle çürütmeyerek me'mûr oldukları husûsda ibrâz-ı müesser sıdk ve istikamet etmek üzere muteber ve mutemed kefil irâe etmedikçe me'mûr ta'yîn olunmaması iktizâ-yı irâde-i seniyyeden bulunmuş ve bu defa filan Efendi Düyûn-ı Umûmiyye İdâre-i aliyyesi cânibinden filan Düyûn-ı Umûmiyye me'mûriyyetine nasb ve ta'yîn buyurulmuş olmasıyla mûmâileyh umûr-ı mevkûlesinde sıdk ve istikamet etmeyip de zimmetine gerek Düyûn-ı Umûmiyye hâsılatıyla Hazine-i Celîle namına cibayet olunacak hâsılat-ı ma'lûme ve hububat a'şâr bedelâtı misillû kâffe emvâl-i mîriyeden ve gerek Tekâüd Sandığı aidâtından akçe geçirir veyahut sû-i harekette bulunarak yüzünden Düyûn-ı Umûmiyye İdâre-i aliyesine muzırre terettüb edecek olur ise bu zimmet ve zararın tamamen ve kâmilen tesviye ve îfâsına ve hasb-el-iktizâ' infisâli vuku' bulup da muhasebesini rü'yet etmeksizin gaybûbet eder veyahut esna-yı me'mûriyyetinde veya infisâlinde hâl vuku' bulur ise idâre-i mezkûre cânibinden kuyut ve defâtir-i resmiyye mücîbince dermiyân edilecek zimmeti derhal depozito tarîkiyle îtâ ve teslim eyleyerek ba'de hesâbının rü'yetinde tebeyyün ve tahakkuk edecek zimmetinden mahsubunun icrâ'sına müteahhid ve kefîl-bi-l-mâl olduğumu mübeyyin işbu senet-i acizanem terkim ve bi't-tahtîm takdim kılındı.

Memurin-i maliyeye kefalet edenlerin tahkik-i ahvalini mutazammın musaddaklarından alınacak varaka numunesi.

Kefilin İsmi	*Sınıf ve memuriyyeti*	*Kefâlet senedini tasdik edenlerin isim ve şöhreti*

Tasdik-i senet edenlerden sual	*Verecekleri cevab*
Kefil el-yevm ne ticaret ve sanattadır?	
Kefilin evvelce vermiş olduğu kefa'let senedi tarihi olan 1306 senesi Mart'ının birinci gününde musaddak olan servete bu gün tamamıyla mâlik midir ve şimdiki hâlde serveti ne derecededir? *Vekaleti muteber midir?*	
Me'mûrîn-i maliyeye kefâlet edenlerin her altı ayda bir defa servet ve iktidârlarının tahkiki karâr-ı vaki iktizâsından olmasına binâen filan Düyûn-ı Umûmiyye me'mûru filan efendiye kefâlet eden bâlada ismi muharrer kefilin ahvâli hakkında bâlada hane-i mahsûslarındaki suallerin cevaplarını hizâlarında açık olan cevap hanelerine bi't-terkim zîrinde mahall-i mahsûs temhîr edilecektir.	*Kefil-i mûmâileyhin ahval-i hazırası bâlada hane-i mahsûslarına işaret edildiği vechile olduğunu tasdik eylerim.*

70 Memuriyete atanacak kişilerden istenilen kefalet senetlerinde kefillerin ikametgahlarının yanı sıra yaptıkları işinde belirtilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye me'mûriyyete ta'yîn olunacaklardan alınacak kefâlet senedâtında kefillerin mahall-i ikameti ile sanatlarının gösterilmesine dair olduğu gibi me'mûriyyete ta'yîn olunacaklardan alınacak eşgal varakalarında kefillerinin mahall-i ikameti ile sanatlarının gösterilmesi maddesini dahi şâmil bulunduğu cihetle bu tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuanın birinci bâbının birinci kısmında

(35) numara ile murakkam olduğundan ind-el-hâce mezkûr numaraya mürâcaât olunmak iktizâ' eder.

71 Rüsumat memurlarının kefillerinin isimlerini ve diğer bilgilerini içeren listelerin altı ayda bir düzenlenerek genel merkeze gönderilmesi, zimmet suçu işleyen memurlar hakkında valiliklerin her altı ayda bir bilgilendirilmesi.

Rüsûmat Me'mûrları'ndan alınacak kefillerin vilâyet ve livâ idâre meclisleri heyeti tarafından tasdîk-i itibarlarıyla beraber me'mûrîn-i mülkiye ve Maliye küfelâsı misillû altı ayda bir kere yoklama usûlünün icrâ'sı ve teferruât-ı sairesi (67) numaralı ve fi 23 Nisan sene 1291 (5 Mayıs 1875) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye-i halisî ile bildirilmişti. Me'mûrîn-i rüsûmiyyeden şimdiye kadar alınan kefillerin isim ve şöhretleri hükûmetlerce mechûl olup binâen aleyh yoklama usûlünün icrâ'sı Rüsûmat Nezâretleri tarafından küfelânın isim ve şöhretlerini mübeyyin her altı ayda bir defterle me'mûrîn-i mûmâileyhümin içinde zimmet-i mîrîleri zuhûr edenlere dair kezâlik altı ayda bir kere ma'lûmât îtasına mutavakkıf olduğundan bahisle icrâ'-yı îcâbı bu kere bazı tarafın arz ve iş'ârı üzerine bâtezkere-i sâmiye emr ve iş'âr buyurulmuş ve me'mûrîn-i rüsûmiyyeden şimdiye kadar alınan kefillerin isim ve şöhretleri hükûmetlerce ma'lûm olamayacağından yoklama usûlünün icrâ'sı gayrıkâbil olduğu derkâr bulunmuş olduğundan bu bâbda dahil-i nezârette bulunan me'mûrîn-i rüsûmiyye küfelâsının isim ve şöhretlerini mübeyyin her altı ayda bir defterle me'mûrîn-i mûmâileyhümin içinde zimmet-i mîrîleri zuhûr edenlere dair kezâlik altı ayda bir kere Rüsûmat Nezâretleri tarafından hükûmet-i mahalliyeye resmen ma'lûmât i'tâ' kılınması ve me'mûrîn-i mûmâ'ileyhim küfelâsı ahval ve iktidârları tasdîk ettirilip cevap dahi alınması husûsunun ta'mîmen iş'ârı bi'l-havâle Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde olunmuş olmakla ber-vech-i muharrer icrâ'-yı iktizâsına himmet buyurmaları, fi 17 Cemâziyelevvel sene 1292 ve fi 9 Haziran sene 1291. (21 Haziran 1875)

72 Emekli Sandığı aidatlarını toplamak ve göndermekle sorumlu olan memurlarının bu paraları zimmetlerine geçirmeleri durumunda zimmet tutarının ne şekilde tazmin edileceği hususunun teminat senetlerinde açıkça belirtilmediği, kefalet senetlerine sandık aidatlarının da ödenmesine imkan sağlayacak şekilde kefalet şerhi düşülmesi.

Tekâüd Sandığı aidâtını tevkif ve irsâl ile mükellef olan me'mûrlardan emvâl-i emîriyeden zimmetlerine akçe geçirdikleri hâlde tazmîn edileceğine dair ahz

olunan kefâlet senetlerinde aidât-ı mezkûre hakkında sarâhat olmaması sandık hukukunun ziyâînı intac etmekte bulunduğundan bâdema aidat-ı mezkûreyi tevkif ve irsâle me'mûr olanlardan alınacak kefâlet senetlerine sandık aidâtını dahi zimmetlerine geçirmeyerek vakit ve zamanıyla sandığa irsâl edeceklerine dair kuyûd-ı lâzime derc olunmasının usûlu ittihâzı Şûrâ-yı Devlet karârı üzerine bi't-tensîb Hazine'ce ona göre muâmele-i lâzımenin îfâsı bâtezkere-i samiye emr ve izbâr buyurulmasıyla mücîbince bu bâbda me'mûrîn-i maliyeye teblîğ-i keyfiyyet olunduğu beyânıyla icrâ'-yı îcâbı Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden bi'l-vürûd Düyûn-ı Umûmiyye Komiserliği vasıtasıyla idâre-i halisiye teblîğ olunan tezkere-i aliyyede iş'âr buyurulmuş ve Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları'nın dahi aidât-ı mezkûreyi tevkif ve irsâl vazifesiyle mükellefiyetleri hasebiyle bâdema alınacak kefâlet senetlerine karâr ve irâde-i aliyye-i mezkûreye tevfîkân kuyûd-ı mezkûrenin dahi derc ettirilmesi mukteza olarak keyfiyyet bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine iş'âr işbu tahrîrât-ı umûmiyye-i halisinin zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle nüsah-ı matbû'asından 40 kıt'ası başkaca postaya teslîmen su-i vâlâlarına tesyâr kılınmış olduğundan bunların vusûlünde zikr olunan idârelere isrâsıyla bundan böyle her tarafta mücîbince îfâ-yı muâmeleye i'tinâ' olunması, fi 14 Cemâziyelâhir sene 1305 ve fi 15 Şubat sene 1303. (27 Şubat 1888)

73 Rüsûmat nazır, müdür ve memurlarıyla muhasebe başkatip ve sandık eminlerinin kefillerine ait yoklama işlemlerinin Genel Merkezce, diğer memurlara ve rüsûmat hademelerine ait yoklamaların nazırlar tarafından yürütülmesinin Dahiliye Nezaret-i Celîlesinden tüm valiliklerle yazı ile bildirildiği, bir İdarenin kitâbet ve sandık emâneti vazifelerini yürütmekte olan şaluslardan alınan kefalet senetlerinin de o yerdeki Düyûn-ı Umumiyye İdare meclislerince onaylanacağı.

Rüsûmat nâzır ve müdîr ve me'mûrlarıyla muhasebe başkatip ve sandık eminleri küfelâsının yoklama muâmelesinin Meclis-i İdâre'den ve diğer me'mûrîn ve hademe-i rüsûmiyye kefillerinin dahi nâzırlar tarafından icrâ'sı Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden mukaddemâ vilâyâta iş'âr buyurulmasıyla o vech ile iktizâsı îfâ kılınmakta ise de bir İdârenin kitâbet ve sandık emâneti vazifelerini rü'yet ve tesviyeye me'mûr ta'yîn olunanlardan alınan senedâtın meclis-i mezkûr tarafından tasdîk olunmamakta olduğu bazı Rüsûm-ı Sitte Nezâretleri'nden izbâr olunmuş ve Reji'nin teşkîlinden dolayı bazı küçülen idârelerimizde bu iki vazife birleştirilerek birer me'mûr ta'yîn kılınmakta ve bu

da kaide-i tasarrufa ve menâfi'-i Hazine-i Celîle'yi muhâfaza maksadına mebnî ihtiyâr olunmakta olup bu gibi elinde hâsılat akçesi bulundurulacak mühim me'mûrlar küfelâsının mecâlis-i mezkûreden tasdîk ettirilmesi ise lâzımeden bulunmuş olduğundan her cihette müşkilâta tesâdüf olunmamak üzere maa kitâbet sandık emânetine ta'yîn olunan me'mûrînden alınan kefâlet senedâtının dahi meclislerce tasdîk edilmesi hakkında bil-cümle Vilâyât-ı Celîle ile müstakilen idâre olunan mutasarrıflıklara ta'mîmen muharrerât-ı âlîye tastîri Mâliye Nezâret-i Celîlesi'ne bâ-tezkere arz ve iş'âr olunarak bu kere cevâben alınan fi 5 Temmuz sene 1300 (17 Temmuz 1884) tarihli tezkere-i aliyyede o vechile maa kitâbet sandık emâretine ta'yîn olunan me'mûrlardan alınan kefâlet senedâtının dahi mahalleri mecâlis idârelerinden tasdîk olunması hakkında bil-cümle vilâyet ile müstakilen idâre olunan mutasarrıflıklara tastîr buyurulan muharrerât-ı aliyyenin mahallerine li'ecli'l-irsal leffen gönderildiği iş'âr buyurulmuş ve mezkûr muharrerât-ı aliyyeden nezâret-i behiyyeleri dahilinde bulunan vilâyet ve mutasarrıflıkların adedince beş kıt'ası leffen tesyâr kılınmış olduğundan eğer nezâret-i behiyyeleri dâiresinde dahi maa kitâbet sandık emânetine ta'yîn olunanlar küfelâsının tasdîk-i kefâletleri husûsunda hükûmetlerce müşkilât gösterilip de gönderilen muharrerât-ı aliyyenin îtasına maslahaten lüzûm görünür ise mahallerine bi-l-i'tâ mücîbince îcâbının icrâ' ettirilmesi ve ammâ tasdîk-i küfelâ muâmelesi oraca yolunda cereyân edilip de lüzûm görünmez ise muharrerât-ı mezkûrenin bi't-tevkif îtasından sarf-ı nazar kılınması, fi 12 Şevvâl sene 1301 ve fi 23 Temmuz sene 1300. (4 Ağustos 1884)

Tahrîrât-ı Âlîye Sûreti

Rüsûmat nâzır ve müdîr ve me'mûrlarıyla muhasebe başkatip ve sandık eminleri küfelâsının yoklama muâmelesinin Meclis-i İdâre'den ve diğer me'mûrîn ve hademe-i rüsûmiyye kefillerinin dahi nâzırlar tarafından icrâ'sı Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden vuku' bulan emr ve iş'âr îcâbından olarak o vechile iktizâsı îfâ kılınmakta ise de bir İdârenin kitâbet ve sandık emâreti vazifelerini rü'yet ve tesviyeye me'mûr ta'yîn olunanlardan alınan senedâtın meclis-i mezkûr tarafından tasdîk olunmamakta olduğu bazı mahalden iş'âr kılınmış ve Reji'nin teşkilinden dolayı bazı küçülen Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'nde bu iki vazife birleştirilerek birer me'mûr ta'yîn kılınmakta ve bu da kaide-i tasarrufa ve menâfi'-i Hazine-i Celîle'yi muhâfaza maksadına mebnî ihtiyâr kılınmakta olup bu gibi elinde hasılât akçesi

bulundurulacak mühim me'mûrlar küfelâsının meclis-i mezkûre tasdîk ettirilmesi ise lâzimeden bulunmuş olduğundan her cihette müşkilâta tesâdüf olunmamak üzere mâa kitâbet sandık emânetine ta'yîn olunan me'mûrînden alınan kefâlet senedâtının dahi meclislerce tasdîk edilmesi lüzûmu Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmaniye Vâridât-ı Muhassasa İdâresinden bâ-tezkere iş'âr olunmuş ve sûret-i iş'âr emvâl-i mîrîyenin temin-i muhâfazası maksadına müstenid bulunmuş olduğundan mücîbince îfâ-yı muktezasının bil-cümle vilâyât ile müstakilen idârede bulunan mutasarrıflıklara izbârı vâridât idâre-i umûmiyyesinden ifâde ve o vechile her tarafa teblîğ-i madde kılınmış olunmakla vilâyet-i behiyyelerince dahi îcâb-ı hâlin icrâ'sı bâbında, fi 24 Ramazan sene 1301 ve fi 5 Temmuz sene 1300.(17 Temmuz 1884)

74 Kefâlet senetlerine 10 kuruşluk pul yapıştırılmasına devam edilmesi, yalnız kefillerin yoklanması sırasında Düyûn-ı Umumiyye İdare meclislerine harç verilmesine gerek olmadığı.

Kefâlet senetlerine 10 kuruşluk pul yapıştırılmakla beraber tasdîk için mukavelât muharrirliklerince yarım altın harç istîfâ' edilmekte olduğu hâlde bazı vilâyetçe altı ayda bir kere icrâ' olunan küfelâ yoklamasının Meclis-i İdârece hîn-i tasdîkinde dahi yarım altın harç alınmak istenildiğinden ve bu ise me'mûrînin mağduriyetlerini mücîb olacağından ve zaten kefâlet edeceklerin evsafıyla merci-i tedkiklerini ta'yîn eden kefâlet nizâmnâmesinde bunlardan harç alınacağına dair bir gûne kayd ve işaret olmayıp şimdiye kadar bu tasdîk mukâbilinde Mecâlis-i İdâre'ce harç istîfâ' olunduğunun vuku' dahi olmadığı cihetle küfelâ yoklaması tasdîkinin bilâ-harç icrâ'sı lâzım geleceğinden ona göre muâmele olunması Şûrâ-yı Devlet karârı iktizâsından bulunduğu Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden bildirildiği beyânıyla mücîbince muktezasının îfâsı Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden bâ-tezkere iş'âr buyurulmuş olduğundan me'mûrînin hîn-i ta'yînlerinde alınan kefâlet senetleriyle her altı ayda bir defa icrâ' olunacak küfelâ yoklamasında musaddaklardan alınacak varaka zîrine (69) numaralı ve fi 19 Kânunuevvel sene 1300 (31 Aralık 1884) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemiz mücîbince onar kuruşluk pul yapıştırılmasında devam ile yalnız küfelâ yoklamasının tasdîki için Mecâlis-i İdâreye harc verilmesi lâzım gelmeyeceğinin ta'mîmen iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Düyûn-ı

Umûmiyye ve Memlaha İdârelerinin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin 40 kıt'ası başkaca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olduğundan bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâsıyla mücîbince îfâ-yı muâmele olunması, fi 5 Şaban sene 1302 ve fi 8 Mayıs sene 1301. (20 Mayıs 1885)

75 Kefâletnâme belgelerinin idarelere ilk teslimi aşamasında yazı işlerince 50 kuruş harç alınması, bunun dışında gerek yoklamalar gerekse ilk müracaatlar aşamasında Düyûn-ı Umumiyye İdare meclislerince harç alınmaması.

Kefâletnâmelerin bidâyet-i tasdîkinde bermücîb-i nizâm mukavelât muharrirliklerince yalnız 50 kuruş harc alınıp Meclis-i İdârece gerek bidâyeten ve gerek yoklama esnasında ve mukavelât muharrirliklerince yalnız yoklama esnasında emr-i tasdîk bilâ-harc îfâ edilmek üzere Meclis-i İdârece musaddak olan kefâletnâmelerin bidâyeten mukavelât muharrirlerine dahi tasdîk ettirilmesinin usûl ittihâzı hakkında Şûrâ-yı Devlet'çe verilen karârın tebliğine dair Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden mevrûd ve sûreti zîrde münderic tezkere-i âlîye iktizâsından bulunmuş ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin mülhakatın adedine nisbetle nüsah-ı matbû'asından 40 kıt'ası başkaca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olduğundan bunların vusûlünde zikr olunan idârelere isrâ'sıyla her tarafta mücîbince muâmeleye dikkat ve i'tinâ' ettirilmesi esbâbının istikmâline himmet buyurmaları, fi 18 Recep sene 1303 ve fi 10 Nisan sene 1302. (22 Nisan 1886)

Tezkere-i Âlîye Sûreti

Kefâlet Nizâmnâmesi'nin 2. maddesi hükmünce kefâlet senetleri ya Meclis-i İdâre veyahut mukavelât muharrirleri tarafından tasdîk olunmak lâzım gelir ise de Meclis-i İdârece musaddak bir kefâletnâme ile mekfûlün zimmetinden dolayı kefile mürâcaât vukuunda kefâletnâmenin ahkâm-ı Umûmiyyesi mukavelât muharrirliklerince musaddak olmamasından dolayı Mahâkim-i Nizâmiyyece sübût-ı kefâlete ihtiyaç gösterilerek işin tehirâta uğraması melhûz olduğundan bâdema kefâletnâmelerin bidâyet-i tasdîkinde bermücîb-i nizâm mukavelât muharrirliklerince yalnız 50 kuruş harc alınıp Meclis-i İdârece gerek bidâyeten ve gerek yoklama esnasında ve mukavelât muharrirliklerince yalnız yoklama esnasında emr-i tasdîk bilâ-harc îfâ edilmek üzere

Meclis-i İdârece musaddak olan kefâletnâmelerin bidâyeten mukavelât muharrirlerine dahi tasdîk ettirilmesinin usûl ittihâzı Şûrâ-yı Devlet karârı iktizâsından olarak keyfiyyetin Adliye Nezâret-i Celîlesi'ne de bildirildiği beyân-ı alisiyle Hazine'ce dahi îfâ-yı muktezası şerefvârid olan fi 10 Mart Sene 1302 (22 Mart 1886) tarihli buyruldu-yı alide emr ve irade buyurulmuş olduğundan bermücîb-i karâr ve irâde-i icrâ'-yı îcâbı vâridât idâre-i umûmiyyesinin ifâdesiyle bil-cümle vilâyât ile devâir-i saireye bildirilmesinin idâre-i behiyyelerince dahi berminvâl-i muharrer îfâ-yı muktezası bâbında, fi 4 Recep sene 1303 ve fi 27 Mart senc 1302. (8 Nisan 1886)

76 Kefâlet senetlerinin tasdîki sırasında maaşı 100 kuruş ile 300 kuruş arasında olan memur ve katipler ile geçici olarak istihdam edilen memur ve katiplerden 50 kuruşluk onay harcının alınmayacağı.

Kefâletnâmelerin bidâyet-i tasdîkinde bermücîb-i nizâm mukavelât muharrirliklerince yalnız 50 kuruş harc alınıp Meclis-i İdârece gerek bidâyeten ve gerek yoklama esnasında ve mukavelât muharrirliklerince yalnız yoklama esnasında emr-i tasdîk bilâ-harc îfâ edilmek üzere Meclis-i İdârece musaddak olan kefâletnâmelerin bidâyeten mukavelât muharrirlerine dahi tasdîk ettirilmesi hakkında Şûrâ-yı Devlet'çe verilen karâr (75) numaralı ve fi 10 Nisan sene 1302 (22 Nisan 1886) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile teblîğ ve iş'âr kılınmış idi. İşbu karârdan 100 kuruştan 300 kuruşa kadar maâş ve avâidle sûret-i muvakkate de istihdâm olunan me'mûrîn ve ketebe ve sairenin istisnasıyla bunların kefâlet senetlerinin mukavelât muharrirliklerince meccânen tasdîk'i şûra-yı mezkûr karârı iktizâsından olduğu bu kere Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden cânib-i komiserliğe ve oradan dahi Meclis-i İdâre ma'rifetiyle Nezâret-i Umûmiyye'ye verilip sûreti zîrde derc edilen buyuruldu-yı âlî iktizâsından bulunmuş ve keyfiyyet diğer nezâret ve merkez müdîriyyetlerine bildirildiği misillû işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası ayrıca postaya tevdien irsâl kılınmış olduğundan bunların bâ-mu'cib Mülhakat İdâreleri'ne israsıyla oraca dahi minvâl-i meşrûh vechile îfâ-yı muâmeleye himmet buyurulması ve fakat bu karâr yalnız tasdîk harcı olduğundan kefâletnâmelere kemâ-kân onar kuruşluk pul yapıştırılmasında devam olunması, fi 26 Muharrem sene 1304 ve fi 13 Teşrinievvel Sene 1302.

(25 Ekim 1886)

Şûrâ-yı Devlet Tanzimat Dâiresi'nin Mazbatası Sûreti

Nizâmen tasdîk-i kefâlete me'zûn olanlar tarafından musaddak kefâletnâmelerin ahkâm-ı umûmiyyesi mukavelât muharrirliklerince musaddak olmadıkça mahâkim-i nizâmiyyece sübût-ı kefâlete ihtiyac gösterilerek maslahatın tehirâta uğraması melhûz olduğuna dair adliye nezâretinden sebk eden iş'âr ve Tanzimat Dâiresi'nden tanzîm ve takdim kılınan mazbata mücîbince o gibi kefâletnâmelerin bâdema mukavelât muharrirlerine dahi tasdîk ettirilmesi ve fakat bir kefâletnâme için iki yere harc îfâsı me'mûrîne ağır geleceğinden emr-i tasdîk için Mecâlis-i İdâre'ce hiç harc alınmayıp mukavelât muharrirliklerince dahi yoklama tasdîki meccânen icrâ' edilmek üzere yalnız bidâyet-i tasdîk de yarım lira harc alınması hakkında ittihâz olunan karârdan 100 kuruştan 300 kuruşa kadar maâşla sûret-i muvakkatede istihdâm olunan me'mûrîn ve ketebenin istisnası yani bu misillûlere ait kefâletnâmelerin mukavelât muharrirliklerince bidâyeten dahi meccânen tasdîki lûzumunu hâvî maliye nezâretinin Şûrâ-yı Devlet'e havâle buyurulan teskiresi Tanzimat Dâiresi'nde kıraat olundu.

Vakı'a o makule cüzî maâş veya ücret ile muvakkaten istihdâm olunacak me'mûrîn ve ketebenin zikr olunan senet harcını vermekten imtinâ' edecekleri ve bu hâlin maslahata da tabi-i sekte îrâs eyleyeceği cihetle hem usûl-i mezkûrenin ittihâzından maksûd olan faide-i inzibatiye ihlâl edilmemek ve hem de suûbet ve müşkilata mahal kalmamak ve me'mûrîn-i saire kefâletnâmeleri için karâr-ı vaki dâiresinde harc-ı tasdîk alınmak üzere yalnız o makule maâş ve avâidi 300 kuruşa kadar cüzî olan muvakkat me'mûr ve ketebe ve sairenin kefâlet senetlerinin mukavelât muharrirliklerince meccânen tasdîki muvâfık-ı maslahat olacağından bermücîb-i istîzân îfâ-yı muktezasının adliye nezâretine tebliğ ve maliye nezâretine dahi ma'lûmât îtası tezekkür kılındı o bâbda emr ü ferman hazret-i minlehü'l-emrindir, fi 12 Zilkade Sene 1303 ve fi 31 Temmuz sene 1302. (12 Ağustos 1886)

Buyruldu-yı Âlî Sûreti

Şûrâ-yı Devlet Tanzimat Dâiresi'nin sûreti bâlâda muharrer mazbatası mücîbince icrâ'-yı îcâbı Adliye Nezâret-i Celîlesi'ne bildirilmiş olmakla Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden icrâ'-yı îcâbına himmet buyurulmak, fi 17 Zilkade sene 1303 ve fi 5 Ağustos sene 1302. (17 Ağustos 1886)

77 Kefillere ait senetlerin Dersaâdet yazı işlerince onaylanmasından önce kefillerin ne kadar kıymette ve ne çeşit gayrimenkule sahip olduklarının emlak ve tapu idarelerinden araştırılması, Düyûn-ı Umumiyye idarelerince de aynı uygulamanın yapılması.

Dersaâdet'çe alınan me'mûrîn küfelâsının iktidâr-ı malilerini Dersaâdet mukavelât muharriri tasdîk etmezden evvel bunların kaç kuruş kıymetinde ne nevi emlâka mutasarrıf olduklarını emlâk ve tapu idârelerinden tahkik ile ondan sonra tasdîk etmekte olduğu hâlde taşrada bulunan mukavelât muharrirleri emr-i tasdîki bu yolda icrâ' etmeyerek yalnız kefâlet senetlerindeki mühürler küfelânın zât mühürleri olduğunu tasdîk ile iktifâ' eylemekte olup halbuki taşradaki me'mûrların zimmetleri zuhûru ile küfelâsına mürâcaât îcâb ettiğinde ekserî adem-i iktidâr çıkarak bu cihetle pek çok müşkilâta uğranılmakla beraber vâridâtça dahi zayiat görülmekte bulunmuş olduğuna ve şu muâmele-i tasdîkiye taşrada bulunan mukavelât muharrirleri tarafından dahi Dersaâdet'de cereyân eden muâmeleye tatbîk edilmiş olsa muâmelâtça husûl-i müsâvât ve emr-i kefâletçe dahi teminatı mûcib olacağı derkâr bulunduğuna mebnî bâdema taşralarca alınan Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları küfelâsının dahi mukavelât muharrirleri şimdiki gibi yalnız senetlerdeki mühürlerin zât mühürleri olduğunu tasdîk ile iktifâ' etmeyip de Dersaâdet'de olduğu gibi evvel emirde kefillerin kaç kuruş kıymetinde ve ne nev'î emlâka mutasarrıf olduklarını mahalleri emlâk ve tapu idârelerinden bi't-tahkik ondan sonra tasdîk eylemelerinin usûl ittihâzı husûsunun taşrada bulunan adliye me'mûrlarına tebliğ zımnında Adliye Nezâret-i Celîlesi'ne iş'âr-ı keyfiyyet buyurulması Mâliye Nezâret-i Celîlesi'ne yazılmıştı. Bu kere alınan fi 2 Teşrinievvel sene 1302 (14 Ekim 1886) tarihli tezkere-i cevâbiyede me'mûrîne kefâlet eden eşhâsın servetleri Meclis-i İdâre tarafından tahkik ve tasdîk olunduğu gibi mukavelât muharrirleri cânibinden dahi bunların servet ve iktidârlarının tahkik ve tasdîki lâzım geleceği mahâkime tebliğ olunmak

üzere Adliye Nezâret-i Celîlesi'nden bil-cümle Mahâkim-i İstinâfiye müddeî-i umûmîliklerine icrâ'-yı tenbîhât ettirildiği iş'âr buyurulmuş ve keyfiyyet idârelerimizce ma'lûm olarak bâdema ona göre muâmele olunmak üzere sûret-i hâl bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye Nezâretleri ile merkez müdîriyyetlere iş'âr ve işbu tahrîrât-ı umûmiyye-i muhibbiyenin nüsah-ı matbû'asından nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin idârelerin adedine nisbetle 40 kıt'ası başkaca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olmakla birer nüshasının bâmücîb mezkûr idârelere irsâliyle her tarafta o vechile cereyân-ı muâmeleye i'tinâ' ve dikkat buyurulması, fi 29 Muharrem sene 1304 ve fi 16 Teşrinievvel Sene 1302. (28 Ekim 1886)

78 Bazı idarelerin gayrimenkul cins ve kıymet şerhi düşülmemiş olan kefalet senetlerini kabul etmediği, ancak servet ve güçlerinin yeterli olduğuna inanılan kişilere ait kefalet senetlerinde bu kurala uyulmayacağı.

Kefâletnâmelerin mukavelât muharrirliklerince sûret-i tasdîki hakkında yazılan (77) numaralı ve fi 16 Teşrinievvel sene 1302 (28 Ekim 1886) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizde alet-tarikü'l-hikâye münderic bulunan ibârata istinâden bazı taraflarca kefillerin kaç kuruş kıymetinde ne nevi emlâka mutasarrıf oldukları gösterilmeyen tasdîklerin kabûl edilmemekte olduğu haber alınmış ve halbuki bu cihet musaddaklara ait vazife olup çünkü yalnız servet ve iktidârları mevcûd ve kâfî olduğu musarrah olan tasdîklerin bil'âhire mes'uliyeti tamamıyla musaddaklara râci' olacağı cihetle bunların haliyle kabûlü tabii bulunmuş olduğuna mebnî bâdema bir güne müşkilât veya kalleşlik vuku'una sebebiyet verilmemek üzere mezkûr kefâletnâmelere Adliye Nezâret-i Celîlesi'nden mahâkim-i istinâfiye müddeî-i umûmîliklerine yazılıp bir sûreti bu kere leffen gönderilen tahrîrât-ı aliyyede dahi muharrer olduğu vechile mukavelât muharrirlikleri cânibinden küfelânın yalnız servet ve iktidârlarının tasrîhiyle edilecek tasdîklerin bi'l-kabûl mezkûr muharrirlerle Mecâlis-i İdâre taraflarından kendilerine kanaat gelmek için emlâk kalemlerinden edecekleri suallere idârelerimizce müdâhale olunmaması lâzım geleceğinin tekraren ve ta'mîmen izahı tensîb olunmuş ve keyfiyyet sair Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine bildirildiği misillû işbu tahrîrâtın nüsah-ı matbû'asından 40 kıt'ası dahi postaya tevdîan tesyîr-i sû-yi vâlâları kılınmış olmakla bunların mülhakata irsâliyle her tarafta ona göre îfâ-yı muâmeleye himmet buyurmaları, fi 24 Muharrem sene 1305 ve fi 30 Eylül sene 1303. (12 Ekim 1887)

79 Memurlara kefil olan kişiler tarafından verilen kefalet senetlerine kefillerin tasarrufunda bulunan gayrimenkulün rayiç değerinin yazılarak vergi idarelerince onaylanması, bir memura kefil olanların başka bir konudan dolayı başka bir memura kefil olamayacağı, kefalet senetlerine ait bilgilerin kefillerin tapu kayıtlarına şerh düşülmesi, bir memura kefil olan kişinin mülk ve serveti o kefalet için gereken miktarı aşmadığı taktirde önceki kefaletleri devam etmek kaydıyla bakiye kalan kısmın diğer bir memurun kefaletinde veya a'şâr ve sair işlere ait kefaletler için kullanılabileceği.

Me'mûrîne kefâlet edenler tarafından verile gelen kefâlet senedâtı zuhûrlarına küfelânın taht-ı tasarruflarında bulunan emlâkın mukaddir ve kıymeti vergi idârelerinden kayd ve terkim olunduğu gibi defterlerdeki küfelâ esâmîsi bâlâlarına da keyfiyyet-i kefâlet derc ve teşric olunmakta olmasına nâzaran bir me'mûra kefil olanların diğer husûs için başkasına da kefâleti kabûl olunmamak lâzım gelirken buna riâyet olunmayarak me'mûrînden birine mütekeffil olan bir adamın bu kefâleti baki olduğu hâlde devâir-i saireden âher birine de kefâleti kabûl edilmekte bulunduğu ve küfelâ emlâkının kaydı bâlâsına şerh verilmesinden maksad emlâk-ı mezkûrenin birinci kefâlet için resmen mahcûz değil ise de zımnen mevkûf demek olması mülâbesesiyle ind-el-hâce hukuk-ı hazîneyi temin olduğuna ve evvelki kefâlet bâkî olduğu hâlde ondan mütevellid zimmet ve zararın ikinci kefâlete takdimi tabii bulunduğuna göre kefâlet-i sâniyenin kabûlü gibi câri olan muâmelenin esas maksadı ihlal ve bil'âhire zimmeti zuhûr edecek bir me'mûrdan istîfa-yı hukuk için vuku' bulacak teşebbüsâtı rehin-i işgal edeceği cihetle şu sûret menâfi'-i hazîneye mugayir olarak men'i lâzıme-i maslahattan görünmüş olduğundan bu bâbda bil-cümle Vilâyât-ı Celîle ile elviye-i müstakile mutasarrıflıklarına teblîgat-ı lâzime icrâ'sı lüzûmu Mâliye Nezâret-i Celîlesi'ne bildirilmişti. Bu kere zeylen alınan cevab da o bâbda yazılan tahrîrât-ı umûmiyyenin bir sûretinin gönderildiği iş'âr buyurulmuş ve lede-l-mutâlaa hulâsa-i mündericâtı bir me'mûra kefâlet edeceklerin mülk ve servetleri o kefâlet için aranılacak dereceden mütecâviz değil ise evvelki kefâletlerinden teberrî etmeksizin diğer me'mûra veyahut a'şâr ve sair işlerine kefâletlerinin kabûl edilmemesi hakkında takayyüdât-ı lâzime îfâsı beyânından ibâret bulunmuş olduğundan idârelerimizce dahi o vechile îfâ-yı muâmele olunmak üzere keyfiyyet ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı umûmiyye-i muhlisenin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası başkaca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olmakla bunların bâmücib

Mülhakat İdâreleri'ne isrâ'sıyla ona göre takayyüdât-ı lâzime icrâ'sına himmet ve hilâf-ı hâl ve hareket vukua getirilmemesine i'tinâ' ve dikkat buyurmaları, fi 29 Cemâziyelevvel sene 1307 ve fi 9 Kânûnusânî sene 1305. (21 Ocak 1890)

Tahrîrât-ı Âliye Sûreti

Me'mûrîne kefâlet edenler tarafından i'tâ' olunan kefâlet senedâtı zuhûrlarına küfelânın taht-ı tasarruflarındaki emlâkın mekadir ve kıymeti vergi idârelerinden kayd ve terkim olunduğu gibi küfelâ esâmîsi bâlâlarına da keyfiyyet-i kefâlet derc olunmakta olmasına nazaran bir me'mûra kefil olanların diğer husûs için başkasına kefâleti kabûl olunmamak lâzım gelir iken buna riâyet olunmamakta olmasından ve o bâbda tevellüd edecek mahâzîrden bahisle icrâ'-yı îcâbı hakkında Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmaniye Vâridât-ı Muhassasa İdâresi'nden vârîd olan tezkere Meclis-i Maliye'ye bi'l-havâle vakıa mülk ve serveti ancak kefil olduğu husûsa kâfî olabilecek bir şahsın bir başka me'mûra veyahut a'şâr ve Rüsûmat işlerine de kefâleti tutulacak olur ise bil'âhire hukuk-ı emîrîyenin istihsâlinde müşkilât tahaddüs edeceği ve şu hâlde kayd ve şerh muâmelâtından hiçbir netice hasıl olamayacağı bedîhî olmasıyla bir me'mûra kefâlet edeceklerin mülk ve servetleri o kefâlet için aranılacak dereceden mütecâviz değil ise evvelki kefâletlerinden teberrî etmeksizin diğer me'mûra yahut a'şâr ve sair işlerine kefâletlerinin kabûl edilmemesi hakkında takayyüdât-ı lâzime îfâsı husûsunun ta'mîmen iş'ârı meclis-i mezkûrdan ifâde vesair mahallere teblîğ-i madde edilmiş olmakla ol bâbda, fi 4 Cemâziyelevvel Sene 1307 ve fi 16 Kânunuevvel sene 1305. (28 Aralık 1889)

80 Memûr ve Rüsumat katiplerine ait senetlerin müdiriyetlerde toplandıktan sonra nezaretlere gönderilip Genel Merkez de saklanması, hademelere ait senetlerin yerel Düyûn-ı Umumiyye idarelerinde saklanması, kolcu ve kantarcılar dışındaki tüm kefalet senetlerinin nezaret ve merkez müdüriyetlerinde tutulup damga pulları gibi saklanması, bu senetlere ait yoklamaların altı ayda bir yapılması, yoklama zamanında kefillerin isim ve mesleklerini gösteren düzenli bir kayıt tutulması, a'şâr senetlerinin de aynı şekilde

korunması, borcunu ödeyenlere senetlerinin iade edilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede me'mûrîn ve ketebe-i rüsûmiyye kefâlet senedâtının merkez nuzzârında ve hademe kefâlet senedâtının dahi mahallerinde hıfz olunması hakkında muharrer maddeyi atfen gösterilen fi 28 Şevvâl Sene 1279 (18 Nisan 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükümsüz kaldığı cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Me'mûrîn ve ketebe-i rüsûmiyye senedâtının me'mûriyyetlerden müdîriyyetlere ve müdîriyyettekiler de birleştirilerek cümlesinin nezâretlere irsâliyle Merkez-i Nezârette ve hademe kefâlet senedâtının da mahallerinde hıfzı fi 28 Şevvâl sene 1279 (18 Nisan 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye iktizâsından ise de senedât-ı mezbûrenin mes'uliyet-i müştereke tahtında hıfzı muhsinâtı mûcib olacağı bazı taraftan vuku' bulan iş'ârdan anlaşılmış olduğundan nazır ve merkez müdîrleriyle muhasebe başkatipleri misillû sandık eminleri ve pul me'mûrlarının kefâlet senedâtı dahi Nezâret-i Umûmiyye'de hıfz olunmak üzere kolcu ve kantarcılardan mâ-adâ me'mûrîn ve saire kefâlet senedâtının kemâ-kân nezâret ve merkez müdîriyyetlerine celbiyle pullar gibi muhâfaza-i müştereke altında bulundurulması ve fakat Nezâret-i Umûmiyye'de hıfzı muktezî bulunan senedâtın senede iki defa lâzım gelen tahkik-i ahvâl küfelâ muâmelâtının yine oraca icrâ'sı îcâb edeceği cihetle yoklama zamanında kefâlet senedâtının iade ve celbine mahal kalmamak üzere senedât-ı mezkûrenin tarihlerini ve kefillerinin esâmîsiyle ne san'at ve ticarette bulunduklarını ve bunların nerelerden musaddak olduğunu ve keyfiyât-ı sairesini gösterir her idârede mükemmel bir kayd-ı mahsûs tutulması ve a'şâr taalluk eden idârelerde a'şâr senedâtının dahi ber-vech-i muharrer me'mûrîn kefâlet senedâtı ve pullar misillû kezâlik mes'uliyet-i müştereke tahtında hıfzedilmesi ve bir de a'şârdan olan borçlarını kâmilen tesviye eden mültezimlerin hükûmetlerce câri olan muâmeleye tevfîkân bâ-arzuhâl idârelerimize mürâcaât edip bunun üzerine tedkikat-ı lâzime ba'de'l-ifa borcu kalmadığı tebeyyün ettiği hâlde mültezim ve küfelâsına tahtîm ve imzâ ettirildikten sonra senedâtın reddiyle arzuhallerin tomar olunup hıfz olunması ve bâlâda beyân olunduğu vechile nezâret ve merkez müdîriyyetleri sandık eminleri ve Pul Me'mûrları kefâlet senedâtının dahi hemen gönderilmesi lâzım geleceğinden ve keyfiyyet sair Düyûn-ı Umûmiyye nezaret ve merkez müdüriyetlerine bildirildiği gibi işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası başkaca gönderildiğinden mücîbince icrâ'-yı îcâbına himmet buyurulması, fi 17 Rebiülahir sene 1308 ve fi 18 Teşrînisânî sene 1306. (30 Kasım 1890)

81 Kolculara ait kefalet senetlerinin Düyûn-ı Umumiyye Genel Merkezi'ne gelip gitmesi başlıbaşına bir problem olduğundan Rüsumat müdür, memur, katip ve sandık eminlerine ait kefalet senetlerinin nezaret merkezlerinde, kolculara ait kefalet senetlerinin merkez müdüriyetlerinde saklanması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede me'mûrîn ve ketebe-i rüsûmiyye kefâlet senedâtının Merkez-i Nezârette ve hademe kefâlet senedâtının dahi mahallerinde hıfz olunması hakkında muharrer maddeye atfen gösterilen fi 28 Şevvâl sene 1279 (18 Nisan 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin hükmü nâzır ve merkez müdîrleriyle muhasebe başkatipleri ve sandık eminleri ve Pul Me'mûrları kefâlet senedâtının Nezâret-i Umûmiyye'de kolcu ve kantarcılardan mâ-adâ me'mûrîn ve saire kefâlet senedâtının dahi nezâret ve merkez müdîriyyetlerinde hıfz olunması hakkında olan (80) numaralı ve fi 18 Teşrinisanî sene 1306 (30 Kasım 1890) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile feshedildiği cihetle mezkûr fi 28 Şevvâl Sene 1279 (18 Nisan 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuayâ derc edilmemiştir.

Mahallerinde nasb ve ta'yîn olunacak me'mûrîn ve ketebe ve hademenin alınacak kefâlet senetlerinin teşkîl-i cedîd îcâbınca Rüsûmat Nezâretleri merkezlerinde hıfz olunması ve fi 28 Şevvâl sene 1279 (18 Nisan 1863) tarihinde Rüsûmat Nezâretleri'ne ta'mîmen bildirilmişti. İdâre-i selasenin merkez müdîriyyetleriyle mülhakatlarında müstahdem olan kolcuların kefâlet senetleri dahi Merkez-i Nezâret'e gönderilmekte ise de bunların reft ve âmedleri vuku' buldukça senedât-ı mezkûrenin celb ve reddi başlıca bir gaile olduğundan Rüsûmat müdîr ve me'mûrlarıyla katip ve sandık eminleri ve saîrenin kefâlet senedâtı kemâ-kân merkez nezâretlerde hıfz olunmak üzere yalnız kolcular kefâlet senetlerinin bâdema merkez müdîriyyetlerde hıfzı mûcib-i sühûlet olacağı bazı taraflardan iş'âr ve ihtâr olunmasıyla Meclis-i Rüsûmat'a lede'l-havâle vâkıa o vechile kolcular kefâlet senetlerinin müdîriyyet merkezinde hıfzı iki tarafça mûcib-i sühûlet olacağından gümrük ve Duhân Müdîriyyetleri'nin merkez ve mülhakatlarında müstahdem kolcular kefâlet senedâtının ba'de-zîn merkez müdîriyyetlerinde hıfz olunması ve fakat memlahaların müdîriyyetleri olmayıp me'mûrlarının doğrudan doğruya nezâretlerle muhabere etmekte bulundukları ecilden bunlarda müstahdem kolcular kefâlet senetlerinin dahi kendi taraflarında bulundurulması husûsunun ta'mîmen iş'ârı meclis-i mezkûrda bi't-tensîb keyfiyyet bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne izbâr kılınmış olmakla zât-ı vâlâları dahi berminvâl-i muharrer îcâbının icrâ'sına himmet buyurmaları, fi 19 Recep sene 1280 ve fi 17 Kânunuevvel sene 1279. (29 Aralık 1863)

82 **Görevden alınan veya görev yeri değiştirilen Rüsumat memurlarının herhangi bir zimmetleri olmadığı taktirde kefalet senetlerinin iade edilmesi konusunda pek acele davranılmaması, ileride borçları veya zimmetleri çıkacağından hareketle iyice inceleme yapılması, senedi iade edilen kişilerin borcunun çıkması durumunda incelemede kusur işleyen amirlerin sorumlu tutulacağı.**

Rüsûmat Me'mûrlarıyla ketebe ve hademesinden azl ve tebdîl olunanların bir gûne zimmet ve ilişikleri tebeyyün etmediği hâlde kefâlet senetlerinin reddi usûlü iktizâsından ise de bunlardan hîn-i azillerinde ilişikleri olup olmadığı lâyıkiyle tahkik ve tedkik olunmadığı cihetle bazılarının sonradan zimmet ve ihtilâs gibi kendilerinden aranılan şeyler zuhûr etmekte ve kefâlet senetleri infisâllerinde red kılındığı cihetle bil'âhire aranılan akçenin istihsâlî kesb-i teessür eylemekte olmasıyla ba'de-zîn müdîrden kolcuya varıncaya kadar hizmetlerinden azl ve ihraç kılınanların bilâ-tahkik senetlerinin reddine yorunulmayıp muhasebece teberrîye-i zimmet ettikten sonra haklarında tahkikat-ı kâmile icrâ' kılınarak sair sûretle dahi bir gûne ilişiği olmadığı lâyık-ı vech üzere tahkik ettikten sonra kefâlet senetlerinin reddolunması ve öyle tahkiksiz kefâlet senedi reddolunup da sonradan ilişiği zuhûr edenler olur ise tahkikte kusur etmiş olan amirinin mes'ul tutulması mukarrer olduğundan bu bâbda ona göre davranılması husûsunun ta'mîmen tavsiye ve ihtârı lâzım geleceği meclis-i rüsûmât da tezekkür kılınmış ve keyfiyyet sair Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Rüsûmat İdâreleri mikdârına nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nüsah-ı mezkûrenin bâmücîb mezkûr idârelere isrâsıyla mücîbince icrâ'-yı îcâbına himmet buyurmaları, fi 13 Zilkade sene 1286 ve fi 2 Şubat sene 1285. (14 Şubat 1870)

83[2] **Rüsûmat idareleri'ne ait resmi mühürlerin korunmasına büyük özen gösterilmesi, kaybedilen mühürlerin başka kişilerin eline geçmesi durumunda çok kötü sonuçlara sebebiyet verebileceği, resmi mühürlerin müdür ve memurların boyunlarında taşınması, kaybedenlerin memuriyetten atılması, mühür kaybından doğacak zararların sorumlularına tazmin ettirilmesi, bu durumdaki kişilerin kefalet senetlerinin en az bir yıl süre ile iade edilmemesi,**

[2] İkinci Takım'da 1139 numaralı tahrirata müracaat.

rozetlerini kaybeden kolcuların işine son verilmeyip rozet bedeli ve para cezası alınarak görevine devam etmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede âlâmet-i farikalarını gaib eden hademenin tardı fi 25 Rebiülahir sene 1280 (9 Ekim 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile usûl ittihâz olunduğu muharrer ise de bunun hükmü âlâmet-i farikalarını kazaen zayi edenlerin me'mûriyyetlerinden ihraç olunmayıp semen-i alâmet-i farikâ ile beraber ceza dahi ellişer kuruş alınması hakkında olan (810) numaralı ve fi 8 Eylül sene 1296 (20 Eylül 1880) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile feshedildiği cihetle mezkûr fi 25 Rebiülahir Sene 1280 (9 Ekim 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Rüsûmat İdâreleri'nin senedât-ı mutebereden olan tezkereleriyle icmâllerine basılan kebir idâre mühürlerinin hıfzına begayet i'tinâ' ve dikkâtle kaybedilmemesi lâzımeden iken bazı me'mûrlar mihver-i idâre olan me'mûriyyet mührünü mühimsemeyerek kaybetmekte ve yerine buradan diğeri istenilmekte olup halbuki bu mühürler yedd-i âhere geçtiği takdîrde bundan nice fesatlar tekevvün ettirilmesi kabil olduğundan fi 25 Rebiülahir sene 1280 (9 Ekim 1863) tarihiyle makam-ı emâret-i muhlisiden meb'ûs tahrîrât-ı umûmiyyede bildirildiği vechile göğüslerine takılan âlâmet-i farikalarını gaib eden hademenin hizmetlerinden tardı usûl ittihâz olunmuş olduğu hâlde idârelerin en ziyâde ehemm olan kebir mühürlerini kaybedenlere bir şey denilmemesi tekrar vukuunu mûcib olacağından ba'de-zîn işbu mühürler müdîr ve me'mûrlarının daima boyunlarına muhkem bağ ile merbûten taşınılıp zinhâr kaybedilmemesi ve yine hıfzında teseyyüb ve müsâmaha ile me'mûriyyet mührünü kaybedenlerin me'mûriyyetlerinden azl ve tard olunması ve çünkü kaybolan mühür yedd-i âhere geçip suisti'mâl edilir ise buradan terettüb edecek fesat ve hasar az vakitte meydana çıkmayacağı ecilden hîn-i zuhûrunda tebeyyün edecek hasar kendilerine tazmîn ettirilmek üzere bunun için tard olunanlar cihat-ı saire ile teberrûye-i zimmet eyleseler de kefâlet senetlerinin en aşağı bir sene müddet taraflarına reddolunmaması husûslarının usûl ittihâzıyla bil-cümle Rüsûmat Nezâret ve emânetlerine ta'mîmen bildirilmesi Meclis-i Rüsûmat'da tezekkür ve tensîb olunmuş ve keyfiyyet ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı muhlisenin dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin mikdârına nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla taraf-ı vâlâlarından mücîblerle mezkûr idârelere isrâ' ve vesâyâ-yı lâzımenin icrâ'sıyla bundan böyle de mühür kaybeden olur ise mücîbince iktizâsının îfâ ve keyfiyyetin bu cânibe inhâsına himmet buyurmaları, fi 24 Rebiülahir sene 1282 ve fi 3 Eylül sene 1281. (15 Eylül

1865)

C. Maliye müfettişlerinin teftiş yetkileri.

84 Maliye müfettişleri ile müfettiş yardımcılarının Düyûn-ı Umumiyye idarelerini ne şekilde teftiş ve kontrol edeceği.

Bâ-irâde-i seniyye ta'yîn buyurulmuş olan Maliye Müfettişleri ile muavinlerinin idârelerimizce ne sûretle teftîşât icrâ'sına me'mûriyyet ve salahiyetleri olabilecekleri anlaşılmak üzere ber-vech-i âtî izahat îtasına lûzum görünmüştür. Şöyle ki ; idâremiz hakkında kezâlik bâ-irâde-i seniyye müesses olan nizâmnâmenin 18. maddesinde Vâridât-ı Muhassasa İdâresi hükûmet-i seniyyenin teftişine tâbi olacaktır. Hükûmet-i seniyye işbu emr-i teftişi kendi tarafından intihâb ve idâre-i mezkûre nezdinc ta'yîn olunacak bir komiser ve müfettişler vasıtasıyla icrâ' eyleyecektir. Her müfettişin dâire-i vazifesi hükûmet-i seniye tarafından ta'yîn edilecektir. Komiser ile her müfettişin Dersaâdet'de meclis tarafından bir me'mûr ve eyalette şube müdîrleri hazır oldukları hâlde meclis ile me'mûrlarının idâresine kesb-i ma'lûmâta ve defâtir ile ona müteallik evrâk-ı saireyi tedkike ve sandıkları muayeneye hasbe'l-vazife hakkı olacak ise de bunlar emr-i İdâreye asla müdâhale edemeyeceklerdir. Dersaâdet'de meclis ve eyâlette meclis me'mûrları bunlar dirig-i muâvenet edemeyecek olan şube müdîrleri hazır oldukları hâlde komiser ve müfettişlere umûr-ı teftişiyenin icrâ'sınca iktizâ' eden bil-cümle ma'lûmât ve izahatı îtaya mecbûr olacaklardır diye muharrer bulunmuş ve zikrolunan Maliye Müfettişleri ile muavinleri madde-i mezkûrede gösterilen müfettişlerin vazifesiyle de mükellef iseler de bunlar nezâret ve merkez müdîriyyetleri muâmelâtını ber-vech-i muharrer teftiş eyledikten sonra kendilerinin müfettiş veya muavin oldukları idârelerimizce derhal bilincrek teftîşât-ı vakıalarınca tehirât vuku' bulmamak üzere dâire-i teftişleri dahilinde bulunan mahallerdeki idârelerimizin tâbi oldukları nezâret veya merkez müdîriyyetlerinden Mülhakat İdâreleri müdîr ve me'mûrlarının umumuna hitaben bir kıt'a tahrîrât ahz ve istishâb etmeleri îcâb-ı hâl ve maslahat görünmüş olduğundan mûmâileyhümin nezâret-i behiyyelerine mürâcaâtlarında o vechile bir kıt'a tahrîrât yazılarak yedlerine teslim ve i'tâ' kılınması ve madde-i mezkûrenin ahkâm-ı meşrûhasına nazaran mezkûr müfettiş ve muavinlerin idârelerimiz umuruna müdâhaleye ve me'mûrlarımızın haklarında her ne sûretle olur ise olsun icrâ'-yı muâmeleye asla ve kat'â me'mûriyyet ve salahiyetleri olmayıp yalnız umûr-ı idâreden ve defâtir ve kuyûd-ı mevcûdeden hasıl edecekleri

ma'lûmâta göre mütâlaalarını mercileri olan Mâliye Nezâret-i Celîlesi'ne iş'âr edebilecekleri ve nezâret-i müşârünileyhadan İdâre-i Merkeziyemize bildirilecek mevâdd-ı teftişiye üzerine buraca tedkikat-ı mükemmele ve îcâb eder ise başkaca tahkikat-ı mukteziye icrâ' edilerek hakayık-ı ahvâlin meydana ihracına begayet dikkat ve i'tinâ' olunacağı cihetle mûmâileyhümin teftîşât-ı vakıalarından asla çekinilmemesi husûsunun ta'mîmen iş'ârı lâzım gelerek işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin nüsah-ı matbû'asından 40 kıt'ası postaya teslîmen irsâl kılınmakla bunların birer mu'cible nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin idârelere gönderilerek mücîbince hareket olunması husûsuna himmet buyurmaları, fi 21 Muharrem sene 1302 ve fi 29 Teşrinievvel Sene 1300. (10 Kasım 1884)

85 Herhangi bir yerde görev icrâ' eden Maliye Müfettişlerine ne şekilde davranılacağı.

Bâ-irâde-i seniyye ta'yîn buyurulmuş olan Maliye Müfettişleri'nin idârelerimizce ne sûretle teftîşât icrâ'sına me'mûriyyet ve salahiyetleri olabileceği (84) numaralı ve fi 29 Teşrinievvel sene 1300 (10 Kasım 1884) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizde izahen bildirilmişti. Müfettiş-i mûmâileyhümin esâmîsini mübeyyin bu kere celb edilmiş olan pusula müfâdına nazaran nezâret-i behiyyeleri dahilinde bulunan filan mahalle filan Efendi olduğu anlaşılmış olduğundan nezâret-i behiyyelerince dahi bilinip ona göre hareket olunmak üzere mülhakatınız me'mûrlarına vesâyâ-yı lâzime icrâ'sı ihtâr olunur, fi 23 Rebiülevvel sene 1302 ve fi 29 Kânunuevvel sene 1300. (10 Ocak 1885)

86 Düyûn-ı Umumiyye idarelerinde teftiş görevini icrâ' eden Maliye müfettişlerine istedikleri defter ve kayıtların derhal verilmesi.

Maliye Müfettişleri'nin idârelerimizce ne sûretle teftîşât icrâ'sına me'mûriyyet ve salahiyetleri olabileceği (84) numaralı ve fi 29 Teşrinievvel sene 1300 (10 Kasım 1884) ve (85) numaralı ve fi 29 Kânunuevvel sene 1300 (10 Ocak 1885) tarihli iki kıt'a tahrîrât-ı umûmiyyemize izahen bildirilmişti. Bu kere Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmâniye İdare Meclisi komiserliğinden alınan bir kıt'a tezkerede Bolu sancağının icrâ' kılınan teftişi neticesini mübeyyin Kastamonu Maliye Müfettişliği'nden Divan-ı Muhâsebât'a gönderilen levâyih mündericâtına nazaran bazı mahallerde Düyûn-ı Umûmiyye ve Reji Me'mûrları bulunmadığı gibi bulunanlar dahi defâtir ve hesâbâtını irâeden imtinâ eylemekte bulundukları anlaşılmış ve mahall-i sairece dahi bu misillû

muhâlefetlere tesâdüf eylemekte bulunmuş olduğundan bu bâbda me'mûrîn-i mûmâileyhüme te'kiden icrâ'-yı teblîgat olunması lüzûmu divan-ı muhasebât riyâset-i aliyyesinden bildirildiğinden bahisle icrâ'-yı îcâbı iş'âr buyurulmuş ve böyle muhâlefet olunduğu sahîh ise câiz olamayacağı derkâr bulunmuş olduğundan teftişin mûmâileyhümün vuku' mürâcaâtlarında zikr olunan iki kıt'a tahrîrât-ı umûmiyyemizde tasrîh ve beyân kılındığı üzere muâmele ve hareket edilmesi lâzım geleceği bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine te'kîden iş'âr ve dahil-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Düyûn-ı Umûmiyye İdârelerî'nin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin 40 kıt'ası başkaca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâsıyla her tarafta işarât-ı sabıka dâiresinde muâmele ve hareket ettirilmesi, fi 7 Cemâziyelâhir sene 1302 ve 12 Mart Sene 1301. (24 Mart 1885)

İKİNCİ BÖLÜM

A. Tuz tekeli, tuzun taşınması, taşıma ücretlerinin ne şekilde ihale edileceği, tuzun teslimi, ambarlarda korunması, devir, kayıt, satış ve fire işlemleri.

87 **1 Mart 1278'den itibaren tuz üretim ve ticaretinin devlet tekeline dönüştürüldüğü, merkez ve müdürlüklerde kullanılacak mühür ve tezkere defterlerinin idarelere gönderildiği, mülhakat memur, ketebe ve hademelerinin isim, maaş ve diğer özelliklerini içeren listelerle kefalet senetlerinin genel merkeze gönderilmesi, adi kağıt üzerine tezkere yazılmaması, tezkere ciltlerinin bitmesi beklenmeksizin yenilerinin istenmesi.**

İşbu 1278 senesi Mart'ından itibaren (13 Mart 1862) sûret-i inhisârda emâneten idâreleri irâde-i seniyye-i cenâb-ı mülûk-âne iktizâ-yı alisinden olan umum memlaha ve tuz kuyularıyla madenler münâsebet-i mevkilerine göre takım takım birleştirilerek teşkîl olunan müdîrlüklerden mülhakatıyla filan memlahası müdîrlüğü uhde-i vâlâlarına ihale kılınmış olmasıyla gerek merkezde ve gerek mülhakatta cümlenizin sûret-i idâre ve hareketlerini mübeyyin beş kıt'a ta'lîmât-ı seniyye ile merkez ve mülhakat memlahaları nâmına mahsûs beş adet kebir mühür ve merkez ile mülhakat-ı behiyyeleri için her birisi yüz ellişer varakayı hâvî olmak üzere 200 cilt tuz tezâkiri ve me'mûriyyet-i şerifelerini mübeyyin hükûmet-i mahalliyeye tastîr kılınan tahrîrât-ı muhlisî mekşûfen yedinize i'tâ' olunduğu misillû zât-ı vâlâlarıyla maiyyet me'mûrlarının mikdâr-ı maâşlarını ve bazı tenbîhâtı mutazammın bir kıt'a pusula dahi leffen itâre olunmakla ve sene-i merkûme Mart'ı hulûl edip bir an evvel merkez-i me'mûriyyet-i behiyyelerine muvâsâlata ber-mu'cib ta'lîmât-ı seniyye îfâ-yı hüsn-i me'mûriyyete bed ve mübâşeret eylemeleri ehemm bulunmakla hemen hareket ve azimet ve buradan ta'yîn ve i'zâm kılınan müdîrler ile maiyyetleri me'mûrlarının maâşları işbu tahrîrâtımız tarihinden itibaren mahsûs olup Çay müdîrü olan mahalle muvâsalatlarına değin usûl-i hazine vechile nısf ve bâde'l-vusûl tam maâş alacaklarından ve sene-i merkûme gayetinde gayr-i ez masârif-i hasılât-ı vâkıadan % 2 tefrik olunarak memlahalar müdîr ve saire me'mûrlarının maâşlarından sülüsü mukabili bi't-tevkif fazla kalanı maâşları nisbetiyle me'mûrîn-i mûmâileyhümâ i'tâ' ve taksim olunması irâde-i aliyye iktizâ-yı celilinden olup bundan murad

âli me'mûrîn tuz hasılâtının kesret üzere istihsâl ve sarfına iktâm ve gayretle hem Hazine-i Celîle ve hem de kendileri ziyâde müteneffih olmaktan ibâret bulunmuş olduğundan merkez me'mûriyyetinize bir an evvel vusûle himmet ve ber-mu'cib ta'lîmât-ı seniyye tesviye-i umûr-ı me'mûrenize bed ve mûbâşeretle sair maiyyet ve mülhakat me'mûr ve ketebe ve hademelerinin bi'l-intihâb hadd-i i'tidâlde maâşlarının tahsîsiyle ta'yînî ve evsâf ve isimleriyle nerelere ve hangi vazifeye ne mikdâr maâş ile ta'yîn olunduklarını mübeyyin defterinin bi't-tanzîm alınacak kefâlet senetleriyle beraber bu tarafa irsâli ve cânib-i hükûmetten devr alınacak tuz ve hasılâtının teslimiyle kezâlik defterlerinin seyyali ve merkez me'mûriyyetinize vusûlûnüz tarihinin iş'ârı ve taraf-ı halisânemizden vaki olacak isti'lâmât ecvibesinin vaktiyle yanî bir gün ve belki bir saat bile geciktirilmeksizin derhal tahrîr ve tesyîrine lâzım-ül-inhâ olan mevâddın dahi peyderpey ve evvel be-evvel izbârı ve inhâ eylediğiniz mevâddın cevabı bu taraftan uzayacak olur ise sükût etmeyip hemen sûretinin bi'l-ihraç irsâl ve te'kîdiyle ve her hâlde ta'lîmât-ı seniyye tevfîk-i hareketle îfâ-yı hüsn-i me'mûriyyete ve mahul uhde-i behiyyeleri olan memlahalar hasılâtının izdiyâdıyla keremiyyet vechile sarf ve fürûhtuna bezl-i mesaî ve rü'yet ta'lîmât-ı seniyyenin adını mürettebe mugayir-i hâl ve hareket vukuundan mübâadet ve âdî evrâk üzerine tuz tezkeresi yazılıp verilmek memnû' olduğundan bu defa verilen sâlif-ül-beyân tezkerelik ciltler tükenmezden evvel gerek merkez ve gerek mülhakat için ne mikdâr iktizâ' eder ise keyfiyyet ve kemmiyyetinin bâ pusula tasrîhiyle diğerlerinin bu cânibden vakit ve zamanıyla talep ve celbe i'tinâ' ve dikkat buyurmaları, fi 19 Şevvâl sene 1278 ve fi 6 Nisan sene 1278. (18 Nisan 1862)

Tuz Ta'lîmâtı

Saye-i muvaffakiyetvaye-i hazret-i padişâhide bu kere düvel-i mütehâbbe ile tecdîd olunan muâhede-i ticaret ahkâmınca diyar-ı ecnebîyeden tuzun vürûdu memnû'iyyet-i kat'iye altına alınarak bundan böyle zerre kadarının Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'ye ithal olunmaması mukarrer olduğundan Memâlik-i Devlet-i Âliyye'de tuz husûle gelen umum memlaha ve her nevi tuz maden ve kuyularının 1278 senesi Mart'ından itibaren (13 Mart 1862) taht-ı inzibat ve inhisârda olarak Rüsûmat Emânet-i Celîlesi'nin zîr-i nezâretinde bulunmak üzere emâneten idâre ettirilecek olmasıyla bunlara ta'yîn kılınacak müdîr ve me'mûrînin vezâif-i mürettebe ve harekât-ı saire-i mukteziyelerini mübeyyin

ta'lîmâttır.

1. Bend

Zikr olunan memlaha ve madenler ve tuz kuyuları emâneten idâre ettirilmek üzere münâsebet-i mevkiyesine göre müteaddid merkez ve mülhakata taksim olunmuş ve her merkezin idâresine birer müdîr ve başkatip ve sandık eminleri îcâbât-ı mahalliyesine göre ta'yîn kılınmıştır. Müdîrân-ı mûmâileyhüm me'mûr oldukları dâirenin merkez ittihâz olunan mahallinde ikamet edecek ve dahil-i dâire-i me'mûriyyeti olan mûlhakat ile nefs-i merkez memlaha ve tuz madenleri ve kuyularının âtide beyân olunduğu vechile ta'yîn olunacak me'mûrları ma'rifetiyle hüsn-i i'mâl ve idâresine nezâret ve dikkat ederek mülhakat-ı mezkûreyi zîrde 29. bende beyân ve tasrîh olunduğu vechile geşt ü güzâr eyleyecektir.

2. Bend

Merkez dahilinde bulunan memlaha ve madenler ve tuz kuyularına ta'yîn olunacak me'mûrîn ve ketebe ve sandık eminleri'nin başlıca yerlerde bulunacakları merkez müdîrlerinin taht-ı emr ve nezâretlerinde bulunmak üzere bu taraftan intihâb ve irsâl olunup maadası olan me'mûrîn ve ketebe ve hademe-i saire kaide-i mültezime-i tasarrufiyeye bi'l-reâyâ mültezimler vaktinde istihdâm kılınmış ve ahvâl-i mahalliyeye kesb-i vukûf ve ma'lûmât etmiş ve hakkında tecrübe sebkat edip istikamet ve sadâkatleri anlaşılmış olanlardan vesair münâsib ve muktedir adamlardan olarak kefâlet-i kavîyye-i mutebereye rabtla merkez müdîrleri ma'rifetleriyle intihâb ve ta'yîn olunup bunların esâmîsiyle vazifeleri ve mikdâr-ı maâşları bi'l-müfredât gösterilerek başkatip ve sandık eminleri ile müştereken memhûr olmak üzere müdîrân-ı mûmâileyhüm taraflarından tanzîm olunacak defteri emâret-i müşarünileyhâya irsâl ile onun üzerine bu cânibden alınacak rey ve cevâba göre îcâbâtı icrâ' olunacak ve işbu me'mûrîn ve ketebe ve hademeden bilâ-kefil istihdâm olunup da bu makulelerden bil'âhire zimmetine emvâl-i mîrîye geçirmiş olanları zuhûr eylediği hâlde bu bâbda müdîrler ile başkatip ve sandık eminleri müştereken mes'ul tutulacağından böyle bilâ-kefil ve sabıkalı kesânın istihdâmı hiçbir sûretle câiz olamayacaktır.

3. Bend

Anadolu ve Rumeli ve Arabistan câniblerinde olan memlaha ve madenler ve tuz kuyularının zabt ve idâreleri için re's-i sene Mart ve Haziran ve Hîcaz ve Irak taraflarında bulunan memlahaların Muharrem ve Eylül olarak belirlenmiş ise de böyle müteferrik sûretle re's-i sene itibarı bu kere ittihâz bulunan usûl-i cedîde hükmüne göre idârece müşkilât ve teştini daî olacağından o vechile müteferrik re's-i sene itibarından sarf-ı nazarla ba'de-zîn dâire-i mütesâviyende bulunmak üzere cümlesine Mart ibtidâsı re's-i sene ittihâz olunarak Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de vaki bil-cümle memlaha ve maden ve kuyuların emir ve idâresine 1278 senesi şehr-i Mart'ı ibtidasından (13 Mart 1862) bed ve mübâşeret olunacaktır. Fakat şu kadar var ki; tuz i'mâl ve ihracı mevsiminde lüzûm-ı hakikisine mebnî istihdâm olunacak olan maâşlı ketebe ve hademe-i saireden ekserisinin mevsim-i mezkûrdan sonra iktizâsı kalamayacağından bu misillû lüzûmundan velev bir gün bile olsun ziyâde adam istihdâm olunmayıp lüzûmları kalmayanlara evvel-be-evvel yol verilerek isimleri maâşât defterinden terkin kılınmak iktizâ' edeceğinden her hangi müdîr veyahut me'mûr böylece lüzûmundan ziyâde adam kullanılmış olduğu haber alınır ise hakkında olunacak muâmele-i kanûniyeden başka hasar-ı mîrîyi mücîb olarak bu yolda ziyâde verilmiş olan maâşât dahi kendisine tazmîn ettirilecektir.

4. Bend

Bâlâda zikri geçtiği vechile muahade-i cedîde ahkâmınca ecnebî tuzunun 1278 senesi Mart'ı ibtidasından itibaren (13 Mart 1862) Memâlik-i Mahrûsa'ya ithali külliyyen memnû' olarak bil-cümle memlaha ve madenler ve kuyular cânib-i mîrîden idâre olunup dahil-i memâlik de usûl-i inhisâriye icrâ' kılınacağından yani mîrîden gayri ferd-i aferide tuz çıkarıp satamayacağından tuz müdîr ve me'mûrları mahalli me'mûriyyetlerine vusûlleriyle beraber gerek Hazine-i Celîle-i maliyeden ve gerek evkâf-ı hümâyûn hazinesinden bi'l-ihale mültezimler uhdesinde ve arazi mutasarrıflarının zîr-i idâresinde bulunan memlahalardan ve gerek emâneten idâre olunan mîrî memlahalarından hasıl olup gerek nefs-i memlaha ve maden kuyularının bulunduğu mahalde olsun ve gerek sattırılmak üzere mukaddemâ bazı iskele ve şehir

ve kasabalara gönderilmiş bulunsun mevcûd olan tuz ile demirbaş âlât ve edevâtı derhal hükûmet-i mahalliyenin inzimâm ma'rifetiyle devr ve teslim kaidesince ahz ve tesellüm edip bunun üç nüsha üzere mikdâr ve kemmiyyetini mübeyyin bâlâsı defterli mazbatası tanzîm olunarak ve tuz müdîr ve me'mûr ve başkatip ve sandık eminleri cânibinden dahi temhîr kılınarak bir nüshası ashâbına veya me'mûr-ı sabıkına ve diğeri tuz müdîr ve me'mûrları yedine i'tâ' ve diğer bir nüshası dahi emânet-i müşârünileyhaya ba's ve isrâ' olunacaktır.

5. Bend

Bâlâda 4. bendde gösterildiği vechile iltizâm tarîkiyle ve arazisine tasarruf mülâbesesiyle idâre olunur iken mültezim ve ashâbı yedlerinden cânib-i mîrîdan zabtla idâre olunacak memlaha ve maden ve kuyuların bedeliyle ahz ve teslim kılınmış bulunacak tuz ve demirbaş âlât ve edevât pahasının usûlü vechile tesviyesi zımnında mültezim ve ashâbı Hazine-i Celîle'ye mürâcaât eylemeleri lâzım gelecektir.

6. Bend

Bazı eizze-i kirâm hazâretı hângâh ve zevâyâsına mevkûf ve meşrût ve usûl-i kadimesine dokunulmayarak idâresinin hâl-i hazîrında bırakılması nizâma merbût bulunan memlaha ve maden ve kuyular yedlerinde bulunacak evâmir-i âliye ve evâmirname-i samî misillû ma'mûl ba-senedât-ı mutebereye tevfîkân bedel-i maktua rabt ile cânib-i hazineden idâre olunmak üzere 4. bendde beyân olunan sûretle muâmele olunacak ve bazı tekâyâ ve zevâyâya kezâlik bâ-senedât-ı mutebere muayyen ve muhassas olarak evkat-ı mahsûsasında i'tâ' olunmakta olan tuz kemâ-kân i'tâ' olunacak ve bunların keyfiyyet ve kemmiyyet ve esâmîsini mübeyyin müfredât vechile bir kıt'a defter sıhhat-i eseri bi't-tanzîm buraca kuyûda mürâcaât olunmak üzere senedât-ı mezkûrenin birer nüsha sûret-i sahîhalarıyla beraber Tuz Müdîrleri tarafından serian emânet-i müşârunileyhâ cânibine derhal takdim kılınacaktır.

7. Bend

Müdîrân ve me'mûrîn-i mûmâileyhün mahall-i me'mûriyyetlerine vusûllerinde zîr-i idârelerinde bulunan memlaha ve maden ve

kuyuların idâre-i sabıkaları vâridât ve masârifât ve hesâbâtına el sürmeyecekleri misillû ber-vech-i muharrer devren alacakları tuzu dahi der-akab satamayacakları cihetle memlaha ve maden ve kuyuları işletmek üzere idâre-i masârifi mukteziye ve tesviye-i ücûrât-ı amele için muhtaç olacakları akçeye badi-i emrde destres olamayarak gümrük olan mahallerde emvâl-i gümrükten ve gümrük olmayan yerlerde Hükûmet Mal Sandıkları'ndan tavizen akçe ahzına lüzûm-ı hakiki görünür ise o hâlde, fakat memlaha ve maden ve kuyuların masârif-i i'mâliyyesi tesviyesi için alacakları akçeyi ber minvâl-i muharrer emvâl-i gümrükten veya Mal Sandıkları'ndan kendileriyle başkatip ve sandık eminleri tarafından müştereken memhûr olmak üzere makbûz senedi îfâsıyla tavizen almaya me'zûn olacak ve bu akçeyi verecek hükûmet-i mahalliye veyahut gümrük emin ve müdîr ve me'mûru keyfiyyeti derhal mezkûr akçeyi ahz eden merkez müdîrü ise emâret-i müşârünileyhaya ve mülhakat me'mûru ise merkez müdîrüyle emânet-i müşârünileyhaya iş'âr ve inbâ edecektir. Ve müdîrân ve me'mûrîn-i mûmâileyhüm minvâl-i meşrûh üzere tavizen alacakları akçeyi bir gûne telefât ve zayiât vukua gelmeksizin yani tuz i'mâl ve ihracından başka şeye harc etmeksizin yoluyla sarf edip memlaha ve maden ve kuyuların vakt-i mevsiminde bi-hakkın i'mâline mübâderet ve dikkat eyleyecek ve mikdâr-ı masârif bahsinde usûl-i mültezime-i tasarrufiyeye fevkalâde riâyetle beraber küllî ve cüzî vuku' bulacak masârif-i zaruriyenin keyfiyyet ve kemmiyyetini isbât zımnında rüesâ ve ameleye verilecek ücret için bunların yedlerinden ve mübâyaası iktizâ' eden âlât ve edevât bahası için bayilerinden usûlü vechile varaka-i sahîha üzerine memhûr senet ahzıyla senetsiz bir akçe masraf edemeyecek ve bir de vech-i muharrer üzere müdîr ve me'mûrların bi-l-îcâb tavizen alacakları akçeyi evvel-be-evvel fürûht olunacak tuz esmânından mahallerine seri'an bi'l-ifa bu bâbda verilmiş olan senetlerini kurtarmaya mecbûr bulunacaklarından bunun hilâfına tavizât-ı mezkûreyi vaktiyle te'diye etmeyip de bu bâbda adına terâhî ve tehirleri vuku' bulacak olur ise mezkûr akçeyi vermiş olan hükûmet-i mahalliye ile gümrük emin ve müdîr ve me'mûrları sükût etmeyip keyfiyyeti deran hâl emânet-i müşârünileyhaya bildireceklerdir.

8. Bend

Tabii mûncemid olmayıp ameliyat ile tuz husûle gelen memlaha ve maden ve kuyularda istihdâm olunan rûesâ ve ameleye idâre-i sabıkada verilen ücretin sûret-i âzası dört nevi üzere olarak bir nevi Limni ve İstanköy Cezîrelerinde ve bunlara mümâsil mahallerde ihraç olunan tuzun nısfı ve Ayvacık kazâsında beher Meşâh memlahası gibi mahallerde bir neferin bir günde akşama kadar tâbelerden çıkarabildiği tuzdan bir kerede arkasıyla kaldırabileceği mikdârı ücret mukabilinde aynen verilmek ve bir nevide adeta ücret-i münâsibe ile işlettirilip hakları nakden i'tâ' edilmek ve bir nevi dahi Ahyolu memlahası gibi mahallerde memlahalar ile tuz ihracına mahsûs olan âlât ve edevât-ı lâzımeleri rüesa ve amelenin uhde-i tasarruflarında olmasıyla husûle getirdikleri tuzdan kendilerine ait olan araziye ve i'maliye ücretleri kile üzerine bir meblâğ-ı mukarrer kezâlik nakden îfâ olunmak ve bir nevi dahi Foçtin memlahası gibi gedik sûretinde reislik vechiyle işlettirilen memlahalar rüesa ve amelesinin i'mâl ve ihraç eyledikleri tuz fürûht olunduğunda esmânından resm-i gümrüğü aşağı varıldıktan sonra küsûrundan mikdâr-ı ma'lûm hisse tefrik ile ücret-i i'mâliyyelerine mukabil yedlerinde olan evâmir-i âliye mantığınca kendilerine verilmek bundan akdem carî idiyse de bunlardan ücretleri mukâbilinde aynen tuz verilenlere usûl-i inhisâriyeyi inhilâlden vikayâten fî-mâba'd aynen tuz îtası câiz olamayacağından bunlar bundan böyle ücret-i münasebe-i mu'tedile ile veyahut bend-i âtide gösterildiği üzere bi'l-münâkasa kıyye başına fi-i mukarrer ile maktuiyeti vechile iliştirilip ücretleri nakden verilecek ve memlaha mahalleriyle tuz i'mâline mahsûs âlât ve edevâtı uhde-i tasarruflarında bulunanlar ile gedik sûretinde reislik vechile işlettirilenlere bâ-evâmir-i âliye îtası mu'tâd olan ücret ve hissenin kadim ve sabıkı misillû yani eski fiyat üzere bi'l-hesap nakden verilip bu kere tuz fiyatının kesb-i terakki eylemesinden dolayı ziyâde bir şey verilmemesine begayet i'tinâ' ve dikkat edilecek ve keyfiyyet buraca dahi ma'lûm olmak ve ona göre iktizâsına bakılmak üzere zikr olunan evâmir-i aliyyenin birer kıt'a sûreti serian emânet-i müşârünileyhaya gönderilecektir.

9. Bend

İşbu 9. bendde bil-cümle memlaha ve maden ve kuyulardan husûle gelecek tuzun kesret-i i'mâl ve ihracı hakkında iktâmât-ı lâzime icrâ'sı gösterilmiş ise de bu fıkranın hükmü memlahalardan îcâb ve lüzûmundan fazla tuz ihraç olunmaması hakkında olan (88) numaralı ve fi 11 Şubat sene 1282 (23 Şubat 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile feshedilmiştir.

İşbu 9. bendde memlahalardan ihraç olunacak tuzun kıyye başına bir fi-i ma'lûm ile münâkasaya konulması gösterilmiş ise de memlahalardan ihraç olunacak ve ambarlara nakledilecek tuzların ücret-i ihraciye ve nakliyelerinin beher 100 veya 1.000 kıyyesi itibarıyla münâkasaya konulup o yolda mazbata alınması (94) numaralı ve fi 3 Kânunuevvel sene 1289 (15 Aralık 1873) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğundan mücîbince hareket olunmak iktizâ' eder.

Bil-cümle memlaha ve maden ve kuyulardan husûle gelecek tuzun kesret-i i'mâl ve ihracı hakkında müdîrân ve me'mûrîn-i mûmâileyhüm taraflarından her türlü iktâmat-ı lâzime ve mütemâdiyenin icrâ'sıyla beraber ihraç olunacak tuz için rüesa ve ameleye verilecek ücretleri mu'tedil ve münâsibi vechile kat' olunup i'tâ' ve tesviye olunacak ve bir memlaha ve maden ve kuyûdan ihraç olunacak tuzun kıyye başına bir fi ma'lûm ile maktu sûretinde rüesa ve amele uhdelerinde bi'l-münâkasa maktûan ihalesi idârece dahâ ziyâde mûcib-i mazbûtiyet olacağından tuzun o vechile maktu sûretiyle i'mâl ve ihracına rüesa ve amele ve saireden talep olanlar olduğu hâlde usûl-i münâkasanın alenen icrâ'sıyla her kimin üzerinde takrîr eder ise kefâlet-i kaviyyeye rabtıyla yedinden senet alınacak ve bu sûretle bi'l-münâkasa kıyye başına bir fi-i ma'lûm ile tuz çıkarmayı taahhüd etmiş olanlar çıkarıp cânib-i mîrîye teslim edecekleri tuzun esmânı beher mâh nihâyetinde evvel-be-evvel te'diye kılınacak ve müteahhit oldukları tuzu tekmilen çıkarıp teslim etmedikçe terk-i hizmet edemeyeceklerine ve ettikleri hâlde haklarında icrâ' olunacak muâmelât-ı tedibiyeye ve tazmîniye hakkında iktizâ' eden şerâit ve teminat vech-i mezkûr üzere kefâlet-i kaviyyeye rabtla alınacak senedâta derc ve imlâ' kılınacak bir de işbu çıkaracakları tuzun hîn-i ihracında yaş olacağı cihetle vezn olunması kabil olamayacağından evvel emirde usûlü üzere

kuruttırulup bâde bi'l-vezn cânib-i mîrîye ahz kılınacak ve esmânı dahi müteahhidlere bu vezn üzere bi'l-hesap îfâ kılınacaktır ve bunlara işe başlayabilmeleri için ibtida-yı taahhütlerinde ale-l-hesâb sûretiyle münâsib mikdâr akçe verilmek lâzım gelir ise ber-vech-i muharrer alınacak olan kefâlet senedine bu şart dahi derc olunarak ve kefilleri bu akçenin cânib-i mîrîye tediyesine kefîl-bi-l-mâl oldukları usûlü vechile sened-i mezkûrda tasrîh olunarak zikr olunan akçe verilecek ve fakat bu kefillerin mu'temed ve muktedir olduklarına dair mezkûr senedin rabt ve tanzimiyle zikr olunan akçenin îtasından evvelce mahalli meclisinden iktizâ' eden mazbatası bi'l-istihsâl hıfzedilecek ve işbu müteahhitlerin dahi beher ay ahirinde hesâbları bi'l-rûye çıkarılıp cânib-i mîriye teslim edecekleri tuz pahasından ber-vech-i muharrer ale-l-hesâb olarak aldıkları akçeye mahsuben sened-i mezkûrda muharrer bulunacak mukavele mücîbince her ne mikdâr şey tevkif kılınmak îcâb eder ise mâh be mâh tevkif ve mahsub kılınıp küsûru kendilerine te'diye olunacaktır.

10. Bend

İşbu 10. bendde tabii müncemid olan memlaha ve madenlerden çıkarılacak tuzun okka başına bir fi-i ma'lûm ile münâkasaya konulması gösterilmiş ise de memlahalardan ihraç olunacak ve ambarlara nakledilecek tuzların ücret-i ihraciye ve nakliyelerinin beher 100 veya 1.000 kıyyesi itibarıyla münâkasaya konulup o yolda mazbata alınması (94) numaralı ve fi 3 Kânunuevvel sene 1289 (15 Aralık 1873) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğundan müçîbince hareket olunmak iktizâ' eder.

Tabii müncemid olan memlaha ve madenlerden çıkarılacak tuz dahi bâlâda zkir ve beyân olunan minvâl üzere münâsib ücret-i mutâdile ile veyahut rüesâ ve amele ve saireden talep olanları beynlerinde usûl-i münâkasayı bi'l-icrâ' okka başına bir fi-i ma'lûm ile maktua rabtıyla çıkarttırılacaktır.

11. Bend

Bâlâda zikrolunduğu vechile münâsib ücret-i mu'tedile ile işleyecek rüesâ ve amele ile bi'l-münâkasa maktua rabtı ile tuz ihraç edecek müteahhidlerin yedlerine müdîr veyahut me'mûr tarafından birer kıt'a memhûr sergi pusulası i'tâ' ile mezkûr rüesa

ve amelenin işledikleri günlerin yevmiye ücretleriyle müteahhidlerin kuruttırulduktan sonra bi'l-vezn cânib-i mîrîye teslim eyledikleri tuz evvel-be-evvel mezkûr sergilere tenmik ve imlâ' ile beher mâh nihâyetinde hesapları işbu sergiler üzerine bi'l-rû'ye tebeyyün edecek hakları edâ' olunarak makbûzlarını müş'ir zîrleri rüesâ ve amele ve mutemedlere temhîr ettirildikten sonra yedlerinden ahz ve hıfz olunarak ol vechile mâh ve mâh katı rişte-i hesap olunacak ve bu makule rüesâ ve amele ve müteahhidlere zinhâr ve zinhâr haklarından ziyâde bir akçe verilmemesine begayet ihtimâm ve dikkat olunacaktır.

12. Bend

İşbu 12. bendde beheri 400 dirhem olmak üzere memlahalarda kayatuzunun beher kıyyesi 30 ve deniz ve göl tuzunun beher kıyyesi 20 paraya satılmak gösterilmiş ise de ahiren Evzân Nizâmnâmesi'nin mevki-i icrâ'ya konulmasından dolayı memlahalarda deniz ve göl tuzunun beher kilogramı 15 ve kayatuzunun beher kilogramı 23 ve Trablusgarb memlahaları tuzunun 14 paraya satılması (111) numaralı ve fi 27 Şaban sene 1297 (4 Ağustos 1880) tarihli telgrafnâme-i umûmiyye ahkâmından olduğundan mücîbince hareket olunmak iktizâ' eder.

İşbu 12. bendde memlahalarda 50 okkadan aşağı tuz satılmayacağı muharrer ise de bu fıkranın hükmünü memlahalarda yarım kıyyeye kadar tuz satılması hakkında 104 numaralı ve fi 8 Eylül Sene 1282 (20 Eylül 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen irâde-i seniyye fesh etmiştir.

İşbu 12. bendde mülhakattan gelmiş ve merkezde satılan tuzdan tecemmu' etmiş olan hasılâtın şehr-i âtinin 15. günü gönderilmesi muharrer ise de sandıklarda mevcûd bulunan hasılâtın her hafta gönderilmesi (672) numaralı ve fi 17 Temmuz sene 1297 (23 Ekim 1881) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğundan mücîbince hareket olunmak iktizâ' eder.

Her bir memlaha ve maden ve kuyûda husûle gelip isteyenlere mahrecinde yani husûle geldiği memlaha ve maden ve kuyu ambarlarından satılacak tuzun ba'de-zîn kilo ile olmayarak beheri 400 dirhem olmak ve ambar-ı mezkûrdan kaldırılıp sahile ve sefîneye ve mahall-i saireye nakletmek ve masârifi müşterisi

tarafından tesviye olunmak üzere kıyye itibarıyla beher kıyyesi yirmişer paraya satılıp bahası fiyat-ı mîrîyesi üzere meskûkât-ı akçe olarak nakden ve peşinen istihsâl olunacak ve her kime olur ise olsun peşinen bahası alınmadıkça tuz i'tâ' kılınmayacaktır. Ve 50 okkadan aşağı kezâlik her kime olur ise olsun tuz satılmayacak ve herkes mübâyaa eyleyeceği tuzu dilediği mahalle kendisi nakledip serbest üzere satabilecektir. Ve Trablusgarb ve Bingazi ve Fizan memlaha ve madenlerinin Dersaâdet'e vesair Memâlik-i mahrusaya bâdiyeti olarak bunlardan bu mahaller için tuz alacak tüccâr ve sairenin bi-z-zarure masârif-i zâide-i nakliyeleri vuku' bulacağından mezkûr memlaha ve madenlerden bi'l-mübâyaa sefîneye tahmîlen Dersaâdet'e vesair Memâlik-i Mahrûsaya bahren gönderilecek tuzun kıyyesi kezâlik 400 dirhemden ibâret olmak ve masârif-i nakliyesi müşterisi üzerine kalmak üzere sair memlahalar tuzunun fiyatı olan 20 paradan 5 parasının tenzîliyle 15 paraya satılacak ve vech-i muharrer üzere sefîneye tahmîlen bahren bir mahall-i âhere gönderilmek için olmayıp da mahallinde sarf kılınmak veyahut berren ve nehren içerilere doğru nakil olunmak üzere mezkûr Trablusgarb ve Fizan ve Bingazi memlaha ve madenlerinden mübâyaa edilecek tuzun kıyyesi sair memlahalar misillû yirmişer paraya fürûht kılınacaktır. Ve 27. bendde zikr ve beyân olunduğu vechile Memleketeyn mahsûlü olarak mevâki-i mahsûsasına götürülüp cânib-i mîrîden bâde'l-mübâyaa me'mûrları ma'rifetiyle satılacak kaya tuzuyla Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne madenlerinden husûle getirilecek kaya tuzu göl tuzuna mikyâs olmadığından bunların kıyyesi kezâlik 400 dirhem olmak ve nakliyesi müşterisine ait bulunmak üzere 30 paraya satılacak ve fakat Trablusgarb'dan bâlâda beyân olunduğu vechile sefîneye tahmîlen aher mahalle bahren gönderilecek kaya tuzunun kıyyesi 25 paraya ve mahallinde sarf olunmak ve berren ve nehren içerilere doğru sevk kılınmak üzere alınacak kaya tuzu 30 paraya satılacaktır. Ve bu vechile kıyye itibarıyla külliyet üzere satılacak tuzun kantar ile vezn olunması suûbeti müstelzim olacağından Dersaâdet ve mahall-i sairede câri olduğu üzere üç adet ağaçtan ma'mûl sehpâ tâbir olunan üç ayaklı bir âlete ta'lîk olunur hatab çekisi resminde iki adet sandık yaptırılarak birisine mikdâr-ı kıyyeleri ayar edilmemiş eskâl ve diğerine tuz vaz'ıyla veznedilecek ve müşteriler eskâl-i merkûmenin evzâ'nını li'ecli't-

tahkik kantar ile ayar etmek isterler ise def-i iştibâh etmeleri zımnında müdîrân ve me'mûrîn taraflarından bu bâbda muhâlefet gösterilmeyip müsaade olunacaktır.

13. Bend

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de vaki memlaha ve maden ve kuyulardan husûle gelecek tuz bâlâda beyân olunacağı veche üzere ba'de-zîn cânib-i mîrîden i'mâl ve idâre ve fürûht olunacağından cânib-i mîrîden mübâyâa olunmuş tuz bahren ve berren ve nehren her nereye nakl ve sevk olunur ise olunsun işbu 1278 senesi Mart'ı ibtidasından itibaren (13 Mart 1862) resm-i gümrük ve rûsûmât-ı saire alınmayacaktır.

14. Bend

İşbu 14. bendde memlahalardan tuzun her bâr ziyâde ihracı gösterilmiş ise de bu fıkranın hükmü memlahalardan îcâb ve lüzûmundan fazla tuz ihraç olunmaması hakkında olan (88) numaralı ve fi 11 Şubat Sene 1282 (23 Şubat 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile feshedilmiştir.

Memlaha ve maden ve kuyulardan ihraç olunacak tuzun her bâr ziyâde ihracına ve ihraç olunduktan sonra gerek tepe ve yığınlarda ve gerek ambarlarda bulunsun telef ve sarf ve sirkatten vikayesine kemâl-i i'tinâ' ve dikkatle beraber tepe ve yığınlardan ambarlara vaz' ve idhârında veyahut kayık ve sefîne ve araba ve hayvanat ashâbına ve saireye fürûhtunda tahmin ile veyahut aher sûretle olmayıp mutlaka vezn olunarak kıyye itibarıyla idhâr ve fürûht kılınacak ve defterlere dahi o vechile sebt ve terkim olunacaktır.

15. Bend

Ber-vech-i mezkûr memlaha ve maden ve kuyulardan fürûht olunan tuzun müşterisi esâmîsiyle mikdâr-ı kıyyesi ve alınan esmânının kemmiyyeti ve nereye gideceği numûnesi verilen defterine müfredât üzere yazılacak ve defterlerin hiçbirisinde silme ve yalama ve hakk ve kalemen tashîh vuku' câiz olmayacak ve beher mâh vuku' bulacak tuz sarfiyâtıyla ondan hasıl olacak vâridât ve bi't-tabi vukua gelecek masârifat mah-ı âtî sarfiyât ve vâridât ve masârifatına karıştırılmayarak nihâyet şehr-i âtinin haftasına her bir mülhakat memlaha ve maden ve kuyu me'mûru

tarafından numûne-i mersûleye tevfîkân bir kıt'a icmâl defteri sıhhat-i eseri tanzîm olunup başkatip ve sandık emini ile beraber bâde't-temhîr o mahın hasılâtıyla ve tezkereleri tükenmiş olan koçanlar ile sair iktizâ' eden senedât ile birlikte me'mûr-ı mûmâileyhün tâbi olduğu merkez müdîrü cânibine gönderilecek ve merkez müdîrleri dahi işbu mülhakat icmâl defterlerini başkatipleri ma'rifetiyle muayene ve tedkik ile sıhhatini tahkik eyledikten sonra bunların vâridât ve sarfiyât ve masârifatıyla kendi merkez-i idârelerinin vâridât ve sarfiyât ve masârifatını şâmil bir kıt'a umum icmâl defterini kezâlik numûne-i mersûle vechile terkim ve başkatip ve sandık emini ile birlikte temhîr eyledikten sonra zikr olunan mülhakat icmâl defterlerinin asıllarıyla ve senetleriyle ve mülhakattan gelmiş ve kendilerinden yani merkezde satılan tuzdan tecemmu' etmiş olan hâsılât ile beraber sâlif-ül-beyân şehr-i âtinin 15. günü bâ-tahrîrât emânet-i müşarünileyhâya gönderecekler ve gerek me'mûrlar ve gerek müdîrler mah-ı mezkûr içinde vesair memlaha ve maden ve kuyulardan tevârüd edip kendilerinde toplanmış bulunacak edâ' tuz tezkerelerini yanlarında tutmayıp bunları dahi zikr olunan icmâller ile beraber irsâl eyleyeceklerdir.

16. Bend

İşbu 16. bendde hasılâtın her ay aherinde irsâl olunması gösterilmiş ise de sandıklarda mevcûd bulunan hasılâtın her hafta gönderilmesi (672) numaralı ve fi 17 Temmuz sene 1297 (29 Temmuz 1881) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğundan mücîbince hareket olunmak iktizâ' eder.

Merkezlere pek baîd ve Dersaâdet'e karîb olan mülhakat memlaha ve maden ve kuyular hasılâtı nakliyeden dolayı masârifat-ı zâide ve tehirât-ı beyhûdeyi mücîb olmamak için vapurlar ve postalar vasıtasıyla doğruca emânet-i müşarünileyhâya tesyâr olunmak münâsib olacağından o makûle mülhakat me'mûrları hasılât-ı vâkıayı cins ve mikdârını mübeyyin memhûr pusulasıyla her ay aherinde bâ-tahrîrât emânet-i müşarünileyhâya isbâl ile vusûlünü müş'ir emânet-i müşarünileyhâdan istihsâl edecekleri musahhah ilmühaberleri tâbi bulundukları merkez müdîrlerine beher mâh gönderecekleri icmâl defterlerine rabten nakt makâmında mûmâileyhâ müdîrlere irsâl edecekler ve mülhakattan hangilerinin

hâsılatı vech-i muharrer üzere doğrudan doğruya emânet-i müşârünileyhâya gönderilmek lâzım geleceğini müdîrân-ı mûmâileyhüm tahkik ve ta'yîn ve îcâbını me'mûrlarına tenbiye ve telkîn ile ma'lûmât olmak için keyfiyyeti emânet-i müşarünileyhâ tarafına dahi iş'âr eyleyeceklerdir.

17. Bend

İşbu 17. bend de müşterilere verilecek tuz tezkerelerinin başkatip ve sandık eminleri taraflarından sahlanması gösterilmiş ise de idârelerden verilecek tezâkirin başkatiplerle sandık eminleri taraflarından mühürlenmesi (460) numaralı ve fi 11 Ağustos sene 1284 (23 Ağustos 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğundan mücîbince hareket olunmak iktizâ' eder.

İşbu 17. bend de tezkeresinde gösterilen mevridinden diğer mahalle sevk olunacak ve nevridinde bir mikdârı satılarak küsûru mahall-i saireye gönderilecek ve mevridinden mahall-i müteaddideye parça parça irsâl kılınacak ve mevridine gitmeyip de esna-yı rahta bir mahalden diğer mahalle sapıp gidecek olan tuzlar için verilecek tezkereler hakkında olan fikarât (496) numaralı ve fi 23 Nisan sene 1288 (5 Mayıs 1872) ve (497) numaralı ve fi 1 Mart sene 1301 (13 Mart 1885) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler ile ta'dîl ve tebdîl edildiğinden mûciblerince hareket olunmak iktizâ' eder.

İşbu 17. bendde tuz tezkelerinde silme ve yalama ve hakk ve tashîh gibi sehvleri vuku' bulanların derhal me'mûriyyetlerinden tard olunması muharrer ise de tezkerelerde sehvleri vuku' bulanlar haklarında olunacak mücâzât derecesi (478) numaralı ve fi 23 Kânunuevvel sene 1294 (4 Ocak 1879) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye zîrinde muharrer olan nizâmnâmede gösterilmiş olduğundan mücîbince hareket olunmak iktizâ' eder.

Memlaha ve maden kuyularından satılacak tuz 15. bendde zikri geçtiği vechile defter-i mahsûsuna kayd ve imlâ' olunduktan sonra koçandan kat' ile müşterilerin yedlerine verilecek matbû edâ' tezkerelerine dahi isimleriyle mübâyaa eyledikleri tuzun mikdâr-ı kıyye ve esmânı ve nereye gideceği bilâ-noksan izahen sebt ve tahrîr ve koçanlarına dahi aynıyla işaret ve tezbîr ile mezkûr tezkereler o memlaha ve maden veyahut kuyunun namına mahsûs

olan kebir mühür ile ba'd-et-temhîr üzerine başkâtibiyle sandık emini sahlarını vaz' edip müdîr veyahut me'mûru tarafından dahi kendi mühürleriyle mühürlenecek ve hangi sene ve mâh ve yevmde verilmiş olduğu tarihi tezkereler ile koçanlarında gösterilecek ve her bir merkez müdîrü merkeziyle mülhakatı olan memlaha ve maden ve kuyuları için bu taraftan i'tâ' ve isrâ' olunandan başka şimdilik buraca ma'lûm olamayıp mahallerine bi'l-vusûl meydana ihraç ile zabt eyleyecekleri memlahada maden ve kuyular için dahi ne mikdâr mühür lâzım ise serian hakk ettirilip gönderilmek üzere mezkûr memlaha ve maden ve kuyuların isimlerini mübeyyin pusulasını emânet-i müşârunileyhâya bi'l-irsal mezkûr mühürleri seri'an talep edecektir ve bir de bir memlaha ve maden ve kuyûdan bi'l-mübâyaa mahall-i âhere nakl ve sevk olunan tuz tezkeresinde gösterilen mevridinden diğer mahalle sevk olunacak olduğu hâlde muahharen götürülecek mahalli ashâbının yedinde olan tezkere zuhûruna mevrid-i mezkûrda bulunan tuz müdîr veya me'mûru veyahut orada bunlardan birisi bulunmadığı hâlde oradaki gümrük emin veya müdîr veyahut me'mûru ve bunlar dahi olmadığı takdîrde o mahallin meclisi tarafından izahen şerh verilip memlaha ve maden veyahut kuyu veyahut gümrük veyahut meclis nâmına mahsûs olan büyük mühür ile temhîr olunarak imrârına ruhsat verilecek ve böyle olmayıp da bir mikdârı mevridinde satılarak küsûru mahall-i saireye gönderilecek olur ise satılan mikdârı o tezkerenin zuhûrunda aşağı varılarak ve küsûrunun mikdâr-ı kıyyesi tasrîh kılınarak tezkeresine şerh verilip zikr olunan büyük mühür ile temhîr olunacak ve böyle dahi olmayıp da mevrid-i mezkûrdan mahall-i müteaddideye parça parça gönderilecek olur ise o makule müteferrik sûretle öteye beriye gönderilecek tuz için mevrid-i mezkûrda bulunan tuz müdîr veyahut me'mûru veyahut orada bunlardan birisi bulunmadığı hâlde oradaki gümrük emin veya müdîr ve me'mûru ve bunlar dahi olmadığı takdîrde o mahallin meclisi tarafından mahrecinden verilmiş olan tezkere resm ve usûlünde olmak üzere müceddeden tezkereler îtasıyla âtîk tezkeresi bi'l-ahz bunun bedeline kaç tezkere verilmiş ise zuhûruna ba'd-el-işare mahreci olan memlaha ve maden veyahut kuyu müdîr veya me'mûru cânibine bâ-tahrîrât iâde edilecek ve zikr olunan tuz mevridine

kadar gitmeyip de esna-yı râhda bir mahalden diğer mahalle sapıp gitmek veyahut zikrolunduğu vechile bir mikdârı orada satılıp küsûru başka mahalle sevk edilmek veyahut oradan mahall-i müteaddideye parça parça gönderilmek iktizâ' ettiği takdîrde işbu keyfiyyetin vuku' bulacağı mahall-i mezkûrde dahi bey'ine vech-i meşrûh üzere iktizâsı icrâ' kılınacak ve bir mahalde ne tuz müdîr ve me'mûru ve ne de gümrük emin ve müdîr ve me'mûru ve ne de meclis bulunmaz ise bu misillû mahal bir karye demek olacağından şu beyân kılınan icrâ'ât bi-tamâmihâ o karye muhtarı tarafından îfâ olunacak berminvâl-i muharrer tezkereler ile tezkerelere verilecek şerhler Hükûmet cânibinden verilmiş olan muhtar mûhürleriyle mühürlenecektir. Ve çünkü sâlif-ül-beyân edâ' tezkereleri ma'mûl betezkere-i mutebere olmak lâzımeden ve içinde silme ve yalama ve hakk ve kalemen tashîh vuku' memnû' olduğu vazıhâdan olduğundan ve binâberîn işbu tezkerelere hiçbir vakitte sehv olunmuş diye şerh verilmesi câiz olmayacağından bunu tuz müdîr ve me'mûrları tecvîz etmeyerek nihâyet-ül-amirine sehv vuku'u ile böyle şerh verilmesine mecbûriyet hasıl olduğu hâlde o sehve kim sebeb olmuş ise derhal me'mûriyyetinden tard olunup ondan sonra şerh verilerek temhîr kılınması iktizâ' edeceği cihetle bu makule sehvin adem-i vuku'una müdîrân ve me'mûrîn-i mûmâileyhüm câniblerinden begayet dikkat ve i'tinâ' edilecektir.

18. Bend

İşbu 18. bend Tuz ta'lîmâtı mevki-i icrâ'ya konulduktan sonra eski bendi yerine kaim olmak üzere ta'dîlen kaleme alınıp fi 27 Rebiülahir sene 1280 (11 Ekim 1863) tarihinde mer'iyyet ahkâmına bi-l-istîzân irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhî şeref müteallik buyurularak mevki-i icrâ'ya vaz' olunduğu (138) numaralı ve fi 25 Teşrînisânî sene 1279 (7 Aralık 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye müfâdından anlaşılır.

İşbu 18. bendde tuz tezkerelerini yanlış ve noksan yazanların derhal tard olunması muharrer ise de tezkerelerde sehvleri vuku' bulanlar haklarında olunacak mücâzât derecesi (478) numaralı ve fi 23 Kânunuevvel sene 1294 (4 Ocak 1879) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye zîrinde muharrer olan nizâmnâmede gösterilmiş olduğundan mücîbince hareket olunmak iktizâ' eder.

İşbu 18. bendde bilâ-tezkere tutulacak tuzlar ile tezkerelerinden % 3'den ziyâde fazla zuhûr edecek tuzlardan alınacak ikişer kat esmânından birer katının tutan ve haber verenlere îtası gösterilmiş ise de kaçak tuzlarla tezkerelerinden % 3'den ziyâde fazla zuhûr eden tuzlardan alınacak ikişer kat esmândan birer katının % 30'larının me'mûrîne tevzî' ve yetmişlerinin muhbirlere verilmesi (158) numaralı ve fi 31 Temmuz sene 1294 (12 Ağustos 1878) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye zîrinde muharrer olan ta'lîmât ahkâmından olduğundan mücîbince hareket olunmak iktizâ' eder.

Müşterilerin memlaha ve maden ve kuyulardan bi'l-iştirâ berren ve bahren öteye beriye götürecekleri tuz mevridine veyahut diğer bir mahalle vusûlünde yedlerinde bulunacak tezkere o mahalde tuz me'mûru bulunur ise onlar ve bunlar olmayıp da gümrük ve duhân müdîr veyahut me'mûru olur ise bir vekil ve orada gümrük ve duhân idâresi yok ise mahallî meclis ve bu dahi yok ise muhtarı tarafından muayene olunarak gelen tuz tezkeresinden muharrer mikdâra tevafik eylediği takdîrde o tezkere ahz ve hıfz ile gelen tuzun sarf ve fürûhtuna ruhsat verilecek ve getirilen tuzun tezkerede muharrer olan mikdârdan % 3'e kadar zuhûr edecek fazlasından fiyat-ı mîrîyye üzere yalnız bir kat bahası ve % 3'den ziyâde olan fazlasından kezâlik fiyat-ı mîrîye üzere iki kat bahası istihsâl olunup mezkûr fazlalar sahibine terk edilecek ve bunlar için kendilerine usûlü vechile müceddeden tezkere i'tâ' olunacaktır. Ve bir adamın malı olarak bir memlahadan doldurulmuş ve oradan birlikte hareket ve bir vakitte müvaselet etmiş olan iki sefînenin tezkerelerinden birisinde fazla ve diğerinde noksan zuhûrunda işbu noksan fazla-yı mezkûreden bâde't-tenzil kalacak olan fazla hakkında kezâlik o vechile muâmele icrâ' olunacaktır. Ve ber-vech-i muharrer % 3'e kadar zuhûr eden fazlaların istihsâl olunacak bir kat bahası olan akçe tamamen irad-ı kayd olunup % 3'den ziyâde olan fazlalar için bahasının iki katı itibarıyla alınacak akçenin bir katı kezâlik îrâd kayd olunacak ve bunun diğer bir katı fazla-yı mezkûreyi tutan ve haber verenlere ihbâriyye olarak verilecektir. Ve bilâ-tezkere vürûd eden tuzlar gerek denizde ve gerek karada olsun adetâ sirkat demek olacağından sahibine zecren ve saire ibreten cânib-i mîrîye zabtından başka tuzun bahasının iki katı akçe dahi

sahibinden zecren tahsîl kılınacak ve işbu akçe tamamıyla ve keyfiyyetin tasrîhiyle Tuz Me'mûrları nezdinde hasılâta îrâd kayd olunacak ve bu nakdîn istihsâli bir gümrük veya Duhân İdâresi veya meclis veyahut muhtar ma'rifetiyle vuku' bulmuş ise nakd-i mezbûr bir saat bile nezdlerinde tevkif olunmayıp kendilerine en akreb bulunan Tuz Me'mûru cânibine gönderilerek bunlar ile başkatip ve sandık eminleri tarafından müştereken memhûr olmak üzere bir kıt'a makbûz senedi celb ile nezdlerinde hıfz olunacak ve ber-vech-i mezkûr zabtolunan tuz bunu haber vermiş veyahut meydana çıkamamış olan kimseye terk kılınacak ve bu kimse dilediğine satabilmek için mezkûr tuzun mikdârıyla keyfiyyet-i îtasını mübeyyin olarak yedinde usûlü vechile bir kıt'a tezkeresi verilecek ve çünkü edâ' tezkereleri açık olarak i'tâ' edilip ashâbı tuzu mahallinden kaldırmazdan evvelce istedikleri kimseye okutturup sıhhatini tahkik edebileceklerinden tuzlarını başka mahalle naklinden sonra zikr olunan fazladan dolayı mezkûr tezkereyi yazan yanlış yazmış diye itizâra kalkışırlar ise kat'en iska' olunmayıp ber-vech-i meşrûh îcâb-ı nizâmisi icrâ' edilecek ve eğer merkûmlar tuzlarını henüz bir başka mahalle nakil etmeksizin tezkereyi birisine okutturup fi'l-vâki noksan yazılmış olduğunu müşâhede ile tuzu mübâyaa etmiş oldukları me'mûra haber verirler ise bu sehve sebeb hangi katip ise derhal tard olunup işbu sehvli tezkere üzerine şerh-i mahsûs tahrîriyle tashîh olunup şerh-i mezkûr bâlâda beyân kılındığı minvâl üzere sahlanıp mühürlenecektir. Ve vech-i muharrer üzere ahz ve hıfz kılınan tezkereler mahallerinden gelen koçanlar ile tatbîk olunmak üzere beher ay aherinde takdim kılınacak icmâl defterleriyle beraber Tuz Me'mûrları cânibinden tâbi oldukları nezâret merkezlerine ve Gümrük Me'mûrları cânibinden kezâlik tâbi oldukları gümrük müdîrlerine ve gümrük müdîrleri cânibinden mensûb bulundukları nezâret merkezlerine ve merkez nezâretinden cânib-i emânet-i müşarünleyhaya ve mahall-i meclisleri tarafından o mahallin tuz me'mûrlarına isbâl olunacaktır.

19. Bend

İşbu 19. bendde tezkeresi zâyi edilen tuzun pahasının üç misli sahibinden depozito tarîkiyle muvakkaten alınarak hıfz ile veyahut kefâlet-i kaviyyeye rabt ile tuzun sarf ve fûruhtuna müsaade

olunup mezkûr tuz için mahrecinden şehâdetnâme getirildiği hâlde mevridinde muvakkaten alınmış olan mezkûr üç misil tuz esmânının veyahut kefâlet senedinin reddolunması gösterilmiş ise de bu fıkranın hükmü tuz tezkeresini zayi edenlere zayiinden tezkere verilmemesi ve tezkereleri zayi edilen tuzların birer kat esmânının istihsâliyle imrârlarına müsaade olunması hakkında (152) numaralı ve fi 1 Mayıs sene 1284 (13 Mayıs 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen irâde-i aliyye ile feshedilmiştir.

Memlaha ve maden ve kuyulardan müşterilerin satın aldığı tuz için kendilerine verilmiş olan edâ' tezkereleri gerek esna-yı râhda ve gerek mevridlerine vusûllerinde bulunan tuz müdîr ve me'mûrlarıyla gümrük emin ve müdîr ve me'mûrlarına ve Hükûmet Meclisleriyle muhtarlara ibrâz etmeye mecbûr olduklarından yani işbu tezkereyi kim olur ise olsun ibrâz etmedikçe tuzunun imrârına ve ne de fürûhtuna hiçbir mahalde irâe-i rey ruhsat kılınamayacağından mezkûr tezkere ibrâz ve irâe olunamayıp da kazaen yolda zayi olduğu iddia olunur ise bâdî-i emirde o tuzun fiyat-ı cedîde üzere îcâb eden pahasının üç misli sahibinden ahz ve depozito tarîkiyle muvakkaten hıfz ile sarf ve fürûhtuna müsaade olunup mahreci olan memlaha ve maden veyahut kuyunun baîd mesâfesine göre kendisine bir müddet-i münasebe-i muayyene mehil tahsîs olunarak o mehil tekmiline kadar mezkûr tuzun o memlaha ve maden veyahut kuyu mahsûlünden alınmış ve yedinde edâ' tezkeresi verilmiş olduğunu musaddak müdîr veyahut me'mûru tarafından şehâdetnâme alıp getirir ise o hâlde tezkeresini hakikaten zayi etmiş olduğu sabit olacağından ber-minvâl-i muharrer depozito tarîkiyle alınıp hıfz kılınmış bulunan akçe hemen tarafına red ve i'tâ' kılınacak ve o müddette öyle şehâdetnâme getirmez ise o vakit getirilmiş olan tuz sirkat demek olacağından zikr olunan depozito akçesinin iki sülüsü keyfiyyetinin tasrîhiyle hâsılata îrâd kayd olunacak ve sülüs-ü diğeri bunu haber vermiş veyahut meydana çıkarmış olan kimseye verilecektir. Ve eğerki o mikdâr akçeyi depozito edemeyip de mehil-i mezkûrda matlub olan şehâdetnâmeyi getirip ibrâz edeceklerine ve edemedikleri hâlde meblâğ-ı mezkûru kendileri veyahut kefilleri te'diye eyleyeceklerine kavî muktedir kefil irâe-etmeyi isteyenler olur ise bu misillûlerin kendilerinden depozito akçesi alınmak yerine kefâlet-i kâviyeye

rabtla dahi ber-vech-i muharrer iktizâsının icrâ'sı câiz olacaktır.

20. Bend

Merkez ve mevki ittihâz olunan bil-cümle memlaha ve maden ve kuyular müdîr ve me'mûrlarından birinin infisâli vuku'u ile halefinin mahalline vusûlünde me'mûr-ı mazûlün bidâyet-i me'mûriyyetinden halefinin vusûlü gününe kadar olan müddet-i idâresi muhasebesi selef ve halef ve başkatip ve sandık emini ma'rifetleriyle bi'l-rûye müddet-i me'mûriyyetinde ne mikdâr tuz husûle gelmiş ve bundan devr ve teslim kaidesinin icrâ'sı gününe kadar ne mikdârı sarf ve fürûht ile esmânı icmâllere ithalen emânet-i müşârünileyha cânibine gönderilmiş ve ne kadarı mevcûd bulunmuş ise keyfiyyet ve kemmiyyeti defâtir-i mevcûdeye mürâcaâtla tedkik ve istîzâh ve masârifât-ı vâkıanın sıhhati dahi tahkik ve istiknâh olarak ve mevcûd bulunan tuzun seleften halefe devri icrâ' kılınarak zîri halef ve selef ve başkatip ve sandık emini mühürleriyle memhûr ve musaddak üç nüsha üzere muhasebe defteri tanzîm ile bir nüshası usûl vechile icrâ'-yı îcâb zımnında cânib-i emânet-i müşârünileyhâya gönderilecek ve iki nüshasının birisi selefe i'tâ' kılınacak ve diğeri halefte kalacak ve selefin bir gûne zimmeti zuhûr edip etmediği işbu nüshalarda izahen gösterilecek ve her kim olur ise olsun infisâli gerek istifa ile ve gerek azl ile zuhûr etsin zikrolunduğu vech üzere muhasebesini rü'yetle devr ve teslim kaidesini tamamen icrâ' etmeksizin hôd-be-hôd savuşup bir tarafa gidemeyeceğinden buna riâyet etmeyerek yine savuşanlar olur ise gerek karîb ve gerek baîd her nereye savuşmuş olur ise olsunlar buldurularak tahtü'l-hıfz celbedilmesi mukarrer olmasıyla binâberîn kaide-i mezkûreyi yerine getirmedikçe hiçbir mazûl başka yere gidemeyecektir.

21. Bend

Merkez ve mevâkia gelen müşteriler hakkında müdîrân ve me'mûrîn ve ketebe ve hademe-i saire taraflarından bir gûne evzâ-i bârda gösterilmeyip her hâlde teshîlât-ı mümküne ve muâmelât-ı cemilenin îfâsıyla iade ve i'zâmlarına dikkat kılınacak ve bu evzâ bil-akis müşteriler tarafından zuhûra gelir ise çünkü herkes nizâmen mükellef olduğu dâireden hariç harekette bulunamayacağından bu misillû hadise zuhûr edip de tuz

müdîrân ve me'mûrini taraflarından beyân-ı hâl olunduğu birle hadise-i mezkûrenin men'iyle beraber baisleri hakkında muâmele-i kanûniyenin sürat-i icrâ'sına cânib-i hükûmet-i mahalliyeden dikkat ve i'tinâ' kılınacaktır.

22. Bend

Memâlik-i Mahrusâ-i Şâhâne'nin her neresinde olur ise olsun gerek ameliyat ile husûle gelen ve gerek tabii incimâd eden tuzun vakit ve mevsiminde i'mâl ve ihracıyla mahreclerinde ve bundan böyle ta'yîn ve tertibine lüzûm görünecek mevâkide fiyat-ı mevzû'sıyla fürûhtu usûl-i inhisâriye iktizâsınca mutlakâ cânib-i mîrîye münhasır olup ber mücîb-i muâhede diyâr-ı ecnebîyeden dahi kat'en tuz getirilip satılamıyacağından ba'de-zîn her kimin ma'rifetiyle az ve çok diyar-ı ecnebîyyeden berren ve bahren tuz getirilecek olur ise tuz ve gümrük ve Hükûmet ve Karantina Me'mûrları ve Liman Reisleri taraflarından imrâr ve ihracına ruhsat verilmeyip geldiği gibi geriye iade olunacak ve şayet me'mûrîn ve rüesa-yı mûmâileyhümün haberleri olmaksızın bir iskele veya mahall-i âhere tuz nakil ve ihraç olunmuş bulunur ise o tuz diyar-ı ecnebîyenin neresinden gelir ise gelsin ve kimin malı olur ise olsun kâmilen zabt olunarak vuku' hâl deran saat emânet-i müşârünileyha cânibine iş'âr kılınacak ve kim olur ise olsun hiçbir mevki ve mahalde tuz çıkarârak bu yüzden kendisine bir ticaret kapısı açamayacak ve bu memnû'iyyetin hilâfına harekete mütecâsir olanlar devletçe mücâzât kılınacaktır.

İşbu fıkarât-ı nizâmiyye Tuz ta'lîmâtı mevki-i icrâ'ya vaz' olunduktan sonra kaleme alınıp fi 4 Ramazan sene 1286 (8 Aralık 1869) tarihinde mer'iyyet-i ahkâmına bi-l-istîzân irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfetpenâhi şerefsunuh buyurularak mevki-i icrâ'ya konulduğu (141) numaralı ve fi 17 Mart sene 1286 (29 Mart 1870) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye müfâdından anlaşılır.

Tuz ta'lîmâtı'nın 22. bendine zeyl olunan fıkarât-ı nizâmiye;

Diyar-ı ecnebîyyeden Memâlik-i Devlet-i Âliyye'ye hafiyyen tuz ithal edenlerden getirdikleri tuzun fi-i mîrîsi hesâbıyla pahasının iki misli cezâ-yi nakdî olmak üzere ahz edilir.

Hafiyyen ithal olunan tuzlar bâde'l-istihlâk istihbâr kılındığı hâlde gerek istihlâki ve gerek mikdârı mahalli meclis idâresinde bi't-

tahkik sabit olduktan sonra bedel ve cezâ-yi nakdîsi istîfâ' kılınır.

Hilâf-ı memnû'iyyet tuz i'mâl ve ihraç edenler olduğu hâlde ihraç olunan tuz mevcûd ise müsâdere ve değil ise bedeli istîfâ' olunduktan ve vasıta-yı i'mâlât olan edevât dahi zabt kılındıktan sonra hasbe'l-inhisâr hakk-ı tasarrufu devlete ait olan memlahanın vaki olduğu mahal tuz ihraç ve i'mâl eden şahsın mülki olduğu hâlde maden ihraç olunmak için hafr ve isti'mâl olunan yerlerinin sahibine itası iktizâ' eden bedeli cezâ-yı nakdisine mukabil tevkif olunur ve eğer öyle hilâf-ı memnû'iyyet tuz çıkarılan memlaha âherin mülkü veyahut arâzî-i emîriyyeden olduğu takdîrde tuz ihraç eden adamdan hafr ve isti'mâl olunan arzın kıymet-i sathiyyesi mikdârı cezâ-yi nakdî alınır. Ve işbu cezâ-yi nakdîleri ve alınacak bedelâtı vermeye muktedir olamayanlar ber-mu'cib-i kanûn üç mâh müddette habse konulur.

23. Bend

Müdîrân ve me'mûrîn-i mûmâileyhüm mahall-i me'mûriyyetlerine vusûllerinde umûr-ı me'mûrelerinin rü'yeti için bir ikamet mahalli ittihâz eylemek lâzım olduğundan mukaddemlerde olan tuz me'mûr ve mültezimlerine mahsûs veyahut âher gûne bu işe elverişli mâl-ı mîrî olmak üzere oralarda ebniye var ise onda ikamet edecek ve yoksa ücret-i mu'tedile ile bir münâsib mahal tedârik ve isticâr ederek bedel-i îcarı emânet-i müşarünileyhâya inhâ ve istîzândan sonra vâridât-ı memlahadan bi'l-îfa takdim edilecek icmâl defterlerine masraf kayd ve imlâ' edilecek ve bu misillû emâkin-i müstacirenin masârif-i tamîrîyesi ashâbı taraflarından görülmesi mukavelesi şerâit-i isticâre ithal kılınacaktır.

24. Bend

Hazine-i Celîle mazbûtâtından olan memlaha ve maden ve kuyular kurbunda ve gerek bunların evraları dahilinde bulunan iskele ve şehir ve kasaba ve karyelerde Emlâk-ı Mîrîyyeden olarak ambar ve mağaza ve sundurmaların ve gerek mürûr-ı zaman ile münhedim olmuş ambar ve mağaza ve sundurma arsalarının ve şimdiye kadar Hazînc-i Celîle-i Maliye ile Evkâf-ı Hümâyûn hazînesi tarafından bi'l-ihale mültezimleri uhdesinde ve ashâbı taht-ı tasarrufunda bulunup bu kere ittihâz olunan usûl-i

inhisâriye hükmünce ve bâlâda sebkat eden 4. ve 5. bendler mücîbince cânib-i mîrîden zabt ve idâre olunacak memlaha ve maden ve kuyularda ve bunlara mensûb mahallerde olan ambar ve mağaza ve sundurmaların ve kezâlik mürûr-ı zaman ile münhedim olup hali kalan arsalarının bi'l-etraf bilinmesi lâzım geldiğinden bunlar tuz müdîr ve me'mûrları ma'rifetleriyle bi't-tahkik zâhire çıkarılarak çünkü keyfiyyetlerini ve memlaha ve maden ve kuyular nezdinde bulunanlardan tuz muhâfazası için hangilerin lüzûm-ı hakikisi olup hangilerin olmadığı ve lüzûmu olanlardan bazıları muhtac-ı tamir oldukları hâlde o makulelerin kaide-i tasarrufiyyeye bi'r-reayâ erbâb-ı vukufa keşf ve hesap ettirilerek tamir ve termîmleri bi-hak ne mikdâr masrafla vücuda geleceğini mübeyyin iktizâ' eden müvezzi' ve meşrûh birer kıt'a defterleri bi't-tanzîm evvel be evvel cânib-i emânet-i müşârunileyhâya takdimiyle verilecek rey ve cevaba göre iktizâsının icrâ'sına müsaberet edilecektir.

25. Bend

Müdîrân ve me'mûrîn ve ketebe ve sandık eminleri ile hademe-i saire kefâlet-i kaviyyeye ve mutebere ile ta'yîn ve istihdâm olunacaklarından şayet bunlardan mugayir irade ve nizâm olarak emvâl-i mîrîyyeden az ve çok zimmetlerine akçe geçirenleri olur ise derhal kendilerinden veya kefillerinden kâmilen ve seri'an tahsîl olunacağından başka bu makuleler haklarında Ceza Kanûnname-i Hümâyûnu'nun beyân ettiği mücâzât dahi tamamen icrâ' olunması mukarrer olmasıyla maiyyetlerinde bulunanların birisinden bu misillû bir hâlet-i namerziyye zuhûrunda asla sükût ve setr olunmayıp derhal keyfiyyeti me'mûrlar mensûb oldukları müdîrlere ve müdîrler dahi emânet-i müşarünileyhâya ihbâr edecek ve herhangisi bu vazifeyi vaktiyle yerine getirmez ise bu bâbda kendisi dahi ber-mu'cib-i kanûn mes'ul tutulacağını muhakkak bilip ona göre îfâ-yı lâzıme-i sadakat ve istikamet edilecektir.

26. Bend

Tuz Müdîrleri bâlâda ikinci bendde kendilerine ruhsat verildiği vechile buradan ta'yîn ve irsâl olunacaklardan gayri gerek nefs-i merkezde ve gerek mülhakatlarında istihdâmı lâzım gelecek

me'mûrîn ve ketebe ve sandık emini ve hademe-i saireyi bir kere terettüb ve istihdâm edip esâmîsiyle maâşlarını ve vazifelerini mübeyyin defterini emânet-i müşârünileyhaya takdim eyledikten sonra bunların içinden bazılarını bir mevkiden diğer mevkiye veyahut bir vazifeden başka vazifeye nakil etmek veyahut sû-i hareketlerine mebnî hizmetten tard ile yerlerine diğerlerini istihdâm etmek iktizâ' ettiği hâlde keyfiyyeti bi'l-etraf emânet-i müşârünileyha cânibine arz ve beyân ederek vuku' bulacak iş'âra göre hareket eyleyecek ve bazısından tard veyahut başka türlü mücâzâtı müstelzim bir gûne uygunsuzluk vukua gelir ise bilâ-tehir maddeyi emânet-i müşârünileyhaya iş'âr edecek ve etmeyip de iğmâz eyledikleri hâlde kendileri mes'ul tutulacaktır.

27. Bend

İşbu 27. bendde ta'yîn ve tahdit olunan mevâki'den başka Memâlik-i Şâhâne'nin her neresine olur ise olsun berren ve bahren Mısır ve Romanya tuzu ihraç olunmuş bulunur ise zabtolunması gösterilmiş ise de hafiyyen ithal edilen ecnebî tuzlarının zabtından başka beher âtîk kıyyesinden cezâen kırkar para alınması işbu tuz talimatının 22. bendine fi 4 Ramazan sene 1286 (8 Aralık 1869) tarihinde zeyl olunan fıkarât-ı nizâmiye ahkâmından olduğundan mücîbince hareket olunmak iktizâ' eder.

Mısır ile memleketin cânibinden tevarüd edecek tuzların evrakı dahi Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'den olması ve Hazine-i Celîle'ye senevî istihsâl olunan vergileri sûret-i maktuiyette bulunması cihetle bütün bütün men'i ithali câiz değil ise de mezkûr tuzların her tarafa getirilip herkese fürûht olunabilmeleri usûl-i cedîde-i inhisâriye iktizâsınca bu kere tesis olunan kaide-i İdârenin inzibatına halel vereceğinden bu mahzûrun def'i zımnında ol-havaliden tevârid edecek tuzlar hakkında ba'dezin tedâbîr-i âtî-üz-zikrin ittihâzına lüzûm görünmüştür. Şöyle ki ; tahkikat-ı vâkıaya göre şimdiye kadar Mısır tuzu kıyyesi 1,5 paradan nedreti halinde nihâyet 5 paraya kadar ve memleketeyn tuzu kaya tuzu olmak hasebiyle kıyyesi 5 paradan kezâlik nedreti zamanında nihâyet 20 paraya kadar satılmakta olduğundan bundan böyle Mısır tuzu nefs-i Antalya ile Alanya ve İçel'de kâin nefs-i Kalendire ile nefs-i Beyrut'tan gayri ve memleketeyn tuzu dahi nefs-i Dersaâdet ile nefs-i Edirne ve nefs-i Rusçuk ve nefs-i

Vidin'den başka mahallere sevk ve îsal olunamayıp ancak işbu ta'dâd olunan mevkilere nakil olunarak ve fi'l-vâki Mısır veyahut memleketeyn tuzu olduğuna yakın hasıl olmak üzere mikdârıyla naklinin ve sefîne kaptanının isimleri tasrîhiyle mahalli hükûmetlerinden bir kıt'a şehâdetnâme ibrâz kılınarak mevâkı-i mezkûrede bulunan tuz me'mûrlarına Mısır tuzu kıyyesi 2,5 para ve memleketeyn kaya tuzu altı para fiyatıyla teslim olunup akçesi ahz edilecek ve gerek Mısır'dan ve gerek memleketeynden işbu ta'yîn ve tahdid kılınan mevkiden gayrisine her nereye olur ise olsun berren ve bahren az ve çok tuz getirilecek veyahut mevâki-i mezkûreye getirilip de sâlif-ül-beyân şehâdetnâme ibrâz edilemeyecek olur ise tuz ve gümrük ve Hükûmet ve Karantina Me'mûrları ve Liman Reisleri taraflarından kat'en kabûl olunmayıp ve hiçbir tarafa imrârlarına ruhsat verilmeyip geldiği gibi geriye iade kılınacak ve şayet me'mûr ve rüesâ-yı mûmâileyhümün haberleri olmaksızın bir iskele veyahut mahall-i âhere nakil ve ihraç olunmuş bulunur ise 22. bendde zikri sebkat eden usûle tevfîkân o tuz her kimin malı olur ise olsun kâmilen zabt olunarak vuku-ı hâl derakab emânet-i müşarünileyhâ cânibine iş'âr kılınacaktır.

28. Bend

Bend-i sâbıkda beyân kılındığı vechile Mısır ve memleketeyn mahsûlü olarak ve tahsîs kılınan mevâki'e gelip fiyat-ı mevzû'sıyla cânib-i mîrîyye mübâyaa olunacak tuzun pahasına verilmek üzere tuz müdîrü veyahut me'mûrunun sandığında mikdâr ve akçe mevcûd bulunmadığı hâlde ashâbı ferdâya salınmasıyla sızlandırılmamak için iktizâ' eden mebâliği gümrük olan mahallerde emvâl-i gümrükten ve gümrük olmayan yerlerde Hükûmet Mal Sandıkları'ndan me'mûr ile başkatip ve sandık emini tarafından müştereken memhûr olmak üzere makbûz senedi îtasıyla tavizen alınacak ve bu akçeyi verecek hükûmet-i mahalliye ve gümrük emin ve müdîr ve me'mûru keyfiyyeti derhal emânet-i müşârünileyhaya iş'âr ve inbâ edecek ve me'mûrîn-i mûmâileyhüm minvâl-i meşrûh üzere tavizen alacakları akçeyi başka yere sarf etmeyip de mutlaka tuz mübâyaasına sarf eyleyeceğinden ve işbu tuz fiyat ve mevzû'-i cedîdesiyle fürûht olundukça evvel be evvel tavizen alınan mezkûr

akçeyi mahalline bi'l-îfa bu bâbda verilmiş olan senetlerini kurtarmaya mecbûr olacaklarından bunun hilâfına ta'viza't-ı mezkûreyi vaktiyle te'diye etmeyip de bu bâbda edna-i mürettibe terâhî ve tehirleri vuku' bulacak olur ise mezkûr akçeyi vermiş olan Hükûmet ile gümrük emin ve müdîr ve me'mûrları sükût etmeyip de keyfiyyeti derhal emânet-i müşarünileyhâya bildirilecektir.

29. Bend

Merkez ittihâz olunan memlaha ve maden ve kuyular müdîrleri mülhakatları bulunan memlaha ve maden ve kuyuların hüsn-i i'mâl ve idârelerine bakmak ve me'mûrlarının hareketini anlamak ve hesaplar lâyıkıyla tutulup ve masraflar yoluyla görülüp hiçbir fert tarafından bir gûne sarf ve telef ve irtikâb şaibelerinin olup olmadığını bi't-tahkik meydana çıkarmak üzere sıkça sıkça ve ale'l-husûs maslahatın ibtida-yı teşkîl ve idâresi olan şu sene-i mübarekede daha ziyâdece geşt ü güzâr eylemek olmasıyla müdîrân-ı mûmâileyhüm esna-yı geşt ü güzârlarında merkez başkatibini yerine vekil bırakarak zikr olunan mülhakatlara gidecekler ve müterettip zimmet me'mûriyyetleri olduğu üzere her bir memlaha ve maden ve kuyunun hüsn-i i'mâl ve idâresi hakkında iktizâ' eden esbâbı bi'l-ihtihsal tedâbîr ve tenbîhât-ı mukteziyeyi ba'de-l-icrâ her mahalde meşhûdları olan nîk ü bed ahvalin jurnalini kaleme alarak diğer mahalle geçmezden evvelce emânet-i müşârünileyha cânibine takdim edecekler ve kendileri muvazzaf bulunmaları hasebiyle işbu geşt ü güzârlarında vuku' bulacak masrafları kendi taraflarından tesviye olunup fakat azimet ve avdetlerinde kendileriyle bir iki nefer tebealarının rekûbları için iktizâ' edecek hayvânatın ücûrâtı menzil ücretine tevfîkân cânib-i mîrîden taraflarına verilmesine nizâmın mesâı olmasıyla geşt ü güzâr edecekleri mahallerin menzil-i saati itibarıyla baîd mesâfelerini musaddak mahalleri meclislerinden usûl-i vechile birer kıt'a mazbata alıp emânet-i müşârunileyhâya bi't-taktim ücûrât-ı mezkûreyi talep eyleyecekler ve uhde-i idârelerinde mahall-i müteferrikada birkaç adet memlaha ve maden ve kuyular bulunan me'mûrlar dahi ber-vech-i muharrer hayvanât ücûrâtları emânet-i müşârünileyhadan bi-l-istîzân cânib-i mîrîden verilmek üzere bunları kezâlik geşt ü güzâr ile vech-i meşrûh üzere i'mâl ve

hareket edip jurnallerini ve gezdikleri mahallerin baîd mesafeleri mazbatalarını tâbi bulundukları müdîrlerine gönderecekler ve müdîrler dahi ba'delmütâlaa o bâbda olan rey ve efkârlarının ilâvesiyle emânet-i müşarünileyhâya takdim edecektir.

30. Bend

Müdîrân ve me'mûrîn ile teftiş ve tefahhus-ı ahvâl için bu taraftan ta'yîn ve i'zâm olunacak müfettişler îfâ-yı hüsn-i me'mûriyyetleri zımnında bir taraftan bir gûne müşkilât ve muhâlefet gördükleri veyahut hükûmetin âher sûretle bazı iânesine muhtaç oldukları hâlde bulundukları mahaller hükûmetlerine bi'l-müracaa istiane edecekleri husûsatta muvâfık-ı nizâm olan ifâde ve istid'â'larıyla işarlarını hükûmetler derhal is'af ile her türlü teshîlât ve muavenatı îfâ ve icrâ' eyleyecekler ve her hangisinden bu bâbda teenni ve terâhî vuku' bulacak olur ise me'mûrlar derhal müdîrlerine ve müdîrler ile müfettişler emânet-i müşarünileyhâ cânibine bildireceklerdir. Emânet-i müşarünileyhâ dahi bu teenni ve terâhîden terettüb edecek ziyan ve zarar ve muhazzirden bahisle keyfiyyeti Bâb-ı-âlî cânib-i sâmisine arz ve beyân ile sebeb olan me'mûrîn-i mülkiye mes'ul tutulacakları gibi işbu me'mûrîn-i mülkiye dahi müdîr ve me'mûr ve müfettişler ile ketebe vesair tuz hademesinden birinin nizâmına mugayir bir uygunsuz hareketini müşâhede ettikleri takdîrde iğmâz etmeyip icrâ'-yı îcâbı için vuku' hâli emânet-i müşarünileyhâya iş'âr eyleyeceklerdir.

31. Bend

Arabistan ve havâli-i Kürdistan ve Hicaz ve Irak taraflarında olan memlaha ve maden ve tuz kuyularından bazıları göçebe ve urban ve saire eyâdi-i mütekallibelerinde olarak öteden beri me'mûr ve mültezimlerine vaziyet ettirmemekte ve bazılarından dahi kuvve-i irâesiyle cebren tuz kaldırılmakta oldukları vaki olduğundan böyle olan mahallerde hükûmet-i mahalliyenin inzimâm-ı ma'rifeti ve bâ mazbata tasdîki ile tuz müdîr ve me'mûr ve müfettişleri taraflarından mikdâr-ı vâfi müstahfaz-ı zabtiye neferâtı istihdâm olunarak ve buna mütecâsır olanlar olur ise müdafâ ve ele geçirildikçe kanûnen mücâzât kılınarak zikr olunan memlaha ve maden ve kuyular lâyıkı üzere gözettirilip emvâl-i mîrîyenin gasb ve sirkatinden muhâfazasıyla usûl-i inhisâriyenin inhilâlden

vikayesi kaziye-i mühimmesine dikkat olunacaktır.

32. Bend

Müdîrân ve me'mûrîn-i mûmâileyhümün dahil-i dâire-i memûriyetleri olan memlaha ve maden ve kuyularını ve merkez ve mevâki' hemîşe gezip dolaşarak hafiyy ü celî tahkikat ve taharrîyyât-ı mukteziyenin icrâ'sıyla gerek idârece ve hâsılatın kerim-î i'mâl ve fürûhtu emrince ve gerek husûsât-ı sairece gördükleri nîk ü bed ahvali kanûn ve usûle tevfîkân îcâbına bakılmak üzere evvel be evvel emânet-i müşarünileyhâya bâ-jurnal bildirilmek ve gerek müdîrân ve me'mûrîn-i mûmâileyhüm tarafından ve gerek ketebe ve sandık eminleri ve hademe-i saire cânibinden bir gûne uygunsuzluk vuku'unu tahkiklerinde kendileriyle istintâk usûlü üzere sual ve cevap edip istintâknameyi dahi bu tarafa göndermek üzere Anadolu ve Arabistan ve Rumeli taraflarına îcâbına göre bu taraftan müteaddit ve mu'temed teftiş me'mûrları ta'yîn ve irsâl kılınacağından müdîrân ve me'mûrîn-i mûmâileyhüm ile bil-cümle ketebe ve sandık eminleri ve hademe-i saire keyfiyyetten haberdar olarak şimdiden ona göre müteyakkız-âne ve müstakîm-âne harekete i'tinâ' ve dikkat ile ibrâz-ı müesser sadâkat-kârî ve işgüzârimiye bezl mâ hâsıl mükennet ve rü'yet edeceklerdir.

Hatime- Umum maden ve kuyulardan tuzun hüsn-i i'mâl ve ihraç ve fürûhtuyla teksîr-i hâsılat ve tevfîr-i vâridât ve tenkis-ı masârifat hakkında işbu tâlimnamede muharrer olan tafsîlât dâiresinin haricinde daha iktizâ' eyleyecek tedâbîr-i inzibâtiye ve ıslâhiyeye dair bi't-tecrübe lâyıh-ı hâtırları olabilecek mütâlaat ile tâlimname-i mezkûrda münderic mevâddan bazıları için hasbe'l-icab lüzûmunu hüsn-i müşâhede edecekleri tebdîlât ve ta'dîlatı iktizâsına bakılmak üzere evvel be evvel mülhakat me'mûrları merkez müdîrleri tarafına ve merkez müdîrleri dahi emânet-i müşarünileyhâ cânibine izahen beyân ve ihtârına mübâderet eyleyeceklerdir, fi 9 Ramazan sene 1278 ve fi 26 Şubat sene 1277. (10 Mart 1862)

İşbu fikarât-ı nizâmiye Tuz ta'lîmâtı mevki-i icrâ'iyye vaz' olunduktan sonra kaleme alınıp fi 24 Rebiülahir sene 1288 (13

Temmuz 1871) tarihinde mer'iyyet ahkâmına bi'l-istîzân irâde-i seniyye-i hazret-i padişâhi şerefsudûr buyurularak mevki-i icrâ'iyye konulduğu (142) numaralı ve fi 29 Temmuz sene 1287 (10 Ağustos 1871) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye müfâdından anlaşılıyor.

Tuz ta'lîmâtı'na Zeyl olunan Fıkarât-ı Nizâmiye ;

Tezkeresiz nakil olunan tuzlar için hüküm olunacak cezâ-yi nakdîyi veremeyenler üç mâh müddetle hapis olunur. Mugayir-i inhisâr hareketlerinden dolayı hüküm olunacak cezâ-yi nakdîyi veremeyenler için nizâmen muayyen olan üç ay habs cezası mükerrerler hakkında iki kat olarak icrâ' kılınır şu kadar ki hapis muâmelesi nizâmen lâzım gelen cezâ-yi nakdî verilemediği hâlde câri olur.

İşbu fikarât-ı nizâmiye Tuz ta'limâtı mevki-i icrâ'ya konulduktan sonra kaleme alınıp fi 11 Rebiülevvel sene 1291 (28 Nisan 1874) tarihinde mer'iyyet ahkâmına bi-l-istîzân irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhi şerefmüteallik buyurularak mevki-i icrâ'ya vaz' olunduğu (157) numaralı ve fi 28 Eylül sene 1290 (10 Ekim 1874) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye müfâdından anlaşılıyor.

İşbu fikarât-ı nizâmiyede cezâ-yi nakdîsi tahsîl kılınan tuzların aynen tutan ve haber verenlere itası gösterilmiş ise de bu misillû kaçak tuzların (158) numaralı ve fi 31 Temmuz sene 1294 (12 Ağustos 1878) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye zîrinde muharrer olan ta'limât mücîbince % 30'larının me'mûrîne ve yetmişlerinin muhbirlere verilmesi iktizâ' eder.

Tuz Ta'lîmâtı'na Zeyl Olunan Fıkarât-ı Nizâmiye

Madde 1

Kaçak olarak tutulup nizâmı mücîbince bi'l-müsâdere fiyat-ı mîrîsinin iki katı hesâbiyle cezâ-yi nakdîsi tahsîl kılınan gerek yerli ve gerek ecnebî tuzlar ihbâriyye olarak aynen tutan veyahut haber verenlere i'tâ' olunup cezâ-yi nakdîler tamamen îrâd kayd olunacaktır.

Madde 2

Sâhib veya nâkılının firar eylemesinden veyahut firar etmeyip de ber mücîb-i nizâm bâ-ma'rifet-i Hükûmet üç mâh müddet

habsiyle ademü'l-iktidâr olduğu mütebeyyin olmasından nâşî cezâ-yi nakdîleri tahsîl kılınamayan kaçak tuzların rub'ı aynen tutan veyahut haber verenlere i'tâ' ve küsûr üç rub'ı satılarak esmânı icmâllere îrâd kayd ve imlâ' edilecektir.

Madde 3

Mezkûr kaçak tuzlar tutulduğu sırada sahibi bunların mahmul olduğu araba ve hayvan ve sandal ve kayık ve vesâit-i nakliye-i saireyi terk ile firar eylediği takdîrde bunlar Hükûmet ma'rifetiyle bi'l-müzâyede fürûht edilerek esmânından cezâ-yi nakdîleri istîfâ' ve icmâle îrâd kayd olunup üst tarafı sahibi zuhûrunda bâ-sened-i makbûz kendisine verilmek üzere kezâlik icmâle îrâd kayd kılınacak ve işbu satılacak eşyanın esmânı cezâ-yi nakdî râddesine varamadığı hâlde 2. maddede gösterildiği vechile tuzun verilecek rubundan başka esmân-ı mezkûrenin dahi bir rub'ı nakden ihbâriyye olarak tutan ve haber verenlere i'tâ' ve üç rub'ı ile mezkûr üç rub' tuzun bi'l-müzâyede satılarak bedeli icmâllere kayd olunacaktır.

88 Bazı tuz ocaklarında yeter miktarda tuz olmadığı halde bazılarında gereğinden fazla tuz stoğu bulunduğu, idarelerin üretim ve sevkiyat rakamlarına dikkat etmesi, gereğinden fazla tuz üreten Rüsumat müdürleri ile nazırlarının bu durumdan sorumlu tutulacağı ve kendilerine tazmin ettirileceği.

Bil-cümle memlahaların hâsılat ve sarfiyât-ı vakıalarının muvâzene-i umûmiyyesini nâtık cânib-i muhâsebeden tanzîm olunup nâzar-ı tedkik ve mütâlaaya alınan bir kıt'a defterde bazı memlahalarda bidâyet-i inhisârdan şimdiye kadar beher sene i'mâl ve ihraç olunan tuz senesi içinde kâmilen sarf ve fürûht olunmak cihetiyle bir dirhem bile tuz kalmadığı ve ekserînde 1278 senesinden 1282 senesine gelinceye değin müteselsilen devr olunan tuzları sürümüne nisbetle bir iki senelik İdâreye mâ ziyâdeten kâfî iken her sene külliyet üzere tuz i'mâl ve ihraç olunmasından nâşî pek çok tuz mevcûd bulunduğu görülüp bu ise nazar-ı dikkat ve i'tinâyı câlib mevâddan bulunmasıyla keyfiyyet mecâlis-i Rüsûmat'da la'de't-tezekkir beyândan vâreste olduğu üzere memlahaların teksîr-i hâsılat ve tevfîr-i sarfiyâtı matlub ve mültezim olduğu misillû bunların mecbûriyet-i hakikiye üzerine i'mâl ve ta'tili

mahallerince bilinecek ve mukayese ve muvazene-i sahîha ve îcâbiyesi oraca ma'lûm olabilecek hâlâttan ve ihracatı senesi içinde kâmilen sarf olunan ve i'mâlât-ı vakıası o sene içinde bütün bütün sarf olunamayıp da devren sene-i âtiyeye kalacak mikdârı o seneyi İdâreye mertebe-i kifayede bulunmayan memlahalarda beher sene îcâbı kadar tuz i'mâl ve ihraç ettirilmesi lüzûmu vazıhattan ise de sarfiyât-ı sabıkalarına nisbetle mevcûdları böyle bir iki senelik İdâreye kafi memlahalarda tuz i'mâl ve ihraç ettirilmesi kat'â tecvîz olmayıp çünkü tuzlalardan i'mâl ve ihraç edilen tuzlar yığın edilerek açıkta durmasından dolayı berf ve bârân nüzûlünde mevcûdlarından bir hayli şey eriyip telef ve ziyâdece yağan yağmurların mecrâ-yı tabiilerine mütesâdif olan yığınlar ise bütün bütün munkalib seylâbe-i mahv ve esef olmakta bulunduğundan şu sûret bir yandan vuku' bulmakta olan masârif-i ihraciye ve i'mâliyyenin bu vechile heder ve telef olmasından nâşî cânib-i Hazîne-i Celîleye hasar-ı mücîb ve tebdîl-i memûriyet ile mevcûd olan tuzların devir ve teslimi îcâb ettikçe esbâb-ı meşrûha sebebiyle külliyatlı fire zuhûr edip bu dahi bir çok şebahat ve müşkilât hadvesini müstevcib görünmesiyle şu hallerin indifâ' zımnında mevcûdu bir iki senelik İdâreye kâfî ve vâfî' bulunan memlahaların hulûlü mütekarib olan 1283 sene-i resmiyyesinde terk ve ta'tiliyle mevcûdları bitmedikçe veyahut az bir şey kalıp gelecek seneye gayr-i kâfî görünmedikçe bu misillûlerden tuz i'mâl ve ihraç ettirilmemesi ve ihracat-ı vakıası senesi içinde kâmilen sürülen memlahalarla i'mâlâtı senesi içinde külliyyen sarf olunamayarak bir mikdâr-ı cüz'îsi sene-i âtiyeye devir olunan ve bu müdevver tuzlar o senenin sarfiyâtına derece-i kifayede bulunmayan memlahalarda sürümüne ve sarfiyât-ı sabıkalarına nazaran îcâb ve lüzûmu kadar tuz i'mâl ve ihraç ettirilmesi ve işbu dakikaya dikkat olunmayarak bundan sonra her hangi nezâret dâiresinde böyle lüzûmundan fazla tuz i'mâl ve ihraç olunacak olur ise o memlahanın me'mûrlarıyla metbu bulunan Rüsûmat müdîrleriyle nâzırı mes'ul tutularak i'mâl ettirilen tuzların masârif-i i'maliye ve ihraciyesinin dahi onlara tazmîn ettirilmesi mukarrer ve muhakkak olduğundan buraları evvel be evvel bilinip ona göre ale-d-devâm harekete i'tinâ' ve dikkat kılınması hakkında iktizâ' eden esbâbının şimdiden istihsâli husûsunun ta'mîmen bildirilmesi lâzım geleceği meclis-i mezkûrda tensîb kılınmış ve o vechile keyfiyyet bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne bildirildiği misillû işbu tahrîrât-ı halisinin zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin memlaha me'mûrluklarının mikdârına nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen itârâ kılınmış olmakla nüsah-ı mezbûrenin bâ mücîb bunlara irsâliyle ber-mu'cib-i iş'âr harekete dikkat ve hilâf-ı hâlât vukuundan begayet ittikâ ve mübâadet olunması esbâbının istikmâline bezl-i rü'yet ve himmet buyurmaları, fi 19

Şevvâl sene 1283 ve fi 11 Şubat sene 1282. (23 Şubat 1867)

89 Tuz üretim ve ihraç işleminin iki üç ay öncesinden ilgili Rüsumat daireleri bünyesinde ihaleye çıkartılması, aksine hareket edilmesi durumunda sorumlular hakkında işlem yapılacağı ve zararın tazmin ettirileceği.

Beyândan müstagnî olduğu üzere memlahalarda i'mâl olunmakta olan tuzların mevsim-i incimâdın takarrübünden iki üç ay evvel ücret-i i'maliye ve ihraciyelerinin mensûb oldukları devâirde icrâ'-yı münâkasası ile ba'de'l-istîzân alınacak me'zûniyet üzerine zaman-ı hulûlünde talepleri ma'rifetiyle i'mâl ve ihracına bed ve mübâşeret olunması usûl-i mer'iyye iktizâsından ise de ekser mahallerde kaide-i mevzû'ya adem-i riâyetle mevsim-i incimâdın hulûlüne karîb bir zamanda münâkasaya mübâşeretle karârı verilerek emânetten istizân olunmakta olduğuna ve halbuki ücret-i mukarrere buraca kabûl olmayıp da tekrar münâkasaya vaz' ettirilmek veya sûret-i âherle çare-i tehvin-i taharrî edilmek istenilse vaktin adem-i tahammülü cihetiyle muvaffak olunamayıp her cihetten sû-i tesiratı görülmekte olduğuna binâen bâdema buralara meydan kalmamak üzere mevsim-i incimâdın takarrübünden iki üç ay evvel mevki-i münâkasaya konularak ve hemen münâkasaları icrâ' olunarak karârının serian buradan istîzân ile istihsâl olunacak me'zûniyet üzerine mevsim-i hulûlünde izâa-i vakt olunmayarak i'mâlâta bed ve mübâşeret edilmesi ve bunun haricinde hareket edenler olduğu hâlde bundan dolayı şedîden mes'ul tutılarak terettüb edecek zarar ve ziyanın onlara tazmîn ettirilmesi husûsuna Meclis-i Rüsûmat'da karâr verilerek usûl ittihâz kılınmış ve keyfiyyet sair Rüsûmat Nezâretleri'ne bildirildiği misillû zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Memlaha İdâreleri'nin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı muhlisenin 10 kıt'ası leffen firistâde kılınmakla bunların mezkûr idârelere irsâliyle iktizâ-yı hâlin icrâ'sına himmet buyurulması, fi 22 Cemâziyelevvel sene 1291 ve fi 24 Haziran sene 1290. (6 Temmuz 1874)

90 Ocaklarda bir iki yıl yetecek derecede tuz bulunması durumunda yeni tuz çıkartılmaması, üretim planlamasının geçmiş yıllardaki tüketim rakamlarına bakılarak yapılması, bazı idarelerde uyarılara rağmen gereğinden fazla tuz üretildiği, ocakların hangisinde ne kadar tuz üretileceğini ve bu tuzların ne kadar sürede tüketileceğini gösteren bir defter hazırlanıp Genel Merkeze gönderilmesi.

Memlahalarda bir iki senelik İdâreye kâfî tuzlar mevcûd oldukça yeniden tuz

ihrac ettirilmemesi ve ihracatı senesi içinde kâmilen sürülen memlahalar ile i'mâlâtı senesi içinde külliyân sarf olunamayarak bir mikdâr-ı cüz'îsi sene-i âtiyeye devir olunan memlahalarda sürümüne ve sarfiyât-ı sâbıkalarına nazaran îcâbı kadar tuz ihraç ettirilmesi (88) numaralı ve fi 11 Şubat sene 1282 (23 Şubat 1867) tarihli ve memlahalarda i'mâl olunacak tuzların mevsim-i incimâdın takarrübünden iki üç ay mukaddem ücret-i i'maliye ve ihraciyelerinin mensûb oldukları dâirelerde mevki-i münâkasaya vaz'ıyla keyfiyyetleri serian buradan istîzân olunarak alınacak me'zûniyet üzerine mevsimi hulûlünde izâa-i vakt edilmeyerek i'mâlâta mübâşeret ettirilmesi (89) numaralı ve fi 24 Haziran sene 1290 (6 Temmuz 1874) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tafsîlen tavsiye ve tefhîm kılındığı hâlde işbu tahrîrâtlarla teblîğ olunan vesâyâ ve tenbîhât bi-hakkın nâzar-ı teemmül ve mütâlaaya alınmayıp bazı mahallerde lüzûmundan ziyâde tuz ihracıyla bunların ücret-i ihraciyeleri öyle kable'l-ihtiyaç i'tâ' olunmaktan ve gerek vuku' bulacak fire ve telefâtlar için beyhûde ücret-i ihraciye ve masârif-i saire verilmiş olmaktan dolayı hasar görülmekte ve bazı mahallerde dahi münâkasa maddesi mevsim-i ihracat hulûlüne karîb bir zamana kadar tehir edilerek ücûrât-ı mezkûrenin tedâbîr-i tehviniyesi bi-hakkın ihrâ olunamamakla beraber bu taraftan istihsâl-i me'zûniyet zımnında emr-i ihracât-ı tehirâta düşürülmekte olduğundan keyfiyyet Meclis-i Rüsûmat'a lede-l-havâle maslahatın derkâr olan ehemmiyetine mebnî vesâyâ ve tenbîhât-ı mebhûs için inhâ kemâl-i dikkat ve i'tinâ' ile pîş-i nazar-ı teemmül mütâlaaya konularak ona göre seri'an tahkikat-ı lâzime icrâ'sıyla önümüzdeki sene hangi memlahalarda ne mikdâr tuz i'mâl ve ihracı lâzım gelecek ve bu çıkarılacak tuz ne müddet kifâyet edecektir. Buralarının zâhire bi'l-ihraç o bâbda bir kıt'a müvezzi' defterin leffiyle şimdiden izahen iş'âr ve ihracat mevsimi mevkiine göre beher sene Mayıs ibtidasından Eylül ve nihâyet Teşrinievvel nihâyetine kadar mümted olmakla sene-i mezkûreden bed ile beher sene bu mevsimin hulûlünden lâ-akall iki mâh mukaddem çıkarılacak tuzların ücret-i i'maliye ve ihraciyeleri mevki-i münâkasaya konularak seri'an arkası alınmasıyla verilecek karârlarının ale-l-usûl vaktiyle bu tarafa izbâr kılınması ve hilâf-ı iş'âr harekete ictisar edenlerin kaviyyen mes'ul tutulacağının ve bu yüzden mîrîye terettüb edecek hasarın vuku'una sebebiyet verdikleri tahakkuk edecek olanlar her kimler ise tâ nâzırlara kadar müteselsilen mes'ul tutularak hasar-ı mezbûrun kendilerinden aranılacağı şimdiden bilinip ona göre davranılması husûsunun ta'mîmen bir kat daha ihtâr ve te'kîdi meclis-i mezkûrdan ifâde olunmuş ve sûret-i hâl sair îcâb edenlere bildirilmiş olduğu misillû zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Memlaha İdâreleri'nin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı muhlisenin on kıt'a

nüsah-ı matbû'ası leffen firistâde kılınmış olmakla nüsah-ı mezbûrenin bâ-mu'cib mahallerine isrâ' ve ber minvâl-i muharrer muktezalarının tamamen icrâ'sına himmet ve dikkat buyurmaları, fi 17 Safer sene 1294 ve fi 19 Şubat sene 1292. (3 Mart 1877)

91 Ocaklarda bulunan ambar ve yığınlara birer numara verilmesi, eski tuzlarla yeni tuzların birbirine karıştırılmaması, eski tuzlar tükenmedikçe yeni tuzların satışa sunulmaması, sevkiyatların iki ay öncesinden planlanması.

Memlaha ve mahall-i sairede depo ittihâz olunan tuz ambarlarının bölmelere taksim ve her bir bölmeye numara vaz'ı (108) numaralı ve fi 19 Nisan sene 1295 (1 Mayıs 1879) ve memlahalarda tuz yığınlarına numara konulması dahi (110) numaralı ve fi 21 Kânûnusânî sene 1289 (2 Şubat 1874) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyelerle başkaca bildirilmiştir.

Memlahaların mevcûdat ve ihracat ve sarfiyâtını mübeyyin olmak ve beher ay tanzîm olunup gönderilmek üzere müceddeden tertîb olunan cetvel numûneleriyle işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin sair memlaha olan Rüsûm-ı Sitte nezâret ve merkez müdîriyyetlerine gönderildiği gibi maa mülhakat-ı nezâret-i behiyyeleri dahilinde vaki Memlaha İdâreleri'nin adedine nisbetle beş kıt'ası başkaca postaya teslîmen irsâl kılınmış ve mezkûr cetvelin sûret-i tanzîmi ber-vech-i zîr tavzîh ve beyân olunmuştur. Şöyle ki; işbu numûne mücîbince hulûl edecek 1300 senesi Mart'ı ibtidasında (13 Mart 1884) tanzîm olunup gönderilecek ilk cetvele memlahanın ambarlarıyla yığını olan memlahaların kezâlik ambar ve yığınlarının adedi ve zikr olunan ambarlar ile yığınlara birer numara tertîb ve vaz' olunarak numaraları ve beherinde işbu 1299 senesi Şubat'ının 28. günü (11 Mart 1884) mevcûd bulunup mezkûr Mart mahına devredilen tuzun mikdârı başka başka derc ve terkim ile gönderilmesi ve 2. defa olarak şehr-i Nisan ibtidasında yapılacak Mart muâmelâtı cetveline beher ambar ve yığından mezkûr Martta ne kadar tuz satıldığının ve ambarlar tertibatı için ne mikdâr sevkiyat vuku' bulduğunun derc ve tezbîr olunması ve âtî mahlar cetvelinin dahi bu minvâl üzere tanzîm edilmesi ve fakat mevsimi hulûliyle tuz ihraç olunan aylarda o mâh zarfında ihraç olunan tuz mikdârının dahi vaz'ı ve idhâr olundukları ambar ve yığınların numaralarının tasrîhiyle mezkûr cetveldeki mah-ı sâbıktan devri zîrinde gösterilmesi ve bir de gerek ambarlara ve gerek yığınlara konulacak cedîd tuzların eskilerine karıştırılmamasına ve eski tuzların sarfı hitâm bulunmadıkça yenilerine başlanılmamasına ve eşedd-i lüzûm olmadıkça

mu'tâd ambar ve yığınlardan tuz alınmamasına fevk-al-hadd i'tinâ' olunması ve tuz ihracı husûsuna gelince lâzım gelen me'zûniyetin vakit ve zamanında mahalline yetiştirilmesi için ihracına lüzûm görünen tuz mikdârının lâ-akall mevsim-i ihracattan iki mâlı mukaddem buraya bildirilip İdâre-i Merkeziye'den teblîğ olunacak karâra tevfîkân ihracata mübâşeret olunması ve mülhakattan bazı memâlih idârelerinin merkez-i idâre ile doğrudan doğruya muhaberesi ziyâde sühûletli olduğu cihetle bunlara zikr olunan cetvellerin doğruca bu tarafa gönderilip yalnız bir sûretinin dahi nezârete irsâl kalınmasının tavsiye ve izbâr buyurulması, fi 26 Safer sene 1301 ve fi 15 Kânunuevvel sene 1299. (27 Aralık 1883)

92 Ambarlara gelen tuz miktarı ile satılan tuz miktarlarına ait kayıtların düzenli olarak tutulması, ay sonlarında bir sonraki aya devredilen tuz miktarı ile fire miktarlarının her bir ambar için tek tek tutulması ve birer nüshalarının Genel Merkeze gönderilmesi, dört yıllık ortalamalar dikkate alınarak ambarlar için gereken tuz miktarının belirlenmesi.

Tuz ambarları muâmelâtının husûl-i intizâmıyla muâmelât-ı cârisinin her ay buraca malum olması maksadına mebnî her ay tanzîm olunup gönderilmek üzere müceddeden tertib edilen cetvel numûneleriyle işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin sair tuz ambarı bulunan Rüsûm-ı Sitte nezâret ve merkez müdîriyyetlerine gönderildiği misillû maa mülhakat dâire-i nezâret-i behiyyelerinde vaki tuz ambarları olan idârelerin adedine nisbetle 40 kıt'ası başkaca postaya teslîmen irsâl kılınmıştır. İşbu numûne mücîbince hulûl edecek 1300 senesi Mart'ı ibtidasında (13 Mart 1884) tanzîm olunup gönderilecek ilk cetvele İdârenin ambarı bir ise yalnız o ambarda ve müteaddit ise birer numara tertîb ve vaz' olunarak numaraları tasrîhiyle beherinde işbu 1299 senesi Şubat'ının 28. günü (11 Mart 1884) mevcûd bulunup mezkûr Mart malına devredilen tuzun mikdârı derc ve terkim olunup gönderilmesi ve 2. defa olarak şehr-i Nisan ibtidasında yapılacak Mart muâmelâtı cetveline beher ambara mah-ı mezkûr zarfında tuz gönderilmiş ise idhâr olunan tuzun mikdârı mevcûda zamm ile o mâh zarfında fürûht olunan tuzun mikdârı gösterilip ve ay nihâyetinde bu satılan tuzun tenzîliyle her bir ambarda mevcûd kalıp şehr-i âtiye devredilen tuzun mikdârının dahi tasrîh ve eğerki fire zuhûr eder ise zîrinde işbu firenin her ambar için ayrı ayrı kemmiyyet ve keyfiyyetin dahi beyân ve tezbîr olunması ve âtî malılar cetvelinin dahi bu minvâl üzere tanzîm edilmesi ve bura ile muhabereleri âsân olan idârelerden bu cetvellerin doğrudan doğruya bir nüshasının İdâre-i Merkeziye'ye ve bir

sûretinin dahi nezârete ve muhaberesi sehl olmayan İdâreler cânibinden dahi vesâit-i kadimeleriyle bu tarafa isrâ' kılınması lâzım geleceği gibi her bir ambarın sürümüne göre bir sene için ne mikdâr tuza muhtaç bulunduğu o ambardan güzerân eden dört sene zarfında fürûht olunan tuz mikdârının hadd-i vasatına nisbetle bi'l-hesap tayin edecek mikdârının tarafınızdan Mart nihâyetinden evvel posta ile bâ-tahrîrât beyân ve iş'âr olunması ve şayet bu madde iş'ârımız vechile vaktiyle bildirilmeyerek geciktirilir ise iktizâ' eden sefînelerin zamanıyla tedârik ve istikrâ olunamaması misillû vesair türlü esbâbdan dolayı idârece tertibi melhûz olan zarar ve ziyanın mes'uliyeti tamamıyla bâdilerine ait bulunduğundan şimdiden bilinip ona göre hareket olunması, fi gurre-i Rebiülevvel sene 1301 ve fi 19 Kânunuevvel sene 1299. (31 Aralık 1883)

93 Ocaklardan çıkartılacak tuzların sevk ücretlerinin ilgili idarelerce müzayede yoluyla belirlenmesi, belirlenen fiyatın ocakların bulunduğu mahal ve karyelerin ihtiyâr meclislerinin yanı sıra kaza meclislerince de onaylanması.

Memlahalardan ihraç ettirilecek tuzların ücret-i ihraciyeleri usûl ve nizâmı mücîbince mahallerinde münâkasa olunduktan sonra hasıl olacak karâr yalnız memlahaların bulunduğu mahal ve karyelerin ihtiyâr meclisleri tarafından tasdîk ettirilmekle iktifâ' olunmayıp karâr-ı münâkasanın bir kerede o karye ve nahiyenin merci'i olan kaza meclisine beyânıyla orada tekrar münâkasa edilerek talip aranılıp tebeyyün edilecek neticeyi mübeyyin mazbata ahzıyla keyfiyyetin bu tarafa ona göre inhâ olunması emânetin tahrîrât-ı umûmiyye-i ahiresi iktizâ-yı ahkâmından olarak el-yevm her tarafta bu hükme tevfîk muâmele edilmekte bulunmak lâzım geleceği derkâr ise de bazı mahallerde işbu münâkasanın yalnız kazâ meclislerinde vuku' bulan tekrarından dahi tamamıyla istifâde olunamayıp livâ merkezlerinde veyahut memlahalara karîb ve münâsebeti olan diğer kazalarda mecâlis-i mezbûrenin karâr-ı münâkasasından aşağı talep ve müteahhid zuhûr etmekte ve fakat bunun talep ve rağbeti emânete teblîğ olununcaya kadar aradan vakit geçip ve ekseriya o misillû teblîğ-i ihracatın karâr-ı hasıl üzerine ihalesi icrâ' kılınmış bulunduğu bir vakte tesâdüf edip bu cihetle mîrî izâa-i menfaat eylemekte bulunduğuna binâen bâdema kâffe-i memlahalardan çıkarılacak tuzların ücret-i ihraciyeleri ihracat mevsimi hulûl etmezden üç mâh mukaddem evvela mahallerinde ve bu makule tuz ihracı mütcahhitliğinde bulunmuş olanların bulundukları karye ve nahiye meclisleri ma'rifetiyle münâkasa ettirilerek orada hasıl olacak karâr o karye ve nahiyenin merci'i olan veyahut merbûtiyeti mülkiyece merci'iyyeti

yok ise memlahaya kurb ve münâsebeti bulunan ve ihracatın taahhüdüne talep zuhûru ma'mûl olan kaza meclislerinde ve bâde o kazanın tâbi olduğu veyahut o kazanın veya memlaha mevkiinin münâsebetli bulunduğu livânın Meclis-i İdâresinde tekrar mevkii münâkasaya konulup usûlü üzere daha noksan ücretle taleb-i taharrî edilerek tebeyyün edecek netice-yi karârı mutazammın olması lâzım gelen mazbatanın meclis-i livâdan ahzıyla ve evvelce karye ve kazadan alınmış bulunacak mazbataların dahi ona leffiyle cümlesinin tuz ihracı hakkında istizânı hâvî gönderilecek tahrîrâta melfûfen vakt-i ihracattan lâ-akall bir mâh evvel cânib-i emânete irsâli husûsunun bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'ârı Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde kılınmış ve keyfiyyet sair Rüsûmat Nezâretleri'ne yazılıp nezâret-i behiyyeleri dahilinde bulunan Memlaha İdâreleri'nin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı muhlisenin 20 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla bunların birer mu'cible mezkûr idârelere irsâliyle bâdema ahkâmına tevfîk hareket ettirilmesi, fi 13 Şaban sene 1290 ve fi 23 Eylül sene 1289. (5 Ekim 1873)

94 Ocaklarda üretilen ve sevk edilen tuzların gerek ocaktan sevk gerekse nakliye fiyatlarının belirlenmesi noktasında farklı ağırlık birimleri kullanıldığı, bu karışıklığı gidermek amacıyla bir yerden başka yere gönderilecek tuzların üretim, sevk ve nakliye ücretleri belirlenirken 100 veya 1.000 kıyye tuz üzerinden ihaleye çıkılması.

Memlahalardan i'mâl ve ihraç ettirilen tuzların ücret-i ihraciye ve nakliyeleri bazı mahallerde kıyye bazı yerlerde batman ve kile gibi muhtelif evzân üzerine bir takım memlahalarda dahi beş 10 kıyye veyahut daha ziyâde ve noksan bir mikdâr itibarıyla münâkasa olunmakta olup bu ise kuyûdca matlub ve mültezim olan idârede münafi olduğundan ve tuzun fiyat-ı mîriyyesi ise kıyye üzerine mevzu bulunmasıyla icmâl ve kuyûdu o vechile yürütüldüğünden bâdema her bir memlahada i'mâl ve ihraç ettirilecek ve memlahalardan ambarlara nakil ve bir ambardan diğer ambara devredilecek ve bir yerden başka yere gönderilecek tuzların i'maliye ve ihraciye ve nakliye ücûrâtının tuzun 100 veya 1.000 kıyyesi itibarıyla münâkasaya vaz' olunup o bâbda mecâlis-i mahalliyeden tanzîm olunacak mazbatalara ve nüzzar taraflarından buraya gönderilecek muharrerâta dahi o vechile derc ve terkim olunması husûsunun ta'mîmen iş'ârı Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde olunarak keyfiyyet bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve işbu tahrîrât-ı muhlisenin zîri nezâret-i behiyyelerinde olan Rüsûmat İdârelcri'nin adedine nisbetle 20 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla bunların birer mu'cible mezkûr

idârelere irsâliyle her tarafta ahkâmına tevfîk muâmele ettirilmesi, fi 25 Şevvâl sene 1290 ve fi 3 Kânunuevvel sene 1289. (15 Aralık 1873)

95 **Bazı tuz ocağı müdür ve memurlarının sahtecilik ve rüşvet yoluyla zimmetlerine geçirdikleri tuz açıklarını kapamak amacıyla ambarların haraplığını bahane ettikleri, sel ve şiddetli yağmuru bahane göstererek bu açıklarını kapamaya çalıştıkları, bundan böyle ambarların gereken zamanlarda tamir edilmemesinden dolayı yaşanabilecek kayıpların sorumlularına tazmin ettirileceği, sel ve afet durumlarında Rüsumat müdürlüklerine ve valiliklere zamanında haber verilmesi, sonradan yapılacak başvuruların dikkate alınmayacağı, kantar, sandık ve ambar defterlerinin çok düzenli tutulması, tüm kayıt ve yazışmaların sabit mürekkeble yazılıp üzerlerinde herhangi bir silinti, kazıntı ve oynamaya izin verilmemesi.**

İşbu takrîrât-ı umûmiyyenin 3. fıkrasında beyân olunduğu vechile memlahalarla mahall-i sairede depo ittihâz olunan ambarların bazı mahalleri harap olup da vaktiyle tamir edilmemesinden dolayı derûnlarında bulunan tuzlardan telefât vuku' bulduğu takdîrde edilecek itizârın kabûl olunmaması (108) numaralı ve fi 19 Nisan sene 1295 (1 Mayıs 1879) tarihli takrîrât-ı umûmiyyede gösterilen irâde-i seniyye-i hazret-i padişâhi mantuk-ı celilindendir.

İşbu takrîrât-ı umûmiyyenin perakende sûretiyle satılacak tuzların her defasında müşterilere teslim olunmazdan evvel esmânlarının sandık eminlerine veyahut müdîr veya me'mûrlara teslim olunmasına dair olan 7. ve 8. fıkralarıyla perakende sûretiyle satılacak tuzlar esmânının akşamları sandıklara teslim olunması hakkında (104) numaralı ve fi 8 Eylül sene 1282 (20 Eylül 1866) tarihli takrîrât-ı umûmiyyede muharrer bulunan fıkranın hükmü feshedilmiş olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Memlaha müdîr ve me'mûrlarından sû-i isti'mâle mütecâsir olanlar vuku' bulan ihtilâs ve irtikâblarını kapatmak için ambarların haraplığını serrişte ederek ve nüzûl-i berf ve bârânı sebeb tutularak enva-i hile ve desâise mürâcaâtla emvâl-i devleti çürütmeye çabâlâmakta ve kaza ve nahiye merkezlerine vuku-ı mürâcaâtlarında dahi matlubları vechile birer mazbata almaya muvaffak olarak bu mazbataların dahi muhtelis me'mûrların pençe-i kanûndan halâslarına ve vâridât-ı emîrîyenin telefine haylice yardım etmekte olması hasebiyle rehin-i cevaz olamayacağından bu gibi yolsuz ve muzîr

muâmelenin önünün alınmasına lüzûm görülmüş ve sâlif-üz-zikr mazbatalar me'mûrların taleb-i mücerredi üzerine müddeî tabii bulunan Düyûn-ı Umûmiyye Nezâretleri ile merkez müdîriyyetlerinin gıyâbında verilmekte olup bu ise gayr-i câiz bulunmuş olmakla bâdema nezâret ve merkez müdîryetlerine ta'lîmât-ı mukteziye verilmek üzere evvel emirde memlaha veya tuz ambarlarında men'iyyed-i ihtiyâride olmayan sel ve harîk ve şiddetli bârân nüzülü gibi âfât-ı semâviyyeden dolayı cüz'î ve külli telefât vuku'una mebnî memlaha veya ambar me'mûrları taraflarından mahalleri hükûmetlerine mürâcaâtla mazbata istenildiğinde i'tâ' olunmayıp nezâret veya merkez müdîriyyetinden vuku' bulacak teblîgat üzerine o memlaha veya ambar me'mûrları ile bunun tâbi olduğu nezâret veya merkez müdîriyyetlerinden ta'yîn kılınacak me'mûr ve hükûmetce âzâdan tâyin olunacak zat ve erbâb-ı vukuftan sair iktizâ' edenler hazîr olduğu hâlde kemâl-i dikkat ve i'tinâ' ile keşfedilip mevcûd tuzla telefâtın mikdârını ve esbâb ve tarih-i vukuunu mübeyyin ale-l-usûl mazbata-i mukteziye tanzîm ve bunu veren hükûmetin tâbi olduğu livâ meclisince dahi tasdîk edildiğinden sonra zikr olunan nezâret veya merkez müdîriyyetinin ta'yîn ve i'zâm edeceği me'mûra teslimi husûsunun bil-cümle me'mûrîn-i mülkiyeye teblîği zımnında vilâyât ile müstakilen idâre olunan mutasarrıflıklara Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden muharrerât-ı âlîye testiri hakkında bâ-tezkere sebk eden iş'âr üzerine Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden alınan tezkere-i cevâbiyede ba'de-zîn memlaha veya tuz ambarlarınca sel ve harîk ve şiddetli bârân nüzûlü gibi kazâ ile telefât vukuunda o memlaha veya ambarın tâbi olduğu müdîriyyet veya nezârete ba'de'l-müracaa huzuru lâzım gelenler ma'rifetleriyle icrâ'-yı tahkikattan sonra mazbata îfâsının ve teferruât-ı sairesinin usûl ittihâzı hakkında nezâret-i müşârünileyhadan bil-cümle me'mûrîn-i mülkiyeye teblîgat-ı umûmiyye icrâ' buyurulduğu bidirilmesiyle bu bâbda idârelerimizce dahi ne yolda hareket olunmak lâzım geleceği ber-vech-i âtî beyân olunur. Şöyle ki;

1) Herhangi memlaha ve ambarda olur ise olsun men'iyyed-i ihtiyâride olmayan sel ve harîk gibi âfât-ı semâviyye ve arziyyeden dolayı cüz'î ve külli telefât ve zayiat vuku' bulduğu anda telgraf merkezi olan yerlerde telgrafla olmadığı sûrette süvari-i mahsûs ile ve süvarisi olmayan mahallerde ilk tesâdüf edecek posta veya sair vasıta ile hemen me'mûriyyette ise müdiriyete ve oradan da nezâret veya merkez müdîriyyetine ve müdîriyyette ise kezâlik nezâret ve merkez müdîriyyetine ihbâr-ı keyfiyyet kılınması ve o vechile ihbâr vukuunda nezâret ve merkez müdîriyyetlerince dahi bilâ tehir telefât vuku' bulan İdârenin en yakınında bulunan hükûmete mürâcaâtla beraber civardan

bulunan diğer idârelerden mu'temed ve müstakim bir me'mûr dahi i'zâm kılınarak ve telefâtın mikdârı çok olduğu veyahut işçe bir yolsuzluk hissolunduğu takdîrde Merkez-i Nezâret veya müdîriyyetten me'mûr gönderilerek o memlaha veya ambarın me'mûr-ı mes'uliyle nezâret ve merkez müdîriyyetinin ta'yîn edeceği me'mûr veya hükûmetçe azadan ta'yîn olunacak zât erbâb-ı vukuf hazır olduğu hâlde kemâl-i dikkat ve i'tinâ' ile keşif edilip mevcûd tuzla telefâtın mikdârını ve esbâb ve tarih vukuunu mübeyyin ale-l-usûl tanzîm edilecek mazbatanın bunu veren hükûmetin tâbi olduğu livâ meclisine dahi tasdîk ettirilerek Nezâret-i Umûmiyye'ye tesyâr ve bu bâbdaki mütâlaanın iş'âr olunması.

2) Bu gibi telefâtın buradan emir olunmadıkça hôd-be-hôd mahsub veya icmâllerden tenzîli tarafına gidilmemesi ve bunun hilâfında hareket eden me'mûrlar vuku' bulan telefât-ı esmânı kâmilen kendilerinden istihsâl kılındıktan başka hemen azl ve tebdîl dahi edileceklerinin kat'iyyen bilinip ona göre davranılması.

3) Bâdema noksan vuku'una sebebiyet verilmemek üzere memlaha ve idârelerde bulunan ve tuz mevzu olan ambarlar tamire muhtaç oldukları hâlde hemen mercilerine iş'âr olunmasının ve olunmayıp da bu yüzden cûz'i ve külli telefât vuku' bulur ise zaten bâdilerine tazmîn ettirilmek lâzım geleceğinden burasının îcâb edenlere bi'l-etraf tebliğiyle beraber nezâret ve merkez müdîriyyetlerine bu gibi tebligat vukuunda dahi derhal keşif mazbatasının leffiyle bu tarafa ihbâr-ı madde edilmesi.

4) Bir memlaha müdîr veya me'mûrunun infisâlinde yerine ta'yîn olunacak zatın mevcûd olan tuzları noksan olmamak üzere teslim etmeleri lâzım geleceğinden ve bi'l-âhere bu tuzlardan noksan zuhûr edecek olur ise "*tahmin üzere teslim eyledim*" gibi esasen mecruh olan itirazatı kat'â kabûl olunmayıp noksan mezkûr esmânının kendisine tazmîn ettirileceğinin bil-cümle memlaha me'mûrlarına tefhîm ettirilmesi.

5) Memlahalarda yalnız ihracata mahsûs olarak beher sene müceddeden evfak-ı kıt'ada bir defter tutularak tuz ihracına bed olunduğu günden itibaren beher gün için yevmiye küşadıyla ihraç olunan tuzun beher çekisinin mezkûr deftere müfredât vechile kayd ve terkim olunarak ambar olan memlahada ambara veya loda yapılan mahallerde lodalara vaz' ve idhâr olunarak arkası alındığında "*yevm-i mezkûrda yalnız şu kadar kıyye tuz ihraç olunmuştur*" ibâresi yazılarak müdîr veya me'mûr ve başkatip ve kantarcı ve ambarcı var ise ambarcı taraflarından tahtîm ile

beraber icmâl defterlerine dahi o günün ihracatının yek kalem terkimiyle kezâlik *"yalnız şu kadar kıyye tuz ihraç olunmuştur"* ibâresi yazılıp yine müştereken mühürlenmesi.

6) Tuzun göllerden esna-yı ihracında veyahut ihracatı akabinde bir müfettiş veyahut me'mûr-ı mahsûs gelirde ihraç olunan veyahut olunmakta bulunan tuzun defâtir-i mezkûreye bâlâda tarif olunduğu vechile kayd olunmadığını görür ise bu hâl me'mûrların kat'iyyen sû-i hâline delâlet edeceği cihetle me'mûrînin bu bâbda beyân edecekleri a'zârın hiç birisi kabûl olunmayarak şedîden taht-ı mes'uliyete alınacaklarının bilinmesi.

7) Memlahaya müşterilerin vürûdunda esâmî ve verecekleri akçe ile alacakları tuzun mikdârı ve vesâit-i nakliyesinin envai numûnesine tevfîkân kantar defterine bâde'l-kayd müşteriler akçelerini sandık emini olan mahallerde sandık eminlerine ve olmayan yerlerde müdîr ve me'mûrlara bi't-teslim kezâlik sandık yevmiyesiyle idâre cânibinden müfredât vechile tutulan sarfiyât defterine dahi kayd olunduktan sonra tuz tezkereleri zîrlerinde bulunan ambar pusulaları mücîbince tuzlar bi'l-vezn teslim olunarak tezkerelerinin kat' olunması.

8) 25 kıyyeden aşağı perakende sûretiyle satılan tuzlar hakkında dahi tıpkı tezkereli satılan tuzlar misillû muâmele-i kuyûdiye icrâ' olunup yani her ayın perakende hasılâtı o ay nihâyetinde yek kalem gösterilmeyip perakende müşterilerin dahi vürûdunda alacakları tuz velev bir kıyye dahi olsa kantar defterleriyle sandık ve sarfiyât yevmiyelerine bi-l-kayd ondan sonra i'tâ' olunması.

9) Bir müfettiş veyahut me'mûr-ı mahsûs memlahaya vürûd ile ânif-ül-beyân kuyûdun icrâ'sından mukaddem müşterilere tuz verildiğini görür ise bu hal-i fesattan başka bir şeye haml olunamayacağı cihetle heyet-i İdârenin hiçbir gûne özür ve bahânelerine ihale-i sem itibar edilmeyerek kendilerinin taht-ı mes'uliyete alınacaklarının kat'iyyen bilinmesi.

10) Memlahada vukuat-ı yevmiyyeyi mübeyyin olmak üzere küçük kıt'ada bir defter tutularak âfât-ı semâviyye ve arziyye ve saire vukuunda birinci maddede beyân olunduğu vechile merciine ihbâr-ı vukuat ile beraber derhal günü ve saatiyle o vukuatı defter-i mezkûre dahi kayıt olunarak heyet-i idâre tarafından taht-ı mühre alınması ve vukuat olmadığı gün hâlî geçilerek kezâlik mühürlenmekle beraber kayd-ı mezkûre muvâfık bir kıt'a jurnal varakası dahi terkim ve işbu jurnal varakalarında yevmiye vuku' bulan ihracât ve sarfiyâtın yekûnu dahi yek kalem gösterilerek

beher hafta nezâret veyahut merkez müdîriyyetine gönderilmesi.

11) Her gün akşam üzeri kantar ve sandık ve sarfiyât defterlerinin yekûnleri bağlanılarak kâffesinin zîrleri heyet-i idâre tarafından tahtîm olunması.

12) Bâlâda muharrer defâtirden ihracat defterleriyle sandık ve sarfiyât yevmiyeleri ve kantar defteri sâbit mürekkeb ile yazılacağı gibi tezâkir dahi kezâlik sabit mürekkeble tahrîr olunarak ve kuyûdâtın hiçbirisinde hakk ve silinti ve okunmayacak sûrette çizgi ve karârtı kabûl olunmayarak nâdiren bir sehv vukuunda okunacak derecede incecik bir çizgi çekilerek ve hizasınada esbâb-ı sehv bâ-tahrîr heyet-i idâre tarafından mühürlenerek sahîhinin alt tarafına yazılması ve bu defterlerin aralarından yaprak çıkarılmamak veyahut ilâve olunmamak üzere beher sahifeye numara vaz'ıyla beraber nezâret veyahut merkez müdîriyyetinin mühr-i kebiriyle sahifenin bâlâlarının mühürlenmesi ve bir defter kaç sayfadan ibâret ise birinci sahifesiyle nihâyetteki sayfasına "*işbu defter şu kadar sayfadan ibârettir*" ibârenin yazılıp zîrinin tahtîm edilmesi.

13) Bâlâda gösterilen muâmelât ve kuyûdâtın harfiyyen ve tamamen icrâ'sına dikkat ile hilâfında vuku' bulacak harekâtın mûcib-i mesûliyet olacağının bilinmesi lüzûmunun müfettiş-i umumî izzetli Hüseyin Efendinin ihtârı üzerine ta'mîmen iş'ârı bi't-tensîb keyfiyyet bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine bildirildiği gibi işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin nüsah-ı matbû'asından 80 kıt'ası dahi postaya teslîmen tesyîr-i sû-yi vâlâları kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere tebliğiyle vusûl-i tahrîrâtımızdan itibaren her tarafta o vechile îfâ-yı muâmeleye kemâl-i derece i'tinâ' ve dikkat olunması ve fakat bâlâda muharrer fıkarâttan 5. ve 6. ve 10. fıkralar memlahalardan tuz ihraç olunduğu zaman icrâ' kılınması lâzım gelen mevâddı hâvî oldukları ve şimdi ise mevsim-i ihracatın mûrur etmekte bulunduğu cihetle diğer fıkraların hemen mevki-i icrâ'ya vaz'ıyla beraber mezkûr üç fıkra ahkâmının beheme-hâl gelecek mevsim-i ihracatta mevki-i icrâ'ya vaz'ı zımnında şimdiden îcâb edenlere teblîgat ve tefhîmât-ı lâzime icrâ' buyurulması, fi 19 Zilhicce sene 1302 ve fi 16 Eylül sene 1301. (28 Eylül 1885)

96 Rüsûm-ı Sitte nezaret ve müdüriyetlerinde çalışan bazı sandık eminlerinin zimmetlerine para geçirdikleri, bu zimmetlerin ya kendilerinden yada kefillerinden bir şekilde alındığı, ancak bu olaylara sebebiyet verilmemesi açısından

sandık yevmiye defterleri ile sandık mevcutlarının her akşam İdare memur ve başkatipleri tarafından kontrol edilip mühürlenmesi, sandıklarda belli bir miktardan fazla para tutulmaması, sandık defterlerinin memur ve başkatiplerce her akşam mühürlenmesi.

Rüsûm-ı Sitte nezâret ve müdîriyyet me'mûriyyetlerinde müstahdem sandık eminlerinden bazılarının zimmet-i mîriyeleri zuhûr etmekte ve eğerki zuhûr eden zimmetleri kendilerinden ve kefillerinden tahsîl ile icrâ'-ı mücâzât-ı kanûniyeleri zımnında tahkikat-ı evveliyesiyle beraber bunlar hükûmete teslim ettirilmekte ise de sandıkların külli yevm mevcûdları İdârenin me'mûr ve başkatipleri tarafından beher akşam sandık yevmiye defterlerinin görülüp yekûnu ümenâ ile beraber müştereken mühürlenmiş olsa sandık eminleri ne sandıklarda müddet-i mukarreresinden ziyâde hâsılat akçesi tutabilmekle ve ne de zimmetlerine göre geçirmeye muktedir olamayacakları derkâr bulunduğundan bâdema me'mûriyyette ise me'mûr ve müdîriyyette ise müdîr ve nezârette ise nâzırlar ve başkatipleri tarafından külli-yevm sandık defterlerinin yekûnleri zeylinin o vechile ümerâ ile müştereken tahtîm edilmesinin usûl ittihâzıyla herhangi sandık emininin zimmet-i mîriyesi zuhûr edecek olur ise kendilerinden veya kefillerinden ba'de'l-tahsîl icrâ'-yı mücâzât-ı kanûniyeleri zımnında maa evrâk-ı tahkikiye cânib-i hükûmete teslim ettirilmeleriyle beraber mâ-fevkinde bulunup vazife-i muharrereyi îfâ etmemiş olan me'mûr ve müdîr ve nâzırlar başkatiplerinin dahi bundan dolayı mes'ul tutulması ve bu kaidenin ma'rifetleriyle ambarlardan tuz satan ambar me'mûrları hakkında dahi aynen ve tamamen icrâ'sıyla onlarında yevmiye fürûht eyledikleri tuzların satış defterlerinin yekûnu vech-i meşrûh üzere me'mûriyyette me'mûrlar ve müdîriyyette müdîrler ile katipleri tarafından dahi ambar me'mûrlarıyla müştereken mühürlenip şayet tuz esmânından ambarcıların zimmeti zuhûr edecek olur ise kendilerinden veya kefillerinden bi't-tahsîl icrâ'-yı cezâları zımnında maa evrâk-ı tahkikiye hükûmete teslimleriyle beraber işbu vazifeyi îfâ etmemiş olan müdîr ve me'mûrların dahi mes'ul tutulması ve sâniyen kâffe-i me'mûrîn ve ketebe ve hademe-i Rüsûm-ı Sitte'nin ahvali tahkik ve tefahhus olunarak bunlardan ehliyetsizlikleri veyahut mugayir-i matlub-ı hâl ve hareketleri cihetiyle mazarratları görülen ve mevsukan haber verilenler hakkında tahkikat ve istintâkât icrâ'sıyla derhal ıslahı lâzımeden olduğu hâlde bazı mahalde bu maddede ehemmiyetsiz tavır alınmakta olduğu anlaşılıp bu hâl idâre-i matlubeyi münhall olarak kat'â tecvîz olunamayacağından böyle bir şey me'mûriyyette vaki olur ise o İdârenin

me'mûru derhal lâzım gelenleri istintâk ve tahkikat-ı mukteziyeyi icrâ' ederek tutacağı evrâk-ı tahkikiyeyi tâbi olduğu müdîriyyete gönderip oradan dahi bi't-tahkik maa fezleke nezârete ve nezâretten dahi bu tarafa bi'l-iş'âr iktizâsının icrâ' kılınması ve öyle bir hâl müdîriyyette vaki olur ise istintâk ve tahkikat-ı mukteziyeyi bizzat müdîr icrâ' ve maa fezleke tutacağı evrâk-ı tahkikiyeyi nezârete isrâ' ederek nezâretten dahi kezâlik icrâ'-yı iktizâsıyla bâ tahrîrât buraya gönderilmesi ve nezârette vaki olacak yolsuzlukların tahkikatıyla lâzım gelenlerin istintâkı dahi nâzırlar tarafından bi'l-icrâ' îfâ-yı muktezasıyla ve evrâk-ı tahkikası leffiyle keyfiyyet-i mütebeyyinesinin bu cânibe iş'âr ve îcâbının istizân olunması zaten usûl-i müttehizesi îcâbından olmasıyla o vechile îfâ-yı mukteza-yı hâle dikkat ve i'tinâ' kılınması lâzım gelecceğinden işbu vezâif-i vesâyâ-yı meşrûha dâiresinde derhal ve vaktiyle bi'l-icrâ' ıslâh-ı ahvâl olunmayıp da bu ihmal üzerine idârece nizâmsızlık ve muzırret görüldüğü takdîrde vukuat-ı me'mûriyyette ise me'mûr ve müdîriyyette ise müdîrün ve nezârette ise nâzır bulunan zatın taht-ı mes'uliyete alınması ve birde Rüsûm-ı Sitte Nezâretleri dahilinde bulunan bil-cümle idârelerin daima ve müstemirren tahkik ve tefahhus-ı ahvâliyle bunlardan harekât-ı namerziyeleri tahakkuk edenlerin İdâre-i Merkeziye'ye bi'l-iş'âr işten el çektirilip yerlerine asâleti istizân olunmak üzere diğer ehil ve münâsibleri vekâleten ta'yîn kılınarak bu vechile ıslah-ı İdâreye i'tinâ' ve himmet eylemek nâzırların vezâif-i umûmiyyesinden olmasıyla nüzzar-ı mûmâileyhümden dahi bu vazifelerinin tamamı-i icrâ'sı muntazır olup bu vazifeyi îfâda ihmal ile kusur eyledikleri bi't-tahkik tebeyyün eylediği hâlde bundan dolayı dahi nâzırların mes'ul tutulması ve salisen mesâlih-i cariyenin bilâ-tehir vakit ve zamanıyla tesviye ve temşîti ne mertebe mühim ve muktezi ise gerek merkez-i idâreden nezâretlere ve gerek nezâretlerden mülhakata yazılan ve Mülhakat İdâreleri'nden dahi yek diğerine gönderilen muharrerâtın derhal tevsiye-i îcâbâtıyla cevaplarının bilâ-tehir yazılması o derece lâzım olduğu hâlde bazı taraflarda mesâlih-i câriye bilâ-mücîb tehir edildiği tahkik ve istihbâr olunmuş ve bu ise muâmelât ve vâridât-ı İdâreye dokunacağı cihetle gayr-i câiz bulunmuş olduğundan bâdema merkez-i idâreden nezâretlere ve nezâretlerden dahi bi-l-îcâb müdîriyyetlere ve oralardan da me'mûriyyetlere yazılan husûsât meselâ üç beş günde cevâbı verilebilecek bir şey iken uzun uzadıya tehir edilecek olur ise müdîriyyetten me'mûriyyete te'kîd-i madde edilerek ve sebeb-i tehir sorularak cevâb-ı matlubun müsâraaten istihsâline i'tinâ' olunması ve bu tehir müdîriyyette vaki olur ise nezâretce derakab aranılarak ve esbâbı sorularak tesrî'-i tesviyesi îcâbına bakılması ve nezâretlerce dahi işbu sür'at ve adem-i tehir maslahat-ı emr-i

ehemmine ziyâde dikkat kılınarak ve nezâret ve müdîriyyet ve me'mûriyyetler beyninde maslahata dair cereyân edecek muhâberâtın dahi bu yolda sür'at-ı icrâ'sına devam edilerek hiçbir işin duçâr-ı tehir edilmemesi ve bundan böyle hangi bir işte bilâ-sebeb tehir görülecek olur ise me'mûriyyette olanlar için birinci derecede me'mûrlar ile müdîrlerin ve 2. derecede nâzırların ve müdîriyyette olanlar için birinci derecede müdîrler ile nâzırların müaheze kılınması kat'iyyen mukarrer olduğundan buraları bi'l-etraf bilinerek ona göre îfâ-yı tamami-i vezâif-i me'mûriyyete dikkat ve bununla beraber Rüsûmat'ça öteden beri mevzûh ve müesses olup el-yevm mer'iyyü'l-ahkâm olan usûl ve nizâmât-ı İdâremizce üss-ül-hareke ve bunların hilâfında hareket dâi-i mücazât olduğundan kâffe mesâlih ve muâmelât-ı idârede me'mûrlarımız taraflarından usûl ve nizâmât-ı mezkûre ahkâmı tamamıyla icrâ' olunarak hilâfından tevki ve mücânebet kılınması esbâbının istihsâline dahi derece derece me'mûr ve müdîr ve nâzırlar taraflarından kemâl-i i'tinâ' ile nezâret olunması lüzûmu ta'mîmen ihtâr ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Rüsûm-ı Sitte ve Memlaha İdâreleri'ne bâ-mu'cib gönderilmek üzere 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılındı, fi 2 Rebiülevvel sene 1298 ve fi 20 Kânûnusânî sene 1296. (1 Şubat 1881)

97 Tuz ocakları ve ambarlarının bazılarında eski ve yeni ağırlık birimlerinin kullanıldığı, bu durumun kayıtlarda ve hesaplamalarda yanlışlıklara yol açtığı, bundan böyle tüm ocak ve ambarlarda yeni ağırlık ölçü birimi olarak kilogramın kullanılması, eski ağırlık birimi ile tutulan kayıtların kilograma dönüştürülmesi.

Memlahalar ile mîrî tuz ambarlarından bazılarında tuzların yeni kıyye yani kilogram ile ve bazılarında el-yevm âtîk kıyye ile satılmakta olduğu icmâlât-ı varidelerinde görülmekte olup bir idârede iki türlü muâmele cereyânı ise bi't-tabi teşvîş-i kuyûdu mudî olacağı cihetle kat'en tecvîz olunamıyacağı derkâr bulunmuş olduğundan ba'de-zîn bil-cümle memlaha ve tuz ambarlarından tuzların cedîd kıyye yani kilogram ile satılıp işbu 1298 senesi şehr-i Haziran'ı nihâyetinde (12 Temmuz 1882) satılamayıp kalarak sene-i mezbûre şehr-i Temmuz'una devredilecek tuzların mezkûr Temmuz icmâlâtında âtîk kıyye ile olan mikdârları mülâhâzat hanesinde gösterilerek devire yeni kıyyeye tahvîlen derc ve terkim olunması ve ibtida-yı Temmuz'dan itibaren vuku' bulacak ihracat ve ithalât ve sarfiyâtın yeni kıyye ile vezn ve icmâlâta o hesap ile kayd ve tescîl kılınıp artık memlaha ve ambarlarda hiçbir sebebe mebnî evzân-ı âtika kullanılmaması husûsunun ta'mîmen iş'ârı lâzım gelerek keyfiyyet sair Rüsûm-

ı Sitte nezâret ve merkez müdîriyyetlerine bildirildiği misillû zîr-i nezâret-i behiyyelerinde vaki idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı mahsûsamızın on kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen irsâli sû-yi vâlâları kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib zikr olunan idârelere beis isrâsıyla minvâl-i muharrer üzere cereyân-ı muâmeleye mezîd i'tinâ' ve himmet buyurulması, fi 5 Şaban sene 1299 ve fi 8 Haziran sene 1298. (20 Haziran 1882)

98 **Ocaklardan çıkan tuzların kurutulduktan sonra İdareye teslim edilmesi gerektiği halde bazı ocak müdürlerinin bu tuzları güneş altında iyiden iyiye kuruttuğu, böyle bir durumda yağmur yağdığı taktirde tuzun tamamen yok olacağı, tuzların küçük tepe ve yığınlar haline getirilip suları süzülüp kuruduktan sonra tartılarak teslim alınması.**

Memlahalardan i'mâl ve ihraç olunacak tuzların bir fi-i mukarrer-i münâsip ile maktûan işlettirilmesi için münâkasa-i aleniyesinin icrâ'sı ve ihraç olunacak tuzun evvelâ kurutturulup bâde cânib-i İdâreye teslim olunması Tuz ta'lîmâtı'nın 11. bendi ahkâmından olup fakat bazı mahall-i memlaha müdîrleri tuzun kurutturulup bâde teslim olunması tabirini hasıl olacak tuzu rutubetle zayi' ve telef olmaz eşya gibi güneşe karşı sürüp rutubeti kâmilen zail oluncaya kadar kurutmak manasına haml ederek şu hâlde yağmur yağacak olur ise işbu tuzların bütün bütün mahv ve telef olacağını rüesâ ve amele kendilerine beyân ve ifâde ile maktu'iyyetten çekinmelerine sebeb olduğuna mebnî bu bâbda ne güna tedâbîre teşebbüs olunması lâzım geleceğine dair bazı taraftan istifsâr vukua gelmekte bulunmuştur. Beyâna hâcet olmadığı üzere memlahalardan ihraç olunan tuzlar eşya-yı saire gibi tûl müddet serildiği hâlde yağmur mahzûrundan salim olamayacağından ve tuzu kurutmak tabiri bu manaya olmayıp memlahalarda mu'tâd olduğu vechile çıkarılan tuzlar evvelâ tâbe ve harmanlar kenarında küçük tepe ve yığınlar yapılarak suları süzülüp kuruduktan sonra rüesâdan vezin ile alınması manasına olduğundan îcâb-ı hâl ve maslahata mugayir harekette bulunmamak ve ta'lîmâtta olan ibaratın mana-yı hakikisinin hilâfına gidilmemek için buralarının bil-cümle memlaha müdîrlerine tavsiye ve iş'âr kılınması meclis-i. rüsûmattan ifâde olunmuş ve sûret-i hâl lâzım gelenlere bildirilmiş olmakla zat-ı şerifleri dahi memlahalardan bi'l-ihraç kabz ve teslim kılınacak tuzların minvâl-i meşrûha üzere icrâ'-yı iktizâsıyla işin tehir ve teşvîşe düşürülmemesi husûsuna himmet ve keyfiyyetin zîr-i idârenizde bulunan mülhakata dahi beyân ve ihtâra mübâşeret buyurulması, fi 8 Muharrem sene 1279 ve fi 23 Haziran sene 1278. (5 Temmuz 1862)

99 Ocaklardan çıkarılan kumlu ve çamurlu tuzların kabul edilmemesi, yaş tuzların gerektiği gibi kurutulduktan sonra teslim alınması, daha önceden kumlu ve çamurlu olarak çıkarılmış ve satılamamış olan tuzların miktarının tespit edilmesi ve bedelinin bu tuzları çıkaran amelelerden tahsil edilmesi, bu şekilde tuz çıkartılması veya kurutulmamış tuz alınması durumunda genel merkezin bilgilendirilmesi.

Bazı memlahalarda kumlu ve çamurlu tuz çıkarılıp sonra sürülemeyerek mîrînin duçâr-ı hasar edilmekte olduğu bazı nezâretlerle cereyân eden muhaberâttan anlaşılmış ve ameleler ücret-i ihraciye alacakları cihetle çıkaracakları tuzu pâk ve temiz olmak üzere çıkarıp kuru olarak teslim etmek ve me'mûrlar dahi böyle kumlu ve çamurlu olarak çıkarılan tuzları kabûl etmeyip keyfiyyeti mensûb oldukları nezârete bildirmek ve yaş tuzları amelelerine lâyıkıyla kurutturup ahz etmek vazifeleri iktizâsından iken amelelerin ücret-i ihraciye alacağız diyerek öyle kumlu ve çamurlu tuz çıkarmalarından ve me'mûrların dahi tesib ve gafletle bu makule tuzları ahz ve kabûl etmelerinden dolayı terettüb eden hasar-ı mîrî hiçbir vakitte kabûl edemeyeceğinden vusûl-i tahrîrât-ı haliside her bir memlahanın mevcûd tuzları güzelce yoklattırılıp eğerki vaktiyle öyle kumlu ve çamurlu olarak çıkarılmış ve satılıp sürülememiş tuz bulunduğu hâlde kemmiyyet ve mikdârı tebeyyün ettirildikten sonra îcâb eden ücret-i ihraciyyesinin mezkûr tuzu çıkarmış olan amelelerden tazmînen bi'l-ihtihsal tasrîh-i keyfiyyetle icmâle îrâd kayd ve imlâ' ve bunları kabûl etmiş olan me'mûr taht-ı istintâka alınarak netice-i icrâ'iyyenin pusulası leffi ile bu cânibe inbâ olunması ve el-haletü hâzihi çıkarılmakta bulunan ve bâdema dahi çıkarılacak olan tuzlar hakkında bu kaide mer'iyy-ül-icrâ tutulacağı mukarrer bilinip ona göre îfâ-yı vazifeye dikkat kılınması husûslarının ta'mîmen iş'ârı lüzûmu Meclis-i Rüsûmat'da bi't-tezekkür ifâde olunmuş ve bu sûret bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve işbu tahrîrât-ı muhibbinin zîr-i nezâret-i vâlâlarında kâin memlaha me'mûrluklarının mikdârına nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası matviyyen tesyâr kılınmış olmakla nüsah-ı mezbûrenin bunlara vesâyâ-yı mukteziye ilâve ve derciyle yazılacak mûcibnameleriyle bi'l'irsal minvâl-i muharrer üzere muktezasının îfâ ve iş'ârıyla beraber bâdema kumlu ve çamurlu tuz çıkarılmaması ve çıkarılır ise kabûl olunmayıp bu tarafa bildirilmesi ve iyi kurutulmamış tuz dahi alınmaması husûslarına taraf-ı nezâretten ale-d-devâm medd-i inzâr-ı dikkat olunması, fi gurre-i Recep sene 1285 ve fi 5 Teşrinievvel sene 1284. (17 Ekim 1868)

100 **Daha önceden gerekli uyarılar yapıldığı halde ocaklardan çıkarılan kumlu ve çamurlu tuzlar ile yeterince kurutulmayan tuzların bazı memurlarca ambarlara teslim alındığı, bu durumun önlenmesi amacıyla gerekli tedbirlerin alınması.**

Ameleler çıkaracakları tuzu pak ve temiz olmak üzere çıkarıp kuru olarak teslim etmek ve me'mûrlar dahi kumlu ve çamurlu olarak çıkarılan tuzları kabûl etmeyip keyfiyyeti mensûb oldukları nezârete bildirmek ve yaş tuzları amelelerine kurutturup ahz eylemek vazifeleri iktizâsından bulunduğu cihetle ameleler ücret-i ihraciye alacağız diyerek kumlu ve çamurlu tuz çıkarır ve me'mûrlar dahi teseyyüb ve gafletle ahz ve kabûl eder ise îcâb eden ücret-i ihraciyesi ameleler tazmîn ettirileceği gibi bunları kabûl etmiş olan me'mûrlar dahi taht-ı istintâk ve mes'uliyete alınacağı mukarrer bulunduğundan çıkarttırılacak tuzların cümlesinin pâk ve temiz ve matlube muvâfık olarak ihraç ettirilmesine dikkat edilmesi ve hemen çıkarıldığı gibi amelelerden alınmayıp ba'd-el-ihraç lâyıkıyla kurutturularak rutubetleri tamamıyla zail olduktan sonra alınıp ambar ve yığınlara vaz' ve idhâr ettirilmesi (99) numaralı ve fi 5 Teşrinievvel sene 1284 (17 Ekim 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından bulunduğu hâlde yine bazı memlahalardan çıkarttırılan tuzların me'mûrları tarafından hilâf-ı iş'âr-ı matlube gayr-ı muvâfık sûrette ahz ve kabûl edilmekte olduğu istihbâr kılındığından keyfiyyetin ber-vech-i tamim te'kîden ihtârına lüzûm görünmüş vesair Rüsûm-ı Sitte nezâret ve merkez müdîriyyetlerine gönderildiği gibi işbu tahrîrât-ı mahsûsanın dâire-i nezâret-i behiyyelerinde vaki Memlaha İdâreleri'nin adedine nisbetle beş kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen irsâl kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib zikr olunan idârelere isrâsıyla mücîbince iktizâ-yı hâlin icrâ'sına med-i nazar-ı i'tinâ' ve dikkat buyurulması, fi 24 Rebiülahir sene 1298 ve fi 12 Mart sene 1297. (24 Mart 1881)

101 **Tuzun ambarlara kabulü ve satışı sırasında ayarlı sehpa ile tartım yapılıp hiçbir şekilde kile ve kantar kullanılmaması, buna aykırı davranan memurların derhal görevden alınması, bu duruma göz yuman üst düzey memurlar hakkında işlem yapılması.**

Memlahalardan külliyet üzere ihraç ve fürûht olunacak tuzun kantar ile vezn olunması suûbeti müstelzim olacağından ağaçtan ma'mûl sehpa tabir olunur mizân-ı kebîr ile vezn olunması ve mizân-ı mezkûrun çeki taşlarının mütemâdiyen kantar ile ayarları tashîh edilerek daima düzgün tutulması ve

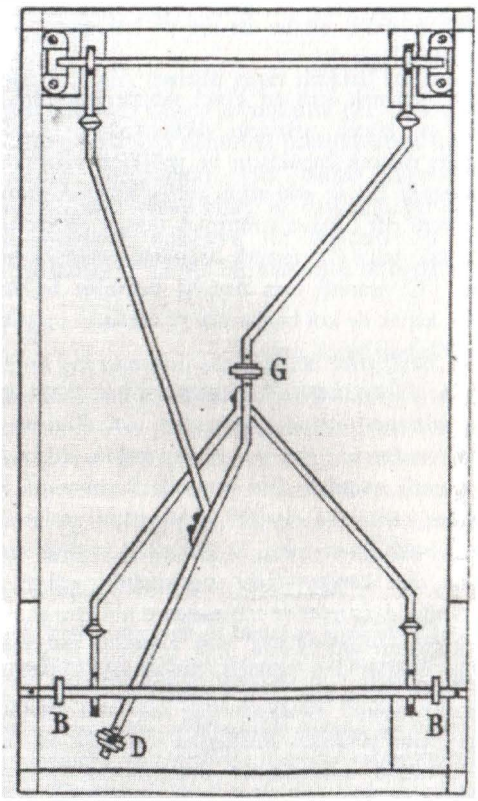
tuzun gerek ambarlara kuru olarak hîn-i idhârından ve gerek müşterilere fürûhtunda tahmin veyahut âher sûrette olmayıp mutlaka mezkûr sehpa ile veznolunarak kıyye itibarıyla idhâr ve fürûht olunması ve defterlere dahi o vechile sebt ve terkim kılınması memlahalar hakkında olan ta'lîmât-ı seniyyenin 12. ve 14. bendleri ahkâmı iktizâsından iken bazı memlahalarda bu usûle riâyet olunmayıp ihraç edilen tuzların amelelerinden ahzında ve gerek müşterilere fürûhtunda keyl ve kantar vesair gûne ölçek ve mizanlar isti'mâl olunduğu istihbâr olunup bu ise ahkâm-ı ta'lîmâta menâfi hâlâttan bulunduğuna binâen ba'de-zîn gerek tuzun ambarlara idhârında ve gerek müşterilere fürûhtunda zikr olunan ayarlı sehpanın isti'mâliyle hiçbir memlahada kile ve kantar isti'mâlinin vukua getirilmemesi ve herhangi müdîr ve me'mûrun bunun hilâfına hareketi tebeyyün eder ise derhal azliyle yerine âher ta'yîn ile bu kantar ve keyl ile olan ahz ve îtasının hesâbı görülerek sehpâ ile hesâbında gaybûbet edecek farkın kendisine tazmîn ettirilmesi husûsu akdemce Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr olunmuş olduğu hâlde ekser memlahalarda sehpâlar mevcûd iken yine ölçek ve kantar ile tuz alınıp verilmekte ve bunun tahkikatına girişildiğinde selefleri tarafından bu yolda muâmele gördükleri cihetle kendileri dahi onlara tabiatı ile böyle ölçek ile alıp vermekte olduklarını me'mûrları beyân etmekte oldukları peyderpey vürûd eden evrâk-ı tahkikiyye meâllerinden anlaşılmış ve bu muâmelât zikr olunan me'mûrların ta'lîmât-ı mezkûre ile iş'ârat-ı mezbûreyi lâyıkıyla mütalaa eylememelerinden îcâb eylediği gibi bu dahi bu mâkule memlahalara ta'yîn kılınan me'mûrlara Rüsûmat Nâzırları tarafından hîn-i ta'yîninde ne yolda hareket edeceklerine dair icrâ'-yı vesâyâ ve tenbîhât olunmamaktan ve muavinler cânibinden dahi geşt ü güzârlarında me'mûrların muâmelâtına lâyıkıyla kesb-i ıtlağ ile bu misillû fenalıkların men'i vuku'una ihtimâm edilmeyerek me'mûrların hemen eslâfından gördüğü böyle ketmlerinden neş'et eylediği derkâr ve bu ise ber vechile tecvîz olunur mevâddan olmadığı âşikâr bulunmuş olduğundan bundan böyle memlahalarda sehpa kullanılmayıp da yine ölçek veyahut evzân-ı saire isti'mâli vuku' bulacak olur ise buna yalnız mütecâsir olan me'mûrların mes'uliyetiyle iktifâ' olunmayıp derece derece bu bâbda gerek tenbîhâtça ve gerek tahkikatça kusuru olan nüzzâr ve muavinlerin dahi mes'ul tutulmaları mukarrer bulunduğundan serian tahkikat-ı lâzime bi'l-icrâ' memlahada el-yevm böyle yolsuzluklar var ise islâhiyle beraber bâdema geşt ü güzârlarında bu makule uygunsuzlukların önü kestirilmek üzere daima mütebassır-âne ve müdekkik-âne davranmaları emrinde muavinlere tenbîhât ve tefhîmât-ı ekide icrâ' ve memlahalara me'mûr ta'yîninde ta'lîmât ve tenbîhât icrâ'sına i'tinâ' kılınması husûslarının ta'mîmen iş'ârı Meclis-i Rüsûmat'dan

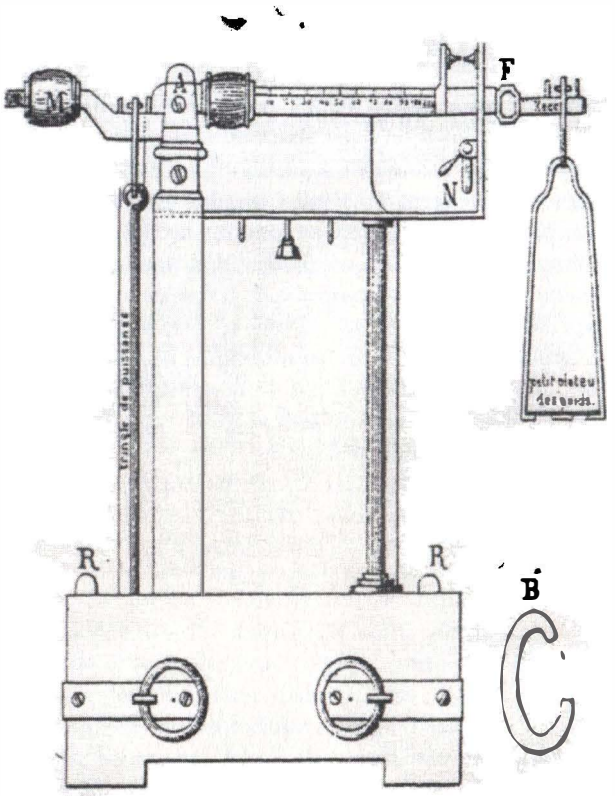
ifâde olunmuş ve keyfiyyet bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne izbâr ve dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Memlaha İdâreleri'nin mikdârına nisbetle işbu tahrîrât-ı halisînin 80 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nüsah-ı mezkûrenin bâ-mu'cib mezkûr idârelere bi'l-irsal mücîbince iktizâsının icrâ'sıyla fi mâbad bu bâbda hilâf-ı ta'lîmât-ı hâl ve muâmele vukua getirilmemesi husûsuna te'kîdâd-ı mütemadiye icrâ'sına himmet buyurmaları, fi 26 Şaban sene 1292 ve fi 14 Eylül sene 1291. (26 Eylül 1875)

102 Ocaklarda kol kantarı yerine yeni gönderilen basküllerin kullanılması, basküllerin bakımının ne şekilde yapılacağı, bu basküllerin ne şekilde kurulacağı ve ne şekilde ayarlanacağı.

Akdemce bi'l-umum Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'nde esmânı müteselsilen isti'mâl edenlere ait olmak üzere tuz ve saire vezninde kol kantarı kullanıldığı hâlde diğerlerine nisbetle vezin muâmelesi daha ziyâde olan ekser idârelerimizden mezkûr kantarlar bi'l-celb yerlerine sühûlet ve mazbûtiyeti cihetiyle lüzûm-ı mikdâr baskül gönderilmişti. Halbuki bedel-i müşterası kantar esmânından kat kat fazla olan işbu baskülleri esmânı kantarcılar kendilerine zimmet kayd olunmadığına müteşekkiren hüsn-i sûretle isti'mâl eylemeleri lâzım gelir iken bil-akis adem-i dikkat ilcâsıyla sık sık tamire muhtaç olmasından ve taşralarda ise icrâ'-yı tamîrîyle isti'mâle sâlih bir hâlde getirilmesine kadar ustalar bulunmamasından nâşî biz-zârure Dersaâdet'e kadar celb ve ba'de't-tamîrîne mahallerine iadesi yüzünden bir hayli nakliye masârifi fevkalâde denecek derecede ücûrât-ı tamîrîyye verilmekte bulunması Nezâret-i Umûmiyye'nin nazar-ı dikkatini celb etmekle esbâb-ı mûcibe-i sahîhasi hakkında icrâ' kılınan tedkikat-ı amîka neticesinde mezkûr basküller temizce ve ihtimâmlıca yani hüsn-i sûretle isti'mâl ve muhâfaza olunduğu hâlde tûl müddet ayar ve âlât-i sairesine halel gelmeyerek bilâ-tamir kullanılabileceği tebeyyün ve Nezâret-i Umûmiyye'nin böyle senevî bir çok masârif-i tesviyesine mücerred kantarcılarla ambar me'mûrlarının adem-i dikkat ve mübâlâtları ve me'mûrîn-i sairenin de bu husûsa atf-ı nazar etmemeleri sebebiyet verdiği tahkik eylemesine mebnî mugayir-i marazî şu hâlin men'-i devamı zımnında mûmâileyhümün celb-i dikkat ve basiretleri lâzım gelerek binâberîn-i mezkûr basküllerin sûret-i isti'mâliyle ind-el-hâce bir mahalden diğer mahalle naklinde iktizâ' eden tedâbîr-i ihtiyâtiyyeyi ve bunları kurmak ve ayarlamak usûlünü muarref resmleri muhtevî olarak fabrikatör Mösyö Teriko'dan celbolunan tarifnameye bunların hüsn-i muhâfaza ve isti'mâline dair bazı vesâyâyı hâvî Selânik Düyûn-ı Umûmiyye Nezâreti sermüfettişliğinden mersûl tahrîrâtın bir fıkrasının ilâvesiyle tab' ettirilerek

bunlarla işbu tahrîrât-ı umûmiyye-i muhlisenin mülhakatınızın adedine nisbetle 80 kıt'ası başkaca postaya teslîmen sû-yi vâlâlarına tesyâr kılındığından vusûlünde bâ-mu'cib iktizâ' eden mahallere isrâ'sıyla ba'de-zîn varaka-i mersûlede mevcûd ta'rifat dâiresinde iltizâm-ı dikkat ve i'tinâ' ile mezkûr basküllerı hüsn-i sûrette isti'mâl eylemeye kantarcıları mecbûr ve bu bâbda ale't-temâdî icrâ'-yı takayyüdât ve nezâretle beraber mezkûr basküllerin ahvalini teftiş eylemeleri lüzûmunun kantarcıların mâ-fevkinde bulunan müdîr ve me'mûrlara teblîğ ve şayet tarifat-ı mebsûta hilâfına hareket eden yani tuz dolu çuvalları basküle yavaşça koymaya hamalları mecbûr tutmayan ve tuzun madde-i milhiyyesinin tesiriyle baskülün demirleri paslanmamak için temizce tutup her akşam yağlamayan ve muşamba ile örtmeyen ve-l-hâsıl ber-mu'cib-i tarif bunların hüsn-i muhâfaza ve isti'mâli için lâzımü'l-i'tinâ' olan şeyleri ifsâda terâhî gösteren kantarcı ve ambar me'mûrları olur ise birincisinde südüs ve ikincisinde rub' ve üçüncüsünde ıusf ve dördüncüsünde tam maâşlarının bi't-tevkif beşincisinde kaydı bâlâsına şerh verilerek işin derecesine göre ta'yîn olunacak bir müddet zarfında maâşlarının kat'ıyla işten el çektirilecekleri mukarrer bulunduğundan haklarında o yolda bir muâmele-i zecriyye icrâ'sına mahal bırakmamak üzere ber-vech-i muharrer icrâ'-yı muktezasına i'tinâ' eylemelerinin mûmâileyhümâ tefhîm buyurulması, fi 23 Rebiülahir sene 1307 ve fi 4 Kânunuevvel sene 1305. (16 Aralık 1889)

G
B
D
B

F
M
A
N
R
R
B
C

Basküllerin ne şekilde kurulacağı ve ayarlanacağı.

Basküllerı yeni gelip sandıktan çıkarıldığında içindeki samanlar ayrıldıktan sonra askılar ile tel ve kol gibi parçalarını hemen temizlemek lâzımdır.

Baskülü kurmak için en evvel tablası kaldırılıp kol bağlarıyla büyük ve küçük askıların ölçülerindeki maşaların ve çelik yastıkları tutacak kapakların ve yedekleri yani çivileri açıldıktan sonra evvela kol ile askı telini yerine koymak sâniyen ufak askıyı (B) işaretli çift bağlara tutturmak salisen büyük askıyı birleştirip ucunu askı telin (D) işaretli bağından geçirerek büyük ve küçük askıları (C) işaretli orta bağıyla birbirine bağlamak ve sonra mezkûr kapak ile kol bağlarının ve askıların maşalarını vidalamak yani çivilemek iktizâ' eder.

Ayarına gelince baskülü yukarıda söylenildiği gibi kurduktan sonra askıların serbestçe işlemeleri için düz bir yere bırakarak sürme topunu sıfır üzerine getirip kolun serbestçe işlemesi için (N) işaretli mandalı dahi açmakla beraber iki diller karşılıklı gelinceye kadar (M) işaretli vidalı topu geriye doğru bükerek ayarı bulmak lâzım gelir. Ayarın sahîh ve doğruluğunu anlamak için de asılı kepçeye 100 misli ağırlık çeken 3 ve 5 ve 7 kilogramlık dirhemler ve tablasında o nisbette yani 300 ve 500 ve 700 kilogram ağırlığında eşya konulup tartılmak ve konulan eşyanın ağırlığı yani okkaları sürme topun duracağı yerden ve dirhemleri kolun nihâyetindeki kepçenin yakınında olan (F) işareti topun yerinden anlaşılmak îcâb eder bir de tabla üzerine eşya konulup kaldırıldıkça mandalı kapamak lâzım olduğu unutulmamalıdır.

Baskülün tablası tamamıyla oturmayıp da kımıldandığı öndeki uçlara basmakla anlaşılacağından o zaman asılı tarafın altına bir ağaç parçası veya başka bir şey konulup düzlenilerek doğrultulmalıdır. Her ne vakit baskülün bir yerden başka yere kaldırılsa bu yolda düzletilmek lâzımdır. Baskül iyice işlemediği hâlde tablası kaldırılıp aletlerinin her bir parçası temizlendikten sonra yine yerli yerine koymalı ve tablanın ön tarafına eşya konulduğunda diğer tarafının kalkmaması için tartılmazdan evvel

(R) işaretli sürgülcri koymalı. 500 kilogramdan ziyâde çeken basküllerin orta yerinde yalnız bir sürgüsü olur. Bunlara dikkat olunur ise baskül her vakit güzelce işler. Kol ve yastık ve saire gibi boyasız parçalar pas tıtmamak için yağlı bir bez ile silmek gerekir.

İlâvesi : Kantarcı baskülü gayet dikkatli kullanmalı ve tuz dolu çuvalları basküle yavaşça koymalarını her vakit hamallara tembih eylemeli ve baskülün demirleri paslanmamak için temizce tıtıp her akşam yağlamalıdır. Her baskül üzerine onu kullanan kantarcının ismi yazdırılmalı ve baskülün yerinden kaldırılması iktizâ' ettiğinde tekerlekli ve ağaçtan bir ayak üzerinde bulundurulmalı ve hafifçe bir muşamba ile örtülmelidir.

103 Deniz ve göl tuzunun ocaklardaki satış fiyatı, şehir ve kasabalara gönderilen tuzlardan Duhûliyye vergisi alınması, denize sahili olan şehir ve kasabalara birer tuz ambarı yapılması, bu ambarlarda tuz fiyatına sadece ambar ve nakliye masrafı ilave edilmek suretiyle tuz satılması, bu ambarlara getirilecek senelik tuz miktarı, kiralama yoluyla ambar bulunamaması durumunda yeni ambar inşa edilmesi, fiyat keşifinin valiliklerce yapılacağı.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede deniz ve göl tuzunun yirmişer ve kaya tuzunun otuzar paraya satılması muharrer ise de beher kilogram göl tuzunun 15 ve kaya tuzunun 23 paraya satılması (111) numaralı ve fi 27 Şubat sene 1297 (11 Mart 1882) tarihli telgrafnâme-i umûmiyye ahkâmından olduğu ve şehir ve kasabâta ithal olunan tuzlardan yirmişer para Duhûliyye Resmi alınması gösterilmiş ise de bunun hükmü şehir ve kasabâta ithal olunacak tuzlardan Duhûliyye Resmi alınmasından sarf-ı nazar olunması hakkında olan (116) numaralı ve fi 5 Şubat sene 1283 (17 Şubat 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile feshedildiği cihetle mezkûr tuzların yirmişer ve otuzar paraya satılması ve tuzlardan Duhûliyye Resmi alınması hakkında muharrer olan fıkralara atfen gösterilen fi 20 Safer sene 1284 (23 Haziran 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Tuzun memlahalarda fiyat-ı mîriyesinden yirmişer para tenzîliyle deniz ve göl ve kuyu tuzunun yirmişer ve kaya tuzunun 30 paraya satılması ve şehir ve kasabâta bâ tezâkir ithal olunan tuzlardan yirmişer para Resm-i Duhûliyye alınması hakkında şerefvârid olup mücîbince îfâ-yı muktezası fi 20 Safer sene

1284 (23 Haziran 1867) tarihli diğer tahrîrâtımızda beyân olunan buyurulduyı sami-i hazret-i vekâletpenâhinin bir fıkrasında bazı mahallerde tuzun fahiş fiyatla satılması eshâb-ı ihtikâr eline geçmesinden neş'et etmekte olduğundan sâye-i hazret-i padişâhide ahali-i mîrîden ehven tuz almak teshîlâtına mahzar olmak üzere sevâhil-i Memâlik-i Şâhâne'de bulunan münâsib şehir ve kasabalarda birer ambar güşâd edilip memlahalardan îcâbı kadar tuzun sefâine tahmîlen oralara nakliyle ve fiyat-ı mîrîyyesine yalnız nakliye ve ambar masârifi zammıyla satılması irade ve iş'âr buyurulmuş ve tüccârın memlahalardan mübâyaa ile iskele olan mahallere naklettikleri tuzları oralarda bunlara rekabet eden bulunmadığı cihetle istedikleri fiyatla satmakta oldukları derkâr olduğundan ber-mu'cib-i irade ba'de îcâb-ı icrâ' olunmak üzere sair lâzım gelen Rüsûmat Nezâretleri'nden iktizâ-yı keyfiyyet istilâm olunmuş olmasıyla dâire-i nezâret-i behiyyelerinde sevâhilde bulunan şehir ve kasabalardan ambar ittihâz olunmak lâzım gelecekler hangileridir ve buralara onlardan tuz nakil olunacak olan en karîb memlahalar hangileri olup îcâb-ı mevkice vuku' bulacak sürümüne göre beher ambara bir senelik kifâyeti olmak üzere ne mikdâr tuz getirtilmek iktizâ' edecek ve tuzun naklinde kezâlik beher ambara kıyyesi kaçar para navl ile gelebilecektir. Buraları tahkik olunarak ve zikr olunan şehir ve kasabalardan böyle ambar ittihâzına elverişli mahallerin sahipleriyle icareleri söyleşilip navl ile ambar icaresinden ve kemâl-i tasarrufla bu ambarlarda istihdâmı mukteza bulunan me'mûr ve katip ve kantarcıya verilecek maâşlardan dolayı bi'l-hesap fiyat-ı mîriyyesi üzerine zamm ile nakli münâsib görülen memlahalardan getirtilecek tuzun beher ambara kıyyesi kaçar para masrafla olacağı tebeyyün ettirilerek müvezzi' pusulası leffiyle keyfiyyetin iş'âr ve ambar ittihâz olunacak yerlerden icâre ile ambar tedâriki mümkün olmayan mahal olduğu hâlde orada ambar inşâsı ne mikdâr masrafla husûle gelebilir ise bâ-ma'rifet-i Hükûmet keşfettirilerek, masârif-i keşfiyesini mübeyyin defteriyle mazbatasının bi'l-ihtihsal tesyâr kılınması ve çünkü zikr olunan irâde-i aliyyenin sür'at-i infâzı ehemm bulunduğundan bunun uzatılmayıp seri'an bildirilmesi husûslarının savb-ı vâlâlarına bildirilmesi Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde olunmuş olmakla ber minvâl-i muharrer müsâraaten îfâ-yı muktezasıyla keyfiyyetin iş'ârına himmet buyurmaları, fi 22 Safer sene 1284 ve fi 13 Haziran sene 1283. (25 Haziran 1867)

104 Ocaklardan tuz almak isteyen yöre halkına yarım kıyyeden 25 kıyyeye kadar tuz almak istemeleri durumunda tezkeresiz tuz satılabileceği, bu tür satışlarda kullanılan makbuzların haftalık olarak düzenlenmesi, bu işi takip etmek amacıyla

ocaklarda bir kişinin görevlendirilmesi, haftalık tuz sarfiyatının ilgili şahısa teminat alınmak suretiyle zimmetlenmesi, tuzların satılmasını takiben bedelinin ödenmesi durumunda teminat senedinin iade edilmesi, günlük ve haftalık tuz satışlarına ait kayıtların çok düzenli tutulması, bu kayıtların ambar memurları, başkatip ve sandık emini tarafından kontrol edilmesi, herhangi bir olumsuzluk ve zimmet durumunda her üçünün de sorumlu tutulması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye ile Tuz ta'lîmâtı'nın 12. bendinde memlahalardan 50 kıyyeden aşağı tuz satılmaması hakkında muharrer olan fıkranın hükmü feshedilmiştir.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede perakende sûretiyle satılacak tuzlar esmânının akşamları sandıklara teslim olunması gösterilmiş ise de bu fıkranın hükmü perakende sûretiyle satılacak tuzların her defasında müşterilere teslim olunmazdan evvel esmânlarının sandık eminlerine veyahut müdîr veya me'mûrlara teslim olunmasına dair (95) numaralı ve fi 16 Eylül sene 1301 (28 Eylül 1885) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin 7. ve 8. fıkraları ile feshedilmiş olduğundan mücîbince hareket olunmak iktizâ' eder.

Memlahalarda 25 kıyyeden aşağı tuz satılmadığı cihetle mezkûr memlahalara gelenlere az ve çok istedikleri kadar tuz satılmasına müsaade olunsa fukarâ'-yı ahaliye sühûlet vereceği anlaşıldığından ba'de-zîn efrâd-ı ahaliden tuz mübâyaa edecek olanların istedikleri takdîrde doğrudan doğruya memlahalara giderek fi-i mîrisiyle yarım okkaya kadar tuz alabilmelerinin mücaz tutulması tensîb olunarak le'del-istizân irâde-i seniyye-i cenâb-ı cihanbâni dahi o vechile müteallik buyurulduğu beyân-ı âlisiyle mücîbince hareket olunmasının iktizâ' eden memlaha me'mûrlarına bildirilmesi fi 29 Rebiülahir sene 1283 (10 Eylül 1866) tarihiyle müverrihan şerefvârid olan tezkere-i samiye-i cenâb-ı sadâretpenâhide irade ve iş'âr buyurulmasıyla Meclis-i Rüsûmat'a le'delhavâle şimdiye kadar memlahalarda 25 kıyyeden yukarı satılan tuzlara matbû' tezkereler i'tâ' kılınmakta ise de böyle yarım kıyyeden 25 kıyyeye kadar satılacak tuzlara dahi tezkere verilmesi başa çıkar şey olmadığı ve bununla beraber böyle cüz'i-i miktar tuz alacak müşteriler memlahalara karîb ve civar bulunan karyeler ahalisinden olacakları gibi aldıkları tuzu dahi ticaret zımnında uzak yerlere nakletmeyip beheme-hâl hâvâyic-i zaruriyeleri için mahallerinde isti'mâl eyleyecekleri bedîhî bulunmak hasebiyle sâlif-üz-zikr 25 kıyyelik mâ-dûnuna dahi tezkere îtası halinde mezkûr tezkereler şunun bunun yedlerinde kalarak suisti'mâl fesadını dâî olacağından îcâbı le'de't-teemmül

memlahalar ile bu kerre Şam-ı şerif ve Diyarbekir'de küşad olunan tuz ambarlarında dahi fiyat-ı mukarreresiyle yani kıyyesi 40 paraya 25 kıyye ve ondan yukarı satılacak tuzlara kemâ-fi-s-sâbık matbû' tezkere îtası usûlü bozulmayıp fakat yarım okkadan 25 kıyyeye kadar satılacak tuzlara tezkere verilmekten sarf-ı nazarla bir haftada bu yolda ne mikdâr tuz satılabilir ise vezin ve ifrâz olunarak ve hademe-i mevcûdeden oldukça okuması olan bir münâsibi dahi mahsûs bu işe me'mûr edilerek yedinden sened-i makbûz ahzıyla işbu müferrez tuzun ona bi't-teslim ma'rifetiyle fürûht ettirilmesi ve beher gün bundan ne mikdâr satmış olur ise esmânı o günün akşamı me'mûr-ı mûmâileyh tarafından memlaha veyahut ambar sandığına teslim ve zikr olunan makbûz senedinin zuhûruna dahi bir kalem olarak işaretle o günün tarihi dahi terkim olunarak hizası me'mûr-ı merkûm tarafından temhîr kılındıktan sonra işbu teslim olunan akçe o memlaha veyahut ambara tezkereli takım için usûlü vechile tutulmakta olan yevmiye defteri zeyline yine bir kalem olarak perakende sarfiyât nâmıyla kayd ve imlâ' ve hafta nihâyetine kadar beher gün bu vechile muâmelesi îfâ olunması ve hafta nihâyetinde tuz kâmilen sarf olunamayıp da bir mikdârı kalır ise diğer hafta için me'mûr-ı mûmâileyhâ verilecek tuza mahsubunun icrâ'sıyla yeniden o hafta için diğer makbûz senedinin ona göre tanzîm olunması ve eski senedinin tarafına red kılınması bilâkis tuz yetişmeyip de haftası içinde tükenir ise lüzûmu olacak kadar tuzun bi'l-vezn verilip o haftanın senedine ilâve kılınmasıyla hafta nihâyetinde duhûl eden hafta için ber-vech-i muharrer başka senet ile yeniden tuz i'tâ' olunacağı cihetle çıkan hafta senedinin hükmü kalmayacağından o senedin me'mûr-ı mûmâileyhâ red ve i'tâ' ve işte beher hafta bu vechile îcâbının icrâ' olunması ve zikrolunduğu vechile beher gün satılacak tuzun esmânı ertesi gününe kadar me'mûr-ı mûmâileyhte bırakılmayıp beher akşam senedine zuhûriyesinin icrâ'sıyla sandığına teslim ettirilerek o günün yevmiyesine perakende sarfiyât nâmıyla îrâd kaydedilmek muktezi olduğundan bunun bilâ-imhal ve ihmal bu vechile cereyânına memlaha veyahut ambar me'mûrlarıyla başkatibi ve sandık emini taraflarından begayet i'tinâ' ve dikkat olunup hilâfına hareketle me'mûru zimmetine akçe geçmiş bulunur ise bunların üçü birlikte mes'ul tutulması husûsunun usûl ittihâzıyla keyfiyyetin ta'mîmen iş'ârı lâzım geleceği meclis-i mezkûrdan ifâde olunmuş ve o vechile keyfiyyet bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve işbu tahrîrât-ı halisenin dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin mikdârına nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nüsah-ı mezkûrenin taraf-ı vâlâlarından mûciblerle bunlara bi'l-isrâ mücîbince îcâbının icrâ'sı hakkında vesâyâ ve tefhîmâtın îfâsıyla hilâf-ı hâl ve hareket vukua getirilmemesi esbâbının istikmâline himmet buyurmaları,

fi 11 Cemâziyelevvel sene 1283 ve fi 8 Eylül sene 1282. (20 Eylül 1866)

105 **Ocak ve ambarlarda kantarla tartılıp terazi ile satılan ve açıkta kalmasından dolayı çabucak kuruyan tuzların fire oranının fazlalaştığı, ancak bazı durumlarda fire oranı düşük olmasına rağmen hesapların %5 üzerinden yapılarak haksız kazanç yaratıldığı, düşük gerçekleşen fire oranlarının kontrolünden nazırların sorumlu olduğu, %5'in üzerinde gerçekleşecek firelerin hiçbir şekilde kabul edilmeyeceği.**

Memlahalarda yarım kıyyeye tuz satılması hakkında müteallik buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhi üzerine 25 kıyye ve ondan yukarı satılacak tuzlara kemafi's-sâbık tezkere îfâsı usûlü bozulmayıp fakat yarım okkadan 25 kıyyeye kadar satılacak tuzlara tezkere verilmekten sarf-ı nazarla beher haftada bu yolda ne mikdâr tuz satılabilir ise vezin ve ifrâz olunarak ve hademe-i mevcûdeden oldukça okuması olan bir münâsibi dahi mahsûsan bu işe me'mûr edilip yedinden makbûz senedi ahzıyla işbu müfrez tuzun ona teslimiyle fürûht ettirilerek muâmele-i kalemiyesinin sur-ı icrâ'iyyesi (104) numaralı ve fi 8 Eylül sene 1282 (22 Eylül 1866) tarihli meb'ûs tahrîrât-ı umûmiyye-i haliside tafsîlen bildirilmiş idi. Tuzların memlaha ve ambarlardan kantarla veznolunup muahharen terazi ile parça buçuk satılmasından ve her bâr meydanda duracağı cihetle hava alarak çarçabuk kuruyacağından nâşî % 5 kıyyeye kadar fire noksanı vuku' bulacağı beyânıyla icrâ'-yı îcâbı bazı Rüsûmat Nezâretleri cânibinden inhâ olunmuş olmasına ve kantarla terazinin farkı ve tuzun açıkta durup hava aldıkça kuruyarak fire noksanı tabii bulunmasına binâen mârü'z-zikr kantarla veznolunup muahharen terazi ile satılacak ve daima meydanda duracak olan tuzlardan % 5 kıyyeye kadar vuku' bulacak fire noksanının kabûl ve mahsub kılınması hakkında takdim olunan takrîr-i muhibbi bâlâsına şerefsâdır olan buyuruldu-yı âlî-i cenâb-ı vekâletpenâhide ber-vech-i istizân icrâ'-yı iktizâsı emr ve ferman buyurulmuş olmaktan nâşî Meclis-i Rüsûmat'a le'delhavâle memlaha ve ambarlardan parça buçuk yani terazi ile ufak tefek satılacak tuzlardan % 1 kıyyeden beş kıyyeye kadar vuku' bulacak fire noksanının ber mücib-i irâde-i aliyye kabûl ve mahsub olunması zımnında nüzzara me'zûniyet îtasıyla beraber % 5 kıyyeye kadar zuhûr edecek noksanın kabûl olunacak diye % 1 veya iki okka zuhûr eden noksanında % 5'den hesap ve mahsub olunup ara yerde beher 100 kıyyede dört ve üç okka tuzun göz göre gaybûbet ettirilerek mîrinin hasara dûçâr edilmesi ber vechile rehin-i hayr-ı cevaz olamayacağından ve % 5 kıyye fire noksanı için me'zûniyet îtası dahi sâlif-üz-zikr terazi ile satılacak tuzlardan ale-l-umûm % 5

kıyye noksan kabûlü demek olmayıp nihâyeti % 5 kıyyeye kadar olmak üzere ind'el-muvâzene hakiki olarak beher 100 kıyyede ne mikdâr fire noksanı zuhûr eder ise bi-hakkın tebeyyün ve tahkik ettirilmesi maksadına mübtenî olduğuna ve bilâ-tahkik fire noksanı kabûl olunur ise bu mes'uliyet tamamıyla nüzzara ait olacağına binâen buraları bilinip ona göre iktizâ-yı hâlin icrâ'sı husûsunun ta'mîmen iş'ârı ve emânet-i hâlisi muhasebesine dahi ma'lûmât îtası meclis-i mezkûrede tezekkür ve ifâde olunarak ol vechile keyfiyyet muhasebe-i merkûmeye kayd ettirildiği misillû sair iktizâ' edenlere dahi iş'âr kılınmış olmakla ber minvâl-i muharrer îfâ-yı muktezasıyla zinhâr ve zinhâr hilâf-ı hâl vukua getirilmemesine med-i inzâr-ı dikkat ve himmet buyurmaları, fi 28 Recep sene 1283 ve fi 23 Teşrînisânî sene 1283. (5 Aralık 1867)

106 Fire oranının perakende olarak satılacak tuzlarda %1 ile %5 arasında, tartılarak satılacak tuzlarda %1 ile %2,5 arasında kabul edilebileceği.

(105) numaralı ve fi 23 Teşrînisânî sene 1283 (5 Aralık 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücîbince memlaha ve ambarlardan bi'l-ifrâz terazi ile perakende olarak sattırılan tuzlardan % 1'den nihâyet beşe kadar fire kabûlü mücaz olduğu gösterildiği hâlde bu mesâg tedricen memlaha ambarlarıyla sevâhil ve içerilerde bulunan ambarlardan perakendenin gayri olarak kantar ve sehpa ve baskül ile sarf olunan tuzlara da sirayet ettirilerek ale-l-umûm zuhûr eden noksanlardan % 5'e kadar fire kabûlü tarafına gidilmekte ve mahkemelerce de bu kaide iltizâm edilmekte olup halbuki şimdiye kadar icrâ' olunan tahkikat ve tecâribe nazaran memlaha ve sevahil ile içerilerdeki ambarlardan terazi ile perakende suretinde satılandan mâ-adâ mârr-üz-zikr kantar ve sehpa ve baskül ile sarf edilen tuzlardan yarım kıyyeden bed ile nihayet birbuçuk iki kıyyeye kadar fire zuhur ettiği anlaşılmasına nazaran bazı mahallerden "anbarlara konulan tuzlar rutubetli veya ince idi ve ambarlarda ziyade kaldı kurudu fahiş fire verdi" gibi vesair türlü vuku' bulan iş'ârat külliyyen vahi ve bi-esas olarak bu yolda gösterilen fahiş fireler hep sû-i isti'mâlat eseri tebeyyün etmesine binâen hukuk-ı mîrîyenin muhafazası zımnında İdâre-i Merkeziyeden vuku' bulan inhâ üzerine ba'dema fireler hakkında mecâlis-i idarece verilen karâr buraca âtî beyan olunur. Şöyleki;

1) Zikr olunan tahrîrât-ı umûmiyyenin hükm-i mücerred terazi ile yarım kıyyeden 25 kıyyeye kadar bilâ-ifrâz perakende suretiyle satılan tuzlara mahsûs olup bunun ambarlardan kantar ve baskül ve sehpa ile fürûht olunan ve nadiren nezaret-i umûmiyyenin emr-i mahsûsuyla bazı mahallerde ölçek ile satılan tuzlara kat'â taalluk ve şümûli olamayacağı

gibi ber-vech-i muharrer yarım kıyyeden 25 kıyyeye kadar perakende suretiyle satılacak tuzlarda mutlaka bir haftalık sarfiyat nisbetinde bilâ-ifrâz satılacağından bundan böyle yalnız işbu perakende satılacak tuzlardan mezkûr tahrîrât-ı umûmiyyede gösterildiği vechle bir kıyyeden nihayet beş kıyyeye kadar fire kabûl olunabilecektir.

2) Mezkûr ambarlardan birinci maddede muharrer olduğu vechle perakendenin gayri olarak baskül ve kantar ve sehpa ve ölçek ile sarf olunan tuzlardan % 1'den nihayet-ün-nihaye iki buçuğa kadar fire kabûl olunabilip şâyân-ı kabûl esbâb-ı mucibe olmaksızın bundan ziyade fire ve noksan kabûl edilmeyecektir.

3) Sâlif-üz-zikr ambarlardan şâyân-ı kabûl bir gûne esbâb-ı mucibe-i mücbire olmaksızın % 2,5'dan ziyade noksan gösterenler olduğu hâlde bunun beşe kadarı sui isti'mâl tahakkuk ettirilemez ise yalnız memur-ı mes'ulüne tazmin ettirilecek ve noksan beşten ziyade olur ise sui isti'mâl tahakkuk etmese bile % 2,5'dan ziyadesi tazmin ettirilmekle beraber o memur azl dahi edilecektir.

4) Tebeddülat vuku'undan veya esbâb-ı saireden naşi bir ambarın devri halinde ikinci maddede gösterildiği vechle sarf olunan mikdâr için nihayet % 2,5 ve gayri masruf tuzların ambara idhârından lâ-akall üç mâh mürûr etmiş ise bunun içinde nihayet %1'e kadar fire kabûl olunabilecek ise de birden ziyade noksan gösteren memur-ı mes'uli hakkında (b) ve (c) maddeleri mücîbince muamele olunacaktır.

5) (b) maddesi mücîbince şâyân-ı kabûl addedilecek esbâb-ı mûcibe-i mücbire mukaddema memlahalar hakkında kaleme alınıp tamim edilen (95) numaralı ve fi 16 Eylül sene 1301 (28 Eylül 1885) tarihli tahrîrâtın birinci fıkrasında muharrer olduğu vechile maazallah âfât-ı semâviyye ve arziyye ve harîk gibi men'i yed iktidârda olamayan şeyler olabilip yoksa münâsebetsiz mahalde ambar isticârıyla sel duhûlüne veya çürük ambar isticârıyla yıkılmasına veyahut damları ve kiremitleri tamir ve tahkim edilmemesinden nâşî ale-l-âde bârân nüzülünde damla ve akıntı isâbet etmesine sebebiyet verecek gibi vesair bu türlü esbâb azar ve ihyâdan mâdud olmakla katiyyen kabûl olunmayacaktır.

6) Zikr olunan (105) numaralı ve fi 23 Teşrînisânî sene 1283 (5 Aralık 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede dahi musarrah olduğu üzere ambarlardan perakendenin gayr-i sarf olunacak tuzlardan % 1'den iki buçuğa ve terazi ile perakende satılanlardan beşe kadar fire kabûl olunacağına istinaden bazı me'mûrların % 2,5 ve 5 kıyyeden az çıkan

fireleri dahi tamam % 2,5 ve 5 kıyye olarak gösterip kabûl ettirmeye kıyâm eylemeleri de melhûz bulunduğundan bu dakika nüzzar ve müdîrân câniblerinden nazar-ı dikkatten devr tutulmayacaktır. İşte bâdema buraları ve aksi halinde mes'uliyet teveccüh edeceği bilinip ona göre îfâ-yı muktezasına begayet dikkat ve i'tinâ' olunması, fi 14 Şevvâl sene 1306 ve fi 31 Mayıs sene 1305. (12 Haziran 1889)

7) Hâmiş : İşbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin nüsah-ı matbû'asından 50 kıt'ası dahi açıktan postaya teslîmen irsâl kılınmış olmakla bunların ale'l-emr Mülhakat İdâreleri'ne tesyârıyla her tarafta ona göre hareket ettirilmesi, fi 14 Şevvâl sene 1306 ve fi 31 Mayıs 1305. (13 Haziran 1889)

107 Ocak ve kuyulardan perakende tuz satışı hariç olmak üzere müşterilere tuz toplattırılıp bir kısmının toplayanlara, bir kısmının ambarlara teslim edilmesi uygulamasına son verilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede memlahalarda mevsim-i incimâdda tâbe ve kuyu başlarında müşterilere tuz satılması hakkında muharrer bulunan fıkranın hükmü memlahalardan çıkarılacak tuzların ambarlara konulmadıkça müşterilere satılmamasına dair (108) numaralı ve fi 19 Nisan sene 1295 (1 Mayıs 1879) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede muharrer olan fıkra ile feshedilmiştir.

Mücerred ücret-i ihraciye ve nakliye kazanılmak için ekser memlahada mevsim-i incimâdda gölden müşterilerin kendilerine tuz toplattırılıp idâre mahalline getirilerek bi'l-vezn talep eyledikleri mikdârı kendilerine satılıp bundan kalan fazla ile amelenin ihraç eyledikleri tuzların dara fazlası kayden mevcûd gösterilmeyip açıktan olarak ambara vaz' edilmekte ve bu sebeple ambarlara kaydın haricinde medâr-ı külli tuz terâküm etmekte olduğu bu kerre bazı tahkikat icrâ'sı sırasında tebeyyün etmiş ve bu ise ika-ı fesada bir tarîk-i sühûlet demek olmasıyla kat'en câiz olmayacağı derkâr bulunmuş olduğundan ekser memlahada cari olduğu vechile ücret-i ihraciye verilerek amelelere çıkarttırılıp yalnız ambara nakil için verilecek ücret kazanılmak maksadıyla ve kuyu başlarında vezin ile müşterilere tuz satılması usûlü müstesna ve kemâ-kân baki olmak üzere ba'de-zîn her memlahada mevsim-i incimâdda müşterilerin kendilerine tuz toplattırıp idâre mahalline getirilerek diledikleri mikdârı kendilerine verilip fazlasının bu sûretle ambara vaz' olunması kaidesi külliyyen lağv ve men' olunarak incimâd edecek tuz kâmilen amele ma'rifetiyle ücret-i ihraciye verilerek ihraç ettirilip mikdârı sebt-i defter

olunduktan sonra tâbe ve kuyu başlarında zuhûr eden taleplerine veznen îtası mümkün olabilir ise ber-vech-i muharrer nakliyesi kazanılmak için o vechile veznen bâ-tezkere bey' ve i'tâ' ve olamadığı sûrette her memlahanın mer'i olan adedine göre tuzun cümlesi ambara konulduktan veyahut kubbe yapıldıktan ve ücret-i ihraciye ve nakliyesi verilerek veznen mîriye mal olduktan sonra nizâmı üzere müşterilere satılıp kaydın haricinde ambar ve kubbelerde birer dirhem bile tuz bulundurulmamasının ve müşterilere dahi satılmamasının kaide ittihâzı Meclis-i Rüsûmat'da tensîb olunarak keyfiyyet sair Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Memlaha İdâreleri'nin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı muhlisenin 20 kıt'a nüsah-ı matbû'ası dahi leffen taraf-ı vâlâlarına tesyâr olunmuş olmakla bunların bâ-mu'cib zikr olunan idârelere irsâliyle mücîbince icrâ'-yı iktizâsına himmet ve dikkat buyurulması, fi 16 Rebîülevvel sene 1292 ve fi 10 Nisan sene 1291. (22 Nisan 1875)

108 Tuz ambarlarının çeşitli bölümlere ayrılması, bunların numaralandırılması, her bölmeye ne kadar tuz konulduğuna ilişkin kayıtların düzenli olarak tutulması, bir bölmenin tuzu bitmedikçe diğer bölmeden tuz verilmemesi, ambarların çatı kiremitlerinin sürekli olarak kontrol edilmesi, ambarlara su girmesinin engellenmesi amacıyla gerekli tedbirlerin alınması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede memlahalardan çıkarılacak tuzların ambara konulmadıkça müşterilere satılmaması hakkında muharrer olan fıkra ile memlahalarda mevsim-i incimâdda tâbe ve kuyu başlarında müşterilere tuz satılmasına dair (107) numaralı ve fi 10 Nisan sene 1291 (22 Nisan 1875) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede muharrer bulunan fıkranın hükmü feshedilmiştir.

Memlaha ve idârelerde tuz mevzu bulunan ambarlar tamire muhtaç olduğu hâlde me'mûrlarının mercilerine mürâcaât etmeleri ve edilmeyip de derûnlarında bulunan tuzlardan telefât vuku' bulduğu takdîrde bâdîlerinin tazmînâta uğrayacakları (95) numaralı ve fi 16 Eylül sene 1301 (28 Eylül 1885) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin üçüncü fıkrasında dahi gösterilmiştir.

Tütünlerin rutubet debisinden tenzîl edecek mikdâr ve derecatına göre bir mikyâs tutulmuş olduğu gibi memlahalarda husûle gelen tuzların dahi devir ve tesliminde noksan ve ziyâdelik vukua gelmemek üzere gerek mevcûd tuz ambarlarının ve gerek bundan böyle yapılacakların sefâin-i ticâriyede bulunan işârât misillû ne kadar yeri ne mikdâr tuz istiap edeceğini mübeyyin bir işaret konularak mikyâs ittihâzıyla me'mûrların tebdîlinde devir ve teslim

muâmelâtının o mikdâr üzerine bina olunması veyahut âher sûretle bir tedbir ve kaide ittihâz kılınması Şûrâ-yı Devlet Maliye Dâiresi'nden tezekkür ve tensîb olunarak le'del-istizân irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhi dahi o merkezde müteallik buyurulduğu beyân-ı âlisiyle mantık-ı münîfine tevfîkân iktizâ-yı hâlin icrâ'sı şerefvârid olan fi 22 Rebiülevvel sene 1296 ve fi 3 Mart sene 1295 (15 Mart 1879) tarihli tezkere-i sâmiye-i sadâret-penâhîde emir ve iş'âr buyurulmasıyla Cemiyet-i Rüsûmiyye'ye le'delhavâle ambarların derûnu vaziyetlerine göre mu'tâd bölmelere taksim olunarak bunların her biri leb-â-leb memlu olduğu hâlde her kaç kıyye tuz istiap eder ise üzerlerine işaret olunması ve her birine numara vaz' olunarak husûle gelen tuzların tarihleri terkim ile her bölmenin iktizâ' eden ciheti heyet-i idâre tarafından müştereken mühürlenmesi ve beher bölmeye konulan tuzun veznen tebeyyün eden mikdârının mezkûr işaret zîrine başkaca gösterilerek defterde dahi beher bölmeninki başka başka kayd olunması ve ondan sonra beher sene konulacak tuzların bu kaideye riâyeten vaz' ve ihtârıyla satılmasına dahi yine numara ve sırasıyla başlanılarak mesela birinci numaralı bölmenin tuzu hitâma reside olmadıkça iki numaralı bölmeden tuz satılmaması ve me'mûrlarca tebdîl vukuunda yalnız derdest sarf ve fürûht olan bölmedeki bâkî tuzun bi'l-vezn küsûr bölmelerin dahi mikdâr-ı istîâbı üzerine devrinin icrâ' kılınması ve sarfına başlanılacak olan bölmelerin dahi mühürleri bulunan heyet-i idâre kâmilen hazır bulunup mühürleri taraflarından muayene olunmadıkça fekk ve güşâd edilmemesi ve bundan sonra ambarı bulunan memlahalardan çıkarılacak tuzların ale-l-usûl kuruyup ambarlara nakil olunmadıkça velev bir dirhem olsun tuz satılmaması mûcib-i mazbûtiyet olacağı misillû bâdema ambarların sakfından derûnuna yağmur suyu akarak veyahut kapı vesair yerlerinden derûn-ı ambara sel suları girerek telefât vuku'una dair işarât ve i'tizârat asla kabûl olunmamak üzere ambarlar üzerindeki kiremitler bozuldukça derhal aktarılmak ve kapı vesair derûn-ı ambara su girebilecek mahaller dahi şimdiden güzelce muayene ile onlarda îcâbı vechile tesviye ve tahkim kılınmak gibi esbâb ve vesail-i muhâfazanın istikmâli lâzım geleceğinden evvelâ dâire-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan memlahalarda kaç ambar var ise bunların ve kasabât içinde idâre cânibinden daimi sûrette depo ittihâz olunan ambarların derûnlarının vaziyetleri îcâbınca en az kaç kıyye kadar tuz istiap edebilmek üzere bölmelere taksimi kabil ve münâsib ve bunların leb-â-leb dolması ve hîn-i sarfında sühûletle tuz ahzı ne sûretle mümkün olacağının ve sâniyen gerek mezkûr bölmelerin ve gerek bunların altına ızgara ve döşeme inşâsı lâzım ise onların kaide-i tasarrufa riâyeten nihâyet ne mikdâr masârifle vücuda geleceğinin ve salisen bundan böyle telefâtın adem-i vuku' için lüzûm

görünecek inşaat ve sairenin kezâlik ne kadar masrafla hasıl olacağının evvel be evvel ve kemâl-i sûr'at ve ma'rifet-i hükûmetle keşfi bi'l-icrâ' alınacak mazbatalarıyla resm-i müsattahlarının[3] hemen bu tarafa tesyârıyla beraber bu bâbda bir mütâlaât-ı behiyyeleri olduğu hâlde izahen iş'âr olunması ve ambarı bulunmayıp tuzları kadimen yığın edilen memlahalarda dahi ambarlar yapılıncaya değin her mevkiin îcâb ve iktizâsına göre ber mantuk-ı irâde-i seniyye ta'yîn-i mikyâs için ne türlü ve ne sûretle esas ve kaide-i ittihâzı lâzım geleceğinin dahi bi'l-etraf bildirilmesi husûslarının ta'mîmen iş'ârı cemiyet-i mezkûreden ifâde olunmuş ve o vechile keyfiyyet bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve işbu tahrîrât-ı muhlisenin dâire-i nezâret-i behiyyelerinde vaki Memlaha İdârcleri'nin adedine nisbetle 30 kıt'a nüshası leffen tesyâr kılınmış olmakla her tarafta ona göre acilen iktizâsının îfâsıyla bu sene mevsim-i ihraca kadar yetiştirilmek üzere matlub olan mazbata ve resimlerin sür'at-ı isrâsına himmet buyurmaları, fi 10 Cemâziyelevvel sene 1296 ve fi 19 Nisan sene 1295. (1 Mayıs 1879)

109 Tuz yığınlarında eksiklik yaşanması ve bu durumun sel veya başka bir nedenden kaynaklanması durumunda vakit geçirmeksizin en yakın İdare meclisine müracaat edilip gerekli raporların tutturulması.

Memlahalardan ihraç olunan tuzlar mahallerinde yığın edilip hitâm-ı sarfiyâtta noksanı zuhûrunda sebeb ve menşei mahallerinden bâ-tahrîrât emânet-i hâlisiyye bildirilmekte ve bi't-tedkik fahişçe görünen noksanların sebebi sual olunduğunda ya seyl cereyânından veyahut sair fevkalâde sebepler zuhûrundan nâşî zuhûr etmiştir diye cevap verilmekte olup halbuki böyle fevkalâde arıza vukuunda derhal emânet-i halisiyye bildirilmediği hâlde ileride o makule zuhûr eden noksanlardan dolayı beyân edilen esbâb-ı fevkalâdenin sıhhat ve adem-i sıhhatini tefrik ve temyiz olunmayarak bundan birtakım muhazzir ve mazarrat tevellüd edeceği derkâr bulunduğundan bâdema işbu tuz yığınlarının noksanı için yine ileride sarfiyât arkası alındıktan sonra zuhûr edecek mikdâr-ı sahîhi üzerine îcâbına bakılmak ve fakat o vakit tedkikat-ı icrâ'sında şübheye mahal kalmamak için öyle fevkalâde sel basıp veyahut sair sûretle arıza vakıa olup da yığınlardan hasar ve telefât vukua geldiği takdîrde vakt-i mürûr etmeksizin mahalli meclisinden bir azâ ve muhammenler alınıp tuz yığınlarının olduğu mahalle getirilerek kazada olan telefâtın mikdârı tahmin ettirildikten sonra evvelki gibi yığınların arkası alınmasına ta'lîk olunmayarak

[3] Avam proje.

o arızanın hemen vuku'u ile beraber sûret ve keyfiyyetini musaddak ve telefâtın mikdâr-ı tahminiyesini mübeyyin mazbata istihsâl olunarak o mazbatanın mahalli me'mûrluğundan Rüsûmat Nezâreti'ne irsâli ve nezâretçe dahi tekrar tedkik ve tahkik-i madde olunarak beyân olunan vukuat makrûn-ı merkez-i sıhhat olduğu tebeyyün ettikten sonra mazbata-i mezkûrenin cânib-i nezâretten bâ-tahrîrât emânet-i hâlisiyye isbâliyle keyfiyyetin bildirilmesi ve bunun hilâfına hareket olunup da öyle vaktiyle mazbata istihsâliyle bildirilmediği hâlde sonra beyân kılınacak olan telefât hakkında me'mûru tazmîne kadar mes'ul tutulacağının şimdiden bilinip ona göre îfâ-yı iktizâsına i'tinâ' kılınması husûsunun usûl ittihâzı Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde olunarak keyfiyyet bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne ta'mîmen iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin memlaha me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nüsah-ı mezbûrenin taraf-ı vâlâlarından birer mu'cible zikr olunan me'mûrluklara isrâ'sıyla bâdema müstemirren ber-vech-i muharrer iktizâsının icrâ'sı husûsuna himmet buyurmaları, fi 29 Zilhicce sene 1285 ve fi 31 Mart sene 1285. (12 Nisan 1869)

110 Ambar ve yığınlara sıralı numara verilmesi ve üzerlerine teneke levhalar konularak her birinde ne kadar tuz olduğunun üzerlerine yazılması, bir ambar ve yığındaki tuzlar bitmedikçe diğerinden satışa başlanılmaması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede tuz ambarlarına sırasıyla numara konulması muharrer ise de tuz ambarlarının mu'tâd bölmelere taksim olunarak her bölmeye numara vaz' olunması (108) numaralı ve fi 19 Nisan sene 1295 (1 Mayıs 1879) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile bildirilmiştir.

Memlahalardan ihraç ve i'mâl olunup ambar bulunan yerlerde ambarlara vaz' olunarak ve ambar bulunmayan mahallerde yığın edilerek hıfz ve sarf edilmekte olan tuzlar icmâllere toptan bir kalem olarak kayd olunmakta olup bu ise tuzların seleften halefe devrinde mikdâr-ı sahîhini ta'yîn ve sel gelmek ve ambar yıkılmak gibi hâlât zuhûrunda telefâtın kemmiyyetini ve hitâm-ı sarfiyâtta firenin sebeb ve mahallini tebeyyün husûslarında mûcib-i müşkilât olduğundan bâdema ambar ve yığınlara sırasıyla numara konularak üzerlerine tenekeden levhalar ta'lîk ve her birinde ne kadar tuz var ise icmâllere sarâhat üzere kayd ve tenmîk olunması ve esna-yı sarf ve fürûhtunda biri bitmedikçe diğerine başlanılmaması husûsunun usûl ittihâzı bu kere Meclis-i Rüsûmat'da tensîb olunarak her ambar ve yığında ne kadar tuz bulunduğunu sarâhaten irâe eder sûrette tarz-ı nevîn üzere emânet-i muhasebesinde tanzîm ettirilen

icmâlin lüzûm-ı mikdâr nüsah-ı matbû'asının irsâliyle keyfiyyet ta'mîmen sair Rüsûmat Nezâretleri'ne bildirildiği gibi işbu tahrîrât-ı halisi ile mezkûr icmâlin zîr-i nezâret vâlâlarında vaki Memlaha İdâreleri'nin adedine nisbetle 20 kıt'a nüsah-ı matbû'aları dahi leffen su-yi vâlâlarına isbâl kılınmış olmakla bunların birer mu'cible zikr olunan Memlaha İdâreleri'ne gönderilmesi ve bundan böyle ambar ve yığınlara sırasıyla numara konularak üzerlerine tenekeden levhalar ta'lîkiyle icmâllerin mersûl numûneye tevfîkân tanzîm ettirilmesi ve zikr olunan ambar ve yığınlardan birinin mevcûdu bitmedikçe diğerlerinden tuz sarf ve fürûht ettirilmemesi husûslarına himmet ve bu usûlün hüsn-i muhâfazasına i'tinâ' ve dikkat buyurulması, fi 14 Zilhicce sene 1290 ve fi 21 Kânûnusânî sene 1289. (2 Şubat 1874)

111 Yeni ağırlık ölçüleri esas alınarak göl ve kaya tuzunun kaç paradan satılacağı.

Telgraf

Evzân Nizâmnâmesi mücîbince memlahalardan beher yeni kıyye göl tuzunun 15 ve kaya tuzunun 23 paraya sattırılması, fi 21 Rebiülahir sene 1299 ve fi 27 Şubat Sene 1297. (11 Mart 1882)

Trablusgarb Merkez Müdiriyyetine

Memlahalardan yeni okka ile tuzu 14 paraya sattırasız, fi 21 Rebiülahir sene 1299 ve fi 27 Şubat sene 1297. (11 Mart 1882)

112 Şişe içerisinde gelen ince ve beyaz İngiliz tuzunun ithali yasaklandığından Dersaâdet tuzcu esnafı tarafından tamamen İngiliz tuzuna benzer şekilde üretilen 300 dirhem ağırlığındaki şişeli tuzların İstanbul'da 3,5 kuruştan satışa sunulduğu, bu durumun gazetelerde ilan edildiği.

Mukaddema süfrede isti'mâl olunmak üzere Dersaâdet ve sair mahallere şişeler derûnunda ince ve beyaz İngiliz tuzu gelmekte olduğu hâlde ecnebî tuzunun muahharen Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'ye ithali memnû'iyet-i ahdiyye tahtına alındığı cihetle tabii mezkûr ince tuz ithal olunamamakta olduğundan zikr olunan İngiliz tuzuna tamamıyla müşâbih olarak Dersaâdet tuzcu esnafına yaptırılan numûnesi mücîbince 300 dirhemden ibâret olan beher şişesini üçer buçuk kuruşa satmak üzere bi-l-istîzân müteallik buyurulan irâde-i aliyye mücîbince esnaf-ı merkûmeye ruhsat verilerek Takvim-i Vekâyi' ve Ceride-i Havâdis nüshalarıyla Lâ-Türki gazetesine derc olunarak buraca cümleye ilân-ı keyfiyyet olunmuş olduğundan taşralarca dahi mezkûr tuzun mübâyaasına

rağbet edenler bulunduğu hâlde Dersaâdet'den mübâyaa ve celb eylemeleri zımnında keyfiyyetin hükûmetler ma'rifetleriyle herkese ilân ettirilmesi husûsunun ta'mîmen tavsiye ve iş'ârı lâzım geleceği Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde olunarak icrâ'-yı îcâbı zımnında keyfiyyet sair Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr kılınmış olmakla zat-ı vâlâları dahi berminvâl-i muharrer îfâ-yı muktezasına himmet buyurmaları, fi 22 Zilkade sene 1284 ve fi 5 Mart Sene 1284. (17 Mart 1868)

113 Bazı yerlerde deniz dalgaları sayesinde taş ve kayalar arasında doğal olarak biriken tuzların resmi fiyat üzerinden bedeli peşin olarak alınmak ve bu tuzların şehir ve kasabalara ithal olunması durumunda ayrıca Duhûliyye vergisi ödenmek kaydıyla civarda bulunan köy halkına belli bir tuz miktarı üzerinden ihale edilebileceği.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede tabii incimâd edecek tuzlardan şehir ve kasabalara ithal olunduğu takdîrde Duhûliyye Resmi aranılması hakkında muharrer fikraya atfen gösterilen fi 20 Safer sene 1284 (23 Haziran 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin hükmü şehir ve kasabalara ithal olunacak tuzlardan Duhûliyye Resmi alınmasından sarf-ı nâzır olunması hakkında olan (116) numaralı ve fi 5 Şubat sene 1283 (17 Şubat 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile feshedildiği cihetle mezkûr fi 20 Safer sene 1284 (23 Haziran 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Bazı sevahilde telâtum-i deryadan taşlar ve kayalar arasına ve çukur mahallere su dolup mevsim-i sayfda tabii incimâd eden tuzların toplattırılıp memlahalara ve memlaha ambarı bulunan şehir ve kasabalara celb ve nakli masârif-i kesîreye muhtaç olması cihetle bunların civar kurâ ahalisi taraflarından toplanılıp memlahalar sarfiyâtına sekte verdirilmemek üzere mevsim-i şitânın duhulü ve bârânın nüzûlüyle eriyip mahv ve telef oluncaya değin cânib-i mîrîden birtakım me'mûr ve kolcu müstahfızlar ikame ve ikâdıyla bunun için birtakım masârif ihtiyâr olunmakta ve bazı yerlerde dahi emr-i muhâfazanın bi-hakkın îfâ olunamamasından dolayı müncemid tuzlar ahali-i merkûme taraflarından ahz olunarak bu yüzden taraf-ı mîrîye zarar teretttüb etmekte olduğuna binâen hem Hazine-i Celîle böyle bir takım beyhûde masraf îtasından vareste kılınmak ve hem de civâr kurrâ ahalisine medâr-ı sühûlet ve ehveniyet olmak üzere ba'de-zîn bu makule sevahil-i bahrda taşlar ve kayalar arasında tabii incimâd edecek tuzların keşf ile senevî hasıl olacak mikdârı tahmin ve ta'yîn olunarak onun üzerine fiyat-ı mîrîye ile esmânı peşinan i'tâ' edilmek ve şayet bu tuzlardan şehir ve kasabalara ithal olunacak olur ise fi 20 Safer sene 1284

(23 Haziran 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemiz mücîbince îcâb eden Resm-i Duhûliyye'si başkaca verilmek ve tuzlar kendi taraflarından ihraç ettirilmek şerâitiyle karîb ve civarlarında bulunan kurâ ahalisine maktu sûretiyle verilmek münâsib görünüp bu da inzimâm-ı ma'rifet-i hükûmetle karâr verilecek bir madde olduğundan bunun için Hükûmet me'mûrlarıyla bi'l-muhabere bu makule mahallerde incimâd eden tuzların ne ahaliye gadr olmamak ve ne de cânib-i mîrîye zarar terettüb ettirilmemek üzere erbâb-ı vukuf ve ma'lûmât ma'rifetiyle keşf ve tahmin ve mikdârı lâyıkıyla ta'yîn ile ber-vech-i muharrer esmânı peşinen istîfâ' olunarak cânib-i hükûmetten lâzım gelen mazbatasının ahzıyla mezkûr tuzların ahali-i merkûmeye maktûan ihale ve i'tâ' olunması muvâfık-ı maslahat göründüğünden dâire-i nezâretlerinde bulunan mahaller sevahilinde o makule tabii incimâd eden tuzların o vechile bâ-ma'rifet-i Hükûmet erbâb-ı vukufa bi-hakkın keşf ve tahmin ettirilerek ve civarda hangi karyeler ahalisine verilecek ise inzimâm ma'rifet-i hükûmetle karârlaştırılarak evvel emirde keyfiyyet ve kemmiyyetini mübeyyin istihsâl olunacak mahalli meclisleri mazbatalarının leffiyle îcâbının bu taraftan istiş'âr ve vuku' bulacak iş'âr-ı halisî vechile îfâ-yı muktezasına ibtidar kılınması husûsunun usûl ittihâzıyla bil-cümle Rüsûmat Nâzırları'na iş'ârı meclis-i rüsûmat'tan ifâde ve keyfiyyet o vechile nüzzar-ı mûmâileyhime bildirildiği misillû işbu tahrîrât-ı halisinin zîr-i nezâret-i vâlâlarında bulunan Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarıyla memlaha me'mûrluklarının mikdârına nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası matviyyen itâre olunmuş olduğundan vusûlünde bâ-mu'cib bunlara isrâsıyla îcâbının serian icrâ' ettirilmesiyle netice-i karârın iş'âr ve mezâbıt-ı matlûbenin tesyârına himmet buyurmalarıı, fi 21 Recep sene 1284 ve fi 6 Teşrînisânî sene 1283. (18 Kasım 1867)

114 Tuzun peşin para ile satılması esas olduğu halde bazı yerlerde tüccarların vadeli kontratlarla tuz satın almak istediği ve bazı yerlerde de askeri alay ve taburların bedeli sonra verilmek üzere tuz talep ettiği, her kim olursa olsun hiç kimseye bedeli peşin olarak alınmadığı taktirde bir dirhem tuz verilmemesi, aksi davranan memur ve müdürler hakkında yasal işlem yapılacağı.

Memlahalar ile tuz maden ve kuyularında ihraç olunan ve gerek idâre-i sabıkadan ve mültezimlerden devren ve bazı mahallerde tüccâr yedinden mübâyaaten alınan tuzların Tuz ta'lîmâtı'nın 12. bendi hükmünce fiyat-ı maktua-i mîrîyesiyle esmânı peşin olarak fürûht olunup akçesi peşin alınmadıkça hiç kimseye tuz verilmemesi vazifesinin icrâ'sına memlahalar

müdîr ve me'mûrları taraflarından i'tinâ' kılınacağı bedîhi ise de bazı tüccârın vadeli kontrâto ile tuz iştirâsına talip oldukları ve bazı mevâki-i askeriyyede dahi alay ve taburların muayenâtına muktezi tuzun veresiye îtası asâkir ve Hükûmet me'mûrları teklif eyledikleri mahallerinden inhâ olunup halbuki her kime olur ise olsun veresiye bir dirhem tuz verilmesi ahkâm-ı ta'lîmâta mugâyir ve o misillû teklifat ve mutâlebâta aldanıp da hilâf-ı ta'lîmât esmânı ileride alınmak üzere velev bir gün veya bir saat vade ile tuz îtasına herhangi müdîr ve me'mûr cesaret edecek olur ise tazmînden başka hakkında ber-mûcib-i cezâ kanûnname-i hümâyûn mesûliyet-i şedideyi davet eylemiş olacağı emr-i bâhir olduğundan öyle bir teklif vukuunda hükm-i ta'lîmât ile cevap verilmesi ve bu taraftan bi-l-istîzân hiç kimse ile bir gûne kontrâto ve mukaveleye girişilmemesi bâbında müdîrân-ı mûmâileyhüma ihtârât-ı mukteziyenin lüzûm-ı icrâ'sı Meclis-i Rüsûmat da tezekkür olunmuş ve keyfiyyet ta'mîmen bildirilmiş olmakla zat-ı şerifleri dahi ber minvâl-i muharrer hareket ve mülhakat me'mûrlarına dahi iş'âr-ı keyfiyyetle her tarafta hilâfından mücânebet olunması husûsuna himmet buyurmaları, fi 15 Cemâziyelâhir sene 1279 ve fi 26 Teşrinievvel sene 1278. (7 Kasım 1862)

115 Bazı ocaklardan tuz almak için başvuruda bulunan askeri makamlara tuz havale bedeli gelmedikçe veya bedeli peşin olarak ödenmedikçe tuz verilmemesi.

Memlahalar Rüsûm-ı Sitte'ye ait bulunduğundan hazineteyn beyninde îrâd ve masrafı icrâ' olunmak üzere sabıkı misillû senet-i mahsûs ahzıyla asâkir-i Şâhâneye tuz verilip verilmeyeceği bazı nezâretlerden istifsâr olunduğunun üzerine bâdema Asâkir-i Şâhâne için lâzım olacak tuzun hükûmetten iktizâ' eden esmânı peşin verilerek alınmak üzere Hazine-i Celîle'ce iktizâ' eden havâlenâmelerin testir ve i'tâ' veyahut vech-i âherle îcâbına bakılıp keyfiyyetin tebliğ ve ebnâ buyurulması Mâliye Nezâret-i Celîlesi'ne yazılarak bu kere varid olan fi 19 Rebiülevvel sene 1297 ve fi 18 Şubat sene 1295 (1 Mart 1880) tarihli cevab da sene ahirine kadar Asâkir-i Şâhâne için lüzûmu olan tuzun bahası mahallerince havâlenâmelerinden peşin olarak tesviye ettirilmesi zımnında 3. ve 4. ve 5. Ordu-yı Hümâyûnlara ve Tophane-i Âmire ve hassa müşiriyyet-i Celîleleriyle 6. ve 7. Ordular ve Selânik ve Kosova ve Yanya ve Yenişehir ve Girit ve Edirne ve Gelibolu ve Trablusgarb kumandanlarına tebliğ ve izbâr kılındığı iş'âr buyurulmuş olduğundan mücîbince Asâkir-i Şâhâne lâzımesi için talep olunacak tuzlar esmânının işbu 1295 senesi Şubat'ı nihâyetine kadar (12 Mart 1880) havâlenâmelerine mahsuben memlahalardan fiyat-ı mîrîsi ve ambarlardan fiyat-ı mukarrere hesâbıyla ber-vech-i peşin

alınarak tuzun ondan sonra i'tâ' ve esmân-ı mezkûrenin icmâle îrâd kayd ve imlâ' olunması husûsunun ta'mîmen iş'ârı lâzım gelerek keyfiyyet sair nezâretlere bildirildiği misillû işbu tahrîrât-ı muhlisinin dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin bil-cümle idârelere li'eclil-esbal lüzûm-ı mikdâr nüsah-ı matbû'ası leffen feristade kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere irsâliyle mücîbince îfâ-yı muâmeleye himmet olunması, fi 29 Rebiülevvel sene 1297 ve fi 27 Şubat sene 1295. (10 Mart 1880)

116 Şehir ve kasabalara getirilen tuzlardan bundan sonra Duhûliyye vergisi alınmayacağı, daha önceden alınmış olan Duhûliyye vergilerinin sahiplerine iade edilmeyeceği.

Şehir ve kasabâta ithal olunan tuzlardan beher kıyyede alınmakta olan resm-i duhûliyyenin mücerred sınıf-ı tebea hakkında râyîkân buyurulan lütûf ve ihsan hazret-i padişâhı asâr-ı cemilesi cümlesinden olmak üzere bundan böyle her tarafta af ve ilgasına irâde-i seniyye-i hazret-i tâc-dârî müteallik ve şerefsudûr buyurulmuş olduğu beyân-ı âlisiyle emânet-i muhlisice iktizâsının icrâ'sı fi 21 Şevvâl sene 1284 (15 Şubat 1868) tarihiyle mevşûhan şerefsâdır olan buyuruldu-yı sami-i cenâb-ı vekâlet penâhide emir ve ferman buyurulmuş olmaktan nâşî Meclis-i Rüsûmat'a havâle ile keyfiyyet irâde-i seniyye buraca ilân ile mücîbince îfâ-yı muktezasına ibtidar kılınmış ve sair Rüsûmat Nezâretleri'ne irsâl kılındığı bu misillû işbu tahrîrât-ı muhibbinin zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin bil-cümle Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarının adedine nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen savb-ı behiyyelerine tesyâr kılınmış olduğundan nüsah-ı mezkûrenin bâ-mu'cib bunlara isrâ' ve işbu tahrîrâtımızın her İdâreye vasıl olacağı günün ferdasından itibaren şehir ve kasabâta duhûl eden tuzlardan Resm-i Duhûliyye'nin istihsâlinden sarf-ı nâzır ile şu husûsun icrâatca hiçbir tarafta bir gûne fesat ve irtikâbâtın vuku'una imkân olamamak üzere iktizâ' edecek tedâbîr ve ihtimâmatın kemâ yelîku ittihâz ve îfâsına himmet ve bir de böyle icrâ'atın geriye şümûlü olmayacağından işbu icrâata mübâşâretten evvel ahir mahalde Resm-i Duhûliyye'si verilerek şehir ve kasabâta ithal olunmuş veyahut bâdema olunacak olan tuzların o vechile evvelce alınmış olan resm-i duhûliyyenin reddolunmayacağı dahi ma'lûm olarak ona göre îfâ-yı iktizâsına i'tinâ' ve dikkat buyurmaları, fi 23 Şevvâl sene 1284 ve fi 5 Şubat sene 1283. (17 Şubat 1868)

117 İstanbul ve diğer vilayetlerdeki tuzcu esnafının tüccarlardan aldıkları tuzları fahiş fiyatla sattığı, tuz fiyatının dükkan

kirası ve finansman maliyeti gibi masraf kalemleri üzerine makûl bir kâr ilave edilmek suretiyle belirlenmesi, daha yüksek fiyattan satanlar hakkında kanuni işlem yapılması, şehir ve kasabalarda okka ile satılan tuz için azami satış fiyatının (narh) belirlenmesi, bu fiyatların gazeteler vasıtasıyla ilan edilmesi.

Dersaâdet ve taşralarda tuzcu esnafı tüccârdan mübâyaa ettikleri tuzları beynlerinde bi'l-ittifak fahiş fiyatla sattıkları cihetle işbu ihtikârın önü kesdirilmek için memlahalardan alınarak esnafa toptan tuz fürûht eden tüccâr kemâ-kân müstesna tutulup ahz ve îtaları serbest bırakılmak üzere esnafın dükkânlarında sattıkları tuzların tüccârdan aldıkları fiyat-ı mübâyaası Dersaâdet'de şehremânet-i behiyyesi ma'rifetiyle emânet-i halisiden ve taşralarda mecâlis-i mahalliye ma'rifetleriyle Rüsûmat İdâreleri'nden sual ve tahkik ile buna dükkân kirası ve akçe faizi gibi masârifle münâsib mikdâr-ı temettu' zamm olunarak kaça bâliğ olur ise ahaliyye o mikdâra satmaları için fiyat konulması ve bundan ziyâde satanlar olur ise haklarında muâmele-i lâzımenin icrâ'sı hakkında bâ-tezkere Bâbıâlî'ye vuku' bulan arz ve inhâ-yı muhibbi üzerine şerefvârid olup Meclis-i Rüsûmat'a havâle kılınan tezkere-i sâmiyede vakia bu hâlin devamı vesail-i mültezime-i teshîliyeyi ihlâl edeceğinden mücerred o makule erbâb-ı ihtikârın ağır temettu' zammıyla ahaliyye pahalı tuz satmalarına mahal bırakılmamak ve bu sebeple esas maslahatta devletçe ahâli hakkında arzu olunan teshîlât bir kat daha temin olunmak için şehir ve kasabalarda okka ile satılan tuza narh konulması ve hilâfında hareket eden ve ziyâde paha ile tuz satan esnafın Ceza Kanûnname-i Hümûyanu'nun 263. maddesine tevfîkân te'dîb edilmesi tasvîb olunarak o bâbda bil-cümle vülât-ı i'zâm ve mutasarrıfin-i kirâm hazerâtına tastîr buyurulan evâmirname-i sâmî li-ecli'l-irsal savb-ı halisiye isbâl buyurulduğu beyân-ı âlisiyle iktizâsının icrâ'sı irade ve ferman buyurulmuş ve bu bâbda Dersaâdet'de bulunan tuzcu ve bakkal esnafının satmakta oldukları tuzların şehremâneti behiyyesiyle bi'l-muhabere teşkîl olunan komisyon-ı mahsûsunda karârlaştırılan fiyat mücîbince fürûhtu maddesi buraca gazeteler vasıtasıyla herkese ilân ettirilmiş ve mezkûr evâmirname-i sami işbu tahrîrât-ı halisenin suver-i matbû'asından îcâbı mikdârıyla beraber bâ-muharrerât sair Rüsûmat Nezâretleri'ne tavsil kılınmış olduğu misillû dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin iki vilâyete olan iki kıt'a emirnâme-i sâmi dahi suver-i matbû'a-i mezkûreden zîr-i nezâretlerinde vaki Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarının mikdârına nisbetle 20 kıt'asıyla maan ve leffen tesyâr kılınmış olduğundan

evâmirname-i sami-i mezkûr ale-l-usûl nezdinizde bâde'l-kayd isâl ve mûcib-i âlisi vechile mecâlis-i mahalliye ma'rifetiyle Merkez-i Nezâret ve mülhakattan Rüsûmat müdîriyyet ve me'mûriyyetleri taraflarından münâsib birer zatın ta'yîniyle şehir ve kasabalarda tüccârın esnafa toptan sattıkları tuza asla ilişilmeyerek yalnız esnafın tüccârdan toptan alıp dükkânlarda okka ile perakende olarak fürûht ettikleri tuzlara tüccârdan aldıkları fiyat-ı mübâyaalarına dükkân kirası ve akçe faizi gibi masârifle münâsib mikdâr temettu' zamm olunarak kaça bâliğ olur ise ahaliye o mikdâra satmaları için fiyat konularak bu fiyatın her bir şehir ve kasabâtta herkese ilân ettirilmesi ve ondan sonra hilâfında hareket eden yani işbu konulacak fiyattan ziyâde paha ile tuz satmaya mütecâsir olan esnafin bend-i mezbûr ahkâmına tevfîkân hükümetçe te'dîb edilmesi esbâbının istikmâl olunduktan sonra suver-i mezkûrenin ind-el-hâce mürâcaât olunmak ve irâde-i aliyye mantuk-ı celiline tevfîk hareketle mugayir-i hâl vukuunda buna mütecâsir olanlar Hükûmet ma'rifetiyle ber-vech-i muharrer te'dîb ettirilmek ve şayet bu bâbda hükûmetlerden âsâr-ı terâhî ve müsâmaha veyahut müsaade görülür ise sükût olunmayıp keyfiyyet derhal taraf-ı vâlâlarına ve taraf-ı vâlâlarından dahi emânet-i hâlisiye iş'âr edilmek vesâyâsıyla mezkûr müdîrlük ve me'mûrluklara irsâl olunarak her tarafta ber-mu'cib irâde-i aliyye iktizâsının icrâ'sı husûsuna i'tinâ' ve dikkat buyurulması, fi 2 Muharrem sene 1285 ve fi 12 Nisan sene 1284. (24 Nisan 1868)

118 Tüccarların ambar fiyatından daha düşük fiyata tuz satmalarının engellenmesi, bu tür durumların acilen Düyûn-ı Umumiyye Genel Merkezi'ne bildirilmesi.

Tuz ambarı bulunan mahallerde tüccârın tuzu kaça satmakta oldukları bi't-tahkik şayet bizim ambarlar fiyatından noksanına sattıkları anlaşılıyor ise derhal bu tarafa ma'lûmât i'tâ' olunması bu kere ta'mîmen Rüsûm-ı Sitte nezâret ve merkez müdîriyyetlerine iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin tuz ambarı bulunan idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin lüzûm-ı mikdâr nüsah-ı matbû'ası postaya teslîmen tesyâr kılınmış olmakla bunların bâ mücîb zikr olunan idârelere isrâsıyla o vechile îfâ-yı muktezasına himmet olunması, fi 23 Şevvâl sene 1300 ve fi 14 Ağustos sene 1299. (26 Ağustos 1883)

119 Osmanlı topraklarında elde edilen tuzlardan hiçbir şekilde vergi alınmaması gerektiği halde bazı şehir ve kasabaların pazar yerlerinde satılan tuzlardan çeşitli isimler altında vergi

alındığı ve bundan dolayı tuz fiyatının yükseldiği, bu durumun hemen araştırılarak haksız olarak alınan bu paraların iade edilmesi ve bu şekilde para toplayan mültezim memurları hakkında yasal işlem yapılması.

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de husûle gelen tuzdan hiçbir nâm ve itibar ile resm aldırılmaması Tuz ta'lîmâtı îcâbınca her tarafa bildirilmiş iken bazı şehr ve kasabalarda ve pazar yerlerinde satılan tuzdan ihtisâb mültezim me'mûrları cânibinden ihtisâp ve kantar ve araziye nâmıyla Rüsûmat alınmakta ve bu vechile tuzun fiyatı tezâyüd ederek satışlarında menfaat hasıl olamamasından nâşî erbâb-ı bi-z-zarure ahz ve îtadan çekilmekte olduğu gibi ahalinin dahi hâvâyic-i zaruriyelerinden olan tuzun gâlî fiyat ile aldıkları istihbâr olunup şu hâl ise hem memlahaların revâcını sektedar ve hem de terakki-i fiyat sebebiyle ahaliyi izrâr edeceğinden bu bâbda tahkikat ve tedkikat-ı lâzime icrâ' olunarak o makulelerin aldıkları akçelerin zâhire bi'l-ihraç ashâbına red ettirilmesiyle beraber derece-i töhmetlerinin ve şu cüretlerine bâdi olan esbâb-ı hakikiyenin bildirilmesi ve fî-mâba'd tuzdan hiçbir sûretle resm aldırılmaması husûsunun bil-cümle vülât-ı i'zâm ve mutasarrıfin-i kirâm hazâretıyla kaymakamlara te'kîd ve izbâr buyurulması hakkında Bâb-ı-âlî'ye vaki olan arz ve inhâ-yı muhlisi üzerine vakıa bu muâmele devletin vâridât ve tebeasına dokunur harekât-ı muzîrradan olarak men'-i küllisi ferâiz-i umurdan bulunduğundan keyfiyyetin neşr ve ilânıyla o makule hâlâtın vuku' mesbûk ise muâmele-i lâzımenin icrâ' ve sıhhat-ı hâlin inhâ'sını amir ta'mîmen şeref tastîr ve bâ-cevâb-ı sami savb-ı muhlisiyye tesir buyurulan evâmirname-i sami doğrudan doğruya mahallerine gönderilmiş ve keyfiyyet bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve işbu tahrîrât-ı muhlisinin dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Memlaha İdâreleri'nin mikdârına nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası matviyyen tesyâr kılınmış olmakla nüsah-ı mezkûrenin taraf-ı vâlâlarından mûciblerle mezkûr idârelere isrâ' ve bu bâbda hükûmet-i mahalliyeye bi'l-müracaa ber mantuk-ı emirnâme-i sâmi iktizâ-yı hâlin tamamıyla îfâ ettirilmesi ve şayet oralarda tuzlardan yine öyle bir gûne resm alınır ise ber-mu'cib-i fermûde-i sâmî men'iyle icrâ'-yı îcâbında temâhül ve terâhî emâresi görürler ise sükût olunmayıp keyfiyyetin bildirilmesi hakkında vesâyâ-yı lâzımenin îfâsıyla hiç bir yerde tuzdan bir akçe resm aldırılmaması esbâbının istikmâline mezid i'tinâ' ve himmet buyurmaları, fi 16 Recep sene 1280 ve fi 9 Kânunuevvel sene 1279. (21 Aralık 1863)

120 İdarelerce satılan tuzlardan ihtisab memurlarınca kantar vergisi adı altında ilave bir para alındığı, bu paranın iade

edilmesi için vilayetlere resmi yazı yazıldığı, bu tarz haksız vergilerin toplanılmaması hususuna dikkat edilmesi.

Müşterilerin memlahalardan bi'l-mübâyaa öteye beriye götürüp idârelerimizce vezn edilen tuzlar satıldığında oralarda bulundurulan ihtisab me'mûrları cânibinden Kantar Resmi alınmakta idi ki bazı taraftan iş'âr olunmasıyla resm-i mezbûrun men'i ahzı ve şimdiye kadar alınmış olanların dahi ashâbına reddi hakkında vuku' bulan tebligâtımıza cevaben Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden alınan tezkere-i aliyyede bu bâbda Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden evvelce Manastır ve Yanya Vilâyât-ı Celîlerine yazıldığı gibi bu kere sair vilâyete de tebliğat icrâ' edildiği izbâr buyurulmuş ve keyfiyyet sair Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine bildirildiği misillû Mülhakat İdâreleri'nin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 10 kıt'a nüsah-ı matbû'ası başkaca postaya teslîmen firistâde kılınmış olduğundan nezâret-i behiyyeleri dahilindeki mahallere getirilecek bu makule tuzlardan me'mûrîni mûmâileyhüm taraflarından talep olunacak resm-i mezbûrun verdirilmemesine dikkat edilmesi ve yine ahzında devam ve ısrar olunacak olur ise ashâbının hükûmete mürâcaât eylemeleri lüzûmunun kendilerine tefhîm olunması, fi 28 Cemâziyelevvel sene 1303 ve fi 20 Şubat sene 1301. (4 Mart 1886)

121 **Her kim olursa olsun bedeli peşin olarak alınmadıkça ocaklardan hiç kimseye tuz verilmemesi, aksine hareket eden kişiler hakkında yasal işlem yapılması, ocaklarda bulunan tuzların tamamını peşin para ödeyerek satın alan bazı tuz tüccarlarının diğer tüccarların tuz satın almasını engelleyerek halka yüksek fiyattan tuz sattığı, bu durumun tekel içinde tekel yarattığı, ocak müdür ve memurlarının böyle bir duruma sebebiyet vermemek için gereken özeni göstermesi.**

Memlahalar ile tuz maden ve kuyularından ihraç olunan ve gerek idâre-i sabıkadan ve mültezimlerden devren ve bazı mahallerde tüccâr yedinden mübâyaaten alınan tuzların Tuz ta'lîmâtı'nın 12. bendi hükmünce fiyat-ı maktua-i mîriyesiyle esmânı peşin alınarak fürûht olunup akçesi peşin alınmadıkça hiç kimseye tuz verilmemesi vazifesinin icrâ'sına memlahalar müdîr ve me'mûru taraflarından i'tinâ' kılınacağı bedîhî ise de bazı tüccârın vadeli kontrâto ile tuz iştirâsına talip oldukları ve bazı mevâki'-i askeriyyede dahi alay ve taburları muayyenâtına muktezi tuzun veresiye îtasını asâkir ve Hükûmet me'mûrları teklif eyledikleri mahallerinden inhâ olunup halbuki her kime olur ise olsun veresiye bir dirhem tuz verilmesi ahkâm-ı ta'lîmâta

mugâyir ve o misillû teklifat ve mutalebâta aldanıp da hilâf-ı ta'lîmât esmânı ileride alınmak üzere velev bir gün veya bir saat vade ile tuz îtasına her hangi müdîr ve me'mûr cesaret edecek olur ise tazmîninden başka hakkında bermu'cib-i kanûn cezâ-yı mes'uliyet-i şedideyi davet eylemiş olacağı emr-i bahir olduğundan öyle bir teklif vukuunda hükm-i ta'lîmât ile cevap verilmesi ve bu taraftan bi-l-istîzân hiç kimse ile kontrâto ve mukâveleye girişilmemesi (114) numaralı ve fi 26 Teşrinievvel sene 1278 (7 Kasım 1862) tarihinde bil-cümle sâbık memlaha müdîrlerine bâ-tahrîrât iş'âr kılınmış idi. Bâdema dahi o vechile hareket edilmek muktezî olacağı misillû bazı tüccârın dahi bir memlaha ve maden ve kuyûda ne kadar mevcûd tuz var ise kaldırdığında peşin parasını vermek ve o sûretle mevcûttan âher kimse bir şey alamamak üzere tuzu kapattırıp ortada diğer rakipleri kalmamasıyla ahaliye gâli paha ile fürûht eylemek istedikleri dahi tahkik ve istihbâr olunup bu ise inhisâr içinde inhisâr demek olacağı cihetle bu dahi gayri câiz bulunduğundan bir memlaha mevcûdunun esmânı öyle nakline ta'lîkan bir kimseye fürûhtı mukavelesine dahi kat'â girişilmeyip yani talep olunan tuzun defâten ve peşinen pahasının istîfâ'sıyla fürûht olunması husûsunun dahi memlaha me'mûrlarına iyice bildirilmesi zımnında keyfiyyetin Rüsûmat Nâzırları'na ihtârı lüzûmu Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde olunmuş ve keyfiyyet nüzzar-ı mûmâileyhümâ bâ-muharrerât iş'âr ve usûl-i müttehizesi vechiyle dâire-i nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin memlaha me'mûrluklarının mikdârına nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nüsah-ı mezkûrenin taraf-ı vâlâlarından iktizâ' eden mûciblerle dâire-i mezkûrede bulunan bil-cümle memlaha me'mûrlarına isrâ' ve mücîbince hüsn-i icrâ'sı hakkında tekidât-ı mütevaliyenin îfâsıyla mevâdd-ı muharrereden her türlü teklif ve ifâde vukuunda kabûl olunmayıp minvâl-i muharrer üzere hareket olunması, fi 3 Zilkade sene 1279 ve fi 9 Nisan sene 1279. (21 Nisan 1863)

122 Ocaklardan tuz satın alan tüccarların satın aldıkları tuzları bir an önce kaldırması, ocaklarda tüccar tuzu bırakılmaması.

Telgraf

Memlaha ve ambarlardan tuz alanlar vaktiyle tuzlarını kaldırmamak ve buna da İdâreler tarafından mümânaat olunmamak gibi hallerin vuku' istihbâr olunuyor bu sûret bâ-irâde-i seniyye memnû' olduğundan bâdema müşteriler tuzları alır almaz derhal kaldırtılması lüzûmu ihtâr olunur, fi 7 Zilkade sene 1296 ve fi 10 Teşrinievvel sene 1295. (22 Ekim 1879)

123 Ocaklarda üretilen tuzlardan her yıl 100 dirhem ağırlığında

örnek alınıp bir tenekeye konularak genel merkeze gönderilmesi, tuz örneklerini göndermeyen ocakların sözkonusu tuzları tenekelerin üzerine ocak ismini yazarak hemen genel merkeze iletmesi.

Beher sene işletilen memlahalardan ihraç olunan tuzların birer mikdâr numûnelerinin bu tarafa gönderilmesi usûl-i mevzû' iktizâsından olduğu hâlde bazı nezâretlerden usûl-i mezkûreye riâyet olunmamakta olduğundan işbu 1300 senesinde işletilecek memlahaların her birinden ihraç olunacak tuzlardan numûne olarak yüzer dirhem mikdârının birer terekeye vaz'ıyla ve üzerlerine mezkûr tuz numûnesinin hangi memlahanın tuzu olduğunu dahi işaretle bu tarafa gönderilmesi ve bâdema beher sene i'mâl ve ihraç olunacak tuz numûnelerinin bâlâda tarif olunduğu vechile irsâl kılınması, fi gurre-i Şaban sene 1301 ve fi 14 Mayıs sene 1300. (26 Mayıs 1884)

124 **Her kimin elinde ve kullanımında olursa olsun yeraltından çıkan her türlü kıymetli maden, kükürt, güherçile, zımpara, kömür ve tuz madenlerinin devlete ait olduğu, kullanıcıların yeraltından çıkan bu tür madenlerden dolayı hiçbir hak ve hisse talep edemeyeceği ancak sözkonusu arazinin ziraata kapanmasından kaynaklanan zararlarının tazmin edilebileceği, bu durumdaki tuz madenlerine o yörelerdeki Düyûn-ı Umumiyye ocak müdürlerince el konulması ve genel merkeze yazıyla bilgi verilmesi.**

Arazi kanûnname-i hümâyûnunun 107. maddesinde münderic ve mestûr olduğu üzere her kimin uhdesinde olur ise olsun arazi-i mîrîye-i vakfiyeden bir mahalde zuhûr eden altın ve gümüş ve nuhas ve demir ve envâ-i cevâhir ve aliminyum ve kükürt ve güherçile ve zımpara ve kömür ve tuz madenleri ve maden-i saire cânib-i beytülmala ait olarak arazi mutasarrıflarının hiçbir madeni zabt etmeye veyahut çıkan madenden hisse almaya salâhiyetleri olamayıp fakat maden ihracı zımnında açılarak zirâat ve tasarruftan ta'til olunan mikdârı arazinin değer-i pahasını talep ve ahz etmeye hakları olacağından madde-i mezkûre hükmünde memlahalar müdîrlerine bildirilmesi ve keyfiyyetin cümleye ma'lûm olmak üzere bazı gazetelerle dahi neşr ve ilân olunması fi 4 Safer sene 1279 (1 Ağustos 1862) tarihiyle müverrihan şerefvârid olan bir kıt'a tezkere-i samiye-i hazret-i vekâletpenâhide irade ve iş'âr buyurulmuş ve keyfiyyet o vechile bil-cümle memlahalar müdîrlerine bâ-tahrîrât-ı muhibbi bildirildiği misillû Ceride-i Havâdis ve Tercüman-ı Ahvâl

gazeteleriyle dahi neşr ve ilân kılınmış olduğundan zat-ı şerifleri dahi bu maddenin zîr-i idârenizde kâin memlahalar me'mûrlarına beyân ve efhâmıyla o misillû arazi-i emîrîye-i vakfiyede zuhûr eden tuz madenlerinin cânib-i mîrî için zabtıyla keyfiyyetlerinin iş'ârı husûsuna himmet buyurmaları, fi 13 Safer sene 1279 ve fi 28 Temmuz sene 1278. (9 Ağustos 1862)

125 Ocaklarda tuz sergi alanı olarak kullanılan yerler ile gerek amelelere ve gerekse ocaklarda çalışan beygir ve öküzlere tahsis edilmiş olan çayır ve otlakların tuz ocaklarının eklentisi niteliğinde olduğu, bu alanların arazi memurları tarafından ihaleye çıkartılmaması.

Bazı memlahalarda vaki tuz harmanı yerlerinin arazi me'mûru tarafından taleplerine ihale ve tefvizine teşebbüs olunmuş olduğundan bahisle icrâ'-yı îcâbı bazı taraftan vaki olan iş'âr üzerine mîrî ve ashâbı uhdelerinde bulunan bil-cümle memlaha ve maden ve kuyuların teferruâtıyla beraber zabt ve idâresi bâ-irâde-i seniyye usûl-i inhisâriyye tahtında olarak zikr olunan harman yerleriyle müceddeden tâbe ve ocak inşâsına kabil olan mahaller adetâ memlaha olup bunların cânib-i mîrîden i'mâl ettirilmesi lâzım geleceğine ve öteden beri gerek mîrînin ve gerek amelenin memlaha hizmetinde bulundurulan bargir ve araba öküzlerinin idârelerine mahsûs olan çayırlar dahi memlahaların ecza-yı mütemmimesinden bulunduğuna mebnî mezkûr harman yerleriyle memlahalara merbût ve muktezi olan çayır ve arazi-yi saireye müdâhale eylememeleri zımnında iktizâ-yı hâlin icrâ'sı husûsu taraf-ı eşref-i hazret-i sâdâret-penâhiye arz ve inhâ olunmuş idi. Bu kere cevaben şerefvârid olan tezkere-i sâmiyede işbu harman yerleri ile memlahalara merbût ve muktezi olan çayır ve arazi-i saireye müdâhale eylememeleri için keyfiyyetin arazi me'mûrlarına bildirilmesi husûsu defter emâneti cânibine havâle buyurulduğu iş'âr buyurulmuş ve îcâb-ı hâl taraf-ı muhibbiden dahi bil-cümle memlahalar müdîrlerine tahrîr ve izbâr kılınmış olmakla zat-ı şerifleri dahi zîr-i idârelerinde bulunan memlahaların bu makule arazi-i mahsûsa ve merbûtasına arazi me'mûrları veyahut saire taraflarından müdâhale vukua getirilir ise sükût etmeyip de derhal keyfiyyetin bu tarafa iş'ârına müsâraat buyurmaları, fi 11 Cemâziyelevvel sene 1279 ve fi 22 Teşrinievvel sene 1278. (3 Kasım 1862)

B. Yabancı menşeli tuz yüklü gemiler ile ocaklardan tuz yüklenecek gemilere ne şekilde işlem yapılacağı.

126 **Yabancı menşeli tuz yüklü gemilerin İstanbul limanında ancak belli yerlerde demir atabileceği, diğer kayık ve sandallara hiçbir şekilde yük aktarması yapılamayacağı, gemiden gemiye sadece gündüzleri aktarma yapılabileceği, Sırbistan'a ve diğer ülkelere götürülecek malların gemiden gemiye aktarılması sırasında Dersaâdet Liman Dairesince kefalet senedi alınması, Karadeniz'e gidecek yabancı tuz yüklü gemilere ise Karantina Dairesinden patent verilmeyeceği, bu durumun tüm yabancı ülke elçiliklerine bildirildiği.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede Bahr-i Sefid'den Haliç-i Kostantiniyye'ye gelip geçecek ecnebî tuzu hamûleli gemilerin Dersaâdet'de Salıpazarı pîşe-gâhında ve İstinye Körfezi'ne demir atabilecekleri gösterilmiş ise de Karadeniz'e gitmek üzere ecnebî tuzu mahmul Dersaâdet Halici'nden geçecek olan gemilerin nerelerde tevkif edebilecekleri (127) numaralı ve fi 25 Şubat sene 1284 (9 Mart 1869) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye zîrinde münderic olan nizâmnâmenin 2. maddesinde ve Bahr-i Sefid ve Bahr-i Siyah'da demir atmak isteyen gemiler hakkında olunacak muâmele dahi nizâmnâme-i mezkûrun birinci maddesinde gösterilmiş olduğundan zikr olunan nizâmnâme ahkâmına itba olunmak iktizâ' eder.

Düvel-i mütehâbbe ile müceddeden akd olunan ticaret muahedâtı îcâbınca ecnebî tuzunun Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'ye ithali memnû'iyyetinin tamamen muhâfazası zımnında ittihâzı îcâb eden tedâbîrin suver-i icrâ'iyyesi mukaddem ve muahher Bâbıâlî'ye arz ve inhâ kılındığının üzerine ba'de-zîn düvel-i ecnebîye ve memleketeyn ve Sırbistan'a nakil olunmak şayiâsıyla Bahr-i Sefid'den Haliç-i Kostantiniyye'ye gelip geçecek ecnebî tuzu hamûlesi sefâinden bir mahalle ecnebî tuzu çıkarmamak için sefain-i mezkûrenin Dersaâdet'de Salı pazarı pîşe-gâhında ve İstinye Körfezi'ne ve Bahr-i Sefid ve Bahr-i Siyah ve Tuna sevahilinde kâin liman ve iskelelerde liman ve Gümrük Me'mûrlarıyla bi-l-müzâkere cânib-i hükümetten tahsîs ve ilân olunacak ve enzâr-ı me'mûrîne ta'lik edebilecek mevâki-i münâsebede lenger-endâz olmaları ve işbu tahsîs kılınan mahallerin gayriye demir attıkları hâlde kaldırılmaları ve sefâin-i merkûme-i ithale kayık ve sandallara hiçbir sûretle tuz aktarma edemeyerek fakat sefîneden sefîneye aktarma edebilmeleri ve bu aktarmayı dahi ta'yîn olunan mevkilerde yalnız gündüzleri icrâ' eylemeleri sûretleri usûl ittihâz olunarak keyfiyyetin bil-cümle sefaretlere teblîğiyle

beraber sevahilde kâin mahaller vülât-ı i'zâm ve mutasarrıfin-i kirâm hazâretiyle kaymakamlara bâ-evâmirname-i sâmi irade ve iş'âr ve öyle ithale kayık ve sandallara ecnebî tuzu çıkardıkları takdîrde sebkat eden vesâyâ-yı aliyye-i umûmiyye vechile zabt ve müsâdere muâmelesinin icrâ'sı te'kîd ve izbâr kılındığı ve ecnebî tuzunun memleketeyn ile Sırbistan'a götürüldüğüne dair mevridlerinde olan me'mûrlardan müddet-i münâsebe zarfında şehâdetnâme getirmek üzere sefîneleri kaptanlarının Dersaâdet Liman Dâiresi'nde kefâlete rabt ettirilmesi usûlünün ittihâz ve icrâ'sı husûsunun makâm-ı alî-i kaptaniyye ve Dersaâdet'e gelip geçecek olan ecnebî tuzu mahmul sefâine Bahr-i Siyah sevahiline gitmek için memnû'iyyet-i ahdiye cihetiyle Karantinadan patent verilmemesi maddesinin dahi Tophane-i Âmire müşirliğine tebligât-ı icrâ' olunarak mücîbince bu bâbda makam-ı Nezâret-i Celîle-i hariciyeden sefaretlere dahi takrîr-i resmi tesyâr olunduğu fi selh-i Rebiülevvel sene 1280 ve fi 15 Rebiülahir sene 1280 tarihleriyle müverrihan şerefvârid olan tezkere ve cevâb-ı samide beyân buyurulmuş ve bi'l-hâvale Meclis-i Rüsûmat müzâkerâtı üzere keyfiyyet bu defa bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne bâ-muharrerât bildirilmiş ve işbu tahrîrât-ı halisinin dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idâre-i selâsenin mikdârına nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen ve mâkâm-ı âlî-i kaptaniyyeden o bâbda dâire-i mezkûrede bulunan liman me'mûrlarına olarak istar buyurulan muharrerât-ı âliye dahi maan tesyâr kılınmış olmakla nüsha-i mezkûre ve muharrerat-ı aliyye-i mezburenin taraf-ı vâlâlarından muceblerle mezkûr idarelere isrâsıyla evvel emirde ecnebî tuzu mahmul sefînelerin göz önünde aktarma edecekleri mevkileri mezkûr İdâreler me'mûrları oralarda bulunan limanlar me'mûrlarıyla bi-l-müzâkere cânib-i hükûmet-i mahalliyeye ifâdesiyle karârlaştırılıp mevâki'-i mezkûre taraf-ı hükûmetten cümleye ilân ettirilmesiyle ondan sonra o mevkilerin gayrisine ecnebî tuzu hamûlesi sefîne lenger-endâz olacak olur ise derhal oradan kaldırılması ve karaya veyahut ufak kayık ve sandallara ecnebî tuzu çıkarıldığı hâlde zabt ve müsâdere kılınması ve ücûrât-ı matlûbede cânib-i hükûmetten ihmal ve terâhî imâresi görülecek olur ise bu tarafa bildirilmek için keyfiyyetin savb-ı behiyyelerine derhal iş'âr olunması hakkında vesâyâ ve tefhîmât-ı lâzımenin îfâsıyla fi mâbad Memâlik-i Şâhâne'ye ecnebî tuzu ithalinin kâmilen önü kestirilmesi esbâbının istikmâline himmet buyurmaları, fi 23 Cemâziyelevvel sene 1280 ve fi 23 Teşrînisânî sene 1279. (5 Aralık 1863)

127 Yabancı menşeli tuz yüklü gemilerin Osmanlı limanlarına yaklaşıp sahile tuz çıkarmalarının engellenmesi amacıyla

gerekli güvenlik önlemlerinin alınması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen nizâmnâme ahkâmının icrâ'sı zımnında Vilâyât-ı Celîle'ye tastîr buyurulan evâmirname-i sami (128) ve fi 5 Mart sene 1285 (17 Mart 1869) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile gönderilmiştir.

Ecnebî tuzu hamûlesiyle Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne limanlarına vürûd etmekte olan sefâin istedikleri mahallere demirleyip müddet-i medîde tevkifle karaya tuz çıkarmak için fırsat gözetmekte olduklarından bunların bu makule tuz kaçırmaya fırsatyâb olamamaları zımnında taht-ı zabîta ve nezârette bulundurulması lâzım gelerek o bâbda düvel-i mütehabbe sefaretleri tercümanlarıyla emânet-i muhibbiyede teşkîl kılınmış olan komisyonda beş maddeyi şâmil kaleme alınan nizâmnâme bâ-tezkere Bâbıâlî'ye arz ve takdim ile le'd-el-istizân fi 25 Şaban sene 1285 (11 Aralık 1868) ve fi 5 Şevvâl sene 1285 (19 Ocak 1869) ve fi 12 Zilkade sene 1285 (24 Şubat 1869) tarihleriyle müşahanen re'sen ve cevâben şerefvârid olan ecvibe-i samiye-i hazret-i vekâlet-penâhide nizâmnâme-i mezkûrun ahkâm-ı müştemilesi pek yolunda olarak tarih-i neşrinden itibaren bir mâh mürurunda destûr tutulması ve nüsah-ı matbû'asından lüzûm-ı mikdâr ahz etmeleri husûsunun sefaretlere ihtârı Şûrâ-yı Devlet karârı iktizâsından olarak o bâbda sefaretlere verilen müzekkere-i resmiyyenin bir sûreti irsâl buyurulduğu beyân-ı âlisiyle iktizâsının icrâ'sı emrile iş'âr buyurulmuş olduğundan keyfiyyet Meclis-i Rüsûmat'a le'd-el-havâle sâlif-üz-zikr müzekkere-i resmiyyenin müfâdı nizâmnâme-i mezkûrun tarih-i neşr ve ilânından bir mâh sonrası olan 1869 sene-i milâdiyesi alafranga şehr-i Mart'ının altısından itibaren (6 Mart 1869) mevki-i icrâ'yâ konulması mukarrer olduğu ve zikr olunan alafranga Mart'ın altısı işbu 1284 senesi şehr-i Şubat'ının 22'sine (22 Şubat 1284) müsâdif olup bu dahi hulûl ve mürûr ettiği anlaşılmış ve bunların nüsah-ı kâffiyesinden konsoloslarına gönderilmek üzere sefaretlere verilmiş olduğundan işbu tahrîrâtımız vusûlüyle beraber nizâmnâme-i mezkûrun her tarafta icrâ'-yı ahkâmına şürû' olunmak üzere bir tarafı Türkçe ve diğer tarafı Fransızca olarak tab' ettirilen nüshalarından irsâliyle keyfiyyetin ta'mîmen iş'ârı meclis-i mezkûrdan ifâde olunarak nüsah-ı mezbûreden sair Rüsûmat Nezâretleri'ne irsâl ile keyfiyyet iş'âr olunduğu misillû zîr-i nezâret-i behiyyelerinde vaki sevahilde bulunan idârelerin adedine nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası işbu tahrîrât-ı halisinin o mikdâr nüsah-ı matbû'asıyla beraber leffen savb-ı vâlâlarına tesyâr kılınmış olmakla nüsah-ı mezbûrenin taraf-ı vâlâlarından birer mu'cible zikr olunan idârelere isrâsı ve bu bâbda vesâyâ-yı lâzımenin îfâsıyla ber-vech-i muharrer ahkâmının müstemirren tamamen icrâ'sı husûsuna himmet buyurmaları, fi 25 Zilkade

Karadeniz'e gitmek amacıyla İstanbul limanına uğrayacak veya transit geçecek yabancı menşeli tuz yüklü gemilere ilişkin nizamname.

Madde 1

Bir sefîne gerek bütün bütün gerek bir mikdârı ecnebî tuzuyla mahmul bulunarak Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne limanlarından birine girmeye mecbûr olduğu hâlde kaptanı Karantinahane'den *perâtika*'sını aldığı akabinde o limana duhulünün sebebini derhal mahalli Rüsûmat İdâresi'ne haber vermeye mecbûr olup idâre-i mezbûre cânibinden dahi o sefînenin demirlemesi iktizâ' edeceği mahalli kendisine beyân kılınacak ve işbu haber kaptan-ı merkûm tarafından tahrîren verildiği sûrette her ne lisanda olur ise olsun yazılması câiz olarak ahzını mübeyyin Rüsûmat İdâresi kaptan-ı merkûme bir ilmühaber i'tâ' edecek ve haber-i mezkûr şifâhen verilecek olur ise kalemen zabt olunup bunun bir sûreti kaptan-ı merkûme verilecektir.

Şayet bir sebeb-i mücbirden dolayı bir sefînenin Memâlik-i Mahrûsa sevahilinden rast geldiği bir mahalde demir atması lâzım geldiği takdîrde kaptanı gerek denizin ve gerek sefînenin hali müsaade eylemesiyle beraber derhal keyfiyyeti en yakın bulunan Rüsûmat İdâresi'ne veyahut hükûmet-i mahalliyeye ihbâr eylemeye mecbûr olacaktır.

Bir sefînenin o vechile limana girmesine veyahut sevahilden bir mahalle yanaşmasına mecbûriyet göstermiş olan sebebin zail olmasıyla beraber kaptanı demîrî kaldırıp tekraren yoluna gidecektir.

Şu beyân olunan nizâmât hilâfına hareket eden sefîne kaptanlarından işbu nizâmnâmenin 4. maddesinde zikrolunacak cezâ-yi nakdînin başka sefînelerinin kaldırılıp i'zâmı için istihdâm edilecek romorkör ve vapurunun ücreti dahi tahsîl kılınacak ve böyle vapur bulunmadığı takdîrde sefâin-i mezbûre demîrî kaldırılıp limân veyahut sevahilden savuşmağa Hükûmet ma'rifetiyle icbâr edilecektir.

Madde 2

Gerek bütün bütün ve gerek bir mikdârı ecnebî tuzu mahmul olan bir sefîne Dersaâdet'den hîn-i mürûrunda burada 48 saatten ziyâde tevkife mecbûr olacak olur ise Yenikapı ve Üsküdar ve Bahçe Kapısı ve İstinye ve Umuryeri ve Büyük Dere mevkilerinden birinde serbestçe demir atabilip işbu altı mevkiden gayri sair hiçbir tarafta lenger-endâz ikamet olamayacaktır.

48 saat geçtikten sonra sefîne-i mezbûre hasarzede bulunması veyahut rüzgârın muhâlefeti hasebiyle demîrî kaldırılıp tekraren yoluna gidemediği sûrette kaptanı derhal Dersaâdet Emtia Gümrüğü'ne gidip 1. maddede zikr olunan nizâmâtı icrâ' edecektir.

Umûr-ı ticaretten dolayı Dersaâdet'de tevkife mecbûr olacak sefîneler dahi Karantinahanedan perâtikalarını[4] aldıkları ile kezâlik birinci maddede mestûr olan nizâmâtı îfâ etmek üzere Dersaâdet Emtia Gümrüğü'ne mürâcaât edecek ve bu misillû sefain Dersaâdet Emtia Gümrüğü ile Galata Gümrüğü pîşe-gâhlarında veyahut ruhsat-ı mahsûsa istihsâliyle derûn-ı limanda lenger-endâz olabilip bunlardan mâ-adâ diğer hiçbir tarafa demir atamayacaklardır.

Ecnebî tuzu mahmul olan sefâinden hiçbiri Küçükçekmece'den Yenikapı pîşe-gâhının istisnasıyla Sarayburnu'na kadar olan sevahil boyunca hiçbir mahallinde ve ne de Ada karşısında ve ne de İzmit Körfezi'nde ve İzmit'ten Üsküdar'a kadar Anadolu sevahilinin hiçbir tarafında demir atıp meks edemeyecektir.

Madde 3

Zikr olunan sefâinden biri heva kesilmekten veyahut başka bir sebeb mücbir haylûletinden nâşî bend-i sabıkta gösterilen mevkilerden birini tutturamayacak olur ise o hâlde kaptan-ı deryanın veyahut sefînesinin hali müsaade etmesiyle beraber keyfiyyeti Dersaâdet Emtia Gümrüğü'ne ihbâr edecek ve gümrük-i mezkûrca o sefînenin mevki-i muayene-i muharrereden birine romorkör ve vapuruyla çektirilmesi murat olunur ise ücret-i

[4] Peratika: Sefaine Karantina'dan verilen tezkere olup gittiği yere onu ibraz etmedikçe yolcu ve yük indirip bindiremez.

nakliyesi gümrük-i mezkûr tarafından verilip çektirilecek ve eğer zikr olunan sebeb-i mücbirin zail olmasıyla beraber sefîne-i mezbûre derhal kendi kendisine kalkıp mevâki'-i muayyeneden birine gitmeyecek olur ise o vakit ücret-i nakliyesi kaptanına râci' olmak üzere gümrük tarafından mezkûr vapur ile oraya sevk ettirilecektir.

Madde 4

Herhangi sefînenin bâlâdaki bendlerde beyân olunan nizâmâttan her hangisinin hilâfına hareket etmiş olur ise kaptanından 20 adet Osmanlı lirası cezâ-yi nakdî ile ta'yîn olunan mevâkiden birine nakletmek veyahut Boğaz'dan haricc çıkarıp yoluna i'zâm eylemek için istihdâm edilecek romörkör vapurunun ücreti tahsîl edilecek ve bunları vermedikçe yoluna gidemeyip tevkif edilecektir.

Madde 5

Düvel-i mütehabbe konsoloslarıyla kaptan düportları işbu nizâmnâmede muharrer olan mevâddın tamami-i icrâ'sı hakkında rüsûmat idârelerine iktizâ' edecek muâvenetin hüsn-i îfâsına dikkat ve mübâderet edecektir.

İşbu nizâmnâmenin ahkâmı tarih-i neşri ve ilânından bir mâh mûrurundan sonra bil-cümle Memâlik-i Şâhâne'de mer'iyy-ül-icrâ tutulacaktır. Tarih-i i'lânı 25 Kânûnusânî Rumi sene 1284 (6 Şubat 1869), 6 Şubat frengi sene 1284. (18 Şubat 1869)

128 Yabancı menşeli tuz yüklü gemilerin Osmanlı limanlarına yaklaşıp sahile tuz çıkarmalarının engellenmesi amacıyla gerekli güvenlik önlemlerinin alınması, bu amaçla kurulan bir komisyon tarafından Türkçe ve Fransızca olarak hazırlanan düzenlemenin tüm Rüsumat idarelerine yeter sayıda gönderildiği.

Ecnebî tuzu hamûlesiyle Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne limanlarına vürûd etmekte olan sefâin istedikleri mahallere demirleyip müddet-i medîde tevkifle karaya tuz kaçırmak için fırsat gözetmekte olduklarından bunların bu makûle tuz kaçırmaya fırsatyâb olamamaları zımnında taht-ı zâbîta ve nezârette bulundurulması lâzım gelerek o bâbda düvel-i mütehabbe sefaretleri tercümanları hazîr oldukları hâlde emânet-i muhibbede teşkîl kılınmış olan

komisyonda beş maddeyi şâmil kaleme alınıp icrâ'-yı ahkâm-ı müştemilesi irâde-i aliyye iktizâsından olan nizâmnâmenin vusûlüyle beraber mevki-i icrâ'ya konulmak üzere sair Rüsûmat Nezâretleri'ne gönderildiği misillû zîr-i idâre-i vâlâlarında vaki Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarının adedine nisbetle bir tarafı Türkçe ve diğer tarafı Fransızca olmak üzere lüzûmu kadar nüsah-ı matbû'ası (127) numaralı ve fi 25 Şubat sene 1284 (9 Mart 1869) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizle savb-ı behiyyelerine gönderilmişti. Bu madde hakkında bil-cümle vilâyât valilerine hitaben tastîr buyurulan evâmirname-i sami açıktan olarak bu kere cânib-i emâret-i halisiyye irsâl buyurulmakla nezâret-i behiyyeleri dahilinde bulunan iki vilâyete hitaben iki kıt'ası leffen irsâl kılındığından emirnâme-i sâmi-i mezkûrun ale-l-usûl nezdinizde olan defter-i mahsûsuna kayd olunduktan sonra mahalline îsaliyle sâlif-üz-zikr tahrîrât-ı umûmiyyemizle melfûfu bulunan nizâmnâme ahkâmının müstemirren icrâ'sına himmet buyurmaları, fi 3 Zilhicce sene 1285 ve fi 5 Mart sene 1285. (17 Mart 1869)

Emirnâme-i Sâmî Sûreti

Ecnebî tuzunun Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'ye ithali hakkında olan memnû'iyyet-i ahdiyenin muhâfazasıyla memlahalar mahsûlâtı için mevzu bulunan kaide-i inhisâriyenin halelden vikayesi zımnında idârece bir çok te'kîdât ve tekellüfat-ı ihtiyâr olunmakta bulunduğu hâlde ecnebî tuzu ithalinden istîfâ'deye alınmış olanlar türlü türuk-ı ihtiyâr ve fesada sülûk eyledikleri ve ticaret gemilerinin dahi Devlet-i Âliyye limanlarına ve sevahiline gelerek mahmul oldukları ecnebî tuzunu ihraç etmek üzere tûl-i müddet fırsat gözettikleri ma'lûm olduğuna mebnî o yolda bulunan sefain hakkında olunacak muâmeleyi hâvî Rüsûmat Emânet-i Celîlesi'nden bir nizâmnâme kaleme alınarak Bâbıâlî'ye gönderilmiş idi. Vâridât-ı devletin aksam-ı azimesinden olan işbu tuz rüsûmunun ziya ve tedennîsini mücîb olacak ahvâlin men'i küllisi ehemm-i umûr olduğundan nizâmnâme-i mezkûrun ahkâm-ı mündericesi pek yolda olarak sefaretler cânibinden dahi tasdîk edilmiş olduğundan bundan irsâl kılınan dört nüshanın tarih-i neşrinden itibaren bir mâlı mürûrunda düstûrü'l-amel tutulmak üzere îcâb eden sevahil me'mûrlarına îfâ ve isrâsıyla ahkâmının tamamen îfâsına himmet buyurmaları, fi 25 Şaban sene 1285 ve fi 28 Teşrinisâni sene 1284. (10 Aralık 1868)

129 **Yabancı menşeli tuzların Osmanlı devletine ithalinin yasak olduğu, yabancı menşeli tuz yüklü bir geminin Osmanlı sahillerine demir atması veya sahile çıkması durumunda en yakın Rüsumat İdaresi'ne veya resmi makamlara başvurması gerektiği, aksi durumda 20 Osmanlı altını ceza alınacağı, bu cezayı ödemeyen gemilerin bağlanacağı ve sorumlular hakkında yasal işlem yapılacağı.**

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'ye ithali ahden memnû' olan ecnebî tuzuyla mahmul bir sefînenin Memâlik-i Mahrûsa sevahilinde bir mahalle demir atması lâzım geldiği hâlde kaptanı gerek denizin ve gerek sefînenin halî müsaade eylemesiyle beraber en yakın bulunan Rüsûmat İdâresi'ne veyahut hükûmet-i mahalliyeye ihbâr ile bir ilmühaber ahz etmesi ve bunun hilâfında hareket eden sefîne kaptanlarından 20 adet Osmanlı lirası cezâ-yi nakdî alınması (127) numaralı ve fi 25 Şubat sene 1284 (9 Mart 1869) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizle mersûl nizâmnâme ahkâmı iktizâsından ve cezâ-yi nakdî îtasında muhâlefet eyleyen kaptanların sefîneleri tevkif ile cezâ-yi nakdî alınmadıkça imrârına ruhsat verilmemesi ümur-ı tabîiyyeden bulunduğu hâlde taşra Karantina Me'mûrları böyle bir sefînenin tevkifi zımnında cânib-i hükûmetten kendilerine mürâcaât olunduğunda kaptanın isim ve şöhret ve ahvâl-i sairesiyle sefînenin sebeb-i tevkifini hâvî bir senet talep edip verilmediği sûrette sefînenin tevkifine cesaret edememekte ve ekser me'mûrîn-i mülkiyye ise Karantina Me'mûrları'nın şu hareketi bir gûne esbâb-ı nizâmiyeye müstenid olmadığı zannıyla böyle senet itasında tereddüt etmekte oldukları bazı Rüsûmat Nezâretleri'nden vuku' bulan işârât meâllerinden anlaşılıp ancak Karantina Me'mûrları'nın şu sûretle senet istemeleri yedlerinde bulunan Sıhhiye Nezâret-i Celîlesi'nin fi 27 Cemâziyelâhir sene 1280 ve fi 27 Teşrinisâni sene 1279 (9 Aralık 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyesi iktizâsından olduğu nezâret-i müşarünileyhâ ile bi'l-muhâbere müstebân olmasıyla işbu senet i'tâ' olunmadıkça hiçbir sefîneyi tevkif edememekte mezkûr Karantina Me'mûrları mâzur göründüklerinden ve Rüsûmat İdâreleri ise doğrudan doğruya Karantina'ya senet vermeyip bu bâbda hükûmeti tavsite muhtaç bulunduklarından ba'de-zîn öyle bir sefînenin nizâmen tevkifi îcâb eylediğinde cânib-i hükûmetten Karantina Me'mûrları'na o vechile senet i'tâ' olunmasının usûl ittihâzı Bâb-ı-âlî' cânib-i sâmisine bâ-tezkere-i hâlisi arz ve iş'âr olunarak bu kere şerefvârid olan fi 13 Zilkade sene 1292 ve fi 30 Teşrinisâni sene 1291 (12 Aralık 1875) tarihli cevâb-ı sâmide o bâbda sevahili bulunan Vilâyât-ı Celîle ile müstakilen idâre olunan mutasarrıflıklara hitaben

testir buyurulan evâmirname-i sâmi mahallerine li-ecli'l-îsal irsâl buyurulduğu irade ve ferman buyurulmuş ve Meclis-i Rüsûmat'a bi'l-hâvale mütâlaa olunduğunda hulâsa-i mâl-i âlisi o sûretle îfâ-yı muâmele olunması iradesinden ibâret olduğu anlaşılmış olduğuna ve evâmirname-i sâmi-i mezkûrdan dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin iki vilâyete olan evâmirname-i sâmi leffen ve mekşûfen ve işbu tahrîrât-ı halisinin nüsah-ı matbû'asından nezâret-i vâlâları dahilinde bulunan sevahil Rüsûmat İdâreleri'nin adedine nisbetle 40 kıt'ası dahi matviyyen tesyîr-i savb-ı vâlâları kılındığına binâen mezkûr emirnâme-i sâminin nezâretçe defter-i mahsûsuna bâde'l-kayd vilâyetlere ve nüsah-ı matbû'a-i merkûmenin zikr olunan idârelere bâ-mu'cib irsâliyle ba'de-zîn öyle bir sefînenin nizâmen tevkifi îcâb eylediğinde kaptanın isim ve şöhret ve ahvâl-i sairesiyle sefînenin sebeb-i tevfîki mahall-i hükûmetlerinden berminvâl-i muharrer Karantina Me'mûrları'na verilecek senedâta derc ve tasrîh olunmak üzere hemen Rüsûmat İdâreleri tarafından bâ tekârir-i resmiyye zikr olunan hükûmetlere beyân ve iş'âr olunarak îcâbının icrâ'sı husûsuna her tarafta dikkat ve i'tinâ' kılınması ve bu bâbda yine bir taraftan bir gûne terâhî ve temâhül müşâhede olunur ise delâil-i kaviyyesinin serdiyle bu cânibe iş'âr-ı keyfiyyet olunması, fi 9 Zilhicce sene 1292 ve fi 25 Kânunuevvel sene 1291. (6 Ocak 1876)

Emirnâme-i Sâmi Sûreti

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'ye ithali ahden memnû' olan ecnebî tuzuyla mahmul bir sefînenin sevahilden birine demir atması lâzım geldiği takdîrde kaptanı gerek denizin ve gerek sefînenin hâlî müsaade eylemesiyle beraber hemen en yakın bulunan Rüsûmat İdâresi'ne veyahut hükûmet-i mahalliyeye ihbâr ile bir ilmühaber alız eylemesi ve bunun hilâfında hareket eden sefîne kaptanlarından 20 adet Osmanlı lirası cezâ-yi nakdî alınması nizâm-ı mevzuu iktizâsından ve cezâ-yı îtasında muhâlefet eyleyen kaptanların sefîneleri tevkif ile cezâ-yi nakdî alınmadıkça imrârına ruhsat verilmemesi umûr-ı tabiiyyeden olup ancak taşra Karantina Me'mûrları böyle bir sefînenin tevkifi zımnında cânib-i hükûmetten kendilerine mürâcaât olunduğunda kaptanın isim ve şöhret ve ahvâl-i sairesiyle sefînenin sebeb-i tevkifini hâvî bir senet talep edip verilmediği sûrette sefînenin tevkifine cesaret edememekte ve ekser me'mûrîn-i mülkiyye ve rüsûmiyye ise Karantina Me'mûrları'nın şu hareketi bir gûne esbâb-ı nizâmiyeye müstenid olmadığı zannıyla böyle senet îtasında tereddüt etmekte

olup ancak Karantina Me'mûrları'nın şu sûretle senet istemeleri yedlerinde bulunan Karantina ta'lîmâtı iktizâsından olmasıyla işbu senet i'tâ' olunmadıkça hiçbir sefîneyi tevkif edememekte mazur olduklarından Rüsûmat İdâreleri doğrudan doğruya Karantina'ya senet veremeyip bu bâbda hükûmeti tavsite muhtaç bulunduklarından ba'de-zîn öyle bir sefînenin nizâmen tevkifi îcâb eylediğinde cânib-i hükûmetten Karantina Me'mûrları'na o vechile senet i'tâ' olunmasının usûl ittihâzı Rüsûmat Emânet-i Celîlesi'nden bi't-tezkere vaki olan ifâde üzerine tensîb kılınmış ve keyfiyyet sevahili bulunan velâyat ile müstakilen idâre olunan mutasarrıflıklara bildirilmiş olmakla Vilâyât-ı Celîlelerince dahi o sûretle îfâ-yı muâmeleye himmet buyurulması, fi 13 Zilkade sene 1292.(Rumi: 29 Teşrînisânî 1291) (11 Aralık 1875)

130 Osmanlı topraklarına yabancı menşeli tuz ithalinin yasak olduğu, limanlara yanaşan tüm gemilerin sıhhiye ve ruhsatiye tezkerelerinin Karantina memurları ve Liman Reisleri taraflarından yoklanması, tuz kaçağının önlenmesi amacıyla kaçak tuz yüklü gemilere Düyûn-ı Umumiyye İdaresi adına Liman Reislerince el konulabileği.

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'ye ecnebî tuzu ithali memnû'iyyetinin muhâfazasına bir kat daha medâr olmak üzere bil-cümle sefâinin sıhhiye ve ruhsatiye tezkereleri bilumum iskelelerde Karantina Me'mûrları ve Liman Reisleri taraflarından yoklanmasıyla beraber ecnebî tuzu mahmul olan sefainin taht-ı nezârete alınması için hükûmet-i mahalliyeye ihbâr eylemeleri hakkında me'mûrîn ile rüesâ-i mûmâileyhümâ tenbîhât-ı lâzime icrâ' ettirilmesi Bâbıâlî'ye arz ve inhâ olunduğunun üzerine iktizâsının îfâsı Tophane-i Âmire müşirliği mâkâm-ı vâlâsıyla taraf-ı vâlâ-yı kaptaniye havâle buyurulmuş olmasıyla ona göre icrâ'ata ibtidar olunması ta'mîmen iş'âr kılınmıştı. Bu makule sefâinin taht-ı nezârete alınması için hükûmet-i mahalliyeye haber vermeleri hakkında ber-mûcib-i iş'âr-ı âli taraf-ı vâlâ-yı kaptaniyeden bil-cümle liman reislerine hitaben bu defa testir ve li'eclil-irsal savb-ı muhlîsiyye tesyâr buyurulan muharrerât-ı aliyyeden dâireleri dâhilinde olanları sair Rüsûmat Nezâretleri'ne gönderildiği misillû dâire-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan liman reislerine olan beş kıt'a muharrerât-ı âliye dahi ber-mu'cib-i pusula-i melfûfa leffen savb-ı vâlâlarına itâre kılınmış olmakla ind-el-hâce mürâcaât

olunmak üzere bâde'l-kayd bunların taraf-ı vâlâlarından mûciblerle mahalleri Rüsûmat İdâreleri'ne bi'l-isrâ yerlerine i'tâ' ettirilmesiyle mücîbince iktizâsının îfâsı esbâbının istikmâline himmet ve gerek rüesâ-yı mûmâileyhüm taraflarından ve gerek Karantina müdîrleri cânibinden bu bâbda ednâ mertebe kaydsızlık şaibesi görülecek olur ise sükût olunmayıp evvel be evvel bu tarafa iş'âr ve işaret buyurmaları, fi 4 Rebiülevvel sene 1280 ve fi 6 Ağustos sene 1279. (18 Ağustos 1863)

131 Şüphe üzerine durdurulan ve arama yapılan gemilerde kaçak tuz bulunamadığı veya arama sonucu bulunan tuzun kaçakçılık yapıldığını ileri sürecek miktarda olmaması durumunda bu gemilerin hareketlerinin engellenmesinden kaynaklanan tüm sorumluluğun İdare memurlarına ait olduğu, kesin ve çok sağlam ihbarlar alınmadıkça gelip geçen gemilerde arama yapılmaması.

Memâlik-i Şâhâne sevahiline kaçak tuzların men'i ithaliyle esbâb-ı muhâfazanın istikmâli zımnında ittihâzı tensîb olunan tedâbîr-i müesserden biri Memâlik-i Şâhâne sularında tuz ile mahmul âmed ve şod eden sefain seyr ve harekâtının nezâret-i mütemadiye tahtında bulundurulması tedbiri olduğuna ve ma'lûm-ı vâlâları olduğu vechile Memâlik-i Şâhâne limanlarından birine vürûd eden her bir sefîne evvelâ mahalli liman reisine mürâcaâtla hâmil olduğu liman tezkerelerini ibrâza mecbûr bulunduğuna mebnî tuz ile mahmul bulunan sefainin keyfiyyet-i müruru idarelerimizce bilinip îcâbı vech ile muamele olunmak üzere ba'de-mâ tuz yüklü bil-cümle gemiler hâmil oldukları liman tezkereleri mahalli Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları tarafından zahriyye ve tasdîk olunduğu görülmedikçe pasaportlarının Liman Me'mûrları tarafından i'tâ' olunmaması hakkında İdâre-i Merkeziye'den Mâliye Nezâret-i Celîlesi vasıtasıyla Bahriye Nezâret-i Celîlesi'ne ve oradan dahi Dersaâdet liman riyâset-i aliyyesine vuku' bulan tebliğat üzerine riyâset-i müşârünileyhadan mücîbince bil-cümle liman me'mûrlarına evâmir-i lâzime tastîr buyurulmuş olmakla bundan böyle tuz hamûlesiyle mürûr edecek sefainin keyfiyyet-i mürûrundan sevahildeki me'mûrlarımız haberdar edildiğinde bi't-tahkik muâmelesi yolunda ise mezkûr tezkereleri zahriyye ve tasdîk olunmak ve ammâ sefain-i mezkûre derûnunda memlahalarımızdan sirkat olunmuş veya kaçak olarak sarf ve istihlâki mukarrer bulunmuş veyahut bir kısmı kaçak sûretle imrâr edilmiş yerli ve ecnebî tuzu bulunduğu anlaşılıyor ise o sefîne hemen tevkif kılınmak üzere mahalli liman reisine tahrîren mürâcaât ile îcâbının icrâ' ve kaçak olan tuzların kaçaklığı resmen

meydana çıkarılmak için ale-l-usûl hükûmet-i mahalliye ile müttefikan muayenesine ibtidar olunması ve şu kadar ki; şübhe üzerine tevkif ettirilecek sefînelerde kaçak tuz bulunamadığı veyahut mevcûd tuzun kaçaklığının nizâm mücîbince isbatına muktedir olunamadığı takdîrde bunların bilâ-sebeb yollarından alıkonulmalarından dolayı terettüb edecek kâffe-i mes'uliyet Mâliye Nezâret-i Celîlesi'ne olan teblîgatımızda deruhde edilmiş bulunduğu cihetle burası bil-cümle me'mûrlarımızca bilinerek ona göre ihbârat ve imârât-ı kaviyye ve delâil-i mukanna' olmadıkça her gelip geçen veyahut transit sûretiyle memâlik-i ecnebîyeye sevk olunacak tuzu hâmil olan gemilerin bilâ-tedkik ve ale'l-amyâ tevkifinin talep olunmamasına dikkat ve i'tinâ' kılınması ve bir de Liman Me'mûrları içinde şayet riyâset-i müşarünileyhâdan almış oldukları evâmir hilâfına hareketle dirîg-i muâvenet edenler görülür ise oraya mürâcaâtla arz ve beyân-ı madde edilmek üzere derhal bu cânibe ihbâr edilmesi zımnında keyfiyyet ta'mîmen iş'âr ve dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin sahil idârelerinin adedine nisbetle işbu tahrîrâtımızın on kıt'a nüsah-ı matbû'ası postaya teslîmen başkaca tesyâr kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib zikr olunan idârelere irsâliyle her tarafta mücîbince harekete dikkat ve i'tinâ' kılınması, fi 25 Şevvâl sene 1302 ve fi 25 Temmuz sene 1301. (6 Ağustos 1885)

132 **Yabancı menşeli tuz yüklü bazı gemilerin Osmanlı tuz ocaklarından aldıkları bazı tuzları kendi tuzlarının üstüne ilave ederek yerli malı tuz gibi piyasaya sürdükleri, Hazine'yi zarara uğratacak bu durumun kesinlikle engellenmesi, gemilerde yabancı menşeli tuz olup olmadığının sürekli olarak kontrol edilmesi, gemilerin kayık ve sandallara aktarma yapmalarının engellenmesi.**

Bazı sefîneler ecnebî tuzu mahmul olduğu hâlde bunu sarfa medâr olmak üzere Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne memlahalarının bundan veyahut mezkûr memlahalar mahsûlünden tüccârı yedlerinde bulunan tuzlardan bir mikdâr tuz alıp sefînelerinde mahmul ecnebî tuzunun üzerine ilâvesiyle bu tuzu Memâlik-i Mahrûsa mahsûlü nâmıyla sürmekte oldukları bazı taraftan ihbâr ve ihtâr olunup bu fesatın devamı memlahalar hasılâtının keremiyyet vechiyle sarfiyâtına sekte irasıyla vâridât-ı Hazine-i Celîle'yi dûçâr-ı hasar ve usûl-i inhisâriyeyi ihlâl edeceğinden ba'de-zîn tuz mübâyaa edecek sefînelerde ecnebî tuzu olup olmadığı vesile ve vasıta-yı münâsibe ile hâkimâne sûretle tahkik olunarak ecnebî tuzu mahmul ise bunlara memlahalar mahsûlünden tuz i'tâ' olunmamasıyla beraber ecnebî tuzunu ber takrîb karaya çıkaramamaları

veyahut ufak sandal ve kayıklara aktarma edip sarf ve fürûht edememeleri husûsuna dahi dikkat olunması lâzım geleceği Meclis-i Rüsûmat karârıyla bil-cümle Rüsûmat Nâzırları'na bu defa bildirilmiş olduğu misillû zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idâre-i selâsenin mikdârına nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'asının leffiyle işbu tahrîrât-ı muhlisî dahi su-yi vâlâlarına tesyâr olunmuş olduğundan birer mu'cible zikr olunan idârelere irsâliyle mücîb ve muktezasının hüsn-i icrâ'sına himmet buyurmaları, fi 3 Muharrem sene 1280 ve fi 7 Haziran sene 1279. (19 Haziran 1863)

133 **Ocaklardan tuz taşıyan gemilerin sahil idareleri gözetiminde boşaltma yapması ve boşaltım işleminin bir günden uzun sürmesi durumunda gemi ambar kapaklarının açık bırakıldığı, böyle bir durumda gemi ambar kapakları ile tuz boşaltılabilecek her noktanın İdare memurları tarafından her akşam sıkıca kontrol edilip mühürlenmesi, ertesi sabah yine aynı memurlarca mühürlerde bozukluk olmadığı görüldüğü taktirde sökülerek tuz boşaltımına devam edilmesi.**

Gerek ambarlarımız tertibatına mahsuben ve gerek tüccâr hesâbına olarak memlahalardan bi't-tahmîl sevahile vürûd eden bil-cümle sefâine mahmul tuzların sevahil idâreleri tarafından kaptan ve ashâbı yedlerindeki muharrerât ve tezâkir ile tatbîk makâdiriyle muâmelât-ı lâzıme-i sairesinin icrâ'sı zımnında bi'l-vezn sefâinin tahliyesini mübâşeret olunmakta ise de işbu vezn ve tahliye muâmelesi ekseriya bir günde hitâm bulamadığından kaç gün devam eder ise sefîneler derûnunda kalan tuzlar hitâm-ı tahliyeye kadar ambar kapakları mühürlenmeksizin açıkta bırakılmakta olduğu istihbâr kılınmış ve bu ise mahall-i inzibat ve ika-ı fesada irâe-i teshîlât demek olmasıyla min küll-il-vücûh gayr-i câiz bulunmuş olduğundan bâdema Tuz ta'lîmâtı'nın 18. bendinde tarif olunduğu vechile mevridlere gelen tuzların muvazene ve tezkereleriyle tatbîk-i muâmelesinin bir hâl-i intizam ve inzibatta cereyân etmesi zımnında her hangi sahile tuz hamûlesiyle gemi gelir ise ihracata bed olunduğu günden itibaren hitâm-ı tahliyeye değin beher akşam yani postanın tatili akabinde sefînenin ambar kapaklarıyla sair tuz ihraç ve ithal olunabilecek olan mahalleri oradaki Düyûn-ı Umûmiyye İdâresi tarafından gayet dikkatle mühürlenerek ertesi günü mühürlerde mûcib-i şübhe hiçbir bozukluk olmadığı anlaşıldıktan sonra mühürler fekk ile yine vezin ve tahliyeye başlanılıp tâ mevcûd tuzun hitâmına kadar külli yevm bu muâmelede devam edilmesi ve herhangi bir idâre tarafından bunun hilâfına hareket olunur ise heyetçe alî-i merâtibihüm mes'ul tutulması husûsunun usûl ittihâz edilerek

keyfiyyet sahili bulunan diğer Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine teblîğ olunduğu misillû dahil-i nezâret-i behiyyelerinde vaki sahil idârelerinin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin 50 kıt'a nüsah-ı matbû'ası başkaca postaya teslîmen irsâl-i su-yi vâlâları kılınmış olduğundan bunların zikr olunan idârelere bâ-mu'cib isrâsıyla her yerde minvâl-i muharrer vechile cereyân-ı muâmeleye medd-i nazar-ı i'tinâ' ve dikkat buyurulması, fi 14 Zilkade sene 1302 ve fi 12 Ağustos sene 1301. (24 Ağustos 1885)

134 Gemilerle tuz taşınması sırasında en fazla %4 olarak kabul edilen yasal fire oranının bundan sonra %2,5 olarak kabul edileceği.

Gemilerle ambarlarına tuz nakil olunan Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine,

Sevahilde vaki ambarlar tertibatına mahsuben memlahalardan şimdiye kadar gönderilmekte olan tuzlardan % 4'e kadar zuhûr eden sefine fireleri mukavelenâmeleri mücibince kabûl olunmaktaysa da tecarüb-i vakıaya nazaran mezkûr firelerin % 2,5 râddesine tenzîli iktizâ' etmiş ve mütekaribü'l-hulûl olan 1304 senesi için gönderilecek olan tertibât pusulası üzerine icrâ' kılınacak tuz irsâlâtında sefine kaptanlarıyla teati olunacak mukavelenâmelere firelerin bu nisbette derci mukarrer bulunmuş olduğundan sûret-i hâl şimdiden ma'lûm olmak ve ileride bir gûne kîyl ü kale mahal kalmamak üzere keyfiyyetin lâzım gelenlere tebliğ ve tefhîm buyurulması, fi 18 Rebiülahir sene 1305 ve fi 22 Kânunuevvel sene 1303. (3 Ocak 1888)

İzmir Düyûn-ı Umûmiyye Nezâretiyle Trablusgarb Merkez Müdîriyyetine,

Sevahilde vaki ambarlar tertibâtına mahsuben nezâret-i behiyyeleri dahilindeki memlahalardan şimdiye kadar gönderilmekte olan tuzlardan % 4'e kadar zuhûr eden sefine fireleri mukavelenâmeleri mücibince kabûl olunmakta idiyse de tecarüb-i vakıaya nazaran mezkûr firelerin % 2,5 râddesine tenzîli lâzım gelip bunun mütekaribü'l-hulûl olan 1304 senesinde mevki-i icrâ'ya vaz'ı mukarrer bulunduğundan ileride bir gûne şikâyete sebebiyet verilmiş olmamak üzere bu misillû sefinelere tahmîl olunacak tuzların gayet kuru olmasına ve veznine dikkatle beraber ambar kapaklarıyla sair tuz çıkarılması melhûz olan mahallerinin ale-l-usûl güzelce tahtim olunmasına i'tinâ' kılınması lüzûmunun şimdiden iktizâ' edenlere tebliğ buyurulması, fi 18 Rebiülahir sene 1305 ve fi 22 Kânunuevvel sene 1303. (3 Ocak 1888)

135 Sahillerde bulunan ambarlara tuz taşıyan gemilerden bazılarının yükü eksik çıktığı halde protesto işlemi yapılıp dava açılmadığı, buna aykırı davranan memurlar ve görevliler hakkında gerekli yasal işlemin yapılacağı, yükü eksik çıkan gemi kaptanları ve gemiler hakkında Genel Merkez'in derhal bilgilendirilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gemilerin hâmil olduğu tuzlardan gerek cüz'î ve gerek külli olsun noksan zuhûrunda protesto edilmesi muharrer ise de (134) numaralı ve fi 22 Kânunuevvel sene 1303 (3 Ocak 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede gösterildiği vechile % 2,5 kıyye fireden ziyâde noksanı zuhûr eder ise o noksan için protesto edilmesi iktizâ' eder.

Sevahil ambarları tertibatına hâmil olan sefîne kaptanları memlahalardan tahmîl kılınan mikdâr tuzu tamamen ambara teslim edemeyip de noksanı göründüğü hâlde beyân edecekleri esbâb ve özre bakılmaksızın kaptanlar idâre tarafından derhal ve sûret-i resmiyyede tahrîren protesto edilmek lâzım gelir iken bazı idârelerce bu sûrette teşebbüs ve riâyet olunmayıp kaptanlar yedlerinde mevcûd olan evrâkın ahz ve tevkifiyle iktifâ' edilmekte bulunduğu anlaşılmış olup halbuki Ticaret-i Bahriye Nizâmnâmesi'nin 281. ve 282. maddelerinde emtia-i mahmûle cüzî ve külli hasâr-dîde olarak sahibine teslim olunduğu hâlde 48 saat zarfında protesto olunmadıkça ve protestonun tebliği tarihinden itibaren 31 gün içinde dava için dahi arzuhâl takdim kılınmadıkça sonradan vuku' bulacak protesto ve itirazat ve şikâyatın kem-lem-yekûn hükmünde olacağı münderic ve mestûr olmasına ve idârelerce vaktiyle protesto edilemeyerek kanûnen mahfûz olan bir hakkın izâasına sebebiyet verilmesi gayr-i câiz ve bu hâl bil'âhire bâdileri hakkında mûcib-i mesûliyet olacağı emr-i bâriz bulunmasına mebnî bâdema sefînelerle vürûd edecek tertibât tuzları memlahalardan tahmin olunduğu mikdârdan gerek cüz'î ve gerek külli olsun noksan çıktığı takdîrde nizâmnâme-i mezkûr ahkâmına tevfîkan ve derhal resmen ve tahrîren kaptanların protesto edilmesi ve müteâkiben kaptanı ile teati kılınmış olan kontrâto şerâiti mücîbince hukuk-ı idâre aranılmak üzere keyfiyyetin müsâraaten merkez-i İdâreye bildirilmesi husûsunun lâzım gelenlere tebliğ ve tefhîm olunması bi't-tensîb işbu tahrîrât-ı muhibbinin nüsah-ı matbû'asından îcâbı mikdârı sair Rüsûm-ı Sitte İdâreleri'ne gönderildiği gibi zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin sahil idârelerinin adedine nisbetle 50 kıt'ası dahi leffen irsâl savb-ı behiyyeleri kılınmış olduğundan bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere irsâliyle her tarafta mücîbince îfâ-yı muâmele ile zinhâr hasar-ı hazineyi mûcib muâmele vukua

getirilmemesi esbâbının istikmâline himmet buyurulması, fi 23 Recep sene 1298 ve fi 8 Haziran sene 1297. (20 Haziran 1881)

136 **Ambarlarına tuz yüklenerek yola çıkacak gemilerden bazılarının ambar kapaklarının mühürlenmediği yönünde ihbarlar alındığı, tuz yüklü gemilerin tüm ambar kapaklarının mühürlenmesi, gemide tuz çıkartılabilecek başka bir kapak olup olmadığının gemi kaptanına sorulması ve gemi kaptanının beyanı doğrultusunca hazırlanan imzalı evrakın diğer yük evraklarına iliştirilmesi.**

Gemiler ile ambarlarına tuz nakil olunan Düyûn-ı Umûmiyye Nezâret ve Merkez Müdîriyyetlerine,

Ambarlar tertibâtı için memlahalardan tuz hamûlesiyle hareket eden sefinelerin ale-l-usûl ambar kapaklarıyla bazı mahaller mahtûm olduğu hâlde diğer tuz çıkarılabilecek yerlerinin mühürsüz kaldığının görüldüğü haber verilmiş olduğundan buna mahal kalmamak üzere sefinelere tuz tahmîl olunduktan ve ambar kapaklarıyla îcâb eden mahalleri mühürlendikten sonra tuz çıkarılabilecek daha yer olup olmadığı kaptandan sual ile olmadığını ifâde ettiği hâlde yedinden o bâbda mühürlü veya imzalı bir senet dahi alınıp mukavelenâme ve hamûle varaklarına rabtolunmasının usûl ittihâz edilmesi fi 17 Şubat sene 1302 (1 Mart 1887) tarihinde mahrec olan İzmir ve Trablusgarb Düyûn-ı Umûmiyye nezâretlerine yazılmış idi. Bu usûlün ittihâzıyla kaptandan senet ahz edilmesindeki maksad sefinenin vürûdunda râdde-i ma'lûme ve muayenesinden ziyâde fire gösteren kaptanlar aleyhinde zaten vazife dahilinde bulunan protesto muâmelesinin bi'l-icrâ' hükûmete mürâcaât olunduğu vakit o senet ile de ind-el-îcâb kaptanı bi'l-iskat kanûn dâiresinde hukuk-ı idâre-i muhâfaza ve muâmelâtı temin ve muhâkemeyi tesrî' ve teshîl kaziyeleri olup binâenâleyh keyfiyyet ma'lûm olmak ve senedât-ı mezkûrenin o vechile mukavelenâme ve hamûle varakalarıyla maan gönderileceği bilinmek üzere îcâb edenlere teblîgat-ı mukteziye seria icrâ' buyurulması, fi 10 Recep sene 1304 ve fi 23 Mart sene 1303. (4 Nisan 1887)

137 **Tezkeresinde belirtilen yerin haricinde başka bir yere götürülen tuzların resmi fiyatı üzerinden vergisi alınmadıkça indirilmesine izin verilmemesi, bir ocaktan tuz yükleyen gemiye başka bir ocakta tuz yüklenmemesi, ancak yolculuk sırasında gemi kaptanının tüccardan tuz almak istemesi durumunda her iki tarafında kendilerine en yakın İdareye başvurarak alıp satacakları tuz miktarını beyan etmeleri,**

sözkonusu tuzların İdare memurları önünde tartılması kaydıyla bu kişilere ek tuz tezkeresi verilebileceği.

Tezkeresinde muharrer olan mahalden gayri yerlere gelecek tuzların fiyat-ı mîrîyesi vechiyle esmânı alınmadıkça kabûl ve ihraç ettirilmemesi ve teferruatı (151) numaralı fi 17 Kânûnusânî sene 1295 tarihli (29 Ocak 1880) telgrafnâme-i umumî ile bildirilmişti. Bu usûle ale-d-devâm dikkat olunmakla beraber tezkeresinde murakkam olan mahalle gelecek tuzlar iki kıt'a tezkereyi hâvî olduğu hâlde bu tezkereden bir memlahanın malı olduğu inde'l-muayene tahkik ve mikdârı da tezkeresine tevâfuk eyler ise muteber tutulmak lâzım geleceği misillû bir gemi tuzu herhangi memlahadan alacak olur ise hamûlesini yine o memlahada ikmâl edip o memlahadan hareket eyledikten sonra diğer memlahaya uğrayıp tuz almak ister ise verilmemesi ve bir adam memlahaların birisinden tuz alıp gelirken esna-yı râhda tüccâr yedinden tuz almak istediği hâlde her ikisi orada kâin Düyûn-ı Umûmiyye İdâresi'ne mürâcaât edip alacağı tuzun mikdârını beyân ve ifâde ile o mikdâr tuz İdârenin gözü önünde vezin ve tezkeresiyle de tatbîk olunup müşteriye teslim ettirildikten sonra bâlâsı o tuz memlahadan alınan tuzdan gayri olup esna-yı rahda mübâyaa olunduğunu müş'ir şerhli olarak iktizâ' eden tezkeresinin i'tâ' kılınması husûsunun ta'mîmen iş'ârı Rüsûm-ı Sitte İdâresi'nden ifâde olunmuş ve keyfiyyet sair nezâretlere bildirildiği misillû işbu tahrîrât-ı muhlisinin zîr-i nezâret-i behiyyelerinde vaki idârelerin adedine nisbetle 80 kıt'ası leffen firistâde kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib-i mezkûr idârelere irsâliyle mücîbince îfâ-yı muâmeleye himmet buyurmaları, fi 13 Rebiülahir sene 1297 ve fi 12 Mart sene 1296. (24 Mart 1880)

C. Ruhsatsız veya ruhsat fazlası olduğu için el konulan yerli ve yabancı menşeli tuzlara ve tuz kaçırmaya alet olacak kişilere kesilecek para cezaları ile ihbarcılara verilecek ödüller, el konulan tuzların ne şekilde satılacağı, para cezalarını ödemeyenlerin durumu.

138 **Yerli ocaklar ile maden ve kuyularından tezkeresiz olarak veya tezkeresinde belirtilen miktardan daha fazla miktarda getirilen tuzlara kaçak işlemi yapılması, tezkere fazlası ve tezkeresiz tuzlara el konularak tuz fiyatının iki katı para cezası alınması.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede Tuz ta'limâtı'nın âtik 18. bendinin ta'dîli ve tuz

tüccârı hakkında teshîlât îtası hakkında muharrer fıkralara atfen gösterilen fi 24 Safer sene 1280 (10 Ağustos 1863) ve mezkûr tahrîrât-ı umûmiyyenin ahkâmı icrâ' olunmayıp bend-i mezkûr hükmünün icrâ' kılınmasına dair muharrer maddeye atıf olunan fi 22 Rebiülevvel sene 1280 (6 Eylül 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler hükümsüz kaldığı cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede müceddeden ve ta'dîlen kaleme alındığı gösterilen madde-i nizâmiye bu mecmuada münderic bulunan Tuz ta'lîmâtı'nın 18. bendi'dir.

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'den kâin memlahalar ile tuz maden ve kuyularından bâ-tezkere bir mahalle getirilen tuz tezkeresinde muharrer mikdârdan fazla zuhûr ettiği veyahut bütün bütün tezkeresiz olduğu hâlde adeta sirkat nâzarıyla bakılıp o fazla ve tezkeresiz olan tuzun zabtından başka iki kat tuz fiyatı itibarıyla sahibinden cezâ-yi nakdî alınması memlahalar hakkında olan ta'lîmât-ı seniyyenin 18. bendinde muharrer olup ancak bend-i mezkûrun bazı mertebe ta'dîliyle tuz tüccârı hakkında teshîlât îtası lâzım görünerek ba'de-zîn olunacak muâmele keyfiyyeti fi 24 Safer sene 1280 (10 Ağustos 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye-i muhlisî ile bil-cümle Rüsûmat nezâret ve emânetlerine tavsiye ve iş'âr kılınmış ve muahharen husûs-ı mezkûr üzerine bazı mütâlaa derdest olmasıyla diğer iş'âr-ı halisi vuku'una değin zikr olunan tahrîrât ahkâmı icrâ' olunmayıp kemâ-kân bend-i mezbûr hükmünün icrâ'sı husûsu fi 22 Rebiülevvel sene 1280 (6 Eylül 1863) tarihiyle bâ-tahrîrât ta'mîmen beyân ve ihtâr olunmuş idi. Meclis-i Rüsûmat'da olunan mütâlaa ve müzâkirât ve o bâbda vuku' bulan arz ve istîzân üzerine mezkûr 18. bendin ahkâmı fesh ile bend-i mezbûrun yerine bi't-tâdil müceddeden bir madde-i nizâmiye ta'lîmât-ı mezkûreye zeyl olmak üzere kaleme alınarak ve bi-l-istîzân mücîbince îfâ-yı muktezasına irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhî müteallik ve şerefsudûr buyurulmuş olduğu beyânıyla îcâbının icrâ'sı husûsu bu kere bâ-tezkere-i samiye-i hazret-i sadaretpenâhi irade ve ferman buyurulmaktan nâşî Meclis-i Rüsûmat'a bi'l-havâle zeyl-i mezkûrun hemen tab' ve temşiliyle Rüsûmat Nezâret ve emânetlerine tersili lâzım geleceği meclis-i mezkûrdan ifâde olunmuş ve zeyl-i mezkûr o vechile tab' ettirilerek nüzzâr-ı saireye tesyâr ve keyfiyyet ta'mîmen iş'âr kılınmış olduğu misillû zeyl-i mezkûrun ve işbu tahrîrât-ı muhlisinin dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin İdâreler mikdârına nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nüsah-ı mezkûrenin taraf-ı vâlâlarından dahi mûciblerle mezkûr idârelere isrâ' ve zeyl-i mezkûrun mezkûr 18. bendin yerine kaim olmak üzere ve ta'lîmât-ı mezkûre zeyline kayd ve terkimle mücîbince hareket olunması hakkında vesâyâ ve

tefhîmât-ı mukteziyenin îfâsıyla hilâf-ı hâl vukua getirilmemesi esbâbının istikmâline himmet buyurmaları, fi 26 Cemâziyelâhir sene 1280 ve fi 25 Teşrinisâni sene 1279. (7 Aralık 1863)

139 **Tezkeresiz olarak yakalanan yerli mahsülü tuz ve tütünlerden para cezası alınmayıp sadece el konulduğundan bu durumun suçlular üzerinde caydırıcı etki yaratmadığı ve ihbarcıları da memnun etmediği, bu nedenle para cezası uygulamasına geri dönülmesi, yerli mahsülü kaçak tuz ve tütünler hakkında ne şekilde işlem yapılacağı.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede bilâ-tezkere tutulacak yerli mahsûlü tuzdan cezâ-yi nakdî alınmayıp zabt ve müsâderesiyle tuzun nısfının tutan ve haber verenlere îtası ve sairesi hakkında muharrer maddeye atfen gösterilen fi 6 Cemâziyelâhir sene 1283 (16 Ekim 1866) ve 27 Recep sene 1283 (5 Aralık 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler hükümsüz kaldığı ve gösterilen Tütün Nizâmnâmesi ile tütün kaçırmaya vasıta olanlardan cezâ-yi nakdî aranılmasına dair muharrer fıkraya atf olunan fi 17 Safer sene 1281 (22 Temmuz 1864) ve tütün fazlaları hakkında olunacak muâmeleye dair gösterilen fi 7 Rebiülevvel sene 1280 (22 Ağustos 1280) ve fi 2 Zilhicce sene 1279 (21 Mayıs 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler dahi sarf-ı tütün muâmelâtına dair olup Düyûn-ı Umûmiyye İdâresi'ne aidiyeti olmadığı cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede cezâ-yi nakdîsi tahsîl olunamayan tuzların nısfı muhbirlere verilmesi muharrer ise de cezâ-yi nakdîsi tahsîl kılınamayan yerli ve ecnebî tuzlarının birer rub'ı tutan ve haber verenlere îtası bu mecmuada münderic bulunan Tuz ta'limâtı'na fi 11 Rebiülevvel sene 1291 (28 Nisan 1874) tarihinde zeyl olunan fıkarât-ı nizâmiye ahkâmından olduğu ve muhbirlere verilecek tuzlara tezkere verilmemesi gösterilmiş ise de muhbirlere verilecek yerli tuzlar için tezkere i'tâ' olunması (491) numaralı ve fi 28 Ağustos sene 1289 (9 Eylül 1873) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmında bulunduğu ve hafiyyen ecnebî tuzu ithal olunur ise zabtıyla fürûht olunarak esmân-ı hasılâsından % 20'sinin tutan ve haber verenlere îtası ve tezkerelerinden % 3'den ziyâde fazla zuhûr eden tuzlardan alınacak ikişer kat esmândan birer katının muhbirlere verilmesi muharrer ise de Memâlik-i Şâhâne'ye hafiyyen ithal edilen ecnebî tuzlarının zabtından başka beher âtîk kıyyesinden cezâen kırkar para alınması Tuz ta'limâtı'nın 22. bendi ile buna fi 4 Ramazan sene 1286 tarihinde zeyl olunan fıkarât-ı nizâmiye ve (140) numaralı ve fi 18 Kânûnusânî sene 1283 tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ve cezâ-yi nakdîsi tahsîl kılınan ecnebî tuzlarının muhbirlere verilmesi Tuz ta'limâtı'na fi 11 Rebiülevvel sene 1291 (28 Nisan 1874) tarihinde zeyl olunan mezkûr fıkarât-ı

nizâmiye ile zikr olunan (140) numaralı tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğu cihetle cezâ-yi nakdîsi istihsâl olunan tuzlarla tezkerelerinden % 3'den ziyâde fazla zuhûr eden tuzlardan alınacak ikişer kat esmândan birer katının (158) numaralı ve fi 31 Temmuz sene 1294 (12 Ağustos 1878) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye zîrinde muharrer olan ta'limât mücibince ve fakat tuzların zabtı ve cezâ-yi nakdîleriyle ikişer kat esmânın emr-i tahsîlinde masârif-i muhâkeme ve saire vuku' bulur ise tenzîl olunduktan sonra küsûrunun % 30'larının me'mûrine tevzî' ve yetmişlerinin muhbirlere verilmesi iktizâ' eder.

Bilâ-tezkere tutulacak yerli mahsûlü kaçak tuz ve duhândan cezâ-yi nakdî alınmayıp yalnız zabt ve müsâderesiyle tuzun nısfının bâ-tezkere aynen ve duhânın gayri ez resm esmân-ı hâsılasından nısfının nakden tutan ve haber verenlere itası ve tezkeresinden fazla çıkan tuz ve duhândan dahi iki kat resm ve kıymet ahzından sarf-ı nazarla birer kat alınarak kezâlik bunların nısfının zâhire çıkaranlara verilmesi ve teferruat-ı sairesi fi 6 Cemâziyelâhir sene 1283 (16 Ekim 1866) ve fi 27 Recep sene 1283 (5 Aralık 1866) tarihlerinde bâ-muharrerât-ı umûmiyye bildirilmişti. Bunların yalnız zabtıyla iktifâ' olunması ve ihbâriyye olarak cinsine göre aynen ve bedelen nısfının verilmesi mütecâsirlerini zecre kâfî ve muhbirlerini teşvike vafi olamayacağı ve bu ise usûl-i inhisâriyyeyi ihlâl ederek tedennî-i vâridâta beis olacağı cihetle kaide-i sabıkanın iadesi zarurî göründüğüne binâen mezkûr nizâmnâmeler hükmünce, cezâ-yi nakdî-i mezkûrun kemâ-kân ahz olunması husûsuna taraf-ı halisiden vuku' bulan arz ve iş'âr ve meclis-i vâlâdan verilen karâr mücîbince bi-l-istîzân irâde-i seniyye-i cenâb-ı pâdişâhi şerefsudûr buyurulmuş olduğu beyân-ı âlisiyle emânet-i hâlisice îcâbının icrâ'sı fi 24 Zilkade sene 1283 (30 Mart 1867) tarihiyle muvaşşahan şerefsâdır olan ferman-ı ali-i hazret-i vekâlet-penâhide emir ve ferman buyurulmuş olduğunun Meclis-i Rüsûmat'a lede-l-havâle ehemmiyet-i maslahat cihetiyle işbu yerli tuz ve tütün kaçağı hakkında kâffe-i muâmelâtı câmi' olmak ve bu sırada ecnebî tuz ve tütünü kaçağına dair mer'iyyü'l- icrâ' bulunan muâmelâtı dahi müekked ve hâvî bulunmak üzere tafsîlat ve izâhat-ı kâfîyenin icrâ'sına lüzûm görünmüş olduğundan şu vechile beyân olunur ki; Tuz ta'lîmâtı'nın 18. bendi yerine kaim olmak üzere (138) numaralı ve fi 25 Teşrînisânî sene 1279 (7 Aralık 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile itâre kılınan madde-i nizâmiyede ve Tütün Nizâmnâmesi'nin dahi 12. bendinde mestûr olduğu vechile;

1) Tezkeresiz kaçırılır iken tutulan yerli tuz ve tütün zabt ve müsâdere olunduktan başka tuzun fiyat-ı mîrîyesi hesâbıyle iki kat cezâ-yi nakdîsi ve tütünün bir kat resm-i mürûrisi mikdâr cezâ-yi nakdîsi sâhib ve

nâkılinden ahz ile kaçak olarak tutulacak tuzun aynen ve tütün alınacak bir kat cezâ-yi nakdîsinin tamamen bunları tutan ve haber verenlere îtasıyla sâlif-üz-zikr tuz için alınacak iki kat cezâ-yi nakdî ve zabt olunacak tütün müzâyede ve fürûht olunarak müşterisinden başkaca alınacak resm-i mürûrisiyle esmân-ı hâsılasının tasrîh-i keyfiyyetleri ile icmâle îrat kaydedilmesi sâniyen kayıkçı ve sandalcı ve mavnacı ve arabacı ve kiracı takımından tütün kaçırmaya vasıta olan kesândan kaçırdığı tütünün bi'l-müzâyede fürûhtuyla müşterisinden alınacak resimden mâ-adâ esmânı her neye bâliğ olur ise bunun % 16'sı mikdâr cezâ-yi nakdînin ahz ve istîfâ'sı bâ-irâde-i seniyye-i hazret-i padişâhi mukarrer olarak keyfiyyet fi 17 Safer sene 1281 (22 Temmuz 1864) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile bildirilmiş olduğundan bâdema kaçırılan tütünün sahibi başka ve kaçırmaya vasıta olan başka olur ise nizâmına tevfîkân tütünün zabtı ve bir kat resm-i mürûriyyesinin sahibinden ahzı ile beraber gayri ez-resm esmânının % 16'sı mikdâr cezâ-yi nakdînin dahi başkaca kaçırmaya vasıta olanlardan tahsîl olunarak ve sahibi kaçıp da kaçırmaya vasıta olan adam bunu meydana koyamaz ise sahibine ait olan cezâ-yi nakdînin nâkılından alınarak irada geçirilmesi

2) Bazen kaçak tuz tutulduğunda sâhibleri cezâ-yi nakdîlerini vermemek için tuzları bırakıp ve hayvanlarını alıp firar etmesiyle cezâ-yi nakdîleri tahsîl olunamadığı vaki olarak bu makule cezâ-yi nakdîlerin tahsîliyle zabtolunan tuzun zâhire ihraç edene îtası ise tuzları hâmil olan hayvanâtın bir mahalden sikvestro sûretiyle bi't-tevkif ashâbının hayvanlarına dest-res olmak için avdete mecbûr edilmesi ve sâhiblerinin isim ve şöhretleri ve nereli oldukları tahkik kılınarak celbi zımnında hükûmete mürâcaât olunması ve daha sair tedabir-i mukteziye-i mahalliyenin icrâ'sıyla hasıl olacağından o vechile ta'kîdât-ı lâzımenin icrâ'sı (156) numaralı ve fi 27 Teşrinievvel sene 1278 (8 Kasım 1862) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile mülga memlahalar müdîrlüklerine bildirilmiş olmasıyla şu kaidenin tütün hakkında dahi icrâ'sı muktezi görünmüş olduğuna ve mülkiye cezâ kanûnname-i hümâyûnun 37. maddesinde bir şahıs hüküm olunan cezâ-yi nakdîyi veremez ise mücâzât-ı nakdîyenin mikdârına göre 24 saatten üç aya kadar hapis olunur diye mestûr olduğuna mebnî bâdema böyle yerli kaçak tuz ve tütünü tutulduktan ber-vech-i meşrûh tedabir-i mukteziye-i mahalliyenin icrâ'sıyla birinci derecede ashâbı ve derece-i saniyede hayvanât ve araba ve kayık ve sair eşyası elden çıkarılmayıp yani derhal tevkif ettirilip sâhibleri lâzım gelen cezâ-yi nakdîleri edâ' eyledikleri

hâlde fi baha ve edâ etmezler ise mevkûf hayvânât ve araba ve kayık vesair eşyâsı ma'rifet-i hükûmetle sattırılıp esmânından ve bunların öyle zabt olunacak bir nesnesi olmadığı veyahut olup da satıldıktan sonra esmân-ı hâsılası alınacak cezâ-yi nakdî vefa etmediği takdîrde ber-mûcib-i kânun-ı ceza üç mâh hapis ve tevkif olunarak kendilerinden cezâ-yi nakdînin istihsâl ve istîfâ'sıyla bâde ihbâriyyelerinin i'tâ' edilmesi,

3) Ber-vech-i muharrer cezâ-yi nakdîleri tahsîl olunmadıkça verilmeyip fakat kaçırılan tuz ve tütün sâhibleri üç mâh müddetle habs olunup da cezâ-yi nakdî îfâsına adem-i iktidârları tahakkuk eylediği ve memleketlerinde dahi öyle sattırılacak bir nesneleri olmadığı sûrette bâdema kendilerinin hapis ve tazyiki iktizâ' etmeyip üç mahtan sonra sebillerinin tahliyesi lâzım geleceğinden bu sûretle cezâ-yi nakdî tahsîli mümkün olamayanlardan dolayı muhbirleri me'yus olmamak için irâde-i sâbıka hükmüne tevfîkân tutulmuş olan tuzun nısfının aynen ve tütünün dahi bi'l-müzâyede fürûhtuyla gayri ez resm küsûr esmân-ı nısfının nakden tutan ve haber verenlere îtasıyla maadası îrâd kayıt olunarak keyfiyyetin ma'lûmât olmak için emânet-i muhibbiye dahi bildirilmesi,

4) Bir mahalden diğer mahalle muteber tezkereler ile vürûd eden yerli tuzların inde'l-muayene tezkeresinde muharrer olan mikdârdan % 3'e kadar zuhûr edecek fazlanın fiyat-ı mîrîyesi üzere yalnız bir kat ve % 3'den ziyâde olur ise % 3'e kadarından yine bir kat ve % 3'den ziyâdesinin iki kat bahası sâhib ve nâkılından tahsîl olunduktan sonra işbu zuhûr eden fazlaların sâhiblerine terk ve i'tâ' ve % 3'e kadar olan fazlalarının bir kat bahası tamamen îrâd kayd olunup üçten ziyâde olan fazlalar için alınacak iki kat pahasının bir katı kezâlik îrâd kayd ile diğer bir katı fazla-yı mezkûreyi tutan ve haber verenlere îfâ ve bir adamın malı olarak bir memlahadan doldurulmuş ve oradan birlikte hareket ve bir vakitte muvasalat etmiş olan iki sefînenin tezkerelerinden birisinde fazla ve diğerinde noksan zuhûrunda işbu noksan fazla-yı mezkûreden bâde't-tenzil küsûr kalacak olan fazla hakkında muâmele-i meşrûhanın icrâ' kılınması ve ber-vech-i muharrer gerek kaçak ve gerek fazla olup da tutan ve haber verenlere ihbâriyye olarak aynen i'tâ' olunacak olan tuzlar için müceddeden tezkere îfâsı eğerki madde-i nizâmiye-i mezkûre hükmü îcâbından ise de bu makule tuzlar mevridlerinde sarf olunabileceğinden beyhûde verilecek tezâkirin sû-i isti'mâline imkân ve ihtimal kalmamak üzere bunlar için bundan böyle muhbirlere tezkere

îtasından sarf-ı nazar olunması,

5) Zikr olunan madde-i nizâmiyede münderic olduğu vechile tezkereli ve tezkeresiz bir mahalle getirilen tuzların muayenesiyle muâmele-i nizâmîyesinin icrâ'sı keyfiyyeti o mahalde tuz me'mûru bulunur ise onlar ve olmadığı hâlde sair Rüsûmat Me'mûrları ve bunlar dahi yok ise mahallî meclisi ve bu dahi yok ise karye muhtarı tarafına ait olduğundan tuz me'mûru bulunmayan yerlerde tezkeresiz veyahut tezkeresinden fazla tuzların istihsâl olunan cezâ-yi nakdîleriyle esmânını tahsîl etmiş olanlar bir saat bile yanlarında tevkif etmeyerek derhal kendilerine en karîb bulunan memlaha me'mûru cânibine irsâl ile işbu me'mûr ve başkatibi ile sandık emini tarafından müştereken memhûr bir kıt'a makbûz senedi ahz ve hıfzına mecbûr olunacağından bu kaideyi icrâ' etmeyenlerin mes'ûl tutulması,

6) Mevsim-i şitâda bir mahalden diğer mahalle nakil olunan duhândan rutubetin tesiriyle tabii bir mikdâr fazla zuhûr edeceğinden mülga duhân nezâretlerine itâre kılınmış olan fi 7 Rebiülevvel sene 1280 tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükmüne tevfîkân rûz-ı Kasım'dan rûz-ı Hızır kadar bâ-tezkere nakil olunan duhânın beher 100 kıyyesinden iki kıyye hesâbıyla zuhûr edecek fazladan bir şey alınmayıp fakat mevsim-i mezkûrda % 2 kıyyeden ziyâde zuhûr edecek fazlasından ve eyyâm-ı sayfda % 2'si müstesna tutulmayarak fazlasının kâffesinden usûl-i müttehize vechile iki kat resm-i mûrurisinin ahz ve istîfâ'sıyla fi 2 Zilhicce sene 1279 (21 Mayıs 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tatbîken bir katının % 8'i ihbâriyye olarak fazlayı zâhire çıkaranlara i'tâ' ve bunun maadasıyla diğer bir katının defter-i vâridâta ithal ve imlâ' kılınması.

7) Ecnebî tuz ve duhânı getirildiği hâlde ithaline ruhsat verilmeyerek derhal geriye iade olunacağı gibi hafiye ithal olunur ise zabtıyla bu tarafa bi-iş'ar bu taraftan vaki olacak tasdîk ve ezbar üzerine müzayede ve fürûht olunarak esmân-ı hâsılasından % 20'sinin tutan ve haber verenlere îtasıyla mâ-adâsının icmâle ithal olunarak emâret-i halisi veznesine isrâ'sı usûl-i müttehize îcâbından olduğundan bu kaidenin kemâ-kân hüsn-i icrâ'sına dikkat ve riâyetle beraber (559) numaralı ve fi 12 Kânunuevvel sene 1282 (24 Aralık 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede bildirildiği vechile hafiyyen ithal olunmuş olduğu haber alınan ecnebî tuz ve tütününün kaçak olduğu zann üzerine olmayarak sahîhan haber alındığı hâlde mevzu olduğu dükkân ve mağazaların

ashâbı tebeâ-i Devlet-i Âliyye'den ise yalnız hükûmetten me'mûr alınarak ve tebea-i ecnebîyeden bulunduğu takdîrde tâbi oldukları devlet konsolosları tarafından dahi birer me'mûr istishâb olunarak bunlar ile rüsûmat me'mûru birlikte gidip bulunacak ecnebî tuz ve duhânının zabt ve müsâdere olunması ve konsoloslar cânibinden me'mûr îtasında muhâlefet olunduğu sûrette bir vakit ve saat ta'yîniyle taraf-ı hükûmetten protesto gönderilerek o vakitte dahi konsolâto cânibinden me'mûr zuhûr etmez ise hükûmât ve rüsûmat me'mûrları tarafından icrâ'-yı muâmelât olunması ve öteye beriye hafiyyen ecnebî tuz ve tütünü veyahut yerli tuzuyla mahlût ecnebî tuzu veya tezkeresiz yerli tuz ve duhânı ihraç ve ithal olunup da bulunduğu mahal vaktiyle istihbâr olunarak zabt ve müsâderesine mübâderet olunmaz ise o mahallin dahil-i dâire-i me'mûriyyetinde bulunduğu rüsûmat nâzır veya müdîr veyahut me'mûru mes'ul tutulacağından kaide-i mebsûtaya tevfîkân takayyüdât ve muâmelât-ı mukteziyenin icrâ'sıyla hukuk-ı inhisâriyenin muhâfazasına fevkalgâye i'tinâ' kılınması husûslarının ta'mîmen iş'âr ve te'kîdi meclis-i mezkûrdan ifâde olunarak keyfiyyet sair Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen savb-ı vâlâlarına tesyâr kılınmış olmakla nüsah-ı mezbûrenin taraf-ı vâlâlarından zikr olunan idârelere isrâsıyla mücîbince iktizâlarının hüsn-i icrâ'sı esbâbının istikmâline sarf-ı himmet buyurmaları, fi 25 Zilhicce sene 1283 ve fi 17 Nisan sene 1283. (29 Nisan 1867)

140 Osmanlı topraklarına sokulurken yakalanan yabancı menşeli kaçak tuz ve tütünler için ne şekilde işlem yapılacağı, para cezasının ne şekilde belirleneceği, ihbarcılara ve sözkonusu malları yakalayan memurlara ne verileceği.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede şehir ve kasabalara kaçırılır iken tutulacak ecnebî tuzlarının beher kıyyesinden maa resm-i Duhûliyye ikişer kuruş cezâ-yi nakdî alınması muharrer ise de şehir ve kasabalara ithal olunacak tuzlardan Duhûliyye Resmi alınmasından sarf-ı nazar edilmesi (116) numaralı ve fi 5 Şubat sene 1283 (17 Şubat 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğu cihetle tuzların her nereye olur ise olsun kaçırılır iken tutulduğunda bu mecmuada münderic bulunan Tuz ta'limâtı'nın 22. bendi zîrinde muharrer olan fikarât-ı nizâmiye mücibince tuzların zabtıyla beher âtîk kıyyesinden cezâen kırkar para alınması iktizâ' eder.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede kaçak olarak tutulup cezâ-yi nakdîleri tahsîl kılınan tuzların muhbirlere verilmesi muharrer ise de cezâ-yi nakdîleri istihsâl olunan tuzların (158) numaralı ve fi 31 Temmuz sene 1294 (12 Ağustos 1878) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye zîrinde muharrer olan ta'limât mücibince ve fakat tuzların zabtı ve ceza-yı nakdîlerinin istîfâ'sı emrinde masârif-i muhâkeme ve saire vuku bulur ise tenzîl olunduktan sonra küsûrunun % 30'larının me'mûrine tevzî' ve yetmişlerinin muhbirlere verilmesi iktizâ' eder.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede cezâ-yi nakdîsi istihsâl kılınamayan tuzların nısfı muhbirlere verilmekte olduğu muharrer ise de cezâ-yi nakdîsi tahsîl olunamayan yerli ve ecnebî tuzlarının birer rub'ı tutan ve haber verenlere îtası Tuz ta'limâtı'na fi 11 Rebiülevvel sene 1291 (28 Nisan 1874) tarihinde zeyl olunan fikrât-ı nizâmiye ahkâmından olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'ye ithali memnû'iyyet tahtında bulunan ecnebî tuz ve duhânı kaçırılır iken tutulduğunda zabt ve müsâderesiyle müzâyede ve fürûht olunarak esmânından nısfının tutan ve haber verenlere îtası ve nısf-ı diğerinin îrâd kaydı usûl-i müttehize îcâbından ise de işbu ecnebî tuz ve tütününün ashâbına sermâyesi cüzî şey olarak bir adam üç defa kaçırdığı tuz ve tütünü zabt olunup da dördüncü defa ele geçmeyerek ithal eylemiş olsa işbu zabt olunanların pahasını çıkarıp yine haylice temettu' etmiş olacağı mülâbesesiyle o vechile yalnız zabt maddesi o makuleleri menn ve zecre kafi olmadığından yerli tuz ve duhânı kaçakları hakkında câri olduğu vechile ecnebî tuz ve tütün kaçaklarının dahi zabtından başka ashâbından cezâ-yi nakdî ahzı bi't-tasvip keyfiyyet Bâb-ı-âlî'ye arz olunmuş olmasıyla o bâbda bu kerre fi 2 Ramazan sene 1284 tarihiyle muvaşşahan şerefvârid olan bir kıt'a tezkere-i sâmiyede bu sûret muvâfik-ı maslahat görünerek Hariciye Nezâret-i Celîlesi tarafından sefaretlere verilen müzekkerenin bir sûreti irsâl buyurulduğu beyân-ı âlisiyle icrâ'-yı îcâbı emr ve iş'âr buyurulmuş olmasıyla keyfiyyet Meclis-i Rüsûmat'a lede-l-havâle sûret-i mezbûr mütâlaa olunduğunda hulâsa-i meâlî bâdema o vechile kaçırılacak olan tuz ve tütünlerin zabt ve müsâderesiyle beraber ashâbından yerli tuz ve tütünü hakkında cari olan cezâ-yi nakdî istihsâlinin usûl ittihâz olunması bu kere Bâb-ı-âlî'ce karârgir olup kaçıranlar gerek tebea-i Devlet-i Âliyye'den olsun ve gerek ecnebî bulunsun bilâ-istisna haklarında usûl-i mezkûre mücîbince hareket olunması zımnında Dersaâdet ve taşra Rüsûmat Me'mûrları'na ta'lîmât-ı mukteziye verildiğinden ve buna saltanat-ı seniyyenin bil-cümle düvel-i saire misillû hak ve salâhiyet-i kâmilesi olduğu muahedât-ı münakide ahkâmıyla müeyyed bulunduğundan ber minvâl-i muharrer müttehiz olan

usûl-i cedîdenin mevki-i icrâ'ya vaz' için mürâcaâtları vuku' buldukça Hükûmet me'mûrlarına îfâ-yı muâvenet olunması için Memâlik-i Şâhâne'de bulunan bil-cümle konsoloslara tâlimât-ı îcâbiye îfâsı beyânından ibâret bulunmuş olduğundan ba'de-zîn ithali memnû' olan ecnebî mahsûlü tuz ve tütünleri tutulduğunda yerli tuz ve duhân kaçakları hakkında cari olduğu vechile zabt ve müsâderesinden başka;

1) Mezkûr ecnebî tuzunun karyelere kaçırılır iken tutulduğunda bilâ-resm-i Duhûliyye kıyyesinden yirmişer para fiyat-ı mîrîyesinin iki katı olan kırkar para ve şehir ve kasabalara kaçırılmak üzere ithal olunur iken girift olunduğunda veyahut ber takrîb derûn-ı şehr ve kasabaya ba'de'l-ihraç haber alınıp meydana çıkarıldığında maa Resm-i Duhûliyye fiyat-ı mîriyyesinin iki katı olmak lâzım gelen ikişer kuruş cezâ-yi nakdî îrâd kayd olunup mazbût tuzun tutan ve haber verenlere ihbâriyye olarak aynen verilmesi,

2) Sahibinin firarı veyahut adem-i iktidârı sebebiyle cezâ-yi nakdî tahsîline mahal olamadığı takdîrde eğerki yerli mahsûlü kaçak tuzun nısfı aynen muhbirlere verilmekte ise de ecnebî tuzu yerli tuzlarına mikyâs olamayıp ashâbına mâlı pek cüzî olmak hasebiyle cezâ-yi nakdî tahsîli mümkün olamayan ecnebî tuzlarının muhbirlere nısfının tamamen îtası tuz sâhiblerinin muhbirler ile uyuşarak ihbâriyyesinden istîfâ'de ile kaçak nâmıyla ecnebî tuzu ithaline yol bulmak gibi mahzûru daî görünmesiyle bu makule cezâ-yi nakdî tahsîli mümkün olamayan ecnebî tuzu kaçaklarından muhbirlere yalnız tuzun rubunun aynen îtasıyla iktifâ' olunup diğer üç rubunun bi'l-müzâyede fürûhtuyla icmâle irad-ı kayd kılınması,

3) Ecnebî kaçak tütünlerinin maa iskonto 7,5 kuruşa kadar kıymeti olanlardan kıyyesinde 12 ve 20 kuruşa kadar kıymeti bulunanların kıyyesinden 40 ve 20 kuruştan ziyâde kıymeti olanların kıyyesinden 48 kuruş cezâ-yi nakdî ahzıyla istihsâl olunan cezâ-yi nakdîler kâmilen îrâd kayd olunup mazbût tütünlerin aynen tutan ve haber verenlere i'tâ' kılınması,

4) İşbu mazbût tütün sâhiblerinin dahi adem-i iktidârı veyahut firarı sebebiyle cezâ-yi nakdî tahsîline mahal olamadığı takdîrde muhbirler me'yus olmamak için tütünün dahi ihbâriyye olarak yalnız rub'ı verilip diğer üç rubunun bi'l-müzâyede fürûhtuyla esmânının icmâle îrâd kaydedilmesi,

5) Tutan ve haber verenlere aynen i'tâ' olunan veyahut İdâreye kalıp da

satılan ecnebî tuz ve duhânın bâ-tezkere âher mahalle nakline mesâg gösterilmek câiz olamayacağından olduğu mahalde sarf ve istihlâk olunmak ve elden ele alınıp satılmamak üzere fürûht ve îtasıyla bunlar için tezkere îtasına veyahut mahall-i âhere nakline veyahut elden ele satılmaya mesâg gösterilmemesi,

6) Ecnebî tuz ve tütünü kaçıranlardan alınacak cezâ-yi nakdîyi îfâ etmeyenler tebea-i Devlet-i Âliyye'den ise hapis ve tevkif ile istihsâl olunup adem-i iktidârı anlaşıldığı hâlde cezâ kanûnname-i hümâyûnu mücîbince üç mâlı habsi ile üç mâlı hitâmında sebili tahliye olunarak cezâ-yi nakdî tahsîlinin sa'-i hallerine taalluku iktizâ' edeceğine ve Devlet-i Âliyye ile Yunan Devleti beyninde münâkid olan ahitnamesinde devleteynden birinin tebeası diğerinin mülkünde gümrükten mal kaçırdığı hâlde işbu kabahatin vuku' bulduğu mülkte mer'iyy-ül-icrâ olan veyahut bundan sonra olacak kavânîn ve nizâmâtın hüküm ve ta'yîn ettiği cezalar sahib-i töhmet hakkında icrâ' olunacağı musarrah bulunduğuna mebnî gerek yerli ve gerek ecnebî tuz ve duhânı kaçıranlar tebea-i Yunâniyeden olur ise cezâ-yi nakdî istihsâli için bâlâda best ve beyân kılınan kaidenin bunlar haklarında dahi tamamı tamamına ma'rifet-i hükûmetle icrâ' ettirilip fakat mezkûr tuz ve duhânları kaçıranlar düvel-i mütehabbe-i saire tebeasından olduğu takdîrde kaide-i mezkûrenin usûlü üzere Hükûmet vâsıtasıyla devlet matbû'ası konsolosuna ihtâr ile konsolosları ma'rifetiyle icrâ' ettirilmesi husûslarının ta'mîmen iş'âr Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde olunarak sûret-i hâl sair bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen savb-ı vâlâlarına tesyâr kılınmış olmakla nüsah-ı mezkûrenin taraf-ı vâlâlarından birer mu'cible zikr olunan müdîrlük ve me'mûrluklara isrâsıyla bâdema ber-vech-i muharrer icrâ'sı muâmele olunması husûsuna himmet buyurmaları, fi 25 Ramazan sene 1284 ve fi 18 Kânûnusânî sene 1283. (30 Ocak 1868)

> **Meyve Gümrüğü Nezareti ile Muhafaza Müdîriyyetine,**
>
> Ecnebî tuzu kaçaklarının zabt ve müsâderesinden başka yerli mahsûlü kaçakları hakkında carî olduğu vechile cezâ-yi nakdî dahi ahz olunması ve teferruatı hakkında bu kere müteallik buyurulan irâde-i aliyye üzerine Meclis-i Rüsûmat karârıyla bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne yazılan tahrîrât-ı umûmiyye-i halisinin

bir kıt'a sûreti leffen savb-ı vâlâlarına gönderilmiş olmakla ba'dezîn mücîbince cezâ-yı muâmeleye himmet ve fakat burada tutulan kaçak ecnebî tuzlarının hariçten kimseye satılmayıp fiyat-ı mîriye üzere devâir-i mîriyeye fürûht olunması usûl-i müttehize îcâbından olduğuna mebnî tutulacak kaçak ecnebî tuzlarının ihbâriyyesi usûl-i umûmiyyesinden bilâ-istisna aynen verilmeyip satılıp esmân-ı hâsılasından rubunun muhbirlere verilmesi iktizâ' edeceğinden ve bu tuzlar devâir-i mezkûreden birisine lüzûmu olup da fürûht olununcaya kadar birçok vakit mürûr edeceği cihetle ihbâriyye îtasının buna ta'likinde muhbirlerin kesr-i şevk ve hevâhişlerini mücîb olmak mahzûru varit olmaktan nâşî ihbâriyyesi ba'de tuz satıldığında yerine konulmak üzere bâ-senet tavizen vezneden i'tâ' kılınması meclisçe verilen karâr îcâbından olup bu bâbda cânib-i muhasebeye dahi ma'lûmât verilmiş olduğundan o vechile iktizâsının îfâsına müsâberet buyurmaları, fi 25 Ramazan sene 1284 ve fi 18 Kânûnusânî sene 1283. (30 Ocak 1868)

Hariciye Nezaret-i Celîlesinden Düvel-i Mütehabbe Süferâsına Tastir Olunan Müzekkere Sûretidir.

Tuz ve duhânın sûret-i hafiyyede olarak Memâlik-i Şâhâne'ye nakil ve ithalini men' etmek üzere şimdiye kadar ittihâz olunmuş olan tedâbîr-i kârgir te'sir olamayıp külliyatlı tuz ve tütün kaçırılmakta ve menâfi'-i Hazine-i Celîle'ye külli hasar-ı târı olmakta bulunduğu bi't-tecrübe anlaşılmıştır. Çünkü vaki olan usûl-i inhisâriye muktezasınca tuz ile tütünün mükellef bulundukları rüsûmata nazaran meselâ bir kimse dört defa fesat ve icrâ'sına kalkışıp da dördüncü defasında husûl-i merâmına zaferyab olur ise mademki üç defasında tutulup müsâdere olunmuş olan malının zararını çıkardıktan fazla temettu' bile etmiş olacağı dikkate şâyân bulunmakla müsâdere usûlünün mücerrep olan kifâyetsizliğini ikmâle medâr olmak maksadıyla Rüsûmat Emânet-i Celîlesi cânib-i âlisinden olunan teklif üzerine bâdema o vechile gümrükten kaçırılacak olan tuz ve tütünlerin zabt ve müsâderesiyle beraber ashâbından yerli tuz tütünnamesinde bulunan meblâğın iki misli cezâ-yi nakdî istihsâlinin usûl-i ittihâz olunması ve bu kere Bâb-ı-âlî'ce karârgir olup erbâb-ı fesat gerek tebea-i Devlet-i Âliyye'den olsun ve

gerek ecnebî bulunsun bilâ-istisna haklarında usûl-i mezkûre mücîbince hareket olunması zımnında Dersaâdet ve taşra Rüsûmat Me'mûrları'na ta'lîmât-ı mukteziye verilmiş olduğuna ve zikr olunan fesedâtın men'iyle münafi' Hazine-i Celîle'nin zarardan vakâyası için hükûmetçe usûl-i mezkûrenin ittihâzından gayri çare bulunamayıp buna dahi saltanat-ı seniyyenin bil-cümle düvel-i saire misillû hak ve salahiyet-i kâmilesi olduğu muahedât-ı münakide ahkâmıyla müeyyed mevâddan ve bu husûsun nezd-i asılânelerinde dahi hiçbir gûne itirazı daî olamayacağı bedîhîyyattan bulunduğuna binâen ber minvâl-i muharrer müttehiz olan usûl-i cedîdenin mevki-i icrâ'ya vaz' için mürâcaâtları vuku' buldukça Hükûmet me'mûrlarına îfâ-yı muâvenet-i lâzime eylemeleri zımnında metbu'unuz devletinin Memâlik-i Şâhâne'de bulunan bil-cümle konsolos ve vekillerine vesâyâ ve ta'lîmât-ı icâbiyenin tebliğine ebzâli-i himem-i sefirâneleri mütevâkki'-i halisidir, fi 22 Kânunuevvel sene 1283. (3 Ocak 1868)

141 Yabancı ülkelerden Osmanlı topraklarına kaçak olarak tuz ithal edenlerden getirdikleri tuzun resmi fiyatı üzerinden iki misli para cezası alınması, belirlenen para cezalarını ödeyemeyenlerin 3 ay hapis cezasına çarptırılması, aynı usulün yabancı menşeli tuz kaçakları içinde uygulanması, Rüsûmat müdür ve memurlarınca bu işleme gerekli özen ve dikkatin gösterilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen fikarât-ı nizâmiye bu mecmuada münderic bulunan Tuz ta'lîmâtı'nın 22. bendi zîrinde muharrerdir.

Tuz ta'lîmâtı'nın 22. maddesine zeyl olunmak üzere mesbûk olan iş'âr-ı halisî üzerine Şûrâ-yı Devlet'de kaleme alınıp müte'allik ve şerefsudûr buyurulan irâde-i seniyye-i hazret-i pâdişâhi mantuk-ı celili üzere icrâ'-yı iktizâsı zımnında fi 4 Ramazan sene 1286 (8 Aralık 1869) tarihli ferman-ı âli-i cenâb-ı vekâletpenâhi ile muvaşşahan emânet-i muhibbiye irsâl buyurulmuş olan üç bendi hâvî fikarât-ı nizâmiye bi'l-mütâlaa birinci bendinde diyar-ı ecnebîyeden Memâlik-i Devlet-i Âliyye'ye hafiyyen tuz ithal edenlerden getirdikleri tuzun fi-i mîrîsi hesâbıyla pahasının iki misli cezâ-yi nakdî ahz olunması ve ikinci bendinde hafiyyen ithal olunan tuzlar ba'de'l-istihlâk istihbâr kılındığı hâlde

gerek istihlâk' ve gerek mikdârı mahallî Meclis-i İdâresinde bi't-tedkik sâbit olduktan sonra bedel ve cezâ-yi nakdîsinin istîfâ' kılınması ve üçüncü bendinde hilâf-ı memnû'iyyet tuz i'mâl ve ihraç edenler olduğu hâlde ihraç olunan tuz mevcûd ise müsâdere ve değil ise bedeli istîfâ' olunduktan ve vesâit-i i'mâlât olan edevât dahi zabt kılındıktan sonra hasbe'l-inhisâr hakk-ı tasarrufu devlete ait olan memlahanın vaki olduğu mahal tuz ihraç ve i'mâl eden şahsın mülkü olduğu hâlde maden ihraç olunmak için hafr ve isti'mâl olunan yerlerinin sahibine îfâsı iktizâ' eden bedelinin cezâ-yi nakdîsine mukâbil tevkif olunması ve eğer öyle hilâf-ı memnû'iyyet tuz çıkarılan memlaha âherin mülkü veya arâzi-i mîrîyeden olduğu takdîrde tuz ihraç eden adamdan hafr ve isti'mâl olunan arzın kıymet-i sathiyesi mikdâr-ı cezâ-yi nakdî alınması ve işbu cezâ-yi nakdîleri ve alınacak bedelâtı vermeye muktedir olamayanların ber-mu'cib-i kanûn üç mâh müddetle hapis kılınması muharrer ve mestûr olduğuna ve eğer hafiyyen ecnebî tuzu ithal olunur iken tutulur ise tuzun zabtından başka yerli tuzu kaçağı hakkında mukarrer olan usûle tevfîkân pahasının iki misli cezâ-yi nakdî ahz olunarak zabtından başka yerli tuzu kaçağı hakkında mukarrer olan usûle tevfîkân pahasının iki misli cezâ-yi nakdî ahz olunarak tuzun aynen tutan ve haber verenlere îfâsıyla cezâ-yi nakdînin icmâle îrad-ı kayd ve imlâsı (140) numaralı ve fi 18 Kânûnusânî sene 1283 (30 Ocak 1868) tarihli meb'ûs tahrîrât-ı umûmiyyemiz ahkâmı îcâbından ve hafiyyen ithal olunan tuzlar müstehlik bulunduğu hâlde fiyat-ı mîrîye hesâbıyla esmânının ve pahasının iki misli cezâ-yi nakdîsinin sahibinden tahsîli dahi emsâl-i iktizâsından olarak o vechile icrâ'-yı muâmele olunmakta bulunmuş ise de ba'de-zîn o makule hafiyyen ithal olunan tuzlar ba'de'l-istihlâk istihbâr kılındığı hâlde gerek istihlâki ve gerek mikdârı mahallî Meclis-i İdâresinden bi't-tedkik sâbit olduktan sonra bedel ve cezâ-yi nakdîsinin istîfâ'sı maddesinin usûl ittihâzı ve hilâf-ı memnû'iyyet tuz i'mâl ve ihraç edenler hakkında dahi mezkûr üçüncü bend ahkâmına tevfîkân muâmele-i meşrûhanın icrâ'sı iktizâ-yı hâlden bulunduğuna binâen bu bâbda bil-cümle Rüsûmat müdîr ve memûrları taraflarından işbu fikarât-ı nizâmiye mücîbince îfâ-yı muâmeleye i'tinâ' ve dikkat olunmak üzere mezkûr nizâmnâmeden lüzûm-ı mikdâr tab' ettirilerek müdîr ve me'mûrîn-i mûmâileyhümâ gönderilmek üzere bil-cümle taşra Rüsûmat Nezâretleri'ne irsâliyle bundan birer kıt'asının cânib-i nezârette alıkonulup küsûrunun zikr olunan müdîr ve me'mûrlara isbâli husûsunun tavsiye ve ezbârı bi'l-havâle Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde olunmuş o vechile mezkûr nizâmnâmeden îcâbı kadar tab' ettirilip sair nezâretlere gönderildiği misillû zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin memlaha müdîrlük ve me'mûrluklarının mikdârına nisbetle 80 nüshası işbu

tahrîrât-ı halisinin 80 kıt'a nüsah-ı matbû'asıyla maan ve leffen tesyîr-i savb-ı vâlâları kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr müdîrlük ve me'mûrluklara israsıyla mücîbince îfâ-yı muâmeleye ale'd-devâm i'tinâ' ve dikkat buyurmaları, fi 26 Zilhicce sene 1286 ve fi 17 Mart sene 1286. (29 Mart 1870)

142 **Tezkeresiz olarak yakalanan yerli ve yabancı menşeli tütüne el konularak yasal vergisinin iki katı kadar para cezası alınması ve ele geçirilen tütünün tamamının ihbarcılara verilmesi, para cezasını ödemeyenlerin 3 ay hapis cezasına çarptırılması, aynı suçu ikinci defa işleyenlerden para cezasının dört kat olarak alınması, dört kat para cezasını ödeyemeyenlerin altı ay hapis cezasına çarptırılması, aynı suçun tekrarı halinde yine aynı para cezası ve hapis cezasının verilmesi, bu kişilerle ilgili olarak bir defter tutularak tüm bilgilerin detaylı olarak bu deftere yazılması.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede bilâ-tezkere kaçırılırken tutulacak duhânlar hakkında olunacak muâmeleye dair muharrer maddeye atfen gösterilen fi 2 Recep sene 1284 (30 Ekim 1867) ve fi 25 Ramazan sene 1284 (20 Ocak 1868) ve tütün kaçakçıları için her bir idârede birer defter tutulması hakkında muharrer fikraya atf olunan fi 20 Zilhicce sene 1287 (13 Mart 1871) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler sarf-ı tütüne dair olduğu cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen fikarât-ı nizâmiye bu mecmuada münderic bulunan Tuz ta'limâtı'nın nihâyetinde muharrerdir.

Bilâ-tezkere kaçırılır iken tutulacak yerli ve ecnebî duhânının mahallî meclisinde kaçakçılığı sâbit olarak iki nüsha mazbatası alındıktan sonra zabt ve müsâderesiyle resm-i mûrûriyesinin iki katı cezâ-yi nakdî alınarak tütünün aynen muhbirine i'tâ' ve cezâ-yi nakdî-yi mezkûrun icmâle îrâd ve kayd ve imlâ' olunması ve cezâ-yi nakdî-yi mezkûru veremeyenlerin ma'rifet-i hükûmetle üç mâh müddet hapis olunduktan sonra cezâ-yi nakdî matlubu îfâya adem-i iktidârları tahakkuk ettiğinde sebillerinin tahliye kılınması ve teferruat-ı sairesi fi 2 Recep sene 1284 (30 Ekim 1867) ve fi 25 Ramazan sene 1284 (20 Ocak 1868) tarihleriyle meb'ûs iki kıt'a tahrîrât-ı umûmiyyemizde tafsîlen ve ondan sonra bi'd-defe'at mersûl muharrerât-ı mükerrere-i umûmiyyemizde dahi te'kîd ve izbâr kılınmış olduğundan birinci defa olarak tütün kaçırır iken tutulanlar ile tutulacak tütünleri hakkında kemâkân muharrerât-ı umûmiyye-i mezkûre müeddalarına tevfîk-i mu'amele

olunması ve böyle bir defa tütün kaçırmakta iken tutularak tütünü bi'l-müsâdere resm-i mürûriyyesinin iki katı cezâ-yi nakdî alınmış veyahut cezâ-yi nakdîyi vermeye adem-i iktidâr bulunmasından dolayı üç mâh müddet hapis edildiğinden sonra sebili tahliye kılınmış olanlar ikinci defa da dahi yine tütün kaçırmakta iken tutulurlar ise ber sâbık mahalli hükûmetinden iki nüsha mazbatası alındıktan sonra tütünleri bi'l-müsâdere kıymetine göre resm-i mürûriyyesinin mükerrerler hakkında müteallik buyurulan irâde-i seniyye hükmüne tevfîkân dört katına müsâvi ceza-yı nakdî alınarak keyfiyyeti tasrîhiyle icmâle îrâd ve kayd ve imlâ' olunduktan sonra tütünlerin aynen muhbirlerine i'tâ' olunması ve işbu dört kat cezâ-yi nakdîyi veremeyenlere ma'rifet-i hükûmetle altı mâh hapis kılınması ve ikinci defadan sonra dahi yine tütün kaçırır iken tutulanlar olur ise her defasında ikinci defa da icrâ'sı gösterilen muâmelenin îfâ edilmesi ve bir de kaçıranların işbu tütün kaçırmak fiiline tasaddîleri kaçıncı defa olduğu sühûletle bilinmek için her bir idârede buna mahsûs bir defter tutulup işbu deftere kaçak tütün tutuldukça sahibinin isim ve şöhreti ve mahall-i ikamet ve tâbiiyyeti ve kaçırdığı tütünün mikdârıyla hangi tarihde müsâdere olunduğu ve o kimsenin tütün kaçırmak fiiline tasaddîsi kaçıncı defa olduğu tamamıyla kayıt olunarak ondan sonra kaçak tütün tutuldukça defter-i mezkûre mürâcaâtla kaçıncı defası olduğu tebeyyün ettirilip ona göre muâmele-i mukteziyenin icrâ'sına bakılması fi 20 Zilhicce sene 1287 (13 Mart 1871) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye-i halisi ile bildirilmişti. Bu muâmelenin gerek Dersaâdet'de ve gerek taşralarda yerli ve ecnebî mahsûlü tuz kaçıranlar hakkında dahi icrâ'sı bi't-tensîb o bâbda fi 5 Muharrem 1288 (27 Mart 1871) tarihli tezkere-i muhibbi ile Bâb-ı-âlî'den olunan istizân üzerine bu kere fi gurre-i Cemâziyelevvel sene 1288 tarihiyle şerefvârid olan tezkere-i samiye-i cenâb-ı vekâletpenâhide bir defadan ziyâde tuz kaçıran mükerrerler hakkında dahi tütün mükerrerlerine tevfîkân taz'if-i cezâ olunması îcâb edeceği bi't-tezkere o bâbda kaleme alınmış olan fıkarât-ı nizâmiyyenin icrâ'-yı ahkâmına bi-l-istîzân irâde-i seniyye-i hazret-i padişâhi müteallik buyurularak nüsah-ı musaddakası leffen tesyîr buyurulduğu beyân-ı alisiyle mücîbince îfâ-yı muktezası husûsu emir ve ferman buyurulmuş olduğundan ba'de-zîn kaçırılır iken tutulacak yerli ve ecnebî mahsûlü tuzlar ile bunları kaçıranlar hakkında kaçak tütünler için bâlâda muharrer tahrîrât-ı umûmiyye-i haliside gösterilen muâmele ve teferruatın ayniyle ve tamamıyla icrâ' kılınması husûsunun ta'mîmen iş'ârı bi'l-hâvâle Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde olunarak sûret-i hâl sair Rüsûmat Nezâretleri'ne bildirildiği misillû zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin müdîrlük ve me'mûrlukların adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin 80 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen savb-ı vâlâlarına

gönderilmiş olmakla nüsah-ı merkûmenin zikr olunan idârelere birer mu'cible bi'l-isrâ her tarafta mücîbince iktizâsının icrâ'sı esbâbının istikmâline himmet buyurmaları, fi 23 Cemâziyelevvel sene 1288 ve fi 29 Temmuz sene 1287. (10 Ağustos 1871)

143 Tütün kaçakçılarından alınacak para cezasını ödeyemeyenlerin her 20 kuruş için bir gün hapis yatması, ancak toplam hapis süresinin 3 ayı geçmemesi.

Tütün kaçıranlardan alınacak cezâ-yi nakdîyi vermeyenlerin beher 20 kuruş için bir gün hapis olunması ve bununla beraber hapis müddetinin üç mahı tecâvüz etmemesi nizâmı iktizâsından olmasına ve tuz dahi inhisâr tahtında olarak tütüne mikyâs bulunmasına mebnî bâdema tuz kaçıranlardan mahkûm olacakları cezâ-yi nakdîyi veremeyenlerin hapis müddeti üç mahı tecâvüz etmemek üzere beher 20 kuruş için bir gün hapis olunmasının usûl ittihâz olunmasına İdâre-i Merkeziye'den vuku' bulan arz ve iş'ârı ve Şûrâ-yı Devlet'çe verilen karâr üzerine irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhi müteallik buyurulmuş ve bu bâbda vilâyâta dahi tebligât-ı icrâ' ettirilmiş olduğu ba'-tezkere-i samiye emir ve iş'âr buyurulduğundan bahisle ber mantuk'-ı irâde-i seniyye iktizâsının îfâsı Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden bâ-tezkere izbâr buyurulmuş ve keyfiyyet bil-cümle Rüsûm-ı Sitte Nezâretleri ile merkez müdîriyyetlerine bildirildiği gibi zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrâtımızın beş kıt'a nüsah-ı matbû'ası dahi ayrıca postaya teslîmen taraf-ı behiyyelerine gönderilmiş olduğundan bunların birer mu'cible mezkûr idârelere bi'l-irsal her tarafta mücîbince iktizâsının îfâsına i'tinâ' buyurulması, fi selh-i Zilkade sene 1299 ve fi 30 Eylül sene 1298. (12 Ekim 1882)

144 İran ile Osmanlı Devleti arasında yapılan anlaşma gereği İran'dan Osmanlı Devletine yapılacak tuz ve tütün ithalinin yasaklandığı, ancak İran menşeli tömbekinin ithali sırasında %75 vergi alınacağı.

Saltanat-ı Seniyye ile İran Devleti beyninde akdi mukarrer olan muâhede-i ticaretin icrâ'-yı mütemmimesinden olmak üzere tuz ve tütünün Memâlik-i İraniyeden Memâlik-i Mahrûsa-i Padişâhi'ye men'i ithaliyle İran Memâliki mahsûlünden olan tömbekinin % 75 kuruş resm ahzıyla ithali teşkîl olunan komisyon-ı mahsûs da Dersaâdet İran sefiri hazîr olduğu hâlde tarafeynin ittifakıyla karârlaştırılarak o bâbda kaleme alınan karârnâme huzur-ı mecâli meflıur hazret-i padişâhiye le'de'l-arz bunun icrâ'-yı ahkâmına irâde-i seniyye-i

hazret-i padişâhi müteallik ve şerefsudûr buyurulmuş ve mezkûr karârnâmenin bu kere Nezâret-i Celîle-i hariciye ile sefir-i müşârunileyh beyninde imzâ ve teatisi bi'l-icrâ' bir sûreti leffen irsâl kılınmış olduğu beyân-ı âlisiyle bunun 8. maddesinde mestûr olduğu üzere 1292 senesi Mart'ı ibtidasından itibaren (13 Mart 1876) mevki-i icrâ'ya vaz'ıyla ber mantuk-ı irâde-i seniyye icrâ'-yı ahkâmı zımnında bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'ârı şerefvârid olan tezkere-i sâmiyede emir ve izbâr buyurulmuş ve mezkûr İran tömbekisinin tarifesi tanzîm ve irsâl oluncaya kadar mahalli râyici üzere kıymetinden % 10 iskonto tenzîliyle küsûrundan % 75 kuruş resm ahzı fi 15 Şubat sene 1291 (27 Şubat 1877) tarihli telgrafnâme-i muhlisi ile bildirilmiş olduğundan mücîbince îcâbının icrâ' olunacağı derkâr ve tarife-i mezkûrenin hitâm-ı tanzîminde irsân kılınacağı bedîdâr ise de karârnâme-i mezkûrun nüsah-ı matbû'asından zîr-i nezâret-i vâlâlarında kâin Rüsûmat İdâreleri'nin adedine nisbetle 40 kıt'ası leffen irsâl kılındığından bunların vesâyâ-yı lâzımenin derciyle bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâ'sına himmet buyurmaları, fi 5 Safer sene 1293 ve fi 18 Şubat sene 1291. (1 Mart 1876)

KARARNAME

Osmanlı topraklarına İran'dan tuz ve tütün getirilmesinin yasaklandığı ve İran'dan getirilecek tömbekiden %75 oranında gümrük vergisi alınacağı hakkında düzenlenen ve imzalanan kararname sureti.

Memâlik-i İraniyeden tuz ve tütünün Memâlik-i Şâhâne'ye men'i dühûlüyle tömbekiden alınacak % 75 resm-i gümrük hakkında tanzim ve imzâ olunan kararnamenin sûretidir.

Madde 1

Memâlik-i İrâniye mahsûlâtından olan tuz ve tütünün her ne şekil ve sûrette olur ise olsun Memâlik-i Osmâniye'ye ithali memnû'dur. İşbu memnû'iyyet düvel-i saireden birinin mahsûlât-ı mümâsilesi hakkında ilga' veyahut ta'dîl olunmadığı müddetçe mümted olacaktır. Devlet-i Âliyye-i İrâniye dahi Memâlik-i Osmaniye mahsûlü olan tuz ve tütünün Memâlik-i İrâniyeye duhûlünü men' edebilmek salahiyetini muhâfaza eder.

Madde 2

Memâlik-i İrâniye mahsûlatından olup berren ve bahren Memâlik-i Osmaniyeye ithal olunacak tömbekinin mikdâr-ı safisi kıymeti üzerinden % 75 resm-i gümrük alınacak ve bu resmi bir kere te'diye etmiş olan tömbeki yedd-i âhere geçmiş olsa bile Memâlik-i Devlet-i Âliyye'nin hiçbir tarafında resm-i mezkûru ve ne de sair bir gûne resm tekrar te'diye etmeyecektir.

Madde 3

Tömbekiden alınacak % 75 resm-i gümrük tarafeynin ittifakıyla tanzîm olunacak tarife mücîbince istîfâ' kılınacak ve işbu 1291 senesi rûmiyesi ibtidasından itibaren (13 Mart 1875) üç ay zarfında Erzurum ve Bağdad ve Cidde gümrüklerine varit olan ecnâsı tömbekinin nakden resmi alınan ve kıymeti ve mahall-i mezkûrenin her birine müddet-i mezkûre esnasında vürûd etmiş olan ecnâs-ı tömbekinin kemmiyyeti hesâb edilerek bu vechile hasıl olacak hadd-i vasıt ilk yapılacak tarifeye esas ittihâz olunacaktır. Ve zikr olunan üç ay zarfında tömbekinin gelmemiş bulunan ecnâsının zikr olunan müddetten evvel bir sene zarfında mu'tedil ve ehven zamanlarında kıymetleri ne ise ona göre hesap ve muâmele olunacaktır. Takarrur edecek tarife yapıldığı tarihten itibaren on sene mer'iyyü'l-hükm olacak ve inkizâ-yı vâdeden üç mâh evvel devleteyn-i muâhedeteynden biri tebdîlini arzu ile keyfiyyeti diğerine teblîğ eylediği hâlde tecdîd olunacak ve öyle bir teklif vuku' bulmaz ise on sene daha cari olup her on senenin inkisasından üç ay evvel tarafeynden tebdîlini teklif etmedikçe yedi sene daha hükmü muteber olmak kaide-i ittihâz olunacaktır. Zikr olunan esas üzerine târifenin tanzîmiyle dara ve hakk-ı rutubet gibi tenkisât-ı ma'mûle ve mer'iyesini karârlàştırmak için işbu mukavelenin akdini müteakip tarafeynden bir komisyon teşekkül olunacak ve bu komisyon hükm-i mukavelenin mübde-i icrâ'sı hulûl etmezden evvel ikmâl-i me'mûriyyete sarf-ı mesai edecektir.

Madde 4

Bâlâda zikr olunan % 75 resm-i gümrük tömbekinin Memâlik-i Osmâniyeden ilk gümrüğe vusûlünde istîfâ' kılınacaktır. Şu kadar ki; tüccâra sühûlet olmak üzere tömbekinin resm-i gümrüğünü

mahall-i istihlâkinde te'diye etmek isteyenler hakkında muâmele-i atiyenin icrâ'sı mukarrerdir. Şöyle ki; İran tüccârı iskele veyahut hududa getirdiği tömbekiyi doğruca Rüsûmat İdâresi'ne teslim edip orada veznolunarak ve darası çıkarılarak mikdâr-ı safisi anlaşıldıktan sonra eğer o tömbekiyi mahall-i mezkûrede satacak ise % 75 resmini derhal te'diye ederek tezkeresini alacak ve o mahalde satmayıp da başka bir yere nakil edecek olur ise Rüsûmat İdâresi'ne mürâcaâtla alacağı nakliye tezkeresini tömbekiyi getireceği mahalli Rüsûmat İdâresi'nden oranın baîd mesâfesine göre tâyin olunacak bir münâsib müddet zarfında vusûlünü mübeyyin zahriyye ettirip iade edeceğini ve etmez ise % 75 resmini tamamen te'diye edeceğini müş'ir bir senet ve bir de tüccârdan muteber kefil verdikten sonra usûlü vechile bir çeki kaimesi tanzîm olunarak nakliye tezkeresiyle beraber tömbekinin imrârına müsaade olunup vasıl olduğu mahalde dahi resmini derhal i'tâ' ile tezkeresini almaya veyahut resm-i mezbûru hemen veremeyip de müşteri buluncaya kadar tehir etmek istediği hâlde tömbekiyi birisi kendisinde ve diğeri Rüsûmat İdâresi'nde bulunacak iki miftâhlı kendisine mahsûs bir mağazaya koymaya sahibi mecbûr olacaktır. Ve bu muâmele ilk mevridde satılacak tömbekiler hakkında dahi tüccârın talebi üzerine câri olacaktır. Bâ tezkere bir mahalden diğer mahalle nakil olunacak tömbekilerin esna-yı râhda hasıl edeceği rutubetten dolayı % 2 kıyye kadar zuhûr eden fazladan resm-i gümrük alınmayacaktır

Madde 5

Memâlik-i Devlet-i Âliyye-i Osmâniyeden memâlik-i ecnebîyeye transit sûretiyle imrâr olunacak tömbeki hakkında sair devletlerin emtiaa-i ticâriyesi hakkında câri olan transit usûlü mer'i tutulacaktır.

Madde 6

Eflak ve Boğdan ile Sırbistan ve Mısır'a gitmek üzere Memâlik-i Mahrûsa-i Osmanîye'nin sair taraflarından mürûr eden tömbekinin resm-i gümrüğü mahall-i mezbûrenin ilk gümrüklerine hîn-i vusûlünde ve kezâlik Memâlik-i Şâhâne'nin sair taraflarına gitmek üzere mahall-i mezkûreden mûrûr eden tömbekinin resm-i gümrüğü Devlet-i Âliyye-i Osmaniye

tarafından doğrudan doğruya idâre olunan ilk gümrüğe vusûlünde te'diye olunacaktır. Tömbekinin resm-i gümrüğü verilmiş bulunup da adem-i istihlâkinden dolayı altı ay zarfında mahall-i mezkûreye getirilecek olur ise % 1'i bi't-tenzil gümrüğü red olunacaktır.

Madde 7

Tütün ve tömbeki ve tuz husûslarından dolayı Haremeyn-i Şerifeyn ve Atebât-ı Aliye'ye gelecek hüccâc ve züvvâr-ı İrâniye hakkında muahedât-ı sabıkanın vermiş olduğu imtiyâzat bakîdir. Husûsât-ı mezkûreden dolayı sair misâfirîn-i İrâniyye hakkında dahi misâfirîn-i ecnebîye hakkında olunan muâmele icrâ' kılınacaktır.

Madde 8

İşbu karârnâme gelecek 1292 senesi Mart'ı ibtidasından itibaren (13 Mart 1876) mevki-i icrâ'ya konulacaktır. Şurası dahi mukarrerdir ki; işbu müddet zarfında 2. maddede muharrer tarife takrîr etmemiş bulunur ise o hâlde tarife takarrur edinceye kadar tömbekinin ilk varit olacağı mahall piyasasında külliyet üzere bey' ve şirâsında cari olan kıymet-i nakdiyyesinden % 10 tenzîliyle küsûrundan % 75 resm-i gümrük istîfâ' kılınacaktır.

145 **Rumeli-i Şarkî eyaletine tezkereli ve tezkeresiz olarak tuz sokmanın yasaklandığı, bandrollü olarak götürülecek tütün ile yerli tütünden mamûl sigaraya eyaletçe tekrar bandrol yapıştırılacağı, kaçak olarak yakalanan tuza el konulup beher kıyyesinden 40 para nakit para cezası alınacağı, yakalanan tuzun yakalandığı yerde tüketilmek şartıyla ihbarcılara verileceği, bandrollü olarak getirilen tütün ve yerli sigaralara cins ve çeşitine göre Rüsûmat idarelerince yeni bandrol yapıştırılacağı ve bedelinin sahibinden alınacağı.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen fi 11 Şevvâl sene 1296 (28 Eylül 1879) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükümsüz olduğu cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede hafiyyen ithal olunur iken tutulacak tuzların muhbirleriyle derdest edenlere îtası muharrer ise de cezâ-yi nakdileri tahsîl olunan

tuzların (158) numaralı ve fi 31 Temmuz sene 1294 (12 Ağustos 1878) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye zîrinden muharrer olan ta'lîmât mücibince ve fakat tuzların zabtı ve cezâ-yi nakdîlerinin istîfâ'sı emrinde masârif-i muhâkeme ve saire vuku' bulur ise tenzîl olunduktan sonra yüzde otuzlarının me'mûrîne ve yetmişlerinin muhbirlere îtası iktizâ' eder.

Rumeli-i Şarkî nizâmnâme-i dahiliyesinin umûr-ı maliyyeye dair olan 7. faslının rüsûmata müteallik mevâddı hakkında lâzım gelen izahatı hâvî fi 11 Şevvâl sene 1296 tarihiyle mersûl tahrîrât-ı umûmiyye-i muhlisi hatimesinde tuz ve kıyılmış tütün ve müskirât haklarında Bâb-ı-âlî'den istizâh-ı keyfiyyet olduğundan alınacak cevabın muahharen bildirileceği izbâr olunmuş idi. Şerefvârid olan fi 19 Zilkade sene 1296 ve fi 23 Teşrinievvel sene 1295 (4 Kasım 1879) ve fi 13 Muharrem sene 1297 ve fi 15 Kânunuevvel sene 1295 (27 Aralık 1879) tarihli iki kıt'a tezkere-i samiye-i vekâletpenâhîde Rumeli-i Şarkî eyaletine tezkereli ve tezkeresiz tuz ithalinin memnû' olması ve bandrollü olarak götürülecek tütün ile yerli tütünden ma'mûl sigaraya eyaletçe tekrar bandrol yapıştırılması hükm-i nizâm iktizâsından bulunmasına nazaran buraca da ona göre muâmele olunması yani memâlik-i saire-i şâhâneye oradan tezkereli ve tezkeresiz tuz ithal ettirilmemesi ve bandrollü olarak vürûd edecek tütün ve yerli tütünden mamül sigaraya dahi bandrol yapıştırılması ve ora mamülü olarak getirilecek müskirât için Rumeli-i Şarkî idârelerinden verilip ibrâz olunacak nakliye tezkerelerinin adem-i kabûlüyle iktizâ' eden resm-i mîrîsinin nizâmı dâiresinde istîfâ' olunması lâzım gelecceği beyân-ı samisiyle o vechile îfâ-yı muâmele kılınması emir ve iş'âr buyurulmuş olduğundan mûcib-i âlisi üzere bâdema Rumeli-i Şarkî eyâletinden gerek tezkereli ve gerek tezkeresiz olsun beri tarafa hiçbir sûretle tuz ithaline müsaade olunmayıp eğer hafiyyen ithal olunur iken tutulacak olur ise bi'l-müsâdere ecnebî tuzu misillû beher kıyyesi için kırkar para olmak üzere ashâbından cezâ-yi nakdî istihsâliyle keyfiyyeti bi't-tasrîh icmâle îrâd kayd ve imlâ' ve tuzun derdest olunduğu mahalde sarf olunmak şartıyla muhbirleriyle derdest edenlere aynen i'tâ' edilmesi ve bandrollü olarak vürûd edecek tütün ve yerli sigaralara dahi cins ve nevine göre Rüsûmat İdâreleri'nde bizim bandrollerden yapıştırılarak işbu bandröller esmânının tamamen ashâbından istîfâ' kılınması ve oralarda bi'l-imal beri tarafa getirilecek müskirâtın dahi nakliye tezkeresi ibrâz olunsa bile kabûl edilmeyerek iktizâ' eden resm-i mîrîsinin bizim idâre tarafından istîfâ'sıyla nakliye tezkerelerinin i'tâ' olunması lâzım geleceğinin ta'mîmen izbârı cemiyet-i rüsûmiyyeden ifâde olunmuş ve keyfiyyet sair Rüsûmat Nezâretleri'ne yazıldığı gibi işbu tahrîrât-ı muhlisinin nüsah-ı matbû'asından 20 kıt'ası leffen irsâl kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib Rüsûmat

İdâreleri'ne bi'l-isrâ her tarafta minvâl-i meşrûh üzere îfâ-yı muâmeleye dikkat olunması, fi 29 Muharrem sene 1297 ve fi 31 Kânunuevvel sene 1295. (12 Ocak 1880)

146 **Tütün kaçakçılarından alınacak para cezasının kaçakçıdan başka kaçakçılık işlemine aracılık yapan kayıkçı, sandalcı, mavnacı, arabacı ve kiracı nakliye esnafından da talep edilmesi, tütün bedeli kaç paraya karşılık gelirse gelsin tütün bedelinin %16'sı oranında para cezası alınması, hangi devlet vatandaşı olursa olsun gümrüklerden tütün ve tuz kaçırmaya vasıta olan kişilerden para cezasını ödemeyenlerin araç, araba ve hayvanlarına el konulması, para cezasını bir ay içinde ödemeyenlerin araç, araba ve hayvanlarının satılması, para cezasını hiç ödeyemeyecek durumda olanların ise bir buçuk ay hapis cezasına çarptırılması.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede kaçak duhân ashâbından alınacak cezâ-yi nakdîden başka tütünü kaçırmaya vasıta olanlardan % 16 hesâbıyla cezâ-yi nakdî alınması hakkında muharrer maddeye mâtuf olan fi 17 Safer sene 1281 (20 Şubat 1878) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye sarf-ı tütüne dair bulunduğu cihetle bu mecmu'aya derc edilmemiştir.

Kaçak duhân ashâbından alınacak cezâ-yi nakdîden başka kayıkçı ve sandalcı ve mavnacı ve arabacı ve kiracı nakliye esnafından bunu kaçırmaya vasıta olanlardan dahi duhânın esmânı her neye bâliğ olur ise bunun % 16'sı mikdârı cezâ-yi nakdînin ahz ve istîfâ'sı müteallik buyurulan irâde-i seniyye üzerine fi 17 Safer sene 1281 (20 Şubat 1878) tarihli meb'ûs tahrîrât-ı umûmiyyemiz ahkâmı iktizâsından ise de duhânın rüsûmu bu kere ta'dîl kılınmış olmasından dolayı cezâ-yi nakdîsi dahi başka yola konulmuş olmasına nazaran duhân kaçırmaya vasıta olanlara mahsûs olan cezâ-yi nakdînin duhânın kıymeti üzerine % 16 itibarıyla istîfâ'sından sarf-ı nazarla karâr-ı cedîd-i mezkûre tevfikân duhân ashâbından tahsîl olunacak cezâ-yi nakdînin mikdârı üzerine % 16 olmak üzere ahz olunması ve bunun tuz kaçırmaya vasıta olanlar hakkında dahi bu vechile icrâ' kılınması Meclis-i Rüsûmat karârıyla bâ-takrir bi-l-istîzân o bâbda fi 19 Şaban sene 1284 (16 Aralık 867) tarihiyle şerefsadır olan buyuruldu-yı aliyyede o makule kayıkçı ve sandalcı ve mavnacı ve arabacı ve kiracı takımının taşıdıkları tuz ve duhânın kaçak olup olmadığını bilerek nakil eylediklerinin bi-hakkın temyiz-i lâzimeden ve zikr olunan vasıtalar sefâinden ihraç veyahut hariçten şehre ithal olunacak eşya İdârenin gayri mahalle naklettikleri hâlde bilerek kaçırmış olacakları cihetle bu makuleler haklarında

cezâ-yı mezkûrun icrâ'sınca mûcib-i tereddüt bir şey olmayacağı ve izahattan olup fakat dahilde bir mahalden diğer mahalle kaçırılan tuz ve tütün kaçaklığını bilip bilmedikleri meşkûk olanlar hakkında zaten dahi câri olduğu vechile tahkikat-ı lazîmenin îfâsı bi't-tensîb sefaretlere icrâ'-yı tebligat olunması zımnında keyfiyyet Hariciye Nezâret-i Celîlesi'nden bildirilmiş olduğu beyân-ı alisiyle emânet-i halisice dahi ona göre îfâ-yı muktezası emir ve ferman buyurulmuş olduğundan bâdema gerek yerli ve gerek ecnebî kaçak duhân ve tuzun esnaf-ı merkûmeden bilerek kaçırmaya vasıta olanlardan yani sefinelerden karaya ve karadan dahi bir şehir ve kasabaya ithalinde İdârenin gayri mahallere getirenler kaçak olduğunu bilerek nakil eylemiş olacaklarında iştibâh olamayacağından bu makulelerden duhân ve tuzun cezâ-yi nakdîsi her neye bâliğ olur ise % 16'sı mikdârına müsavî olan mezkûr cezâ-yi nakdînin mahalli meclisinden icrâ'-yı tahkikatla alınacak iki nüsha mazbata üzerine tamamen ahz ve istîfâ' ve mazbatanın bir nüshasının emânet-i halisiye isrâ' olunması ve herhangi devlet tebeasından olur ise olsun gümrüklerden duhân ve tuz kaçırmaya vasıta olan kesândan cezâ-yi nakdîyi te'diye etmeyenler olur ise kayık ve araba ve hayvanları cânib-i idârede bir mâh müddet zabt ve tevkif ile bu müddet zarfında mahkûm olan cezâ-yi nakdîyi te'diye etmedikleri hâlde mal-ı mevkûfları alenen bi'l-müzâyede satılıp esmân-ı hâsılasından cezâ-yi nakdînin ve tevkif müddetinde hayvanları masârifinin istihsâl kılınması ve bir de cezâ-yi nakdîyi îfâya hiç de iktidârı olmayanlar hakkında Cezâ Kanûnnamei Hümâyûnu'na tevfîkân 1,5 mâh hapis olunup yine vermediği hâlde sebili tahliye ile sa'-i haline ta'lik edilmesi ve işbu kaçırmaya vasıta olanlar tebea-i Yunaniyyeden ise Yunan ahidnâmesi ahkâmına tevfîkân tıpkı tebea-ı Devlet-i Âliyye gibi onlar hakkında ma'rifet-i hükûmetle icrâ' olunup sair devlet tebeasından bulundukları sûrette devlet metbuâları konsoloslarına Hükûmet vasıtasıyla bi't-teblîğ usûlü vechile icrâ' ettirilmesi husûsunun Rüsûmat Nezâretleri'ne ta'mîmen bildirilmesi Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde olunarak o vechile keyfiyyet zikr olunan nezâretler cânibine iş'âr ve işbu tahrîrât-ı muhlisinin dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarıyla memlaha me'mûrluklarının mikdârına nisbetle kat'i nüsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla vusûllerinde taraf-ı vâlâlarından bâmu'cib bunlara bi'l-irsal suver-i meşrûhanın tamamı icrâ'sı esbâbının istikmâline himmet ve i'tinâ' buyurmaları, fi 26 Ramazan sene 1284 ve fi 19 Kânûnusânî sene 1283. (21 Ocak 1868)

147 Başka bir ülkeye gideceğini söyleyerek Osmanlı sahillerine demirleyen yabancı menşeli tuz yüklü gemilerin sandal ve

ufak kayıklara aktarma yapmak suretiyle tuz sattıkları, deniz üzerinde tuz satmanın engellenmesine yönelik bir kanun olmadığı, konu hakkında Bâbıâlî'nin bilgilendirildiği, bundan sonra sandal ve kayıklara aktarılan yabancı menşeli tuzlara el konulacağı.

Diyar-ı ecnebîyeye gitmek şayiasıyla sevâhil-i Devlet-i Âliyye'ye uğrayan ecnebî tuzu hamûleli sefîneler karaya ihracına yol bulamadıkları hâlde sandal ve ufak kayıklara aktarma sûretiyle fürûht etmekte ve alanlar dahi me'mûrdan hâlî mahallere çıkarıp ithal eylemekte oldukları ve bazı mahallerde böyle sandal ve ufak kayıklar ile ecnebî tuzu alanlar zuhûruyla haber verildiği hâlde rûy-ı deryâda ecnebî tuzu ahz ve îfâsından men'ine dair nizâm olmadığı beyânıyla hükûmet-i mahalliye taraflarından îcâbına bakılmamakta olduğu tahkik ve istihbâr ve muâhede-i cedîdenin hilâfı olan bu uygunsuzluğun men'iyle icrâ'-yı iktizâsı Bâb-ı-âlî'ye ber-tafsil arz ve izbâr kılınmış idi. O makule sefînelerden ecnebî tuzunun öyle ufak kayık ve sandallara aktarma olunması elbette satılmak üzere karaya çıkarılmak da'iye-i fasidesine mebnî olacağından bu makule sandal ve kayıklarda bulunan ecnebî tuzlarının tutularak zabtolunması ve bu bâbda Rüsûmat Me'mûrları'nın hükûmet-i mahalliyeye mürâcaâtlarında muâvenet ve teshîlât-ı lâzımenin icrâ' kılınması ve fakat bu vesile ile tuz mahmul bulunan sefînelere taarruz olunmayarak tuz aktarılmış kayık ve sandallar haklarında dahi hilâf-ı usûl muâmele vuku'u ile sadâ ve müşkilât zuhûra getirilmeyerek yalnız bunlara aktarılmış olan ecnebî tuzunun ber mücîb-i usûl ahz ve zabtıyla keyfiyyetin bildirilmesi hakkında sevâhilde bulunan bil-cümle mülkiye me'mûrlarına evâmirname-i sami testiri derdest bulunmakla ona göre tesviye-i muktezası fi 14 Zilhicce sene 1279 (2 Haziran 1863) tarihiyle müverrihan şerefvârid olan cevâb-ı sâmi ile irade ve iş'âr buyurulmuş ve Meclis-i Rüsûmat karârı üzerine keyfiyyet Rüsûmat Nâzırları'na ta'mîmen bildirilmiş ve dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idâre-i salisenin mikdârına nisbetle işbu tahrîrât-ı hâlisinin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen gönderilmiş olmakla nüsah-ı mezkûrenin savb-ı vâlâlarından mûciblerle mezbûr idârelere isrâ' ve merkez ve mülhakatta mücîbince iktizâsının icrâ' kılınması, fi 29 Zilhicce sene 1279 ve fi 4 Haziran sene 1279. (16 Haziran 1863)

148 **Sırbistan'a götüreceklerini ileri sürerek Osmanlı sahillerine yabancı menşeli tuz getiren Yunanlıların fırsat buldukları anda karaya tuz çıkardıkları, Osmanlı mahsülü olan tezkeresiz tütünleri de aynı şekilde gemilerine yükleyip daha**

sonradan yabancı menşeli tütün gibi sokmaya çalıştıkları, kaçırılırken yakalanan mallara el konulduğu halde gemi içerisinde bulunan tuz ve tütünler hakkında işlem yapılamadığı, bu durumun Bâbıâlî'ye bildirildiği, bundan sonra Yunan gemilerinden kayık ve sandallara tuz ve tütün aktarılırken Rüsumat İdaresi tarafından yakalanan gemiler hakkında hükümete müracaat edilerek orada bulunan Yunan konsolosuna veya konsolos vekiline hemen haber verileceği, kaçak mallar hakkında işlem başlatılacağı, yakalanan tuz ve tütünün o gemiden yüklendiği ortaya çıkarıldığı taktirde düzenlenecek mazbata doğrultusunca sözkonusu gemiye hükümet, Rüsumat ve konsolosluklarca gönderilen görevli eşliğinde çıkılacağı, gemi içinde bulunan tuz ve tütünlere el konulacağı, ancak ele geçen tuz ve tütünden dolayı para cezası talep edilmeyeceği.

Yunanlılar Sırbistan'a gönderilmek şâyiasıyla sevâhil-i Devlet-i Âliyye'ye ecnebî tuzu getirip mahmul olduğu sefîneler ötede beride lenger-endâz ikamet olarak fırsat buldukça hafiyyen ithale ve bizim taraftan ihracat nâmıyla bilâ-resm çıkardıkları tütünleri Şire'den dolaştırarak kaçırma sûretiyle tekrar Memâlik-i Şâhâne'ye sokmaya münhemik olduklarına ve yalnız kaçırılır iken tutulan duhân ve tuz hakkında müsâdere muâmelesi icrâ' olunarak sefîne derûnunda bulunana ilişilememekte ve bu cihetle taşraca bunun önünü almak kabil olamamakta olduğuna binâen bâdema sevâhil-i saltanat-ı seniyyeden herhangisinde olur ise olsun o makule Yunan sefînesinden kayık ve sandallar ile tuz ve tütün ihraç olunur iken tutulup oranın Rüsûmat İdâresi tarafından hükûmete mürâcaât olunduğunda Yunan konsolosu veya konsolos vekillerine vakit ve saat ta'yîniyle haber gönderilerek konsoloshaneden bir me'mûr hazîr olduğu hâlde kaçıranların vesair iktizâ' edenlerin istintâkları icrâ' ve tahkikat-ı lâzımenin îfâsıyla tutulan tuz ve tütünün o sefîneden çıkarıldığı tebeyyün ettiğinde îcâb eden mazbatasının tanzîmiyle ve konsoloshaneden dahi adam ahzıyla sefîneye cânib-i hükûmetten ve Rüsûmat İdâresi'nden me'mûrlar gönderilerek derûnunda bulunan tuz ve tütün zabt ve müsâdere olunup fakat işbu sefîne derûnundan ahz ve müsâdere olunan tuz ve tütünden çıkarılıp ele geçirilmiş olanlar gibi cezâ-yi nakdî alınmaması ve ber-vech-i muharrer konsoloshaneden istenilecek me'mûr vaktiyle gönderilmez ise veyahut gönderilip de sübût-ı maddeden sonra sefîneden tuz ve tütünün ihracı için taallül edilerek cânib-i hükûmetten ve Rüsûmat İdâresi'nden ta'yîn olunacak

me'mûrların yanına adam terfîkında mûmâna'at olunacak olur ise bunun için icrâ'at tehir olunmayarak muâmele-i nizâmiyenin icrâ'sıyla sefîne derûnunda kalan tuz ve tütünün dahi ahz ve zabtolunması zımnında lâzım gelenlere evâmirname-i sâmi tastîri bâ-tezkere-i hâlisi Bâb-ı-âlî'ye arz ve inhâ olunmuş idi. Tezkere-i mezkûre zeyline fi 15 Rebiülevvel sene 1285 (6 Temmuz 1868) tarihiyle muharrer cevab-ı sami-i cenâb-ı vekâletpenâhide bu bâbda Yunan sefaretine mukaddemce takrîr-i resmi gönderildiği misillû ber mücîb-i iş'âr îcâbının icrâ'sı zımnında lâzım gelenlere tastîr buyurulan evâmirname-i samiyenin li'eclü'l-irsal savb-ı muhliseye isbâl buyurulduğu irade ve iş'âr buyurulmuş olmasıyla Meclis-i Rüsûmat'a lede-l-havâle zikr olunan evâmirname-i sami mütâlaa olunduğunda mâl-i âlisi minvâl-i muharrer üzere îfâ-yı muâmele olunması merkezinde bulunmuş olduğundan ba'de-zîn sevâhil-i Devlet-i Âliyye'den herhangisinde olur ise olsun ecnebî tuz ve tütünü mahmul Yunan sefînesinden kayık ve sandallar ile tuz ve tütün ihraç olunur iken tutulup Rüsûmat İdâresi tarafından mürâcaât olunduğunda taraf-ı hükûmetten orada bulunan Yunan konsolosuna veyahut konsolos vekiline vakit ve saat ta'yîniyle haber gönderilerek tarafından bir me'mûr hazîr olduğu hâlde kaçıranların sair iktizâ' edenlerin istintâkları icrâ' ve tahkikat-ı lâzime îfâsıyla tutulan tuz ve tütünün o sefîneden çıkarıldığı tebeyyün eylediğinde iktizâ' eden mazbatasının tanzîmiyle ve konsoloshaneden dahi adam ahzıyla sefîneye cânib-i hükûmetten ve Rüsûmat İdâresi tarafından me'mûrlar gönderilerek derûnunda bulunan tuz ve tütünün zabtolunması ve fakat işbu sefîne derûnundan ahz ve müsâdere olunan tuz ve tütünden çıkarılıp ele geçirilmiş olanlar gibi cezâ-yi nakdî alınmaması ve ber-vech-i muharrer icrâ'-yı tahkikat için vakit ve saat ta'yîniyle konsoloshaneden istenilecek me'mûr vaktiyle gönderilmez ise veyahut gönderilip de sübût maddeden sonra sefîneden tuz ve tütünün ihracı için taallül edilerek cânib-i hükûmetten ve Rüsûmat'dan tâyin olunacak me'mûrların yanına adam terfîkinde muhâlefet olunacak olur ise bunun için icrâ'at asla tehir olunmayarak ma'rifet-i hükûmetle kaçağın sübûtundan sonra kaçırılan tuz veyahut duhân hakkında muâmele-i nizâmiyenin icrâ'sıyla beraber sefîne derûnunda kalanların dahi ahz ve zabtına ibtidar olunması lâzımeden olarak mezkûr evâmirname-i sami işbu tahrîrât-ı hâlisinin sûret-i matbû'asından îcâbı mikdârıyla beraber bâ-muharrerât sair Rüsûmat Nezâretleri'ne gönderildiği gibi zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin iki vilâyete olan iki kıt'a emirnâme-i sâmi dahi suver-i matbû'a-i mezbûriyeden nezâret-i vâlâları dahilinde bulunan Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarının adedine nisbetle 40 kıt'asıyla maan ve leffen irsâl kılınmış olduğundan evâmirname-i sami-i mezkûr sûretinin ale-l-usûl

nezdinizde olan defterine bâde'l-kayd mahallerine isâl ve suver-i mezkûre dahi mücîbince îcâbının icrâ'sı vesâyâsıyla Rüsûmat müdîr ve me'mûrlarına bâ-mu'cib irsâl olunarak muktezasının müstemirren li'ecli'l-icrâ' hilâf-ı emr ve iş'âr-ı sâmî muâmele vukua getirilmemesi vesâilinin istikmâline ve şayet işbu icrâ'at-ı matlubede hükûmet-i mahalliyeden âsâr-ı terâhî ve tesâmîh görülür ise sükût olunmayıp delâil-i kaviyyesinin isbâtıyla keyfiyyetin vaktiyle izahen bu tarafa iş'ârına himmet buyurmaları, fi 3 Rebiülahir sene 1285 ve fi 11 Temmuz sene 1284. (23 Temmuz 1868)

149 **Ocaklardan tuz yüklenen gemiler hakkında çok detaylı kayıtlar içeren bir defter tutulması, bu kayıtların her ay sonunda bağlı bulunulan nezaret ve merkez müdüriyetlerine gönderilmesi, sahillerde bulunan sahil idarelerinin de aynı şekilde evrak tutup genel merkeze göndermesi, sahillerde bulunan Mülhakat idarelerince yapılan aramada bir gemi içerisinde tezkeresinde yazılı tutardan daha fazla miktarda tuz çıkması durumunda bu mallara derhal el konulması ve gemi kaptanı ile personeli hakkında soruşturma başlatılması, düzenlenecek belgelerin tuz örnekleriyle beraber genel merkeze gönderilmesi.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede tezkeresinde muharrer olan mikdârdan fazla tuz zuhûr edildiği hâlde zabt ve müsâdere olunması muharrer ise de tezkeresinde muharrer mikdârdan ziyâde tuz zuhûr ettiği takdîrde zuhûr eden fazlaların % 3'e kadarından birer kat ve % 3'ünden ziyâdesinden ikişer kat esmân aranılması (138) numaralı ve fi 25 Teşrinisâni sene 1279 (7 Aralık 1863) ve (139) numaralı ve fi 17 Nisan sene 1283 (29 Nisan 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler ahkâmından olduğundan mûciblerince hareket olunmak iktizâ' eder.

Sevâhile getirilmekte olan kaçak tuzlar hakkında bir teftiş ve nezâret-i daima icrâ'sı ve muâmelât-ı inzibâtiyenin istikmâl-i esbâbı zımnında işbu 1301 senesi şehr-i Mart'ı ibtidasından itibaren (13 Mart 1885) tuzu hâmil olan bil-cümle sefâinin sûret-i seyir ve hareketlerinin İdâre-i Merkeziye'ce bilinmesine lüzûm görünmüş ve o bâbda bi't-tanzîm zîrde gösterildiği vechile irsâl kılınan numûneye tevfîkân sevâhil idârelerinden birer pusulanın tanzîmiyle bu tarafa irsâli lâzimeden bulunmuş olmakla tarih-i mezkûrdan itibaren her mâh memlahalardan tuz tahmîl olunmuş olan sefâinin adediyle hamûlelerinin mikdâr ve verilen tezâkirin numara ve tarih ve sefîne süvârisinin ismiyle tabiiyeti ve sefînenin geldiği mahall-i mezkûr numûnede muharrer hane-i mahsûslarına imlâ' edilerek memlaha me'mûrları taraflarından beher mâh

nihâyetinde tâbi oldukları nezâret ve merkez müdîriyyetlerine gönderilmesi ve sevâhilde bulunan sair idârelerimizden dahi kezâlik her ay nihâyetinde tuz ihraç eden bil-cümle sefainin diğer numûne vechile bir pusulası tanzîm edilerek anında o vechile tesyâr kılınması ve gerek yerli ve gerek ecnebî tuzu ile mahmul sefâinden hamûlesini kâmilen veya bir kısmını ihraç etmeksizin bir kâzâ veya sebeb-i âherla limanlara vâsıl olan sefain dahi bulunur ise mülâhazât kabilinden olmak üzere mezkûr pusulanın zîrine bunlar hakkında dahi ma'lûmât-ı lâzime derc edilmesi ve mezkûr pusulaların her ay için tanzîmiyle o mâh hitâmında yani gelecek ayın ilk postasıyla nezâret veya merkez müdîriyyetlerine irsâli lâzım geleceğinin bil-cümle memlaha me'mûrlarıyla sevâhilde bulunan Mülhakat İdâreleri'ne katiyyen tebliğ kılınması ve bunlar vürûd ettikçe hemen ilk posta ile İdâre-i Merkeziye'ye tesyâr buyurulması lâzım geleceği ve bir de gerek memâlih ve gerek sevâhil idârelerimiz taraflarından mezkûr pusulaların sûret-i muntazamada irsâl olunabilmesi zımnında her idârede birer defter-i mahsûs tutularak buna memlahalardan vuku' bulacak tuz sevkiyâtıyla sevâhilde vasıl olacak tuzların günü gününe sebt ve tahrîr kılınması ve bâdema sevâhilde bulunan Mülhakat İdâreleri'nde bir gemi derûnunda tezkeresinde muharrer mikdârdan fazla veya tezkeresiz tuz zuhûr ettiği hâlde hemen ber-mu'cib-i nizâm zabt ve müsâderesiyle beraber o geminin kaptanıyla tâifesi me'mûrlarımız tarafından taht-ı istintâka alınarak evrâk-ı nâtıkiyesinin zabtolunan tuzun bir numûnesiyle beraber nezâret ve merkez müdîriyyetlerine ve oradan dahi fezlekeleri ale-l-usûl tanzîm ve nezâret veya merkez müdîriyyetinin o bâbdaki rey ve mütâlaası ne ise zeyline terkim ve tahtîm olunarak bilâ-afâte-i vakt bu tarafa tesyâr edilmesi ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin hilâfında harekette bulunacak me'mûrînin taht-ı mes'uliyete alınması mukarrer olmakla burasının dahi îcâb edenlere şimdiden tebliğ buyurulması iktizâ' edeceği ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizle mezkûr pusula numûnesinin nüsah-ı matbû'asından 80 kıt'ası başkaca postaya teslîmen tesyâr kılınmakla bunların birer mu'cible sâlif-ül-beyân sevâhil idârelerine gönderilerek tarih-i mezkûrdan itibaren mücîbince îfâ-yı muâmele ettirilmesi, fi 6 Cemâziyelevvel sene 1302 ve fi 9 Şubat sene 1300. (21 Şubat 1885)

150 **Ocaklara tuz almaya gelen tüm gemi ve kayıkların sıkıca kontrol edilmesi ve içlerinde yabancı menşeli tuz olup olmadığına bakılması, varış noktalarındaki idarelerce bu gemi ve kayıkların içinde bulunan tuzlara yabancı menşeli tuz karıştırılıp karıştırılmadığının kontrol edilmesi, karıştırılmış ise karaya çıkışına izin verilmeyip tuzlara el**

konulması ve para cezası kesilmesi, karışık tuzların karaya çıkartılması durumunda Rüsumat memurlarının en ağır şekilde cezalandırılacağı ve doğacak zararların bu kişilerden tazmin edileceği.

Sevâhil memlahalarından tuz mübâyaa edecek olan sefîne ve kayıklar behemehâl yoklanılıp derûnunda ecnebî tuzu olmadığı tebeyyün etmedikçe iştirâ edecekleri tuzun tahmîline mübâşeret ettirilmemesi ve teferruât-ı sairesi (132) numaralı ve fi 7 Haziran sene 1279 (19 Haziran 1863) tarihli mebûs tahrîrât-ı umûmiyye ile bildirilmişti, sefîne ve kayıklar seyir ve hareketi mevsimi hulûl etmek cihetiyle bu emr-i ehemmin bir kat daha te'kîdi lâzım geldiğinden ber-vech-i iş'âr-ı sâbık memlahalara tuz almaya gelen bil-cümle sefîne ve kayıklar güzelce yoklanılıp derûnunda ecnebî tuzu olmadığı tebeyyün edilmedikçe alacakları tuzun tahmîline mübâşeret ettirilmemesi ve bir de bunların memlahalardan yerli tuzunu aldıktan sonra esna-yı râhda diğer bir sefîne ve kayıktan ecnebî tuzu dahi alarak yerli tuzuyla halt ve ifsâd edip Memâlik-i Şâhâne'ye ihraç etmek zayiasına ibtidarları melhûz-ı kavî olduğundan Mevrid İdâreleri'nde dahi tuz hamûlesiyle vürûd edecek sefînelerden karaya çıkarılacak tuzların ecnebî tuzuyla mahlût olup olmadığına kemâl-i i'tinâ' ile dikkat olunarak o makule mahlût tuz vürûdunda karaya ihracına müsaade olunmayıp müsâdere ve cezâ-yi nakdî-i nizâmiyesinin icrâ' olunması ve derûnunda ecnebî tuzu bulunan sefîne ve kayıklara bazı memlahadan tuz tahmîl ettirildiği veyahut mevridlerde dikkatsizlikle ecnebî tuzuyla mahlût yerli tuzunun ihraç ve fürûhtuna müsaade olunduğu buraca zâhire çıkarılır ise o memlaha me'mûrlarıyla mevrid rüsûmat me'mûrları şedîden mes'ul tutulacağı gibi bundan dolayı mîrîye terettüb edecek zarar ve hasar dahi kendilerine tazmîn ettirileceği muhakkak bilinip ona göre ziyâde takyid ve i'tinâ' edilmesi husûsunun ta'mîmen te'kîd ve iş'ârı iktizâ' edeceği Meclis-i Rüsûmat'dan tezekkür ve ifâde olunarak keyfiyyet sair iktizâ' edenlere iş'âr ve işbu tahrîrât-ı hâlisinin zîr-i nezâret-i vâlâlarında kâin Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarıyla memlaha me'mûrluklarının mikdârına nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nüsah-ı mezbûrenin taraf-ı vâlâlarından mûciblerle bunlara isrâ' ve mücîbince iktizâsının îfâsı hakkında vesâyâ-yı lâzımenin icrâ'sıyla hukuk-ı Hazine-i Celîle'nin tamamı-ı muhâfazasına i'tinâ' ve himmet buyurmaları, fi 6 Muharrem sene 1285 ve fi 16 Nisan sene 1284. (28 Nisan 1868)

151 Deniz yoluyla bir yerden başka bir yere taşınacak tuzlar için çıkış idarelerince varış idarelerine ihbarname gönderilmesi,

deniz yoluyla taşınacak tuzlara ait tezkerelerde varış noktasının özellikle belirtilmesi, tuzun götürüleceği yerin değişmesi durumunda Rüsumat idarelerince yeni tezkere düzenlenmesi.

İşbu telgrafnâme-i umûmiyyede memlahalardan tuz tahmîl edilmiş olan gemiler için mevrid me'mûrlarına telgrafla ma'lûmât i'tâ' olunması muharrer ise de bahren bir mahalden diğer mahalle nakil olunacak tuzlar için Mahrec İdârelerinden Mevrid İdâreleri'ne ihbârnâme gönderilmesi (498) numaralı ve fi 1 Mart sene 1301 (13 Mart 1885) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Telgraf

Memlahalardan bi'l-mübâyaa bahren götürülecek tuzların kâffesi için mevrid ta'yîni ve mevrid-i muayyenden mâ-adâ mahalde mutaber olmayacağının ve mevridlerde dahi üzerlerine battâl keşidesiyle bu tarafa gönderilmesi lâzım geleceğinin bâlâlarına şerh ve tasrîhi ile ona göre tezkereler verilmesi ve tuzlar yola çıkarıldığında mevrid me'mûrlarına telgrafla ma'lûmat i'tâ' ve bu tuz mevridlerden muahharen başka bir mahalle götürülecek olur ise tebdîlen ve meccânen diğer tezkere verilip bunda dahi zikr olunan mevrid muâmelesi icrâ' kılınması ve tezkeresinde muharrer mevridden gayri bir mahalle götürülecek olur ise tuzun fiyat-ı mîrîsi vechile esmânı alınmadıkça ihraç ettirilmeyip mevridine götürülmesinin sahibine tefhîm edilmesi ve gelen müşterilere memlahalarda bu şart beyân olunup razı olmayanlara tuz ve tezkere verilmemesi lâzım geleceğinden bâdema bu vechile muâmele olunması ve berren satılacak tuzların bu kaideden müstesna tutulması iktizâ' eder, fi 17 Safer sene 1297 ve fi 17 Kânûnusânî sene 1295. (29 Ocak 1880)

152 Tütün ve tuz tezkereleri nakit gibi işlem gördüğünden tezkerelerini kaybedenlere yeni tezkere verilmemesi, ocaklardan parası peşin ödenerek satın alınan tuz tezkerelerinin kaybedilmesi durumunda bile hiçbir şekilde yeni tuz ve tütün tezkeresi düzenlenmemesi.

Duhân ve tuz tezkereleri nakit makamında senedât-ı mutebereden olup an zâyi' diğeri verilmiş olsa, zayi olan senet birinin eline geçerek veyahut an kezb "*zayi ettim*" diyerek sahibi yanında hıfzedilerek bunun duhân veyahut tuz için isti'mâl ile vâridât-ı rüsûmiyyenin izâasını mücîb olacağı mahzûruna mebnî ba'de-zîn duhân için zayiden tezkere verilmemesi hakkında cari olan kaide-i inzibâtiye ve nizâmiyenin tuz tezâkiri bahsinde dahi cereyân ettirilmesi bi't-

tasvip keyfiyyet Bâb-ı-âlî'ye arz ve iş'âr olunmuş olmasıyla bu kere fi 24 Zilhicce sene 1284 (17 Nisan 1868) tarihiyle muvaşşahan beyaz üzerine şerefsâdır olan buyuruldu-yı âli-i cenâb-ı vekâletpenâhide ber-mu'cib-i arz ve iş'âr-ı iktizâsının icrâ'sıyla keyfiyyetin gazetelerle dahi ilânı tensîb edilmiş olduğu beyân-ı âlisiyle muâmele-i mukteziyenin îfâsı husûsu emir ve ferman buyurulmuş ve ber-mu'cib-i irâde-i aliyye keyfiyyet buraca mezkûr gazetelere derc ile cümleye neşr ve i'lân kılınmış olmasına mebnî bundan böyle memlahalardan esmânı peşinan istîfâ' ile fürûht olunacak tuzlara dair verilecek tezkerelerden zayi edilenler olup da sahibi tarafından an zayi tezkere talep olunduğu takdîrde cevab-ı kat'i îtasıyla zinhâr zayiden ne tuz nede duhân için tezkere verilmemesi ve böyle tezkeresi olmaksızın herhangi mevride tuz vürûd eder ise tevkif olunup esmân-ı mukarrere-i mîrîyesi alınmadıkça salıverilmemesi lüzûmunun ta'mîmen tavsiye ve iş'ârı lâzım geleceği meclis-i rüsûmat'dan ifâde olunmuş ve o vechile keyfiyyet sair Rüsûmat Nezâretleri'ne izbâr ve işbu tahrîrât-ı muhlisenin dâire-i nezâret-i vâlâlarında kâin idârelerin mikdârına nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nüsah-ı mezkûrenin taraf-ı vâlâlarından mûciblerle bunlara isrâ' ve mücîbince îcâbının istikmâline i'tinâ' ve himmet buyurmaları, fi 21 Muharrem sene 1285 ve fi 1 Mayıs sene 1284. (13 Mayıs 1868)

153 Sisam adası halkından olan kaptan ve tayfaların kendi yemeklerinde kullanmak amacıyla kayıklarına aldıkları tuzlara ticari bir önemi olmadığından dokunulmaması, ancak kişi başına yarımşar kıyyeden daha fazla tuz bulunması durumunda fazla olan tuzlara el konularak gereken para cezasının alınması.

Sisam cezîresi ahalisinden olan kaptanlar ile tâifelerinin kendi yemeklikleri için i'tâ' buyurulan me'zûniyet-i seniyye üzerine cezîre-i merkûmede ahalinin kendi hevayicine sarf etmek üzere işlettirilmesine müsaade buyurulan memlahadan kayıklarına aldıkları birer mikdâr tuza Sevâhil-i Şâhânede bulunan me'mûrîn-i rüsûmiyye cânibinden ilişilmemesi cânib-i emâretten bâ tezkere iş'âr olunmuş ve cezîre-i merkûme kaptanlarının yemeklik için kayıklarına alacakları tuz ticaret için olmayıp kefâf-ı nefs için cüz'iyyü'l-miktar iktizâ' edeceği derkâr olmasıyla buna bir hadd ta'yîniyle bu kadarına Rüsûmat Me'mûrları tarafından müdâhale olunmaması münâsib görülerek ba'de-zîn cezîre-i merkûmeden sair Sevâhil-i Şâhâne'ye vürûd edecek kayıklarda mevcûd bulunan nüfus başına yarımşar kıyyeden ne mikdâr eder ise bu mikdârına ilişilmemesi ve bundan ziyâde bulunacak tuzlar kefâf-ı nefs için olmayıp ber

takrîb satılmak üzere getirilmiş demek olacağından nizâmına tevfîkân zabt ve müsâdere ile iktizâ' eden cezâ-yi nakdîsinin istihsâli muâmelesinin icrâ' olunması husûsunun Akdeniz sevâhilinde vaki Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'ârı Meclis-i Rüsûmat'da tezekkür olunarak keyfiyyet sair îcâb edenlere iş'âr ve işbu tahrîrât-ı hâlisinin zîr-i nezâret-i vâlâlarında vaki Sevâhil Rüsûmat İdâreleri'nin mikdârına nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nüsah-ı mezbûrenin bâ-mu'cib bunlara bi'l-irsal mücîbince iktizâsının icrâ' olunması husûsuna himmet buyurmaları, fi 4 Muharrem sene 1285 ve fi 14 Nisan sene 1284. (26 Nisan 1868)

154 Her türlü yabancı menşeli tuzun Osmanlı devletine ithali yasak olduğu halde İstanbul'a ve bazı sahil şehirlerine şişeler içinde yabancı menşeli tuz getirildiği, şişeler içerisinde getirilecek yabancı menşeli tuzların gümrüklerce kabul edilmemesi, kaçırılırken yakalanacak tuzlara el konulması, gümrüklerde eskiden kalan veya sahipsiz eşya kapsamında bulunan şişeli tuzların şişelerinden boşaltılarak kıyye ile satılması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede şişeler derûnunda olarak kaçırılır iken tutulacak ecnebî tuzlarının yalnız zabtolunması gösterilmiş ise de bu misillü tuzların zabtından başka beher âtîk kıyyesinden cezâen kırkar para istihsâl kılınması Tuz ta'limâtı'nın 22. bendi zîrinde muharrer olan fikarât-ı nizâmiye ahkâmından olduğundan mücîbince hareket olunmak iktizâ' eder.

Memâlik-i Şâhâne'ye her türlü ecnebî tuzunun ithali katiyyen memnû' olduğu hâlde şu aralık gerek Dersaâdet'e ve gerek sevâhil-i saireye şişeler derûnunda ecnebî tuzu vürûd eylediği istihbâr olunduğu beyânıyla Dersaâdet gümrüklerine vürûd edeceklerin bi't-tevkif balıkhaneye ma'lûmât itası husûsunun Rüsûmat Emânet-i Celîlesi'ne ve sevâhile gelecekler hakkında muâmele-i nizâmiye icrâ'sının dahi sevâhilde bulunan Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine tebliği balıkhane nezâretinden bâ-tezkere iş'âr olunmuş ve keyfiyyet emânet-i müşarünileyhâya yazılarak alınan cevâpta bu bâbda Galata ve Kireçkapısı ve emti'a-i ecnebîye gümrükleri nezâretlerine tebliğat-ı mukteziye icrâ' kılındığı bildirilmiş olduğundan oralarca dahi mahalleri Rüsûmat İdâreleri ile bi'l-muhâbere şayet öyle şişeler derûnunda ecnebî tuzu vürûd edecek olur ise kabûl olunmayarak iade kılınması ve kaçırılır iken tutulur ise ale-l-usûl zabt ve müsâderesiyle beraber gümrüklerde eskiden kalmış veyahut muahharen gelerek sâhibsiz eşya miyânında bulunmuş bu gibi tuzlar olduğu hâlde bi'l-ahz şişelerinden tahliye edilerek kıyye ile

taliplerine fürûht olunması husûsunun mülhakat me'mûrlarına tavsiye ve teblîğine himmet buyurmaları, fi 2 Şaban sene 1304 ve fi 14 Nisan sene 1303. (26 Nisan 1887)

155 Ocaklar ve ambarlar tarafından verilen tuz tezkerelerinde sahteciliğin önlenmesi amacıyla belli ağırlıklardaki tuzlar için farklı renklerde tezkereler kullanılması, yeni hazırlanan altı çeşit tezkerenin Rüsumat idarelerine gönderildiği.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede beyaz ve mavi ve sarı ve yeşil ve pembe ve mor renginde olarak tab' ettirilen tezâkir ciltlerinden gönderildiğine dair muharrer maddeye atfen gösterilen fi 25 Cemâziyelevvel sene 1285 (8 Eylül 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükümsüz olduğu cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Memlahalar ile tuz ambarlarından verilen tuz tezkerelerine ashâbı tarafından muahharen kalem karıştırılarak hâvî oldukları tuzun kıyyeleri tezyit edilmekte olması cihetiyle o makule verilecek tuz tezkerelerinin elvân-ı muhtelife-i müteaddide de tab'ıyla her renge kıyyece hadd ta'yîni halinde ashâbı tarafından bunlara kalem karıştırılarak tezyit olunsa bile renklerin mikdâr-ı mahdudu bilindiği ecilden rengine mahsûs mikdârdan ziyâde tezyit edilen tezkerelerin Mevrid İdâreleri'nde ve hileten tanınarak fesâdın meh-mâ-emken önü alınmak üzere mikdârları ta'yîniyle beyaz ve mavi ve sarı ve yeşil ve pembe ve mor renkte olarak tezâkir tab' ettirilmesine karâr verilerek o bâbda tab' ettirilen tezâkir ciltlerinden lüzûm-ı mikdârı fi 25 Cemâziyelevvel sene 1285 (13 Eylül 1868) tarihli tahrîrât-ı muhlisi ile savb-ı behiyyelerine dahi gönderilmiş ve şimdiye kadar bunlar isti'mâl olunmakta bulunmuş ise de zikr olunan renklerden her birisine ta'yîn olunan hadler dahilinde olarak erbâb-ı hile ve fesat taraflarından yine tezyid-i mekâdiri kabil olup şöyle ki meselâ tezâkir-i mezkûrenin mavi renginde olan üçüncü nevinin mikdâr-ı mahdudu 2.000 kıyyeden 10.000 kıyyeye kadar olup hadd-i mezkûr dahilinde olarak satılan tuzlara bu renkten 2.500 kıyye için verilmiş olan tezkereyi sahibi 10.000 kıyyeye kadar fark olunmayacak sûrette tezyit etmiş olsa mikdâr-ı mezkûr mâdemki o renk mikdâr-ı mahdudu dahilindedir, Mevrid İdâresinden tereddüt olunamayacağından vesair renklerde dahi böyle hileye meydan kalacağından ve bundan başka idâre me'mûrları içinde encâmını tefekkür etmeksizin hile ve irtikâba mail olanlar mezkûr tezkereleri bir mikdâr-ı ma'lûm için verdiği hâlde koçanına noksan kayd edebilmek mümkün olup eğerki bu makule hileler bil'âhire tezkerelerin mevridlerden emânet-i hâlisiye gelerek icrâ'-yı tatbîkinde zâhire ihraç olunacağı ve faili hakkında mücâzât-ı lâzime icrâ' kılınacağı bedîhi ise de ne çâre ki ibtidadan bu fesat kapısı mekşûf

bulunacağından ber minvâl-i meşrûh gerek haricen ve gerek dahilen vuku' melhûz olan hile ve fesat imkânının önü bütün bütün kesdirilmek üzere îcâbı meclis-i rüsâmatta a'riz ve amîk mütâlaa ve müzakere olunduğunda zikr olunan tezkerelerin evvelki hadlerini fesh ile her renge mahsûs olarak bir diğer hadd-i umumî tertibi ile bâlâ-yı tezkereye terkim olunduktan sonra işbu hadd-i umumî koçan ile tezkere arasında rakam ile başka başka birer hadd-i husûsu olmak üzere 16 haneye tefrik olunup satılan tuzun mikdârı hangi renge hadd-i umûmisi dahilinde hangi hadd-i husûs hanesine tesâdüf eder ise iktizâ' eden tezkeresi koçanından o hane ile beraber kesilerek verilse ve tezkereler verildikten sonra bazı erbâb-ı fesat tarafından numara ve kıyye ve kuruş ve para ve tarih rakamları kazınıp başkaları yazılamamak için işbu rakamların yazılacağı mahallerine tarama çizgisi tab' ettirilse mütalebe kâfî görünerek bundan böyle isti'mâl olunacak tezkerelerin bu yolda bastırılarak idârelere gönderilip resm-i sâbıkta olan tezkerelerin bi'l-celb ibtâl ve ihrâk edilmesi tensîb olunmuş ve o vechile bunlar bu kere müceddeden tab' ettirilmiş olduğundan sûret-i isti'mâlleriyle teferruât-ı saireleri ber-vech-i zîr târif olunur;

1) İşbu tezâkir-i cedîde evvelki tezkereler gibi altı renk üzere olup beyaz renginin hadd-i umûmisi bir kıyyeden 5.000 kıyyeye ve mavi renginin 5.001 kıyyeden 10.000 kıyyeye ve sarısının 10.001 kıyyeden 30.000 kıyyeye ve yeşilinin 30.001 kıyyeden 50.000 kıyyeye ve pembesinin 50.001 kıyyeden 100.000 kıyyeye kadar ve mor renginin 100.000 kıyyeden yukarı satılacak tuzlara mahsûs bulunmuş ve her birinin mikdâr-ı mahdudu vech-i meşrûh üzere tezkere ile koçan arasında başka başka on altışar hadd-i husûsiye tefrik olunmuş olduğundan bir memlaha veyahut ambar tarafından satılacak tuz için tezkere verilmek iktizâ' ettiği hâlde işbu tezkerenin hâvî olacağı mikdâr-ı kıyye zikr olunan altı renkten birinin 16 hadd-i husûs hanelerinden her hangisinin dahilinde bulunur ise bunun hanesiyle beraber tezkerenin koçandan ne vechile kesilip ve metin ve bâlâsı ne sûretle doldurulup verileceği ma'lûm olmak için misal tarîkiyle beyaz renkten 25 kıyye için başka ve 2.250 kıyye için dahi başka ve 4.675 kıyye için yine başka olarak üç kıt'a tezkere numûne olarak koçandan kat' ile doldurulup ele geçerek suisti'mâl olunamamak için üzerlerine battâl hattı dahi keşide olunarak "*leffen gönderilmiştir*" işte bu numûnelerden görülüp anlaşılacağı vechile verilecek tezkerenin hâvî olacağı mikdâr-ı kıyye herhangi renge 16 hadd-i husûs hanelerinden her hangisinin dahilinde bulunur ise mezkûr tezkerenin o hane ile beraber koçandan kesilerek küsûr hanelerin koçan

üzerinde bırakılması ve tezkerenin metin ve bâlâsı usûlü vechile doldurulması ve sehv edilerek mesûliyete uğramamak için bir renk yerine başka renkten tezkere verilmemesine ve hadd-i husûs hanesinin dahi tezkerenin metin ve bâlâsına doldurulacak mikdâr-ı kıyyeye nâ muvâfık olarak kesilmemesine begayet dikkat ve ihtimâm edilmesi ve bu hâlde bir tezkerenin metin ve bâlâsına doldurulan mikdârı o tezkere üzerinde bırakılacak hadd-i husûs hanesi tasdîk edeceğinden ve buna ise şimdilik hariçten herkesin ma'lûmâtı olamayıp bundan böyle alışıp öğrenebileceğinden tezkereler ashâbına verildiği vakit üzerlerinde bulunan hadd-i husûs hanesinin koparak zayi edilmemesi ve zayi edilir ise tezkerenin mevridlerde kabûl olunamayacağı bilinip ona göre üzerindeki hadd-i husûs hanesinin güzelce muhâfazasına i'tinâ' ve dikkat olunması lüzûmunun kendilerine memurin câniblerinden bi'l-etrâf tefhîm ve ihtâr kılınması,

2) İşbu tezâkir-i cedîdenin istimâlinde mebdei olmak üzere işbu sene-i haliye Temmuz'unun ibtidası tahsîs olunmuş olduğundan her bir idârede yevm-i mezkûre yani Haziran'ın 30. gününe kadar evvelki tezkerelerden kullanılıp Temmuz'un birinci gününden itibaren şu yeni tezkerelerden isti'mâle mübâşeret olunması ve o vakte kadar kullanılıp evrâkı sarf olunmuş ve henüz evrâkına dökunulmayarak isti'mâline başlanılmamış ne mikdâr eski tezkere ciltleri mevcûd bulunur ise toplattırılıp mikdârını mübeyyin pusulalarıyla beraber me'mûriyyetlerden müdîriyyetlere ve müdîriyyetlerden nezâretlere ve nezâretlerden dahi bâ defter-i umûmi emânet-i hâlisiye gönderilmesi,

3) Tarih-i mezbûreden sonra Rüsûmat İdâreleri'ne vürûd edecek tuz tezkerelerine güzelce dikkat olunarak mezkûr Haziran'ın 30. gününden sonra tarihli olarak eski tezkereler ile tuz gelecek olur ise bu makule tuzlara tezkeresiz nâzarıyla bakılarak iktizâ' eden esmân-ı mîriyesinin nâkılından depozito sûretiyle alınıp malının imrârına ruhsat verildikten sonra o tezkerenin irsâliyle beraber keyfiyyetin seri'an emânet-i hâlisiye izbâr olunması ve bâlâda zikri geçtiği vechile yeni tezkereler üzerinde bulunması iktizâ' eden hadd-i husûs hanesi olmayan bir tezkere ile vürûd edecek tuzlar hakkında dahi bu vechile muâmele kılınması,

4) Zikr olunan altı nevi cedîd tezkerelerden sair Rüsûmat Nezâretleri'ne gönderildiği gibi altı ayda sarfa kâfî olmak üzere tahmin kılınan ve müfredâtı işbu tahrîrât bâlâsında gösterilen 20 kıt'a tezkere cildi usûl-i vechile zat-ı vâlâlarına zimmet kayıt olunarak bu kere iki denge mevzu

olduğu hâlde vapura bi't-teslim alınan bileti matviyyen ve işbu tahrîrât-ı hâlisi nüsah-ı matbû'asıyla sâlif-üz-zikr üç kıt'a numûnelerin beherinden zîr-i idâre-i behiyyelerinde vaki kâffe-i memlaha müdîriyyet ve me'mûriyyetlerinin adedine nisbetle 80 kıt'ası leffen isbâl kılınmış olmasıyla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâ' ve tefhîmât-ı mukteziye icrâ'sıyla tezâkir-i mezkûrenin ber minvâl-i meşrûh tarih-i mezkûrdan itibaren isti'mâline mübâşeret ettirilmesi lâzım geleceği husûslarının savb-ı vâlâlarına iş'ârı meclis-i mezkûrdan ifâde olunmuş ve sûret-i hâl bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne dahi bildirilmiş olmakla ber-vech-i muharrer îfâ-yı muktezasıyla matlub olan âtîk tezkere ciltlerinin sür'at-i celb ve tesyâr ve keyfiyyetin iş'ârına himmet buyurmaları, fi 3 Safer sene 1287 ve fi 22 Nisan sene 1286. (4 Mayıs 1870)

156 Kolcular ve köy muhtarları tarafından yakalanan bazı kaçakçıların ödemeleri gereken para cezasını ödememek için tuzları bırakıp hayvanlarını alarak kaçtıkları, bu kişilerin isim, şöhret ve nereli olduklarının araştırılarak davet yazısı çıkartılması, kolcu ve köy muhtarları tarafından ele geçirilen ve tezkeresiz olarak satılan tuzların para cezalarının tamamı sahiplerinden tahsil olunmadıkça satılmaması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede ileride cezâ-yi nakdîsi tahsîl olunmadıkça zabtolunan tuzların zâhire ihraç edenlere verilmemesi muharrer ise de cezâ-yi nakdîsi tahsîl olunamayan tuzların birer rubunun muhbirlere verilmesi Tuz ta'lîmâtı'nın nihâyetinde muharrer fikarât-ı nizâmiye ahkâmından olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Bazı kimselerin öteye beriye bilâ-tezkere nakl eyledikleri tuzlar memlahalar kolcuları ve kurâ muhtarları taraflarından tutulduğunda lâzım gelen cezâ-yi nakdîlerini vermemek için sâhibleri işbu tuzları bırakıp ve hayvanlarını alıp firâr etmekte ve bu ise cezâ-yi nakdînin tahsîl olunamamasını müeddî olmakta bulunduğu bu kere istihbâr olunmuş ve beyândan müstagnî olduğu üzere bilâ-tezkere zuhûr eden tuzların zabtından başka iki kat tuz fiyatı itibarıyla cezâ-yi nakdî tahsîli ve bu makule tuzların zâhire ihraç edene terki, Tuz ta'lîmâtı'nın 18. bendinde muharrer ve mestûr ve bu makule cezâ-yi nakdîlerin istihsâli sâhiblerinin firar ettirilmemesine mütevâfık bulunduğu ve bu ise işbu tuzları hâmil olan hayvânâtın bir mahalde sikvestro sûretiyle bi't-tevkif ashâbının hayvanlarına destres olmak için avdet etmesine mecbûriyet getirilmesiyle ve sâhiblerinin isim ve şöhretleri ve hangi diyarlı oldukları tahkik kılınarak bi't-

taharri celb ve ihtâr ettirilmesi husûsunun hükûmete haber verilmesi ve daha sair tedâbîr-i mukteziye-i mahalliye ile hasıl olacağı vareste-i kayd-ı sütûr bulunmuş olduğundan bâdema bu makule bilâ-tezkere olan tuzlar hakkında ber minvâl-i meşrûh takayyüdât-ı lâzımenin icrâ'sıyla birinci derecede ashâbının ve derece-i saniyede dahi hayvanât ve eşya-yı sairenin elden çıkarılmaması ve îcâb-ı hâlde bunların inzimâm-ı ma'rifet-i hükûmetle sattırılıp mezkûr cezâ-yi nakdînin istihsâli kılınmak esbâbının istikmâl olunması ve şimdiye değin kolcu ve kurâ muhtarları taraflarından zâhire ihraç olunmuş olan tezkeresiz tuz var ise ber-mu'cib-i ta'lîmât muhbirlerine verilmesi ve ba'de-zîn ittihâz olunacak tedâbîr-i meşrûhanın semeresiyle bu misillû tezkeresiz tuzların ashâbı firâr ettirilmeyerek lâzım gelen cezâ-yi nakdîleri tamamen istihsâl olunacağından ileride cezâ-yi nakdîsi alınmadıkça zabtolunan tuzların zâhire ihraç edenlere verilmemesi husûsunun usûl ittihâz edilmesi Meclis-i Rüsûmat'da bâ-tezekkür tensîb olunmuş ve keyfiyyet bil-cümle memlaha müdîrlerine tavsiye ve iş'âr kılınmış olmakla zat-ı şerifleri dahi ber minvâl-i muharrer iktizâsının icrâ'sı husûsuna himmet buyurmaları, fi 16 Cemâziyelevvel sene 1279 ve fi 27 Teşrinievvel sene 1278. (8 Kasım 1862)

157 Yerli ve yabancı menşeli tuzlara ne şekilde el konulacağı ve ihbariye ücretlerinin ne şekilde ödeneceğine ilişkin yeni düzenlemenin vilayetlere ve mutasarrıflıklara gönderildiği.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen fıkarât-ı nizâmiye bu mecmûada münderic bulunan Tuz ta'lîmâtı'nın nihâyetinde muharrerdir.

Yerli ve Ecnebî mahsûlü kaçak tuzların icrâ'-yı müsâderesi ve ihbâriyyelerinin sûret-i îtası hakkında mer'i olan usûle dair Tuz ta'lîmâtı'na li'ecli'l-tenzil kaleme alınıp le'de'l-arz icrâ'-yı ahkâmına irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhi müteallik buyurulan fıkarât-ı nizâmiyenin bir kıt'a sûret-i musaddakasıyla bu bâbda Vilâyât-ı Celîle ve müstakilen idâre olan mutasarrıflıklara şerefsadır buyurulan evâmirname-i sâmi icrâ'-yı îcâbı zımnında bâ-tezkere-i sâmiye irsâl buyurulmakla filan Vilâyât-ı Celîlesi'ne hitaben testir buyurulmuş olan emirnâme-i sâmi ile fıkarât-ı nizâmiye-i mezkûrenin tab' ettirilen sûretlerinden lüzûmu nisbetinde 20 kıt'ası leffen taraf-ı şeriflerine gönderildi. Emirnâme-i sâmi-i mezkûr ile sûr-ı matbû'a-i mezkûreden bir kıt'asının vilâyet-i müşarünileyhâya îtasıyla beraber mütâlaasından müsteban olacağı üzere işbu fıkarât-ı nizâmiye kaçak tuz hakkında bâ muharrerât-ı umûmiyye icrâ' olunan tebligât üzerine el-yevm müttehiz olan usûl ve muâmelâtın takrîr-i icrâ'âtından ibâret demek olup bu bâbda diğer gûne izahata hâcet olmadığından suver-i matbû'a-i mezkûreden bir kıt'asının hemen dahil-i nezâret-i behiyyelerinde

kâin Rüsûmat ve memlaha me'mûrluklarına bâ-mu'cib beis ve isrası husûsuna himmet buyurulması, fi 29 Şaban sene 1291 ve fi 28 Eylül sene 1290. (10 Ekim 1874)

158 Tezkere fazlası olarak veya kaçak olduğu gerekçesiyle yakalanan tuz, tütün, ipek ve kıymetli evrak ile her türlü eşyanın usulen verilmesi gereken ihbariye ücretlerinin paylaştırılması konusunda her yerde farklı uygulamalar yapıldığı, bu konuyu düzenlemek amacıyla Vergi Komisyonu tarafından kaleme alınan talimatın idarelere gönderildiği.

Tezkerelerinden fazla zuhûr eden ve kaçak olarak tutulup müsâdere olunan bil-cümle eşya ile tuz ve duhân ve müskirât ve harir ve evrâk-ı sahîha için itası nizâmen mukarrer olan ihbâriyyelerin sûret-i taksimine dair henüz bir usûl vaz' edilmemiş olmak hasebiyle bu bâbda her mahalde bir türlü muâmele vuku' bulmakta olup bu ise matlub olan intizam ve inzibatın hilâfı ve hem de müstahikkininden bazılarının istihkakı tamamen verilmeyerek kesr-i şevk ve gayretlerini müeddî bulunmuş olmasıyla bu yolda bir usûl vaz'ı lâzım gelerek Cemiyet-i Rüsûmiyye karârıyla o bâbda kaleme alınan ta'lîmât ile işbu tahrîrât-ı muhlisinin nüsah-ı matbû'asından nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin müdîriyyet ve me'mûriyyetlerin adedine nisbetle 80 kıt'ası leffen gönderilmekle bunların birer mücîble zikr olunan müdîriyyet ve me'mûriyyetlere israâ'sıyla mücîbince hareket ve icrâ'-yı muâmeleye dikkat olunması husûsuna himmet buyurmaları, fi 13 Şaban sene 1295 ve fi 31 Temmuz sene 1294. (12 Ağustos 1878)

TALİMAT

Tezkere fazlaları ile kaçaklar ihbariyelerinin ihbarcılar arasında ne şekilde paylaştırılacağına ilişkin talimat.

Tezkere fazlalarıyla kaçaklar ihbâriyyelerinin beyne'l-müstahıkkin sûret-i taksim ve tevziine dair ta'lîmâttır.

Madde 1

Gümrüklerde hîn-i muayenede tezkerelerinden fazla çıkan eşyadan alınacak iki kat gümrük resminden bir katının % 70'i bu fazlayı meydana çıkaran muayeneci veya kantarcı veyahut kileci vesair müstahdemînden herhangisi ise ona verilip, 15'i dahi

nâzırdan sonra müstahdemîn-i merkûmenin maiyyetinde bulundukları memura i'tâ' olunacak ve küsûr 15'ini dahi nazır alacaktır.

Madde 2

Her nerede olur ise olsun gümrüğe müteallik ele geçirilerek müsâdere olunan kaçak eşyanın bi'l-müzâyede fürûhtuyla esmânının nısfından ve eşyâ-yı mezkûr müsâdere olmayıp da resm-i gümrüğünün iki katından ekal olmayarak bir kat cezâ-yi nakdî alınmış ise kezâlik cezâ-yi nakdî-yi mezbûrun nısfından % 70 bu eşyayı haber veren kimse gerek müstahdemînden ve gerek hariçten olsun her kim ise ona veyahut eşyâ-yı mezkûreyi tutan me'mûra verilip on beşini dahi nâzır alacak ve küsûr on beşi mezkûr eşyanın ele geçirilmesi için istihdâm edilmiş olan kolcu vesair bu gibi küçük me'mûrlara ale-s-seviyye taksim ve i'tâ' olunacak ve eğer mezkûr eşya deniz üzerinde deniz kolcusu ma'rifetiyle tutulmuş ise işbu küsûr kalan 15 merkûm kolcunun kayıkçısına verileceği gibi bu deniz kolcusu ma'rifeti veyahut sahil Muhâfaza Me'mûrları vesâtatı ile tutulacak eşya için nâzıra îtası anîfen gösterilen % 15 muhâfaza müdîrine ait olacaktır.

Madde 3

Tuz ve duhân ve müskirât ve haririn tezkere fazlaları ve kaçakları ile evrâk-ı sahîha için nizâmen îtası mukarrer olan ihbâriyyeler dahi iktizâ' edenler beyninde bâlâda gösterilen kaide ve nisbet üzerine taksim kılınacaktır.

159 Düyûn-ı Umumiyye İdaresi adına muhafaza memurları tarafından yakalanan kaçak mallara ait ihbariyelerin muhafaza memurları, Rüsumat memurları ve Düyûn-ı Umumiyye memurları arasında paylaştırılması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede Düyûn-ı Umûmiyye'ye ait tutulan kaçakların idârelerimize teslim olunacağına dair sarâhat yok ise de Rüsûmat Emânet-i Celîlesi'nden Rüsûmat Nezâretleri'ne tastîr buyurulup işbu tahrîrât-ı umûmiyye zîrinde muharrer olan tahrîrât-ı umûmiyye sûretinde sarâhat bulunduğundan bu cihet ma'lûm olmak üzere işbu mahalle şerh verilmiştir.

Rüsûmat emânet-i aliyyesinin zîrde aynen münderic olan tahrîrât-ı

umûmiyyesi mütâlaasından anlaşılacağı vechile Müşterek Muhâfaza Me'mûrları tarafından Düyûn-ı Umûmiyye'ye ait olarak tutulan kaçaklar ihbâriyyelerinin ta'lîmât-ı mahsûsası ahkâmına tatbîken tevzî' ve taksiminde % 70'in Müşterek Muhâfaza Me'mûrları'na ve % 15'inin bunların fevkindeki Rüsûmat Me'mûrları'na îtasıyla baki % 70'inin Müşterek Muhâfaza Me'mûrları'na ve % 15'inin bunların fevkindeki Rüsûmat Me'mûrları'na îtasıyla baki % 15'inin müsadare hükmünün hîn-i fiile isâli ve itiraz vuku'nda müdafaa-i lâzime îfâsı ile iştigal edecek olan idârelerimiz me'mûrlarına verilmesi sûreti karârlaştırıldığından burası idârelerimizce dahi ma'lûm olarak ona göre iktizâsının îfâsı zımnında keyfiyyet ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı halisinin nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin Mülhakat İdâreleri'nin adedine nisbetle nüsah-ı matbû'asından 40 kıt'ası başkaca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olduğundan vusûlünde mezkûr idârelere isrâsıyla bâdema me'mûrîn-i müştereke taraflarından İdâremize ait olarak tutulacak kaçaklar ihbâriyyeleri taksimâtının bu yolda icrâ'sı, fi 8 Muharrem sene 1308 ve fi 23 Ağustos sene 1305. (4 Eylül 1889)

Tahrîrât-ı Umumiyye Sûreti

Müşterek Muhâfaza Me'mûrları tarafından derdest olunan kaçaklar ihbâriyyelerinin ihbâriyye ta'lîmâtı ahkâmı dâiresinde tevzî' ve taksimi muâmelesi bu kere bazı mahallerde duçâr-ı ihtilâf olmasından dolayı o bâbda cemiyet-i rüsûmiyyede cereyân eden müzakere ve Düyûn-ı Umûmiyye İdâresiyle evvel ve âher icrâ' olunan muhabere üzerine me'mûrîn-i mûmâileyhümün derdest ettikleri kaçaklardan gümrüğe müteallik olanların ihbâriyyeleri kemâ-kân ta'lîmât-ı mezkûre mücîbince tevzî' ve taksim olunacağı derkâr olup fakat Düyûn-ı Umûmiyye ve Reji İdâreleri'ne ait kaçakların der destiyle beraber ait oldukları idârelere teslim olunarak müsâdere hükmünün hîn-i fiile isâli ve itiraz vuku'nda müdafaa-i lazime îfâsı vezaifini o idare me'mûrîni deruhde etmekte oldukları cihetle bu makulelerin ihbâriyyelerinden % 15'inin işbu vezâifi mukâbilinde me'mûrîn-i mûmâileyhümâ ve % 70 asıl muhbirleri olan Müşterek Muhâfaza Me'mûrları'na ve on beşi dahi bunların fevkinde bulunan me'mûrlara verilmesi ve fakat Müşterek Muhâfaza Me'mûrları tarafından tutulmayıp da âheri ma'rifetiyle derdest ile muâmelât-ı müteferrî'ası dahi ait olduğu idâre-i mezkûre me'mûrları ma'rifetleriyle îfâ olunan kaçakların ihbâriyyelerinden % 70 asıl

muhbirlere verileceği misillû bundan Müşterek Muhâfaza Me'mûrları'nın ve mâ-fevkinde bulunanların bir gûne istihkakları olamayacağından küsûr otuzu tamamıyla o idâre me'mûrlarına ait olması sûreti karârlaştırılmış ve ona göre sair îcâb edenlere icrâ'-yı teblîgat olunduğu misillû zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı muhlisenin 20 kıt'ası cemiyet-i mezkûre ifâdesiyle leffen tesyîr kılınmış olmakla bunların mezkûr idârelere irsâliyle ber-vech-i muharrer iktizâ-yı hâlin icrâ'sına himmet buyurmaları, fi 2 Recep sene 1304 ve fi 15 Mart sene 1303. (27 Mart 1887)

160 **Tuz ta'limâtı gereğince yabancı menşeli tuzların hiçbir şekilde karaya çıkarılmayıp geriye iade edilmesi, memurlardan habersiz olarak herhangi bir yere çıkartılan yabancı menşeli tuzlara kime ait olursa olsun el konulması, göl tuzlarının beher kıyyesinden dört para, kaya tuzundan ise altı para ceza alınıp bu malları yakalayan ve ihbar edenlere dağıtılması, bakiyesinin Düyûn-ı Umumiyyeye gelir kaydedilmesi, tuz ocağı olmayan yerlerde yakalanan yabancı menşeli tuzların rayiç fiyatla satılıp Hazine'ye zarar verilmemesi, gümrük veya duhân idarelerinin bulunmadığı yerlerde meclis veya muhtarlar tarafından yakalanan tuzların resmi fiyattan değil ihale ile belirlenecek fiyattan satışa sunulması, elde edilecek hasılatın yarısının sözkonusu malları yakalayanlara ve ihbar edenlere paylaştırılması.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede me'mûrlardan habersiz bir mahalle çıkarılan ecnebî tuzunun zabt ve müsâderesiyle satılarak beher kıyyesinden muhbirlere dörder ve altışar para verilmesi hakkında muharrer maddeye atfen gösterilen fi 7 Muharrem sene 1280 (24 Haziran 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile memlaha me'mûrları bulunmayan yerlerde zabt olunup müzâyede ile satılacak tuzlar esmânından humusunun tutan veya haber verenlere i'tâ' olunmasına dair muharrer fikranın hükümleri Memâlik-i Şâhâne'ye hafiyyen ithal edilen ecnebî tuzlarının zabtından başka beher âtîk kıyyesinden cezâen kırkar para alınması hakkında olan Tuz ta'limâtı'nın 22. bendi ve buna fi 4 Ramazan sene 1286 (8 Aralık 1869) tarihinde zeyl olunan fikarât-ı nizâmiye ve (140) numaralı ve fi 18 Kânûnusânî sene 1283 (30 Ocak 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile cezâ-yi

nakdîsi tahsîl kılınan ecnebî tuzlarının muhbirlere verilmesine dair olan Tuz ta'lîmâtı'na fi 18 Rebiülevvel sene 1291 (5 Mayıs 1874) tarihinde zeyl olunan fikarât-ı nizâmiye mezkûr (140) numaralı tahrîrât-ı umûmiyye ile feshedildiği cihetle bunlara tevfikân hareket olunmak iktizâ' edeceği ve mezkûr fi 7 Muharrem sene 1280 (24 Haziran 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin bu mecmuaya derc edilmediği bilinmek için işbu şerh tahrîr olunmuştur.

Bir mahalle ecnebî tuzu vürûdunda Tuz ta'lîmâtı mücîbince karaya çıkarılmayıp geriye iade kılınması ve me'mûrlardan habersiz bir mahalle çıkarılan ecnebî tuzunun her kimin malı olur ise olsun zabt ve müsâderesiyle bâ fiyat-ı mîrîye satılıp esmânından göl tuzu ise beher kıyyesinde dörder ve kaya tuzu ise altışar parasının o tuzu tutan veya haber verenlere îtasıyla küsûrunun merkez icmâlinin zeyline bir bâb açılarak keyfiyyetinin derc ve izahıyla îrâd kayd olunması ve teferruat-ı sairesi Meclis-i Rüsûmat karârı üzerine fi 7 Muharrem sene 1280 (24 Haziran 1863) tarihiyle meb'ûs tahrîrât-ı umûmiyye-i muhlisîde beyân kılınmıştı. Ancak tuzun fiyat-ı mîrîye ile fürûhtu memlahalarda cari olup masârif-i nakliye ve saireden dolayı memlahaların gayr-i mahallerde tuzun fiyat-ı mîrîyeden ziyâdeye revâcı emr-i tabii bulunduğundan memlaha olmayan mahallerde müsâdere olunacak ecnebî tuzunun fürûht olunduğu mahallerde kıymet-i râyicesi her ne ise ona göre satılıp mîrîye bu yüzden hasar vukua getirilmemesi lâzım geleceğine binâen ba'de-zîn me'mûrînden habersiz bir mahalle çıkarılmış bulunan ecnebî tuzu memlaha me'mûrlarının bulunduğu yerlerde zabt ve müsâdere olunur ise sabıkı gibi yine fiyat-ı mîrîyesiyle satılması ve ammâ memlaha me'mûrları bulunmayan yerlere çıkarılmış bulunup da tahrîrât-ı sabıka-i mezkûrede mübeyyin olduğu vechile gümrük veya duhân idâreleri ve onların bulunmadığı mahallerde meclis veya muhtar ma'rifetleriyle zabt olunduğu hâlde o tuz fiyat-ı mîrîye ile satılmayıp taliplerinin regabât-ı inkıtâ' buluncaya değin müzâyede-i aleniyyesinin icrâ'sıyla her kaç kuruşta takrîr eder ise o fiyatla satılarak esmân-ı hâsılasından mukaddem ki hesap üzerinde onda ikisinin yani hamsinin tuzu tutan veya haber verenlere i'tâ' ve muâmelât-ı sairesinin iş'âr-ı sâbıka merkezinde icrâ' kılınması meclis-i mezkûrede bi't-tensîb usûl ittihâz olunarak keyfiyyet bu defa bil-cümle me'mûrîn-i mülkiye ile nâzırlarına bâ tahrîrât bildirilmiş ve dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idâre-i selâsenin mikdârına nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen gönderilmiş olmakla nüsah-ı mezkûrenin savb-ı vâlâlarından mûciblerle mezbûr idârelere isrâ' ve merkez ve mülhakatta mücîbince iktizâsının icrâ'sına i'tinâ' ve himmet buyurmaları, fi 8 Safer sene 1280 ve fi 12 Temmuz sene 1279. (24 Temmuz 1863)

161 **Kaçak olduğu için el konulan tütün, tuz, sigara ve ağız tütününün satışından dellaliye vergisi ödenmemesi amacıyla dellal kullanılmaması, müzayede işleminin alıcıların Düyûn-ı Umumiyye idarelerine çağrılmaları suretiyle bizzat müdür, nazır ve memurlarca yapılması.**

Kaçırılır iken tutulan ecnebî tuz ve duhân ve sigara ve ağız tütününün hîn-i fürûhtunda bazı mahallerde müzâyedelerinin dellallar vasıtasıyla bi'l-icrâ' satılarak esmân-ı hâsılalarından Dellâliyye Resmi ifrâz ve i'tâ' olunmakta olduğu anlaşılıp halbuki bunların öyle dellâl ma'rifetiyle inzimâmına ihtiyaçları olmadığına ve bir mahalde tuz ve tütün ve sigara ve ağız tütünü veyahut başka bir şey tutuldukça me'mûriyyette ise me'mûrlar ve müdîriyyette ise müdîrler ve nezârette nâzırlar ma'rifetiyle müşteriler dâirelerine celb ve cem'i ile huzurlarında dellâle hâcet kalmaksızın müzâyede ile fürûht olunması mümkün olacağına mebnî ba'de-zîn minvâl-i meşrûh üzere satılıp Dellâliyye Resmi verilmemesi ve bunun hilâfına hareket edenler olur ise verilmiş olan dellâliyyenin taraflarından tazmîn ettirileceğini bilip ona göre harekete i'tinâ' olunması husûsunun ta'mîmen iş'ârı lâzım geleceği Meclis-i Rüsûmat'da tezekkür ve tensîb ve o vechile keyfiyyet sair iktizâ' eden Rüsûmat nezaretlerine bildirildiği gibi işbu tahrîrât-ı halisinin zir-i nezaret-i vâlâlarında kâin Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarıyla memlaha me'mûrluklarının mikdârına nisbetle gerek nezâretçe ve gerek mülhakatça nüsah-ı matbû'ası leffen tesrî'b kılınmış olmakla nüsah-ı mezbûrenin bâ-mu'cib bunlara isrâ' ve vesâyâ-yı mukteziye derc ve imlâ' ile mücîbince hareketle hilâf-ı hâl vukua getirilmemesi esbâbının istikmâline i'tinâ' ve himmet buyurmaları, fi 8 Şaban sene 1284 ve fi 23 Teşrinisâni sene 1283. (5 Aralık 1867)

162 **Çuval ve çeşitli kaplar içerisinde yakalanan tuz ve tütünlere çuval ve kapları ile birlikte el konulacağı, çuval ve kapların gümrüğü ödenmemiş mal olduğu için kaçak mal sınıfına girdiği, bunlara ait kayıtların dikkatli tutulması ve müzayede ile satılarak Düyûn-ı Umumiyyeye gelir kaydedilmesi.**

Çuval ve saire gibi kap ve zurûfun derûnunda kaçırılır iken tutulan tuz ve duhânın zurûfuyla beraber mi zabt ve müsâderesi lâzım geleceği yoksa yalnız duhân ve tuz alınıp mezkûr zurûfun ashâbına iadesi mi iktizâ' edeceği bazı taraftan istifsâr olunmaktan nâşî Meclis-i Rüsûmat'a lede-l-havâle o makule kaçak tütün veyahut tuzun mevzu olduğu çuval ve saire tehi olarak getirilecek olsa doğruca gümrüğe getirilip muayene ve muâmelesi ba'de-l-icrâ iktizâ' eden

resm-i gümrüğü istîfâ' olunduktan sonra imrârına ruhsat îfâ olunmak lâzım gelip halbuki mezkûr çuval ve sairenin gümrüğe uğratılmaksızın mazrufuyla beraber kaçırıldığı ve zurûfunun kaçağa âlet olduğu cihetle toplanılan tuz ve tütünün zurûfuyla beraber zabt ve müsâdere olunup fakat zurûfât-ı makbûzanın zayi edilmeyip bir ayda ne kadar terâküm etmiş bulunur ise bi'l-müzâyede satılarak esmân-ı hâsılasının cins ve adet ve mikdârı ve nerede ve ne sûrette zabt kılındığı keyfiyyeti bi't-tasrîh icmâle îrâd kaydedilmesi iktizâ' edeceğinin ta'mîmen iş'ârı lüzûmu mecâlis-i mezkûrdan ifâde ve o vechile keyfiyyet sair lâzım gelen Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr kılındığı misillû işbu tahrîrât-ı halisinin zîr-i nezâret-i vâlâlarında kâin Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarının mikdârına nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen irsâl ve isâre kılınmış olmakla nüsah-ı mezbûrenin bâ-mu'cib bunlara isrâ' ve vesâyâ-yı mukteziye derc ve imlâ' ile mücîbince icrâ'-yı îcâbıyla müstemirren i'tinâ' ve himmet buyurmaları, fi 8 Şevvâl sene 1284 ve fi 21 Kânûnusânî seni 1283. (2 Şubat 1868)

TALİMAT

Tezkere fazlası olarak ele geçirilen yerli tuzlardan alınacak vergi miktarı ile kaçak yerli ve yabancı menşeli tuzlara ne şekilde el konulacağı, para cezaların tahsili ve hesaplara gelir kaydedilmesi, ihbariye bedelinin ne şekilde dağılacağı.

Tezkerelerinden fazla zuhûr edecek yerli tuzlarından alınacak esmân-ı mîrîye ile kaçak yerli ve ecnebî tuzlarının sûret-i zabt ve cezâ-yi nakdîlerinin istîfâ'sı ve bundan icmalâta îrâd kaydedilecek miktarları ve ihbâriyyelerinin tevzii muâmelâtını tarif eder ta'lîmâttır.

Madde 1

Bilâ-tezkere tutulacak yerli tuzlarının Tuz Ta'lîmâtı'nın 18. bendi ile (139) numaralı ve fi 17 Nisan sene 1283 (29 Nisan 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmına tevfîkân zabtından başka beher âtîk kıyyesinden cezâen kırkar para alınarak icmâllere îrâd kaydıyla mazbût tuzlar aynen tutan ve haber verenlere i'tâ' kılınacak ve bu tuzlar için bend-i mezkûr ile (491) numaralı ve fi 28 Ağustos sene 1289 (9 Eylül 1873) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye

mücîbince muhbirlere tezkere verilecektir.

Madde 2

Memâlik-i Şâhâne'ye hafiyyen ithal edilen ecnebî tuzlarının Tuz ta'lîmâtı'nın 22. bendi ile buna fi 4 Ramazan sene 1286 (8 Aralık 1869) tarihinde zeyl olunan fikarât-ı nizâmiye ve (140) numaralı ve fi 18 Kânûnusânî sene 1283 (30 Ocak 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmına tevfîkân zabtından başka beher âtîk kıyyesinden cezâen kırkar para alınarak icmâllere îrâd kaydıyla mazbût tuzlar zikr olunan (140) numaralı tahrîrât-ı umûmiyye mücîbince tutulduğu mahallere sarf olunmak üzere aynen bilâ tezkere tutan ve haber verenlere teslim olunacaktır.

Madde 3

Tuz ta'lîmâtı'nın 22. bendine fi 4 Ramazan sene 1286 (8 Aralık 1869) tarihinde zeyl olunan fikarât-ı nizâmiyede gösterildiği vechile Memâlik-i Şâhâne'ye hafiyyen ithal ile sarf ve istihlâki ve mikdârı sâbit olan ecnebî tuzlarının esmân-ı mîriyelerinin birer katı bedelen ve ikişer katı dahi cezâen istihsâl olunacaktır.

Madde 4

Sâhib ve nâkılının firar eylemesinden veyahut firar etmeyip de cezâ-yi nakdîyi verememesinden dolayı Tuz ta'lîmâtı'na fi 24 Rebiülahir sene 1288 (13 Temmuz 1871) tarihinde zeyl olunan fikarât-ı nizâmiye ile (139) numaralı ve fi 17 Nisan sene 1283 (29 Nisan 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmınca habsiyle mücâzâtı icrâ' kılınarak cezâ-yi nakdîleri tahsîl olunamayan yerli tuzlarının ta'lîmât-ı mezkûreye fi 11 Rebiülevvel sene 1291 (28 Nisan 1874) tarihinde zeyl olunan fikarât-ı nizâmiye hükmüne tevfîkân üçer rubunun fürûhtuyla esmânları icmâllere îrâd kayıt olunarak mezkûr tuzlar müşterilerine ve birer rub'ı aynen tutan ve haber verenlere i'tâ' kılınacak ve muhbirlere i'tâ' olunacak birer rub' tuzlar için ta'lîmât-ı mezkûrenin 18. bendi ile (491) numaralı ve fi 27 Ağustos sene 1289 (8 Eyylül 1873) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücîbince tezkere verileceği gibi üçer rub' fürûht olunacak tuzların müşterilerine dahi tezkere i'tâ' kılınacaktır.

Madde 5

Sâhib ve nâkılının firar eylemesinden veyahut firar etmeyip de

cezâ-yi nakdîyi verememesinden dolayı Tuz ta'lîmâtı'nın 22. bendine fi 4 Ramazan sene 1286 tarihinde zeyl olunan fikarât-ı nizâmiye ile (140) numaralı ve fi 18 Kânûnusânî sene 1283 tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmınca habsiyle mücâzâtı icrâ' kılınarak cezâ-yi nakdîleri tahsîl olunamayan ecnebî tuzlarının üçer rubunun (160) numaralı ve fi 12 Temmuz sene 1279 (24 Temmuz 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükmüne tevfîkân memlaha bulunan mahallerde fiyat-ı mîrîye ile bulunmayan yerlerde müzâyedeye konularak ta'lîmât-ı mezkûreye fi 11 Rebiülevvel sene 1291 (28 Nisan 1874) tarihinde zeyl olunan fikarât-ı nizâmiye ile zikr olunan 140 numaralı tahrîrât-ı umûmiyye mücîbince fürûhtuyla esmânları icmâllere îrâd kayıt olunarak mezkûr tuzlar müşterilerine ve birer rub'ı aynen tutan veya haber verenlere teslim kılınacak ve birer rub' tuzların mezkûr (140) numaralı tahrîrât-ı umûmiyye mücîbince tutulduğu mahallerde sarf olunmak üzere aynen bilâ-tezkere muhbirlere verileceği gibi üçer rub' fürûht olunacak tuzlar dahi tutulduğu mahallerde sarf edilmek şartıyla bilâ-tezkere müşterilerine i'tâ' olunacaktır.

Madde 6

Bilâ-tezkere tutulacak yerli tuzlarının tutulduğu sırada ashâbı tuzların mahmul olduğu araba ve hayvan ve sandal ve kayık ve vesâit-i nakliye-i sairelerini terk ile firar eyledikleri takdîrde Tuz ta'lîmâtı'na fi 11 Rebiülevvel sene 1291 (28 Nisan 1874) tarihinde zeyl olunan fikarât-ı nizâmiye ile (139) numaralı ve fi 17 Nisan sene 1283 (29 Nisan 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmına tevfîkân vesâit-i nakliyeleri Hükûmet ma'rifetiyle bi'l-müzâyede fürûht olunarak esmânlarından aranılan ikişer kat cezâ-yi nakdîlerle ashâbı zuhûrunda bâ-senet-i makbûz kendilerine verilmek üzere üst tarafları icmâllere îrâd kılınacak ve bu tuzlar için ta'lîmât-ı mezkûrenin 18. bendi ile (491) numaralı ve fi 28 Ağustos sene 1289 (9 Eylül 1873) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücîbince muhbirlere tezkere verilecek ve fakat vesâit-i nakliyelerin esmânları aranılan cezâ-yi nakdîler râddelerine varamadığı hâlde mazbût tuzların ta'lîmât-ı mezkûreye fi 11 Rebiülevvel sene 1291 (28 Nisan 1874) tarihinde zeyl olunan mezkûr fikarât-ı nizâmiye hükmünce üçer rub'ı fürûht olunarak

gerek bu üçer rub' tuzlar esmânlarının ve gerek vesâit-i nakliyeler esmânları üçer rubunun icmâllere îrâd kaydıyla mezkûr tuzlar müşterilerine ve birer rub' tuzlar aynen ve birer rub' vesâit-i nakliyeler esmânları nakden tutan ve haber verenlere teslim olunacak ve muhbirlere i'tâ' olunacak birer rub' tuzlar için ta'lîmât-ı mezkûrenin zikr olunan 18. bendi ile mezkûr (491) numaralı tahrîrât-ı umûmiyye mücîbince tezkere verileceği gibi üçer rub' fürûht olunacak tuzların müşterilerine dahi tezkere i'tâ' kılınacaktır.

Madde 7

Memâlik-i Şâhâne'ye hafiyyen ithal edilen ecnebî tuzlarının tutulduğu sırada ashâbı tuzların mahmul olduğu araba ve havyan ve sandal ve kayık ve vesait-i nakliye-i sairelerini terk ile firar eyledikleri takdîrde Tuz ta'lîmâtı'na fi 11 Rebiülevvel sene 1291 (28 Nisan 1874) tarihinde zeyl olunan fıkarât-ı nizâmiye mücîbince vesâit-i nakliyeleri Hükûmet ma'rifetiyle bi'l-müzâyede fürûht olunarak esmânlarından aranılan ikişer kat cezâ-yi nakdîlerle ashâbı zuhûrunda bâ-senet-i makbûz kendilerine verilmek üzere üst tarafları icmâllere îrâd kayd kılınarak mazbût tuzlar (140) numaralı ve fi 18 Kânûnusânî sene 1283 tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücîbince tutulduğu mahallerde sarf olunmak üzere aynen bilâ-tezkere tutan ve haber verenlere teslim olunacak ve fakat vesâit-i nakliyelerin esmânları aranılan cezâ-yi nakdîler râddelerine varamadığı hâlde mazbût tuzların üçer rubunun (160) numaralı ve fi 12 Temmuz sene 1279 (24 Temmuz 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükmüne tevfîkân memlaha bulunan mahallerde fiyat-ı mîrîye ile ve memlaha bulunmayan yerlerde müzâyedeye konulacak ta'lîmât-ı mezkûreye fi 11 Rebiülevvel sene 1291 (28 Nisan 1874) tarihinde zeyl olunan mezkûr fıkarât-ı nizâmiye mücîbince fürûhtuyla gerek bu üçer rub' tuzlar esmânlarının ve gerek vesâit-i nakliyeler esmânları üçer rubun icmâllere îrâd kaydıyla mezkûr tuzlar müşterilerine ve birer rub' tuzlar aynen ve birer rub' vesâit-i nakliyeler esmânları nakden tutan ve haber verenlere teslim olunacak ve birer rub' tuzların mezkûr (140) numaralı tahrîrât-ı umûmiyye mücîbince tutulduğu mahallerde sarf olunmak üzere aynen bilâ-tezkere muhbirlere verileceği gibi üçer rub' fürûht olunacak tuzlar dahi

tutulduğu mahallerde sarf edilmemek şartıyla bilâ-tezkere müşterilerine i'tâ' olunacaktır.

Madde 8

Tuz ta'lîmâtı'nın 18. bendi ile (139) numaralı ve fi 17 Nisan sene 1283 (29 Nisan 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede gösterildiği vechile mevridlerde tezkerelerinde muharrer olan mikdârdan % 3'e kadar zuhûr edecek fazla tuzların birer kat esmân-ı mîrîleri istihsâl olunarak icmâllere îrâd kaydıyla mezkûr fazla tuzlar ashâbına terk olunarak ve bu fazla tuzlar için bend-i mezkûr mücîbince müceddeden tezkere verilecektir.

Madde 9

Tuz ta'lîmâtı'nın 18. bendi ile (139) numaralı ve fi 17 Nisan sene 1283 (29 Nisan 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede gösterildiği vechile mevridlerde tezkerelerinde muharrer olan mikdârdan % 3'den ziyâde zuhûr edecek fazla tuzların 8. maddede gösterildiği üzere % 3'e kadarlarının birer kat ve % 3'den gayri fazla zuhûr edecek mikdârlarının ikişer kat esmân-ı mîrîyeleri istihsâl olunarak % 3'e kadarlarından alınacak birer katı ile % 3'den gayri fazla zuhûr edecek mikdârlardan alınacak ikişer kat esmân-ı mîrîyelerin birer katı icmâllere îrâd kayıt olunarak mezkûr fazla tuzlar ashâbına terk olunacak ve bu fazla tuzlar için bend-i mezkûr mücîbince müceddeden tezkere verilecek ve mezkûr % 3'den gayri fazla zuhûr edecek mikdârlarından alınacak ikişer kat esmân-ı mîriyelerin diğer birer katı bend-i mezkûr ile sâlif-üz-zikr (139) numaralı tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmına tevfîkân nakden tutan ve haber verenlere i'tâ' kılınacaktır.

Madde 10

Tuz ta'lîmâtı'nın 18. bendi ile (139) numaralı ve fi 17 Nisan sene 1283 (29 Nisan 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede gösterildiği vechile bir adamın malı olarak bir mahalden doldurulmuş ve birlikte bir mevride gelmiş olan iki gemiden birinin tezkeresinde muharrer olan mikdârdan fazla ve diğerinin tezkeresinde muharrer bulunan mikdârdan noksan zuhûr eylediği hâlde noksanı fazlasından tenzîl edilerek mezkûr iki tezkerenin hâvî olduğu tuzdan % 3'e kadar zuhûr edecek fazlaların birer kat esmân-ı mîriyeleri istihsâl olunarak icmâllere îrâd kaydıyla mezkûr

fazla tuzlar ashâbına terk olunacak ve bu fazla tuzlar için bend-i mezkûr için mücîbince müceddeden tezkere verilecektir.

Madde 11

Tuz ta'lîmâtı'nın 18. bendi ile (139) numaralı ve fi 17 Nisan sene 1283 (29 Nisan 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede gösterildiği vechile bir adamın malı olarak bir memlahadan doldurulmuş ve birlikte bir mevride gelmiş olan iki gemiden birinin tezkeresinde muharrer olan mikdârdan fazla diğerinin tezkeresinde muharrer bulunan mikdârdan noksan zuhûr eylediği hâlde noksanı fazlasından tenzîl edilerek mezkûr iki tezkerenin hâvî olduğu tuzdan % 3'den ziyâde zuhûr edecek fazlaların onuncu maddede gösterildiği üzere % 3'e kadarının birer kat ve % 3'den gayri fazla zuhûr edecek mikdârlarının ikişer kat esmân-ı mîriyeleri istihsâl olunarak % 3'e kadarlarından alınacak birer katı ile % 3'den gayri fazla zuhûr edecek mikdârlarından alınacak ikişer kat esmân-ı mîriyelerin birer katı icmâllere îrâd kayıt olunarak mezkûr fazla tuzlar ashâbına terk olunacak ve bu fazla tuzlar için bend-i mezkûr mücîbince müceddeden tezkere verilecek ve mezkûr % 3'den gayri fazla zuhûr edecek mikdârlarından alınacak ikişer kat esmân-ı mîriyelerin diğer birer katı bend-i mezkûr ile sâlif-üz-zikr (139) numaralı tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmına tevfîkân nakden tutan ve haber verenlere i'tâ' olunacaktır.

Madde 12

Mevridlere ecnebî tuzu ile mahlût getirilecek yerli tuzlarının (150) numaralı ve fi 16 Nisan sene 1284 (28 Nisan 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tevfîkân zabtından başka beher âtîk kıyyesinden cezâen kırkar para alınarak icmâllere îrâd kaydıyla mazbût tuzlar tutulduğu mahallerde sarf olunmak üzere aynen bilâ-tezkere tutan ve haber verenlere teslim olunacaktır.

Madde 13

Mükerrer tuz kaçıranlar yedlerinden tutulacak ecnebî tuzlarının (142) numaralı ve fi 29 Temmuz sene 1287 (10 Ağustos 1871) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tevfîkân zabtından başka beher âtîk kıyyesinden cezâen ikişer kuruş alınarak icmâllere îrâd kaydıyla mazbût tuzlar Tuz ta'lîmâtı'nın 18. bendi ile (139) numaralı ve fi 17 Nisan sene 1283 (29 Nisan 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye

mücîbince aynen tutan ve haber verenlere i'tâ' kılınacak ve bu tuzlar için (491) numaralı ve fi 27 Ağustos sene 1289 (8 Eylül 1873) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tevfîkân muhbirlere tezkere verilecektir.

Madde 14

Mükerrer tuz kaçıranlar yedlerinden tutulacak ecnebî tuzlarının (142) numaralı ve fi 29 Temmuz sene 1287 (10 Ağustos 1871) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tevfîkân zabtından başka beher âtîk kıyyesinden cezâen ikişer kuruş alınarak icmâllere îrâd kaydıyla mazbût tuzlar (140) numaralı ve fi 18 Kânûnusânî sene 1283 (30 Ocak 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücîbince tutulduğu mahallerde sarf edilmek şartıyla aynen bilâ-tezkere tutan ve haber verenlere i'tâ' olunacaktır.

Madde 15

Kaçak yerli ve hafiyyen ithal edilen ecnebî tuzlarının zabtından ve cezâ-yi nakdîleri alındıktan başka (146) numaralı ve fi 19 Kânûnusânî sene 1283 (31 Ocak 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tevfîkân tuzları kaçırmaya âlât olan sandalcı ve mavnacı ve kayıkçı ve arabacı ve kiracılardan dahi tuzlardan alınacak ikişer kat esmân-ı mîrîyelerin % 16'ları hesâbıyla ayrıca cezâ-yi nakdî alınarak icmâllerle îrâd kaydedilecek ve bu %16 ceza-yı nakdileri veremeyenlerin âlâtlarının fürûhtuyla esmânlarından tahsîl kılınacaktır.

Madde 16

İşbu ta'lîmâtta tutan ve haber verenlere i'tâ' kılınacağı gösterilen tuzlarla tuz esmânlarının (158) numaralı ve fi 31 Temmuz sene 1294 (12 Ağustos 1878) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye zîrinde muharrer olan ta'lîmât mücîbince % 30'ları Düyûn-ı Umûmiyye me'mûrlarına tevzî' ve yetmişleri tutan ve haber verenlere i'tâ' kılınacak ve fakat tutan ve haber verenler Müşterek Muhâfaza Me'mûrları'ndan bulunduğu takdîrde (159) numaralı ve fi 23 Ağustos sene 1305 (4 Eylül 1889) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tevfîkân % 15'leri Düyûn-ı Umûmiyye me'mûrlarına ve yetmişleri muhbirleri olan Muhâfaza Me'mûrları'na ve diğer on beşleri dahi muhbirleri olan Muhâfaza Me'mûrları'nın mâ-fevkinde bulunan Rüsûmat Me'mûrları'na verilecek ancak tuzların

zabtı ve cezâ-yi nakdîlerinin veyahut esmânlarının tahsîli husûsunda masârif-i muhâkeme ve saire vuku' bulur ise tenzîl edildikten sonra küsûrları bu vechile tevzî' ve i'tâ' olunacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

A. Alkollü içkilerin kontrolü, ölçümlenmesi, vergi ve diğer işlemleri.

163 **Alkollü içeceklere ait vergilerde yapılan son düzenleme ve değişikler, rakı yapılmak üzere ithal edilen yabancı menşeli ispirtolardan vergi alınacağı, bu vergiyi peşin olarak vermek istemeyen tüccarların mallarını iki anahtarlı mağazalarda stoklayabileceği, anahtarlardan birinin tüccarlarda diğerinin idarelerde kalacağı, mağazadan ispirto çekildikçe vergisinin yatırılması, bağbozumu esnasında toplanan üzümlerin 100 kıyyesinden 5 kıyye rakı elde edilebileceği hesabıyla üreticiler üzerine zimmet kaydedilmesi, ispirto ve rakıdan alınacak vergi miktarları.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede iki miftâhlı mağazaya vaz' olunacak ispirtoların li-ecli'l-imâi ihracında beher okkasından maa zam doksanar para istîfâ' olunması hakkında muharrer olan fikranın hükmü resm-i mîrisi peşinen verilmeyip iki miftâhlı mağazaya konulacak ispirtoların li'ecli'l-îmal ihracında beher okkasından bilâ-zamm altışar para alınması hakkında olan (216) numaralı ve fi 3 Eylül sene 1298 (15 Eylül 1882) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile feshedildiği cihetle mücîbince hareket olunmak iktizâ' eder.

Müskirât Resm-i Mîrîsi'nce bazı mertebe ta'dîlat icrâ'sı lüzûmuna binâen o bâbda mülgâ Islahât-ı Maliye Komisyonu vâridat şubesiyle Şûrâ-yı Devlet'çe cereyân eden müzâkerât üzerine bazı mevâddı tashîh ve ta'dîl edilerek mücîbince îfâ-yı mukteziyâtı husûsuna irâde-i seniyye-i hazret-i padişâhı müteallik ve şerefsudûr buyurulup bâtezkere-i sâmiye irsâl buyurulan Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi nüsah-ı musahhahasından bir kıt'ası leffen gönderildiği beyânıyla mücîbince iktizâsının îfâsı Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden alınan fi 6 Eylül sene 1297 (18 Eylül 1881) tarihli tezkere-i aliyyede iş'âr ve müteâkiben varit olan fi 8 Eylül sene 1297 (20 Eylül 1881) tarihli tezkere-i aliyyede dahi nizâmnâme-i mezkûr icrâ'-yı muâmelât hakkında olup kavâim-i nakdîyyenin ilgâsı karşılığı olarak ahzı mukarrer olan zamma dokunur mahalli olmadığından işbu zammın nizâmnâme-i mezkûr hükmünce de kemâ-kân alınması îcâb edeceği emir ve izbâr buyurulmuş ve nizâmnâme-i mezkûrun tab' ettirilen nüshalarından 10 kıt'ası leffen taraf-ı vâlâlarına gönderilmiştir. Dâhilde i'mâl olunan hamr ve arak ve müskirât ile arak

yapılmak üzere celb edilen ecnebî ispirtolarından bâdema ne sûret ve mikdârda resm-i mîrî alınacağı ve ispirtodan peşin resm-i mîrî vermek istemeyen tüccârın ispirtolarını hükûmetin tayin eyleyeceği bir mahalde kendi taraflarından tahsîs ve irâe edecekleri iki miftâh ve kilitli birer mağazaya vaz' eylemeye olan mecbûriyetleriyle o hâlde işbu ispirtoların hîn-i imrârında ne mikdâr resm-i mîrî vermeleri lâzım geleceği ve muâmelât ve müteferrîât-ı sairesi nizâmnâme-i mezkûr müâlaasından bi'l-etraf anlaşılacağından bu bâbda tekrardan sarf-ı nazarla yalnız muâmelâtın muhtâc-ı izah görünen bazı cihetleri hakkında bir gûne yanlışlık vukua getirilmemek üzere ber-vech-i âtî izâhat îtasına ibtidar olunur. Şöyle ki; nizâmnâme-i mezkûrun 3. maddesinde bağ bozumundan sonra cebreden çekilen arakın dahi ba'd-el-imal mikdârı sebt-i defter olunarak veyahut arak yapılmak üzere alıkonulmuş olan cebreden tahmin ile arakın mikdârı deftere yazılarak sâhiblerine zimmet kayd edilir diye muharrer ise de bu madde tashîh buyurulmayıp eski nizâmnâmede dahi bu vechile münderic olduğu hâlde işbu cebreden çekilen araklar hakkında ahiren Rüsûmat Emânet-i Celîlesi'nce bâ-irâde-i aliyye ittihâz buyurulan kaide istimâresi icrâ' olunan şarapların beher 100 kıyyesinden 5 kıyye dahi arak husûlü itibar olunarak yekûnu her neye bâliğ olur ise o mikdâr arakın dahi ashâbına hamr ile birlikte zimmet kaydıyla resm-i mîrîlerinin ona göre tahsîl kılınması ve üzümü tatlı ve şıralı olmaktan nâşî % 5'den ziyâde arak hasıl olan mahallerde âmiller işbu ziyâde-yi istimârenin icrâ'sı sırasında haber vererek deftere ithal ettirdikleri veya bir mahalle naklederken İdâreye ihbâr eyledikleri hâlde zimmetlerine ilâvesiyle resm-i mîrîlerinin birer kat olarak alınması merkezinde olarak keyfiyyet (166) numaralı ve fi 17 Mayıs sene 1292 (29 Mayıs 1876) ve (167) numaralı ve fi 10 Teşrînisânî sene 1292 (22 Kasım 1876) tarihli iki kıt'a tahrîrât-ı umûmiyye ile her tarafa bildirilmiş olduğundan zikr olunan cebrelerden çekilecek araklar hakkında zikr olunan iki kıt'a tahrîrât-ı umûmiyye mücîbince el-yevm câri olan muâmelenin tagyîr edilmeyip kemâ-kân icrâ'sına devam olunması ve 4. maddesinde istimâre olunacak hamr ve arakın fiyat-ı mukadderesinden % 10 hesâbıyla resm-i mîrî alınacağı muharrer ise de tezkere-i aliyye-i ahire mücîbince zamm-ı cedîdin kemâ-kân alınacağına nazaran resm-i mezkûrun dahi el-hâletü hâzihi alınageldiği vechile maa zam % 15 hesâbıyla ve madde-i mezkûra hatimesinde gösterilen üç taksit ile tamamen alınıp ithal-i icmâl kılınması ve 14. maddesinde ecnebî ispirtolarının hîn-i ithalinde resm-i gümrüğünden mâ-adâ bir kıyyesi iki kıyye arak itibar olunarak beher kıyye ispirtodan ber-vech-i peşin alınacağı gösterilen otuz ikişer para resm-i mîrînin maa zamm kıyyede kırk sekizer para olarak alınıp icmâle îrat kayd olunması ve sahibi peşin resm

vermeyip de taraf-ı hükûmetten ta'yîn olunacak mahalde istikrâ edeceği iki miftâh ve kilitli mağazaya vaz' eyleyeceği ispirtoların li-ecli'l-imâl ihracında beher okkasından istihsâl olunacağı nizâmnâme-i mezkûrda münderic olan altmışar para resm-i mîrînin dahi kezâlik maa zam kıyyede doksanar para olmak üzere istîfâ'sıyla icmâle îrâd kayd ve imlâ' edilmesi ve muâmelât-ı muharrere-i sâirede muhtac-ı izah cihet görünmediğinden onların dahi ahkâm-ı nizâmiyye dâiresinde hüsn-i icrâ' ve îfâ olunması zımnında keyfiyyet bil-cümle Rüsûm-ı Sitte Nezâretleri ile merkez müdîriyyetlerine bildirilmiş olduğundan mezkûr nizâmnâme nüshalarıyla işbu tahrîrâtımızın leffen irsâl kılınan 20 kıt'a nüsah-ı matbû'asının birer mücîble zîr-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan Rüsûm-ı Sitte İdâreleri'ne isrâsıyla mücîbince ber-vech-i meşrûh îfâ-yı muâmeleye dikkat ve i'tinâ' kılınması esbâbının istikmâline himmet buyurmaları, fi 20 Zilkade sene 1298 ve fi 1 Teşrinievvel sene 1297. (13 Ekim 1881)

Müskirât Resm-i Mîrî Nizamnâmesi

Madde 1

Dersaâdet ve vilâyâtta i'mâl olunan hamr ve arak vesair müskirâtın âmilinden işbu nizâmnâmede ta'yîn edildiği vechile resm-i mîrî alınır.

Madde 2

Mevsimi hulûlünde yani bağ bozumundan sonra hamr i'mâliyle me'lûf olan ahalinin dükkân ve mağaza ve haneleri müskirât me'mûru ve mahalle veyahut karye muhtar ve ihtiyârları ma'rifetiyle muayene ve mevcûd bulunan hamr tahmin ve istimâre olunup ne mikdâr hamr yapılmış ise sâhiblerine zimmet kaydedilir ve bunun için mahsûsen bir defter tutulup herkesin başka başka esâmîsi ve zîrlerine hamrın mikdârı tahrîr olunur.

Madde 3

İşbu 3. maddede çekilen arakın imal olunduktan sonra mikdârı sebt-i defter olunarak veyahut arak yapılmak üzere alıkonulmuş olan cebreden tahmin ile sâhiblerine zimmet kaydedilir diye muharrer ise de 100 kıyye şaraptan 5 kıyye arak husûlü itibarıyla ashâbına zimmet kaydedilmesi (166) numaralı ve fi 17 Mayıs sene 1292 (29 Mayıs 1876) ve cebrelerden % 5'den ziyâde arak hasıl olan mahallerde işbu

ziyâdeleri âmiller hîn-i istimârede veyahut bir mahalle naklinde me'mûrlara ihbâr eyleyerek zimmetlerine ilâve ettirmeleri dahi (167) numaralı ve fi 10 Teşrinisanî sene 1292 (22 Kasım 1876) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler ahkâmından olduğu cihetle mûciblerince hareket olunması (163) numaralı ve fi 1 Teşrinievvel sene 1297 (13 Kasım 1881) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye iktizâsındandır.

Bağbozumundan sonra cebreden çekilen arakın dahi i'mâl olunduktan sonra mikdârı sebt-i defter olunarak veyahut arak yapılmak üzere alıkonulmuş olan cebreden tahmin ile arakın mikdârı deftere yazılarak sâhiblerine zimmet kaydedilir.

Madde 4

İşbu 4. maddede müskirâttan % 10 hesâbıyla resm-i mîrî alınır diye muharrer ise de kavâim karşılığı olarak Müskirât Resm-i Mîrîsi'ne % 5 zamm olması (168) numaralı ve fi 17 Ağustos sene 1294 (29 Ağustos 1878) tarihli telgrafnâme-i umûmiyyede gösterilen irâde-i seniyye mantuk-ı celilinden bulunduğundan mücîbince müskirâttan % 15 hesâbıyla resm-i mîrî alınmak iktizâ' eder.

Bağ bozumu mevsimi hulûlünde i'mâl olunan hamrın sebt ve tahrîrine bed olunduğu zaman arak dahi i'mâl olunduktan sonra vakit geçirilmeyip reis-i kazadan muhtârân ve erbâb-ı vukuftan bazı muteberân Meclis-i İdâre'ye celb ile İdâre-i Mahsûsasından dahi bir me'mûr hazîr olduğu hâlde arak ve hamrın fiyatı râyic-i belde üzere takdîr olunarak bir kıt'a mazbata tanzîm ve reis-i livaya irsâl ile oraca dahi tedkik ve tasdîk kılındıktan sonra herkese defterde zimmet kayd olunmuş olan hamrın ve arakın mikdârına göre fiyatından % 10 hesâbıyla resm-i mîrî alınır bu vechile istîfâ' olunacak resm-i mîrî ne mikdâra bâliğ olur ise defterde amilinin ismi altına tahrîr kılınır ve meblâğ-ı mezbûru Şubat nihâyetine kadar üç taksitte te'diye edeceğine dair defterde olan ismin zîr-i âmiline imza veya temhîr ettirilip muhtara dahi tasdîk ettirilir.

Madde 5

Kaza veya livâ' meclis idâresi tarafından arak ve hamrın takdîr olunacak kıymetleri râyic-i beldede dûn ise esna-yı takdîr de hazır bulunacak müskirât me'mûrunun iş'ârı ve İdâre-i Mahsûsa-i merkeziyenin talebi üzerine vilâyet İdâre Meclisi'nde 21 gün

zarfında yeniden fiyat takdîr edilir ve bu meclisde dahi kezâlik dûn fiyat takdîr olunur ise Şûrâ-yı Devlet Dahiliyye Dâiresi'nde tedkikiyle ledelhâce iade-i tahkikat ettirilir ancak münâzi'i fih olan resm-i mîrînin taksitleri hulûlünde depozito sûretiyle istîfâ' olunup netice-i tedkikatta tebeyyün edecek hale göre îcâbı icrâ' olunur.

Madde 6

İşbu fikarât-ı nizâmiyye Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi mevki-i icrâ'ya konulduktan sonra kaleme alınıp fi 21 Temmuz sene 1304 (2 Ağustos 1888) tarihinde mer'iyyet ahkâmına bi-l-istizân irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişahi şerefsudûr buyurularak mevki-i icrâ'ya vaz' olunduğu (164) numaralı ve fi 13 Ağustos sene 1304 (25 Ağustos 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye müfâdından anlaşılır.

Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi'nin 4. ve 5. maddelerine tezyil olunan fikarât-ı nizâmiye.

1304 senesi mahsûlât zamanından itibaren tecrübe makamında olmak ve 1305 ve 1306 ve 1307 ve 1308 senelerinde dahi muteber olunmak üzere müskirât fiyatı beş sene için ber-vech-i âtî takdîr ve ta'yîn olunacaktır.

Her kazada Düyûn-ı Umûmiyye me'mûru hazîr olduğu hâlde Meclis-i İdâre-i kazaca son beş senede ta'yîn olunmuş olan fiyatın hadd-i vasatı hesap olunarak 1304 senesi için o fiyat vaz' ve takdîr olunacaktır. Bulunacak hadd-i vesatide küsûrat bulunup da yarım paradan noksan olduğu hâlde tayy edilecek ve yarım paradan ziyâde olur ise bir paraya ikmâl olunacaktır.

Hadd-i vesatinin ta'yininde bir yanlışlık vuku' bulduğu hâlde kazada ise livâ' ve liva'da ise vilâyet idâre meclislerinde ve vilâyette vaki olur ise maliye nezâretinde tashîh-i hesap olunacaktır.

Hanelerde i'mâl olunan hamrın kefâf-ı nefs için 200 kıyyesi tefrik olunup resm-i mîrî alınmaz hamrın mikdârı sebt-i defter olunduğu vakit hamr i'mâl olunan her hanede kefâf-ı nefs hissesi olan 200 kıyyeden ziyâde ne kadar hamr i'mâl olunmuş ise yalnız o kadarı kayd olunur ancak kefâf-ı nefs için terk olunan 200 kıyyeden bir mikdârını âmili fürûht etmek istediği hâlde fakat fürûht olunan mikdârın resm-i mîrîsi ahz ve tahsîl kılınır.

Madde 7

Hamr ve arakın sebt-i defter olunan resm-i mîrîsi me'mûru ma'rifetiyle üç taksit ile Şubat nihâyetine kadar kâmilen tahsîl olunmak üzere herkesin resm-i mîriden dolayı zimmetlerini mübeyyin yedlerine birer pusula verilir.

Madde 8

Beşinci maddede tanzîmi gösterilen defter iki nüsha olup biri me'mûru yedinde ve diğeri kaza meclis idâresinde bulunur ve hamr ve arak i'mâl olunan her karye ve kasabanın esâmîsini ve yapılan hamr ve arakın mikdâr ve fiyatını ve resm-i mîrîsinin yekûnunü mübeyyin zîrî mazbatalı bir kıt'a hulâsa defteri yapılarak reis-i liva'ya gönderilir.

Madde 9

Merkez-i vilâyet ve livâ' olan kazalarda dahi defter tutmak usûlü madde-i sabıka hükmünce tevkif olunur. Mülhak kazalar ile merkezlerden idâre olunan kazalarda yapılan hamr ve arakın mikdâr ve fiyatı ve resm-i mîrînin yekûnu başka başka gösterilerek zîri mazbatalı bir kıt'a hulâsa defteri tanzîm ile Dersaâdet'de bulunan İdâre-i Mahsûsasına irsâl kılınır.

Madde 10

Resm-i mîrî tahsîl olundukça defterdeki esâmîsi tahtına ve ashâbı yedlerindeki pusulalara me'mûru tarafından işaret edilir.

Madde 11

Bir kere resm-i mîrîsi verilen müskirâttan fimâba'd resm-i mîrî mütâlebe olunmaz resm-i mîrisi verilmiş olan müskirât sene-i âtiye defterine geçmemek için mahsûl-i cedîd idrâkiyle sene-i cedîde istimâresinden bir mâh mukaddem evvelki senenin mevcûd olan müskirâtı bir kere daha muayene olunarak baki ne mikdâr ise ayrıca zabt ve kayd kılınıp Şubat gayyesine kadar resm-i mîrileri kâmilen istîfâ' ve tezkereleri i'tâ' olunur ve sene-i cedîde istimâresinden geçen senenin müskirâtı müstesna tutulur.

Madde 12

İşbu 12. maddede meyve ve saireden % 10 resm-i mîrî alınır diye muharrer ise de kavâim karşılığı olarak Müskirât Resm-i Mîrîsi'ne %

5 zamm olunması (168) numaralı ve fi 7 Ağustos sene 1294 (19 Ağustos 1878) tarihli telgrafnâme-i umûmiyyede gösterilen irâde-i seniyye mantuk-ı celilinden bulunduğundan bu misillü meyve ve saireden i'mâl olunacak araktan dahi % 15 hesâbıyla resm-i mîrî alınmak iktizâ' eder.

Fabrikalarda kuru üzüm ve incir ve rom ve saireden i'mâl olunan araktan evvel emirde eczası tartılarak kıyyesi ve beher kıyyeden ne mikdâr arak i'mâl olunacağı tebeyyün ettirildikten sonra râyic-i belde üzerine kat' olunacak fiyata göre % 10 resm-i mîrî alınır.

Madde 13

İşbu 13. maddede arpa suyundan % 10 resm-i mîrî alınır diye muharrer ise de kavâim karşılığı olarak Müskirât Resm-i Mîrîsi'ne % 5 zamm olunması (168) numaralı ve fi 7 Ağustos sene 1294 (19 Ağustos 1878) tarihli telgrafnâme-i umûmiyyede gösterilen irâde-i seniyye mantık-u celilinden bulunduğundan arpa suyundan dahi % 15 hesâbıyla resm-i mîrî alınmak iktizâ' eder.

Arpa suyunun telefâtına mukabil % 20'si tenzîl edildikten sonra beher sene kat' olunacak fiyat-ı râyicesi üzere kıymetinden %10 resm-i mîrî alınır.

Madde 14

İşbu 14. maddede memâlik-i ecnebîyyeden arak i'mâli için vürûd edip resm-i mîrîsi peşinen verilecek ispirtoların beher kıyyesinden 32 para resm-i mîrî alınır diye muharrer ise de ispirtolardan peşinen alınacak resm-i mîrînin maa zamm kırk sekizer para alınması (163) numaralı ve fi 1 Teşrinievvel sene 1297 (13 Ekim 1881) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Memâlik-i ecnebîyyeden arak i'mâli için vürûd eden ispirtoların hîn-i ithalinde resm-i gümrüğünden mâ-adâ bir kıyyesi iki kıyye arak itibarıyla beher kıyye ispirtodan peşin olarak 32 para resm-i mîrî alınır. Fakat ispirtonun resm-i mîrîsini hîn-i ithalinde peşin vermek istemeyenler olur ise bu misillûlerin ispirtoları kendi taraflarından nizâmât-ı zabıtanın mesâg gösterdiği mahalde tahsîs ve irâe olunacak bir mağazaya vaz' edilip işbu mağaza miftâhlarının birisi idârede ve diğeri sahibinde durmak üzere iki kilitli olacak ve oradan li-ecl-il imal ihraç olunan ispirtonun

okkasından altmışar para resm-i mîri alınacaktır.

Madde 15

İşbu fikra-yı nizâmiyye Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi mevki-i icrâ'ya vaz' olunduktan sonra kaleme alınıp fi 7 Nisan sene 1302 (19 Nisan 1886) tarihinde mer'iyyet ahkâmına bi-l-istîzân irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfetpenâhi şerefsünûh buyurularak mevâki'-i icrâ'ya konulduğu (215) numaralı ve fi 17 Haziran sene 1302 (19 Nisan 1886) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye müfâdından anlaşılır.

Müskirât Resm-i Mîrîsi Nizâmnâmesi'nin 14. maddesine zeyl olunan fikra-yı nizâmiye;

Memâlik-i Şâhâne'de i'mâl olacak ispirtoların dahi ecnebî ispirtoları gibi bir kıyyesinden iki kıyye arak itibarıyla resm-i mîrîsi ahzolunur ve böyle resm alınan ispirtodan arak yapıldığında tekrar arak resmî alınmaz.

Memâlik-i ecnebîyeden vurûd edip resm-i mîrîsi peşin olarak istîfâ' olunan ispirtoların ihtiyacat-ı yevmiyeden fazlası nizâmât-ı zabıtanın mesâg gösterdiği mahalde hıfz olunur.

Madde 16

İşbu 16. maddede müskirâtın bir iskeleden sefîneye hîn-i tahmîlinde resm-i gümrüğü alınır diye muharrer ise de memâlik-i ecnebîyyeye ihraç olunan şaraplardan resm-i gümrük alınmayacağı mezkûr şaraplar hakkında kaleme alınıp fi 17 Zilkade sene 1305 ve fi 14 Temmuz sene 1304 (26 Temmuz 1888) tarihinde mer'iyyet ahkâmına bi-l-istîzân irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhı şerefmüteallik buyurularak mevki-i icrâ'ya konulup işbu Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi nihâyetinde muharrer bulunan nizâmnâmenin 5. maddesinde gösterilmiştir.

Resm-i mîrîsi verilmiş olan müskirâttan bir mahalde nâm-ı âherle başka hiçbir gûne resm alınamaz ve yalnız bir iskeleden sefîneye hîn-i tahmîlinde gümrük nizâmına tevfîkân resm-i gümrüğü alınır.

Madde 17

Bir mahalden mahall-i âhere müskirât nakletmek isteyenler nakledecekleri mikdârın evvel emirde resm-i mîrîsini îfâ ile tezkeresini almaya mecbûrdur. Ve bir mahalden âher mahalle

tezkeresiz müskirât nakleden olur ise resm-i mîrîsi iki kat olarak alınır.

Madde 18

İşbu 18. maddede me'mûrlardan ketm olunduğu tebeyyün eden müskirâtın resm-i mîrîsi iki kat istîfâ' olunur diye muharrer ise de ketm olunan şarap olduğu takdîrde mezkûr şaraptan iki kat resm-i mîrî alındıktan başka cebrelerinden hasıl olan araklardan dahi başkaca ikişer kat resm-i mîrî alınması (236) numaralı ve fi 4 Kânunuevvel sene 1285 (16 Aralık 1869) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğu cihetle mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Bir mahalde i'mâl olunmuş olan müskirâtın hîn-i tahrîr ve muayenesinde me'mûrlardan ketm ve ihva olunduğu muahharen tebeyyün eden müskirâtın resm-i mîrîsi iki kat istîfâ' kılınır.

Madde 19

Fi 7 Safer sene 1278 (14 Ağustos 1861) tarihinde tanzîm ve neşr olunmuş olan Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi bu nizâmnâmenin ilânı tarihinden itibaren münfesihtir.

Madde 20

Maliye Nezâreti işbu nizâmnâmenin icrâ'sına me'mûrdur, fi 8 Ramazan sene 1298 ve fi 22 Temmuz sene 1297. (3 Ağustos 1881)

İşbu mevâdd-ı nizâmiyye Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi mevki-i icrâ'ya konulduktan sonra kaleme alınıp fi 22 Ağustos sene 1304 (3 Eylül 1888) tarihinde mer'iyyet ahkâmına bi-l-istîzân irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişahi şerefsudûr buyurularak mevki-i icrâ'ya vaz' olunduğu (165) numaralı ve fi 9 Teşrînisânî sene 1304 (21 Kasım 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye müfâdından anlaşılıyor.

Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi'ne zeyl olunan mevâdd-ı nizâmiye.

Madde 1

Bitlis, Erzurum, Beyrut, Trabzon, Haleb, Bağdad, Ankara, Cezayir-i Bahr-i Sefid, Diyarbakır, Konya, Sivas Vilâyetleriyle

İzmit Mutasarrıflığında inbik vasıtasıyla arak takdîr etmek isteyenler nezdinde mevcûd inbiklerin adedini mahallî Düyûn-ı Umûmiyye idâresine haber vermeye mecbûrdurlar.

Madde 2

İdareye haber verilen inbikler mühr-i resmî ile temhîr olunacaktır.

Madde 3

Memhûr inbikler ile arak takdîri murat olunduğunda İdâreye haber verilerek me'mûrları ma'rifetleriyle mühürleri fekk ettirilecektir.

Madde 4

Arak takdîr olunduktan sonra amilinin talebi üzerine inbikler tekrar temhîr olunacaktır.

Madde 5

1. ve 2. maddelerin ahkâmı iktizâsından olan muâmelâttan vâreste olmak isteyenler isti'mâl etmedikleri zamanda inbiklerini İdâreye teslim edebileceklerdir.

Madde 6

İnbik satanlardan mâ-adâ her kimin nezdinde İdâreye haber verilerek temhîr ettirilmiş veyahut İdâreye haber vermeksizin mevzu mühürleri fekk edilmiş arak takdîrine mahsub inbik zuhûr ederse inbikler zabt olunduktan başka beher inbik için birinci defada dört ve ikinci defada sekiz üçüncüde on ve tekrarı halinde her defası için onar adet Osmanlı altını cezâ-yi nakdî alınmakla beraber işbu inbiklerle arak takdîr ve fürûht olunduğu İdârenin iddiası üzerine sabit olur ise sabit olan mikdâr üzerinden iki kat resm-i mîrî istîfâ' edilecektir.

Memâlik-i ecnebîyeye ihraç olunacak şarapların resm-i mîrisî ile gümrük resmî hakkında kaleme alınıp mer'iyyet ahkâmına bi'l-istîzân irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhı şeref müteallik buyurulmuş olan nizâmnâmedir.

Madde 1

Memâlik-i ecnebîyyeye maa dara 200 kıyye-i cedîdten noksan

olmamak üzere şarap ihraç edecek olan her şahıs ihraç edeceği şaraptan resm-i mîrîsinin îfâ olunduğunu âtide beyân olunan sûrette tevfîkân isbât ettiği hâlde zikr olunan resmin nısfı idâre tarafından redd olunacaktır.

Madde 2

Şarabın bahren nakli halinde vapura tahmîl olunacağı iskelede ve berren ihracı halinde hududu bulunan Düyûn-ı Umûmiyye idârelerinden zikr olunan nısf resm-i mîrînin iadesini şarabın mikdâr-ı kıyyesi ile nereden gelip ve ne vasıta ile nereye gönderileceğinin ve mukaddemâ îfâ olunan resm-i mîrî mikdârının tasrîhiyle ve resm-i mezkûr hangi idârede hangi sergi ve makbûz mücîbince îfâ olunmuş ise o sergi ve makbûzların dahi rabtıyla şarabın imrârından mukaddem bâ-arzuhâl talep edecek ve İdârenin dahi şarabı nakledecek vapurun veyahut demir yolunun konşimanto veya bilyatosunun nüsah-ı saniyelerini müste'dîden talebe hakkı olacaktır.

Madde 3

Mısır ve Bulgaristan ve Rumeli-i Şarkî'ye irsâl olunacak şaraplar dahi nısf resm-i mîrîsi usûl-i muharrereye tevfîkân redd olunacaktır.

Madde 4

Şarabını memâlik-i ecnebîyyeye veyahut Mısır ve Bulgaristan ve Rumeli-i Şarkî'ye göndereceğini beyân ederek nısf resmi istirdâd eden şahıs zikr olunan şarabı esbâb-ı mücbire olmaksızın ve Düyûn-ı Umûmiyye me'mûruna haber vermeksizin Memâlik-i Devlet-i Âliyye'nin sair bir tarafına ithal edecek olur ise mezkûr şaraplar zabt ve müsâdere olunacaktır.

Madde 5

Memâlik-i ecnebîyyeye ihraç olunan şaraplardan el-yevm târifesi mücîbince alınmakta bulunan % 1 gümrük resmi ilga' olunmuştur, fi 17 Zilkade sene 1305 ve fi 14 Temmuz sene 1304. (26 Temmuz 1888)

164 Üzüm üreticilerinin ürettikleri üzümlerle ilgili olarak vergiye esas

resmi fiyatın belli olmamasından dolayı bazı şikayetlerde bulundukları, ödenecek vergi miktarının önceden belli olması açısından son beş yıllık üzüm fiyatlarının ortalaması alınarak o yıla ait üzüm fiyatının belirlenmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen fikarât-ı nizâmiyye bu mecmuada münderic bulunan Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi'nin 5. maddesi zîrinde muharrerdir.

Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi'nin 4. ve 5. maddelerine zeyl olmak üzere hükûmet-i seniyye ile idâremiz beyninde bi'l-müzâkere tanzîm olunacak mer'iyyet ahkâmına bi-l-istîzân irâde-i seniyye-i hazret-i padişâhı şerefmüteallik buyurulmuş olan fikarât-ı nizâmiyyeyi hâvî varaka irsâl kılınmış ve işbu fikarât-ı nizâmiyyenin tezyilinden maksad şimdiye kadar müskirâtın takdîr-i fiyatı bir sûret-i muttaride ve mazbûtada cereyân edememekte olması âmillerce mücîb-i sada' ve şikâyet olmakta olduğu gibi âmiller i'mâl edecekleri şaraplar için verecekleri resm-i mîrî mikdârını alâ vechü'l-sıhha bilemedikleri cihetle mamulâtının harice sarf ve fürûhtunda müstereddidâne muâmele etmekte olduklarından bâdema buna mahal kalmaksızın âmillerin te'diye edecekleri resm-i mîrî mikdârını evvelce bilip ona göre bi'l-hesap mamulâtını ecnebîye sarf ve fürûht muâmelâtında sağlam bir esas hareket vaz' ve tesisiyle bu sûretle şarapçılık san'at-ı mahalliyesinin tevsi' ve terakkisine hizmet eylemekten ibâret bulunmuş olmakla bâdema mevâdd-ı müzeyyile-i mezkûre mücîbince her kazada son beş senede ta'yîn olunmuş olan fiyatın hadd-i vasatı hesap olunarak 1304 senesinden itibaren tecrübe mukabilince olmak ve 1305 ve 1306 ve 1307 ve 1308 senelerini şâmil bulunmak üzere takdîr ve ta'yîn olunacağından işbu usûl-i cedîdenin mevki-i icrâ'ya vaz'ı emrinde yapılacak muâmele ber-vech-i âtî beyân olunur. Şöyle ki; her nezâret ve merkez müdîriyyetlerinde başkatipler kaza-be-kaza son beş senede ta'yîn olunmuş olan fiyatların hadd-i vasatı bi'l-hesap kuyût ile tatbîk edildikten sonra neticesini müdîriyyetlere ve doğrudan doğruya merkez kaza olan me'mûriyyetlere teblîğ edecekler ve müdîr ve merkez kaza olan me'mûrlar dahi işbu hadd-i vasatı kendi kuyûduyla başkaca tatbîk ve hadd-i vasatında noksan ve fazla küsûrât bulunduğu hâlde mevâdd-ı müzeyyel-i mezbûre hükmünce tayy veya ikmâl eyledikten sonra o hadd-i vasatı tamam ve muvâfik buldukları hâlde beş sene müddetle muteber olmak üzere o vechile müskirât fiyatının tasdîkini talep ve istihsâl için mahallî Meclis-i İdâresine mürâcaât ve o hadd-i vasat hesâbında yanlışlık görecek olurlar ise mâ-fevkine iş'âr-ı keyfiyyet ve sehv vuku' tashîh ettirildiğinden sonra ber-vech-i muharrer îfâ-yı muâmele eyleyeceklerdir ve bir

de işbu usûl-i cedîdenin vâridât-ı idârece husûle getireceği tesirin derecâtı Nezâret-i umûmiyyece anlaşılmak üzere her sene nihâyetinde me'mûr ve müdîrler dahil-i dâire-i idâreleri olan mahalleri mahsûlâtının hâl ve kuvvetiyle i'mâlâtın derecâtını ve râyic-i mahallîyi tedkik ve o hâle nisbetle usûl-i âtîka mücîbince ne fiyat takdîri îcâb eder olduğunu ve usûl-i cedîde mücîbince vaz' olunan fiyat ne râddede olup bu iki usûlün yekdiğeri beynindeki farka nazaran o idâre müskirâtından idâremizin faide veya zarar mı gördüğünü tahkik ile o bâbda muvâzeneli bir kıt'a rapor tanzîm ile ma'fevkine irsâl ve mezkûr raporlar toplanılarak nezâret ve merkez müdîriyyetleri tarafından o bâbdaki mütâlaalarıyla maan Nezâret-i umûmiyyeye isbâl kılınacaktır.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye ile fıkarât-ı nizâmiyye varakasının nüsah-ı matbû'asından 15 kıt'ası açıktan postaya teslîmen tesyâr kılınmış olmakla bunların bil-cümle mülhakatınıza isrâsıyla her tarafta ona göre îfâ-yı muâmeleye himmet ve dikkat buyurulması, fi 17 Zilhicce sene 1305 ve fi 13 Ağustos sene 1304. (25 Ağustos 1888)

165 **Gizli olarak rakı imal edilemeyeceği, inbik ile rakı imal etmek isteyenlerin inbiklerinin sayısını Düyûn-ı Umumiyye idarelerine bildirmeye mecbûr oldukları, inbiklerin üretim yapılmayan dönemlerde İdare memurları tarafından mühürlenmesi, üretim yapılacağı zaman yine İdare memurlarının gözetiminde mühürlerinin kaldırılması, bu işleme maruz kalmak istemeyen üreticilerin üretim yapılmayan dönemlerde inbiklerini idarelere teslim edebileceği, aksine hareket edenlere işin önem derecesine göre çeşitli miktarlarda para cezaları verilebileceği.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen mevâdd-ı nizâmiye bu mecmuada münderic bulunan Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi'nin nihâyetinde muharrerdir.

Hafiyyen arak i'mâlinin men'iyle hukuk-ı idârenin ziyâîndan vikayesi zımnında idâre-i muhlisice vuku' bulan teşebbüs ve mürâcaât üzerine Müskirât Nizâmnâmesi'ne zeyl olmak üzere Şurâ-yı Devlet Tanzimat Dâiresi'nden kaleme alınıp mer'iyyet ahkâmına bi-l-istîzân irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişahi şeref müteallik buyurulan altı maddeyi hâvî nizâmnâmenin birinci maddesinde ta'dâd edilen vilâyât dahilinde inbik vasıtasıyla arak takdîr etmek isteyenler inbiklerinin adedini bâdema idârelerimize haber vermeye mecbûr olup ber-vech-i muharrer haber verilecek olan inbikler idârelerimizin mühr-i resmileriyle tahtîm ve arak takdîri murat olunduğunda mühürler kezâlik

sahibinin vuku' bulacak mürâcaâtı üzerine me'mûrlarımız ma'rifetiyle fekk ettirilerek bu sûretle açılan inbikler işi bittikten sonra tekrar mühürleneceğinden ve şu muâmeleden vâreste olmak isteyenler isti'mâl etmedikleri zamanda inbiklerini idârelerimize teslim edebilip sâlif-üz-zikr mevâdd-ı nizâmiyenin hilâf-ı harekette bulunanlardan 6. madde mücîbince vuku' ve tekerrürüne göre derecât-ı muhtelifede cezâ-yi nakdî alınacağından keyfiyyet ma'lûm olmak üzere sûret-i hâl îcâb eden Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine iş'âr ve işbu tahrîrât-ı muhlisi ile mezkûr mevâdd-ı nizâmiyenin nüsah-ı matbû'asından idârelerimiz adedine nisbetle 50 kıt'ası postaya teslîmen başkaca tesyâr kılınmış olduğundan bunların zikr olunan idârelere isrâ' ve mevâdd-ı mezkûre ahkâmı her tarafa bi'l-ilân âmillerin haber verecekleri inbikler taht-ı mühre alınmakla beraber ta'kîdât ve tecessüsât-ı lâzımeden geri durulmayarak öyle İdâreye haber verilmemiş inbik ele geçirildiği takdîrde hemen hükm-i nizâmın icrâ'sı ve sâilinin istikmâli zımnında me'mûrlarımıza teblîgat ve tembihat-ı mukteziye îfâ buyurulması, fi 17 Rebiülevvel sene 1306 ve fi 9 Teşrînisânî sene 1304. (21 Kasım 1888)

Nuzzâr ve Merkez Müdîrânına Mahsûs Vesâyâdır.

Bâlâda muharrer tahrîrâtımızla melfûfu bulunan nizâmnâme ahkâmına tevfîkân bil-cümle me'mûrlarımızın îfâ-yı hüsn-i muâmele ile tezyid-i vâridâtla i'tinâ' eylemeleri lâzımeden olup fakat büyük şehirde arak i'mâl edenlerin inbikleri daima işlediği cihetle bunları mühür altına almak münâsib olamayacağı bazı nezâretlerden bildirilmiş ve daimi sûrette işleyen rakı fabrikaları bi't-tabi me'mûr-ı mahsûslarının ve kolcuların taht-ı nezâretlerinde bulunacağı ve bunlara hüsn-i nezâret edildiği hâlde zayiata meydan verilmeyeceği derkâr olunmasına göre fi'l-hakika bu makule zayiat-ı mîrîye vuku' bulmayacak olan fabrikalar inbiklerinin taht-ı mühre alınmasıyla işlerinin sektelenmesi münâsib olamayacağından böyle olan fabrikalar hakkında îcâbına göre hüsn-i idâre-i maslahat edilmesi ve asıl rüsûmun ziyâde ziyâı perakende olarak şurada burada hafiyyen çekilen araklardan vuku' bulacağı ecilden bunların muâmele-i temhîriyye ve inzibâtiyyelerine begayet i'tinâ' olunması ve bir de işbu tahtîm muâmelesinin ittihâz ve icrâ'sından dolayı bi't-tabi hâsıl olacak inzibat sâyesinde adem-i vuku' zâyiat ile menâfi'-i idâre husûlü me'mûl-i kavî ise de derecât-ı menâfi' bi't-tecrübe fiilen tahakkuk etmedikçe bu uğurda meçhul üzerine maâş ve masârif ihtiyâr

etmek muafık-ı maslahat olamayacağına nazaran muâmele-i mezkûrenin şimdilik hademe-i mevcûda ma'rifetiyle bi'l-idâre bâde ona göre îcâbına bakılmak üzere altı mâh zarfında şu yüzden görülecek menfaat derecesinin ber-vech-i izah bu tarafa bildirilmesi, fi 17 Rebiülevvel sene 1306 ve fi 9 Teşrînisânî sene 1304.(21 Kasım 1888)

166 Alkollü içkilerden ölçümleme suretiyle vergi alınmakta iken bu uygulamaya son verildiği ancak gelen şikayetler üzerine ölçümleme uygulamasına tekrardan dönüldüğü.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyenin mukaddimesinde gösterilen fi 2 Teşrinievvel sene 1291 tarihli telgrafnâme hükümsüz olduğu cihetle bu mecmuaya derc edilmediği ve birinci fıkrasında gösterilen istimâre muâmelesinin sûret-i icrâ'sı dahi Müskirât Resm-i Mîri Nizâmnâmesi'nin 2. ve 4. maddelerinde tarif kılındığı ve ikinci fıkrasında şarap fıçılarının ölçülmesi maddesi dahi (170) numaralı ve fi 14 Ağustos sene 1301 (26 Ağustos 1885) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile gönderilen risâle mücibince icrâ' kılınacağı ma'lûm olmak için işbu şerh tahrîr olunmuştur.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyenin mukaddimesinde gösterilen Resm-i Mîrî Müskirât Nizâmnâmesi'nin hükmü bu mecmuada münderic bulunan Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi ile feshedildiği cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyenin üçüncü fıkrasında istimâreden ketmolunan müskirâttan alınan iki kat resmin bir katının icmâle îrâd kaydıyla diğer bir katının bu mektûmu ihbâr edenlere îtası usûlünün hükmü fesh ile istimâreden mektûm müskirâttan alınacak iki kat resimden kimseye ihbâriyye verilmemesi muharrer ise de me'mûrların suiisti'mâlinden nâşî olmayarak mücerred ashâbı tarafından ketmolunduğu tahakkuk eden müskirâtın muhbirleri hariçten bulunduğu takdîrde Nezâret-i Umûmiyye'den bi-l-istîzân alınacak me'zûniyet üzerine ihbâriyye verilmesi (238) numaralı ve fi 17 Kânunuevvel sene 1304 (29 Aralık 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğundan mücîbince hareket olunmak iktizâ' eder. İşbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 4: fıkrasında Müskirât Resm-i Mîrisi'nin sekiz taksit ile alınması muharrer ise de bu maddenin hükmü Müskirât Resm-i Mîrisi'nin Şubat nihâyetine kadar üç taksitte istihsâl olunması hakkında Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi'nin 4. maddesinde muharrer bulunan fıkra ile feshedildiği cihetle fıkra-yı mezkûr hükmüne tevfîkân hareket olunmak iktizâ' eder.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 5. fıkrasında hamr cebresinin 100 kıyyesinden 10 kıyye arak itibar olunması hakkında muharrer maddeye atfen gösterilen fi 11 Recep Sene 1285 (28 Ekim 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükümsüz kaldığı cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 5. fıkrasında 100 kıyye şaraptan ale-s-seviyye 5 kıyye arak husûlü itibar olunması muharrer ise de 100 kıyye şaraptan 5 kıyyeden ziyâde arak hâsıl olan mahallerde âmiller % 5'den fazlasını me'mûrlardan ketm etmeyerek zimmetlerine ilâve ettirmeleri (167) numaralı ve fi 10 Teşrînisânî sene 1292 (22 Kasım 1876) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmındandır.

Resm-i mîri-i müskirâtın bâdema istimâre icrâ'sıyla ahzından sarf-ı nazarla maktuiyet vechile istîfâ'sı mukarrer olarak sûret-i maktuiyetin bildirileceği makâm-ı hâlisiden fi 2 Teşrinievvel sene 1291 (14 Ekim 1875) tarihli telgrafnâme ile iş'âr kılınmış ise de muahharen ekser vilâyetten bu maktuiyetten hoşnudiyet gösterilmeyip resm-i mezbûrun yine kemâ fi's-sabık istimâre sûretiyle ahz ve istîfâ'sı istid'â' edilmiş olduğundan o vechile istimâre usûlünün iadesi o bâbda takdim kılınan tezkere-i muhlisi zeyline şeref tastîr buyurulan fi 23 Rebiülevvel sene 1293 ve fi 6 Nisan sene 1292 (18 Nisan 1876) tarihli cevâb-ı sâmi-i cenâb-ı vekâletpenâhide emir ve ferman buyurulmuş ve şu hâlde gerek bu sene ve gerek bundan böyle mevsimi hulûlünde istimârenin kemafi's-sâbık icrâ' ve resm-i mîrînin istîfâ'sı iktizâ' edeceğinden o vechile îfâ-yı muktezasına dikkat buyurulması muktezi olup fakat bu münâsebetle Resm-i Mîrî Müskirât Nizâmnâmesi'nde münderic olan icrâ'attan bazısının ta'dîl ve ıslahı münâsib görülmüş ve ledel-istîzân cevâben o vechile icrâ'-yı iktizâsına fi 29 Rebiülahır sene 1293 (24 Nisan 1876) tarihiyle şerefvarit olan buyruldu-yı samî-i cenâb-ı vekâletpenâhide emr ve ferman buyurulmuş olmakla bu bâbda ne vechile muâmele ve hareket olunmak lâzım geleceği ber-vech-i zîr beyân olunur;

1) Nizâmnâme-i mezbûrun ikinci bendinde münderic olduğu vechile beher sene bağbozumundan sonra hamr i'mâliyle me'lûf olan sunuf-ı ahali dükkân ve mağaza ve haneleri istimâre me'mûru ve mahalle veyahut karye muhtar ve ihtiyârları ma'rifetleriyle muayene ve mevcûd hamrları tahmin ve istimâre icrâ'sında ashâbına işbu istimârenin sıhhatince bir kat daha emniyet hasıl olmak için bir mahalle veyahut karye ahalisi talep ve arzu ettikleri hâlde Rüsûmat istimâre me'mûrunun yanına onlar tarafından dahi bir nefer istimâreci terfîk olunmak câiz olacağından o vechile ta'yîn edecekleri istimâreci Rüsûmat istimâre me'mûruyla bulunup istimârenin birlikte icrâ' edilmesi ve hitâm-ı istimârede ale-l-

usûl tanzîm olunacak defterin zîri o mahalle veyahut karye muhtar ve ihtiyârlarıyla istimâre me'mûru taraflarından mühürlendiği sırada ber-vech-i muharrer taraf-ı ahâliden terfîk olunan istimâreciye dahi temhîr ve eğer ahali tarafından istimâreci terfîk olunmayıp da Rüsûmat istimâre me'mûruyla iktifâ' olunacak olursa defter-i mezbûrun zîrîne yazılacak şerhte ahali tarafından istimâreci ta'yîn olunmayıp Rüsûmat istimâre me'mûrunun istimâresiyla iktifâ' olunmuş olduğunun dahi derc ve tezbîr ettirilmesi.

2) Nizâmnâme-i mezbûr îcâbınca şimdiye kadar hane ve dükkân ve mağazalarda gedik olarak mevcûd bulunan fıçılar her sene istimâre olunarak tebeyyün eden mikdâr mahsûl sebt-i defter olunmakta ise de bunlar bazı sene noksan ve bazı sene fazla istimâre olunarak hazine ve ahaliye hasar ve gadri müstelzim olmakta olduğundan bâdema buna mahal kalmamak ve beher sene başka başka istimâreleri külfetinden vareste olmak üzere işbu 1292 senesinde mevsimi hulûlünde çıkarılacak istimâre me'mûrları ma'rifetleriyle mezkûr fıçılar güzelce istimâre ettirilip derece-i istîâbı anlaşıldıktan sonra bir tarafına sicim ile bir yafta rabt ve ta'lîk olunarak üzerine fıçının kaç kıyye hamr istîâb edeceğinin tahrîr ve mühür mumu üzerine idâre mühr-i kebiriyle temhîr olunmasıyla beraber her fıçıya birer de numara vaz' olunarak mezkûr yaftaya terkim olunması ve istimâre defterinde kaydı hizasına o vechile fıçıya yafta taalluk olunduğundan ve kaçıncı numara konulduğunun işaret edilmesi ve artık bundan sonra her sene istimâre esnasında bu vechile yaftalı olan fıçıların geçen senenin istimâre defterinden bir pusulası çıkarılıp me'mûra verilerek me'mûr dahi o pusula mücîbince bulduğu fıçıların evvel emirde yaftasının mührünü bi'l-muayene bozulmamış ve bir gûne hile ve fesat vukua getirilmemiş olduğunu anladıktan sonra eğerki o fıçı dolu ise tekrar istimâre etmeyip de yaftası mücîbince sebt-i defter ederek kaydı hizasına yaftası mücîbince yazıldığının işaret kılınması ve eğer mühr-i mezkûr bozulmuş olur veyahut başka bir gûne hile ve fesat vuku'u ile mezbûr yaftada muharrer mikdâr me'mûrun elindeki pusulaya tevâfuk etmez ise artık bu yaftaya itibar câiz olamayacağından bu kâbilden olan fıçılar ile tamamıyla dolu olmayan fıçılar istimâre olunarak tebeyyün edecek mikdârın deftere yazılması ve yeniden gedik olarak bir fıçı vaz' edilmiş bulunursa bunun dahi üzerine mikdâr-ı istîâbını mübeyyin bâlâda tarif olunduğu sûrette yafta konularak ve numara vaz' edilerek kaydı hizasına işaretle beher sene bu vechile muâmele ve hareket edilmesi.

3) Nizâmnâme-i mezbûra sonradan ilâve kılınan zeyilde istimâreden ketmolunan müskirâttan iki kat resm-i mîrî alınacağı münderic olup bu sûretle alınan iki kât resmin bir katının icmâle îrâd kayd ve imlâ' ve diğer bir katının bu mektûmu ihbâr edenlere îtası usûl ittihâz kılınmış ise de ihbâriyyenin îtasından dolayı araya istîfâ'de-i zatiye girdiğinden bâdema müskirâtın esna-yı muayene ve istimâresinde bazı gûne sû-i isti'mâlâtın vuku'una mahal kalmamak için istimâreden sonra cânib-i idâreden haber alınacak mektûmât-ı zâhire çıkarıldığı sûrette bundan ber-mu'cib-i nizâm alınacak iki kat resmden kimseye ihbâriyye verilmeyip tamamen icmâllere îrâd kayd olunması.

4) Nizâmnâme-i mezbûrun 10. bendi mücîbince be'her sene istimâre ile sebt-i defter olunan Müskirât Resmi'nin yine o sene şehr-i Şubat'ı nihâyetine kadar kâmilen istîfâ'sı mukarrer olup resm-i mezbûrun matbû' sergi pusulalarında muharrer evkatta sekiz taksit ile alınması dahi mukteza-yı kaideden olduğundan o vechile tahsîl olunarak şehr-i Şubat'dan sonraya bir gûne bakâya barakılmaması ve ne de tekasiti duhulünden evvel tahsîle kıyâm ile ahalinin dahi iz'âcına sebebiyet verilmemesi.

5) Fi 11 Recep sene 1285 (28 Ekim 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye-i halisi ile ittihâz olunmuş olan usûl îcâbınca hamr cebresinin mikdârı hîn-i istimârede ashâbı yedinde mevcûd bulunan hamrın mikdârına müsâvi tutulduktan sonra 100 kıyyesinden 10 kıyye arak itibar olunup ona göre iktizâ' eden arak resm-i mîrîsi istihsâl olunmakta ise de her mahalde 100 kıyye cebreden 10 kıyye arak hasıl olmayıp ashâbı bu bâbda mağdur görünmemesiyle bazı taraftan vuku' bulan istid'â' vechile bâdema 100 kıyye şaraptan ale-s-seviyye 5 kıyye arak husûlü itibar olunarak ona göre arak resm-i mîrîsinin ahz ve tahsîl kılınması husûslarının ta'mîmen iş'ârı lâzım geleceği bi'l-havâle Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde olunarak keyfiyyet sair Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve bu bâbda istihsâl olunan emirnâme-i sâmiden dâire-i nezâret-i vâlâlarında kâin vilâyete olan bir kıt'ası leffen ve mekşûfen ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı muhlisinin nüsah-ı matbû'asından 20 kıt'ası dahi maan tesyâr kılınmış olduğundan mezkûr emirnâme-i sâminin nezdinizde bulunan defter-i mahsûsuna bi-l-kayd vilâyet-i müşarünileyhâya i'tâ' ve nüsah-ı mezbûrenin dahi bâ-mu'cib mezbûr idârelere isrâ' ve vesâyâ-yı lâzime icrâ'sıyla mücîbince îfâ-yı muktezasına

ale'd-devâm i'tinâ' ve ihtimâm olunması, fi 6 Cemaziyelevvel sene 1293 ve fi 17 Mayıs sene 1292. (29 Mayıs 1876)

167 Bazı yerlerde üretilen üzümlerin 100 kıyyesinden 10 kıyye rakı elde edildiği halde bazı yerlerde daha az rakı elde edildiği, üzümdeki şeker oranı yüksek olan bazı yerlerde ise bu rakamın 12 kıyyeye kadar yükseldiği, vergi alınırken bu farklılıklara dikkat edilmesi gerektiği, %5 üzerinden vergilendirilen üzümlerden daha yüksek oranda rakı üretilmesi durumunda fazla olan kısım için vergisi alınmadıkça tezkere verilmemesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen Resm-i Mîrî Müskirât Nizâmnâmesi'nin hükmü bu mecmuada münderic bulunan Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi ile feshedilmiştir.

Müskirât Resmi'nin kemafi's-sâbık istimâre sûretiyle ahz ve istîfâ' edilecek olmasından nâşî bu münâsebetle Resm-i Mîrî Müskirât Nizâmnamesi'nde münderic olan icrâ'attan bazısının ta'dîl ve ıslahı münâsib görülerek o bâbda bi-l-istîzân şerefvârid olan buyuruldu-yı sami üzerine (166) numaralı ve fi 17 Mayıs sene 1292 (29 Mayıs 1876) tarihli itâre kılınan tahrîrât-ı umûmiyye-i halisinin 5. fıkrasında hamr cebresinin mikdârı hîn-i istimârede ashâbı yedinde mevcûd bulunan hamrın mikdârına müsâvi tutulduktan sonra 100 kıyyesinden 10 kıyye arak itibar olunup ona göre iktizâ' eden Arak Resm-i Mîrisi istihsâl olunmakta ise de her mahalde 100 kıyye cebreden 10 kıyye arak hasıl olmayıp ashâbı bu bâbda mağdur görünmesiyle bazı taraftan vuku' bulan istid'â' vechile bâdema 100 kıyye şaraptan ale-s-seviyye 5 kıyye arak husûlü itibar olunarak ona göre Arak Resm-i Mîrisi'nin ahz ve tahsîl kılınması bildirilmişti. Bazı mahallerin üzümü tatlı ve şıralı olmak münâsebetiyle 100 kıyye cebreden on ve 12 kıyyeye kadar arak hasıl olduğu ve bunun % 5 kıyyesi sebt-i defter olunduğu sûrette küsûru açıkta kalmak lâzım gelip işbu açıkta kalan mikdârın bir mahalle nakli zımnında nakliye tezkeresi mutalebe edildiğinde ashâbı resm-i mîrîsi îfâ olunduğuna dair i'mâliye tezkeresi gösteremeyecekleri cihetle idârelerden bi't-tabi nakliye tezkeresi verilemeyeceği ve bu sûrette işbu arakın mevridinde nakliye tezkeresi olmadığından dolayı iki kat resm-i mîrî ahzına kıyâm olunarak ashâbının iz'âc olunacağı bundan hukuk-ı mîrîyyece dahi zâyiat olacağı bazı taraftan ihtâr olunmasıyla îcâbı Meclis-i Rüsûmat'da le'dedta'amül 100 kıyye cebreden 5 kıyye arak itibarıyla resm-i mîrî ahzı usûlünün ittihâzı hakikatte 100 kıyye cebreden 5 kıyyeden ziyâde arak husûle gelmeyen mahaller amillerinin gadr ve zarardan vikayeleri maksadına mebnî olup yoksa

100 kıyye cebreden 5 kıyyeden ziyâde arak husûle gelen mahallerde 5 kıyyeden ziyadesinin resmi alınmamasından dolayı mîrî ve işbu ziyâdenin sebt-i defter olunmaması cihetiyle bir mahalle hîn-i naklinde tezkeresi verilmeyerek mevridinde kaçak zannıyla ilişilecek olmasından dolayı dahi ashâbı mutazarrır olacakları ve bu takdîrde aranılan teshîlât yerine bil-akis bazı yerlerde müşkilât vukua geleceği derkâr olduğundan ber-vech-i muharrer müşkilât tahaddüs etmemek üzere bâdema hamr cebresinden % 5'den ziyâde arak hasıl olan mahallerde âmiller % 5 kıyyeden ziyâde arakı bulunduğunu hîn-i istimârede me'mûrlara veyahut bu me'mûrları ta'yîn etmiş olan Rüsûmat İdâresi'ne haber vererek deftere ithal ettirmeleri ve eğer ihbâr-ı keyfiyyetle fazla-yı mezbûreyi sebt-i defter ettirmezler ise bunların bir mahalle naklinde idârelerden bi't-tabi tezkere verilemeyeceği ve tezkeresiz nakli halinde dahi çünkü Resm-i Mîri Müskirât Nizâmnâmesi'nin 14. maddesinde bir mahalden mahall-i âhere tezkeresiz müskirât nakleden olur ise resm-i mîrîsi iki kat olarak alınacaktır diye muharrer ve mestûr olmak hasebiyle bu hükme tevfîkân tezkeresiz nakil olunan mikdârdan iki kat resm alınacağı şimdiden ma'rifet-i hükûmetle âmillere güzelce tefhîm olunarak esna-yı istimârede i'mâl ettikleri arakın % 5'den ziyâdesini ber-vech-i muharrer me'mûrlara haber verenler olduğu hâlde ifâdeleri mücîbince sebt-i defter olunarak muâmele-i nizâmiyesinin icrâ' olunması ve işbu ziyâdeyi hîn-i istimârede me'mûrlara haber verememiş de fazla-yı mezbûreyi bir mahalle nakl eder iken İdâreye haber vererek tezkere talep eden olduğu hâlde mahsûlünün resm-i mîrîsi bi'l-ahz perakende hasılâtı miyânına îrâd kayıt olunarak nakliye tezkeresinin i'tâ' ve artık bir mahalle nakliye tezkeresiz arak gelip de derdest olunduğu hâlde zikr olunan 4. madde hükmüne tevfîkân iki kat resm-i mîrisi ahz ve tahsîl ile muâmele-i nizâmiyesinin îfâ kılınması husûsunun usûl ittihâzı bi'ttensîb keyfiyyet meclis-i mezkûr karârıyla sair Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin 20 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nüsah-ı mezbûrenin bâ-mu'cib zikr olunan müdîrlük ve me'mûrluklara irsâliyle mücîbince icrâ'-yı iktizâsına himmet buyurmaları, fi 5 Zilkade sene 1293 ve fi 10 Teşrînisânî sene 1292. (22 Kasım 1876)

168 **Karşılıksız durumdaki kağıt paraların tedavülden kaldırılmasından dolayı şarap ve rakıdan alınmakta olan verginin artırılarak %10 yerine %15 olarak toplanması, toplanan %10 ve %5'lik kısımların muhasebe ve defter kayıtlarında ayrı ayrı gösterilmesi.**

Telgraf

Hasılât-ı kavâim-i nakdiyyenin ihrâkına mahsûs olmak üzere şarap ve araktan alına gelen % 10 resm-i mîriye daha % 5 zammıyla istihsâline irâde-i seniyye-i müteallik buyurulduğundan ve istimâre mevsimi ise gelmekte olduğundan gerek bu sene i'mâl olunacak ve gerek elde mevcûd bulunan hamr ve araktan vusûl-i telgrafımızdan itibaren idârelerden imrâr olundukça o vechile maa zamm % 15 hesâbıyla resm-i mîrî alınarak icmâle ithali ile zeyl-i icmâlde beyânı açılıp % 10'un başka ve % 5'in dahi başka olarak gösterilmesiyle beraber % 5'den hasıl olan mebâliğin hafta-be-hafta ve doğrudan doğruya bâ-muharrerât-ı mahsûsa bu tarafa irsâl olunması ve işbu telgrafımız mücibince keyfiyyetin mülhakatımıza dahi yine telgrafla tebliğiyle her tarafta ona göre iktizâsı îfâ ettirilerek işbu telgrafnâmelerin gerek merkez nezârete ve gerek mülhakata hangi gün ve saatte vusûl bulduğunun dahi bâ-cetvel bildirilmesi ihtâr olunur, fi 20 Şaban sene 1295 ve fi 7 Ağustos sene 1294. (19 Ağustos 1878)

169 **Rakıya dönüştürlen yerli ve ithal romlardan da zamlı şekilde vergi alınacağı.**

Telgraf

Yerli romlar ile ecnebiden gelip araka tahvîl olunan romlardan dahi zamm-ı cedîdin ahzı iktizâ' edeceği bazı nezâretlerin suâli üzerine ihtâr olunur, fi 29 Ramazan sene 1295 ve fi 14 Eylül sene 1294. (26 Eylül 1878)

170 **Ölçümleme işleminin tarafları memnun edecek şekilde herhangi bir yanlışlığa yol açmamak üzere yürütülmesi amacıyla içki fıçılarının çeşit ve şeklini, fıçıların kapasitesini tarif eden "*cetvel kitabı*" isimli broşürün ilgili idarelere gönderildiği.**

İstimâre muâmelâtının her tarafta sûret-i muttaridede ve muntazama da cereyânı temin ile her türlü yanlışlıklar ve noksanlıkların vuku'una meydan kalmamak üzere tarifat ve ta'lîmât-ı lâzımeyi hâvî ve müskirât istimâresi için elde isti'mâl olunacak mikyâs ile müskirât fıçılarının enva ve eşkâlini ve her bir fıçının derece-i istîâbına göre cedîd kıyye hesâbıyla istîâb edebileceği hamrın mekâdirini muarref "*cetvel kitabı*" nâmıyla bir risâle tanzîm ve tab' ettirilerek nüsah-ı matbû'asından beş kıt'ası postaya teslîmen irsâli sû-yi behiyyeleri kılınmış ve mütâlaasından ma'lûm-ı vâlâları olacağı vechile bunda istimârenin sûret-i icrâ'sı gayet vâzıh ve kolaylıkla anlaşılır bir sûrette tarif edildiği cihetle sehl-ül-istîfâ'de ve icrâ' olduğu gibi istimâre mikyâsının cetvel-i mezkûrda

gösterilen şekle tatbîken oraca yaptırılması kabil olacağı derkâr olup mamâfih buraca yaptırılan mikyâsının bir numûnesinin dahi karîben savb-ı behiyyelerine irsâli mukarrer bulunmuş olduğundan risâil-i mezkûreden birer kıt'asının bâ-mu'cib serian Mülhakat İdâreleri'ne isrâsıyla bu sene istimârenin gerek merkez nezâret-i behiyyelerinde ve gerek mülhakatta bunun müdericâtına tevfîkân icrâ' olunması hakkında îcâbı vechile vesâyâ ve tenbîhât-ı icrâ' ve karîben buradan gönderilecek mikyâs numûnesine tevfîkân lüzûm-ı mikdâr mikyâsâtın dahi oraca yaptırılarak iktizâ' eden Mülhakat İdâreleri'ne bi'l-isrâ onun vâsîtasıyla müskirâtın ölçtürülmesine i'tinâ' olunması ve risâil-i mersûlenin de demirbaş kaydedilmesi, fi 16 Zilkade sene 1302 ve fi 14 Ağustos sene 1301. (26 Ağustos 1885)

171 Ölçümleme işlemleri hakkında basılan broşüre ek olarak karşılaştırma örneklerinin de postaya verildiği.

İstimâre muâmelâtı hakkında tanzîm ve tab' ettirilen risâilin leffiyle meb'ûs (170) numaralı ve fi 14 Ağustos sene 1301 (26 Ağustos 1885) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizde karîben buradan mikyâs numûnesi gönderileceği bildirilmişti. Zikr olunan numûnelerden birer kıt'ası postaya teslîmen irsâl kılınmış olduğundan buna tatbîkan iktizâsı kadar mikyâsâtın oraca yaptırılarak bil-cümle Mülhakat İdâreleri'ne irsâliyle ber-mu'cib-i iş'âr-ı sâbık iktizâsının îfâsı husûsuna himmet buyurulması, fi 24 Zilkade Sene 1302 ve fi 22 Ağustos sene 1301. (3 Eylül 1885)

172 Ölçümleme broşürleri ile karşılaştırma örneklerinin idarelerin demirbaş defterlerine kaydedilmesi, memurlarca kullanıldıktan sonra tekrardan koruma altına alınıp saklanması.

Geçende bâ-muharrerât-ı mahsûsa gönderilmiş ve oraca i'mâl ve tedârik ettirilmesi yazılmış olan istimâre risâleleri ile mikyâsları İdârenin demirbaş eşyasından bulunmasıyla bunların demirbaş defter-i mahsûsuna kayd ve her sene istimâre muâmelâtının hitâmında istimâre me'mûrlarından ahz ve istirdâd olunarak idârelerde güzelce hıfz edilmesi îcâb-ı maslahattan olup bu bâbda bir yanlışlık vuku'a gelememesi zımnında keyfiyyetin ta'mîmen iş'âr kılınması münâsib görülerek sair Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine teblîğ' olunduğu misillû işbu tahrîrâtımızın 10 kıt'a nüsah-ı matbû'ası başkaca postaya teslîmen savb-ı behiyyelerine gönderilmiş olduğundan bunların bâ-mu'cib mülhakatınıza itâresiyle her idârede bu risâle ve cetvel ve mikyâslar hakkında minvâl-i muharrer vechile muâmele olunup

zinhâr hilâf-ı hâl vukua getirilmemesi, fi 9 Rebiülevvel sene 1303 ve fi 3 Kânunuevvel sene 1301. (15 Aralık 1885)

173 Yoklama sonucunda tespit edilen yeni mahsül içki miktarlarının üretim tezkerelerine yazılması, eski mahsül içkilere ait tezkerelerin üreticilerin elinden alınarak iptal edilmesi, mahalle, köy ve karyelerde ölçümleme sonucunda tespit edilen içki miktarları ile sahiplerinin isimlerini içeren defterlerin hazırlanarak genel merkeze gönderilmesi.

Cedîd müskirâtın istimâresindan mukaddem nizâm-ı mahsûsu mücîbince atîk müskirâtın yoklaması bi'l-icrâ' herbir hanede yoklama edilen müskirâtın mikdârı ashâbı yedinde bulunan i'maliye tezkereleri zuhûruna şerh ve işaretle temhîr edilmesi ve atîk müskirâtı kalmayanların dahi i'maliye tezkerelerinin bi'l-ahz ibtâliyle tezâkir-i mütârekeme-i saire ile bâ-defter merkez nezârete gönderilmesi ve bir karyede ne mikdâr atîk müskirât yoklama edildiğini mübeyyin müfredât vechile musaddak birer defterinin celb ile peyderpey nezârete isrâ' edilmesi ve bu vechile atîk müskirâtın yoklamasının hitâmında cedîd müskirâtın istimâresine mübâşeret olunup kasabalarda her bir mahallenin ve kurada dahi her bir karyenin istimâresinin icrâ'sıyla her mahalle ve karyede sebt-i defter edilen müskirâtın mikdârıyla ashâbının esâmîsini mübeyyin ale'l-müfredât ve zîrî musaddak birer defterinin istimâre me'mûrlarından bi'l-ahz bunların hâvî olduğu müskirâtın mikdâr-ı sâbıkıyla bi'l-muvâzene zîrîne bir beyânı açılarak kezâlik peyderpey merkez nezârete tesyâr kılınması husûsları Selânik Rüsûm-ı Sitte Nezâreti'nce usûl ittihâz olunarak keyfiyyet mülhakat Rüsûm-ı Sitte müdîriyyetlerine bildirildiği nezâret-i mûmâileyhâ vekâletinden iş'âr olunmuş ve usûl-i mezkûre buraca da münâsib görünerek mücîbince îcâbının icrâ'sı cevâben vekâlet-i mûmâileyhâya bildirilmiş olduğundan bâdema her mahalde dahi o vechile icrâ'-yı muâmele olunması zımnında keyfiyyet ta'mîmen iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrâtımızın on kıt'a nüsah-ı matbû'ası başkaca tesyâr kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâsıyla her tarafta ona göre îfâ-yı muâmele ile defâtir-i mezkûrenin vürûd ettikçe bu tarafa irsâline himmet buyurmaları, fi 3 Şaban sene 1301 ve fi 16 Mayıs sene 1300. (28 Mayıs 1884)

174 Yeni mahsül içkilerin ölçümlemesinden bir ay önce yoklama yapılıp içki üreticilerinin elinde bulunan eski mahsül içki miktarlarının tespit edilmesi ve bunlara ait kayıtların

müdüriyetler tarafından düzenlenerek genel merkeze gönderilmesi.

İşbu 1301 senesi mahsûlü müskirâtın istimâre hulâsa defterinin zîrine Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi'nin 11. maddesiyle (173) numaralı ve fi 16 Mayıs sene 1300 (28 Mayıs 1884) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemiz mücîbince cedîd müskirâtın istimâresinden bir mâlı mukaddem icrâ' kılınan yoklamada sinin-i atîka mahsûlünden el-yevm ashâbı yedinde mevcûd bulunduğunu ta'yîn edip sebt-i defter edilen müskirât mikdârının sene-i sabıkada bu yoklamada mevcûdiyeti tahakkuk etmiş olan müskirât mikdârıyla beraber birer kalem olarak müdîriyyet-be-müdîriyyet terkim ve muvazene olunması ve âtî senelerde dahi yine bu vechile muâmele yürütülmesi husûsu usûl ittihâz olunarak keyfiyyet sair Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine dahi tebliğ ve iş'âr kılınmış olmakla nezâret-i behiyyeleri müskirât defâtirinin dahi bu minvâl üzere tanzîm ettirilip buraya yetiştirilmesi, fi selh-i Zilhicce sene 1302 ve fi 28 Eylül sene 1301. (10 Ekim 1885)

175 Osmanlı topraklarında üretilen şarap miktarının artırılması amacıyla yabancı ülkeler ile Mısır, Bulgaristan ve Rumeli-i Şarki'ye ihraç edilen şaraplardan üretim sırasında alınmış olan %15'lik içki vergisinin yarısı olan %7,5'luk kısmın vergi iadesi olarak ihracatçılara geri ödenmesi, sözkonusu vergi iadesinin ne şekilde ve hangi esaslar dahilinde yapılacağı.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyenin mukaddimesinde gösterilen nizâmnâme bu mecmuada münderic bulunan Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi'nin nihâyetinde ayrıca muharrerdir.

Memâlik-i Şâhâne'de şarap i'mâlâtının tevsiiyle ihracatın tezyidi maksadına mebnî hükûmet-i seniyye ile bi'l-muvafaka beş bendi şâmil olmak üzere İdâremizce bi't-tanzîm mer'iyyet ahkâmına irâde-i seniyye şerefmüteallik buyurulan nizâmnâmenin bir sûreti irsâl kılınmış ve mütâlaasından müstebân olacağı üzere memâlik-i ecnebîyye ile Mısır ve Bulgaristan ve Rumeli-i Şarkî'ye çıkarılacak şarapların ihraç olunduğu bir gûne iştibâha mahal kalmayacak sûrette tahakkuk eylediği hâlde % 15 hesâbıyla alınan resm-i mîrînin nısfı ashâbına iade olunacağı gibi şimdiye kadar ale-l-ekser yüksek bir fiyat üzerine alınmakta olan % 1 resm-i gümrük dahi lağvedildiği cihetle % 7,5 hesâbıyla iade olunacak nısf resme şu gümrük resminin lağvı inzimâm edince yerli şaraplara el-yevm mahmul olan resm hayli tahfîf ve bu sûretle Memâlik-i Şâhâne şaraplarının sâlif-üz-zikr vilâyât-ı mümtaze ile diyâr-ı

ecnebîyyeye ihracatı teshîl edilmiş olacağı derkâr bulunmuş olup rüsûm-ı mezkûrenin sûret-i iadesine gelince yapılacak muâmele ber-vech-i zîr beyân ve tezbîr olunur. Şöyle ki;

1) Bir mahalden diğer mahalle her ne sûretle olursa olsun nakil olunacak şaraplar için bâdema gerek asıl sergiye ibtinaen ve gerek nakliyeden ifrâzen verilecek olan tezkerelere o şarabın asıl sergisinin numarası ve tarihi ile malın hangi kaza mahsûlü olduğu ve o mahal fiyatının mikdârı mersûl bir numaralı numûne vechile derc ve tasrîh olunacaktır.

2) Bir mahalle vürûd ile muayenesi bi'l-icrâ' nâkılı yedinden tezkeresi istirdâd olunan şarabın bil'âhire sahibi tarafından mezkûr vilayât-ı mümtazeye veya diyar-ı ecnebîyyeye irsâli için ruhsat taleb olunduğu takdîrde evvelce istirdâd kılınan tezkere usûlen merkezlere gönderilmiş olacağı cihetle imrârına ruhsat îtası için elde ihticaca sâlih bir şey bulunamayacağından buna mahal kalmamak üzere bâdema bir mahalden diğer mahalle nakil olunacak şarapların mevridine vürûdunda muayene-i mukteziye bi'l-icrâ' tezkeresi usûlen ahz ve istirdâd olunup fakat mukâbilinde kezâlik izâhat-ı lâzımeyi yani asıl serginin numara ve tarihi ile mâlın nere mahsûlü olduğunu ve fiyatını mübeyyin mersûl iki numaralı numûne mücîbince diğer bir sergi i'tâ' ve mevsimi hulûlünde ber mutâd icrâ' kılınan yoklama muâmelesi bu sergiler hakkında dahi tamamen tatbîk ve îfâ edilerek mezkûr serginin hâvî olduğu malın bir kısmı dahilen sarf olunmuş ise keyfiyyet zuhûruna işaret ve tamamen istihlâk edilmiş ise sergi hâmili yedinden istirdâd olunarak usûl-i mevzû' dâiresinde irsâl edilecek ve bu yoklama muâmelesi senede bir kere usûlen icrâ' olunup fakat müskirât muâmelâtı kesir ve mevkien mühim olan yerlere iki ve üç defa vuku' bulabilecektir.

3) Hudut ve sevâhil idârelerinde mersûl üç numaralı numûne mücîbince birer defter tutularak 4. fıkrada gösterilen izahat bu deftere derc ve tezbîr ve vilayât-ı mümtaze ile diyâr-ı ecnebîyeye imrâr edilmek istenilen malın resm-i mîrisine esas tutulmuş olan mahalli fiyatı o defterde açılacak sütûn-ı mahsûsuna başkaca terkim ve tahrîr edilecektir.

4) 200 kilodan ziyâde şarap ihraç etmek isteyen her şahıs bahren vuku' bulacak ihracâtı için mahalli limanındaki ve nakliyat-ı berriye için dahi huduttaki Düyûn-ı Umûmiyye İdâresi'ne bi'l-müracaa ihraç edeceği şarabın mikdârıyla nere mahsûlü olduğunu sergisinin tarih ve numarasını mübeyyin birinci veya ikinci fıkra mücîbince yedinde tasrîhat-ı lâzımeyi hâvî bulunacak olan tezkere veya sergiyi ibrâz ile

resm-i mîrîsinin te'diye olunduğunu ve vâsîta-i nakliyesi olan vapur veya demiryolu ve memâlik-i ecnebîyeden veya vilâyât-ı mümtaze-i mezkûreden hangisine ihraç edecek ise o mahallin ismini izahen arzuhâl vererek işbu izahat ber minvâl-i muharrer üç numaralı numûneye tevfîkân tutulacak olan deftere derc kılınacaktır.

5) Bir tâcir berren veya bahren vuku' bulacak nakliyâtında ihraç edeceği şarabın harice çıkarıldığı hakkında idâreyi temin etmek için konşimentosunun nüsah-ı saniyesiyle o şarabı götüren vapurun mevrid-i acentesinden veya mevrid şimendifer idâresinden nihâyet altı mâh zarfında bir ilmühaber getireceğini taahhüd eylediği hâlde malını istediği zaman diyar-ı ecnebîyeye ve vilâyât-ı mümtazeye nakl ve ihraç edebilecektir.

6) Bir tâcir malını diyar-ı ecnebîyeye ihraç ile ber-mu'cib-i taahhüt ilmühaber getirerek nısf resmin reddini o sahil veyahut idâresinden bâ-arzuhal talep eylediğinde me'mûru tacirin yedinden alacağı konşimento ve ilmühaber ile evrâk-ı müteferriasını mensûb olduğu nezâret veya merkez müdîriyyetine bi'l-irsal o nezâret veya merkez müdîriyyeti mahrec idâresinden yani şarabın asıl i'mâl olunduğu ve resm-i mîrîsi alındığı idâreden lâzım gelen istîzâhatta bulunarak alacağı ma'lûmâtı ber-vech-i muharrer diğer idâreden gelmiş olan evrâk-ı müteferria mündericâtıyla tatbîk ve konşimento ile ilmühaberi tedkik edip her iki idâreden alınan ma'lûmât yekdiğerine mutabık ve ilmühaber dahi matluba muvâfik olduğu sûrette nısf resmin reddi sahil veyahut idâresine bildirilmekle beraber evrâk-ı mezkûre bâ- tahrîrât-ı mahsûsa Nezâret-i Umûmiyye'ye isrâ' ve o tahrîrâtın tarih ve numarası dahi icmâllere kayd ve imlâ' olunacaktır.

7) Sahil veya hudut me'mûru ber-vech-i muharrer verilecek emir üzerine resm-i mezbûru red ile alacağı makbûz senedini nakit makamında olarak bunun sûret-i mahsubunu hâvî irsâliyye ile hâsılatı göndermekte olduğu nezâret veya merkez müdîriyyetine bi't-tesyir bunun vürûdunu müteakip o nezâret veya merkez müdîriyyetinden mahrec idâresine de teblîgat-ı lâzime icrâ' ve idâre-i merkûme dahi bu teblîgata ibtinaen o meblâğı reddiyyat namıyla kayda geçirip akçeyi reddeden İdârenin hesâbına olarak tesâdüf edecek ay icmâlinin sair reddiyyattan başka açılacak reddiyyat sütununa ithal ile başka isrâ' eylecektir.

8) Mahrec idâresiyle sahil veya hudut idâresi bir nezâret veya merkez müdîriyyeti dahilinde ise reddiyyattan dolayı yapılacak muâmelât-ı

mahsubiye berminvâl-i muharrer oralarca icrâ' ve fakat işbu İdâreler başka başka nezâretlere tabi bulunur ise tatbîkat ve tahkikat-ı lâzime yine o nezâretler vesatetiyle bi'l-muhabere îfâ edilerek akçe reddolunmakla beraber muâmelât-ı mahsubiyye bi't-tabi buraca yaptırılmak üzere reddiyyata mukabil alınacak makbûz senedâtı evrâk-ı müteferria ile maan doğruca Nezâret-i Umûmiyye'ye isrâ' kılınacaktır.

9) Eğer şarap nâkılinin mürâcaât edeceği sahil veya hudut idâresinde red edecek mevcûd akçe bulunmadığı takdîrde o İdârenin merbût bulunduğu müdîriyyet veya merkez müdîriyyeti veyahut nezâret sandığından bi'l-celb red ve i'tâ' edilecektir.

10) Sâlif-üz-zikr vilâyât-ı mümtaze ile memâlik-i ecnebîyeye imrâr edilmek üzere ihraç edilen şarap harice nakledilmeyip de Memâlik-i Mahrûse'nin birine hafiyyen ithal olunacak olur ise o mal nizâmnâmenin 4. maddesi mücîbince derhal zabt ve müsâdere ile idâre namına olarak satılıp esmânı îrâd kaydedilecektir.

11) Beyâna hâcet olmadığı üzere müskirât ihracatının tevsiiyle i'mâlat-ı dahiliyye ve servet-i mülkiyenin tezyidi maksadına mebnî idâremiz şu ihracat resminden dolayı büyük fedakarlık ihtiyâr etmiş olduğu hâlde şarap nakletmek isteyenler bu fedakarlığın kendilerine bahş ve temin edildiği kâr ve menfaate hasbe'l-beşeriyye adem-i kanaatle fiyatı yüksek olan yerlerin mahsûlatını fiyatı bi-n-nisbe dûn olan mahallerin şaraplarıyla mezc ederek nısf resmden dolayı i'mâl-i ihtiyal ile istifâde hevesine düşmeleri ihtimalden baîd olmadığına ve bu yolda vuku' bulacak desaisin hukuk-ı idârece ne derece hasar ve muzırretı mücîb olacağı tarif ve izahtan müstagnî bulunduğuna binâen bi-l-hâssa hâiz-i ehemmiyet olan bu cihet nazar-ı dikkat ve i'tinâdan bir lahza dûr tutulmayarak böyle bir hile ve desîsenin vuku'una meydan verilmemek üzere İdâremizce ale-d-devâm takayyüdat-ı kamile ve mahreclerden vapur ve şimendifere tahmîl olunacak şarapların hîn-i naklinde nezâret-i mükemmele icrâ'sı ve usûl-i muharrere yeni ihdas edilmiş olmaktan nâşî tatbîkatınca bazı gûne müşkilata tesâdüf olunması veyahut idârece mahzûru müstelzim sair cihetler bulunması müsteb'at olmamakla bi't-tecrübe böyle şeye tesâdüf olunduğu takdîrde îcâbının o bâbdaki mütâlaât ile maan ber-vech-i izah iş'âr ve inbası husûsuna bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine iş'ârı lâzım gelerek îcâbı icrâ' ve işbu tahrîrât-ı umûmiyye ile mebhûs nizâmnâmenin ve defter numûnesinin nezâret-i behiyyeleri dahilinde

kâin idârelerin adedine nisbetle 25 kıt'asıyla nakliyye tezâkiri ve sergiden lüzûm-ı mikdâr postaya teslîmen açıktan başkaca isrâ' kılınmış olduğundan bunların zikr olunan idârelere tesyârıyla her tarafça mücîbince muâmele icrâ' ettirilmesi, fi 29 Zilhicce sene 1305 ve fi 25 Ağustos sene 1304. (6 Eylül 1888)

176 Yabancı ülkelere yapılan şarap ihracatına ait vergi iadesi ödemelerinde bir takım sıkıntılar yaşandığı, ihracat işlemine konu şarapların yabancı ülkelere ulaştığına dair şehadetnameyi getiren kişiye vergi iadesinin hiçbir zorluk çıkartılmadan derhal ödenmesi.

Memâlik-i Şâhâne'de şarap i'mâlatının tevsiiyle ihracatın tezyidi için memâlik-i ecnebîyyeye çıkarılacak yerli mahsûlü şarapların nısf resm-i mîrisinin reddine bâ-irâde-i seniyye-i hazret-i padişâhi karâr verilerek o bâbda îcâb eden muâmele "175" numaralı ve fi 25 Ağustos sene 1304 (6 Eylül 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile bildirilmişti. Ancak memâlik-i ecnebîyeye şarap ihraç edenler tarafından bazen gerek nısf resm-i mîrî iadesi hakkında idârelerimize i'tâ' olunan istid'â'lar ve gerek ihracat-ı vakıanın mevridine vusûlünü mübeyyin ibrâzı lâzım gelen şehâdetnâmeler muhtelif kesân ma'rifetiyle i'tâ' ve ibrâz olunmakta bulunmasından nâşî resm-i mîrî nısfının iadesi husûsunda müşkilât tahaddüs etmekte bulunduğu bi't-tahkik anlaşılmış ve bu müşkilatın refiyle beraber şarap ihraç edenleri zarar ve hasarlarını mücîb olan bir takım tehirattan ve mahrec limanlarında bulunan adamlarının sıfat-ı vekaletini muntazam ve usûlü dâiresinde musaddak vekaletnameler ibrâzıyla isbât etmek mecbûriyetinden vareste kılmak için ba'de-zîn memâlik-i ecnebîyeye ihraç olunan şarapların mahalline vusûlünü mübeyyin olan şehâdetnâmeyi her kim ibrâz eder ise o şarabın mukaddema alınmış olan resm-i mîrîsi nısfının ona verilmesinin usûl ittihâzı Nezâret-i Umûmiyye'ce taht-ı karâra alınmış olduğundan bundan böyle diyar-ı ecnebîyeye ihraç olunan şarapların nısf resm-i mîrîsinin iadesi hakkındaki istid'â'yı ahz ve kabûl eden idârelerimiz o şarabın gerek sâhibleriyle ihraç eden ve gerek nısf resm-i mîrî reddine dair olan istid'â'yı takdim eyleyen her kim olur ise olsun reddiyyatı şehâdetnâme hâmiline te'diye ve îfâ ve şu kadar ki; mezkûr şehâdetnâmelerin hemen ibrâz olunur olunmaz rüsûmun reddi mümkün olamayıp elbette icrâ'-yı tedkikat için biraz müddet mürûr edeceğine ve halbuki şehâdetnâmenin hâmili bulunan kimsenin diğer bir husûsun tesviyesi zımnında başka mahalle azimetten muhtemel olduğuna mebnî şayet böyle bir hâl olur yani şehâdetnâmeyi ibrâz eden tedkikatın neticesini beklemeksizin azimet arzusuyla

reddi lâzım gelen akçenin ahzını diğer birine havâle eyler ise o vakit usûlü dâiresinde musaddak vekaletnameler talep olunup hîn-i ibrâzında bunlara i'tâ' olunması husûsunun ta'mîmen iş'ârı lâzım gelerek o vechile îcâbı icrâ' ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 20 nüshası dahi açıktan postaya bi't-teslim sû-yi behiyyelerine isrâ' kılınmış olmakla ber-vech-i muharrer hüsn-i temşiyet-i muâmeleye i'tinâ' ve dikkat ettirilmesi, fi 8 Zilhicce sene 1306 ve fi 24 Temmuz sene 1305. (5 Ağustos 1889)

İLAN

Memâlik-i Şâhâne'de şarap i'mâlatının tevsiiyle ihracatın tezyidi için memâlik-i ecnebîyyeye çıkarılacak yerli mahsûlü şarapların nısf resm-i mîrîsinin reddine bâ-irâde-i seniyye-i hazret-i padişâhi karâr verilerek mücîbince îcâbı icrâ' kılınmakta olup ancak ihracatın mevridine vusûlünü mübeyyin ibrâzı lâzım gelen şehâdetnâmeler muhtelif kesân ma'rifetiyle ibrâz olunmasından nâşî nısf resm-i mezkûrun iadesi husûsunda müşkilât tahaddüs eylemekte olduğu anlaşılmış olduğundan muâmelâtın daha ziyâde teshîl ve tesr-i cereyânı zımnında ba'de-zîn diyarı ecnebîyyeye ihraç olunan Memâlik-i Şâhâne mahsûlü şarapların nısf resm-i mîrîsinin iadesi hakkındaki istid'â'yı ahz ve kabûl eden Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri o şarabın gerek sâhibleriyle ihraç eden ve gerek nısf resm-i mîri reddine dair olan istid'â'yı takdim eyleyen her kim olur ise olsun reddiyyatı şehâdetnâmeyi ibrâz edene te'diye ve îfâ ve eğer mezkûr şehâdetnâmeyi ibrâz edenler icrâ'sı muktezi olan tedkikat neticesini beklemeksizin diğer bir mahalle azimet arzusuyla reddi lâzım gelen akçenin ahzını sair birine havâle eyler ise o vakit usûlü dâiresinde musaddak vekaletnameler talep olunup hîn-i ibrâzında bunlara i'tâ' edileceği Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmaniye İdâre-i Merkeziyesi tarafından i'lân olunur, fi 8 Zilhicce sene 1306 ve fi 24 Temmuz sene 1305. (5 Ağustos 1889)

177 Yabancı ülkelere yapılan şarap ihracatı sonrasında vergi iadesi ödemelerinde ihracatçılara bir takım zorluklar çıkarıldığı, Osmanlı ülkesindeki şarap ihracatını ve gelir artışını arttırmak amacıyla yapılan bu düzenleme dolayısıyla vergi iadesi talebinde bulunan ihracatçılara hiçbir zorluk

çıkartılmadan derhal ödeme yapılması.

(175) numaralı ve fi 25 Ağustos sene 1304 (5 Ağustos 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile ber-tafsil iş'âr kılındığı vechile memâlik-i ecnebîye ile Mısır ve Bulgaristan ve Rumeli-i Şarkî'ye imrâr olunacak şaraplar resm-i mîrîsinden nısfının ashâbına iadesi karârlaştırılarak bundan dolayı ihtiyâr edilen fedakarlığın başlıca sebebi Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'den müskirât ihracatının tevsiiyle i'mâlat-ı dahiliyye ve servet-i mülkiyyenin tezyidinden ibâret olup bunun için şarap ihraç eden tüccâr haklarında nizâmın müsait olduğu derecede sühûlet gösterilmesi de tahtü-z-zımmiyyetde olduğu derkâr iken bazı idarelerimizce işbu ihracattan mütevellit husûsât hakkında bil-akis ashâbı dûçâr-ı müşkilât edilmekte ve hatta husûsat-ı mebhûse hakkındaki muhâberâtın bile vakit ve zamanıyla icrâ' kılınmayıp tehirata düşürülmekte olduğu haber alınmasına ve bu ise ber-vech-i muharrer maksad-ı asliye külliyyen mugayir-i ahvalden bulunmasına mebnî tekrar te'kîdâta ve belkide bâdîleri hakkında icrâ'-yı mücâzâta meydan bırakılmaksızın bu gibi na-bemahal ahvalin hemen ortadan kaldırılarak şarap ihraç edecek tüccâr haklarında mezkûr tahrîrât-ı umûmiyye ve nizâmât-ı mevcûdenin müsait olacağı mertebe ibrâz-ı sühûlet ve buna müteferri muâmelâtın ve gerek husûsat-ı sairenin tesviyesince irâe-i sür'atle hiçbir taraftan sızıltı ve şikâyât vukua meydan verilmemesi esbâbının istihsâline me'mûrlarımızın celb-i nazar-ı dikkatlerine lüzûm görünmüş ve işbu tahrîrât-ı muhlisinin nüsah-ı matbû'asından 40 kıt'ası açıktan postaya teslîmen tesyâr kılınmış olmakla bunların hemen Mülhakat İdâreleri'ne isrâ'sıyla ona göre îcâbının îfâsına dikkat ve i'tinâ' ettirilmesi, fi 16 Zilhicce sene 1307 ve fi 21 Temmuz sene 1306. (2 Ağustos 1890)

178 **Düyûn-ı Umumiyye idarelerinden gelen defterlerle Rüsumat idarelerinden gelen defterlerin karşılaştırılması neticesinde ihracat rakamları arasında bazı farklılıklar göze çarptığı, Rüsumat dairesinden gelen rakamların gerçekleri yansıttığı, Düyûn-ı Umumiyye idarelerinden gelen kayıtların ise tutarsız olduğu, Düyûn-ı Umumiyye memurlarının içki ihracat miktarlarına ilişkin kayıtların tutulmasında azami özen ve dikkati göstermesi.**

(772) numaralı ve fi 25 Teşrînisânî sene 1303 (7 Aralık 1887) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tevfîkân 1303 senesine mahsûs olarak idârelerimizden mevrûd cetveller nazar-ı tedkikten geçirildiğinde mezkûr sene zarfında memâlik-i

ecnebîyyeye ceman 14.497.330 kıyye şarap nakil ve ihraç edildiği gösterilmiş ve halbuki Rüsûmat Emânet-i Celîlesi'nin sene-i mezkûreye mahsûs tanzîm olunan istatistik cetvelinde memâlik-i ecnebîyyeye çıkarılan şarabın 28.574.682 kıyye râddesinde olduğu münderic olmasına ve bunlardan o vakit hîn-i ihracında % 1 resm-i gümrük alınması cihetiyle emânet-i müşârünileyhanın cetveline sıhhat-ı nazar ile bakılmak tabii bulunmasına nazaran idârelerimizce mezkûr sene zarfında işbu ihracat muâmelesine nazar-ı bî-kayd ile bakıldığı maa-t-teessüf anlaşılmıştır. Eğerki geçen senelerde harice giden şaraplar hakkında redd-i rüsûm muâmelesi cari olmaması hasebiyle bu bâbda zayiat-ı mîrîye vuku' bulmayacağı derkâr bulunmasından dolayı tedkikat icrâ'sıyla şu husûsta adem-i dikkatleri tebeyyün edecek idâre me'mûrları hakkında bu defalık muâmele-i cezaiyye icrâ'sından sarf-ı nazar edilmiş olup ancak işte (175) numaralı ve fi 25 Ağustos sene 1304 (6 Eylül 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücîbince harice giden şarapların nısf resmi redd olunmakta olmasına binâen bâdema bu husûsta en küçük müsâmaha mûcib-i mes'uliyet-i şedide olacağından ona göre bu bâbda te'kîdât-ı kamile üzere bulunulup kuyûdâtın mükemmelen icrâ' ve mezkûr cetvelin de sehv ve hatadan salim ve sahîh sûrette tanzîm ve isrâ' kılınması ve bir de her ne husûs için olur ise olsun (velev resm ahzını müstelzim bile bulunmasın) buradan verilen evâmir her hâlde ya halen veya istikbalen inzibat ve tezyid-i vâridât tedabiri cümlesinden bir maksada mübtenî olacağı cihetle kâffe-i evamîrîn icrâ'-yı infâzı ahkâmına küçük ve büyük bil-cümle me'mûrlarımız tarafından fevkalâde i'tinâ' edilmesi lâzımeden bulunduğundan ve maaheza idâremizden verilen evamîrîn hüsn-i infâzı ahkâmına tamamıyla i'tinâ' ve dikkat olunup olunmadığını buraca her türlü vesait-i mümkine ile tahkik ve tedkikten ve binâenaleyh bir gûne kusur ve fenalıkları tebeyyün edenlerin haklarında muâmele-i lâzımeyi îfâdan geri durulmayacağının katiyyen bilinmesi, fi 14 Rebiülahır sene 1307 ve fi 25 Teşrînisânî sene 1305. (6 Eylül 1888)

179 **Avrupa ülkelerinde yaşanan filoksera hastalığından dolayı Fransa'ya çok ciddi miktarda şarap ihraç edildiği, ancak şarap i'mâlâtçılarının ve tüccarlarının bu şarapların içerisine bir takım kimyasal maddeler katarak şarabın kalitesini bozduğu, Fransa ile İtalya arasındaki ticaret anlaşmasının başarısızlıkla sonuçlandığı, Fransa'nın İtalya'dan gelen şaraptan çok yüksek oranda vergi almasından dolayı Türk şaraplarına yeni bir şans doğduğu, Osmanlı şarap üreticilerinin ve tüccarlarının şarapların içine yabancı madde**

katmamaları için yerel Düyûn-ı Umumiyye idarelerince üretici ve tüccarların bilgilendirilmesi.

Avrupa memâlikinin ekserinde olduğu gibi Fransa bağlarına dahi bir hayli müddetten beri arız olan filoksera illetinden dolayı Memâlik-i Mahrûse'den Fransa'ya bir aralık külliyatlı şarap ithal olunmaya başladığı hâlde Osmanlı şarap tüccâr ve âmillerinin bu vesileden hüsn-i sûretle istifâdeye adem-i kanaatle sattıkları şarapları bir takım mayiat ile tahlit ederek ihtikâra sapmalarından nâşî Memâlik-i Mahrûse'de i'mâl olunan şaraplara Fransa'da gösterilen rağbet ahiren münkatı olmak derecelerine gelmiş ise de mevsuken tahkik kılındığına göre Fransa ile İtalya devleti beyninde tecdîden bir muâhede-i ticâriyye akdi zımnında bir müddetten beri cereyân eden müzakerat bil'âhire zuhûra gelen ihtilâf üzerine neticesiz kalmaktan nâşî tarife-i umûmiyye mücîbince İtalya şaraplarından pek ağır resm alınacağı ve bu hâl İtalya'dan Fransa memâlikine külliyetle ithal olunmakta bulunan şarap ticaretini cidden işgal edeceği cihetle Fransa müskirât tüccârı yine Memâlik-i Mahrûse'den şarap celbine bi't-tabi meyil ve inhimâk göstereceklerinden şu fırsat müskirât âmillerimiz için büyük bir ganimet olup fakat i'mâl olunacak şaraplar öyle bir takım mayiat ile tahlit edildiği hâlde bi't-tabi celb-i rağbet kabil olamayacağından ve mezkûr şaraplar yoluyla i'mâl edilerek içlerine de mevâdd-ı ecnebîyye konulmadığı takdîrde vaktiyle kazanılıp ahiren hile ve ihtikar seyyiesiyle inkıtâ'a yüz tutmuş olan rağbet teceddüd ve o hâlde şarap ihracatı tezâyüd ederek, bu sûret tüccâr ve âmillerin menâfi'ine daha ziyâde muvâfık düşeceğinden başka i'mâlat dahi ihracat nisbetinde artarak İdâremize ait ve yapılan müskirâtın mikdârıyla mütenasip olan resm-i mîrî vâridâtı dahi terakki edeceğinden ve maaheza fırsat-ı hazıradan hüsn-i sûretle istîfâ'de edildiği hâlde devleteyn-i müşârunileyhüma beyninde ahiren itilaf hasıl olsa bile çünkü Fransa'yı İtalya'dan şarap celbine mecbûr eden sebeb Osmanlı tüccâr ve âmillerinin berminvâl-i muharrer sû-i istîfâ'de hevesine düşmeleri kaziyyesi olup evvelki rağbet bir kere celb ve tecdîd edildikten sonra Fransa ile Memâlik-i Osmaniyye'nin müskirât ticareti fevk-al-me'mûl tezâyüd eyleyeceğinden buralarının nezâret-i behiyyeleri dahilinde bulunan müskirât tüccâr ve âmillerine hüsn-i sûretle teflhîm ve işaasıyla i'mâlatın tezâyüdü emrinde teşvikat-ı mukteziye ve münâsibe icrâ'sına himmet buyurulması, fi 11 Şaban sene 1305 ve fi 11 Nisan sene 1304. (23 Nisan 1888)

180 **Şaraplara yabancı kimyasal madde katılmaması, bağbozumunun zamanında yapılması, toplanan üzümlerin fazla bekletilmeksizin şarap imaline hemen başlanılması,**

fıçılara konulan ve kaynatılan üzümlerin taşan köpüklerinin atılması, üzüm tortularının fıçılara konulmaması, üretilen şarabın tadını ve lezzetini bozan her türlü hareketten kaçınılması, kişilerin kendi şahsi tüketimleri için vergi dışı tutulan şarap miktarının kişi başına değil hane başına göre belirlenmesi.

Memâlik-i Şâhâne'de i'mâl olunan şarapların hîn-i i'mâlinde ecza-yı muzîrra karıştırılmakta mıdır? Ve bağ bozumu zamanı üzümlerin lezzetli şarap i'mâline sâlih bir hale geldiği mevsimlerde mi yoksa bundan evvel veya sonra mı ta'yîn edilmektedir? ve yerli üzümlerin envaından başka cins üzüm yetiştirilmesinden fayda memul müdür? Buralarının tahkikiyle şaraplara ecza-yı muzîrra karıştırılmasının men'i ve bağ bozumunun, üzümlerin şarap i'mâline en sâlih zamanında ta'yîni yani ve-l-hâsıl şarapların sûret-i i'mâlinin ıslahıyla Avrupa piyasalarında celb-i rağbeti mücîb olacak sûrette i'mâline ve şarap i'mâl eden bağ ashâbı hakkında a'şâr Mültezimleri tarafından mûcib-i gadr olacak muâmelât îka' olunur ise men'ine dikkat olunması husûslarının zirâat müfettişlerine tevdii hakkında Meclis-i İdârece vuku' bulan teşebbüs üzerine mahallî zirâat odaları heyetiyle bi-l-müzâkere i'mâl olunan şarapların berminvâl-i muharrer sûret-i ıslahına dair etraflı bir lâyıha tanzîmiyle irsâli ve bağ ashâbı hakkında Aşar Mültezimleri tarafından bir gûne iz'âcat vuku' haber alındığında derhal men'i vesailinin istikmâli emrinde Ticaret ve Nafia Nezâreti Celîlesi'nden umum zirâat müfettişlerine fi 24 Eylül sene 1304 (6 Ekim 1888) tarihinde teblîgat icrâ' buyurulmuş ve Edirne vilâyât-ı celîlesinde bu teblîgata ibtinaen li-ecli't-tecrübe zirâat müfettişi nezâreti tahtında i'mâl ettirilen şarabın fevkalâde nefis hasıl olması mahallerince bermutat i'mâl edilen şarapların yoluyla yapılamadığını meydana koymuş olduğu gibi bağ bozumunun ekseriyetle üzümlerin hadd-i nisaba erdikten pek çok müddet sonra icrâ' olunması ahalice adet hükmüne girmekten nâşî bu teamül-i muzırre seyyiesiyle vaktinden sonra toplanılan üzümlerden matluba muvâfık şarap i'mâli bi't-tabi mümkün olamadığı ve şarap i'mâl olunmak üzere fıçılara konulan üzümler kaynamaya başladığı sırada hasıl olan köpüklerin ifrâz ve ifrağı lâzım gelir iken şarap âmilleri bil-akis bu köpükleri atmadıktan başka bi't-tesâdüf yere dökülenlerini bile tasarruf ediyoruz zanniyla tekrar fıçı derûnlarına ilka' edegelip, halbuki bu köpükler şarapları hastalık hududuna sebebiyet verecek derecede ifsâd eylediği misillû, cebreler tahammür ederek diğer fıçılara konulacağı zaman tortusuyla beraber geçirilmemek üzere gayet muhterizane davranmak muktezi iken şarap âmilleri böyle bir ihtirazda

bulunmaktan başka hamr yeni fıçılara nakil olunduktan sonra şayet eski fıçılar derûnunda tortu kalır ise onu dahi yeni fıçılar derûnuna vaz' ile ta fürûht edinceye kadar o hâlde yani tortusuyla beraber bırakılmasından ve satılıncaya değin dahi üç dört mahtan aşağı olmamak üzere uzun bir müddet beklenilmesinden nâşî şaraplar bi't-tabi nefasetlerini kaybeylediği, ve maahaza evvelki fıçı derûnunda kalan üzüm cebrelerinden ahiren bi't-takdir çıkardıkları şırası suyu dahi asıl hamra izafe ederek şarapları ifsâd ve berbat edegeldikleri külliyetli şarap i'mâliyle mel'ûf olup erbâb-ı vukuf ve tecrübeden bulunan âmillerin ve be-tahsîs zirâat müfettişinin cümle-i ihtârâtından bulunmuştur. Vakıa bu sûretle yapılan şaraplar bi't-tabi kesb-i rağbet edemeyeceğinden nâşî âmiller adet-i muzîrraları seyyiesi olarak mesâileri nisbetinde istifâdeden mahrum kalmakta demek olduklarından ve bunların zihinlerini ikna edecek sûrette telkînat ve vesâyâ-yı münâsibe icrâ' olunduğu hâlde o muzırre adetleri külliyyen terk ederek şarapları celb-i rağbet edecek bir hâlde i'mâl edecekleri derkâr bulunduğundan bu bâbda lâyıkı vechile ve sûret-i münâsibede kendilerine ve vesâyâ-yı lâzime icrâ'sından hali kalmamaları zımnında me'mûrlarımıza ve bi-l-hâssa istimâre me'mûrlarına teblîgat-ı mukteziye îfâ, ve bir de âmillere terk edilen kefafın ekser mahallerde zimmet kaydedilen mikdâr ile kabil-i nisbet olmayacak bir râddede fahiş olduğu görülmesine ve bunun da hükm-i nizâm vechile kefafın her hane başına olmayıp bir hanedeki efradın her birine başka başka olarak terki gibi bir yolsuzluktan nâşî olduğu varid-i hatır olmasına binâen bu bâbda dahi gayet mutabassırane davranmaları emrinde îcâb edenlere başkaca tenbîhât icrâ' buyurulması, fi 25 Safer sene 1306 ve fi 19 Teşrinievvel sene 1304. (31 Ekim 1888)

181 Yurtdışına ihraç edilen Osmanlı mahsülü şarapların konulacağı fıçıların ithali sırasında %8 oranında alınması gereken verginin transit ticaret kapsamında değerlendirilmesi, sözkonusu fıçıların altı ay içinde yurtdışına çıkartılması durumunda daha önceden tahsil edilmiş olan %8 oranındaki verginin iade edilmesi.

Harice ihraç olunacak Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne ma'mûlâtı şaraplar için tüccârın Avrupa'dan celb etmekte oldukları fıçılar hakkında transit muâmelesi icrâ'sıyla ashâbının bu bâbdaki mesâg-ı ahdiden teshîl-i istifâdeleri lüzûmunu mutazammın olarak bi'l-müracaa Rüsûmat Emânet-i Celîlesi'nden bil-cümle Rüsûmat Nezâret ve müdîriyyetlerine istar ve bir nüshası İdâre-i Merkeziye'ye tesyâr buyurulan tahrîrât-ı umûmiyyenin bir sûret-i muhrecesi matviyyen savb-ı vâlâlarına itâre kılınmış ve mezkûr fıçılar hakkında icrâ'sı tamim

buyurulan transit muâmelesi Memâlik-i Şâhâne ma'mûlât-ı dahiliyyesinden bulunan şarapların tevsi-i ihracatını mücîb olacağı gibi ber-vech-i muharrer ashâbının dahi istifâdelerini teshîl ve temin eyleyeceği derkâr bulunmuş olduğundan işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin vusûlünde zîr-i idâre-i behiyyelerinde kâin Mülhakat İdâreleri'ne teblîgat-ı lâzime icrâ'sıyla beraber vilâyet gazetesiyle dahi i'lân ve işaa-i keyfiyyetle nısf resm-i mîrînin iadesi hakkında ba-irâde-i seniyye ittihâz olunan usülden bi-hakkın iktitaf-ı semereye bezl-i cehd ve mukadderet ve bir de nısf resm-i mîrînin sûret-i reddi hakkında mukaddemce yazılan (175) numaralı ve fi 25 Ağustos sene 1304 tarihli tahrîrât-ı umûmiyye-i muhliside muharrer olan muâmelenin sür'atle cereyân etmemesinden dolayı bazı tarafca beyân-ı şikayet edilmekte olduğundan ba'de-zîn her tarafca bu gibi şikâyâta meydan bırakmamak üzere muâmele-i ma'rûfenin teshîl ve tesrî'-i cereyânında sa'y ve gayret buyurulması, fi 2 Zilhicce sene 1306 ve fi 17 Temmuz sene 1305. (29 Temmuz 1889)

Tahrîrât-ı Umumiyye Sûreti

Kumpanya Vapurlarıyla tüccârın eşya naklinde kullandıkları zurûfun tekrar duhul ve huruçlarıyla her defa da gümrük resmi îtasıyla mükellef olmalarından dolayı mahza teshîlât olmak üzere bunlardan yalnız ilk defa da îcâb eden ithalat resmi alındıktan sonra diğer defalarda resm aranılmaması mukaddema bâ-irâde-i aliyye usûi ittihâz olunduğu ma'lûmdur. Bazı tüccârın getirdikleri bira ve emsâli müskirâtın fıçılarını müddet-i kalile zarfında tehi olarak iade eyledikleri misillû bazıları dahi Memâlik-i Şâhâne ma'mûlâtından şarap imlâ'sıyla Avrupa'ya nakl ve ihraç etmek üzere celb eyledikleri fıçıları kezâlik müddet-i kalilede geri götürmekte olduklarından bunlardan alınan % 8 resm ağırca gelmekte olduğuna ve bahusûs Memâlik-i Şâhâne şarap i'mâlat ve ihracatının terakkisi mültezim olup hatta bunun için ihracat şaraplarının resm-i mîrîsinden haylice fedakarlık dahi ihtiyâr olunduğuna binâen bu makule fıçıların biri transit eşyası makamında tutulup ashâbının bu bâbdaki mesâg-ı ahdi ve nizâmiden teshîl ve istifâdeleri lâzım gelmiş ve tüccâr-ı mûmâileyhim tarafından dahi bunların mümâsili dahilinde i'mâl olunan fıçılardan tefrik ve temyizi için eşya-yı mümâsile hakkındaki fi 8 Mayıs sene 1305 (20 Mayıs 1889) tarihli i'lân-ı resmi mücîbince gümrük idârelerine kanaat-bahş olacak tedabir-i teminiye irâesinden geri durulmayacağı derkâr bulunmuş

olduğundan mükerreren ithal ve ihraç olunan fıçılar hakkında teshîlât olarak bâ-irâde-i aliyye ittihâz olunan, bâlâda muharrer usûl yine kema-kan baki olmak üzere sâlif-üz-zikr müskirât fıçılarının transit müddeti olan altı mâh zarfında iade olunacakları beyânıyla haklarında transit muâmelesi icrâ'sı talep olunduğu ve bunların ma'mûlât-ı mümâsile-i dahiliyyeden temyizi zımnında İdâreler münâsibi vechile temin kılındığı hâlde hîn-i vürûdlarında bira ve şarapların ale-l-ıtlak resm-i gümrükleri alınacağı gibi mevzu oldukları fıçıların başkaca ve ihracat şarapları konulmak için tehi olarak getirilenlerin dahi ale'l-ade kıymetleri bi't-takdir % 8 ithalat resmleri alındıktan sonra altı mâh müddet içinde ihraç olundukları takdîrde resm-i mezkûrdan yedisinin usûl ve emsâli üzere ashâbına red ve i'tâ' olunması cemiyet-i rüsûmiyyece bi't-tensîb keyfiyyet ta'mîmen îcâb edenlere bildirilmiş ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı muhlisinin nüshası leffen gönderilmiş olmakla bunların mezkûr idârelere irsâliyle mücîbince iktizâsının icrâ'sına himmet buyurulması, fi 13 Zilkade sene 1306 ve fi 29 Haziran sene 1305. (11 Temmuz 1889

182 Gayrimüslim ahali tarafından imal edilen şarapların 200 kıyyelik kısmının hane halkının kendi tüketimi için kullanılacağından hareketle vergiden muaf tutulması, bu uygulamanın şarap üretimi yapan Müslüman ahaliyi hiçbir şekilde kapsamadığı.

Tebea-i gayr-i müslimenin i'mâl eyledikleri hamrdan bermücîb-i nizâmnâme beher hane için 200 kıyye kefâf-ı nesf tefrik oluna geldiği cihetle bunu emsâl tutarak bazı mahallerde müskirât i'mâliyle meluf olan ahali-i müslime dahi böyle kefâf-ı nefs istid'â'sına kıyâm ederler ise ne vechile muâmele olunacağı bazı Rüsûmat Nezâretleri'nden istifsâr olunmaktan nâşî bu bâbda Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden istişar-ı keyfiyyet olunarak alınan tezkere-i cevab-ı aliyyede hamr i'mâliyle meşgul olan hanelerin beherinden 200 kıyye şarap için resm-i mîrî alınmaması mukteza-yı nizâmından ise de bu nizâmın hükmü tebea-i gayr-i müslimeye ait olmak cihetiyle ahali-i müslimenin bu misillû kefâf-ı nefs talep ve istid'â'sında bulunmaları şeran ve nizâmen şâyân-ı kabûl olamayacağından ba'de-zîn ahali-i merkûme cânibinden böyle bir istid'â'

zuhûr eder ise şer'i ve nizâmi cevap kat'i i'tâ' ve kendilerinden resm-i mîrînin tamamıyla vakit ve zamanıyla istihsâline i'tinâ' olunması husûsuna divan-ı muhasebat ve meclis-i vâlâ karârıyla irâde-i aliyye müteallik ve şeref-sudûr buyurulduğu beyânıyla o vechile icrâ'-yı îcâbı iş'âr buyurulmuş olduğundan tebea-i müslimeden olup müskirât i'mâl eden kesân taraflarından böyle bir istid'â' vukuunda bermücib-i irâde-i aliyye cevap îtası zımnında keyfiyyet ta'mîmen Rüsûmat Nâzırları'na lüzûm-ı izbârı bi'l-havâle Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde kılınmış ve keyfiyyet o vechile nüzzar-ı mûmâileyhime iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarının mikdârına nisbetle işbu tahrîrât-ı muhlisinin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen itâre ve tesyâr olunmuş olmakla nüsah-ı mezbûrenin usûlü vechile bâ-mu'cib mezkûr müdîrlük ve me'mûrluklara bi'l-isra îcâbının icrâ'sına i'tinâ' olunması, fi 19 Cemâziyelâhir sene 1283 ve fi 15 Teşrinievvel sene 1282. (27 Ekim 1866)

183 Hane başına 200 kıyye vergi dışı şarap bırakılması gerekirken bir hanede yaşayan kişilerin her biri için adam başına 200 kıyye şarap bırakarak Hazine'yi zarara uğratan Nevrakob Düyûn-ı Umumiyye İdaresi ölçümleme memurlarından Necib ile buna göz yuman kolcu ve memurların görevden alındığı, benzer olayların yaşanmaması amacıyla bu durumun tüm idarelere bildirilmesi.

Nevrâkob Düyûn-ı Umûmiyye İdâresi istimâre me'mûru Necib'in hîn-i istimârede bir iki karye âmillerinin haneleri halkından her ferdi için ayrı ayrı kefâf terk eylediği merkûmun fesadat-ı sairesinden dolayı icrâ' kılınan tahkikat esnasında meydana çıkmış ve Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi'nin 6. maddesinde kefâf-ı nefs yalnız hane başına terk olunacağı musarrah olduğu hâlde me'mûr-ı mûmâileyhin hilâf-ı nizâm şu hareketi hasar-ı hazîneyi mücîb olmakla merkûm bu işte iştiraki tebeyyün eden kolcu ve müsâmahası anlaşılan me'mûr ile beraber azledilmiş olup maahaza sair idârelere dahi madde-i mezkûre hükmüne tevfîkân her âmilin hanesi başına yalnız bir kalem olarak 200 kıyye kefâf terk olunacağı yerde saika-i gafletle bir hane derûnunda bulunan her fert için başka başka kefâf tenzîl edilmek gibi hükm-i nizâma muhâlif ve hasar-ı hazineyi mücîb yolsuzluk vukua getirilerek bil'âhire bâdîleri haklarında Nezâret-i Umûmiyye'nin ber-vech-i muharrer muâmele-i şedide icrâ'sına mecbûr edilmesi ihtimaline mebnî mezkûr Nevrâkob'daki me'mûrun hareket-i vakıasının beyânıyla bu vesile ile madde-i mezkûrenin tavzîh-i müfâdına lüzûm görünerek keyfiyyet bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye nezâret

ve merkez müdîriyyetlerine ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin dahil-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle beş kıt'ası postaya teslîmen başkaca tesyâr kılınmış olduğundan bunların zikr olunan idârelere isrâ'sıyla her tarafta kefâf-ı nefsin âtîk 200 kıyye olarak fakat hane başına terk ettirilip hilâf-ı nizâm muâmele ve yanlışlık vukua getirilmemesi zımnında tenbîhât ve telkînat-ı mukteziye îfâsına himmet buyurmaları, fi 16 Zilkade sene 1305 ve fi 13 Temmuz sene 1304. (25 Temmuz 1888)

184 **Hıristiyanlarca üretilen ve vergi dışı bırakılan 200 kıyye üzümün bazı yerlerde rakı üretiminde kullanıldığının tespit edildiği, üretilen rakının gerek üreticilerce tüketilmesi ve gerekse başkalarına satılması durumunda her iki halde de vergiye tabi tutulacağı.**

Hıristiyan hanelerinde i'mâl olunan ve bi'l-istimâre sebt-i defter kılınan hamrdan nizâmına tevfîkân beher hane için kefâf-ı nefs olarak tenzîl kılınan ikişer yüz kıyye hamrdan bazı mahallerde muahharen ashâbı tarafından arak takdîr olunduğu ve işbu takdîr olunan araktan resm-i mîrî alınıp alınmamasına dair bir gûne sarâhat-ı nizâmiyye olmadığı beyânıyla bu bâbda ne vechile muâmele olunmak lâzım geleceği bazı Rüsûmat Nezâretleri cânibinden istişar olunmaktan nâşî Meclis-i Rüsûmat'a lede'l-havâle tebea-i gayr-i müslimenin i'mâl eyledikleri araktan kefâf-ı nefs tenzîl olunmayıp hamrdan kefâf terk olunmasına ve bu makule kefâf-ı nefs namıyla terk kılınan hamrın âmili tarafından muahharen fürûhtu halinde ondan dahi resm-i mîrî alınmak nizâmı iktizâsından bulunmasına nazaran ahali-i Hristiyan i'mâl eyledikleri hamrdan kefâf-ı nefs olarak nizâmına tevfîkân beher hane için tenzîl kılınan 200 kıyye hamrı ashâbı hamr olarak içtikleri hâlde fibaha içmeyip de bundan arak takdîr ettikleri takdîrde ister âhere satmak üzere takdîr etmiş olsun ve ister kendisi içmek için yapmış bulunsun iktizâ' eden resm-i mîrîsinin âmillerinden tamamen istîfâ'sıyla hukuk-ı hazinenin telef ve hasardan muhâfaza olunması iktizâ' edeceğinden ona göre îfâ-yı iktizâsına i'tinâ' kılınması husûsunun ta'mîmen iş'ârı lâzım geleceği meclis-i mezkûrdan bi't-tezekkür ifâde olunarak o vechile keyfiyyet sair iktizâ' eden Rüsûmat Nezâretleri ile gümrük nâzırlarına iş'âr ve işbu tahrîrât-ı halisinin zîr-i nezâret-i vâlâlarında kâin Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarına nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası matviyyen tesyâr kılınmış olmakla bunun zikr olunan idârelere vesâyâ-yı mukteziye derciyle yazılacak mûcibnamelere leff ve tesyârıyla mücîbince iktizâsının icrâ'sı esbâbının istihsâline müstemirren dikkat ve himmet buyurmaları, fi 13 Zilkade sene 1284 ve fi 24 Şubat sene 1283. (7 Mart

1868)

185 **Bazı kişilerin bozulan üzümlerini rakıya dönüştürmek istediği, böyle bir durumda sözkonusu üzümlerin İdare tarafından muayene ve kontrol edilerek gerçekten bozuk olup olmadığının tespit edilmesi, bozuk olduğunun tespit edilmesi durumunda tartılıp beher 100 kıyyesinden 10 kıyye rakı üretileceğinden hareketle o kişilerin ellerinde bulunan şarap tezkerelerine gerekli şerhlerin not düşülmesi.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede bozulan şarapların beher 100 kıyyesi 10 kıyye arak itibar olunması gösterilmiş ise de henüz bozulmaya yüz tutmuş olan şarapların araka tahvîl etmek istenildiği takdirde beher 100 kıyyesinden kaç kıyye arak hasıl olduğu numûne tutularak tebeyyün ettirilmekle o mikdâr üzerine muâmele olunması (186) numaralı ve fi 5 Teşrinievvel sene 1282 (17 Ekim 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile bildirilmiştir.

Bazı mahaller ahalisinin sebt-i defter edilerek kendilerine zimmet kaydlarıyla rüsûm-ı lâzımesi tahsîl olunmakta bulunan geçen 1281 senesi mahsûlü hamrlarından bozulanlarını ashâbı arak takdîr edecekleri ve bunların beher 100 kıyyesinden ancak 10 kıyye safi arak hasıl olabileceği cihetle bundan bir gûne resm alınıp alınmayacağı bazı Rüsûmat Nezâretleri tarafından istifsâr olunmakta bulunmasından nâşî Meclis-i Rüsûmat'a lede'l-havâle ashâbı üzerine zimmet kayd olunan müskirât her ne cins ise o cinsten resm-i mîrî istihsâl olunmak lâzım geleceğine nazaran yerli mahsûlü olan hamrın araka tahvîlinde başkaca resm alınmayarak yalnız mukayyed bulunan hamrın resmi ahz olunmak îcâb edip fakat bu bâbda asıl ca-yı dikkat istimâreden mektûm arak olup da bunu dahi hamrdan muhavvel araktır diyerek ashâbı tarafından bilâ-resm arak sürmek gibi bir gûne hile ve fesat karıştırılmaması maddesi olduğundan o makule bozuk denilen şarapların cânib-i idâreden me'mûr ta'yîniyle bi'l-muayene sahîhan bozuk olduğu tebeyyün eder ise vezn ettirilerek beher 100 kıyyesi 10 kıyye arak itibar olunup o kıyas üzerine yekûnu hesap ve ta'yîn ile ashâbı yedlerinde bulunan şarap tezkereleri zahrına kayd ve işaret ile mahall-i âhere nakil olundukça tarih-i nakl ve naklinin ismi tasrîhiyle bi't-tenzil kaydının kapatılması ve mikdâr-ı mukayyedinden fazla arak zuhûr eder ise istimâreden mektûm addiyle bunun hakkında muâmele-i nizâmiyyenin icrâ' kılınarak şu yüzden müskirât âmilleri tarafından bir gûne fesat karıştırılmamasına sarf-ı mezid takayyüd ve i'tinâ' kılınması iktizâ' edeceğinin ta'mîmen iş'ârı meclis-i mezkûrdan ifâde olunmuş ve o vechile keyfiyyet bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve işbu tahrîrât-ı muhibbinin

taht-ı nezâret-i behiyyelerinde kâin resm-i mîrî idârelerinin mikdârına nisbetle beş kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere irsâl olunarak ahkâmına tevfîk-i harekete himmet buyurmaları, fi 12 Rebiülevvel sene 1283 ve fi 13 Temmuz sene 1282. (25 Temmuz 1866)

186 Bozulduğu için rakıya dönüştürülmek istenen üzümlerin nasıl bir işleme tabi tutulacağı, rakı yapılabilecek veya yapılamayacak durumda olan sirkeleşmiş üzümlere ait kontrol işlemlerin seri bir şekilde yapılması, aksi durumda Hazine'nin zarara uğrayacağı.

Bazı mahaller ahalisinin sebt-i defter edilerek kendilerine zimmet kayd olunan hamrlardan bozulanlarını ashâbı arak takdîr etmek istedikleri hâlde cânib-i idâreden me'mûr ta'yîniyle bi'l-muayene sahîhan bozuk olduğu tebeyyün eder ise vezn ettirilerek ve beher 100 kıyye bozuk şaraptan 10 kıyye arak itibar olunarak o kıyas üzerine yekûnu hesap ve ta'yîn ve ashâbı yedlerinde bulunan şarap tezkereleri zuhûruna kayd ve işaret ile mahall-i âhere nakil olundukça tarih-i nakl ve nâkılinin ismi tasrîhiyle bi't-tenzil kaydının kapatılması ve mikdâr-ı mukayyedinden fazla arak zuhûr eder ise istimâreden mektûm addiyle bunun hakkında muâmele-i nizâmiyyenin icrâ' kılınması "185" numaralı ve fi 13 Temmuz sene 1282 (25 Temmuz 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye-i muhibbi ile iş'âr kılınmış idi. Bu kere bazı taraftan vuku' bulan ifâde ve istid'â'ya nazaran bozuk hamrdan 10 kıyyeden ziyâde arak hasıl olmakta olduğu hâlde bermücîb-i usûl % 10 kıyye üzerine muâmele-i îcâbiyesi bi'l-icrâ' üst tarafına kaçak nazarıyla bakılarak iki kat resm alınmakta olduğu anlaşılarak keyfiyyet Meclis-i Rüsûmat'a bi'l-havâle erbâb-ı vukuf ve ma'lûmât-ı celb ile tahkikat-ı mukteziyeye girişildiğinde bu makule bozuk şarap iki nevi olup birisi henüz bozulmaya yüz tutmuş ve bozulmak emaresinden olan damar peyda etmiş şarap olarak bu misillû şarapların cinsine ve mevkiinin mahsûlüne göre 100 kıyyesinden 15-20 nihâyet 25 kıyyeye kadar arak hasıl olmakta bulunduğu gibi ikinci nevi olan bütün bütün bozulmuş ve asla şarap ve isti'mâle kabiliyeti kalmayarak sirkeleşmiş hamr demek olup bunun 100 kıyyesinden berminvâl-i muharrer on kıyyeden ziyâde arak hasıl olmayacağı ihbâr ve ifâde olunmuş ve böyle henüz bozulmaya yüz tutmuş olan hamrlardan % 10 kıyyeden ziyâde arak hasıl olduğu hâlde tahrîrât-ı meb'ûse-i mezkûre mücîbince 100 kıyyede 10 kıyye arak itibar olunup üst tarafı için istimâreden mektûm nazarıyla bakılarak iki kat resm istihsâli ashâbı hakkında gadri müeddî olduğundan şarabın hîn-i muayenesinde me'mûru tarafından

i'tinâ' ve dikkat olunarak ve numûne dahi tutularak ber-vech-i muharrer henüz bozulmaya yüz tutmuş olanlarının cins ve kuvvetine göre beher 100 kıyyesinden kaç kıyye arak hasıl olur ise mahallince bî-garez erbâb-ı vukuftan bi't-tahkik ona göre şarap tezkerelerine muâmele-i zahriyyesinin icrâ' kılınması ve bütün bütün bozulup isti'mâle salahiyeti kalmamış yani adeta sirkeleşmiş olanlarından iş'âr-ı sâbık vechile beher 100 kıyyesinden 10 kıyye arak itibarıyla muktezasının bi'l-ifa bu yüzden ne ashâb-ı müskirât hakkında muâmele-i gadriyye ve ne de cânib-i mîrîye mûcib-i mazarrat ve hasar olur hâlât vukua getirilmemesi dakikalarına i'tinâ' olunması husûsunun bil-cümle Rüsûmat Nâzırları'na iş'âra lâzım geleceği meclis-i mezkûrdan ifâde ve o vechile keyfiyyet nuzzâr-ı mûmâ-ileyhime bildirildiği misillû zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Rüsûmat müdîrlükleriyle me'mûrluklarının mikdârına nisbetle işbu tahrîrât-ı muhlisinin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen itâre kılınmış olmakla nüsah-ı mezbûrenin bâ-mu'cib bunlara isrâ'sıyla ber-vech-i meşrûh îfâ-yı muktezasına i'tinâ' ettirilmesi, fi 9 Cemâziyelâhir sene 1283 ve fi 5 Teşrinievvel sene 1282. (17 Ekim 1866)

187 Bozulmaya yüz tutan üzümlerden 100 kıyye üzümden 10 kıyye rakı elde edilebileceği söylense de bu üzümlerden 25 kıyyeye kadar rakı elde edilebildiğinden, ölçümleme memurlarınca bu konuya dikkat edilmesi ve ne kadar rakı elde ediliyorsa vergisinin ona göre alınması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede 100 kıyye şaraptan 10 kıyye arak husûlü itibarıyla başkaca resm-i mîrî alınması hakkında muharrer maddeye atfen gösterilen fi 11 Recep sene 1285 (28 Ekim 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin hükmü 100 kıyye şaraptan 5 kıyye arak husûlü itibar olunmasına dair olan (166) numaralı ve fi 17 Mayıs sene 1292 (29 Mayıs 1876) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin 5. fıkrasıyla 100 kıyye şaraptan 5 kıyyeden ziyâde arak hasıl olan mahallerde âmiller % 5'den fazlasını me'mûrlardan ketm etmeyerek zimmetlerine ilâve ettirmeleri hakkında bulunan "167" numaralı ve fi 10 Teşrînisânî sene 1292 (22 Kasım 1876) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile feshedildiği cihetle mezkûr fi 11 Recep sene 1285 (28 Ekim 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuaya derc edilmemiştir.

100 kıyye hamrın 100 kıyye cebresi olacağı ve 100 kıyye cebreden 10 kıyye husûle geleceği bi't-tecrübe sabit olduğundan hîn-i istimârede ne mikdâr hamr istimâre ile ashâbına zimmet kayd olunur ise beher 100 kıyyesinden 10 kıyye arak itibarıyla başkaca resm-i mîrî alınması, fi 11 Recep sene 1285 (28 Ekim 1868) tarihiyle meb'ûs tahrîrât-ı umûmiyyemizle bildirilmişti. Bazı nezâretlerden vuku' bulan işârâta nazaran bazı mahallerde müskirât âmilleri

üzümleri fena olduğundan hamr yapmayıp arak takdîr edeceklerini beyân ile işbu üzümleri cebre makamında tutup beher 100 kıyyesinden mezkûr tahrîrât-ı umûmiyyemiz mücîbince 10 kıyye arak itibarıyla resm-i mîrîsinin tahsîl olunması dermiyan eylemekte iseler de zikr olunan üzümlerden % 25 kıyye kadar arak hasıl olduğu cihetle % 10 kıyye itibarıyla resm alınması mîrîye mûcib-i hasar olacağı anlaşılmasıyla Meclis-i Rüsûmat'a bi'l-havâle kuyûda mürâcaât olunduğunda bozuk şaraplardan mukaddema % 10 kıyye arak itibarıyla resm-i mîrî alına gelmekte iken henüz bozulmaya yüz tutmuş olan şaraplardan % 25 kıyyeye kadar arak hasıl olmakta olduğu muahharen vaki olan ifâde ve istidâdan anlaşılarak şarabın hîn-i muayenesinde me'mûru tarafından i'tinâ' ve dikkat olunarak ve numûne dahi tutularak beher 100 kıyyesinden kaç kıyye arak hasıl olur ise ona göre ashâbı yedindeki şarap tezkereleri zuhûruna kayd ve işaret ile mahall-i âhere nakil olundukça tarih-i nakl ve nakılının ismi tasrîhiyle bi't-tenzil kaydının kapatılması ve mikdâr-ı mukayyedinden fazla arak zuhûr eder ise istimâreden mektûm addıyla iki kat resm-i mîrîsinin tahsîl kılınması lüzûmu "186" numaralı ve fi 5 Teşrinievvel sene 1282 (17 Ekim 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizle iş'âr kılındığı müsteban olmuş ve öyle hamr yapılacak fena üzümlerden dahi % 10 kıyyeden ziyâde arak hasıl olduğu hâlde % 10 kıyye üzerine resm-i mîri istihsâline yürünülmesi câiz olamayıp bu makule fena üzümlerden takdîr olunacak arak hakkında dahi zikr olunan henüz bozulmaya yüz tutmuş olan şaraplardan çekilen rakılar hakkında mezkûr (186) numaralı tahrîrât-ı umûmiyyemizde gösterilen muâmelâtın tamamıyla icrâ' yani âmiller üzümleri fena olduğundan hamr yapmayıp arak çekeceklerini beyân eyledikleri sûrette mezkûr üzümler cebre makamında add olunmayıp bunun için mahsûsen numûne tutularak beher 100 kıyyesinden kaç kıyye arak hasıl olur ise ona göre ashâbına zimmet kayt olunarak resm-i mîrîsinin tamamen istîfâ' kılınması lâzıme-i maslahattan görünmüş olduğundan her tarafta bu vechile îcâbının icrâ'sı husûsunun ta'mîmen iş'ârı lâzım geleceği Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde olunmuş ve nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin nüsah-ı matbû'asından beş kıt'ası leffen irsâl kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib zikr olunan müdîrlük ve me'mûrluklara isrâ'sıyla bâdema bunun ahkâmına tevfîk harekete i'tinâ' buyurmaları, fi 6 Muharrem sene 1288 ve fi 15 Mart sene 1287. (27 Mart 1871)

188 Ölçümleme sırasında İdare memurlarından kaçırılan üzümlerden üretilen rakılardan ceza olarak iki kat vergi alınması, yaş ve kuru üzüm, incir, erik ve sair meyvelerden

elde edilen rakılardan vergi alınmadığının İdare memurlarınca genel merkeze ihbar edildiği, imha edilecek üzümlerden vergi alınmaması, bu tür üzümlerin sahil olan yerlerde deniz ve derelere, olmayan yerlerde ise toprağa gömülerek veya yakılarak imha edilmesi, konu ile ilgili olarak gerekli tutanakların İdare memurları tarafından düzenlenmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede hamr cebresinin beher 100 kıyyesinden 10 kıyye arak husûlü itibar olunması hakkında muharrer maddeye atfen gösterilen fi 11 Recep sene 1285 (28 Ekim 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin hükmü 100 kıyye şaraptan 5 kıyye arak husûlü itibar olunmasına dair olan (166) numaralı ve fi 17 Mayıs sene 1292 (29 Mayıs 1876) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin 5. fikrasıyla 100 kıyye şaraptan 5 kıyyeden ziyâde arak hasıl olan mahallerde âmiller % 5'den fazlasını me'mûrlardan ketm etmeyerek zimmetlerine ilâve ettirmeleri hakkında bulunan (167) numaralı ve fi 10 Teşrînisânî sene 1292 (22 Kasım 1876) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile feshedildiği cihetle mezkûr fi 11 Recep sene 1285 (28 Ekim 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuaya derc edilmemiştir.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede istimâreden ketm edilen hamr cebrelerinin beher 100 kıyyesinden 10 kıyye arak resminin iki kat olarak başkaca tahsîl kılınması (236) numaralı ve fi 4 Kânunuevvel sene 1285 (16 Aralık 1869) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğu muharrer ise de istimâreden mektûm hamr cebrelerinden aranılacak ikişer kat arak resminin (166) numaralı ve fi 17 Mayıs sene 1292 (29 Mayıs 1876) ve (167) numaralı ve fi 10 Teşrînisânî sene 1292 tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler mücibince 100 kıyye şaraptan 5 kıyyeden ziyâde arak hasıl olmayan mahallerde % 5 üzerinden ve % 5'den ziyâde arak hasıl olan mahallerde husûle gelen mikdâr üzerinden tahsîli tabiidir.

100 kıyye hamrın 100 kıyye cebresi olacağı ve 100 kıyye cebreden 10 kıyye arak husûle geleceği bi't-tahkik tebeyyün eylediğinden bu makule cebrelerin beher 100 kıyyesinden 10 kıyye arak itibarıyla iktizâ' eden resm-i mîrîsinin istihsâl olunması fi 11 Recep sene 1285 (29 Mayıs 1869) ve istimâreden kaçırılan hamrın cebresinden takdîr olunacak arak dahi resmden kaçırılmış olacağına mebnî kaçak hamrlardan iki kat resm alındığı gibi cebrenin beher 100 kıyyesinden dahi 10 kıyye arak resminin iki kat olarak başkaca ahz ve tahsîl kılınması "236" numaralı ve fi 4 Kânunuevvel sene 1285 (16 Aralık 1869) tarihli iki kıt'a tahrîrât-ı umûmiyyemizle bildirilmişti.

İşbu istimâresi icrâ' kılınan ve istimâreden ketm edilen hamrların cebresinden takdîr edilen rakılardan, zikr olunan (236) numaralı ve fi 4 Kânunuevvel sene

1285 (16 Aralık 1869) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemiz mücîbince resm-i mîrî istihsâline İdâreler câniblerinden i'tinâ' olunmakta ve yaş ve kuru üzüm ve incir ve erik ve sair meyveden i'mâl kılınan araktan dahi resm-i mîrî aranılmamakta olduğu bu kere tahkik ve istihbâr kılınmış ve mahv ve ifna olunacak hamr cebrelerinden resm alınmaması dahi tabiat-ı maslahat iktizâsından bulunmuş olmasına binâen cebreyi mahv ve ifna edecek olan âmiller sevahilde iseler cebrenin arak takdîr olunmadığı inde'l-muayene tebeyyün ettikten sonra o cebrenin İdârenin müdîr veyahut me'mûr ve başkatipleri huzurunda denize ve âmiller kara tarafında iseler bir dereye ilka, veyahut kuyu hafr olunarak gömülerek mi veyahut ihrâkla mı olur, ve-l-hâsıl her ne sûretle mümkün olur ise öylece mahv ve ifna ettirilmesi ve bunlar için idârelere de birer kayd tutulup her kimin cebresi mahv ve ifna edilecek olur ise sahibinin isim ve şöhreti ve i'mâl olunan hamr ve mahv edilen cebresinin kemmiyyet ve mikdârları ve hangi günde ve ne sûretle mahv ve ifna edildiği rakamen ve tahrîren kayd ile o kayd zîrinin hazîr bulunmuş olan müdîr veya me'mûr ve başkatib-i mûmâileyhim taraflarından temhîr kılınması iktizâ' edeceği ve âmillerin içinde cebrelerinin mahv ve ifna etmeyerek arak takdîr edenler de olacağından ve husûsuyla yaş ve kuru üzüm ve incir ve erik ve sair meyveden ve romdan dahi arak takdîr edileceği bir emr-i tabii bulunduğundan cebrelerini mahv ve ifna edecek olan âmiller hakkında minvâl-i mezkûr mücîbince ve cebreden arak takdîr eyleyen âmiller hakkında dahi mezkûr 11 Recep sene 1285 (28 Ekim 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmınca muâmele olunması ve yine bu bâbda müsâmaha ile Hazine-i Celîle'ye hasar tertibine beis ve bâdî olanlar olur ise sebeb oldukları hasarat kendilerine tazmîn ettirildikten başka mücâzât-ı kanûniyeye dahi giriftâr edilecekleri muhakkak bilinip ona göre her tarafça îfâ-yı vazifeye i'tinâ' kılınması husûsunun te'kîd ve ihtârı Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde olunarak keyfiyyet sair iktizâ' eden Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve işbu tahrîrât-ı muhlisinin zîr-i nezâret-i vâlâlarında kâin Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarının mikdârına nisbetle 80 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen ba's ve tesyâr kılınmış olduğundan bunların taraf-ı vâlâlarından vesâyâ-yı ekide derciyle yazılacak mûciblere leffen zikr olunan müdîrlük ve me'mûrluklara isrâ'sıyla mücîbince harekete i'tinâ' ve dikkat edilmesi, fi 28 Zilhicce sene 1286 ve fi 19 Mart sene 1286. (31 Mart 1870)

189 Taze üzüm üreticileri tarafından imal edilen pekmez, sucuk, köfter ve buna benzer tatlı yiyeceklerden herhangi bir vergi alınmayacağı.

Ekser mahallerde ahali-i gayr-i müslimenin pekmez ve sair mekulat-ı beytiyye i'mâl etmek için tea'sir eyledikleri şıralardan istimâre me'mûrları resm-i mîrî talep etmekte olduklarından bahisle icrâ'-yı iktizâsı bazı taraftan istid'â' olunmasıyla Meclis-i Rüsûmat'a lede'l-havâle şıra denilen şey eğerki üzümün henüz tahmir etmemiş usaresi demek ise de bundan pekmez ve sucuk ve köfter ve bunlara mümâsil mekulat i'mâli murat olunduğu hâlde mezkûr şıra üzümden sıkıldığı vakit aradan gün geçmeksizin tah i'mâl olunmak veyahut tahmir etmeyerek çend gün dayanabilmek için derûnuna pekmez toprağı ve hardal katıldıktan sonra birkaç taşım dahi kaynatılmak lâzım geleceği ve böyle yapılmaz ise mezkûr şıra üzümden sıkıldıktan bir gün sonra kendi kendine kaynamaya başlayıp artık şaraptan başka bir şeye yaramayacağı ve şıra tabiri ise müskirât âmilleri lisanında taze şarap manasına müsta'mel olduğu vaki olan tahkikat üzerine erbâb-ı vukufun ifâdesinden anlaşılmış ve bozumu vaktinden mu'tâd olan istimâre usûlünün icrâ'sı mevsimine kadar aradan lâ-akall 15-20 gün mürûr etmekte olduğuna yani istimâre me'mûrlarının bağ bozumundan hayli vakit sonra sebt-i defter etmeye başladıklarına nazaran buldukları taze şaraplar ashâbı tarafından pekmez ve sucuk ve köfter veyahut buna mümâsil sair mekulat i'mâl olunacak şıradır diye istimâre defterine kayd olunmamak iddiasında bulunması mahza mugalata ve safsatadan ibâret ve bi'l-farz bazı mahallerde me'mûrlarının erkence icrâ'-yı istimâreye mübâşeretlerinden böyle pekmez ve mekulat-ı saire i'mâl kılınmak için tefrik ve tehiyye kılınmış şıralar bulunsa bile bâlâda tarif olunduğu vechile bunların derununa behemahal pekmez toprağı ve hardal vaz olunmuş ve biraz dahi kaynatılmış olacağından istimâre me'mûrları bunu fark ve temyiz ederek bu makulelerden resm mütalebe eylemeyecekleri rehin-i mertebe-i bedahet olup eğerki şu yolda olan istid'â' vahi ve vakanın hilâfı görünmüş ise de me'mûrîn-i mûmâ-ileyhimin hîn-i istimârede bulundukları şarapları güzelce muayene ve rü'yet ve nizâmına tevfîk-i hareket ederek ne cânib-i mîrî ve ne de taraf-ı ahaliye zarar ve gadri mücîb hâlât vukua getirilmemesine ve bu misillû mugalata ve safsatalara aldanılmamasına i'tinâ' olunmasının kendilerine bir kat daha tavsiye ve ihtârı lüzûmu bil-cümle Rüsûmat Nâzırları'na iş'ârı iktizâ' edeceği meclis-i mezkûrdan ifâde kılınmış ve keyfiyyet sair nezâretlere bildirildiği misillû işbu tahrîrât-ı halisinin zîr-i nezâret-i vâlâlarında kâin Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarının mikdârına nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen gönderilmiş olmakla nüsah-ı mezkûrenin bâ-mu'cib bunlara irsâliyle mücîbince îcâbının icrâ'sı hakkında vesail-i mukteziyenin istihsâline himmet buyurmaları, fi 13 Rebiülahir sene 1284 ve fi 2 Ağustos sene 1283. (14 Ağustos 1867)

190 **Girit adasında üretilen içkilerin diğer Osmanlı topraklarına ihraç edilmesi durumunda alınmakta olan %10'luk verginin kaldırıldığı, böyle bir durumda Girit adasından çıkan içkilere ücretsiz olarak tezkere verileceği ve varış noktalarında herhangi bir vergi ve harç talep edilmeyeceği.**

Girit cezîresinden Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'nin sair taraflarına ihraç olunacak müskirâttan mevridlerinde % 10 hesâbıyla resm ahzı karâr-ı ahir iktizâsından ise de cezîre-i mezkûrede müskirâttan öşr namıyla kıyyede üç para resmden başka bir şey alınmaması hükm-i ferman-ı ali iktizâsından bulunduğu beyânıyla zikr olunan % 10 resmin afvı mahallinden iş'âr ve istid'â' olunmasına ve şu iş'âr ve istid'â' ferman-ı âliye muvâfık bulunmasına binâen müskirâtın mevridinde ahz olunan işbu % 10 resmin dahi istîfâ'sından sarf-ı nazar olunması meclis-i vükelaca müttehiden tensîb olunarak cânib-i vilâyete ve Rüsûmat Emâneti'ne teblîğ-i keyfiyyet olunduğu beyân-ı âlisiyle icrâ'-yı îcâbı Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden varit olan fi 9 Şevvâl sene 1300 ve fi 31 Temmuz sene 1299 (12 Ağustos 1883) tarihli tezkerede iş'âr buyurulmuş ve cezîre-i mezkûreden Memâlik-i Şâhâne'nin sair taraflarına ihraç olunacak müskirât için diğer iş'ârımız vuku'una değin meccânen nakliye tezkeresi îtası bu kere Girit Rüsûm-ı Sitte merkez müdîrlüğüne bildirilmiş olduğundan bâdema oradan nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin idârelere getirilecek müskirâttan ashâbı yedlerinde müdîriyyet-i mûmâ-ileyhanın hasbî nakliye tezkeresi bulunduğu hâlde mezkûr İdâreler tarafından bir gûne resm talep ve ahz olunmaması ve nakliye tezkeresi olmaksızın müskirât getirildiği sûrette îcâb-ı nizâmisinin icrâ' edilmesi lâzım gelerek keyfiyyet ta'mîmen iş'âr ve zîr-i nezâret-i vâlâlarında kâin müdîrlük ve me'mûrlukların adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin beş kıt'a nüsah-ı matbû'ası tesyâr kılınmış ve muhasebeye de ma'lûmât verilmiş olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr müdîrlük ve me'mûrluklara isrâ'sıyla ona göre îfâ-yı muktezasına himmet buyurmaları, fi 24 Şevvâl sene 1300 ve fi 15 Ağustos sene 1299. (27 Ağustos 1883)

191 **Sisam adası ile diğer Osmanlı topraklarında üretilen sumalardan rakı üretilmesi durumunda ilk çıkış noktasında vergisi ödenmiş olduğundan bir daha vergi talep edilmemesi.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede eşyadan resm-i gümrük alınmasına dair olan maddeye atfen gösterilen fi 26 Zilkade sene 1282 (12 Nisan 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye sarf-ı resm-i gümrüğe dair bulunduğu cihetle bu mecmuaya derc

edilmemiştir.

Sisam cezîresiyle Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'nin sair mahallerinden resm-i mîrîsi alınarak bâ-tezkere tevarüd eden sumalardan muahharen bi't-takdir halis arak çıkarıldığı hâlde tekrar resm-i mîrî alınıp alınmayacağı bazı Rüsûmat Nezâretleri cânibinden bâ-tahrîrât istîzân olunmaktan nâşî Meclis-i Rüsûmat'a lede'l-havâle mahallerinde resm-i mîrisi alınarak bâ-tezkere vürûd eden sumadan, gerek geldiği gibi isti'mâl olunsun ve gerek tekrar takdîr ile halis arak yapılsın madem ki mahrecinde resm-i mîrîsi alınmıştır, bundan hasbe'n-nizâm tekrar resm-i mîrî alınmak îcâb etmeyip, fakat cezîre-i merkûmede i'mâl olunan müskirâtın fi 26 Zilkade sene 1282 (12 Nisan 1866) tarihiyle meb'ûs tahrîrât-ı umûmiyyede mübeyyin olduğu vechile sair eşya misillû % 8 resm-i gümrüğünün altısı mahreci olan Sisam gümrüğünde; ikisinin mevridi bulunan iskele gümrüklerinde alınıp ithal olunduktan sonra bunlar gösterildiği gibi satıldığı takdîrde resm-i mîrî alınmayacağı derkâr olup ancak bu sumalar vürûdu gibi satılmayıp da memâlik-i ecnebîyeden gelerek resm-i gümrüğü alındıktan sonra arak yapılan ispirtolar misillû kazana konularak su ilâve ve sair harc-ı izafe ile halis arak takdîr olunduğu hâlde yeniden i'mâl demek olarak iktizâ' eden resm-i mîrîsinin ahz ve istîfâ' kılınması lüzûmu bedîdâr olduğundan o vechile muktezasının îfâsıyla vâridât-ı Hazine-i Celîle'nin izâadan vikaye buyurulması husûsunun bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne ta'mîmen iş'ârı îcâb edeceği meclis-i mezkûrdan ifâde ve o bâbda sair Rüsûmat Nezâretleri'ne dahi tahrîrât-ı mukteziye itâre kılındığı misillû işbu tahrîrât-ı halisinin zîr-i nezâret-i vâlâlarında kâin resm-i mîrî idârelerinin mikdârına nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası matviyyen isare kılınmış olmakla nüsah-ı mezbûrenin zikr olunan idârelere bâ-mu'cib irsâliyle vesâyâ-yı meşrûha vechile hareket ve hilâf-ı hâlât vukua gelememesi esbâbının istikmâline i'tinâ' ve himmet buyurmaları, fi 28 Safer sene 1283 ve fi 29 Haziran sene 1282. (11 Temmuz 1866)

192 Girit adasından ve diğer ülkelerden getirilen sumaların yerinde kullanılması durumunda herhangi bir vergi alınmayacağı, ancak sumaların rakıya dönüştürülmesi durumunda vergiye tabi olacağı.

Girit cezîresinden ve memâlik-i saireden getirilecek sumaların ispirtolar hakkında cari olduğu vechile hîn-i vürûdlarında ashâbı üzerine zimmet kaydıyla kendileri bunun sûret-i sarfını isbata mecbûr edilip heyet-i asliyyesiyle sarfında bir şey alınmayarak araka tahvîlinde resm-i mîri ahzı lâzım geleceği o bâbda vaki olan teblîgatımız üzerine Şûrâ-yı Devlet Tanzimat Dâiresi'nden

kaleme alınan mazbatanın cânib-i hazineye mersûl sûreti ile zîrine tastîr buyurulan buyuruldu-yı sami-i hazret-i vekaletpenahide emir ve iş'âr buyurulmuş olduğundan bahisle o vechile îfâ-yı muktezası bu kere Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden iş'âr buyurulmuş ve zaten bu makule sumalardan haliyle sarf olunamayıp da arak yapıldığı takdîrde resm-i mîrî istihsâli usûl-i kadime iktizâsından bulunmuş olduğundan mücîbince îfâ-yı muâmele olunmak ve bir gûne yanlışlık vukua getirilmemek üzere keyfiyyet ta'mîmen iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrâtımızın on kıt'a nüsah-ı matbû'ası başkaca postaya teslîmen irsâl kılınmış olduğundan bunların bâ-mu'cib zikr olunan idârelere bi'l-irsal mücîbince harekete dikkat ve i'tinâ' olunması, fi 4 Ramazan sene 1302 ve fi 5 Haziran sene 1301. (17 Haziran 1885)

193 Sisam adası mahsûlünden alınmakta olan %8'lik verginin %6'lık kısmının Sisam gümrüğünce %2'sinin varış gümrüğünce tahsil edileceği, bu verginin beş yıl boyunca bu şekilde uygulanacağı.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen fi 19 Rebiülevvel sene 1280 (3 Eylül 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye sarf-ı resm-i gümrüğe dair bulunduğu cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Sisam cezîresi mahsûlünden alınacak % 8 resm-i gümrüğün altısı mahreci olan Sisam gümrüğünde ve ikisi mevridi bulunan sair iskelelerde alınması nizâmından iken Rodos'a gönderilen müskirâttan başkaca resm-i mîrî dahi ahz olunduğundan bahisle îcâbının icrâ'sı Sisam emâneti cânibinden bâ-tahrîrât inhâ' olunmuş ve cezîre-i merkûme mahsûlünden alınacak % 8 resm-i gümrükten mârel-beyân altısının mahreci olan Sisam gümrüğünde ve ikisinin dahi vasıl oldukları gümrüklerde ahz olunması mukteza-yı irâde-i seniyyeden ve cezîre-i mezbûre mahall-i mümtazaden olup oradan tevarüd edecek müskirâttan resm-i mîrî ahz olunmayarak yine dâire-i imtiyâzı dahilinde muâmele olunması lâzımeden bulunmuş olduğu beyânıyla bu bâbda lâzım gelenlere icrâ'-yı teblîgat olunması bu kere Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden bâ-tezkere iş'âr buyurulmaktan nâşî Meclis-i Rüsûmat'a lede'l-havâle kuyûda mürâcaât olunduğunda cezîre-i merkûmenin vergisi ve masârif-i mahalliyesinin teshîl ve tesviyesi zımnında beş sene müddetle cezîre-i merkûme mahsûlatından Memâlik-i Şâhâne'nin sair taraflarına nakil olunacak eşyanın % 8 resm-i gümrüğünden altısının Sisam gümrüğünde ve küsûr ikisinin vasıl olduğu mahaller gümrüklerinde ahz ve istîfâ' olunmasına cezîre-i merkûme emâreti tarafından vuku' bulan istid'â' üzerine bi-l-istîzân irâde-i

seniyye-i cenâb-ı padişâhi müteallik buyurulduğu beyân-ı alisiyle o vechile icrâ'-yı îcâbı hakkında fi 7 Rebiülevvel sene 1280 (22 Ağustos 1863) tarihli şeref-vürûd eden tezkere-i samiyye-i cenâb-ı vekalet-penahi üzerine ber mantuk-ı irâde-i seniyye iktizâsının icrâ'sı fi 19 Rebiülevvel sene 1280 (3 Eylül 1863) tarihiyle meb'ûs tahrîrât-ı umûmiyye ile taraf-ı behiyyelerine bildirildiği müsteban olmuş olduğuna ve bu hale nazaran cezîre-i mezbûreden vürûd edecek müskirâttan dahi sair eşya misillû % 2 resm-i gümrük ahzıyla iktifâ' olunarak bundan resm-i mîri aranılmaması îcâb-ı hâl ve maslahattan bulunduğuna binâen ber-vech-i muharrer icrâ'-yı muâmele olunması husûsunun bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne ta'mîmen iş'ârı îcâb edeceği meclis-i mezkûrdan ifâde ve o bâbda sair Rüsûmat Nezâretleri'ne dahi tahrîrât-ı mukteziye terkim ve itâre kılındığı misillû işbu tahrîrât-ı halisinin zîr-i nezâret-i vâlâlarında kâin gümrük ve resm-i mîri idârelerinin mikdârına nisbetle birer kıt'a nüsah-ı matbû'ası matviyyen irsâl kılınmış olmakla nüsah-ı mezbûrenin zikr olunan idârelere bâ-mu'cib irsâliyle hilâf-ı vesâyâ bir gûne hâl ve hareket vukua getirilmemesi, fi 26 Zilkade sene 1282 ve fi 31 Mart sene 1282. (12 Nisan 1866)

194 Sisam adasından diğer Osmanlı şehirlerine gönderilen şaraptan rayiç içki fiyatı üzerinden alınmakta olan %5'lik ilave verginin hesaplanmasında şarabın kıyyesinin 30 para olarak esas alınması, sözkonusu adadan bir yıl içinde getirilen şarap miktarı ile toplanan ek vergi miktarı için bir defter düzenlenmesi ve altı ayda bir genel merkeze gönderilmesi, Sisam adasından getirilen sumaların rakı yapımında kullanılması durumunda vergisi alınarak sahibine zimmetlenmesi.

Sisam cezîresinden Memâlik-i Şâhâne'nin sair cihetlerine nakl ve ithal olunan şaraptan mahalleri rayiçlerine tevfîkân alınmakta olan % 5 zamm-ı cedîdin beray-ı tecrübe bir sene mer'i olmak üzere getirilecek şarabın kıyyesi 30 para itibarıyla onun üzerinden istîfâ'sı ve kezâlik cezîre-i mezkûreden getirilen sumaların hîn-i ithalinde alınan resmin ahzından sarf-ı nazarla resm-i mezkûrun getirilen sumanın araka hîn-i tahvîlinde alınması muktezi görünmesine mebnî hükmü bir sene-i kamile için cari olmak ve fakat bu müddetin inkızâ'sından dahi Nezâret-i Umûmiyye'nin iş'ârına intizaren mahallerince îfâ-yı muâmelede devam olunmak üzere işbu tahrîrât-ı muhlisinin vusûlünden itibaren cezîre-i mezkûreden getirilecek şaraptan ber-vech-i muharrer şimdiye kadar cari olan usûle tevfîkân ahz edilmekte bulunan

zamm-ı cedîdin bâdema bir kıyye şaraba 30 para fiyat takdîriyle o hesap üzerinden bi'l-istîfâ' her altı mâh nihâyetinde cezîre-i mezkûreden ne mikdâr şarap gelerek ne kadar resm alındığını ve bu resm eski usûle tevfîkân alındığında ne kadara bâliğ olmak lâzım gelir olduğunu mübeyyin bir kıt'a pusulanın isrâ' ve getirilecek sumalardan dahi zinhâr bir gûne suisti'mâl vuku'una meydan verilmemek ve araka tahvîlinde resm alınmak üzere hîn-i vürûdunda ashâbına zimmet kaydıyla muhâfaza tahtına alınarak her bar takyîdât-ı kamile icrâ'sına begayet i'tinâ' olunması husûsu bi't-tensib-i keyfiyyet sahilde idâresi bulunan Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine iş'âr kılınmış olduğundan keyfiyyetin sevahilde bulunan mülhakata hemen tebliğiyle mücîbince îfâ-yı muâmele ettirilerek istenilen pusulanın müddet-i muayyenesi hitâmında tekrar talep ve iş'âra lüzûm gösterilmeksizin irsâl buyurulması, fi 29 Şevvâl sene 1305 ve fi 27 Haziran sene 1304. (9 Temmuz 1888)

195 Rumeli-i Şarkî'den getirilecek alkollü içkilerden vergi alınması, kaçak olarak getirilen tuzlara el konulacağı gibi para cezası da alınacağı.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye Rumeli-i Şarkî'den getirilecek müskirâttan resm-i mîrî aranılmasına dair olduğu gibi Rumeli-i Şarkî'den Memâlik-i Şâhâne'ye hafiyyen ithal olunacak tuzların zabtıyla cezâ-yi nakdî aranılması maddesini dahi şâmil bulunduğu cihetle işbu tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuanın ikinci bâbının üçüncü kısmında (145) numara ile murakkam olduğundan ind-el-hâce mezkûr numaraya mürâcaât olunmak iktizâ' eder.

196 Vergisi mahallinde alınmış olan Mısır mahsülü tezkereli içkilerden Düyûn-ı Umumiyye idarelerince yeniden vergi alınmaması, tezkeresiz olarak getirilen içkilerden bir kat vergi alınması, gerek tezkereli ve gerek tezkeresiz içkilere ilişkin her türlü kayıt ve bilgilerin her üç ayda bir genel merkeze gönderilmesi.

Mısır ma'mûlâtından olmak üzere resm-i mîrisi mahallinde alınarak bâ-tezkere-i makbûle getirilecek müskirâttan idârelerimizce resm-i mîri alınmayıp fakat bilâ-tezkere getirildiği hâlde bir kat resm-i mîrî alınması ve bir de mahall-i mezkûrdan bâ-tezkere getirilecek müskirâtın mikdârıyla mevzu olduğu kapların marka ve numarasını ve tezkeresinin cilt ve varak ve numara ve tarihini ve bilâ-tezkere getirildiği hâlde alınacak bir kat resm-i mîrisinin mikdârını mübeyyin her üç ayda bir kıt'a pusulasının dahi bi't-tanzîm bu

tarafa tesyâr buyurulması, fi 18 Rebiülahir sene 1307 ve fi 29 Teşrînisânî sene 1305. (11 Aralık 1889)

197 **Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de i'mâl olunan üzüm ve rakının ölçümlemesi neticesinde belirlenen vergi taksitlerinin Şubat ayı sonuna kadar kaç ay kalmış ise o kadar aya bölünmesi, ödemelerin her ay sonunda yapılması, bu taksitleri zamanında ödemeyenler hakkında kanuni takip yapılması, bir ayın taksitinden bir sonraki aya bakiye bırakılmaması esas olmasına rağmen ölçümleme işleminin bitmesi ile raporların düzenlenerek ilgili idarelere gönderilmesinin bayağı zaman aldığı, bu durumun verginin toplanmasını geciktirdiği ve bir sonraki seneye sarkıttığı, bu nedenle sözkonusu raporların geciktirilmeksizin Rüsûmat müdür ve memurlarına verilmesi, vergiye esas içki fiyatının rayiç bedelden düşük belirlenmemesi, eyalet, sancak ve kazalarda içki fiyatının gerçek değerinden düşük belirlenmesi durumunda yerel İdare meclislerinin sorumlu tutulacağı.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede i'mâl olunan hamr ve arakın istimâresinden Şubat nihâyetine kadar kaç mâh kalır ise îcâb eden resm-i mîrîsinin o mikdâr maha taksimiyle her bir mahın hitâmında takasit-i şehrîyenin mah-be-mah mukassaten istîfâ' kılınması (202) numaralı ve fi 2 Teşrînisânî sene 1282 (14 Kasım 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile bildirildiği gösterilmiş ise de bu fıkranın hükmü Müskirât Resm-i Mîrîsi'nin Şubat nihâyetine kadar üç taksitte istihsâl olunması hakkında Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi'nin 4. maddesinde muharrer bulunan fıkra ile feshedildiği cihetle madde-i mezkûr hükmüne tevfîkân hareket olunmak iktizâ' eder.

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de i'mâl olunan hamr ve arakın istimâresinden Şubat nihâyetine kadar kaç mâh kalır ise îcâb eden resm-i mîrîsinin o mikdâr maha taksimiyle her bir mahın hitâmında takasit-i şehrîyenin bilâ-tehir te'diye olunacağının ashâbına bi'l-ilan o vechile mah-be-mah mukassaten tahsîl ve istîfâ' kılınması ve şayet işbu taksitleri vaktiyle vermeyenler olur ise hükûmete ihbâr ve ihzâr olunarak ma'rifet-i hükûmetle emvâl-i mîrîyenin istihsâli hakkında cari olan kaide-i nizâmiyyeye tevfîkân tahsîl ettirilerek bir malın taksitinden ertesi maha na-tahsîl akçe bırakılmaması ve teferruatı "202" numaralı ve fi 2 Teşrînisânî sene 1282 (14 Kasım 1866) tarihli meb'ûs tahrîrât-ı umûmiyye-i halisi ile bildirilmişti. İstimârenin hitâm-ı icrâ'sıyla mazbatasının tanzîm ve idârelere irsâl ve teslim oluncaya değin aradan bir

hayli vakitler mürûr etmesiyle resm-i mezbûrun bi't-tabi vakt-i takasit ve muayyeninde tahsîl olunamayarak sene-i âtiye devr olunmakta olduğu anlaşılıp müstekrizat-ı seniyye karşılığı olan vâridât-ı rüsûmiyyenin böyle sürüncemede bırakılması ise bir vechile câiz olmayacağından ve kat'-ı fiyat maddesinin istimârenin hitâmına taalluku sene-i cedîde mahsûlünün feyz ve bereket ve kıllet ve nedretinin bilinmesi maksadına mebnîdir denilecek olsa bunun mahsûl-i cedîdin idrakiyle beraber ma'lûm olacağı bedîhî olduğundan ba'de-zîn işbu fiyatın kat'i keyfiyyetinin istimârenin arkasının alınmasına bırakılmayıp her bir eyalet ve sancak ve kazada müskirâtın bi'l-imal me'mûrları ma'rifetiyle istimâresinin icrâ'sına mübâşeret olunmasıyla beraber nihâyetü'n-nihaye Teşrînisânî içinde rayic-i belde üzere mecâlis-i mahalliyede fiyatının kat'ıyla iktizâ' eden mazbatalarının hemen Rüsûmat müdîr ve me'mûrlarına i'tâ' olunması ve bir de müskirât âmillerinin hile ve desîselerinden nâşî fiyat kat' olunacağı vakit sattıkları müskirâtı dûn fiyatla fürûht ederek meclisler dahi takdîr-i fiyat vaktinden mukaddem olan rayice mürâcaâtla âmilin-i merkûmenin bu desîselerine kesb-i vukuf edememeleriyle müskirât-ı mezbûrenin kıymeti yalnız o hafta satılan fiyat-ı rayicesine tatbîken takdîr olunmakta olduğu anlaşıldığından bu dakikalara dikkat olunmayarak her hangi eyalet ve sancak ve kazada müskirâta rayic-i sahîhinden dûn fiyat takdîr olunacak olur veyahut zikrolunduğu vechile kat'-ı fiyat maddesinde bir gûne tehirat vukua gelir ise bundan dolayı mahalli meclislerin mes'ul tutulacağı husûsuna dair bil-cümle me'mûrîn-i mülkiyyeye evâmirname-i sami istarıyla li-ecli'l-irsal sû-yi halisiye tesyâr buyurulması Bâb-ı-âlî'ye arz ve ifâde olunmasının üzerine bu makule vâridât ve aidatın tenâkusuna sebebiyet verilmemesi ve emvâl-i mîrîyenin hüsn-i muhâfazası fevkalâde mültezim ve umûr-ı mutena bahadan olarak bunun aksi hâl vuku'una bilerek veyahut adem-i dikkat ve takayyüdden nâşî beis olacak me'mûrînin mes'uliyet-i şedide tahtına alınması muktezi ve Meclis-i Rüsûmatın bu bâbda vuku' bulan mütâlaası pek becâ olduğundan sûret-i maruza meclis-i vâlâ-yı ahkâm-ı adliyyede dahi tensîb kılınmış olduğu beyân-ı alisiyle tafsîlat-ı mesrude dâiresinde iktizâsının icrâ'sı zımnında zîri idârelerinde bulunan me'mûrîne vesâyâ-yı lâzime îfâsıyla bu bâbda takayyüdat-ı kamile icrâ' kılınması hakkında umumen tastîr buyurulan evâmirname-i sami fi 4 Rebiülevvel sene 1284 (6 Temmuz 1867) tarihli cevab-ı sami-i cenâb-ı vekaletpenahi ile taraf-ı muhibbiye isrâ' buyurulmuş ve mezkûr evâmirname-i samiden işbu tahrîrât-ı halisinin suver-i matbû'asından lüzûmu mikdârıyla beraber bâ-muharrerât sair Rüsûmat Nezâretleri'ne tavsil kılındığı gibi zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin mahaller me'mûrîn-i mülkiyyesine olan iki kıt'ası dahi suver-i matbû'a-i

merkûmeden nezâret-i vâlâlarında vaki Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarının mikdârına nisbetle 40 kıt'asıyla mean ve leffen isbâl kılınmış olmaktan nâşî evâmirname-i sami mezkûr sûretinin ale'l-ade nezdinizde olan defter-i mahsûsuna bâde'l-kayd mahallerine îsal ve suver-i mezkûre dahi bâ-mu'cib Rüsûmat müdîr veya me'mûrlarına irsâl olunarak bâdema müskirâtın rayic-i sahîha-i mahalliyyesine tefrikan tanzîm olunacak fiyat mazbatalarının nihâyetü'n-nihaye Teşrînisânî içinde bi'l-ihtihsal resm-i mîrîsinin mukaddemki tahrîrât-ı umûmiyyede ber-tafsil beyân olunduğu üzere mukassaten ve tamamen istîfâ'sıyla Şubat gayetine kadar arkası alınıp sene-i âtiye bakâya bırakılmaması ve şayet bir taraftan zikr olunan fiyat mazbatası mezkûr Teşrînisânî içinde tanzîm ve i'tâ' olunmayacak olur veyahut fiyatı rayic-i hakikiden aşağı takdîr kılınır ve borçlu oldukları resm-i mezkûrun taksitlerini vaktiyle edâ' etmemelerinden dolayı hükûmete ihbâr ve ihzâr kılınan müskirât âmilleri haklarında tesâmuh ve müsaade gibi gevşek davranılıp da takasit-i muayyene tahsîlinin tehirine sebebiyet verilir ise ta'yîn-i madde olunarak derhal keyfiyyetin Rüsûmat me'mûriyyetleri tarafından müdîriyyetlerine ve bunlardan nezâretlere bildirilip nezâretler cânibinden dahi vilâyet-i mahalliyyeye ihtârât-ı lâzime icrâ'sıyla bunun semere-i acile-i fiiliyesi görülemez ise keyfiyyetin o nezâretten deran saat ber-tafsil emânet-i muhibbiye bildirilmesi ve işbu iş'ârımızın hilâfına hareket eden yahut icrâ'sı îcâbında ihtiyâr-ı gaflet ve tesâmuh ile hâsılat-ı merkûmenin külli ve cüz'î izâasına ve vakit ve zamanıyla istîfâ' olunmamasına sebebiyet veren Rüsûmat me'mûr ve müdîr ve nâzırları mes'uliyetinden kurtulamayacaklarını mukarrer ve muhakkak bilip ona göre iktizâ-yı hâlin hüsn-i icrâ'sıyla vâridât-ı Hazine-i Celîle'nin telef ve gaybûbetten muhâfazası için vakt-ü-zamanıyla tamamen istihsâli emr-i ehemmine çalışılması zımnında tenbîhât-ı vazıha ve müessire îfâ kılınarak taraf-ı vâlâlarından dahi vech-i meşrûh üzere iktizâsının icrâ'sı husûsuna i'tinâ' ve himmet buyurmaları, fi 20 Rebiülevvel sene 1284 ve fi 11 Temmuz sene 1283. (23 Temmuz 1867)

Emirnâme-i Sâmi Sûreti

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de i'mâl olunan hamr ve arakın müskirât me'mûrları ma'rifetiyle istimâreleri bi'l-icrâ' mikdâr-ı kıyyeleri ve ashâbının esâmîsini mübeyyin mazbatalı defterleri tanzîm ve rayic-i belde üzere kıymetleri takdîr ile ashâbına zimmet kayd olunan % 10 resm-i mîrîlerinin Şubat nihâyetine kadar ceste ceste tahsîli nizâmı iktizâsından olduğu hâlde bazı mahallerde müskirât âmilleri resm-i mezkûru bu müddette edâ'

etmeyip de sürüncemede bırakmakta olduklarından ve emvâl-i mîrîyenin böyle na-tahsîl bırakılması câiz olmadığından ba'de-zîn resm-i mezbûrun tarih-i istimâresinden mezkûr Şubat gayetine kadar kaç mâh kalır ise mütesâviyenn o mikdâr maha taksimi ve her bir mahın hitâmında takasit-i şehrîyyenin bilâ-tehir te'diye olunacağının ashâbına i'lânıyla o vechile mah-be-mah mukassaten tahsîl ve istîfâ' kılınması husûsu mukaddema Rüsûmat Nezâretleri'ne ta'mîmen iş'âr olunarak bu kere bazı Rüsûmat Nezâretleri'nden vürûd eden muharrerât meâllerinde beher sene hasıl olan müskirâtın hitâm-ı istimâresinde mahalleri meclislerinden rayic-i vakte göre fiyatının katıyla tanzîm olunan mazbatalarının reis-i livaya ve oradan Rüsûmat müdîr ve me'mûrlarına gelince ve içlerinden muhaberesi iktizâ' edenlerin tekrar mahallerine iş'ârıyla cevabı vürûd edip birleştirilerek emr-i tahsîlâta başlanıncaya kadar oradan hayli vakitler mürûr etmesiyle bi't-tabi resm-i mîrînin şehr-i mezbûr nihâyetine kadar tahsîlinin arkası alınamayıp sene-i âtiye de devr olunmakta ve bununla beraber istimârenin hitâmıyla kat'-ı fiyat ile tahsîlâta mübâşeret olununcaya değin bazı bi-kudret olanlar müskirâtlarını telef etmek ve kendileri kaza-i âhere nakl ve firar eylemek veyahut vefât vuku' bulmak misillû hâlât zuhûruyla zimmetlerinde bulunan akçeler tahsîl olunamayıp kalmakta olduğundan ve üzüm mahsûlü ise nihâyet Eylülde düşürülmeye başlanıp Teşrinievvel içinde müskirât i'mâline mübâderet ve istimâresine dahi yine şehr-i mezbûrda bed ve mübâşeret olduğundan kat'-ı fiyat maddesi istimârenin hitâmına taalluk olunmayıp umumen nihâyet Teşrînisânî de icrâ' olunmuş olsa her hâlde muhsinâtı mücîb ve resm-i mezbûrun dahi vakit ve zamanıyla tahsîl ve istîfâ'sını müstevcib olacağı beyânıyla iktizâsının icrâ'sı iş'âr olunmaktan nâşî Meclis-i Rüsûmat'a lede'l-havâle Müskirât Rüsûmu'nun Rüsûmat Emâneti'ne ilhak ve ilâve olunduğu tarihden şimdiye değin gerek taşra Rüsûmat İdâreleri'nce ve gerek buraca usûl ve nizâmât-ı mevzû' ve müessesenin kemahiye-hakkıha icrâ' ve inzibat idâresiyle tezyid-i vâridâtı hakkında muktezi olan şeylerin ittihâzıyla sâye-i muvaffakiyyet-vaye-i Hazret-i Padişâhide rüsûm-ı mezbûr gün-be-gün ilerlemekte olduğu misillû tahsîlât-ı emr-i mutenasına dahi me'mûrîn-i rüsûmiyye câniblerinden her sûretle ikdam ve gayret olunmakta

olduğu derkâr ise de sûret-i iş'âra nazaran istimârenin hitâm-ı icrâ'sıyla mazbatasının tanzîm ve idârelere irsâl ve teslim olununcaya değin aradan bir hayli vakitler mürûr etmesiyle resm-i mezkûrun bi't-tabi vakt-i takasit ve muayyeninde tahsîl olunamayarak sene-i âtiyyeye devr olunmakta olup müstikrazat-ı seniyye karşılığı olan vâridât-ı rüsûmiyyenin böyle sürüncemede bırakılması ise ber-vechile tecvîz olunamayacağı bedihattan olduğundan bunun ıslah ve tesviyesi lüzûmu derece-i vücubda görünmüş ve kat'-ı fiyat maddesinin istimârenin hitâmına taalluku sene-i cedîde mahsûlünün feyiz ve bereket ve kıllet ve nedretinin bilinmesi maksadına mebnîdir denilecek olsa, bunun mahsûl-i cedîdin idrakiyle beraber ma'lûm olacağı emr-i bedîhî bulunmuş olduğundan ba'de-zîn işbu fiyatın kat'ı keyfiyyetinin istimârenin arkasının alınmasına bırakılmayıp her bir eyalet ve sancak ve kazada müskirâtın bi'l-imal me'mûrları ma'rifetiyle istimâresinin icrâ'sına mübâşeret olmasıyla beraber nihâyetü'n-nihaye Teşrînisânî içinde rayic-i belde üzere mecâlis-i mahalliyede fiyatının kat'ıyla iktizâ' eden mazbatalarının hemen Rüsûmat müdîr ve me'mûrlarına i'tâ' olunması ve bir de müskirât âmillerinin hile ve desîselerinden nâşî fiyat kat' olunacağı vakit sattıkları müskirâtı dûn fiyatıyla fürûht ederek meclisler dahi takdîr-i fiyat vaktinden mukaddem olan rayice mürâcaâtla âmilin-i merkûmenin bu desîselerine kesb-i vukuf edememeleriyle müskirât-ı mezbûrenin kıymeti yalnız o hafta satılan fiyat rayicine tatbîken takdîr olunmakta olduğu istihbâr olunduğundan bu dakikalara dikkat olunmayarak her hangi eyalet ve sancak ve kazada müskirâta rayic-i sahîhinden dûn fiyat takdîr olunacak olur veyahut zikrolunduğu vechile kat'-ı fiyat maddesinde bir gûne tehirat vukua gelir ise bundan dolayı mahalli meclislerinin mes'ul tutulması tezekkür kılındığından bahisle kazalar müdîrlerine varıncaya kadar bil-cümle me'mûrîn-i mülkiyyeye teblîgat-ı umûmiyye icrâ'sı Rüsûmat Emânet-i Celîlesi'nden bâ-tezkere iş'âr olunmuş ve tarif ve tekrara hâcet olmadığı üzere bu makule vâridât ve aidatın tenâkusuna sebebiyet verilmemesi ve emvâl-i mîriyyenin hüsn-i muhâfazası fevkalâde müstelzim ve umûr-ı mutena bahadan olarak bunun aksi hâl vuku'una bilerek veyahut adem-i dikkat ve takayyüdden nâşî beis olacak me'mûrînin mes'uliyet-i şedide tahtına alınması muktezi ve

Meclis-i Rüsûmatın bu bâbda vuku' bulan mütâlaası pek becâ olduğundan sûret-i maruza meclis-i vâlâ-yı ahkâm-ı adliyyede dahi tensîb ve sair mahallere tahrîrât irsâl kılınmış olmakla oraca tafsîlat-ı mesrude dâiresinde iktizâsının icrâ'sı zımnında zîr-i idârelerinde bulunan me'mûrîne vesâyâ-yı lâzime îfâsıyla ale-d-devâm bu bâbda takayyüdat-ı kamile icrâ'sına himmet buyurmaları, fi 4 Rebiülevvel sene 1284 ve fi 24 Haziran sene 1283. (6 Temmuz 1867)

198 Her sene bağ bozumundan sonra üretilen üzümlere ilişkin olarak Rüsumat idarelerince düzenlenen miktar ve rayiç fiyatları gösteren istimâre defterlerinin en fazla üç ayda tamamlanması, bağ bozumunun bir çok yerde Eylül başında başlayıp Teşrinievvel başına kadar devam ettiği, 1284 senesine ait kayıtların hemen düzenlenip gönderilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede müskirât istimâre defterlerinin numûnesine tevfikân tanzîm olunması hakkında muharrer fikraya atfen gösterilen fi 7 Şaban sene 1282 (26 Aralık 1865) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükümsüz olduğu cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Beher sene bağ bozumundan sonra i'mâl olunan müskirâtın ale'l-esâmî sebt ve tahrîriyle rayic-i belde üzere kıymetleri takdîr olunduğunu mübeyyin hükûmetlerden ahz olunacak fiyat mazbatalarıyla mean Rüsûmat İdâreleri'nden tanzîm ve irsâli lâzım gelen istimâre defterlerinin numûne-i matbû'ası fi 7 Şaban sene 1282 (26 Aralık 1865) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizle Rüsûmat Nezâretleri'ne isbâl kılınmış ise de işbu defterlerin zaman-ı tanzîm ve isbâli tahrîrât-ı merkûmede ta'yîn olmadığı cihetle 1284 senesi mahsûlü için iktizâ' eden defterler ile mazbatalar henüz idârelerden gönderilmemiş olduğu ve üzüm mahsûlü kıllet üzere olup ona göre müskirât i'mâl olunan nezâretlerde ise bağ bozumundan sonra bed olunan istimârenin arkası az vakitte alınacağı gibi mahsûl-i mezkûr çok olup külliyetle müskirât i'mâl olunan nezâretlerde dahi tarih-i bedinden itibaren nihâyet üç mahda istimârenin ikmâli mümkün olacağından ve bağ bozumu ise ekser mahallerde Eylül ibtidalarında ve bazı mahallerde nihâyet Teşrinievvel ibtidasına kadar olabileceğinden 1284 senesi için henüz gönderilmeyen defter ve mezâbıtın hemen işbu tahrîrâtımız vürûdunda tanzîm ve isrâ'sıyla beraber ba'de-zîn bağ bozumu akabinde istimâreye mübâşeretle serian arkası alınarak hemen ve

üzüm mahsûlü külliyet üzere olup da bi't-tabi istimâresi geciken mahallerin nihâyet-i sene olan Şubat mahından hayli evvel bermücîb-i numûne tanzîmiyle iktizâ' eden fiyat mazbatalarıyla mean gönderilmesinin usûl ittihâzı lâzım geleceği cânib-i muhasebeden ifâde olunarak mücîbince keyfiyyet bu kere sair Rüsûmat Nezâretleri'ne bildirilmiş olmasıyla zat-ı vâlâları dahi zikr olunan numûne-i mersûleyi tevfikân 1284 senesi içinde i'mâl olunan müskirâtın henüz gönderilmeyen defter ve mazbatalarının sür'at-ı tanzîm ve irsâliyle işbu 1285 senesiyle âtî senelerde dahi ber-vech-i meşrûh iktizâsının icrâ'sı husûsuna himmet buyurmaları, fi 7 Muharrem sene 1286 ve fi 7 Nisan sene 1285. (19 Nisan 1869)

199 **Düyûn-ı Umumiyye müdüriyetlerince her sene düzenlenip gönderilecek olan ölçümleme (istimâre) defterlerinde bir müdüriyet dahilindeki tüm kazalarda üretilen üzüm ve rakı miktarlarının toplu olarak gösterilmesi, kişilerin kendi şahsi tüketimleri için bırakılacak üzüm ve şarap miktarlarının ayrı bir sayfada gösterilmesi, her sene bağ bozumundan sonra düzenlenecek olan ölçümleme defterleri ile fiyat mazbatalarının o yılın Şubat ayından önce genel merkeze gönderilmesi.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen fi 28 Rebiülahir sene 1298 (30 Mart 1881) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükmü mefsuh olunduğu cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Beher sene istimâresi icrâ' olunan hamr ve arakın mikdârlarıyla takdîr olunan fiyatlarını mübeyyin olmak üzere Düyûn-ı Umûmiyye müdîriyyetlerince tanzîm ettirilip nezâret veya merkez müdîriyyetlerine bi'l-celb merkezce umumunu câmi' yapılacak defter ile beraber buraya gönderilmesi lâzım gelen istimâre hulâsa defterlerinin fi 28 Rebiülahir sene 1298 (30 Mart 1881) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemize leffen gönderilen numûnesinde bir müdîriyyet dahilinde vaki bil-cümle kazalarda husûle gelen hamr ve arakın mikdârının bir kalem olarak tahrîr kılınması gösterilmiş olup halbuki bir müdîriyyet dahilinde vaki müteaddit kazalarda husûle gelen müskirâta her kazada yekdiğerine muhâlif sûrette başka başka fiyatlar takdîr edilmekte olmasından nâşî bâdema müdîriyyetler defterlerinde dahil-i dâirelerinde vaki kazaların her birinde ne mikdâr hamr ve arak husûle gelir ise kaza-be-kaza derc ve terkim olunması ve kefâf-ı nefs olarak terk edilen müskirât mikdârının dahi bir hane-i mahsûs açılıp onda gösterilmesi lüzûmu tahkik ederek o sûretle yeniden tertîb ve tab' ettirilen numûnesiyle işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizden sair Düyûn-ı

Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine gönderildiği misillû dahil-i dâire-i nezâret-i behiyyelerinde vaki Düyûn-ı Umûmiyye müdîriyyet ve merkez me'mûrluklarının adedine nisbetle 20 kıt'ası başkaca postaya teslîmen irsâl kılınmış ve bir de beher sene bağ bozumundan sonra istimâre olunan müskirâtın istimâre defterleriyle fiyat mazbatalarının o senenin Şubat mahından evvelce buraya yetiştirilmesi usûl-i meriyye-i kadimeden olduğu hâlde bu defterler ekser mahallerden henüz gelmemiş olduğundan işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizle mersûl numûnelerin bâ-mu'cib zikr olunan müdîriyyet ve merkez me'mûrluklarına isrâ'sıyla müdîriyyetlerden kaza-be-kaza alınacak hulâsalar üzerine bermücîb-i numûne taraf-ı nezâretten dahi birleştirilerek mecmuunu hâvî tanzîm olunacak hulâsasının hemen ve müfredât istimâre defterleriyle fiyat mazbatalarının dahi serian irsâl olunması ve sene-i âtiyye için işbu hulâsa ve müfredât istimâre defterleriyle fiyat mazbataları artık miad-ı muayyeninde yani Şubat hitâmından evvel gönderilmeyecek olur ise muhasebe başkatipleri taht-ı mes'uliyete alınmaları mukarrer bulunmuş olduğundan keyfiyyetin şimdiden kendilerine beyânıyla bunların bi-eyyi-hâl sene-i âtiyyede vakt-i muayyeninde gönderilmesi, fi gurre-i Cemâziyelâhir sene 1302 ve fi 6 Mart sene 1301. (18 Mart 1885)

200 Ölçümleme mevsiminde idarelerce içki fiyatları belirlenirken rayiç fiyatların esas alınması, fabrikalarda üretilmekte olunmakta olan rakı, arpa suyu ve diğer içkiler için düşük fiyat belirlenmemesi.

İstimâre mevsimi hulûlünde mecâlis-i idâre taraflarından takdîr olunacak müskirât kıymetlerinin rayic-i mahalliyyesine göre bi-hakkın takdîriyle fabrikalarda i'mâl olunmakta olan arak ve arpa suyu ve sair bu nevi müskirât için peyderpey kat' olunmakta bulunan fiyatın dûn olmamasına mütemâdiyen dikkat ve bu bâbda mecâlis-i mezkûre cânibinden müsâmaha ve iğmâz vuku'u ile rayicinden dûn kıymet konularak resm-i mîrî vâridâtının zayiine sebebiyet verildiği hâlde ihtâr-ı keyfiyyet edilmesi emânet-i haliseye havâle buyurulduğundan ona göre hareket olunması hakkında bil-cümle vilâyâta tastîr buyurulan emirnâme-i sâmiyenin bir sûreti ma'lûmât olmak üzere bu kere bâ-tezkere-i samiye taraf-ı muhlisiye tesyâr buyurulmuş olmasıyla Meclis-i Rüsûmat'a lede'l-havâle sûret-i mezkûre bâ-mütâlaa meâl-i alisi müskirât için takdîr olunacak fiyatın rayic-i mahalliyye tevfîkân kat' olunması hakkında tenbîhât-ı müessireyi şâmil olduğu anlaşılmış ve bu ise resm-i mîrî vâridâtının teksîrini mücîb esbâb-ı mühimmeden bulunmuş olduğundan ba'de-zîn mecâlis-i mezkûre cânibinden bu bâbda bir gûne eser-i müsâmaha ve iğmâz

vuku'u ile noksan kıymet takdîr edildiği anlaşılıyor ise bermücîb-i irâde-i aliyye Bâb-ı-âlî'ye arz ve beyân-ı hâl edilmek üzere delail-i mukanna' serdiyle keyfiyyetin bu cânibine beyân ve iş'ârı husûsunun ta'mîmen izbârı meclis-i mezkûrdan ifâde ve işbu tahrîrât-ı halisinin nüsah-ı matbû'asından nezâret-i vâlâları dahilinde kâin Rüsûmat İdâreleri'nin adedine nisbetle 20 kıt'ası leffen firistâde kılınmış olmakla bunların birer mu'cible mezkûr idârelere isrâ'sıyla mücîbince hareket olunması, fi 18 Cemâziyelevvel sene 1292 ve fi 10 Haziran sene 1291. (22 Haziran 1875)

Emirnâme-i Sâmi Sûreti

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de i'mâl olunup Rüsûmat Me'mûrları ma'rifetiyle istimâresi bi'l-icrâ' sebt-i defter olunan hamr ve arakın % 10 resm-i mîrîsinin Meclis-i İdâre taraflarından rayic-i mahalliyesine tevfîkân takdîr olunan kıymet üzerinden alız ve tahsîli mukteza-yı nizâmından olup bazı mahallerde mecâlis-i mezkûre cânîblerinden müsâmaha ve iğmâz vuku'u ile rayicinden dûn kıymet konularak resm-i mîrî vâridâtının zayiine ve takdîr-i fiyat hakkında olan mazbataların vakit ve zamanıyla tanzîm ve i'tâ' olunmamasından dolayı tehir-ı tahsîline sebebiyet verilmekte olduğu ve bunun başlıca sebebi mecâlis-i mezbûre azasından bazısının yerliden olmak hasebiyle müskirât âmillerini himaye ve belki de kendileri dahi müskirât i'mâl ettirmekte olmalarından dolayı menâfi'-i zatiyyelerini vikaye maddesi olduğu istihbâr kılınmış ve vâridât-ı hazinenin hüsn-i muhâfazasıyla imkanın müsait olduğu derecede tezyidi esbâbının istikmâli mecâlis-i mezbûre heyetinin akdem ve vezaifinden olduğu hâlde menâfi'-i mahsûsalarını hazinenin ızrarı yolunda istihsâl eylemek efkar-ı muzırresıyla tenezzül-i vâridât ve tehir-i tahsîlâtı mücîb harekâtta bulunmaları kabûl ve tecvîz olunamayacağı derkâr ve bu gibi hâlâta mütecâsir olanların mazhar-ı mücâzât-ı kanûniye olacakları vareste-i tafsîl ve tezkar olarak ba'de-zîn bu yolda görülecek ziyanın hiçbir gûne illet ve mazerete bakılmaksızın mecâlis-i mezbûre heyetinden tazmînen tahsîli ile beraber hizmetlerinden çıkarılacakları mukarrer bulunmuş olduğundan ve tahkikat-ı mukteziye icrâ'sıyla yine hilâf-ı marzi hâlât vukuunda ihtâr-ı keyfiyyet edilmesi Rüsûmat emânet-i behiyyesine havâle kılındığından sene-i haliyye istimâre mevsimi hulûlünde takdîr olunacak müskirât kıymetlerinin rayic-i mahallisine göre bi-

hakkın takdîriyle fabrikalarda i'mâl olunmakta olan arak ve arpa suyu vesair bu nevi müskirât için peyderpey kat' olunmakta olan fiyatın dahi dûn olmamasına şimdiden dikkat olunmasının iktizâ' edenlere beyân ve tefhîmine ve taraf-ı vâlâlarında resm-i mezbûrun tezâyüdü esbâb ve vesailinin istihsâl ve istikmâline himmet buyurulması, fi 4 Rebiülevvel sene 1292 ve fi 29 Mart sene 1291. (10 Nisan 1875)

201 Yerli içki üreticilerinin vergi vermemek veya daha az vergi vermek için altı çeşit hileye başvurdukları, bu hileleri anlatan broşürlerin Rüsumat idarelerine gönderildiği.

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de i'mâl olunan müskirâtın resm-i mîrîsini hadd-i muayyen nizâmından noksan vererek ızrar-ı mîrî eylemeye yol bulmak kasdıyla âmillerin irtikâb ettikleri bazı hiyel ve desaisin tarifatına bir taraftan verilen evrâk Meclis-i Rüsûmat'a havâle ile mütâlaa ve tedkik olunduğunda hulâsa-i medlûlü âmillerin bu yolda altı sûrette i'mâl-i hile ettiklerini beyândan ibâret olmasıyla işbu altı sûret telhîsenzabt ve tahrîr olunarak tab' ettirilen nüshaları meclis-i mezkûr karârıyla bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne gönderildiği sırada zîr-i nezâret-i behiyyelerinde olan Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarının adedine nisbetle 20 kıt'a nüshası dahi leffen taraf-ı vâlâlarına irsâl kılınmış ve istimâre mevsimi dahi takarrüp eylemiş olduğundan nüsah-ı mezbûrenin taraf-ı vâlâlarından birer mu'cible zikr olunan idârelere ba's ve isrâ' ve şimdiden hüsn-i mütâlaa ve telakki ile istimârede mütenebbihane davranılarak âmillerin hiyel-i mezkûre ve sûret-i sair ile resm-i noksaniyyet ve mîrîye hasar ve mazarrat iras edememeleri esbâbının istikmâline dikkat olunması zımnında tenbîhât-ı mukteziye icrâ'sıyla hukuk-ı rüsûmiyyenin telef ve zayiinden vikayesine himmet buyurmaları, fi 21 Cemâziyelâhir sene 1289 ve fi 13 Ağustos sene 1288. (25 Ağustos 1872)

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de i'mâl olunan müskirâtın izâa-i resm-i mîrîsi hususunda âmillerin vuku bulan hiyel ve fesadatıyla o bâbda bazı îfâdat ve ihbârata hâvî verilen evrakın hulâsa-i meâllerini mutazammın varakadır.

1) Müskirât âmilleri üzümden tasir eyledikleri şaraptan % 20 ve üzümün cebresinden takdîr ettikleri araktan dahi % 10 kıyyesinin resm-i mîrîsini kazanmakta imişler. Şöyle ki; mesela bir kapta

1.000 kıyye üzümden tasir olunan 500 kıyye şarap diğer fıçıya alınacağı sırada 100 kıyyesini cebre içinde ketm ve ihfâ' eylemekte ve istimâre diğer fıçıya alınan 400 kıyye üzerine icrâ' olunmak ve cebreden yapılacak arakın istihsâl-i resm-i mîrîsi hakkında mevzu ve müttehiz olan nisbet dahi her ne mikdâr şarap istimâre olunur ise cebrenin mikdârı şarabın mikdârına müsavi tutularak 100 kıyye cebreden 10 kıyye arak itibarıyla resm-i mîrî almak merkezinde bulunmak mülâbesesiyle 500 kıyye şarabın ber-vech-i muharrer cebre içinde bırakılan 100 kıyyesi ile 100 kıyye cebreden hasıl olacak olan 10 kıyye arak resm-i mîrîsi zayi ve telef olmakta imiş.

2) Ekser idârelerde zincir ölçü olmayıp bazılarında arşın ve bazılarında şerit isti'mâl kılınmakta ve halbuki arşın % 23 kıyye noksan ve şerit dahi itimat olunmayacak sûrette muhtelif ölçmekte imiş.

3) Mahzenlerde mevzu bulunan şarap fıçıları inde'l-istimâre yerlerinden oynatılmakta ve aletleri aranılmakta olduğundan âmiller işbu fıçıların aletlerine ve zîr-i zemine diğer şarap memlu fıçıları gömerek ketm ve ihfâ' eylemekte imişler.

4) Bağ bozumu mevsiminin hulûlüyle müskirât-ı cedîdenin istimâresine mübâşeret olunmazdan evvel herkesin mevcûd eski şaraplarının icrâ'-yı istimâresiyle mikdâr-ı idârelerce sebt-i defter olunarak ba'de yeni ve eski şaraplarının toptan istimâresi bi'l-icrâ' yekûnunde eski şarap mikdârının tenzîli iktizâ-yı usûlünden olmasına mebnî bu vechile istimâre olunan eski şarap mesela 10.000 kıyye ise me'mûrlar ashâbıyla uyuşarak buna 5.000 kıyye zamm ile deftere 15.000 kıyye kaydedip ve sonra yeni müskirâtın mikdârından 15.000 kıyye tenzîl eyleyip 5.000 kıyyenin gaybûbet eden resm-i mîrîsini ashâbıyla müştereken ihtilâs etmekte imişler.

5) Bazı İdâre me'mûrları kurâ-i baîde ahali-i gayr-i müslimesinin mahallinde sarfa mahsûs olup başka mahalle nakledemeyecekleri tabii bulunan perakende araklarını esas istimâre defterinde kendi kalemleriyle bulundukları mahallerin meyhaneci esnafına satılmış hükmünde göstererek tenzîl ile ellerine sahte birer sergi vermekte ve esnaf-ı merkûme dahi müskirât-ı mektûmeyi bu sergiler mücîbince gerek dahilde ve gerek meccânen nakliye tezkereleri

ahz ile mahall-i sairede serbestçe sarf ve istihlâk ve bunun gaybûbet eden resm-i mîrîsine me'mûrlar iştirak eylemekte imişler.

6) Şarap i'mâl olunan üzümlerin cebresi her yerde yapılan şarabın mikdârına müsavi tutularak beher 100 kıyye cebreden 10 kıyye arak itibarıyla îcâb eden resm-i mîrîsi aranılmakta ise de şıra ve pekmez ve bulama ve sucuk ve saire i'mâl olunan üzümlerin cebresinden dahi şarapın cebresi gibi % 10 kıyye arak takdîr olunmakta iken idârelerce bu cebreler kat'â aranılıp sorulmadığından âmiller bu yüzden müstefid ve Hazine-i Celîle bu rakıların gaybûbet eden resm-i mîrîsinden dolayı mutazarrır olmakta imiş.

202 **Yerli malı üzüm ve rakıdan alınmakta olan %10'luk verginin Şubat ayın sonuna kadar taksit taksit toplanması esas iken bazı yerlerde içki üreticilerinin bu süreye riayet etmeyip sürüncemede bıraktıkları, bu verginin zamanında toplanması konusunda Düyûn-ı Umumiyye memurlarının gerekli özen ve hassasiyeti göstermesi, bir yıldan diğer yıla bakiye vergi bırakılmaması, 1281 yılı Şubat ayı sonuna eski alacakların geciktirilmeksizin tahsili, 1282 yılına ait vergilerin ise ölçümlemenin yapıldığı tarihten 1282 senesi Şubat ayı sonuna kadar kaç ay kalmışsa o kadar aya bölünerek herhangi bir gecikme olmaksızın tahsil edilmesi.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede Müskirât Resm-i Mîrîsi'nin % 10 hesâbıyla istihsâl olunması gösterilmiş ise de Müskirât Resm-i Mîrîsi'ne % 5 zamm olunması "168" numaralı ve fi 7 Ağustos sene 1294 (19 Ağustos 1878) tarihli telgrafnâme-i umûmiyye ahkâmından olduğu ve i'mâl olunan hamr ve arakın istimâresinden Şubat nihâyetine kadar kaç mâh kalır ise îcâb eden resm-i mîrîsinin o mikdâr maha taksimiyle her bir mahın hitâmında tekasit-i şehriyyenin mah-be-mah mukassatan istîfâ' kılınması muharrer ise de bu fıkranın hükmü Müskirât Resm-i Mîrîsi'nin Şubat nihâyetine kadar üç taksitte istihsâl olunması hakkında Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi'nin 4. maddesinde muharrer bulunan fıkra ile feshedildiği cihetle bunlara tevfîkân hareket olunmak iktizâ' eder.

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de i'mâl olunan hamr ve arakın müskirât me'mûrları ma'rifetiyle istimâreleri bi'l-icrâ' mikdâr-ı kıyyeleri ve ashâbının

esâmîsini mübeyyin mazbatalı defterleri tanzîm ve rayic-i belde üzere kıymetleri takdîr ile ashâbına zimmet kayd olunan % 10 resm-i mîrîlerinin Şubat nihâyetine değin ceste ceste tahsîli nizâmı iktizâsından bulunduğu hâlde bazı mahallerde müskirât âmilleri resm-i mezkûru bu müddette edâ' etmeyip sürüncemede bırakmakta olduklarından emvâl-i mîrîyenin böyle na-tahsîl bırakılması ise câiz olmadığından keyfiyyet Bâb-ı-âlî'den bâde'l-istîzân suver-i istihsâliyyesi Meclis-i Rüsûmat'da lede'l-mütâlaa ale-l-ıtlak vâridâtın bakâyada bırakılmamasının tedbir-i sahîhi me'mûrları tarafından ahalinin te'diye-i rüsûma muktedir oldukları zamanlarda tahsîlâta dikkat olunmak ve talep ve tahsîlin arkası bırakılmamak ve imtinâ' edenleri hükûmet-i mahalliyyeye derhal haber vermek maddeleri bulunduğu beyân-ı alisiyle o vechile emr ve tahsîline vakit ve zamanıyla teşebbüs olunarak bir seneden diğer seneye bakâya bırakılmaması zımnında me'mûrîn-i lâzımeye tenbîhât-ı ekide ve şedide îfâ kılınması, fi 2 Cemâziyelâhir sene 1283 (12 Ekim 1866) tarihiyle şeref-sudûr buyurulan irâde-i aliyye-i Hazret-i Vekaletpenahi iktizâ-yı celilinden olduğuna ve beyândan müstagni olduğu vechile beher sene bağ bozumu mevsiminden sonra i'mâl olunan müskirâtın sebt ve tahrîriyle rüsûm-ı mîrîyyesi ashâbına zimmet kayd olunduğu tarihden Şubat'a varıncaya kadar beş altı mâh müddet olarak bu müddet içinde zimemât-ı mukayyede aralık aralık ashâbından talep edileceği bedîhî ise de sene-i âtiyye Mart'ı hulûl etmeksizin zimmetlerinden bir şey îfâ etmeyenleri ma'rifet-i hükûmetle icbar edebilmek için tahsîlâtın kaide-i mahsûsası olmamak hasebiyle öyle kaidesiz talep ve teşebbüsün semeresi olamayacağı ve sene-i âtiyye Mart'ı hulûlünden sonra icbar olunsalar bile ekserisinin zimmetleri topluca kalmasından dolayı defaten îfâya muktedir olamayıp bir mikdârını te'diye eder etmez mevsim-i sayfın hulûlüyle zirâat ve ticaret işleri açılacağından ve müteakiben müskirâtın mahsûl-i cedîdi mevsimi geleceğinden zimmetlerinin çoğu müteselsilen bakâyada kalacağı ve bu hâlin devamı ise hem mîrîce muzır ve hem de ashâb-ı zimemât haklarında müşkil ve müteessir olacağı bedîhî bulunduğuna ve beher sene istimâre mevsiminden Şubat gayetine kadar müskirât âmillerinin zimmet-i mukayyedeleri mah-be-mah tekasite rabt ve taksim olunsa da beher taksit vakti hulûl ettikçe Rüsûmat Me'mûrları taraflarından talep olunarak tamamen taksitini edâ' etmeyenler olur ise bermücîb-i irâde-i aliyye hükûmet-i mahalliyyeye derhal haber verilerek emvâl-i mîrîyyenin istihsâli hakkında kavânîn-i mülkiyyeye tevfîkân ma'rifet-i hükûmetle ikmâl-i taksitleri için îcâbı vechile muâmele olunsalar rüsûm-ı mezkûrenin Şubat gayetine kadar kâmilen îfâsı mümkün olarak bu sûret ashâb-ı zimemât haklarında dahi sühûleti mücîb olacağı bi-iştibâh olduğuna mebnî geçen 1281 senesi Şubat'ı nihâyetine kadar olan bakâyadan

işbu tahrîrât-ı halisinin vusûlüne kadar na-tahsîl kalmış akçe bulunur ise onun bilâ-tehir tamamen tahsîliyle beraber işbu 1282 senesi resm-i mîrîsinin tarih-i istimâreden mezkûr 1282 senesi Şubat'ı gayetine kadar kaç mâh kalır ise mütesâviyenn o mikdâr maha taksimi ve her mahın hitâmında tekasit-i şehrîyyenin bilâ-tehir te'diye olunacağının ashâbına i'lânıyla o vechile mah-be-mah mukassatan tahsîl ve istîfâ' kılınması ve işbu taksitleri vaktiyle vermeyenler veyahut zikr olunan 1281 senesi bakâyasını derhal te'diye etmeyenler olur ise hükûmete ihbâr ve ihzâr olunarak ve lede'l-hace işbu tahrîrât-ı halisi dahi ibrâz kılınarak ma'rifet-i hükûmetle emvâl-i mîrîyyenin istihsâli hakkında cari olan kaide-i nizâmiyyeye tevfîkân tahsîl ettirilerek bir mahın taksitinden ertesi maha na-tahsîl akçe bırakılmaması ve gelecek senelerde dahi bu vechile îcâbının icrâ'sıyla böyle taksitlerini vaktiyle edâ' etmeyenler hakkında hükûmetce tesâmuh ve müsaade gibi gevşek davranılıp da tekasit-i muayyenenin tehirine sebebiyet verilir ise ta'yîn-i madde olunarak derhal keyfiyyetin Rüsûmat me'mûriyyetleri taraflarından müdîriyyetlerine ve bunlardan nezâretlere bildirilip nezâretler cânibinden dahi hükûmet-i mahalliyyeye ihtârât-ı lâzime icrâ'sıyla, bunun dahi semere-i acilesi görülemez ise keyfiyyetin o nezâretten bertafsil emânet-i muhibbiye bildirilmesi ve şayet taksitlerini îfâ etmeyenler vaktiyle Rüsûmat Me'mûrları taraflarından hükûmet-i mahalliyyeye haber verilmez veyahut haber verilip de semeresi görülmediği metbû' cânibine bildirilmez ise o me'mûr veyahut müdîr mes'ul tutulacağından ona göre iktizâ-yı hâlin hüsn-i icrâ'sıyla hâsılat-ı rüsûmiyyenin vakit ve zamanıyla ta'mîmen istihsâli emr-i ehemmine müstemirren çalışılması husûslarının usûl ittihâzıyla iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan Rüsûmat müdîrlükleriyle me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen savb-ı vâlâlarına tesyâr kılınmış olmakla nüsah-ı mezbûrenin taraf-ı vâlâlarından birer mu'cible bunlara isrâ'sıyla mücîbince iktizâsının icrâ'sı husûsuna himmet buyurmaları, fi 7 Recep sene 1283 ve fi 2 Teşrînisânî sene 1282. (26 Kasım 1865)

203 **1 Mart 1304-30 Ağustos 1304 arası döneme ait altı aylık vergi gelirlerinin geçen yılın aynı dönemine göre ciddi oranda düştüğü, bu düşüklüğün üretimden değil tahsilat konusuna gerekli özenin gösterilmemesinden kaynaklandığı, içki vergilerinin Şubat sonuna kadar üç taksitte toplanması gerekirken bazı içki üreticilerinin bu kurala riayet etmediği, yıllık olarak belirlenen içki fiyatlarına bazı üreticilerin şikayet ettiği ve bu durumun vergi gelirlerinin azalmasına yol açtığı,**

içki fiyatları belirlenirken son beş yılın fiyat ortalamasının alınacağı, Düyûn-ı Umumiyye idarelerinde toplanan vergilerin on beşer günlük dönemler itibarıyla geçen yıllarla karşılaştırılması, bu istatistiklerin düzenli olarak genel merkeze gönderilmesi.

İşbu 1304 senesi Mart'ı ibtidasından (13 Mart 1888) Ağustos'u gayesine kadar (12 Eylül 1888) olan altı aylık vâridât-ı umûmiyyenin sene-i sabıkanın mezkûr altı aylık vâridâtıyla icrâ' kılınan muvâzenesinde müskirât resm-i mîrî hâsılatınca mûcib-i teessüf bir derecede noksanlık müşâhede olunmuş ve bu noksaniyyet ise mahsûlat veya i'mâlatça fıkdani-i feyz ve bereketten mütevellit olmayarak mücerred emr-i tahsîlâtta arzu olunan mertebede iltizâm-ı sür'at ve bezl-i himmet olunmamakta olmasından neş'et eylemiştir. Müskirât Resm-i Mîrîlerinin senesi içinde yani Şubat nihâyetine kadar üç taksit ile temin-i istîfâ'sına dair olan muâmelât Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi'nin 4. ve 7. maddelerinde izah buyurulmuş ve ahkâm-ı nizâmiyyeye riâyet etmeyen müskirât âmilleri hakkında İdârenin icrâ'sını hâiz olduğu salahiyyetin derecatı dahi ma'lûm bulunmuş olduğu hâlde bazı idârelerde resm-i mezbûrdan beher sene bir hayli bakâya devriyle bunun bil'âhare cibayetinde bazı gûne müşkilata veyahut tahsîlince görülen imkansızlık sebebiyle ekseriya zayiata uğranılmakta olduğu derkâr olup, bu ise ahkâm-ı nizâmiyyeye ve teblîgat-ı mesbûka ve mükerrereye mugayir olarak katiyyen gayr-i câiz olduğuna ve eğerki bu seneye gelinceye değin beher sene takdîr ettirilen fiyat bazı taraflarda müskirât âmillerinin itirazından nâşî resm-i mîrîlerin tahsîlâtı dûçâr-ı taallülat olmakta idiyse de bu defa ittihâz olunup (164) numaralı ve fi 13 Ağustos sene 1304 (25 Ağustos 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile teblîğ olunan usûl mücîbince bu sene yapılacak muâmele beş sene müddetle muteber olmak üzere geçen son beş senede takdîr olunmuş olan fiyatların hadd-i vasati bulunarak bunun mecâlis-i idârelerce tasdîk ettirilmesinden ibâret olup işte bâdema tehir-i tahsîlâtı mücîb olan o misillû itirazat ve taallülata dahi mahal kalmamış olduğuna mebnî hemen mülhakatınıza da teblîgat-ı seria icrâ'sıyla maa-mülhakat nezâret-i behiyyelerinde bu sene istimâre edilmiş olan müskirâtın resm-i mîrîlerinin Şubat nihâyetine kadar beheme-hâl kâmilen tahsîliyle sene-i âtiyyeye bir para bakâya devr edilmemesi esbâbının istikmâli matlub-ı kat'idir. Maahaza Şubat gayesine şunda iki ay zaman kalmış olup bu müddet zarfında bi'l-umum nuzzâr ve merkez müdîranının her şeyden akdem emr-i mühim tahsîlâttaki mesai-i vakıası üzerine bir mukayese icrâ'sına cidden lüzûm görünmüş olduğundan ve tahsîlâtın derecatına dair iktizâ' eden

ma'lûmâtın icmâllerden veya sâl muvâzene cetvellerinden istihsâli gecikeceğinden maa-mülhakat nezâret-i behiyyelerinde her 15 günde bir vuku' bulan tahsîlâtın sene-i sabıkasıyla mukayeseli olarak bir kıt'a hulâsa pusulasının bu cânibe irsâline devam, ve-l-hâsıl bu sene Müskirât Resm-i Mîrîlerinin Şubat nihâyetine kadar tamamen ve sinin-i sabıka bakâyasının dahi maan ve kâmilen ve gelecek senelerde de o vechile tahsîliyle hukuk idârelerinin temin-i muhâfazası esbâbının istihsâline begayet ve bi'l-fiil sa'y ve ihtimâm buyurulması ve berminvâl-ı muharrer mülhakatınıza da her bar teblîgat icrâ'sıyla tahsîlât vazife-i mutena-bihasından mes'ul olan küçük ve büyük bil-cümle me'mûrlarımızın celb-i intibah ve gayretle ibrâz ve isbat-ı rü'yet kılınması, fi 6 Cemâziyelevvel sene 1306 ve fi 27 Kânunuevvel sene 1304. (8 Ocak 1889)

204 Devlete vergi borcu olup da ödemekten kaçınan kişilerin menkul ve gayrimenkul mallarının satılarak borçlarının tahsil edilmesi, içki vergisinden borcu olanlar hakkında da aynı yöntemin uygulanması, vergi alacağının tahsili amacıyla öncelikle menkul malların, menkul malların olmaması durumunda ise gayrimenkullerin satılması yoluna gidilmesi.

Trabzon, Bursa, Selanik, Ankara, Konya, Manastır Düyûn-ı Umûmiyye Nezâret ve Merkez Müdîriyyetlerine,

Cânib-i mîrîye vergi ve rüsum ve saireden borcu olup da deynini ikrar ve itiraf ve fakat te'diyesinden imtinâ' edenlerin mahkemeye hiçbir tarafa mürâcaât olunmaksızın emvâl-i menkule ve gayrimenkulesinin fürûhtuyla zimmetinin tahsîl olunması hakkındaki usûlün Müskirât Resm-i Mîrîsi'nden borcu olanlar hakkında dahi icrâ' edilmesine dair Mâliye Nezâret-i Celîlesi vasıtasıyla Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden Vilâyât-ı Celîle'ye hitaben istihsâl edilmiş olan tahrîrât-ı âliye leffen ve mekşûfen irsâl kılınmış olduğundan bunun vilâyât-ı müşârun-ileyhaya bi-l-i'tâ mücibince îcâbı icrâ' ettirilerek artık bakâyada bir akçe bırakılmamasına i'tinâ' ve gayret olunması, fi 28 Cemâziyelâhir sene 1302 ve fi 2 Nisan sene 1301.(14 Nisan 1885)

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden Yanya, Selanik, Kastamonu, Hüdavendigar, Aydın, Konya, Manastır, Ankara Vilâyet-i Celîleleriyle Tastir Buyurulan Tahrîrât-ı Âliye Sûreti.

Cânib-i mîrîye vergiden ve rüsûm-ı saireden borcu olup da deynini ikrar ve itiraf ve fakat te'diyesinde taallül edenler zimemâtının mahkemeye ve hiçbir tarafa

mürâcaât olunmayarak emvâl-ı menkule ve eğer medyûnun emvâl-i menkulesi yok ise gayr-i menkulesinin fürûhtuyla tahsîl olunması teferruatı hakkında Şura-yı Devletçe verilmiş olan karâr makam-ı sena-veriden fi 13 Cemâziyelevvel sene 1298 (13 Nisan 1881) tarihinde ve umum sırasında Vilâyât-ı Celîlelerine de iş'âr kılınmıştı. Müskirât Resm-i Mîrîsi dahi rüsûm-ı mezbûre cümlesinden bulunacağı cihetle bu bâbda karâr-ı meşrûha tevfik muâmele olunmak üzere savb-ı alilerine teblîgat icrâ'sı Düyûn-ı Umûmiyye Vâridât-ı Muhassasa İdâresinden bildirildiğinden icrâ'-yı icâbı Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden meb'ûs tezkerede iş'âr olmakla îfâ-yı muktezasına himmet buyurulması bâbında, fi 23 Cemâziyelâhir sene 1302 ve fi 28 Mart sene 1301. (9 Nisan 1885)

205 **Rüsûm-ı Sitte İdaresi'nin kurulduğu günden şimdiye kadar Müskirât Resm-i Mîrîsinden her sene önemli miktar bakaya kaldığı, bu durumun nazır ve merkez müdürlerinin yeterli çaba ve gayreti göstermemelerinden kaynaklandığı, nezaret ve idarelerde tahsil edilmemiş durumda olan vergi alacaklarının acilen genel merkeze bildirilmesi, bu alacakların kısa sürede tahsil edilmesi, Düyûn-ı Umumiyye idarelerine borcu olanlara içki nakli ve üretimi için müracaat ettiklerinde idarelerce nakliye tezkeresi verilmemesi.**

Hamr ve arakın sebt-i defter olunan resm-i mîrîsi me'mûru ma'rifetiyle ve üç taksit ile Şubat nihâyetine kadar kâmilen tahsîl olunmak üzere herkesin resm-i mîrîden dolayı zimmetlerini mübeyyin yedlerine birer pusula verilmesi Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi'nin 7. maddesi ahkâmı iktizâsından olduğu hâlde Rüsûm-ı Sitte İdâresi'nin bidâyet-i teşkîlinden şimdiye kadar Müskirât Resm-i Mîrîsi'nden beher sene bir hayli bakâya kalmakta olup bu ise nâzır ve merkez müdîrlerinin tesâmuh ve adem-i gayretlerinden neş'et eylediği derkâr bulunduğundan nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin idârelerde na-tahsîl kalmış ne mikdâr bakâya var ise kemmiyyetinin serian bildirilmesiyle beraber bunların az bir zaman içinde beheme-hâl tahsîliyle arkasının alınmasına ikdam-ı tam olunması ve bir de İdâreye resm-i mîrîden borcu olanlar mahall-i saireye müskirât nakil ve imrârı için idârelerimize mürâcaâtla nakliye tezkeresi talep eyledikleri hâlde verilmeyeceğinin kendilerine tefhîmiyle talep vukuunda tezkere verilmemesi husûsunun ta'mîmen iş'ârı lâzım gelerek o vechile keyfiyyet bil-cümle Rüsûm-ı Sitte Nezâretleri ile merkez müdîrlüklerine iş'âr ve nezâret-i behiyyeleri dahilinde vaki idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrâtın 20 kıt'a nüsah-ı matbû'ası postaya teslîmen başkaca tesyâr kılınmış olmakla bunların vusûlünde bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâ'sıyla ona göre

iktizâsının icrâ'sı, fi 25 Şaban sene 1301 ve fi 7 Haziran sene 1300. (19 Haziran 1884)

206 **İçki üretilen yerlere bağ bozumu mevsiminde idareler tarafından ölçümlemeciler gönderilmesi, üretilen üzüm miktarının kayıtlara geçirilmesi, üreticilerin ellerine idareler tarafından üretim tezkeresi verilmesi, üzümden üretilen şarap ve rakıların bir başka yere nakledilmesi durumunda üretim tezkerelerini İdareye getiren kişilere nakliye tezkeresi verilmesi, ancak başka bir yere içki görürecek kişilerin öncelikle üretilen mallara ilişkin içki vergisini ödemesi gerektiği, nakliye işlemine konu içkilerin idareye getirilmesine gerek olmadığı, bu nedenden dolayı üreticilerin zor duruma düşürülmemesi.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen Resm-i Mîri Müskirât Nizâmnâmesi'nin hükmü bu mecmuada münderic bulunan Müskirât Resm-i Mîrî nizâmnanesi ile feshedildiği cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Müskirât i'mâl olunan mahallere bağ bozumu mevsiminde İdâreler tarafından istimâreciler i'zâmiyle ma'mûlât-ı mevcûde bi'l-istimâre sebt-i defter ettirilip ashâbı yedlerine İdâreler tarafından i'maliye ve ba'de o müskirâttan bir tarafa bir şey nakledilecek olur ise mezkûr i'maliye tezkerelerinin İdâreye ibrâz ile ondan ifrâzen nakil olunacak mikdâr için nakliye tezkereleri verilmesi iktizâ-yı usûlünden olduğu ve resm-i mîri Müskirât Nizâmnâmesi'nin 14. bendinde bir mahalden âher mahalle müskirât nakletmek isteyenler nakledecekleri mikdârın evvel emirde resm-i mîrîsini îfâ ile tezkere almaya mecbûr olacağı münderic olup müskirâtın idâre mahallerine nakline dair sarâhat-ı nizâmiyye olmadığı hâlde bazı mahallerde müskirât âmil ve nâkıllerinin öteye beriye götürmekte oldukları müskirât için yedlerinde bulunacak i'maliye tezkerelerinden ifrâzen nakliye tezkeresi verilmemesinden dolayı Mevrid İdâreleri'nde firari nazarıyla bakılarak bi-gayr-i hakkın zabt edilmek gibi muâmeleler vukua gelmekte olduğu ve bazı yerlerde dahi âmil ve nâkılin-i merkûmenin bir mahalden diğer mahalle götürecekleri müskirâtın îcâb eden resm-i mîrîsini bâde'l-ifa nakliye tezkeresi almaları zımnında İdâreye getirmekle icbar edildiği tahkik kılınmış ve bu ise usûl ve nizâm-ı mevzû'ya mugayir görünmüş olduğundan bâdema müskirât ashâbı bir mahalle bir şey nakledecek oldukları hâlde yalnız i'maliye tezkerelerini idârelere bi'l-ibrâz bunların hâvî olduğu müskirâttan nakledilecek mikdârın resm-i mîrîsi alınıp iktizâ' eden nakliye tezkeresi i'tâ' ve idârede bulunan kaydından dahi tenzîli icrâ' olunup âmillerden hiçbiri öyle müskirâtı

İdâreye getirmeye mecbûr edilmek ve nakil olunacak müskirât için nakliye tezkeresi verilmemek gibi yolsuz bir muâmele vukua getirilmemesi husûsunun ta'mîmen iş'ârı Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde olunmuş ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı muhlisinin 20 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen irsâl kılınmış olduğundan bunların taraf-ı vâlâlarından birer mu'cible zikr olunan idârelere bi'l-isra mücîbince îfâ-yı muâmeleye dikkat ve hilâf-ı hareketten mücânebet olunması, fi 13 Safer sene 1289 ve fi 9 Nisan sene 1288. (21 Nisan 1872)

207 **Yeni mahsül üzümden üretilen içkilerin hükümet tarafından vergiye esas fiyatı tespit edilmezden önce başka bir yere nakil edilmek istenmesi durumunda eski fiyat üzerinden içki vergisi alınması ancak yeni içki fiyatının daha yüksek olacağından hareketle bir miktar depozito alınarak nakliye tezkeresi verilmesi, nakliye tezkerelerinin alt kısmına alınan depozitonun şerh düşülmesi, kesin fiyatın belirlenmesinden sonra yeniden hesap yapılması, depozitodan artan kısmın sahibine iade edilmesi.**

Şimdi üzüm mahsûlünün mevsim-i idraki olmak cihetiyle mahsûl-i cedîd için hükûmetçe fiyat kat' ve takdîr olunmazdan mukaddem ahaliden müskirât i'mâl edip li-ecli's-sarf öteye beriye nakletmek üzere nakliye tezâkiri talep olunduğunda istihsâl olunacak resm-i mîrîsi hakkında ne vechile muâmele olunmak ve nasıl tezkere verilmek lâzım geleceği bazı Rüsûmat Nezâretleri'nden istifsâr olunmuş olmasıyla Meclis-i Rüsûmat'a bi'l-havâle iktizâsı teemmül ve mütâlaa olunduğunda her yerde üzümün kaplara bastırılıp müskirât i'mâlinin arkası alınmasıyla beraber vakit geçirilmeyerek derakap hükûmetçe kat'-ı fiyat olunması lâzımeden olup bunun için Rüsûmat müdîrleriyle me'mûrları vaktiyle mahalli meclislerine mürâcaât ederek işbu mürâcaâtlarının semeresi görülemeyerek Hükûmet me'mûrları cânibinden tehirat görülür ise sükut olunmayıp derhal me'mûrlar müdîrlere ve müdîrler nâzıra haber vermeleri ve nâzırlar dahi vülât-i i'zâm ve mutasarrıfin-i kirâm hazretleriyle kaymakamlara beyân ve ihtâr-ı keyfiyyetle vukua gelecek taahhuratı men' ve izâle eylemeleri ve şayet nâzırların mürâcaât ve ihtârları dahi müsmir olamadığı sûrette bilâ-ifâde-i vakt emânet-i hâlisiye beyân-ı maddeye müsâraat etmeleri iktizâ' edeceğinden ba'de-zîn bu bâbda vech-i muharrer üzere hareket olunması ve eğer müskirât-ı mezbûre fiyatının kat'ına kadar ara yerde mürûr edecek müddet-i cüz'îyye zarfında âmillerden bazısı i'mâl etmiş oldukları müskirâtı nakletmek ister ise o hâlde nakl edecekleri

müskirâtın ileride îcâb eden resm-i mîrîsini vefa ettikten başka sâhib ve nâkıline bil'âhare geriye para verilmek üzere ihtiyaten fazlaca olarak resme mukabil depozito akçesi ahzıyla imrârına ruhsat ve bunun için adeta matbû' nakliye tezkeresi îtasıyla bâlâsına *"müskirât-ı mezbûre resmine mahsub olunmak için kat'-ı fiyat olununcaya değin muvakkaten şu kadar kuruş depozito alınmıştır"* diye şerh verilmesi ve kat'-ı fiyat olunduğunda müskirât-ı menkule için alınan depozitodan îcâb eden resm-i mîrîsi bi'l-hesap tevkifiyle üst tarafının ashâbına reddolunması ve şayet alınan depozito akçesi kat'-ı fiyatla müskirât-ı menkulenin resmini vefa etmediği hâlde üst tarafı me'mûruna tazmîn ettirileceği emr-i mukarrer olunduğundan ber-vech-i muharrer depozitonun hîn-i ahzında ihtiyaten fazlaca olarak alınması dakikalarına i'tinâ' kılınmasının usûl ittihâzıyla keyfiyyetin ta'mîmen iş'ârı lâzım geleceği meclis-i mezkûrdan ifâde olunmuş ve keyfiyyet sair Rüsûmat Nâzırları'na bildirildiği misillû işbu tahrîrât-ı muhibbinin zîr-i nezâret-i vâlâlarında bulunan Rüsûmat müdîrlükleriyle me'mûrluklarının mikdârına nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen itâre kılınmış olmakla nüsah-ı mezbûrenin bâ-mu'cib bunlara irsâliyle mücîbince iktizâsının icrâ'sına i'tinâ' ve himmet buyurmaları, fi gurre-i Cemâziyelâhir sene 1283 ve fi 27 Eylül sene 1282. (9 Ekim 1866)

208 **Bağ bozumundan hemen sonra üzüm ve şarap imal eden kişilerin dükkân, mağaza ve evlerinin Düyûn-ı Umumiyye memurları, mahalle ve köy muhtarları tarafından kontrol edilmesi, mevcut üzümleri ile bu üzümün ne kadarından rakı ve şarap yapıldığının belirlenerek adlarına zimmet kaydedilmesi, bu işler için bir defter tutulup tüm bilgilerin detaylı olarak bu deftere kaydedilmesi, bağ bozumu mevsimi geldiğinde vakit geçirmeksizin Düyûn-ı Umumiyye İdare Meclislerince rakı ve üzümün rayiç belde fiyatının belirlenmesi, belirlenen fiyatın bir tutanakla genel merkeze bildirilmesi, bu fiyat üzerinden kimin ne kadar vergi ödeyeceğinin zimmet kaydedilen defterlere yazılması, sözkonusu bedelin Şubat ayı sonuna kadar üç taksitte ödeneceğine dair içki üreticilerinden imza alınması, bu defterlerin genel merkezce gönderilen vergi tahsildarlarına istenildiğinde verilmesi.**

Müskirât Resm-i Mîrîsi hakkında ta'dîlen kaleme alınıp mer'iyyet-i icrâ'sına irâde-i seniyye-i hazret-i padişâhi müteallik buyurulmuş olan nizâmnâmenin nüsah-ı matbû'ası (163) numaralı ve fi 1 Teşrinievvel sene 1297 (13 Ekim

1881) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizle irsâl kılınmıştı. Bunun 2. ve 3. maddelerinde mevsimi hulûlünde yani bağ bozumundan sonra hamr i'mâliyle meluf olan ahalinin dükkân ve mağaza ve haneleri müskirât me'mûru ve mahalle veyahut karye muhtar ve ihtiyârları ma'rifetiyle muayene, ve mevcûd bulunan hamr tahmin ve istimâre olunup ne mikdâr hamr yapılmış ve cebreden dahi ne kadar arak çekilmiş ise sâhiblerine zimmet kaydedilir ve bunun için mahsûsan bir defter tutulup herkesin başka başka esâmîsi ve zîrlerinde hamr ve arakın mikdârı tahrîr olunur ve 4. maddesinde dahi bağ bozumu mevsimi hulûlünde i'mâl olunan hamrın sebt ve tahrîrine bed olunduğu zaman ve arak dahi i'mâl olunduktan sonra vakit geçirilmeyip res-i kazada muhtâran ve erbâb-ı vukuftan bazı muteberan Meclis-i İdâre'ye celb ile İdâre-i Mahsûsasından dahi bir me'mûr hazır olduğu hâlde arak ve hamrın fi-i rayic-i belde üzere takdîr olunarak bir kıt'a mazbatası tanzîm ve res-i livaya irsâl ile oraca dahi tedkik ve tasdîk kılındıktan sonra herkese defterde zimmet kayd olunmuş olan hamr ve arakın mikdârına göre fiyatından alınacak olan resm-i mîrî ne mikdâra bâliğ olur ise defterde âmilinin ismi altına tahrîr kılınır ve meblâğ-ı mezbûru Şubat nihâyetine kadar üç taksitte te'diye edeceğine dair defterde olan ismi zîri âmiline imza veya temhîr ettirilip muhtara dahi tasdîk ettirilir diye münderic ve mestûr bulunmuş ve işbu esâmî zîrine vaz'-ı fiyat maddesi hükûmetlerce kat' ve takdîr-i fiyattan sonra icrâ' kılınacak ikinci bir muâmele olup bunun için dahi yedlerine defterin îfâsıyla taraf taraf me'mûr-ı mahsûslar i'zam ve isrâ'sı bir büyük tekâlîf ve masrafı mücîb görünmüş olduğundan sarf-ı nazarla resm-i mîrî tahsîlâtı için gönderilmekte olan me'mûrlara zikr olunan defterlerin îtasıyla her âmilin fiyat-ı mukaddereye göre vereceği resm-i mîrî mikdârının ismi zîrine yazdırılarak bunu üç taksitte te'diye edeceğine dair zîrinin âmili ile muhtara onlar ma'rifetiyle tahtîm ve tasdîk ettirilmesi sûreti münâsib görünerek keyfiyyet sair nezâretlere bildirildiği misillû işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin nüsah-ı matbû'asından nezâret-i vâlâları dahilinde kâin Rüsûm-ı Sitte İdâreleri'nin adedine nisbetle 20 kıt'ası leffen gönderilmekle bunların birer mu'cible mezkûr idârelere isrâ'sıyla her tarafta o vechile iktizâsının icrâ'sına himmet buyurmaları, fi 25 Zilhicce sene 1298 ve fi 5 Teşrînisânî sene 1297. (17 Kasım 1881)

209 1295 yılı Kanûnusani ayına kadar tahsil edilmesi gereken içki vergileri ile aynı sene içinde üreticilere zimmet kaydedilmiş olan üzüm ve rakı vergisinin ve eski yıllardan tahsil edilememiş durumda olan vergilerin Rüsûm-ı Sitte veya Rüsumat idarelerinden hangisine ait olduğu.

1295 senesi Kânûnusânî'sine kadar tahsîli lâzım gelen müskirât resm-i bey'iyyesi ile sene-i merkûmede hasıl olup ahaliye zimmet kayd olunan hamr ve arak resm-i mîrîsinden ve gerek sinin-i sabıkadan henüz na-tahsîl olunan Müskirât Resm-i Mîrî ve bey'iyyesinden şehr-i mezkûrdan sonra vuku' bulan ve vuku' bulacak olan tahsîlâtın ve zikr olunan Kânûnusânî'den sonraki müddete ait bey'iyye ve saireden tahsîl olunan ve olunacak olan şeylerin ne tarafa ait olacağı hakkında Rüsûmat Emânet-i Celilesi ile İdâre-i Merkeziye beyninde verilen karâr üzerine emânet-i müşârun-ileyhadan Rüsûmat Nezâretleri'ne yazılıp bir sûreti cânib-i İdâreye irsâl buyurulmuş olan tahrîrât-ı umûmiyyenin tab' ettirilen nüshalarından 40 adedi leffen taraf-ı vâlâlarına gönderilmiş olduğundan nezâret-i behiyyelerince dahi mücîbince îcâbının icrâ'sına himmet buyurmaları, fi 4 Şaban sene 1297 ve fi 29 Haziran sene 1296. (11 Temmuz 1880)

Tahrîrât-ı Umumiyye Sûreti

1295 senesi Kânûnusânî'sine kadar (12 Ocak 1880) tahsîli lâzım gelen Müskirât Bey'iyyesi ile sene-i merkûmede hasıl olup da ahaliye zimmet kayd olunan şarap ve arak resm-i mîrîsinden ve gerek sinin-i sabıkadan henüz na-tahsîl bulunan Müskirât Resm-i Mîrî ve bey'iyyesinden şehr-i mezkûrdan sonra vuku' bulan ve vuku' bulacak olan tahsilatın ve zikr olunan kanûnusani'den sonraki müddete ait bey'iyye ve saireden tahsil olunan ve olunacak olan şeylerin ne tarafa ait olacağına dair Rüsûm-ı Sitte İdâresi ile verilen karâr ber-vech-i âtî beyân ve izbâr olunur. Şöyle ki:

1) Gerek 1295 sene-i maliyesinin Kânûnusânî'sine (12 Ocak 1880) kadar îtası lâzım gelen Müskirât Bey'iyyesi ile sene-i merkûmede hasıl olup da ahaliye zimmet kayd olunan şarap ve arak resm-i mîrîsinden ve gerek sinin-i sabıkadan henüz na-tahsîl bulunan Müskirât Resm-i Mîrî ve bey'iyyesinden 1295 sene-i maliyesi yani 1880 sene-i miladiyyesi Kânûnusânî'si ibtidasından sonra vuku' bulan tahsîlât emânet-i hâlisiye ait olacağı gibi bu makule bakâya Rüsûm-ı Sitte Me'mûrları tarafından bi't-tahsîl mah-be-mah birer icmâl ile taraf-ı emânete gönderilecektir. Binâenaleyh Müskirât Bey'iyye Resmi'nin 1295 senesi Ağustos taksitinden veya daha evvelki taksitlerden şayet tahsîl

olunmamışları var ise onun ve mezkûr 1295 senesinde hasıl olup da ahaliye zimmet kayd olunan şarap ve Arak Resm-i Mîrîsi ile sinin-i sabıkadan henüz na-tahsîl olunan Müskirât Resm-i Mîrî ve bey'iyyesinin mikdâr ve kemiyyetini nâtık ikişer nüsha defterinin tanzîmiyle bunlardan birer nüshasının li-ecli't-tahsîl taraf-ı nezâretten Rüsûm-ı Sitte Nezâreti'ne ve birer nüshasının dahi cânib-i emânete irsâl kılınmakla beraber bakâyanın hüsn-i istihsâli için gerek Rüsûm-ı Sitte Me'mûrları'na ve gerek emânet-i muhlisiye ihtârdan hali kalınmaması.

2) Zikr olunan 1295 sene-i maliyesi Kânûnusânî'si ibtidasından (13 Ocak 1880) sonra verilecek ruhsatiye tezkereleri mücîbince ne kadar Müskirât Bey'iyye Resmi alınacak ise Rüsûm-ı Sitte'ye ait olacağı ve kezâlik müddet-i merkûmeden evvel i'mâl olunmuş olan şaraptan veyahut hariçten gelmiş olan ispirtodan yine zikr olunan Kânûnusânî ibtidasından sonra araka tahvîl olunanlardan alınacak resm-i mîrî ve 1295 senesi mahsûlünden olarak zimmet kayd olunandan fazla zuhûr eden veyahut tezkeresiz gelen şarabın resm-i mîrîsi Rüsûm-ı Sitte İdâresi'ne râci' bulunacağı ecldn Rüsûmat İdâreleri cânibinden ona göre muâmele kılınması.

3) Rüsûm-ı Sitte mukavelenâmesinin inkızâ'-yı müddetinde Rüsûm-ı Sitte'ye ait resm-i mîrî ve bey'iyye bakâyasının birinci maddede gösterildiği yolda Rüsûmat Me'mûrları tarafından tahsîl ile müteakitlere i'tâ' edileceği gibi 2. maddede gösterilen resm-i mîrî dahi o vakit emânete râci' olacağı hasebiyle mukavelenâme-i mezbûrun inkızâ'-yı müddetinden bir iki mâh evvel emânete iş'âr ve ihtâr-ı keyfiyyetle alınacak ta'lîmâta göre icrâ'-yı muâmelâta mübâşeret edilmesi husûsları sair Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Rüsûmat İdâreleri'nin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin beş kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nüsah-ı mezbûrenin mezkûr idârelere irsâliyle mücîbince icrâ'-yı muâmeleye himmet ve bu bâbda zinhâr bir gûne yanlışlık ve karışıklık vukua getirilmemesine dikkat buyurulması, fi 21 Recep sene 1297 ve fi 17 Haziran sene 1296. (29 Haziran 1880)

B. İçki üreten yabancı ülke vatandaşları ile manastır ve manastırlara bağlı çiftliklerde üretilen içkiler hakkında yapılacak işlemler.

210 **Osmanlı topraklarında üretilen içkilerin hangi ülke vatandaşı tarafından üretilirse üretilsin yoklamaya tabi tutulup vergisinin alınacağı, ancak bazı yabancı ülke vatandaşları ve hatta konsolosların ürettikleri şarapların kontrol edilmesine karşı çıktıkları ve kendi şahsi tüketimleri için içki ürettiklerini ileri sürerek gerçek üretim rakamlarını beyan etmedikleri, yabancı içki üreticilerinin kontrol işlemine karşı çıkması durumunda derhal konsoloslarına haber verilmesi, ticaretle uğraşan konsolos, konsolos vekili ve memurlarının kendi şahsi tüketimlerine yetecek miktardan daha fazla üretim yapmaları durumunda vergiye tabi olacakları.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen Resm-i Mîri Müskirât Nizâmnâmesi'nin hükmü her ne kadar bu mecmuada münderic bulunan Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi ile fesh edilmiş ise de onun 2. maddesine zeyl olmak üzere kaleme alındığı muharrer olan fikarât ve mevâdd-ı nizâmiyye ahkâmı henüz meri'ül-icrâ' olup mücibince hareket edilmek iktizâ' eder.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede muharrer olan kefâf-ı nefs maddesi bu mecmuada münderic bulunan Müskirât Resm-i Mîri Nizâmnâmesi'nin 6. maddesinde gösterilmiştir.

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de i'mâl olunan müskirât, âmilleri her hangi tebcadan olur ise olsun bi'l-istisna emr-i muayene ve istimâresinin icrâ'sıyla resm-i mîrîsinin ahz ve istîfâ'sı nizâmı iktizâsından olduğu hâlde tebea-i ecnebîyye i'mâl eyledikleri müskirâtın muayenesine muhâlefet ederek ve konsoloslar dahi yaptırdıkları müskirâtı kâffeten kefâf-ı nefslerine hasr ile mikdâr-ı hakikisini bildirmiyerek bu cihetle bir takım münazaat ve müşkilât tahaddüs etmekte olduktan başka haylice hukuk-ı mîrîye dahi gaybûbet eylemekte bulunduğundan bu makule müşkilât ve münazaatın def'iyle hukuk-ı rüsûmiyyenin muhâfazası zımnında sefaret me'mûrlarıyla bi-l-müzâkere hasıl olan karâr-ı muvafakat üzerine Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi'nin 2. maddesine zeyl olunmak üzere kaleme alınan fikarât ve mevâdd-ı nizâmiyyeyi hâvî varaka Bâb-ı-âlî'ye takdim olunarak bu kere fi 6 Zilkade sene 1285 (18 Şubat 1869) tarihiyle müverrihan şeref-varid olan tezkere-i samiye-i sadâret-penâhîde

fıkarât ve mevâdd-ı mezkûrenin nizâmnâme-i mezkûra zeyl ve ilâvesi Şura-yı Devlet'de bi't-tensîb o bâbda sefaretlere icrâ'-yı teblîgat olunmak üzere olduğu gibi vilâyâta tastîr ettirilen evâmirname-i sami ile mezkûr varakanın leffen gönderildiği beyân-ı alisiyle varaka-i mezkûrenin nüsah-ı kâfiyesi tab' ve temsil ettirilerek taşralara ve sair îcâb eden mahallere i'tâ' ve isrâ' ve müteferriatının icrâ'sı husûsu irade ve iş'âr buyurulmuş ve lede'l-mütâlaa emirnâme-i sâmi-i mezkûr mazmun-ı alisi bundan böyle ecnebî müskirât âmilleri emr-i muayenede muhâlefet gösterecek olurlar ise konsolos ve konsolos vekil ve me'mûrları taraflarından serian icrâ' ettirilmek ve ettirilmez ise ictinâblarının sebebini tahrîren beyân edip onun üzerine emânet-i muhlisi ile sefaretler beyninde bi'l-ittifak iktizâsına bakılmak ve ticaretle meşgul olan konsolos ve konsolos vekil ve me'mûrları nizâmnâmenin ta'yîn ettiği kefâf-ı nefsden mâadâ fazla müskirât i'mâl edecek olurlar ise resmini te'diyeye mecbûr tutulmak üzere varaka-i nizâmiyye-i mezkûre nüsah-ı matbû'ası gönderildiğinden iktizâsının icrâ'sını amir bulunmuş ve emirnâme-i sâmi-i mezkûreden nezâret-i behiyyeleri dahilinde bulunan iki vilâyete hitaben iki kıt'ası ile zîr-i nezâret-i vâlâlarında kâin Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarının mikdârına nisbetle varaka-i nizâmiyye-i mezkûre ve işbu tahrîrât-ı muhlisi nüsah-ı matbû'asının beherinden otuzar adedi leffen tesyîr ve keyfiyyet Meclis-i Rüsûmat karârıyla bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne dahi beyân ve tezbîr kılınmış olduğundan emirnâme-i sâmi-i mezkûrun sûreti ale-l-usûl nezdinizde olan defter-i mahsûsuna kayd olunduktan sonra mahalline ve nüsah-ı mersûlenin dahi vesâyâ-yı îcâbiyye ve teflîmât-ı mukteziyesinin yazılacak mûciblere leffen mezkûr müdîrlük ve me'mûrluklara bi'l-irsal varaka-i nizâmiyye-i mezkûrda münderic olduğu üzere tebea-i ecnebîyyeden bulunan müskirât âmilleri icrâ' olunacak muayeneye muhâlefet gösterecek olur ise keyfiyyet derhal hükûmet-i mahalliyyeye ve taraf-ı hükûmetten dahi devlet-i metbuası konsolos veya konsolos vekil veyahut konsolos me'mûruna beyân olunarak emr-i muayenenin serian icrâ' ettirilmesi ve ettirilmediği hâlde îcâbı sefaretlerle emânet-i muhlisi beyninde tesviye olunmak üzere tahrîren ve cevaben bildirecekleri sebeb-i ictinapları her ne ise onun cevabname-i mezkûr bilâ-ifate-i vakit me'mûriyyette ise müdîriyyete ve müdîriyyette ise nezârete ve nezâretten dahi taraf-ı emânet-i muhlisiye gönderilerek keyfiyyetin bildirilmesi ve ticaretle meşgul olan konsolos ve konsolos vekil veya me'mûru nizâmnâme-i mezkûrun 5. maddesinde ta'yîn olunan kefâf-ı nefsten fazla mezkûrat i'mâl edecek olurlar ise bunun mikdâr-ı kıyyesini mübeyyin Rüsûmat İdâresi'ne verecekleri beyânnâme mücîbince fazla olan Müskirât Rüsûmu'nun istîfâ' ve ammâ beyânname-i mezkûrda gösterilecek mikdârı sahîh olmayıp da fazla-yı

mezkûrenin daha ziyâde olduğu idârece tahkik kılınmış bulunduğu takdîrde o makule beyânnamelerin leffiyle İdârenin tahkikat-ı vakıasının kezâlik me'mûriyyetten müdîriyyete ve müdîriyyetten nezârete ve nezâretten taraf-ı emânet-i hâlisiye inba olunması esbâbının istikmâline i'tinâ' ve himmet buyurmaları, fi 22 Zilkade sene 1285 ve fi 22 Şubat sene 1284. (6 Mart 1869)

Alafranga fi 9 Ağustos sene 1861 tarihine muvâfik fi 7 Safer sene 1278 tarihiyle tab' ve neşrolunmuş olan Müskirât Resm-i Mîrîsi Nizâmnâmesi'nin 2. maddesine zeyl olunacak olan;

Tebea-i ecnebîyyeden birisi berminvâl-i muharrer icrâ' olunacak muayeneye muhâlefet gösterecek olur ise hükûmet-i mahalliyyenin talebi üzerine o kimsenin devlet-i metbuası konsolos veyahut konsolos vekili veyahut konsolos me'mûru zikr olunan muayeneyi icrâ' ettirmek üzere kendi tarafından mümkün mertebe serian bir me'mûr ta'yîn edecektir.

Bir konsolos veyahut konsolos vekili veyahut konsolos me'mûru hükûmet-i mahalliyenin zikr olunan talebini isaf edecek olur ise bu bâbda olan ictinâbın sebebini tahrîren hükûmete bildirmeye mecbûr olacak ve bu hâlde madde-i münazaun-fiha Rüsûmat Emânet-i Celîlesiyle o konsolosun veyahut konsolos vekilinin veyahut konsolos me'mûrunun mensûb olduğu sefareti beyninde bi'l-ittifak tesviye olunmak üzere Dersaâdet'e beyân kılınacaktır.

Nizâmnâme-i mezkûra müceddeden ilâve olunacak madde;

Ticaretle meşgul olan konsoloslarla konsolos vekilleri ve konsolos me'mûrları işbu nizâmnâmenin 5. maddesinde ta'yîn olunan kefâf-ı nefsten müskirât i'mâl edecek olurlar ise bunun mikdâr-ı kıyyesini mübeyyin Rüsûmat İdâresi'ne bir kıt'a beyânnamenin îtasıyla beraber işbu fazla olan mikdâr üzerine lâzım gelen rüsûmatın te'diyesine mecbûr bulunacaklardır.

Zikr olunan beyânnameden dolayı zuhûr edebilecek münazaat dahi 2. maddede zikri geçtiği vechile Dersaâdet'e havâle edilecektir.

Ticaretle meşgul olmayan konsoloslarla konsolos vekillerinin i'mâl ettirecekleri müskirât ancak kendi isti'mâl-i zatiyyelerine

mahsûs demek olacağından işbu nizâmnâmenin ahkâm-ı mündericesi bunlara şâmil olmayacaktır.

Emirnâme-i Sâmi Sûreti

Mâlum-ı devletleri buyurulduğu üzere Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de i'mâl olunan müskirâtın âmilleri her hangi devlet tebeasından olur ise olsun bilâ-istisna muayene ve istimâre olunarak resm-i mîrîsinin ahzı mevzu ve müesses olan nizâm-ı iktizâsından olduğu hâlde tebea-i ecnebîyye i'mâl eyledikleri müskirâtın muayenesine muhâlefet etmekte olduğu ve konsoloslar dahi i'mâl eyledikleri müskirâtı kâffeten kefâf-ı nefsleri için hasr ile mikdâr-ı hakikisini beyâna yanaşmayarak bundan dolayı daima bir takım münazaat ve müşkilât tahaddüs etmekte ve bunlardan haylice hukuk-ı mîrîye kaybedilmekte bulunduğundan bu uygunsuzlukların önü alınmak üzere sefaretler me'mûrlarıyla bi-l-müzâkere bundan böyle ecnebî müskirât âmilleri icrâ' olunacak muayeneye muhâlefet gösterecek olurlar ise konsolos vekil ve me'mûrları taraflarından serian icrâ' ettirilmek ve ettirilmez ise ictinaplarının sebebini tahrîren beyân edip onun üzerine Rüsûmat Emânet-i Celîlesiyle sefaret beyninde bi'l-ittifak iktizâsına bakılmak ve ticaretle meşgul olan konsolos ve konsolos vekil ve me'mûrları nizâmnâmenin ta'yîn ettiği kefâf-ı nefsten fazla müskirât i'mâl edecek olurlar ise resmini te'diyeye mecbûr tutulması maddelerine karâr verilmiş olduğundan işbu fıkarât-ı nizâmiyyenin Müskirât Nizâmnâmesi'ne zeyl ve ilâvesiyle nüsah-ı matbû'asının neşriyle meri'ül-icrâ' tutulması hakkında emânet-i müşârun-ileyha cânibinden alınan tezkere ile fıkarât-ı mezbûre Şura-yı Devlet'e lede'l-havâle vakıa tebea-i ecnebîyyenin bu bâbda mütesaddi oldukları muhâlefet-i vâridâta başlıca kesr ve noksan tertibini istilzâm eden esbaptan olarak bunun indifaı çaresini aramak lâzımeden olduğu gibi fıkarât-ı nizâmiyye-i mebhûse dahi o maksada delalet için sefaretlerin kabûl ve tasdîki altına alınmış bulunduğuna mebnî bunun nizâmnâme-i mezkûre zeyl ve ilâvesiyle muhâfaza-i ahkâmı zımnında ta'mîmen icrâ'-yı vesâyâ olunması lüzûmu tezekkür ve bâ-mazbata ifâde olunmuş ve o bâbda bil-cümle sefaretlere teblîgat-ı mukteziye îfâ ve nizâmnâme-i mezbûrun nüsah-ı matbû'asından 10 kıt'ası dahi

leffen savb-ı samilerine irsâl ve isrâ' kılınmış olmakla nizâmnâme-i mezkûrun düsturu'l-amel tutulması, fi 18 Zilhicce sene 1285 ve fi 20 Mart sene 1285. (1 Nisan 1869)

211 Filibe'de bulunan katolik rahip ve öğretmenlerin kendi tüketimleri için kilise ve okullarda ürettikleri içkilerin ölçümlemesine karşı çıktıkları, manastırlarda üretilen içkilerin dışarıya satılmaması durumunda herhangi bir vergi alınmaması, Latin Manastırları tarafından üretilen ve manastırların kendi tüketimleri için kullanılacak içkilerden de vergi alınmayacağı, diğer manastır rahiplerinin de aynı şekilde muafiyete sahip olduğu, ancak kendi tüketimleri için ürettikleri şarapları dışarıya satan Katolik rahipleri ile diğer tüm milletlere mensûb rahip ve ruhban sınıfından vergi tahsil edileceği.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen fi 21 Zilkade sene 1281 (16 Nisan 1865) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile Gümrük Muafiyeti Nizâmnâmesi sırf resm-i gümrüğe dair bulunduğu cihetle bu mecmuaya derc edilmeyip fakat mezkûr nizâmnâmenin 11. bendinin Düyûn-ı Umûmiyye İdâresi'ne aidiyyeti cihetiyle bend-i mezkûr bu tahrîrât-ı umûmiyye zirine aynen derc edilmiştir.

Filibe'de mukim katolik rahip ve muallimleri kendi meşrubatları için kilise ve mekteplerinde i'mâl eyledikleri müskirâtın istimâresine izhâr-ı muhâlefet eylemekte olduklarına ve manastırlarda i'mâl ve istihlâk olunan müskirâttan harice çıkarılıp satılmadıkça bir şey istîfâ' olunmaması makam-ı Nezâret-i Celîle-i Maliye'den fi 24 Zilkade sene 1281 (20 Nisan 1865) tarihiyle Filibe mutasarrıflığına tastîr buyurulan tahrîrât îcâbından bulunduğuna mebnî zikr olunan rahip ve muallimlerin dahi kendi meşrubatları için i'mâl eyledikleri müskirâttan resm alınmaması îcâb edeceği Edirne Rüsûmat Nezâreti cânibinden izbâr ve tahrîrât-ı mezkûre sûreti dahi tesyâr kılınmakla nizâm-ı mahsûsuna bi'l-müracaa manastır ve mekteplerde i'mâl olunan müskirât hakkında bir gûne sarâhat görülememiş ise de mârr-üz-zikr manastırlarda i'mâl olunan müskirât derûn-ı manastırda sarf olunduğu takdîrde resm istihsâl olunmaması muharrer bulunmasına nazaran Filibe Sancağında kâin ma'lûmü'l-esâmî manastır rahiblerinin kefâf-ı nefsleri için i'mâl eyledikleri müskirâttan harice satılmadıkça resm-i mîrî istihsâl olunmaması tahrîrât-ı mezkûre sûretinde muharrer ve mezkûr fi 21 Zilkade sene 1281 (20 Nisan

1865) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile itâre kılınan Devlet-i Âliyye ve düvel-i ecnebîyye tebeasından ve mezahib-i muhtelifeden bil-cümle ruhban takımıyla bunların manastır ve emakin-i sairesi hakkında Gümrük Muafiyeti Nizâmnâmesi'nin 11. bendinde Latin Manastırları tarafından mahallerinde kendi kefâf-ı nefsleri için yapılmış olan şarap resm-i mîrîden muaf olacaktır diye murakkam ve mestûr bulunduğundan Katolik rahip ve muallimlerinin kefâf-ı nefsleri için manastır derûnlarında i'mâl edecekleri şarabın nizâmnâme-i mezkûr hükmünce resmden muafiyyeti derkâr olduğu gibi sair manastır rahiplerinin dahi kefâf-ı nefsleri için manastırlarda i'mâl eyleyecekleri şaraptan resm-i mîrî alınmaması fütuvet-i seniyye îcâb-ı alisinden bulunduğuna binâen berminvâl-i muharrer Katolik rahip ve muallimlerinin i'mâl eyleyecekleri şarap hakkında mezbûr nizâmnâmeye tevfîkân muâmele olunması ve sair milel rahiplerinin dahi ber-vech-i meşrûh i'mâl eyleyecekleri şaraptan resm-i mîrî alınmaması ve ammâ kefâf-ı nefsleri için i'mâl olunup da harice satılan şaraplardan gerek Katolik rahipleri olsun ve gerek milel-i saire ruhbanı bulunsun îcâb eden resm-i mîrîsinin tamamen istîfâ'sıyla hukuk-ı Hazine-i Celîle'nin itilaftan vikaye kılınması husûsunun bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne ta'mîmen iş'ârı bi't-tensîb keyfiyyet sair iktizâ' edenlere dahi tahrîr ve izbâr ve işbu tahrîrât-ı muhibbinin sûret-i matbû'asından zîr-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan resm-i mîrî idârelerinin mikdârına nisbetle 20 nüshası leffen tesyâr kılınmış olmakla suver-i mersûlenin bâ-mu'cib isbâliyle ahkâm-ı mündericesine tevfîk-i harekete himmet eylemeleri, fi 2 Ramazan sene 1282 ve fi 6 Kânûnusânî sene 1281. (18 Ocak 1866)

Devlet-i Âliyye ve Düvel-i Ecnebîyye Tebeasından ve Mezahib-i Muhtelifeden Bil-cümle Ruhban Takımıyla Bunların Manastır ve Emakin-i Sairesi Hakkında Gümrük Muafiyyeti Nizâmnâmesi'nin 11. bendi ;

Bir rahip veya rahibe manastırı tarafından hevayic-i zaruriyesi için diğer bir manastıra Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne mahsûlatından eşya irsâl olunur ise de mezkûr manastırın baş papazı veyahut me'mûr-ı mahsûsu tarafından bu bâbda konsoloshane veyahut rüesa-yı ruhaniyye vasıtasıyla bir kıt'a istid'ânâme ibrâz olunarak mesafesine göre ta'yîn kılınacak bir müddet-i münasebe zarfında mûmâ-ileyha baş papazı veya me'mûr-ı mahsûsu tarafından eşya-yı mezkûreyi irsâl eden manastırın bulunduğu mahal gümrük me'mûru tarafından sahh olunmuş bir ilmühaberin getirilmek

üzere resm-i gümrükten muaf olarak ihracına Rüsûmat nâzırı tarafından ruhsat verilecek ve eşya-yı mezkûrenin irsâl olunan manastırın bulunduğu şehre vusûlünde şehr-i mezkûr gümrüğü tarafından mezkûr manastırın muafiyyet-i senevîyyesi mikdârından bi't-tenzil eşya-yı mezkûre derhal teslim kılınacaktır ve bir gûne esbâb-ı mücbireye mebnî olmayıp da mezkûr sahh olunmuş ilmühaber ta'yîn kılınmış olan müddette getirilmediği hâlde eşya-yı mezkûrenin îcâb eden resm-i gümrüğü işbu eşyayı irsâl etmiş olan manastır tarafından te'diye kılınacaktır. Arz-ı Filistin'de kâin arazi-i mukaddese manastırları senevî muhtaç oldukları şarabı Kıbrıs ceziresinden getirmekte bulunduklarından mezkûr şarabın zecriyye ve gümrük rüsûmatından muaf olarak irsâline istihsâl-i müsaade olunmak üzere irsâl eden manastır baş papazı tarafından konsoloshane veyahut rüesa-yı ruhaniyye vasıtasıyla cezîre-i mezkûre Rüsûmat nâzırına bir kıt'a istid'â-nâme takdim kılınacak ve ruhsat-ı mezkûre tebeyyün etmiş bir gûne esbâb-ı mücbire olmadıkça 50 gün zarfında Yafa Rüsûmat nâzırı tarafından sahh olunarak iade kılınmak üzere bir kıt'a ilmühaber ile i'tâ' olunacaktır. Sâlif-üz-zikr şarabın Yafa iskelesine vusûlünde arazi-i mukaddese manastırları tarafından mezkûr iskelede bulunan me'mûr-ı mahsûsa teslimi zımnında Rüsûmat nâzırı me'mûr-ı mezkûrun taksimi vechile şarab-ı mezkûrun her bir manastıra ait olan mikdârının resm-i gümrüğünü ve o manastırın muafiyyet-i senevîyyesi mikdârına mahsub edecektir.

Tebeyyün etmiş bir gûne esbâb-ı mücbireye mebnî olmayarak mezkûr ilmühaber 50 gün zarfında sahh olunup da iade kılınmaz ise cezîre-i mezkûre Rüsûmat nâzırı mezkûr şarabı irsâl etmiş olan manastır baş ruhbanı tarafından işbu şarabın zecriyye ve gümrük rüsûmatını talep ve ahz edecektir. Kıbrıs cezîresinde kâin arazi-i mukaddese manastırı tarafından cezîre-i mezkûrede bi'l-iştirâ' bu vechile irsâl kılınmış olan şarap zecriyye rüsûmat-ı dahiliyyesinden muaf olup yalnız bâlâda zikr ve beyân olunduğu vechile mezkûr manastır baş rahibi mezkûr şarabın Yafa iskelesine irsâl kılındığını mübeyyin sahh olunmuş ilmühaberini iadeye mecbûr olacaktır. Arazi-i mukaddeseden başka mahallerde kâin manastırlar Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de kâin sair manastırlara şarap irsâl etmek murat ettiklerinde imtiyâzat-ı mezkûreden müstefid ve tekâlîf-i mezkûre ile mükellef olacaklardır. Latin

manastırları tarafından mahallerinde kendi kefâf-ı nefsleri için yapılmış olan şarap zecriyye rüsûmatından muaf olacaktır.

212 **Osmanlı topraklarında bulunan manastırlarca üretilen üzümlerin manastır dışına satılanlarından ve üretilen rakıların gerek içeride tüketilen gerekse dışarıya satılanların tümünden vergi alınması, Selanik'de bulunan ve devlete belli bir vergi vererek her türlü vergiden muaf olan Aynaroz Manastırları ile bu manastırlara bağlı 58 çiftlikte üretilen üzüm ve rakılardan vergi alınmayacağı, Hıristiyanlara özgü bir içecek olmadığından gerek manastır içinde tüketilsin gerekse dışarıya satılsın üretilen tüm rakıların vergiye tabi olacağı, manastırlara bağlı bağ veya çiftlikler dahilinde ruhbanların ikametleri için inşa edilmiş birkaç odası bulunan binalarda üretilen üzüm ve içkilerin vergiye tabi olacağı.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede 3. kısımdan olarak gösterilen Aynaroz Manastırlarına merbût metuhlardan gayri bil-cümle manastırlar metuhlarında i'mâl olunacak şarapların kâffesinin resm-i mîrîsinin istîfâ' kılınması muharrer ise de mezkûr üçüncü kısım metuhlardan rehâbînin kefâf-ı nefsleri için manastırlara ithal olunacak mikdârdan resm-i mîrî aranılmaması (213) numaralı ve fi 28 Ağustos sene 1291 (9 Eylül 1875) ve mezkûr üçüncü kısım metuhlarda ikamet eden keşişlere kefâf-ı nefs olarak beher metuh için senevî 200 kıyye hamrın resm-i mîri'den istisnası dahi (214) numaralı ve fi 3 Mayıs sene 1292 (15 Mayıs 1876) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler ahkâmından olduğundan mûciblerince hareket olunmak iktizâ' eder.

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de bulunan bil-cümle manastırlarda i'mâl olunan hamrın harice satılanlarından ve arakın gerek harice satılsın ve gerek satılmasın kâffesinden resm-i mîrî ahzı öteden beri müttehiz olan usûl iktizâsından olduğu hâlde Selanik'te vaki olup hazine-i hassaya sûret-i maktuada verdikleri bedel mukabilinde kâffe-i tekâlîfden bâ-ferman-ı ali muaf bulunan Aynaroz Manastırlarıyla onlara merbût metuh tabir olunur 58 kıt'a çiftlik mahsûlatından i'mâl olunan hamr ve araktan resm-i mîrî alınmaması muktezayı irâde-i seniyyeden bulunmasına mebnî bazı mahallerde kâin manastırlar ile bunlara merbût metuhların dahi Selanik'deki Aynaroz Manastırları'na mülhak metuhlar kabilinde olduğuna zehâb ile bunlarda dahi i'mâl olunan hamr ve araktan hiç resm alınmamakta olduğu cereyân eden muhâberât neticesinden

anlaşılarak keyfiyyet Meclis-i Rüsûmat'a havâle ve o bâbda evvel ve ahir Rüsûmat Nezâretleri'ne sûret-i umûmiyye ve husûsiyede gönderilen tahrîrât müsveddeleri buldurulup birleştirilerek tedkik ve mütâlaa ile cümlesinin hâvî olduğu ahkâm-ı neticesini şâmil olmak ve ba'de-zîn her tarafta buna tevfik hareketle bir gûne yanlışlığa mahal kalmamak üzere ber-vech-i âtî izahata ibtidar olunur. Şöyle ki;

İşbu Manastır ve metuhlar üç kısım olup birinci kısmı Selanik'de vaki Aynaroz manastırlarıyla onlara merbût 58 kıt'a metuh ve ikinci kısmı işbu Aynaroz manastırlarıyla metuhlarından mâ-adâ sair bil-cümle manastırlar ve üçüncü kısmı bu manastırlara merbût metuhlardır. Birinci kısımdan olan Aynaroz manastırlarıyla merbûtatından olan 58 kıt'a metuhda i'mâl olunan hamr ve araktan resm-i mîrî alınmaması fi 9 Zilkade sene 1286 (10 Şubat 1870) tarihli tezkere-i samiyye ile emânet-i muhliseye tebliğ buyurulan irâde-i seniyye iktizâsından olmasına mebnî bunlara i'mâl olunan hamr ve araktan kemâ-kân resm-i mîrî alınmaması ve şu kadar ki; zikr olunan Aynaroz manastırlarına merbût metuhlar 58 kıt'adan ibâret olup muafiyet dahi yalnız bunlara mahsûs ve münhasır olduğundan sonradan metuh namına temlik edilmiş bağ ve bahçe ve çiftliklerde yapılan hamr ve arak hakkında dahi zîrde üçüncü kısımda muharrer metuhlarda yapılan hamr ve araklar hakkında icrâ'sı gösterilen muâmelâtın tamamıyla îfâ edilmesi ve ikinci kısımdân olan sair bil-cümle manastırlarda i'mâl olunan hamr ve arakın mevsim-i i'mâli hulûlünde usûl ve emsâli vechile istimâresi bi'l-icrâ' hamrın başka ve arakın başka olarak mikdârı sebt-i defter ettirildikten sonra hamrdan manastırlar derûnunda sarf olunmayıp da harice satılan mikdârın iktizâ' eden resm-i mîrîsinin tamamen alınıp irad-ı kayd olunması ve arak Hıristiyanların şarap gibi zad ve zâhiresi hükmünde olmadığından rakılar gerek derûn-ı manastırda sarf olunsun ve gerek harice satılsın kâffesinin îcâb eden resm-i mîrîsinin nizâmı vechile tamamen alınıp irada geçirilmesi ve üçüncü kısımdan olan metuhlara gelince metuh demek manastırlara merbût bağ veya çiftlikler dahilinde ruhbanların ikametleri için inşa edilmiş birkaç odayı hâvî ebniye demek olduğuna ve muafiyet maddesi yalnız manastırlar derûnunda i'mâl ve istihlâk olunan hamra mahsûs olarak metuhlar hakkında nizâmında bir sarâhat-ı istisnaiye bulunmadığı cihetle bu metuhlar derûnunda ruhban ikamet etmekle yapılan hamrın resminden muafiyeti lâzım gelmeyeceğine mebnî zikr olunan metuhlarda ne mikdâr hamr ve arak i'mâl olunur ise bi'l-istimâre sebt-i defter edilerek gerek metuhlar derûnunda sarf ve istihlâk olunsun ve gerek harice satılsın kâffesinin iktizâ' eden resm-i mîrîsinin tamamen istîfâ' kılınması iktizâ' edeceğinin ta'mîmen iş'ârı meclis-i mezkûrdan ifâde ve sair nezâretlere tebliğ-i

keyfiyyet olunduğu misillû zîr-i nezâretinizde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen gönderilmiş olmakla bunların mezkûr idârelere bi'l-irsal ber-vech-i muharrer harekete i'tinâ' olunması, fi 12 Recep sene 1289 ve fi 3 Eylül sene 1288. (15 Eylül 1872)

213 **Aynaroz manastırlarına bağlı 58 parça çiftlikten başka diğer tüm manastırlarda üretilen üzümlerin manastır dışına çıkartılmadığı sürece vergiye tabi olmayacağı yönündeki muafiyetin bazı sûisti'mâllere yol açtığı, bundan dolayı sözkonusu manastırlara bağlı çiftliklerde üretilen üzümlerin ölçümleme yapıldıktan sonra manastırlara sevk edileceği, rahiplerin kendi şahsi tüketimleri için vergi dışı bırakılan üzümlere Rüsumat idarelerince ayrıca tezkere düzenleneceği.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede Aynaroz manastırlarına merbût metuhlardan gayri bil-cümle manastırlar metuhlarında i'mâl olunacak şaraplardan yalnız rahibinin kefâf-ı nefsleri için manastırlara ithal olunacak mikdârdan resm-i mîrî aranılmaması muharrer ise de bu metuhlarda ikamet eden keşişlere kefâf-ı nefs olarak beher metuh için senevî 200 kıyye hamrın resm-i mîri'den istisnası dahi (214) numaralı ve fi 3 Mayıs sene 1292 (15 Mayıs 1876) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de bulunan bil-cümle manastırlarda i'mâl ile manastırlar derûnunda sarf ve istihlâk olunan hamrdan resm-i mîrî aranılmaması usûl-i müttehize iktizâsından bulunmuş ve Selanik vilâyeti dahilinde kâin Aynaroz manastırlarına merbût metuh tabir olunur 58 kıt'a çiftlikatın kâffe-i tekâlîfden muafiyeti hakkında mütcallik buyurulan irâde-i seniyye üzerine bunlara yapılan hamrlar dahi resimden muaf tutulmuş ve muahharen sair bazı manastırlara merbût metuhlar mahsûlatından yapılan hamrında onlara kıyasen resmden muafiyetini iddia yolunda bazı müstedi'iyyat vuku'una mebnî muafiyet-i mezkûre ahkâmının lâyıkıyla anlaşılıp hilâfi hâl ve hareket vukua getirilmemesi zımnında işbu Manastır ve metuhlar üç kısım olup birinci kısmı Selanik'de vaki Aynaroz manastırlarıyla onlara merbût 58 kıt'a metuhlar ve ikinci kısmı bunların maadası olan bil-cümle manastırlar ve üçüncü kısmı dahi bu manastırlara merbût metuhlar olduğu beyânıyla bunların aksam-ı selasesi üzerine îfâsı lâzım gelen muâmelâta dair (212) numaralı ve fi 3 Eylül sene 1288 (15 Eylül 1872) tarihiyle itâre kılınan tahrîrât-ı umûmiyyede kısm-ı selaseden madud olan metuhlar i'mâl olunacak hamrın usûlen istimâresinin icrâ'sıyla sebt-i defter edilerek gerek metuhlar derûnunda sarf ve istihlâk olunsun ve gerek harice satılsın kâffesinin

iktizâ' eden resm-i mîrîsinin tamamen istîfâ'sı tavsiye ve iş'âr kılınmıştı. Sâlif-üz-zikr Aynaroz manastırlarına merbût 58 kıt'a metuhdan mâ-adâ olarak diğer manastırlara merbût metuhlarda i'mâl olunan hamrın dahi manastırlarda bulunan rehâbînin kefâf-ı nefslerine inhisârı ve rehâbînin isti'mâl edecekleri hamrın zaten resmden istisnası sûretleri derpîş ile bâlâda beyân olunan müsted-ayâtın bu aralık tekerrürü üzerine o bâbda cânib-i bab-ı ali ile cereyân eden muhabere neticesinde şerefvarid olan fi 15 Recep sene 1292 ve fi 4 Ağustos sene 1291 (16 Ağustos 1875) tarihli tezkere-i samiyyede maru'z-zikr 58 kıt'a metuhdan mâ-adâ bil-cümle manastırlar derûnunda i'mâl olunan hamrdan harice çıkarılmadıkça resm aranılmaması hakkında olan istisna bazı mertebe sû-i isti'mâlata sebebiyet vermekte olmasıyla inzibat-ı idâre-i müstelzim olacak bir kaide-i muttaridenin vaz' ve tesisine lüzûm görünmek hasebiyle bâdema mezkûr manastırlara merbût metuhlarda yapılan hamrın usûlü üzere istimâresi bi'l-icrâ' sebt-i defter olunduktan sonra bundan rehâbînin kefâf-ı nefsleri için manastıra nakil olunacak mikdârı mahalli Rüsûmat İdâresi'ne mürâcaâtla keyfiyyet ve kemmiyyetini mübeyyin olmak üzere idâre-i merkûmeden bir kıt'a ilmühaber ahz ve bununla nakil olunacağı manastıra bi'l-îsal oraya vusûlüyle rehâbîn-i mevcûdenin kefâf-ı nefslerine münhasıran manastıra teslim kılınacağına dair mahalli Rüsûmat Me'mûrları tarafından îcâb eden zuhûriyesi şerh ve tahtîm edildikten sonra mezkûr ilmühaberin mahrec idâresine iade ve îtasıyla ona göre kaydının kapattırılması ve böyle ilmühaberi iade ve ibrâz kılınmayan hamr ile işbu metuh dahilinde sarf ve istihlâk olunan veyahut manastırlardan başka mahallere gönderilen hamrın îcâb eden resm-i mîrîsinin tamamen ahz ve istîfâ'sı husûslarının usûl ittihâzıyla bu kaideye tatbîk-i muâmelât olunması ve bununla beraber manastırlarda yapılan arak hamr gibi Hıristiyanların ihtiyacatından ma'dûd olamayacağı cihetle işbu hamrın cebrelerinden husûle gelen arakın başkaca resminin istîfâ' kılınması irade ve iş'âr buyurulmuş ve şu hâlde zikr olunan Aynaroz Manastırları'na merbût 58 kıt'a metuhların gayri bil-cümle metuhlarda i'mâl olunan hamrın ale-l-usûl istimâreleri icrâ' olunarak sebt-i defter olunduktan sonra ber-vech-i muharrer Rüsûmat İdâreleri'nden verilecek ilmühaber mücîbince manastırlara nakl ile rehâbînin kefâf-ı nefslerine münhasıran manastırlara ithal olunduğuna dair zuhûriyeli ilmühaberi ibrâz olunan hamrın defter-i mezkûrdan bi't-tenzil resmden muaf tutulması ve küsûr kayden açık görünecek hamrın ya metuhlarda veyahut haricen sair mahallerde sarf ve istihlâk edilmiş olacağı cihetle îcâb eden resm-i mîrîsi kâmilen ahz ve istîfâ' olunması ve bu hamrın cebrelerinden husûle gelen arakın dahi kemâ-kân başkaca resmi alınması lâzım gelmiş olduğuna ve

keyfiyyet sair îcâb edenlere bildirildiği misillû zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı muhlisinin 30 kıt'ası leffen irsâl kılındığına binâen bunların mezkûr idârelere irsâliyle taraf-ı vâlâlarından dahi mücîbince iktizâ-yı hâlin icrâ'sına himmet buyurmaları, fi 9 Şaban sene 1292 ve fi 28 Ağustos sene 1291. (9 Eylül 1875)

214 Aynaroz manastırlarına bağlı 58 çiftliğin vergiden muaf olduğu, üzüm üretilen her ev için yıllık 200 kıyye üzümün vergi dışı tutulacağı.

Selanik vilâyeti dahilinde kâin Aynaroz manastırına merbût olup kâffe-i tekâlîfden muaf bulunan 58 adet metuhun gayri bil-cümle manastırlara merbût metuhlarda i'mâl olunan hamrın usûl-i umûmiyyesi dâiresinde istimâresi bi'l-icrâ' bu hamrdan manastırlara nakil olunanların mahalleri Rüsûmat İdâreleri'nden verilecek ilmühaberlerle nakil olunarak rehâbînin kefâf-ı nefslerine münhasıran manastırlara ithal olunduğuna dair zuhûriyeli olarak ilmühaberleri iade ve ibrâz olunan mikdârın resmi aranılmayıp kaydından icrâ'-yı tenzîliyle küsûrunun ya metuhlarda veyahut haricen sair mahallerde sarf edilmiş olacağı cihetle îcâb eden resm-i mîrîsi kâmilen ahz ve istîfâ' olunması ve mezkûr hamrın cebresinden husûle gelen arakın dahi kemâkân başkaca alınması husûsuna irâde-i aliyye müteallik buyurularak keyfiyyet (213) numaralı ve fi 28 Ağustos sene 1291 (9 Eylül 1875) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile bildirilmişti. Mezkûr metuhlar rehâbîn ikametine mahsûs olduğu beyânıyla işbu rehâbînin metuhlarda sarf ve istihlâk edecekleri hamrların dahi resmden muafiyeti istid'â'sına dair Rum Patrikhanesi'nden takdim olunan takrîr üzerine cereyân eden muhabere neticesinde fi 6 Rebiülevvel sene 1293 ve fi 20 Mart sene 1292 (1 Nisan 1876) tarihiyle şerefvarid olan tezkere-i samiyyede rehâbînin kefâf-ı nefsleri için i'mâl ve sarf eyledikleri hamrlar manastırlarda umumen ve Aynaroz manastırlarına merbût sâlif-üz-zikr 58 metuhda dahi istisnaen resmden muaf olduğu ve hamr i'mâl olunan beher hane için senevî 200 kıyye hamrın nizâmen resm-i mîrîden muaf bulunduğu cihetle metuhlarda ikamet eden keşişlere dahi kefâf-ı nefs olarak beher metuh için senevî 200 kıyye hamrın resminden istisnası bu metuhlarda bâlâda beyân olunduğu vechile manastırlara gidecek hamrın maadasından resm-i mîrînin istîfâ'sı münâsib olacağı beyân-ı alisiyle bâdema o vechile iktizâsının icrâ'sı emr ve iş'âr buyurulmasıyla mecâlis-i rüsûmata ledc'l-havâle zikr olunan metuhlarda i'mâl olunan hamrlar tahrîrât-ı umûmiyye-i mezkûre mücîbince istimârelerinin icrâ'sıyla sebt-i defter olacağı misillû işbu irâde-i aliyye iktizâsınca beher metuh için kefâf-ı nefs olarak ikişer yüz kıyye hamrın

bi't-tefrik resmden istisnasıyla kaydından tenzîli lâzım geleceğine ve zaten hamr i'mâl olunan beher hane için senevî 200 kıyye hamrın resmden istisnası mükteza-yı nizâmından olduğuna binâen işbu metrûkların beheri için dahi o vechile ikişer yüz kıyye kefâf-ı nefs tefrikiyle küsûru ifâde olunmuş ve keyfiyyet sair îcâb edenlere bildirildiği misillû zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı muhlisinin 40 kıt'ası leffen gönderilmiş olmakla bunların mezkûr idârelere irsâliyle mücîbince iktizâsının icrâ'sına himmet buyurulması, fi 21 Rebiülahir sene 1293 ve fi 3 Mayıs sene 1292. (15 Mayıs 1876)

C. Gerek rakı üretiminde gerekse kendi halinde kullanılmak üzere yabancı ülkelerden ithal edilecek ispirto, rom, brendi, konyak, votka, şampanya ve şarap ile rakı üretimine uygun meyve işlemlerinin ne şekilde yapılacağı.

215 Müskirât Nizâmnâmesi'nin 14. maddesine eklenen fıkranın gönderildiği.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye, gösterilen fıkra-yı nizâmiyye bu mecmuada münderic bulunan Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi'nin 14. maddesi zîrinde muharrerdir.

Nezâret-i Umûmiyye'den vaki olan tebligât mücîbince Müskirât Nizâmnâmesi'nin 14. maddesine zeyl olmak üzere Şura-yı Devlet Tanzimat Dâiresi'nden kaleme alınıp meclis-i mahsûs-ı vükelaca ta'dîl ve tashîh ile mer'iyyet ahkâmına irâde-i seniyye cenâb-ı padişâhi müteallik buyurularak divan-ı hümâyûn kalemince muâmele-i kaydiyesi bi'l-icrâ' bir nüsah-ı musaddakası bâ-tezkere-i samiyye cânib-i hazineye isrâ' buyurulan fıkra-yı nizâmiyye sûretinin her tarafa gönderildiği misillû bir kıt'ası dahi idâre-i halisiye isrâ' olunduğu Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden varit olan fi 29 Mayıs sene 1302 (10 Haziran 1886) tarihli tezkere-i aliyyede iş'âr buyurulmuş ve fıkra-yı nizâmiyye-i mezkûre ile yazılan işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle on beşer kıt'a nüsah-ı matbû'ası başkaca postaya teslîmen tesbir sû-yi vâlâları kılınmış olduğundan bunların vusûlünde bâ-mu'cib zikr olunan idârelere isrâ'sıyla mezkûr fıkra-yı nizâmiyyenin tarih-i neşrinden itibaren her tarafça tamami-i icrâ'-yı ahkâmına i'tinâ' olunması, fi 26 Ramazan sene 1303 ve fi 17 Haziran sene 1302. (29 Haziran 1886)

216 **İthalat vergisini peşin olarak ödememek amacıyla hükümet tarafından belirlenecek iki anahtarlı mağazalarda stoklanan ispirtolardan mağazalardan çekildikçe parça parça vergi alınacağı, ispirtoların okkasından normalde 60 para vergi alınması gerekirken bu şekilde parçalı çekme durumunda 90 para vergi alındığı ancak vergi yükü çok ağır olduğundan bu miktarın düşürüldüğü ve bundan sonra 60 para olarak uygulanacağı, ancak ithalat vergisini peşin olarak vermek isteyenlerden okka başına 60 para yerine 48 para vergi alınacağı.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye ile iki miftâhlı mağazaya vaz' olunacak ispirtoların li-ecl-il-i'mâl ihrâcında beher okkasından maa zamm doksanar para alınması hakkında (163) numaralı ve fi 1 Teşrinievvel sene 1297 (13 Ekim 1881) tarihiyle tahrîrât-ı umûmiyyede muharrer olan fikranın hükmü feshedilmiştir.

Şura-yı Devlet'de ta'dîlen kaleme alınıp icrâ'-yı ahkâmına irâde-i seniyye müteallik buyurulmuş olan Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi'nin leffiyle meb'ûs (163) numaralı ve fi 1 Teşrinievvel sene 1297 (13 Ekim 1881) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizin fıkra-yı ahiresinde gösterildiği vechile sahibi peşin resm vermeyip de taraf-ı hükûmetten ta'yîn olunacak mahalde istikra edeceği iki miftâhlı ve kilitli mağazaya vaz' eyleyeceği ispirtoların lieclülimal ihracında beher okkasından istihsâl olunacağı nizâmnâme-i mezkûrda münderic olan altmışar para resm-i mîrînin dahi kezâlik maa zamm kıyyede doksanar para olmak üzere istîfâ'sı pek ağır olmakla beraber nizâmnâmenin ta'dîlini müstelzim olan maksada dahi mugayir olacağına mebnî o bâbda vaki olan tebligat ve ihtârâtımız mücîbince bu misillû ispirtolardan bilâ zamm yalnız altmışar para resm-i mîrî istîfâ'sı Şura-yı Devlet'den tanzîm olunan mazbata üzerine meclis-i mahsûs-ı vükelada karârlaştırılarak o vechile îfâ-yı muktezası fi 7 Ağustos sene 1298 (19 Ağustos 1882) tarihli tezkere-i samiyye ile irade ve iş'âr buyurulduğu Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden alınan fi 24 Ağustos sene 1298 (5 Eylül 1882) tarihli tezkerede izbâr buyurulmuş ve mücîbince bâdema sahibi peşin resm vermeyerek ber-vech-i meşrûh mahall-i muayenede istikra edeceği iki miftâh ve kilitli mağazaya vaz' eyleyeceği ecnebî ispirtolarının lieclülimal ihracında beher kıyyesinden ber-mûcib-i nizâmnâme altmışar para resm-i mîrî alınarak yalnız bu kısım için zamm istihsâlinden sarf-ı nazar olunması ve tahrîrât-ı umûmiyye-i mezkûrenin bu fıkrasından mâ-adâ mündericât-ı sairesi tamamıyla mer'i ve baki olduğundan onların kemâ-kân harf be harf icrâ' ve resm-i mîrîsi peşin alınan ispirtoların beher kıyyesinden

kırk sekizer para ahz ve istîfâ' olunması husûsunun ta'mîmen iş'ârı lâzım gelerek îcâbı icrâ' kılınmış olmakla nezâret-i behiyyelerince dahi o vechile iktizâsının îfâsına himmet buyurulması, Fi 3 Zilkade sene 1299 ve fi 3 Eylül sene 1298. (15 Eylül 1882)

217 **Tuz tezkerelerinde ağırlık olarak yeni okka biriminin kullanılması, ancak tütün ve içki için henüz düzenleme yapılmadığından eski ağırlık birimlerinin kullanılması, tütünden alınacak duhân vergisinin yeni okka ile kaç paraya karşılık geldiği, tezkerelerde bundan böyle yeni kıyye teriminin kullanılması, yeni ölçü sistemine geçilmeyen yerlerde mevcut durumun devam ettirilmesi.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen fi 23 Rebiülahir sene 1299 (14 Mart 1882) tarihli telgrafnâme sarf-ı tütüne dair bulunduğu cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Tuz tezkerelerine yeni okka tabirinin derc ve terkimi tabii ise de tütün ve müskirât ve saire için yeni okkanın isti'mâline mübâşeret olunup olunmaması hakkında henüz bir iş'âr ve vuku' bulmadığından tezâkir-i sairenin ne suretle tahrîr olunacağınında tereddüt olunduğu bazı taraftan iş'âr olunmasıyla o bâbda ber-vech-i âtî izahat îtasına ibtidar olunur. Şöyle ki;

Duhânın yeni okka hesâbıyla beher kıyyesinden üç kuruş 36 para resm-i mürûri ahzı fi 23 Rebiülahir sene 1299 (14 Mart 1882) tarihli telgrafımızla bildirildiği cihetle duhân resm-i mürûrisinin telgrafnâme-i mezkûr mücîbince istihsâl olunması ve 48 para olarak peşin alınan ispirto resm-i mîrîsi yeni okka ile 37,5 para ve mağazadan 60 para olarak alınan ispirto resm-i mîrîsi 46 para 80 santim edeceğinden bunlarında o hesap üzere ahz ve istifa kılınması ve ispirtodan mâ-adâ müskirât ile hamrın resm-i mîrîlerine gelince eski kıyye ile istimâreleri icrâ' ve sergileri i'tâ' kılınmış olan hamr ve arakın hükûmetlerden yine eski kıyye üzerine alınmış olacağı derkâr bulunan fiyat mazbatalarda gösterilen fiyatlara tatbîken resm-i mîrîlerinin bi'l-ahz icmâllere eski kıyye muâmelesi kâmilen ortadan kaldırılıncaya kadar gerek eski ve gerek yeni veznlerle istimârelerinin başka başka gösterilmesi ve mezkûr hamr ve arak için verilecek tezkerelere dahi o sûretle derc ve imlâ' olunması ve bundan böyle istimâre muâmelesinin yeni kıyye üzerine bi'l-icrâ' fiyat mazbatalarının dahi ona göre ahzıyla gerek icmâllerde ve gerek tezkerelerde artık eski muâmeleden bahsedilmeyerek yeni veznin gösterilmesi ve tuza gelince yeni okka ile göl ve kaya tuzlarının kıyyesi kaça satılacağı umum sırasında bildirildiğinden

bunların dahi o fiyatlarla fürûht edileceği derkâr ise de eski kıyye üzerine çıkarılarak mevcûd olan tuzların yeni okkaya tahvîliyle ve keyfiyyeti mülâhazât beyânıyla yeni okka olarak icmâllere terkim edilmesi ve satılacak tuzlar için verilecek tezkerelere dahi yeni kıyyelerin başkaca derc kılınması ve bâdema çıkarılacak tuzların yeni okka ile bi'l-ihraç icmâlâta dahi o vechile yeni kıyye olarak geçirilmesi ve fakat bu muâmeleler evzân nizâmnâmesi ahkâmı hükûmetlerce mevk-i icrâ'ya konularak yeni vezinler isti'mâline başlanılan mahallere mahsûs olduğundan yeni evzân isti'mâline başlanılmamış olan yerlerde vezn muâmelâtı değiştirilmeyip hal-i hazîrında cereyân ettirilerek bu bâbda bir gûne yanlışlık vukua getirilmemesi, fi gurre-i Cemâziyelevvel sene 1299 ve fi 8 Mart sene 1298. (20 Mart 1882)

218 **Yabancı ülkelerden getirilip satılan içkilerden gümrük vergisi dışında başka bir vergi alınmayacağı, ispirto, rom ve votka gibi içkilerin geldiği gibi satılmayıp rakıya dönüştürüldüğü, bu nedenle alkollü içkilerden alınan vergiye tabi tutulması gerektiği, 30 grado saflık derecesine sahip ispirtoların bir kıyyesinden iki kıyye rakı elde edildiği, 18 ile 24 grado saflık derecesine sahip rom ve votkalar rakıya dönüşemediğinden bunlardan müskirât vergisi alınmaması, ancak 24-30 grado arasındaki rom ve votkalar rakıya dönüşebildiğinden alkollü içkiler vergisine tabi tutulması.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede ispirtoların bir kıyyesi iki kıyye arak itibarıyla ve rayic-i belde üzere resm-i mîrîsinin alınması hakkında muharrer fikraya atfen gösterilen fi 24 Rebiülevvel sene 1283 (6 Ağustos 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin hükmü Müskirât Resm-i Mîri Nizâmnâmesi'nin 14. maddesi ile feshedildiği cihetle bu mecmu'aya derc edilmemiştir.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede 18'den 24 gradoya kadar olan romların arak takdîr olunmayıp haliyle isti'mâl kılındığı cihetle resm-i mîrî aranılmaması gösterilmiş ise de gradosu 24'den aşağı olan ecnebî romlarından arak çekilmeyip de heyetiyle sarf edildiği hâlde resm-i mîrî aranılmayıp şayet arak i'mâl edilecek olur ise lâzım gelen resm-i mîrîsinin istihsâl kılınması (219) numaralı ve fi 10 Mart sene 1304 (22 Mart 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Diyar-ı ecnebîyeden gelip heyetiyle satılan müskirâttan resm-i gümrükten mâadâ rüsûmat-ı saire alınmayacağı derkâr ise de ispirto ve rom ve votka gibi müskirât ekseriya heyetiyle satılmayıp araka tahvîl kılınmakta olmasından nâşî

bunlardan resm-i gümrükten başka resm-i mîrî ahzı dahi lâzım gelir iken bazı mahallerde buna tamamıyla ve lâyıkiyle dikkat edilmediği işareti vâkıadan anlaşılmış ve hukuk-ı rüsûmiyyenin telef ve ziyanından muhâfazası ise lâzımeden bulunmuş olmasıyla keyfiyyet cemiyet-i rüsûmiyyede led-et-tezekkir ecnebîyeden gelen ispirtolar ale-l-umûm 30 gradodan yukarı olup bundan aşağı gradoda ispirto olmadığı ve ale-s-seviyye beher kıyyesinden iki kıyye arak husûle geldiği mukaddema bi't-tahkik anlaşılarak ispirto resm-i mîrîsinin o nisbetle yani bir kıyyesi iki kıyye arak itibarıyla ve rayic-i belde üzere alınması makam-ı emânetten mersûl fi 24 Rebiülevvel sene 1283 (6 Ağustos 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede bildirilmiş olduğundan ispirtolar hakkında kemâ-kân o vechile îfâ-yı muâmele olunması ve müskirât-ı saire-i ecnebîyeye gelince keyfiyyet zecriyye nezâretinden lede-l-suâl daima 18 gradodan yukarı olmayıp işbu on sekizden 30 gradoya kadar muhtelif gradolarda vürûd eden müskirâta rom ve votka itlak olunduğu ve bunlarında 18'den 24 gradoya kadar olanları arak takdîr olmayıp haliyle isti'mâl kılındığı cihetle resm-i gümrükten başka resm-i mîrî alınmayıp fakat 24 gradodan 30 gradoya kadar olan rom ve votka haliyle kullanılmayıp da beheme-hâl arak yapılacağından beher kıyyesinden bir kıyye arak itibarıyle resm-i mîrîsinin istihsâl olunmakta olduğu beyân olunmuş ve şu hale göre 24 gradoya kadar ecnebî rom ve votkalarından araka tahvîl olunmadıkça resm-i gümrükten başka bir şey alınmayıp fakat yirmi dörtten 30 gradoya kadar olanlarından resm-i gümrükten mâ-adâ bir kıyyesinden bir kıyye arak itibarıyla îcâb eden resm-i mîrîsinin dahi istîfâ' kılınması lâzım geleceğinin ta'mîmen iş'ârı cemiyet-i mezkûreden ifâde olunmuş ve o vechile keyfiyyet sair iktizâ' edenlere bildirildiği misillû zîr-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan Rüsûmat İdâreleri'nin mikdârına nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen gönderilmiş olmakla nüsah-ı mezkûrenin zikr olunan idârelere bâ-mu'cib isrâ' ve vesaye-yi mukteziye îfâsıyla her tarafta ona göre hareket edilmesi esbâbının istihsâline himmet buyurulması, fi 17 Şevvâl Sene 1295 ve fi 2 Teşrinievvel sene 1294. (14 Ekim 1878)

219 Bazı tüccarların yurtdışından getirdikleri ispirtoların içine su katarak gradosunu düşürdüğü ve böylelikle alkollü içkiler vergisini ödemekten kaçındığı, hatta rengini dahi değiştirerek rom ve brendi adı altında vergisiz olarak içeriye sokmaya çalıştığı, bundan dolayı bu tür içkilerin gradosuna göre aşağıdaki esaslar dahilinde vergiye tabi tutulacağı.

Tüccâr şu aralık mücerred resm-i mîrîden istîfâ'de için Müskirât Resm-i Mîrî

Nizâmnâmesi'nin 14. maddesi mücîbince resm-i mîrî alınmak lâzım gelen ispirtoların gradosunu su ile tenzîl ve rengini dahi tahvîl ile bunlara rom ve brend namı vererek idârelerimizden bilâ resm imrâr etmek istedikleri tahkikat ve muhâberât-ı vakıadan anlaşılmakla o bâbda icrâ'sı lâzım gelen muâmele ber-vech-i zîr beyân olunur. Şöyle ki;

1) 24'den 30 gradoya yani bir kıyyesinden iki kıyye arak itibarıyla resm alınan ispirto derecesine kadar olan ecnebî rom ve votkalarının bir kıyyesinden bir kıyye arak itibarıyla resm-i mîrî istîfâ' olunması (218) numaralı ve fi 2 Teşrinievvel sene 1294 (14 Ekim 1878) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmı iktizâsından olmasına nazaran ecnebîyeden gelen ve bi'l-muayene 24'den 30 gradoya kadar olan rom ve votkalardan tahrîrât-ı umûmiyye-i mezkûre mücîbince kemâ-kân bir kıyyesinden bir kıyye arak itibarıyla lâzım gelen resm-i mîrînin alınması.

2) Gradosu 24'den aşağı olup hakikatte rom olduğu tahakkuk eden ecnebî malı heyet-i aslıyesiyle sarf edildiği yani bundan arak çekilmediği hâlde resm-i mîrî aranılmayıp şayet arak i'mâl edilecek olur ise kezâlik çekilecek mikdâr arakın nizâmnâme-i mezkûrun 12. maddesi hükmüne tevfîkân rayic-i beldeye göre kat' edilecek fiyatı üzerinden resm-i mîrîsinin istihsâl kılınması.

3) Gradosu ne olur ise olsun ve nâkılleri tarafından nevi-i hakikisini setr için bunlara her ne nam verilir ise verilsin rengi boya ile bi't-tağyir rom vesair müskirâta benzetilsin ispirtoların cümlesi resm-i mîrîye tabi olduğundan bunların gradosu 24 ve daha yukarı olanlarından beher kıyye-i âtîka başına 48 ve gradosu 24'den aşağı olanlarından dahi beher kıyye-i âtîkası için 24 para resm-i mîrî alınması lâzım geleceğinden bâdema ona göre îfâ-yı muâmele olunmak ve bir gûne yanlışlık vuku'u ile hukuk-ı idârenin ziyâîna mahal bırakılmamak üzere keyfiyyetin zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin sevahil Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'ne tebliği husûsuna himmet buyurmaları, fi 9 Recep sene 1305 ve fi 10 Mart sene 1304. (22 Mart 1888)

220 Hileli ve tartışılır ispirtolar geldiğinde bu ispirtoların iki anahtarlı mağazalarda koruma altına alınması, sahiplerinin buna yanaşmaması durumunda ya vergi tutarı kadar teminat alınması yada vergi tutarı kadar malın İdare emanetine bırakılması, aksi taktirde gelen malların sahibine teslim edilmemesi, tahlil ve muayene sonuçlarına göre gerekli

işlemin yapılması.

Tüccârın mücerred resm-i mîrîden istîfâ'de için Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi'nin 14. maddesi mücibince resm-i mîrî alınmak lâzım gelen ispirtoların gradosunu su ile tenzîl ve rengini dahi tahvîl ile bunlara rom ve brend ve konyak namı vererek idârelerimizden bilâ-resm imrâr etmek istedikleri tahkikat ve muhâberât-ı vakıadan anlaşılmakla o bâbda icrâ'sı lâzım gelen muâmele (219) numaralı ve fi 10 Mart sene 1304 (22 Mart 1888) tarihli tahrîrât-ı halisi ile ber tafsîl beyân ve iş'âr olunmuş idi. O makule hileli ve münazaalı ispirtoların hîn-i vürûdunda bunları aynen sarf edeceklerini ashâbı beyân ettikleri hâlde o vechle aynen sarf olunmak ve arak i'mâl edildiği sûrette îcâb eden resm-i mîrîsi tamamen alınmak üzere mezkûr ispirtoların madde-i nizâmiyye-i mezkûre mücibince miftâhları yekdiğerini açmaz iki kilitli mağazaya vaz' olunması ve şayet ashâbı buna muvafakat etmedikleri ve rom ve brend ve konyak olduğunu iddia ve ısrar eyledikleri hâlde mallarının tahlil ve muayene ile idârece itmînân-ı tam hasıl oluncaya kadar îcâb eden resm-i mîrîyi depozito sûretiyle i'tâ' veyahut ispirtolardan resm-i mîrîye mukabil mikdârını muvakkaten İdâreye terk eylemelerinin ashâbına teklif edilmesi husûslarının usûl ittihâzı bi't-tensîb keyfiyyet sair lâzım gelen Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîrlüklerine bildirilmiş olduğundan maa mülhakat nezâret-i behiyyelerince dahi ona göre îfâ-yı muâmeleye i'tinâ' buyurulması, fi 28 Safer sene 1306 ve fi 22 Teşrinievvel sene 1304. (3 Kasım 1888)

221 Yabancı ülkelerden içine çam sakızı katılarak 37-38 gradoya düşürülen ispirtoların Selanik'e getirildiği, bu ispirtoların rakı imalinde değil boya yapımında kullanılacağı ileri sürülerek vergi muafiyeti istenildiği, halbuki sözkonusu ispirtolara az miktarda anason ve portakal kabuğu katılıp inbikten geçirildiği taktirde kaliteli rakı elde edildiği, bu nedenle deniz ve kara yoluyla getirilen bu tür ispirtoların tamamından vergi alınması.

Bu aralık memâlik-i ecnebîyeden tüccâr ma'rifetiyle Selanik'e bir takım ve renkli yani çam sakızı izafe edilmiş 37 ve 38 grado ve nisbetinde kuvvetli ispirtolar celbedilerek müskirât i'mâline sâlih olmadığı ve mücerred boya ve saire i'mâline mahsûs olduğu beyânıyla resm-i mîrîden istisna ve öylece imrâr ettirilmek istenilmesinden dolayı mezkûr ispirtolardan bir mikdârı bi't-tefrik cüz'î anason ve portakal kabuğu mezc ve izafesiyle inbikten geçirilerek icrâ'

kılınan provada pek ala bir rakı husûle gelmesine binâen mezkûr ispirtoların rüsûm-ı lâzımesi ahz ve istîfâ' ile imrârına ruhsat verilmiş olduğundan gerek berren ve gerek bahren boyaya mahsûs olduğu beyânıyla bilâtezkere getirilen ve resm-i mîrîden istisna edilmek istenilen bu makule ispirtolar hakkında gaflet edilmeyerek muâmele-i lâzime icrâ' ve rüsûm-ı îcâbiyenin dahi istîfâ' olunması bu kere Selanik Düyûn-ı Umûmiyye Nezâreti tarafından mülhakatı idârelerine ta'mîmen bildirildiği anlaşılmış ve sûret-i iş'âr buraca da münâsib görünerek sevahilde bulunan Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine de izbâr ve nezâret-i behiyyeleri dahilinde sevahil idârelerinin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı muhlisinin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası açıktan postaya teslîmen tesyâr kılınmış olmakla nüsah-ı mezbûrenin bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâ'sıyla mücîbince oralarca da icrâ'-yı muâmele olunması, fi 11 Rebiülevvel sene 1307 ve fi 24 Teşrinievvel sene 1305. (5 Kasım 1889)

222 Trieste'de içerisine su ve boya katılarak gradosu düşürülen ve rom olduğu iddiasıyla Osmanlı topraklarına ithal edilen hileli ispirtoların Mekteb-i Tıbbiye tarafından analiz edildiği ve insan sağlığına zararlı ispirto olduğu anlaşıldığından ithalinin yasaklandığı.

Trieste'de bi'l-imal bir vakitten beri derûnuna su izafesiyle gradosu tenzîl ve boya ve saire ile de renkleri tagyîr ve tahvîl edilerek rom namıyla Memâlik-i Osmaniye'ye ithal edilmekte bulunan ve resm-i mîrîden dolayı ashâbı ile idâremiz beyninde şimdiye kadar envai ihtilâf ve sada mücîb olan ma'hûd hileli ispirtoların bi'l-müracaa mekteb-i tıbbiye nezâret-i behiyyesince icrâ' ettirilen tahlil ve muayenesinde bunların rom olmayıp fena cins ve isti'mâli sıhhate gayet muzîr ispirto olduğu tahakkuk etmesine mebnî memâlik-i osmaniyeye men'i ithali hükûmet-i seniyyece taht-ı karâra alınarak hükm-i memnû'iyyetin muhafazası zımnında Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden sevahili bulunan bi'cümle vilâyât ile müstakil mutasarrıflıklara bâ-irâde-i aliyye icrâ'-yı teblîğat ve Rüsûmat emânet-i aliyyesine de îta-yı malumât buyurulduğu Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nin iş'ârı üzerine komiserlikten bâ-tezkere bildirilmiş olduğuna ve sıhhate muzîrratı nisbetinde müskirât vâridâtına dahi muzırreti derkâr olan sâlif-üz-zikr sulu ve hileli ispirtoların men'-i duhuli emrinde idârelerimizce dahi te'kîdât icrâ'sı lâzımeden bulunduğuna binâen bunların ber-mu'cib-i karâr-ı ali men'-i ithali zımnında dikkat-i mütemadiye îfâsı husûsunun sahildeki idârelerinize teblîğ buyurulması, fi 27 Rebiülahir sene 1306 ve fi 19 Kânunuevvel sene 1304. (31 Aralık 1888)

223 **Vergisi ödendikten sonra gümrükten çekilen alkollü içeceklere tezkere verilmemesinden dolayı bazı yerli içki üreticilerinin kendi içkilerinin de ithal içki olduğunu ileri sürerek tezkeresiz taşıdıkları, bazı memurlarında tezkeresiz olarak yakaladıkları içkilerden tekrar vergi alarak şikayetlere neden olduğu, bu nedenle ithal edilen içkilerin gümrük vergi makbuzlarına bu malların hangi ülkenin malı olduğu, cinsi, sahibinin ismi ve hangi yolla kim tarafından taşınacağı ve nereye gideceğine dair tüm bilgilerin detaylı şekilde yazılması, tezkeresiz veya tezkere ve makbuz senedinde yazılı miktardan daha fazla ithal içki yakalanması durumunda bu malların aynen yerli içki gibi kabul edilip vergisinin %100 zamlı alınması.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede memlahalarda cari olduğu vechile varaka-i adiye üzerine murakkam tezkere i'tâ' kılınması gösterilmiş ise de idârelerden adi kağıt üzerine tezkere i'tâ' olunması (443) numaralı ve fi 16 Haziran Sene 1279 (28 Haziran 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğundan mücîbince hareket olunmak iktizâ' eder.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen Resm-i Mîrî Müskirât Nizâmnâmesi'nin hükmü bu mecmuada münderic bulunan Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi ile feshedilmiştir.

Memâlik-i ecnebîyeden bi'l-vürûd resm-i gümrüğü istîfâ' olunan müskirâtın berren içeri taraflara hîn-i naklinde tezkere i'tâ' olunmaması memâlik-i dahiliye mahsûlüne ecnebî muâmelâtı denilerek bilâ resm sarf ve fürûhtuna bir açık kapı bırakılarak izâa-i vâridâtı mücîb ve her kazada Resm-i Mîrî Me'mûrları olduğundan tezkeresiz müskirât gördükleri hâlde mükerrer resm-i istihsâline kalkışılarak envai şikayeti müstevcib olacağına mebnî o misillû memâlik-i ecnebîyeden gelerek gümrüğü alınan müskirâtın berren içeri taraflara hîn-i naklinde gümrüklerden verilmiş olan makbûz senetlerinin resm-i mîri idâreleri tarafından bi'l-ahz makbûz senedinin cilt ve varak numaraları sırasıyla tahrîr ve hangi devlet memâliki mahsûlünden ve kimin malından olduğu nâkılının ism ve şöhretiyle görüreceği mahal derc ve tezbîr olunarak ve bu tasrîhat koçanına dahi tamamıyla kayd ve terkim kılınarak memlahalarda cari olduğu vechile varaka-i adiye üzerine murakkam tezkere i'tâ' kılınması mukaddema bildirilmiş ise de sâlif-ül-beyân varaka-i adiye üzerine tezkere îtası teşevvüş-i muâmelâtı ve suisti'mâl ile beraber nâkıl ve sâhibleri hakkında dahi bir takım tas'ibatı ve bu ise bil'âhire ecnebîler taraflarından şikayet ve itirazatı

müeddî olacağından ve Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de i'mâl olunan her nevi müskirâtın îcâb eden resm-i mîrîsinin istîfâ'sıyla hukuk-ı Hazine-i Celîle'nin muhâfazası dahi elzem bulunduğundan bu bâbda bir kaide teshîliyle ve inzibatiye icrâ'sı le'de'l-teemmül diyar-ı ecnebîyeden şişe ve sandıklar ve fıçılar ile bi'l-vürûd resm-i gümrüğü istîfâ' kılınan şampanya ve bordo ve emsâli Avrupa şaraplarının Memâlik-i Şâhâne'de i'mâli şimdiye kadar mesbûk olmayıp bu makule müskirâtın ecnebî ma'mûlâtı olduğu ma'lûm olacağından müskirât-ı muharrere toptan gümrüğün tezkeresi veyahut makbûz senediyle bir mahalle geldiğinde bunlar hakkında bir şey denilmek lâzım gelemeyeceği gibi işbu müskirâtın bir mikdârı geldiği mahalde satılıp da küsûru parça parça bilâtezkere ve sened âher mahalle imrâr olunduğu ve mevridinden Avrupa malı olduğu mütehakkik bulunduğu hâlde Resm-i Mîrî Me'mûrları tarafından bir gûne resm ve tezkere aranılmaması ve Memâlik-i Şâhâne'de mümasili i'mâl olunan sair müskirât-ı mûmâssile-i ecnebîyeden resm-i gümrüğü istîfâ' olunduktan sonra gümrüğün tezkeresi veyahut makbûz senedi ile bir mahalle vürûdunda bunlardan dahi resm aranılmak îcâb etmeyip fakat bu misillûlerden yani mümasili Memâlik-i Şâhâne'de i'mâl kılınan müskirât-ı ecnebîyeden bilâtezkere tutulduğu veyahut tezkere ve makbûz senedinden fazla çıktığı hâlde hîn-i istimârede ketm ve ihfâ' olunmuş yerli mahsûlü demek olacağından Resm-i Mîrî Müskirât Nizâmnamesi'nin 14. bendine tevfîkân iki kat resm-i mîrîsinin istîfâ' ve birde tezkere ve makbûz senedinden fazla çıkmayıp da ibrâz olunan tezkere ve makbûz senedi refti gösterilen mahal olmayıp muhâlif bir mahalde bulunduğu ve tarihi dahi eski olduğu hâlde o tezkere ve makbûz senedi yerli malı için suisti'mâl olunmak şübhesinden salim olamayacağından böyle veyahut sair sûretle iştibâhı dahi bulunan tezkere ve senet ile gelen müskirât-ı mümâsileden resm-i mîrîsi mikdâr-ı depozito alınarak izahat-ı kafiye derciyle keyfiyyetin derhal bu tarafa inhâ' olunup buradan vuku' bulacak iş'âra göre muâmele kılınması sûretlerinin usûl ittihâzıyla keyfiyyetin bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne bildirilmesi Meclis-i Rüsûmat'dan tezekkür ve tensîb ve keyfiyyet sair iktizâ' edenlere bildirildiği misillû işbu tahrîrât-ı halisinin zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin gümrük ve resm-i mîrî idârelerinin mikdârına nisbetle 20 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesrî'p kılınmış olmakla nüsah-ı mezbûrenin zikr olunan idârelere bâ-mu'cib isrâ' ve vesâyâ-yı mukteziye îfâ ile ber-vech-i muharrer İcrâ'-yı iktizâsına dikkat olunarak hilâf-ı iş'âr bir gûne hâl vukua getirilmemesine i'tinâ' ve himmet buyurmaları, fi 22 Zilhicce sene 1282 ve fi 25 Nisan sene 1282. (7 Mayıs 1863)

224 **Rakı i'mâlâtında kullanılan kuru üzüm, incir ve diğer bazı meyveler ile rom ve ispirto gibi içkilerin bazı fabrikalar tarafından vergi ödememek amacıyla gizlice satın alındığı, bu malların fabrikaya girmezden önce tartılması gerektiği, İdarenin bilgisi dışında meyhane ve fabrikalara getirilen bu meyvelerden iki kat vergi alınacağı.**

Fabrikalarda kuru üzüm ve incir ve rom ve saireden i'mâl olunan araktan evvel emirde icrâ'sı vezn-i kantar olunarak kıyyesi ve beher kıyyeden ne miktar arak i'mâl olunacağı tebeyyün ettirildikten sonra rayic-i belde üzere kat' olunacak fiyata göre resm-i mîrî ahzı Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi'nin 11. bendinde musarrah ise de bunda kuru üzüm ve incirler fabrika ve meyhanelere ithal veyahut arak i'mâl edilmezden evvel vezn-i kantar olunacağına dair sarâhat olmadığından nâşî bazı meyhaneci ve fabrikacılar hanelerinin adem-i vüsatını bahane ile üzüm ve saireyi li'eclilhıfz meyhane ve fabrikalarına vaz' eylemekte oldukları haber alınmış olup ancak zikr olunan üzüm ve saire arak i'mâline sâlih olduğu gibi bunları o vechile meyhane ve fabrikalara ithal eylemeleri dahi beheme-hâl arak i'mâli için olacağı bedîhî olduğuna nazaran İdârenin ma'lûmâtı olmaksızın meyhane ve fabrikacıların meyhane ve fabrikalarına kuru üzüm ve saire vaz' ve ithal eylemeleri sû-i isti'mâlatın serbesti-i îka'ına bir vasıta-yı teshîliye olacağı der kar olduğundan bâdema meyhane ve fabrikacıların mübâyaa edecekleri kavî üzüm ve incirleri evvel emirde İdâreye bi'l-ihbâr vezn-i kantar ile üzerlerine zimmet kaydettirip ba'de arak i'mâl eylediklerinde îcâb eden resm-i mîrîsini i'tâ' ile beraber zimmetlerinden tenzîl ettirmeleri lâzım geleceğinin ve buna mugayir olarak her kim İdâreye ma'lûmât vermeksizin öyle meyhane ve fabrikasına ve sair müskirât i'mâline mahsûs olan mevkiine hıfz için ve sair sûretle üzüm ve incir ve arak i'mâline sâlih sair meyve ithal ve idhâr eyler ise kaçak adıyla bermücîb-i nizâm iki kat resm-i mîrî alınacağının bâ-ma'rifet-i Hükûmet herkese i'lân olunarak ona göre îfâ-yı muâmele kılınması hakkında yazılan tezkeremiz zeyline Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden terkim buyurulan cevabda fabrika ve meyhanecilerin rakı yapmak için mübâyaa eyledikleri ispirtoların bi'l-vezn kendilerine zimmet kaydı kaide-i kadime iktizâsından olup mezkûr ispirtoların Avrupa'dan hîn-i vürûdunda Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâme-i cedîdi hükmünce beher kıyyesi için peşin olarak maa zamm cedîd 48 para resm-i mîrî ahzıyla ashâbının mağazalarına imrâr ve ithaline ruhsat verilmekte ve eğer resm-i mezkûru peşin vermek istemeyenler olur ise biri idârede ve diğeri dahi ashâbı yedinde bulunmak üzere ispirtolar iki miftâhlı mağazaya vaz' edilmekte

olduğu bi't-tahkik anlaşılmış ve şu hâlde rakıların icrâ'-yı aslıye-yi sairesi hakkında dahi ispirtolara tevfîk muâmele edilmesi yani fabrika ve meyhanecilerin bi-l-hâssa arak takdîr etmek üzere mübâyaa ederek fabrika ve meyhanelerine ithal edecekleri kuru üzüm ve incir ve sairenin bi'l-vezn kendilerine zimmet kaydıyla ba'de rakı i'mâl eylediklerinde resm-i mîrînin istîfâ' ve hîn-i istimârede ketm ve ihfâ' kılındığı tebeyyün eden müskirâttan gümrükten kaçırılan eşyaya tatbîken iki kat resm-i mîrî istîfâ' kılınması nizâmnâme-i mezkûrun zeylinde muharrer olarak fabrika ve meyhanelere ithal edilecek olan kuru üzüm ve incir hakkında nizâm-ı mezkûr ahkâmına tevfîkân muâmele îfâsıyla beraber idâre me'mûrlarına bi'l-ihbâr vezn ettirilmeksizin hafiyyen meyhane ve fabrikalara ithal olunduğu tebeyyün eden o makule üzüm ve incir ve romdan sâlif-üz-zikr zeyl-i nizâmnâme mücibince iki kat resm-i mîrî alınmak üzere keyfiyyetin ahaliye bi'l-ilan müteferriat-ı maslahatın icrâ' kılınması münâsib olacağı beyân ve iş'âr buyurulmuş olduğundan mücibince îfâ-yı muâmele olunması bil-cümle Rüsûm-ı Sitte Nezâretleri ile merkez müdîriyyetlerine iş'âr olunduğu misillû zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 20 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen irsâl kılındığından bunların birer mu'cible mezkûr idârelere isrâ'sıyla muktezasının îfâsına himmet buyurmaları, fi selh-i Cemâziyelevvel sene 1299 ve fi 6 Nisan sene 1298. (18 Nisan 1882)

D. Gümrük idarelerine getirilen içkiler hakkında ne şekilde işlem yapılacağı.

225 **Sahildeki gümrük idarelerine getirilecek ispirto ve diğer içkilerin gümrük işlemlerinin bitmesini takiben vergi tahsilatının Rüsûm-ı Sitte idarelerince gümrüklere gönderilecek bir memur tarafından yapılacağı, gümrüklere ispirto ve diğer içkiler geldiğinde gelen malın miktarı ve kimin malı olduğunu içeren bir pusula düzenlenerek kolcu vasıtasıyla Rüsûm-ı Sitte idareleri'ne gönderilmesi, Rüsûm-ı Sitte idarelerince konuyla ilgili olarak özel bir memurun derhal görevlendirilmesi, gelen malların gümrük işlemlerinin 24 saat içinde tamamlanması.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen fi 21 Şaban sene 1297 (29 Temmuz 1880) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükümsüz olduğu cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Sahilde vaki gümrük idârelerine vürûd edecek ispirto ve müskirât-ı sairenin gümrükçe muâmelesi bitirildikten sonra Rüsûm-ı Sitte İdâreleri tarafından dahi iktizâ' eden resm-i mîrîsi istîfâ' ve muâmele-i nizâmiyye-i sairesi îfâ olunmak üzere Rüsûm-ı Sitte İdâreleri'nden gümrüklerde birer me'mûr bulundurulmak veya îcâb ettikçe gümrükler bizim taraftan me'mûr talep etmek veyahut kolcu-yı mahsûs ile o makule müskirât aynen Rüsûm-ı Sitte İdâreleri'ne gönderilmek sûretiyle mi olur yoksa mevki ve maslahat iktizâsına göre sair sûretle mi çaresi bulunur Rüsûm-ı Sitte Nâzırları ile bi'l-muhabere karârlaştırılarak o vechile icrâ'-yı îcâbı husûsunun Rüsûmat Nezâretleri'ne emir ve tebliği Rüsûmat Emânet-i Celîlesi'ne iş'âr kılındığından Rüsûmat Nâzırları ile bu bâbda bi-l-müzâkere hukuk-ı idâreyi temin edecek sûrette bir karâr verilerek her tarafta ona göre îfâ-yı muâmele ile zayiata mahal bırakılmaması ve netice-i karârın bu tarafa dahi bildirilmesi fi 21 Şaban sene 1297 (29 Temmuz 1880) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemiz ile bildirilmişti. Bu bâbda Rüsûmat Nezâretleriyle verilen karâr-ı hâvî vürûd eden muharrerât-ı cevabiye mütalaa ve tedkik olunduğunda verilen karârlar bir siyâkta olmayıp muhtelif sûrette olduğu anlaşılmış ve böyle bir muâmelenin her mahalde başka başka icrâ'sı gayri câiz bulunmuş olmasından nâşî îcâbı buraca müzakere olunmakta iken bu kere emânet-i müşârünileyhadan şerefvarid olan tezkere-i aliyyede gümrük ve Rüsûm-ı Sitte Me'mûrları'nın birlikte ikamet eylemekte oldukları idârelere gelen ispirto ve müskirât-ı sairenin muâmelesi me'mûrîn-i mûmâileyhüm taraflarından birlikte icrâ' olunageldiği ve matlubu hasıl olduğu cihetle o makule idârelerce bir gûne tedbir ittihâzına mahal olmayıp fakat ayrı ayrı gümrük ve Rüsûm-ı Sitte İdâreleri bulunan mahallerde gümrüklere ihraç olunacak ispirto ve müskirât-ı saire hakkında suver-i selase-i mezkûreden birinin tezviç ve ihtiyârıyla her yerde bir siyâk üzere muâmele icrâ' ettirilmesi mazbûtiyeti mücîb ve bazı ispirto ve müskirât ve erayil ve fıçılarının sıkleti bir taraftan bir tarafa naklindeki usreti derkâr olmasına binâen bunların gümrük muâmelesi bitirildikten sonra Rüsûm-ı Sitte İdâreleri'ne ve oradan da mağazalarına götürülmesi ashâbının beyhûde izaç ile şikayetini müstevcib olacağı bedîhî olduğundan gümrüklere ispirto ve müskirât-ı saire vürûd ettikçe kimin malı olduğunu ve mikdâr-ı kıyyesini mübeyyin ve memhûr bir kıt'a pusulasının kolcu vasıtasıyla Rüsûm-ı Sitte İdâreleri'ne irsâliyle bunların mündericâtı kayd ve zabt ve keyfiyyeti mezkûr pusulalar zeyillerine dahi şerh ve temhîr olunarak gümrük idârelerine yine o kolcu ile iadesiyle beraber Rüsûm-ı Sitte ye ait muâmelenin tesviyesi için bir me'mûr-ı mahsûs i'zâm olunması ve ispirto vesair müskirâtın kaplarından sızıp akmak gibi zayiat melhûz olmaktan nâşî gümrüğe me'mûr i'zâmınca tehirat vuku'u ile o misillû

tehlikelere ve maa-hazâ tüccârın şikayetlerine sebebiyet verilmemek üzere gönderilen pusulanın tarihinden nihâyet 24 saat zarfında istenilen me'mûr gönderilip şayet gönderilmez ise malın imrârına müsaade ile bundan dolayı gümrük idâreleri mes'uliyetten vareste tutulması ve sâlif-üz-zikr isti'mâl olunacak pusulalar koçanlı ve müteselsil cilt ve evrâk numaralı olarak buraca îcâbı vechile tertîb ve tab' ettirilerek her gümrüğe birer cildin i'tâ' ve bunların hitâm-ı sarfında diğerlerinin isrâ' kılınması münâsib göründüğü iş'âr buyurulmuş ve sûret-i meşrûha İdâremizce dahi bi't-tensîb keyfiyyet ta'mîmen iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin müdîrlük ve me'mûrlukların adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 25 kıt'a nüsah-ı matbû'ası ile beheri yirmi beşer varaklı olarak tertîb ve tab' ettirilen pusulalardan şimdilik o mikdâr cilt pusula leffen tesyâr kılınmış olduğundan bunların bâ-mu'cib mezkûr gümrük ve Rüsûm-ı Sitte İdâreleri ayrı ayrı olan mahaller Rüsûm-ı Sitte müdîrlük ve me'mûrluklarına isrâ'sıyla mahalleri Gümrük Me'mûrları'na bi-l-i'tâ mücîbince îfâ-yı muâmele ettirilmesi, fi 11 Cemâziyelâhir sene 1298 ve fi 27 Nisan sene 1297. (9 Mayıs 1881)

EK[5]

Numara 3991

Rüsûmat Nezâretlerine,

Ecnebî ispirtosuyla dahilde ma'mûl ispirto ve müskirât-ı saireden resmi mîrî alınmak hasebiyle bunların gümrüklere vürûdunda Rüsûm-ı Sitte'ye ait muâmelâtın tesviyesi için mahalleri Rüsûm-ı Sitte İdarelerine ba-pusula ita-yı malumat olunması 12 Mayıs 1297 (24 Mayıs 1881) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile iş'âr olunmuştu. Diyar-ı ecnebîyeden gelen ispirtolar ile yeniden imal olunmadıkça şarap ve isti'mâli kabil olmayan bazı nev'î müskirâta resm-i mîrî vermemek için ham rakı ve diğer namlar verilmekte olduğundan bahisle ashâbının bu bâbda hile imaline ferecyâb olamaması için şişe içinde gelen şampanya ve emvai iksir ve şarap ve konyak ve sair müskirât ile fıçı içinde gelen şarap ve konyak gibi haliyle şurup ve isti'mâl olunanlardan mâ-adâ gümrüklere vürûd edecek müskirât-ı ecnebîyenin dahi muayenesi için kezâlik birer pusula ile mahalleri Rüsûmat-ı Sitte İdarelerine malumat

[5] El yazısı ile yazılıp ilave edilen bir tahrirattır.

verilmesi husûsu iş'âr olunup mucebince îcâbının icrâ'sı, diğer Rüsûmat Nezâretlerine yazıldığı gibi işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin nüsah-ı matbû'asından nezaret-i behiyyeleri dahilinde kâin Rüsûmat İdarelerinin adedine nispetle .... kıt'ası leffen tesyâr kılınmış olduğundan gerek bunun ve gerek evvelce meb'ûs tahrîrât-ı umûmiyye-i mezkûre ahkamına tevfîkan muameleye itian ve dikkat olunması siyâkında cemiyet-i Rüsumiye karârıyla şukka.

Galata Kireç kapısı maa Müskirât zâhire Emtia-i Ecnebîye Gümrükleri Nezaretlerine,

Diyar-ı ecnebîyeden müskirât vürûd eden Derseadet Gümrükleri Nezaretine,

Şişe içinde gelen şampanya ve likör ve şartroz ve şarap ve konyak ve sair müskirât ile fıçı içinde gelen şarap ve konyak gibi haliyle şurup ve isti'mâl olunanlardan mâ-adâ gümrüklere vürûd edecek olan müskirât-ı ecnebîyenin muayenesi için Rüsûmat İdarelerine ba-pusula malumat itasına dair bu kerre taşra Rüsûmat Nezâretlerine yazılan tahrîrât-ı umûmiyyenin nüsah-ı matbû'ası leffen tezyir-i savb-ı vâlâları kılndığından mucebince muameleye i'tinâ' ettirilmesi bâbında, fi 24 Şevvâl 1301 ve fi 4 Ağustos 1300. (16 Ağustos 1884)

EK[6]

Numara 3372

Rüsumat Emaneti Celilesinden taşra Rüsumat Nezaretlerine yazılan tahrîrât-ı umûmiyye suretidir.

Gümrüklere ispirto ve müskirât-ı saire vürûd ettikçe Rüsûm-ı Sitte'ye ait muâmelâtın ne yolda icrâ' ettirileceğine dair emanet-i halisinin tensık ve iş'ârı mucebince Rüsûm-ı Sitte İdâre-i Merkeziyesinden taşra Rüsûm-ı Sitte Nezaretlerine tahrir ve tesyir edilip bir sureti bu kerre ba-tezkere-i cevabiye emanet-i muhibbiye gönderilen tahriratın tab' ettirilen nüshalarından

[6] Elyazısı ile yazılıp ilave edilen bir tahrirattır.

nezaret-i behiyyeleri dahilinde kâin Rüsûmat İdarelerinin adedine nispetle ... kıt'ası Cemiyet-i Rüsumiye ifâdesiyle leffen irsâl kılınmış olduğundan bunların mahallerine irsâliyle mucebince îfâ-yı muameleye i'tinâ' ve dikkat buyurulması siyâkında terkim-i nemîka-i muhlisiye ibtidar kılındı. 26 Cemaziyelahir 1298, 12 Mayıs 1297. (24 Mayıs 1881)

226 Rüsumat İdaresi'nden gelen yazıda ispirto ve bazı kimyasal gazlar ile malzemelerin gümrük işlemlerinin 24 saatten çok daha kısa sürede tamamlanması, hatta bu malları taşıyan gemilerin yaratacakları tehlikeye binâen limanlara bile yaklaştırılmayıp açıkta demirletilmesi.

Sahilde vaki gümrük idârelerine vürûd edecek ispirto ve müskirât-ı sairenin Rüsûm-ı Sitte'ye ait muâmelesinin tesviyesi için gümrük idârelerinden gönderilecek pusulanın tarihinde nihâyet 24 saat zarfında Rüsûm-ı Sitte İdâreleri tarafından Gümrük İdâreleri'ne bir me'mûr-ı mahsûsunun i'zâmı ve teferruatı (225) numaralı ve fi 27 Nisan sene 1297 (9 Mayıs 1881) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizde bildirilmişti. Bu kere Rüsûmat Emânet-i Celîlesi'nden varit olan tezkerede ispirtonun ecza-yı müştemileden olmasından nâşî bunların gümrüklere vürûduyla beraber muâmele-i lâzımesi derhal icrâ' olunarak gümrükten kaldırılması umûr-ı tabiiyeden olduğu ve ispirtonun gümrükçe muâmelesi bittikten sonra değil 24 sa'at bir sa'at bile gümrükte tevkif olunması tecvîz ve belki cesaret olunur mevaddan olmadığı beya'nıyla iktizâsı bazı taraftan istifsâr olunmuş ve vakıa eşya-yı ticariye ile memlu olan cesim gümrüklerde ispirto ve ona mümâsil ecza-yı müştemilenin muâmele-i lâzımesinin derhal icrâ'sıyla gümrükten kaldırılması ehemm ve elzem olup ve hatta Dersaâdet'e gelen ispirto ve gazların gümrük iskelesine yanaşması bile tecvîz olunmayıp hemen muâmeleleri icrâ' ettirilerek limanda dahi külliyatlı ve müctemian tutulmadığı derkâr bulunmuş olduğundan o makule ispirtoların Rüsûm-ı Sitte İdâreleri'nce dahi muâmele-i lâzımelerinin imkan müsait olduğu mertebede sür'at-i icrâ'sıyla gümrüklerde kalmamasına i'tinâ' olunması husûsunun teblîğ ve iş'ârı izbâr buyurulmuş olduğundan gelen ispirtoların gümrüklerde durdurulmayıp imkan müsait olduğu mertebede müsâraaten işi bitirilerek ihracı husûsunda suret-i meşrûha vechile harekete dikkat olunması husûsunun ta'mîmen iş'ârı lâzım gelerek ve suret-i hâl sair iktizâ' edenlere bildirildiği gibi zir-i nezaret-i behiyyelerinde kâin sahil Rüsûm-ı Sitte

müdîrlük ve me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 25 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen gönderilmiş olmakla bunların mücîb-i zikr olunan müdîrlük ve me'mûrluklara irsâliyle mücîbince iktizâsının icrâ'sı husûsuna himmet buyurmaları, fi 20 Zilhicce sene 1298 ve fi 31 Teşrinievvel sene 1297. (12 Kasım 1881)

227 Gümrük idarelerinde kullanılmak üzere malumat pusulası ve ilmühaber adıyla iki çeşit evrak hazırlandığı ve bu belgelerin hangi işlemlerde kullanılacağı.

Bahren vürûd eden ispirto ve müskirât-ı saire hakkında (225) numaralı ve fi 27 Nisan sene 1297 (9 Mayıs 1881) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemiz mücîbince gümrüklerle idârelerimiz beyninde teâti olunmakta olan ihtâr pusulaları muâmelâtının bir kat daha dâire-i intizamda cereyânı lüzûmu tahkik etmesine binâen bu defa gümrük idâreleriyle idârelerimizde başka başka isti'mâl olunmak üzere biri *ma'lûmât pusulası* ve diğeri *ilmühaber* namıyla koçanlı ve yirmi beşer varaklı olarak yeniden iki nevi tezkere tab' ettirilmiş olmakla bunların sûret-i isti'mâli ber-vech-i zîr-i beyân olunur. Şöyle ki;

1) Bunlardan *ma'lûmât pusulaları* gümrüklere ve *ilmühaberler* idârelerimize mahsûstur.

2) Gümrüklere ispirto ve müskirât-ı saire vürûdunda gümrüklerden gönderilen ma'lûmât pusulaları üzerine idârelerimizce muâmele-i mukteziye bi'l-ifa resm-i mîrînin istîfâ' kılındığını mübeyyin idârelerimize mahsûs ilmühaber kat' ile doldurulup gümrük idâresine îsal olunacak ve işbu maktu ilmühaber koçanına mârü'z-zikr gümrükten gelen ma'lûmât pusulası yapıştırılacağı gibi idârelerimizden gümrük idâresine gönderilen ilmühaberde kezâlik gümrük idâresindeki ma'lûmât pusulası koçanına rabtedilecektir.

3) İdârelerimizden verilecek ilmühaberler rüsûm-ı mîrîyenin istîfâ' kılındığını mübeyyin olacağı cihetle bunların yalnız mühr-i kebir ile temhîri câiz olamayıp bâdema bu ilmühaberler mühr-i kebirden başka nâzır veya merkez müdîrü veya müdîr veya me'mûr ve katip ve sandık eminlerinin zat mühürleriyle dahi tahtîm kılınacaktır.

4) Resm-i mîrîsi îfâ olunmuş nakliye tezkereleriyle dahi müskirât-ı mütenevvianın vürûdu tabii ve bunlardan tezkeresine mutabık olduğu hâlde tekrar resm alınmayacağı bedîhî bulunduğundan bu makule müskirâtın vürûdunda dahi muayene ve muâmele-i îcâbiyesi ba'de'l-uhre yazılacak ilmühaberin mevrid sütununa falan İdârenin şu kadar cilt

ve varak numaralı ve tarihli nakliye tezkeresiyle mevrûd resmi mahallince alınmış mal olduğu ibâre terkim kılınacak ve işbu ilmühaber dahi 3. maddede gösterildiği vechile, mühr-i kebir ve zat mühürleriyle mühürlenecektir.

İşte bâlâda beyân ve tarif olunduğu vechile muâmele îfâ olunmak ve zinhâr hilâf-ı hâl vukua getirilmemek üzere mârr-üz-zikr pusula ve ilmühaber ciltlerinden sair nezâret ve merkez müdîriyyetlerine gönderildiği gibi bunların beherinden onar cilti dahi ayrıca postaya teslîmen ve işbu tahrîrâtımızın nüsah-ı matbû'asından îcâbı mikdârında maan irsâl kılınmış olmakla vusûlünde gümrük idârelerine ait olanların Gümrük Me'mûrları'na ve idârelerimize mahsûs olanlarının dahi ale-l-usûl me'mûrlarına bâ-senedât-ı makbûza i'tâ' ve teslimiyle bunların işbu gelecek 1302 senesi Mart'ı ibtidasından (13 Mart 1886) itibaren hüsn-i isti'mâline i'tinâ' olunması ve eski ihtâr pusulalarından gayr-ı masrûf idârelerimizde ne kadar mevcûd var ise onların da müfredât pusulası leffiyle bâ-tahrîrât bu tarafa iade kılınması ve mezkûr yeni pusula ve ilmühaberlerin sûret-i tecdîdi hakkında rüsûmat emânet-i aliyyesine dahi ma'lûmât verildiği, fi 21 Cemâziyelevvel sene 1303 ve fi 13 Şubat sene 1301. (25 Şubat 1886)

228 Avrupa'dan şişe ve çeşitli kaplar içerisinde gümrüklere getirilen şampanya, likör, şartroz, konyak ve şarap dışındaki diğer tüm yabancı içkilerin kontrolü amacıyla birer pusula düzenlenmesi ve ve yerel Düyûn-ı Umumiyye idareleri'ne bilgi verilmesi.

Gümrüklere ispirto ve müskirât-ı saire vürûd ettikçe kimin malı olduğunu ve mikdâr-ı kıyyesini mübeyyin olmak üzere mahtûm birer pusulasının gümrük kolcusu vasıtasıyla idârelerimize irsâl olunması ve mezkûr pusulaların münderecatı kayd ve zabt ve keyfiyyeti mezkûr pusulalar zahrına şerh ile tahtîm olunduktan sonra yine o kolcu ile gümrüklere iade kılınması ve bunların içinde İdâremize ait bir şey görülür ise tesviyesi için derhal gümrüğe bir me'mûr-ı mahsûs i'zâm kılınması ve teferruat-ı sairesi mukeddema Rüsûmat Emânet-i Celîlesi ile bi'l-mühabere karârlaştırılarak (225) numaralı ve fi 27 Nisan sene 1297 (9 Mayıs 1881) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizle bildirilmişti. Gümrüklere vürûd etmekte olan müskirât-ı ecnebîye hakkında İdâremizce icrâ' edilecek bir muâmele bulunmadığı zehâbiyle bazı mahallerde bunlar hakkında idârelerimize pusula ve malumat verilmediği iş'ârat-ı vâkıadan anlaşılarak emânet-i müşârünileyha ile tekrar le'de'l-muhabere Avrupa'dan şişe ve zürûf-ı saire içinde gelen ve haliyle isti'mâl olunan şampanya ve likör ve

şartroz ve konyak ve şarap misillû müskirâttan mâ-adâ gümrüklere vürûd edecek sair bil-cümle müskirât-ı ecnebîyenin dahi muayenesi için ber-vech-i bâlâ gümrüklerce birer pusula ile mahalleri Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'ne ma'lûmât verilmesi karârlaştırılıp o bâbda Rüsûmat Nezâretleri'ne muharrerât-ı umûmiyye testir ettirilmiş ve sûret-i hâl Nezâret-i Umûmiyye'den dahi bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye Nezâretleri ile merkez müdîriyyetlerine iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin sevahil idârelerinin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 20 kıt'a nüsah-ı matbû'ası tesyâr kılınmış olmakla idârelerimizce dahi o vechile icrâ'-yı muâmeleye himmet buyurmaları, fi 13 Zilkade sene 1301 ve fi 23 Ağustos sene 1300. (4 Eylül 1884)

229 **Rüsumat idarelerinde kullanılan bilgi koçanlarının (malâmat pusulası) oralarda, ilmühaber koçanların ise Düyûn-ı Umumiyye idarelerinde saklanması ve korunması.**

Bahren vürûd eden ispirto ve müskirât-ı saire hakkında gümrüklerle idârelerimiz beyninde teâti olunmakta olan ihtâr pusulaları muâmelâtının bir kat daha dâire-i intizamda cereyânı zımnında Rüsûmat İdâreleri ile Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri beyninde başka başka isti'mâl olunmak üzere biri malumat pusulası ve diğeri ilmühaber namıyla koçanlı olarak yeniden iki nevi tezkere tab' ve tesyâr edilerek sûret-i isti'mâl (227) numaralı ve fi 13 Şubat sene 1301 (25 Şubat 1886) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede fıkra be fıkra tarif ve izah olunmuş idi. Mezkûr ma'lûmât pusulalarından evrâkı hitâm bulanların geriye alınıp alınmayacağı ve alındığı takdîrde idârelerimizce dahi kullanılmakta olan ilmühaberleriyle beraber tezâkir-i jurnaline ithal olunup olunmayacağı bazı taraftan istifsâr olunmuş olup halbuki işbu pusulalarla ilmühaberlerin ihdasından maksad muâmelâtın sûret-i mazbûtada cereyânıyla beraber ind-el-îcâb kuyûd-ı tarafeynin yekdiğerini kontrol olabilmesinden ibâret olmasına nazaran rüsûmattaki ma'lûmât pusulaları koçanlarının oralarda ve ilmühaber koçanlarının dahi Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'nde hıfz ve ibkası muktezi olmakla beraber Rüsûmat'ça cildinden kat' ile Düyûn-ı Umûmiyye İdâresi'ne gönderilecek her bir pusula ile mukabilinde Düyûn-ı Umûmiyye İdâresi'nden rüsûmata irsâl kılınacak ilmühaber varakaları dahi mütekabilen koçanlara yani rüsumandan gönderilecek pusula Düyûn-ı Umûmiyye İdâresi'ndeki ilmühaber koçanının Düyûn-ı Umûmiyye'den irsâl kılınacak ilmühaber dahi rüsûmandaki pusula koçanının o mal hakkında maktu bulunan varakaları mahallerine yapıştırılarak saklanılması da lâzımeden bulunmuş olduğundan buraları bilinip ona göre bir yanlışlık edilmemesi

zımnında keyfiyyet sevahilde bulunan Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine yazıldığı gibi nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin sahil idârelerinin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 15 kıt'a nüsah-ı matbû'ası başkaca postaya teslîmen feristade olunmakla bunların bâ-mu'cib zikr olunan idârelere isrâ'sıyla her tarafta mücîbince îfâ-yı muâmeleye i'tinâ' ve dikkat buyurulması, fi 24 Zilkade sene 1303 ve fi 12 Ağustos sene 1302. (24 Ağustos 1886)

230[7] Nakliye tezkeresi olmaksızın taşınan tüm içkilerin kaçak olarak işlem görmesi ve bunlardan %100 oranında zamlı vergi alınması, deniz yoluyla bir yerden başka bir yere gönderilen içkiler için İdare memurlarına haber verilmesi, kara yoluyla sevk edilen içkiler içinde aynı yöntemin uygulanması.

Nakliye tezkeresiz imrâr olunan kâffe-i müskirâtın Müskirât Nizâmnâmesi mücîbince kaçak itibarıyla bunlardan ber-mu'cib-i nizâm iki kat resm alınması ve teferruatı hakkında vesâyâ-yı mukteziyeyi hâvî Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden her tarafa icrâ' ettirilen teblîgat-ı aliyyeden bahisle ona göre îfâ-yı muâmele edilmesi (241) numaralı ve fi 18 Şubat sene 1302 (2 Mart 1887) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye-i halisîde bildirilmişti. İşte hükm-i nizâmnâmenin sûret-i cedîde tamamı-i icrâ'sına vusûl maksadıyla ispirtolar misillû her nevi müskirât-ı sairenin dahi gümrüklere vürûdunda hemen idâremiz me'mûrlarına ma'lûmât îtası için Rüsûmat İdâreleri'ne teblîgat icrâ'sı zımnında Rüsûmat Emânet-i Celîlesi'ne vuku' bulan müracatımız üzerine bahren sevk olunan ispirtolar hakkında olunan muâmeleye tevfîkân berren bir mahalle nakledilecek müskirât-ı saire hakkında dahi idâremiz me'mûrlarına ma'lûmât îtası lüzûmu bi'l-mühabere Dahiliye Nezâret-i Celîlesi tarafından iş'âr buyurulduğundan bahisle o bâbda Rüsûmat Nezâretleri'ne ta'mîmen teblîğ-i keyfiyyet edildiği ve maamafih Gümrük Me'mûrları'nın vazife-i asliyelerine halel gelecek sûrette meşgul olmamaları da ihtâr kılındığı bu kere emânet-i müşârünileyha tarafından bâ-tezkere izbâr buyurulmuş ve şu hâlde

[7] Zirde muharrer tahrirat-ı umûmiyyede her nevi' müskirâta malumat pusulası itası bildirilmekte ise de müskirât gümrüğünce Memalik-i Şahane'den vürûd eden müskirât ile ecnebiyeden gelen ispirto ve rom ve konyaktan maadasına malumat pusulası verilmeyeceği Dersaâdet Müskirât-ı Bey'iyye Müdüriyetinden Düyûn-ı Umûmiyyeye yazılan 291 numaralı ve 8 Kanûnuevvel 1304 tarihli tezkirede hâl-i sabıkda devamı veyahut gümrükçe olan müşkilat bertaraf edildikten sonra gümrük heyeti namıyla bir heyet teşkîli arz olunması üzerine hal-i sabıkta devam olunması 328 numaralı ve 11 Kanûnusani 1304 tarihli tezkire-i nezaretpenahi de bildirilmiştir.

gümrüklerden verilecek ma'lûmât pusulalarının gümrüklerde me'mûr-ı mahsûsumuz olan yerlerde onlar ma'rifetiyle ve olmayan mahallerde dahi her gün mahsûs kolcular i'zâmıyla aldırılması lâzım gelmiş olduğundan o vechile îfâ-yı muâmele ile mezkûr tahrîrât-ı umûmiyyede îtası bildirilen nakliye tezkerelerinin işbu ma'lûmât pusulaları üzerine bi't-tanzîm verilmesi ve hukuk-ı hazînenin temami-i vikayasıyla zinhâr zayiat vukua getirilmemesine dikkat ve i'tinâ' kılınması lâzım geleceği ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin mülhakata li'eclül-irsal 20 kıt'a nüsah-ı matbû'asının dahi açıktan postaya bi't-tevdi gönderildiği, 14 Rebiülevvel sene 1306 ve fi 6 Teşrînisânî sene 1304. (18 Kasım 1888)

231 Vergi ödememek amacıyla gaz tenekeleri ve rom fıçıları içine konulan ispirtoların Dedeağaç iskelesinde ele geçirildiği, bu konuya dikkat edilmesi ve kaçakçılığın engellenmesi.

Diyar-ı ecnebîyeden celb etmekte oldukları ispirtoların resm-i mîrîsini kazanmak için bunları ashâbı gaz tenekeleri ve rom fıçıları derûnuna vaz' ile gümrüklerden hafiyyen geçirmekte olup hatta bu kere Filibe'ye gönderilmek üzere Triyeste'den Dedeağaç iskelesine gelen 30 fıçı ispirto rom namıyla geçirilmekte iken ispirto olduğunun meydana çıkarıldığı istihbâr olunmuş ve bunda resm-i gümrükçe dahi zayiat olacağı derkâr bulunmuş olduğundan sevahilde bulunan me'mûrlarımız oralardaki Rüsûmat Me'mûrlarıyla bi'l-muhabere bu bâbda tarafeynce takidat-ı lâzime icrâ'sıyla o makule ispirtoların imrârına meydan verilmemesi zımnında keyfiyyet lâzım gelen Rüsûm-ı Sitte Nezâretleri ile merkez müdîrlüklerine iş'âr ve işbu tahrîrâtımızın sahilde bulunan idârelerimizin adedine nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası başkaca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâ'sıyla mücîbince îfâ-yı muktezasına himmet buyurmaları, fi 12 Muharrem sene 1301 ve fi 31 Teşrinievvel sene 1299. (12 Kasım 1883)

E. Tezkeresiz yakalanan kaçak içkiler ile vergi dışı tutulup kişinin kendi şahsi tüketimine ayrılan içkilerin kaçırılması durumunda alınacak para cezaları, bu konudaki ihbariye ödemelerinin ne şekilde yapılacağı.

232 İdarenin bilgisi dahilinde üretilen içkilerin yapılan kontrollerde fazla çıkması durumunda fazla olan kısımdan %100 zamlı vergi alınması, bu verginin yarısının ihbarcılara

ve yakalayanlara diğer yarısının İdareye gelir kaydedilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede istimâreden ketm olunduğu ihbâr veya tahkikatla meydana çıkarılacak müskirâttan iki kat resm ahzıyla bir katının tutan ve haber verenlere i'tâ' olunması hakkında muharrer olan fikranın hükmü istimâreden mektûm müskirâttan alınacak ikişer kat resmden kimseye ihbâriyye verilmemesine dair olan (166) numaralı ve fi 17 Mayıs sene 1292 (29 Mayıs 1876) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin üçüncü fikrasıyla feshedilmiş ise de ancak me'mûrların sû-i isti'mâlinden nâşî olmayarak mücerred ashâbı tarafından ketm olunduğu tahakkuk eden müskirâtın muhbirleri hariçten bulunduğu takdîrde Nezâret-i Umûmiyye'den bi-l-istizân alınacak me'zûniyet üzerine ihbâriyye verilmesi (238) numaralı ve fi 17 Kânunuevvel sene 1304 (29 Aralık 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen Resm-i Mîrî Müskirât Nizâmnâmesi'nin hükmü bu mecmuada münderic bulunan Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi ile feshedildiği cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede bir mahalden diğer mahalle vürûd eden müskirâttan zuhûr edecek fazladan ve bilâtezkere tutulacak müskirâttan alınacak ikişer kat resm-i mîrîden birer katının muhbirlere verilmesi gösterilmiş ise de işbu ikişer kat resm-i mîrîlerin (233) numaralı ve fi 31 Ağustos sene 1294 (12 Eylül 1878) tarihli telgrafnâme-i umûmiyye mücibince maa zam % 30 olarak tahsîl edilip nısfının icmâle irâd kaydıyla nısf-ı diğerinin (158) numaralı ve fi 31 Temmuz sene 1294 (12 Ağustos 1878) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye zîrinde muharrer olan ta'lîmât ahkâmınca ve fakat bu % 30'ların emr-i tahsîlinde masârif-i muhâkeme ve saire vukuu bulur ise tenzîl olunduktan sonra küsûrunun % 30'larının me'mûrîne tevzî' ve yetmişlerinin muhbirlerine verilmesi iktizâ' eder.

Bila-tezkere tutulacak ve tezkeresinden fazla zuhûr edecek müskirâttan alınacak resm için ashâbına ne suretle tezkere verilmek lâzım geleceği bazı taraftan istişar ve istifsâr olunmuş olmaktan nâşî Meclis-i Rüsûmat'a le'd-el-havâle fazla iki nevi olup biri mahallince i'mâl olunan müskirâtın ba'd-el-istimâre ihbâr veyahut tedkikat-ı saire ile meydana çıkarılacak ve diğeri dahi bir mahalden âher mahalle vürûd edecek müskirâtın tezkeresinde muharrer mikdârdan ziyâde zuhûr edecektir. Böyle mahallince i'mâl olunup istimâre olunan müskirâttan ihbâr veyahut tedkikat-ı saire ile meydana çıkarılacak fazladan iki kat resm ahzıyla bir katının bâ-senet-i makbûz tutan veya haber verenlere i'tâ' ve küsûrunun keyfiyyeti tasrîhiyle icmâle ve işbu alınacak rüsûmun mikdârıyla o müskirâtın mikdâr-ı kıyyesinin sergi pusulası makamında verilen i'maliye tezkeresine ilâve veyahut zuhûruna kayd ve imlâ'sı

ve bir mahalden diğer mahalle vürûd eden müskirâttan zuhûr edecek fazladan veyahut bilâtezkere tutulacak müskirâttan dahi Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi'nin 14. bendi ve zeyl-i nizâmnâme mantığınca ve ber-vech-i muharrer iki kat resm alınıp bir katının kezâlik muhbirine verilmesi ve küsûrunun icmâle kaydedildikten sonra bu makuleler için dahi nâkıl veya ashâbı yeddine müceddeden i'maliye tezkeresi i'tâ' olunması lâzım geleceğinin ale-l-umûm bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve ebnası meclis-i mezkûrdan ifâde olunmuş ve o vechile keyfiyyet nuzzar-ı mûmâileyhümâ tavsiye ve izbâr olunduğu misillû taht-ı nezâret-i behiyyelerinde kâin resm-i mîrî idârelerinin mikdârına nisbetle işbu nemîka-i halisinin 15 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen savb-ı vâlâlarına dahi tesyâr kılınmış olmakla vusûlünde mücîbince îcâbının icrâ'sı ve nüsah-ı mezbûrenin taraf-ı vâlâlarından yazılacak mûciblerle mezkûr idârelere irsâl ve isrâ'sı husûsuna himmet buyurmaları, fi 4 Zilhicce sene 1282 ve fi 7 Nisan sene 1282. (19 Nisan 1866)

233 Tezkeresiz veya tezkere fazlası olarak yakalanan içkilerden normalde %15 olarak alınması gereken vergilerin %30 olarak tahsil edilmesi, bu verginin yarısının İdareye gelir kaydedilmesi, geri kalan miktardan mahkeme ve sair masraflar düştükten sonra %30'unun memurlara %70'inin ihbarcılara verilmesi.

İşbu telgrafnâme-i umûmiyyede bilâtezkere tutulacak ve tezkerelerinden fazla zuhûr edecek müskirâttan maa zam % 30 olarak tahsîl kılınacak ikişer kat resm-i mîrîlerin % 10'unun muhbirlere verilmesi gösterilmiş ise de bu misillû müskirâttan alınacak % 30 resm-i mîrîlerin (238) numaralı ve fi 17 Kânunuevvel sene 1304 (29 Aralık 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tatbîken nısfı icmâle îrâd kaydıyla nısf-ı diğerlerinin (158) numaralı ve fi 31 Temmuz sene 1294 (12 Ağustos 1878) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye zîrinde muharrer olan ta'lîmât mücîbince ve fakat bunun emr-i tahsîlinde masârif-i muhâkeme ve saire vuku' bulur ise tenzîl olunduktan sonra küsûrunun % 30'larının me'mûrine tevzî' ve yetmişlerinin muhbirlere verilmesi iktizâ' eder.

Telgraf

Bilatezkere kaçırılır iken tutulacak müskirâttan alınacak iki kat resm-i mîrî maa zamm-ı cedîd % 30 olarak alınıp bundan % 20'sinin nısfı muhbirine i'tâ' ve nısf-ı diğeri icmâle îrâd kayd ve imlâ' olunması ve küsûr % 10'unun imha-yı kavâime karşılık olmak üzere zeyl-i icmâle ithalen başkaca gönderilmesi îcâb eder, fi 15 Ramazan sene 1295 ve fi 31 Ağustos sene 1294. (12 Eylül 1878)

234 **Yabancı ülkelerden yarı mamül olarak şişe, sandık ve fıçı içerisinde getirilip Osmanlı topraklarında üretilen alkollü içkilerden vergi alınmaması, ancak bu içkilerin tezkeresinde yazılı miktardan fazla çıkması durumunda vergiye tabi tutulacağı. .**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye mümâsili Memâlik-i Şâhâne'de i'mâl olunan müskirât-ı ecnebîyeden tezkerelerinde muharrer olan mikdârdan fazla zuhûr edenlerden cezâ-yi nakdî aranılmasına dair olduğu gibi memâlik-i ecnebîyeden şişe ve sandık ve fıçı derûnunda olarak vürûd edecek ve mûmâ'sili Memâlik-i Şâhâne'de i'mâl olunacak müskirât-ı ecnebîyeden resm-i mîrî aranılmaması maddesini dahi şâmil bulunduğu cihetle bu tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmu'anın üçüncü bâbının üçüncü kısmında (223) numara ile murakkam olduğundan ind-el-hâce mezkûr numaraya mürâcaât olunmak iktizâ' eder.

235 **Verim artışından dolayı fazladan üretilen rakı ve şarapları tezkeresine yazdırmayan ve vergisini vermeyen kişilerle, idarelere haber vermeksizin bir yerden başka bir yere rakı ve üzüm cebresi taşıyan kişilerden iki kat vergi alınması.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye şarap cebrelerinden % 5'den ziyâde hasıl olup me'mûrlardan ketm edilmiş ve bir mahalle nakliyeliyorken dahi idârelere haber verilmemiş olan rakılardan iki kat resm-i mîrî aranılmasına dair olduğu gibi şarap cebrelerinden % 5 ziyâde arak hasıl olan mahallerde % 5'den fazlalarının me'mûrlardan ketm edilmemesi veyahut bir mahalle nakl edilirken idârelere ihbâr edilmesi maddesini dahi şâmil bulunduğu cihetle bu tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuanın üçüncü bâbının birinci kısmında (167) numara ile murakkam olduğundan ind-el-hâce mezkûr numaraya mürâcaât olunmak iktizâ' eder.

236 **Ölçümleme sırasında ölçümleme memurlarından gizlenen veya kaçırılan üzümlerden elde edilen içkilerden iki kat vergi alınması.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede istimâreden ketm olunan hamr cebresinden beher 100 kıyyede 10 kıyye arak resminin başkaca iki kat olarak tahsîl kılınması muharrer ise de 100 kıyye hamr cebresinden 10 kıyye arak husûlü itibar olunması hakkında muharrer maddeye atfen gösterilen fi 11 Recep sene 1285 tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin hükmü 100 kıyye şaraptan 5 kıyye arak husûlü itibar olunmasına dair olan (166) numaralı ve fi 17 Mayıs sene 1292 (29 Mayıs 1876) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin 5. fikrasıyla 100 kıyye şaraptan 5 kıyyeden ziyâde arak

hasıl olan mahallerde âmiller % 5'den fazlasını me'mûrlardan ketm etmeyerek zimmetlerine ilâve ettirmeleri hakkında bulunan 167 numaralı ve fi 10 Teşrînisânî Sene 1292 (22 Kasım 1876) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile feshedildiği cihetle mektûm hamr cebrelerinden aranılacak ikişer kat arak resminin mezkûr (166) ve (167) numaralı tahrîrât-ı umûmiyyeler mücîbince 100 kıyye şaraptan 5 kıyyeden ziyâde arak hasıl olmayan mahallerde % 5 üzerinden ve % 5'den ziyâde arak hasıl olan mahallerde husûle gelen mikdâr üzerinden tahsîli tabii olduğu ve mezkûr fi 11 Recep sene 1285 (28 Ekim 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuaya derc edilmediği bilinmek için işbu şerh tahrîr olunmuştur.

100 kıyye hamrın 100 kıyye cebresi olacağı ve 100 kıyye cebreden 10 kıyye arak husûle geleceği bi't-tahkik tebeyyün ettiğinden bu makule cebreler mikdârı hîn-i istimârede ashâbı yedinden mevcûd bulunan hamrın mikdârına müsavi tutulduktan sonra 100 kıyyesinden 10 kıyye arak itibar olunup ona göre iktizâ' eden resm-i mîrîsinin istihsâl olunması, fi 11 Recep sene 1285 (28 Ekim 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye-i haliside ve istimâreden ketm ve ihfâ' kılındığı tebeyyün eden hamrdan iki kat resm-i mîrî alınması dahi Resm-i Mîrî-i Müskirât Nizâmnâmesi'nin zeylinde münderic olup o vechile îfâ-yı muâmele olunmakta ise de bu misillû istimâreden ketm olunan hamrın cebresinden 100 kıyyede 10 kıyye arak itibarıyla başkaca arak resmi dahi istihsâli lâzım gelip gelmeyeceği bazı taraftan istifsâr olunmasıyla Meclis-i Rüsûmat'a le'd-el-havâle cebreden i'mâl olunan arak resmi cebreler başkaca istimâre ve muayene olunarak onun üzerine istihsâl olunmayıp bâlâda muharrer olduğu üzere cebrenin mikdârı istimârede mevcûd olan hamrın mikdârına müsavi tutulduktan sonra 100 kıyyesinden 10 kıyye arak itibarıyla alınmakta olduğu ecilden istimâreden kaçırılan hamrların cebresinden takdîr olunacak arakın resmi dahi kaçırılmış demek olacağı derkâr olmasıyla kaçak hamrlardan iki kat resm alındığı gibi mikdârına müsavi cebresinden dahi beher 100 kıyyede 10 kıyye arak resminin dahi iki kat olarak başkaca ahz ve tahsîl olunması lâzım geleceğinden o vechile îfâ-yı muktezası husûsunun bilcümle Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'ârı meclis-i mezkûrdan ifâde olunarak keyfiyyet sair Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin resm-i mîrî müdîrlük ve me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin 20 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla bunlar bâmu'cib mezkûr idârelere isrâ' olunarak mücîbince icrâ'-yı iktizâsına ale-d-devâm ihtimâm olunması, fi 13 Ramazan sene 1286 ve fi 4 Kânunuevvel sene 1285. (16 Aralık 1869)

237 | Ölçümlemeden kaçırılan üzümlerden elde edilen içkilerin

ortaya çıkması durumunda iki kat vergi alınması ve ihbarcılara ihbariye ödenmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye istimâreden sonra zâhire çıkarılacak müskirâttan alınacak ikişer kat resm-i mîr'iden ihbâriyye verilmesine dair olduğu gibi 100 kıyye şarap cebresinden 5 kıyye arak husûlü itibar olunması maddesini dahi şâmil bulunduğu cihetle bu tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmu'anın üçüncü bâbının birinci kısmında (166) numara ile murakkam olduğundan ind-el-hâce mezkûr numaraya mürâcaât olunmak iktizâ' eder.

238 **Bazı ölçümleme memurlarının ölçümleme sırasında elde edilecek içki miktarını bilerek eksik yazdıkları, daha sonradan anlaşmalı ihbarcılar bulup bu yerleri ihbar ettirdiği ve içki üreticilerinden alınacak paradan ihbariye bedeli olarak pay almayı amaçladıkları, bu durumun içki üreticilerini zor duruma soktuğu, bu işin önünün kesilmesi amacıyla ihbariye ödemesinin durdurulması, ancak memurlardan kaynaklanan bir hile olmadığının anlaşılması durumunda ihbariye dağıtılması.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen Resm-i Mîrî Müskirât Nizâmnâmesi ile zeylinin hükmü bu mecmuada münderic bulunan mesrurat Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi ile feshedildiği cihetle bu mecmu'aya derc edilmemiştir.

Ba'd-el-istimâre zuhûr edecek mektûmattan Resm-i Mîrî Müskirât Nizâmnâmesi'nin zeyli mücîbince alınması lâzım gelen iki kat cezâ-yi nakdîden bir katının îrâd kaydıyla diğer bir katının muhbirlerine îtası (232) numaralı ve fi 7 Nisan sene 1282 (19 Nisan 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile usûl-i ittihâz buyurulmuşken hîn-i istimârede bazı me'mûrlar müskirâtın mikdârını kasten noksan haber verip muahharen muhbir tedârikiyle mezkûr noksanları zâhire bi'l-ihraç ihbâriyyesinden istîfâ'de etmek gibi menâfi'-i zatiye yolunda hile ve desayis isti'mâliyle müskirât âmillerini rehnedar etmekte olduklarından işbu sû-i isti'mâlin önünü almak maksadıyla bunlardan ber-mûcib-i nizâm alınacak iki kat resmden kimseye hakk-ı ihbâriyye verilmemesi ahiren (166) numaralı ve fi 17 Mayıs sene 1292 (29 Mayıs 1876) tarihinde istar kılınan tahrîrât-ı umûmiyyenin üçüncü fıkrasında gösterilmiş ise de me'mûrların sû-i isti'mâlinden nâşî olmayıp bütün bütün açıktan ve hariçten vuku' bulan ihbâr-ı mücerred üzerine bi'l-muayene zâhire çıkarılan kaçak müskirât için dahi ihbâriyye verilmemesi muhbirlerin kesr-i şevk ve gayretlerini mücîb ve bu ise emvâl-i mîrîyenin ziya'ını müstevcib olacağı

beyânıyla bazı nezâret ve merkez müdîriyyetlerinden vuku' bulan istîzânlara bazen sülüs ve ekseriya nısf ihbâriyye îtası için cevaplar yazılmakta olup halbuki böyle sûret-i gayr-ı muttaridede muâmeleye cereyânı na-münâsib ve teşvîş-i kuyûdu mücîb görünmemesine ve ilga-yı kavâim karşılığı olarak ahiren zamm olunan % 5 dahi resm-i kadim hükmüne girip el-yevm kaçak müskirât cezâ-yi nakdîleri iki kat hesâbıyla % 30 olarak alınmakta bulunmasına binâen bâdema muâmelât-ı mezkûrenin bir dâire-i muttaridede cereyânı için hîn-i istimârede âmillerin rehnedar edilmesi maksadına mübtenî ve me'mûrların sû-i isti'mâlinden nâşî olmayıp da mücerred ashâbı tarafından ketm olunduğu ve bunda me'mûrların hilesi bulunmadığı lâyıkıyla tahakkuk eden müskirât-ı mektûmenin hariçten olan muhbirlerine sairlerinin şevk ve gayretlerini mûcib olmak üzere evvel-bâ-evvel tutulacak evrâk-ı mükemmele-i tahkikiyesinin leffiyle buradan ba'd-el-istîzân verilecek me'zûniyet üzerine alınacak % 30 cezâ-yi nakdîden nısfının i'tâ' olunması husûsunun ta'mîmen iş'ârı muhasebeden bâ-müzekkere îfâ'dc olumuş ve bu sûret nezd-i muhliside dahi bi't-tasvip keyfiyyet bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdîriyyetlerine teblîğ edildiği misillû zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin nüsah-ı matbû'asından 20 adedi başkaca postaya teslîmen firistâde kılınmış olduğundan bunların mülhakatınıza irsâliyle bâdema her tarafta mücîbince iktizâsının icrâ' ve fakat bundan bi'l-istîfâ'de yine bir sûretle isti'mâl-i desîseye meydan verilmemek üzere tarafınızdan dahi nezâret ve tekidat-ı mütemadiye îfâ buyurulması, fi 25 Rebiülahir sene 1306 ve fi 17 Kânunuevvel sene 1304. (29 Aralık 1888)

239 Tezkeresiz olarak Mısır'dan getirilecek içkilerden vergi alınarak geçişine izin verilmesi, vergisi Mısır'da ödenmiş olan içkilerden vergi alınmaması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye Mısır'dan bilâtezkere getirilecek müskirâttan birer kat resm-i mîrî alınarak imrârlarına müsaade olunmasına dair olduğu gibi resm-i mîrîsi Mısır'da alınmış olarak bâ-tezkere-i makbûle götürülecek müskirâttan resm-i mîrî aranılmaması maddesini dahi şâmil bulunduğu cihetle bu tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmu'anın üçüncü bâbının birinci kısmında (196) numara ile murakkam olduğundan ind-el-hâce mezkûr numaraya mürâcaât olunmak iktizâ' eder.

240 Girit adasından tezkeresiz olarak getirilen içkilerden iki kat vergi alınarak geçişine izin verilmesi, Girit adasında üretilip

Osmanlı topraklarına getirilen tezkereli içkilerden ise vergi alınmaması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye Girit cezîresinden nakliye tezkeresiz getirilecek müskirâttan ikişer kat resm-i mîrî alınarak imrârlarına müsaade olunmasına dair olduğu gibi Girit Cezîresi'nde i'mâl olunup sair Memâlik-i Şâhâne'ye bâ tezkere-i nakliye getirilecek müskirâttan resm-i mîrî aranılmaması maddesini dahi şâmil bulunduğu cihetle bu tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuanın üçüncü bâbının birinci kısmında (190) numara ile murakkam olduğundan ind-el-hâce mezkûr numaraya mürâcaât olunmak iktizâ' eder.

241 **Tezkeresiz olarak taşınan içkilere nereye gittiğine bakılmaksızın iki kat vergi alındıktan sonra nakliye tezkeresi verilmesi, gerek yerli gerekse yabancı menşeli içkileri deniz ve kara yoluyla taşıyanlar ve buna göz yuman memurlar hakkında yasal işlem yapılması.**

Her nereye olursa olsun tezkeresiz nakil olunan müskirâttan iki kat resm-i mîrî ahzı nizâm-ı iktizâsından olmasına mebnî resm-i mîrisi verilmiş olan yerli ve ecnebî müskirât ve ispirtolarının gümrük tezkerelerinden başka bahr ve berre mahsûs olduğu bâlâlarında gösterilerek birerde hasbî müskirât-ı nakliye tezkereleri îtasıyla imrâr ettirilmesi mukaddemâ Rüsûmat Emânet-i Celîlesi'nce usûl ittihâz olunarak keyfiyyet (522) numaralı ve fi 8 Haziran sene 1291 (20 Haziran 1875) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne tebliğ buyurulmuş ve şimdiye kadar her yerde o yolda muâmele olunmakta bulunmuş olduğu hâlde bazı mahaller hükûmetlerince usûl-i meşrûha nazarı itibara alınmayarak nakliye tezkeresiz tutulan müskirâtın ecnebî malı olduğu iddiasıyla ashâbının hükûmete vuku' bulan mürâcaâtları üzerine mallarının taraflarına iadesine karâr verilmekte olduğu muhaberât-ı cârîyeden anlaşılmasına ve bu ise yerli muâmelâtından olan kâffe müskirât-ı mümâsile ve ispirtoların ecnebî malı namıyla bilâ-tezkere nakl ve imrâr edilerek Hazine-i Celîle'nin bu yüzden külli mutazarrır olmasını intac edeceği derkâr bulunmasına binâen usûl-i kadime-i müttehize dâiresinde olarak bahre veya berre mahsûs nakliye tezkeresi almaksızın gerek yerli ve gerek ecnebî müskirât ve ispirtolar nakledilecek olur ise haklarında hükm-i nizâm tamamıyla îfâ olunmak üzere öyle Meclis-i İdârelerce mugâyir-i usûl karâr i'tâ' olunmaması hakkında lâzım gelenlere icrâ'-yı teblîgat buyurulması bâ tezkere-i halisi Mâliye Nezâret-i Celîlesi'ne arz ve izbâr olunmuş idi. Bu kere Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden bil-cümle vilâyât ile müstakilen idâre olunan

mutasarrıflıklara fi 8 Şubat sene 1302 tarihiyle mücîbince ta'mîmen muharrerât-ı âliye testir buyurulmuş ve keyfiyyet idârelerimizce dahi bilinip ona göre hareket edilmek üzere işbu tahrîrât-ı halisinin zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle 20 kıt'a nüsah-ı matbû'ası başkaca postaya teslîmen tesyâr kılınmış olduğundan vusûlünde ale-l-usûl zikr olunan idârelere isrâsıyla her tarafta mücîbince îfâ-yı muâmeleye dikkat ve i'tinâ' olunması, fi 6 Cemâziyelâhir sene 1304 ve fi 18 Şubat sene 1302. (2 Mart 1887)

Tahrîrât-ı Âliye Sûreti

Her nereye olur ise olsun tezkeresiz nakil olunan müskirâttan iki kat resm-i mîrî ahzı nizâm-ı iktizâsından olmasına mebnî resm-i mîrîsi verilmiş olan yerli ve ecnebî müskirât ve ispirtolarının gümrük tezkerelerinden başka bahre ve berre mahsûs olduğu bâlâlarında gösterilerek birer de hasbî müskirât-ı nakliyye tezkereleri îtasıyla imrâr ettirilmesi mukaddemâ Rüsûmat emânet-i aliyyesince usûl ittihâz olunarak keyfiyyet bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne tebliğ olunmuş ve şimdiye kadar her yerde o yolda muâmele olunmakta bulunmuş olduğu hâlde bu kere bazı tüccârın Yanya'ya getirmiş oldukları romlardan usûl-i meşrûhâ dâiresinde berre mahsûs nakliye tezkeresi ibrâz edememelerinden nâşî hükm-i nizâma tevfîkân iki kat resm-i mîrîleri istihsâline teşebbüs olunduğu sırada sâhibleri mezkûr romların ecnebî malı olduğu iddasıyla hükûmete vuku' bulan mürâcaâtları üzerine mezkûr romlar için nakliye tezkeresi aranılmak lâzım gelmeyeceğinden mallarının taraflarına iadesine Yanya vilâyeti Meclis-i İdâresinden karâr verilmiş ve eğerki usûl-i meşrûhaya ve hükm-i nizâma mugayir görünen işbu karâr istînâf edilerek Şûrâ-yı Devlet'çe feshedilmiş ve bunlardan aranılan cezâ-yi nakdînin istihsâline hükmedilip îcâbı derdest icrâ' bulunmuş ise de meclis-i mezkûrun işbu karârı gibi sair yerlerde dahi usûl-i kadimeye mugayir karârlar îtasıyla hukuk-ı hazînenin izâasına sebebiyet verileceği ve Düyûn-ı Umûmiyye Vâridât-ı Muhassasa İdâresi ise ber mûcib-i karârnâme bulduğu nizâm ve usûl dâiresinde muâmele ve harekete mecbûr olduğu gibi bundan çend sene evvel medâr-ı inzibat olmak üzere Rüsûmat'ça vaz' ve ittihâz edilmiş olan usûl-i meşrûha sâye-i terakkiyât-vâye-i cenâb-ı padişâhide Memâlik-i mahrusa dahilinde el-yevm müteaddid

fabrikalar küşâdıyla ecnebî mamulâtına mümâsil ve yekdiğerinden tefriki gayr-i kabil müskirât i'mâline her tarafta kesretle başlanılan böyle bir zamanda mecâlis-i hükûmetçe nazar-ı itibara alınmayacak olur ise artık yerli ma'mûlâtından olan kâffe müskirât-ı mümâsile ve ispirtolar ecnebî malı nâmıyla bilâ-tezkere nakl ve imrâr ettirilerek İdârenin bu yüzden külli mutazarrır olacağı beyânıyla usûl-i kadime-i müttehize dâiresinde olarak bahre veya berre mahsûs nakliye tezkeresi almaksızın gerek yerli ve gerek ecnebî müskirât ve ispirtolar nakledilecek olur ise haklarında hükm-i nizâm tamamıyla îfâ olunmak üzere öyle Meclis-i İdârelerce mugâyir-i usûl karâr i'tâ' olunmaması husûsunun ta'mîmen iş'ârı idâre-i mezkûre müdîriyyetinden gönderilip Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden tevdi olunan tezkerede beyân ve iş'âr olunmuş ve vakıa mücerred vikâyâ-i menâfi'-i' hazine maksadıyla taht-ı karâra alınan usûl-i meşrûhaya Mecâlis-i İdâre'ce riâyet olunmaması hasar-ı hazineyi mültelzem ve gayr-i câiz olarak keyfiyyet ta'mîmen vilâyat-ı saireye müstakilen idâre olunan mutasarrıflıklara bildirilmiş olmakla Vilâyât-ı Celîlelerince ona göre iktizâsının îfâ buyurulması bâbında, fi 27 Cemâziyelevvel sene 1304 ve fi 8 Şubat sene 1302.(20 Şubat 1887)

242 İdarelere haber verilmeksizin fabrika ve meyhanelere ithal edilen kuru üzüm, incir ve saireden iki kat vergi alınması, rakı yapımında kullanılan meyvelerin üreticilere zimmet kaydedilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye idârelere haber verilmeksizin fabrika ve meyhanelere ithal olunan kuru üzüm ve incir ve saireden ikişer kat resm-i mîrî aranılmasına dair olduğu gibi arak yapılmak üzere mübâyaa edilecek kuru üzüm incir ve sairenin fabrika ve meyhanecilere zimmet kaydedilmesi maddesini dahi şâmil bulunduğu cihetle bu tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuanın üçüncü bâbının üçüncü kısmında (224) numara ile murakkam olduğundan ind-el-hâce mezkûr numaraya mürâcaât olunmak iktizâ' eder.

243 Rüsumat nezaretlerince düzenlenen gümrük, içki, ipek ve tütün tezkerelerinde varış yerinin belirtilmesi, tuz tezkerelerini kaybedenlere şehadetname verilmemesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede tuz tezkerelerinde mevrid gösterilmemesi hakkında muharrer maddeye atfen gösterilen fi 29 Zilhicce sene 1290 tarihli telgrafnâme-i umûmiyyenin hükmü bahren nakil olunacak tuzların tezkerelerinde mevridinin gösterilmesi hakkında olan (151) numaralı ve fi 17 Kânûnusânî sene 1295 (29 Ocak 1880) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile feshedildiği cihetle mezkûr fi 29 Zilhicce sene 1290 (17 Şubat 1874) tarihli telgrafnâme-i umûmiyye bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Ta'yîn-i mevrid muâmelesinin berren nakil olunacak müskirât ile tuz ve harire de şumulü olup olmadığına dair bazı Rüsûmat Nezâretleri'nden vuku' bulan istifsâr üzerine bu bâbda evvel ve âher ittihâz olunan usûlün umûmi câmi' olmak üzere yeniden bazı izahat îtasına ibtidar olunur. Şöyle ki; işbu ta'yîn-i mevrid muâmelesi (457) numaralı ve fi 28 Temmuz sene 1289 (9 Ağustos 1873) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede gösterildiği vechile kâffe eşya hakkında câri olduğu gibi müskirât dahi eşya hamûlesinde dahil olmak hasebiyle gerek bahren ve gerek berren imrâr olunsun burada şumulü bulunmak tabii olup eğerki müskirât tezâkir-i nakliyesinde mevrid için hane-i mahsûs gösterilmemiş ise de gideceği mahallin ismi tezâkir tahrîr olunur iken kalem ile gösterilmesi mümkünattan ve harir dahi o kabilden bulunmasına ve mevrid nizâmının vaz'ından maksad zayi olduğu beyânıyla mukabiline şehâdetnâme istenilen tezkerelerin sû-i isti'mâlden vikayesi kaziyesi olup gümrük ve müskirât ve harir tezkereleriyle duhân nakliye tezkereleri ise zayi olduğu hâlde mukabillerine şehâdetnâme îtası usûlü iktizâsından olmasına binâen işbu ta'yîn-i mevrid muâmelesinin zikr olunan gümrük ve müskirât ve harir tezkereleriyle duhân nakliye tezkereleri haklarında mer'iyy-ül-icrâ tutulması lâzım geleceğinin ve fakat tuz tezkerelerinin ziyâı vukuunda şehâdetnâme verilmemesi (152) numaralı ve fi 1 Mayıs sene 1284 (13 Mayıs 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye iktizâsından olmasıyla fi 29 Zilhicce sene 1290 (17 Şubat 1874) tarihli telgrafnâme-i umumî mücîbince tuz tezkerelerinde muâmele-i meşrûhaya hâcet olmayacağının ta'mîmen iş'ârı cemiyet-i rüsûmiyyeden ifâde olunmuş ve keyfiyyet sair Rüsûmat Nezâretleri'ne bildirildiği misillû işbu tahrîrât-ı halisinin nüsah-ı matbû'asından nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin Rüsûmat İdâreleri'nin adedine nisbetle beş kıt'ası leffen gönderilmiş olmakla bunların birer mu'cible zikr olunan idârelere isrâsıyla mücîbince muâmeleye dikkat olunması, fi 24 Şevvâl sene 1295 ve fi 9 Teşrinievvel sene 1294. (21 Ekim 1878)

244 Gayrimüslim şarap üreticilerine kendi şahsi tüketimleri için hane başına 200 kıyye vergi harici şarap bırakıldığı halde

bazı üreticilerin bu rakamı arttırmak için komşu ve tanıdıklarının evlerine iki yüzer kıyye şarap kaçırdığı, böyle bir durumda hem şarap kaçıranlardan hem de evine kabul edenlerden çeşitli oranlarda vergi cezası alınması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede alınacak birer misil cezâ-yi nakdîlerin (251) numaralı ve fi 22 Teşrinievvel sene 1284 tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tevfikân nısfı muhbirlere i'tâ' olunması gösterilmiş ise de birer misil olarak alınacak cezâ-yi nakdîlerin tamamen muhbirlere verilmesi (253) numaralı ve fi 7 Ağustos sene 1285 (19 Ağustos 1869) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmında olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Tebea-i gayr-i müslimeden müskirât i'mâl edenlerin yaptıkları şaraptan ber-mu'cib-i nizâm kefâf-ı nefs için ikişer yüz kıyyesi terk ve tefrik olunmakta ise de bazı müskirât âmilleri meselâ 2.500 kıyye şarap i'mâl ederler ise kefâf-ı nefs için 200 kıyye bi't-tenzil küsûr 2.300 kıyyesinin resmi verilmek iktizâ' eder iken mezkûr 2.500 kıyyeyi sair ahali ile uyuşup dört beş haneye nakil ve taksim ederek beher hane hesâbıyla ikişer yüz kıyyeden 800 ve 1.000 kıyye mikdârı terk ettirilmekte oldukları tahkikat îcâbından olarak o bâbda bâ tezkere vaki olan arz ve iş'âr-ı halisî üzerine fi gurre-i Zilkade sene 1285 (13 Şubat 1869) tarihiyle müverrihan şerefvârid olan buyuruldu-yı âlî cenâb-ı sedâretpenâhide bu sûret tenkis-ı vâridâta beis olacağından taht-ı mazbûtiyede alınması îcâb-ı hâlden olmasıyla bazı kesânın birer mikdâr üzüm hâsılatı olup da azlığı sebebiyle ayrıca i'mâl-i tekâlîfi mücîb olmamak için komşuluk ve karâbet münâsebetiyle bir kaçı birleşerek mahsûllerini toptan i'mâl ile bâde beynlerinde taksim ettikleri carî ve mervî olması cihetle bu yolda bir mahalle birleşerek toptan şarap i'mâl edenler müstesna tutulmak üzere sâlif-üz-zikr kendi mahsûlünü resm vermemek için diğer haneye nakletmek ve böyle resmden kaçırılan şarabı kabûl eylemek fiilini irtikâbî mahalli meclislerinde tahkikat-ı mükemmele ile tebeyyün edecek eşhâstan kaçak şarabın resm-i mîrîsinden başka bir misli ve ikinci defasında üç misli cezâ-yi nakdî dahi istihsâl kılınması tensîb ve bi-l-istîzân irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhi dahi o merkezde müteallik ve sahife-i ziyâb buyurulmuş olduğu beyân-ı âlisiyle îcâbının icrâ'sı irade ve iş'âr buyurulmuş olduğundan ber-mu'cib-i irâde-i seniyye ba'de-zîn kendi mahsûlünü resm vermemek üzere diğer haneye nakledenler olup da ber minvâl-i muharrer mahalleri meclislerinde bi't-tahkik tebeyyün eylediği hâlde kefâf-ı nefs için bundan bir şey tenzîl olunmayarak kaçıran ve kabûl edenlerin her ikisinden kaçırılan şarabın resm-i mîrîsinden başka birinci defa da resm-i mezbûrun bir misillû ve bu hareketleri tekrar eder

ise üç misli cezâ-yi nakdî istihsâl kılınması husûsunun bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'ârı lâzım geleceği bi'l-havâle mecâlis-i Rüsûmat'dan ifâde olunarak keyfiyyet tamiman iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin İdâreler mikdârına nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nüsah-ı mezkûrenin taraf-ı vâlâlarından bâ-mu'cib mezkûr idârelere bi'l-isrâ bâdema icrâ'-yı tahkikat ve tefhisat ile o misillû kendi şarabını resm vermemek kasdıyla ahârın hanesine nakleyleyenler bulunur ise derakab hükûmet-i mahalliyeye mürâcaâtla tedkikat-ı mukteziye bi'l-icrâ' madde tebeyyün ettirilerek gerek kaçıran ve gerek hanesine kabûl edenlerden zikr olunan cezâ-yi nakdînin istihsâliyle (251) numaralı ve fi 22 Teşrinievvel 1284 tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tevfîkân nısfı muhbirlerine i'tâ' ve nısf-ı diğeri icmâllere kayd ve imlâ' olunarak her hâlde vâridât-ı Hazine-i Celîle'nin o makule hile ve desayis ile dûçâr-ı tenâkus olmaması esbâbının istikmâline himmet ve i'tinâ' buyurmaları, fi 6 Zilhicce sene 1285 ve fi 8 Mart sene 1285. (20 Mart 1869)

245 Kendi şahsi tüketimi için evine ayırdığı 200 kıyye şarabın yanısıra başka evlere de şarap kaçıran kişiler hakkında ne şekilde işlem yapılacağı.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye bilâ-tezkere tutulacak ve tezkeresinden fazla zuhûr edecek müskirâttan alınacak ikişer kat resm-i mîriden birer katının muhbir ve me'mûrîne sûret-i tevziine dair olduğu gibi kaçak olarak tutulacak tuzlar ile tezkerelerinden % 3'den ziyâde fazla zuhûr edecek tuzlardan cezâen alınacak ikişer kat esmândan birer katının muhbir ve me'mûrîne sûret-i tevzii maddesini dahi şâmil bulunduğu cihetle bu tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuanın ikinci bâbının üçüncü kısmında (158) numara ile murakkam olduğundan ind-el-hâce mezkûr numaraya mürâcaât olunmak iktizâ' eder.

TALİMAT

Tezkeresiz veya tezkere fazlası olduğu için yakalanan içkiler ile gizli olarak meyhane ve fabrikalara getirilen rom, ispirto ve rakı yapımına elverişli meyveler ve şahsi tüketime ayrılmış gibi gösterilip gizlice başka evlere aktarılan şaraplardan alınacak vergi ve para cezaları ile ihbariye işlemlerinin ne şekilde yapılacağını izah eden talimat.

Bilâ-tezkere tutulacak ve tezkerelerinden fazla zuhûr edecek

müskirât ile hafiyyen meyhane ve fabrikalara ithal olunan rom ve ispirto ve arak i'mâline sâlih meyve ve saireden ve kefâf-ı nefs tenzil ettirmek maksadıyla diğer hanelere aşırılan şaraplardan alınacak resm-i mîrî ve cezâ-yi nakdîlerle verilecek ihbâriyyeler muâmelâtını tarif eden ta'lîmâttır.

Madde 1

Bilatezkere tutulacak müskirâtın Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi'nin 17. maddesi mücîbince ikişer kat resm-i mîrîleri (233) numaralı ve fi 31 Ağustos sene 1294 (12 Eylül 1878) tarihli telgrafnâme-i umûmiyyeye tevfikân maa zam % 30 olarak tahsîl olunup (232) numaralı ve fi 7 Nisan sene 1282 (19 Nisan 1866) ve (238) numaralı ve fi 17 Kânunuevvel sene 1304 (29 Aralık 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler hükmünce tatbîken birer katı yani % 15'leri icmâllere îrâd ve fi 17 Kânunuevvel sene 1304 (29 Aralık 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler hükmüne tatbîken birer katı yani % 15'leri icmâllere îrâd kaydıyla diğer on beşleri tutan ve haber verenlere i'tâ' olunacak mezkûr müskirât için zikr olunan (232) numaralı tahrîrât-ı umûmiyye mücîbince nâkilleri veyahut ashâbı yedlerine müceddeden i'maliye tezkereleri verilerek idârelerden imrârlarına müsaade edilecektir.

Madde 2

Bilatezkere tutulacak Rom ve ispirto ve saire hakkında birinci madde mücîbince muâmele olunacaktır.

Madde 3

Mümâsili Memâlik-i Şâhâne'de i'mâl olunan müskirât-ı ecnebîyeden bilâ-tezkere tutulacakların (223) numaralı ve fi 25 Nisan 1282 (7 Mayıs 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücîbince ikişer kat resm-i mîrîleri (233) numaralı ve fi 31 Ağustos sene 1294 (12 Eylül 1878) tarihli telgrafnâme-i umûmiyyeye tevfikân maa zam yüzde olarak tahsîl olunup (232) numaralı ve fi 7 Nisan sene 1282 (19 Nisan 1866) ve (238) numaralı ve fi 17 Kânunuevvel sene 1304 (29 Aralık 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler ahkâmına tatbîken birer katı yani % 15'leri icmâllere îrâd kaydıyla diğer on beşleri tutan ve haber verenlere i'tâ' kılınacak ve mezkûr müskirâtın idârelerden

imrârlarına müsaade edilecektir.

Madde 4

Tezkerelerinden fazla zuhûr edecek müskirâtın (232) numaralı ve fi 7 Nisan sene 1282 tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücîbince ikişer kat resm-i mîrileri (233) numaralı ve fi 31 Ağustos sene 1294 tarihli telgrafnâme-i umûmiyyeye tevfîkân maa zamm % 30 olarak tahsîl olunup (232) numaralı ve fi 7 Nisan sene 1282 (19 Nisan 1866) ve (238) numaralı ve fi 17 Kânunuevvel sene 1304 (29 Aralık 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler hükmüne tatbîken birer katı yani % 15'leri icmâllere îrâd kaydıyla diğer on beşleri tutan ve haber verenlere i'tâ' kılınacak ve mezkûr müskirât için zikr olunan (232) numaralı tahrîrât-ı umûmiyye mücîbince nâkılleri veyahut ashâbı yedlerine müceddeden i'maliye tezkereleri verilerek idârelerden imrârlarına müsaade edilecektir.

Madde 5

Tezkerelerden fazla zuhûr edecek rom ve ispirto ve saire hakkında dördüncü madde mücîbince muâmele olunacaktır.

Madde 6

Mümâsil-i Memâlik-i Şâhâne'de i'mâl olunan müskirât-ı ecnebîyeden tezkerelerinden fazla zuhûr edeceklerin (223) numaralı ve fi 25 Nisan sene 1282 tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücîbince ikişer kat resm-i mîrîleri (233) numaralı ve fi 31 Ağustos sene 1294 tarihli telgrafame-i umûmiyyeye tevfîkân maa zam % 30 olarak tahsîl olunup (232) numaralı ve fi 7 Nisan sene 1282 (19 Nisan 1866) ve (238) numaralı ve fi 17 Kânunuevvel sene 1304 (29 Aralık 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler ahkâmına tatbîken birer katı yani % 15'leri icmâllere îrâd kaydıyla diğer on beşleri tutan ve haber verenlere i'tâ' kılınacak ve mezkûr müskirâtın idârelerden imrârlarına müsaade edilecektir.

Madde 7

Bir mahalde i'mâl olunarak gerek hîn-i istimâre ve tahrîrinde ve gerek yoklamasında me'mûrlarından ketm ve ihfâ' olunduğu tebeyyün eden müskirâtın Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi'nin 18. maddesi mücîbince ikişer kat resm-i mîrîleri (233) numaralı ve fi 31 Ağustos sene 1294 (12 Eylül 1878)

tarihli telgrafnâme-i umûmiyyeye tevfîkân ma'a zam % 30 olarak tahsîl olunup (166) numaralı ve fi 17 Mayıs sene 1292 (29 Mayıs 1876) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücîbince tamamen icmâllere îrâd kaydıyla ve fakat (238) numaralı ve fi 17 Kânunuevvel sene 1304 (29 Aralık 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede gösterildiği üzere me'mûrların sû-i isti'mâlinden nâşî olmayarak mücerred ashâbı tarafından ketm olunduğu tahakkuk eden müskirâtın muhbirleri hariçten bulunduğu takdîrde Nezâret-i Umûmiyye'den bi-l-istîzân verilecek me'zûniyet üzerine % 30 olarak alınan ikişer kat resm-i mîrîlerin birer katı yani % 15'leri muhbirlere verilerek (232) numaralı ve fi 7 Nisan sene 1282 (19 Nisan 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücîbince ikişer kat alınan resm-i mîrilerle müskirât mikdârları i'maliye tezkerelerine ilâve edilecektir.

Madde 8

Bir mahalde i'mâl olunarak gerek hîn-i istimâre ve tahrîrinde ve gerek yoklamasında me'mûrlarından ketm ve ihfâ' olunduğu tebeyyün eden şarapların 7. maddede gösterildiği vechile ikişer kat resm-i mîrîleri maa zam % 30 olarak tahsîl kılındıktan başka (236) numaralı ve fi 4 Kânunuevvel sene 1285 (16 Aralık 1869) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücîbince cebrelerinden hasıl olan arakların dahi başkaca ikişer kat resm-i mîrîleri (233) numaralı ve fi 31 Ağustos sene 1294 (12 Eylül 1878) tarihli telgrafnâme-i umûmiyyeye tevfîkân maa zam % 30 olarak tahsîl olunup (166) numaralı ve fi 17 Mayıs sene 1292 (29 Mayıs 1876) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücîbince tamamen icmâllere îrâd kaydıyla ve fakat (238) numaralı ve fi 17 Kânunuevvel sene 1304 (29 Aralık 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede gösterildiği üzere me'mûrların sû-i isti'mâlinden nâşî olmayarak mücerred ashâbı tarafından ketm olunduğu tahakkuk eden şarapların muhbirleri hariçten bulunduğu takdîrde Nezâret-i Umûmiyye'den bi-l-istîzân verilecek me'zûniyet üzerine gerek şaraplardan ve gerek cebrelerinden hasıl olan araklardan başka başka % 30'ar olarak alınan ikişer kattan dört kat resm-i mîrîlerin ikişer katı yani % 30'ları muhbirlere verilerek (232) numaralı ve fi 7 Nisan sene 1282 (19 Nisan 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tevfîkân gerek ikişer kat şarap ve ikişer kat arak resm-i mîrîleri ve gerek

şarap ve arak mikdârları i'maliye tezkerelerine ilâve edilecektir.

Madde 9

İdarelere haber verilmeyerek ve vezin ettirilmeyerek hafiyyen meyhane ve fabrikalara ithal olunduğu tebeyyün eden kuru üzüm ve incir vesair arak i'mâline sâlih meyve ve romların (224) numaralı ve fi 6 Nisan sene 1298 (18 Nisan 1882) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücîbince ikişer kat resm-i mîrîleri (233) numaralı ve fi 31 Ağustos sene 1294 (12 Eylül 1878) tarihli telgrafnâme-i umûmiyyeye tevfîkân maa zam % 30 olarak tahsîl olunup (166) numaralı ve fi 17 Mayıs sene 1292 (29 Mayıs 1876) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye imtisâlen birer katı yani % 15'leri icmâllere îrâd kaydıyla diğer on beşleri (253) numaralı ve fi 7 Ağustos sene 1285 (19 Ağustos 1869) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücîbince tutan ve haber verenlere i'tâ' olunacaktır.

Madde 10

Kefâf-ı nefs tenzîl ettirmek maksadıyla diğer hanelere hafiyyen nakledilen şarapların (244) numaralı ve fi 8 Mart sene 1285 (20 Mart 1869) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tevfîkân birinci defasında gerek kaçıran ve gerek hanelerine kabûl edenlerden başka başka birer kat resm-i mîrîleri ile birer misli cezâ-yi nakdîleri (233) numaralı ve fi 31 Ağustos sene 1294 (12 Eylül 1878) tarihli telgrafnâme-i umûmiyye mücîbince maa zam % 15'erden otuzar olarak tahsîl olunduktan başka (236) numaralı ve fi 4 Kânunuevvel sene 1285 tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye imtisâlen mezkûr şarapların cebrelerinden hasıl olan arakların dahi başkaca gerek kaçıran ve gerek hanelerine kabûl edenlerden ayrı ayrı birer kat resm-i mîrîleri ile birer misli cezâ-yi nakdîleri kezâ (233) numaralı telgrafnâme-i umûmiyye tevfîkân maa zam % 15'erden otuzar olarak tahsîl olunup gerek kaçıran ve gerek kabûl edenlerden başka başka alınan birer kat şarap ve birer kat arak resm-i mîrîleri mezkûr (244) numaralı ve (251) numaralı ve fi 22 Teşrinievvel sene 1284 tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler mücîbince icmâllere îrâd kaydıyla gerek kaçıran ve gerek kabûl edenlerden ayrı ayrı alınan birer misli şarap ve birer misli arak cezâ-yi nakdîleri (253) numaralı ve fi 7 Ağustos sene 1285 (19 Ağustos 1869) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tevfîkân

muhbirlerine i'tâ' olunacak ve ikinci defasında zikr olunan (244) numaralı tahrîrât-ı umûmiyye mücîbince gerek kaçıran ve gerek hanelerine kabûl edenlerden başka başka şarapların birer kat resm-i mîrîleri ile üçer misli cezâ-yi nakdîleri mezkûr (233) numaralı telgrafnâme-i umûmiyyeye tevfîkân maa zamm % 15'erden altmışar olarak tahsîl kılındıktan mâ-adâ sâlif-üz-zikr (236) numaralı tahrîrât-ı umûmiyyeye imtisâlen mezkûr şaraplar cebrelerinden hasıl olan arakların dahi başkaca gerek kaçıran ve gerek hanelerine kabûl edenlerden ayrı ayrı birer kat resm-i mîrîleri ile üçer misli cezâ-yi nakdîleri sâlif-ül-beyân (233) numaralı telgrafnâme-i umûmiyye mücîbince maa zam % 15'erden altmışar olarak tahsîl olunup gerek kaçıran ve gerek kabûl edenlerden başka başka alınan birer kat şarap ve birer kat arak resm-i mîrîleri zikr olunan (244) ve (251) numaralı tahrîrât-ı umûmiyyeler ahkâmına tevfîkân icmâllere îrâd kayd olunacağı gibi gerek kaçıran ve gerek kabûl edenlerden ayrı ayrı alınan üçer misli şarap ve üçer misli arak yani 12 misli cezâ-yi nakdîlerin nısfları olan altı misillerin dahi mezkûr (244) ve (251) numaralı tahrîrât-ı umûmiyyeler mücîbince icmâllere îrâd kaydıyla diğer altı misli cezâ-yi nakdîler muhbirlerine verilecektir.

Madde 11

İşbu ta'lîmâtta tutan ve haber verenlere i'tâ' kılınacağı gösterilen cezâ-yi nakdîlerin (158) numaralı ve fi 31 Temmuz sene 1294 tarihli tahrîrât-ı umûmiyye zîrinde muharrer olan ta'lîmât mücîbince % 30'ları Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları'na tevzî ve yetmişleri tutan ve haber verenlere i'tâ' kılınacak fakat tutan ve haber verenler Müşterek Muhâfaza Me'mûrları'ndan bulunduğu takdîrde (159) numaralı ve fi 23 Ağustos sene 1305 (4 Eylül 1889) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tevfîkân % 15'leri Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları'na ve yetmişleri muhbirleri olan Muhâfaza Me'mûrları'na ve diğer on beşleri dahi muhbirleri olan Muhâfaza Me'mûrları'nın mâ-fevkinde bulunan Rüsûmat Me'mûrları'na verilecek ancak resm-i mîrîlerle cezâ-yi nakdîlerin tahsîli husûsunda masârif-i muhâkeme ve saire vuku' bulur ise tenzîl edildikten sonra küsûrları bu vechile tevzî ve i'tâ' olunacaktır.

F. Tezkeresiz içki satanlar ile evlerinde içki satan ve bey'iyye vergisini ödemeyen kişilere kesilecek para cezaları ve ihbariye işlemleri.

246 **İçki satan kişilerden alınmakta olan ve daha önceden %30 olarak toplanmakta olan bey'iyye vergisinin %25'e düşürüldüğü, bu verginin her yılın Mart ve Eylül ayı başlarında iki taksit halinde alınacağı, izinsiz olarak içki satışı yapmak amacıyla dükkan ve meyhane açacaklardan alınacak para cezaları ile bu işyerleri hakkında yapılacak işlemler.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede müskirât satılan mahallerden icâre-i senevîyelerine nisbetle % 30 Resm-i Bey'iyye istihsâli hakkında kaleme alınan nizâmnâmenin gönderildiğine dair muharrer fıkraya atfen gösterilen fi 15 Zilhicce sene 1282 ve nizâmnâme-i mezkûr ahkâmı mevkı-i icrâ'ya konuluncaya değin bey'iyye resminin nizâmnâme-i kadimi mücibince istihsâline dair muharrer maddeye ma'tûf olan fi 22 Cemâziyelâhir sene 1283 (1 Kasım 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler hükümsüz kaldığı cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Müskirât satılan mahallerden icâre-i senevîyelerine nisbetle % 30 resm-i bey'iyye istihsâli hakkında kaleme alınıp 1282 senesi Mart'ı ibtidasından itibaren mer'iyy-ül-icrâ tutulmak üzere fi 15 Zilhicce sene 1282 (1 Mayıs 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye-i halisi ile gönderilen nizâmnâme-i cedîdin birer nüshası düvel-i mütehabbe sefaretlerine irsâl buyurulmuş olması üzerine vuku' bulan bazı ihtârâtlarına Meclis-i Vâlâ'da bakılmakta ise de bunun karârına intizar-ı Hazine'ce bâis-i hasar olacağından nizâmnâme-i mezkûr ahkâmı ileride mevkı-i icrâ'ya konuluncaya değin % 15 itibarıyla olan ruhsatiye resminin nizâmnâme-i kadimi mücîbince istihsâl kılınmış müteallik buyurulan irâde-i âliye üzerine fi 22 Cemâziyelâhir sene 1283 (1 Kasım 1866) tarihinde ta'mîmen bildirilmişti. Muahharen şerefteallük eden irâde-i aliyye mantığınca nizâmnâme-i cedîd-i mezkûrun ta'dîl-i suver-i icrâ'iyyesi zımnında sefaretler tarafından ta'yîn olunan me'mûrlar ile birleşilerek nezd-i muhliside teşkîl kılınan komisyonda mukaddema % 30 hesâbıyla ahzı karârlaştırılan Resm-i Bey'iyye'nin % 25 itibarıyla ve beher sene Mart ve Eylül ibtidalarında iki taksit ile alınması ve tahsîline her bir taksitin duhulünden bir mâh mukaddem bed olunması vesair eşya ile beraber müskirât satanlardan alınacak Resm-i Bey'iyye'nin sunuf-ı selâse üzere istihsâl kılınması ve icarelerin takdîrinde müeccer ile müstehir beyninde nizâmı vechile bâ-mağrifet-i hükûmet mün'akid kontratında muharrer meblâğın esas tutulması ve böyle

bâ-ma'rifet-i Hükûmet tanzîm edilmiş kontrat mevcûd olmadığı veyahut kontrat mevcûd olup da derûnunda gösterilen icarın sıhhatinden dolayı şübhe olunduğu sûrette icâr-ı mezkûrun tahsîldâr ile o dükkân veya mağazanın bulunduğu mahalle ahâlisi muteberânından dört neferden mürekkeb bir heyet teşkîl olunarak onlar ma'rifetiyle takdîr ve ta'yîn edilmesi ve ayrıca mahall-i mahsûs olmayıp da derunlarında kadeh ile müskirât satılan arak ve arpa suyu fabrikalarının kiralarına nisbetle iktizâ' eden resmin fakat rub'ı istîfâ' olunması ve resm-i bey'iyyesi Dersaâdet'de 100 ve taşralarda 50 kuruştan aşağı tutan mahaller olur ise bunlardan ale-s-seviyye Dersaâdet'de 100 ve taşralarda 50 kuruş ve panayırlar ile sair açık yerlerde müskirât satmak için me'zûniyet verilenlerden Dersaâdet'de yevmiye onar ve taşralarda kezâlik yevmiye beşer kuruş resim ahz kılınması ve tezkere almaksızın müskirât mahalli açanlardan lâzım gelen resmin ahzından başka resm-i mezkûrun bir misli ve bu hareketin tekrarına mütecâsir olanlardan üç misli cezâ-yi nakdî alınması karârlaştırılarak nizâmnâme-i mezkûrun bu maddeleri o vechile tashîh vesair bazı mahalleri îcâbına göre ıslah ve tavzîh ile yeniden bir nizâmnâme kaleme alınıp lede'l-istizân nizâmnâme-i mezkûrun gerek Dersaâdet ve gerek taşralarda geçen mâh teşrinievvelin 12. gününden itibaren mevkı-i icrâ'ya konularak ahkâmının mer'iyy-ül-icrâ tutulması husûsuna irâde-i seniyye-i hazret-i padişahi müteallik ve şerefsudûr buyurularak Hariciye Nezâret-i Celîlesi cânib-i âlisinden sefaretlere teblîgat-ı lâzime icrâ' kılınmış olmasıyla ahkâm-ı mündericesine tevfîkân icrâ'-yı muâmeleye mübâderet olunması, fi 7 Cemâziyelâhir sene 1284 (6 Ekim 1867) tarihiyle muvaşşehan şerefvürûd eden tezkere-i sâmiye-i cenâb-ı vekâletpenâhide emir ve irade buyurulmuş ve işbu resm-i bey'iyye için müceddeden tezkere tab' ettirilmekte bulunmuş ise de bu tezkerelerin ikmâl-i tab'ı zamana muhtaç olduğundan geçen sene her tarafa gönderilen bey'iyye duhân tezkerelerinin bâlâsında olan duhân kelimesi çizilip üstüne müskirât lafzı yazılarak ve açık olan yerleri usûl ve îcâbı vechile doldurularak müskirât bey'iyyesi için isti'mâl olunması, fi 15 Zilhicce sene 1282 (1 Mayıs 1866) tarihinde umumen bildirilmiş olduğundan müceddeden tab' olunmakta olan tezkerelerin hitâmıyla irsâline kadar sûret-i muharrere vechile mezkûr duhân bey'iyye tezkerelerinin isti'mâl ve panayırlar ile sair açık yerlerde müskirât satacaklara îtası lâzım gelecek tezkereler dahi zikrolunduğu vechile duhân kelimesi çizilerek üstüne müskirât lafzı yazılıp mezkûr bey'iyye duhân tezkerelerinden verilmesi ve her kaç gün için verilecek ise bâla-yı tezkerede olan hanelerden en sonraki hanede matbû' bulunan şehr lafzı çizilip eyyâm lafzına tebdîl ile mikdârı ve alınacak resmin kemmiyyeti gösterilmesi bi't-tasvip bir tarafı Türkçe ve karşısında Fransızca olmak üzere tab' ettirilen

nizâmnâme-i cedîd nüshalarından sair Rüsûmat Nezâretleri'ne tesyâr ile keyfiyyet iş'âr olunduğu misillû zîr-i nezâreti behiyyelerinde bulunan Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarının adedine nisbetle 40 kıt'a nizâmnâme işbu tahrîrât-ı halisinin o mikdâr nüsah-ı matbû'asıyla beraber bir denge mevzû'n bu defa savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmış olmakla vusûlünde taraf-ı vâlâlarından birer mu'cible mezkûr müdîrlük ve me'mûrluklara israsıyla mücîbince îcâbının bi'l-icrâ' resm-i mezkûrun nizâmnâme-i mezbûr mantığınca ahz ve istîfâ'sına mübâşeret olunmak îcâb eden mezkûr teşrinievvelin 12. gününe kadar nizâmnâme-i âtîk iktizâsınca ve yevm-i mezkûrdan itibaren yeni nizâm îcâbınca kıst-el-yevm hesâbıyla istîfâ' olunması ve eski nizâm üzere Eylül'den Şubat gayetine kadar Eylül taksiti alınmış dükkân ve mağazalardan dahi olacağından o makule dükkân ve mağazalardan dahi mezkûr teşrinievvelin 12. gününden Şubat gayetine kadar olan müddet için müceddeden takdîr olunacak icârelerine göre yeni nizâm hükmünce istîfâ'sı lâzım gelen fazla resmin başkaca ahzolunarak verilmiş olan âtîk tezkerelerin bâlâsına müddet-i mezkûre için yeni nizâm iktizâsınca fazla alınan resmin mikdârı şerhle temhîr kılınarak icmâllerinde keyfiyyetleri tasrîh olunması ve nizâmnâme-i mezkûrun şâyan-ı dikkat ve i'tinâ' olan bir fıkrası dahi resm-i mezkûrun sair eşya ile beraber müskirât satanlardan sunuf-ı selâse üzere istihsâli maddesi olduğundan hîn-i icrâ'atta bundan dolayı bir gûne hile ve hıddaya meydan bırakılmamasına yani üçüncü sınıftan olan bir dükkândan tamamen ve ikinci sınıftan bulunanlardan nısf resm-i be'yiyye alınmak lâzım gelir iken ikinci veyahut birinci sınıftan itibar ile tamam yerine nısf veyahut nısf yerine sülüs resim alınmasıyla veyahut mey-kedelerde öteden beri bulunan ufak tefek inbik ve kazanları serrişte ile o makule mahallere fabrika hükmü verilerek resm-i mezkûrun rub'ı istîfâ' olunmasıyla Hazine-i Celîle'ye iras-ı muzırret kılınmak kaziyesi bulunduğundan bunun gibi veyahut sair türlü nizâmnâmenin ahkâmına mugayir muâmele zuhûruyla emvâl-i Hazine-i Celîle'nin itlafına sebebiyet verilmemesine elhasıl nizâmnâme-i mezkûrun hâvî olduğu ahkâm ve muâmelâtın dahi güzelce mütâlaa olunarak harfbeharf icrâ' kılınmasına kemâl-i i'tinâ' ve dikkatle zerrece mugayir-i hâl ve hareket vukua getirilmemesi ve bu bâbda mahall hükûmetleri tarafından muâvenete ihtiyaç görünüp de mürâcaât vukuunda nizâmnâmenin hangi bendi ahkâmının icrâ'sı için mürâcaât olunur ise nizâmnâmenin ibrâzıyla o bend irâe olunarak öyle mürâcaât kılınması ve şayet bunlar cânibinden muâvenet-i matlubenin icrâ'sında dirig muâmele gösterilecek olur ise zinhâr sükût olunmayıp keyfiyyetin derhal me'mûrlar tarafından müdîrleri ve müdîrler tarafından nezâretleri ve nezâretlerden emânet-i hâlisi cânibine madde ta'yîniyle ve delâil-i kaviyyesinin ityanıyla bilâ-

tehir bildirilerek nizâmnâme-i mezkûr ahkâmının hüsn-i cereyânı esbâb ve vesâil-i mültezimesinin istikmâli husûslarına himmet buyurmaları, fi 6 Recep sene 1284 ve fi 22 Teşrinievvel sene 1283. (3 Kasım 1867)

Müskirât Resm-i Bey'iyye Nizâmnâmesi

Dersaâdet ve Bilâd-ı Selâse ile taşralarda kadeh ve kıyye ile müskirât fürûht edenlerden işbu 1283 senesi Teşrinievvel-i ruminin 12. gününden itibaren (24 Ekim 1867) alınacak resm-i bey'iyyeye dair olup ahkâm-ı mündericesi gerek Devlet-i Âliyye ve gerek düvel-i ecnebîyye tebeası hakkında bilâ-istisna mer'iyy-ül-icrâ olacak nizâmnâmedir.

Madde 1

Dersaâdet ve Bilâd-ı Selâse ve Boğaziçi taraflarında ve Kızıl adalarda ve Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'nin sair şehir ve kasaba ve karyelerinde her kim ki kadeh ve kıyye ile müskirât fürûht etmeyi isteyecek olursa evvelce cânib-i hükûmetten ruhsat istihsâline mecbûr olacak ve bu ruhsat gerek Memâlik-i Mahrûse-i padişâhide ve gerek diyar-ı ecnebîyede mücâzât-ı terhibiyyeye dûçâr olmuş olan eşhâsa verilmeyecektir.

Madde 2

Cami ve tekke ve medrese ve türbelere 100 arşın yakın olan mahallerde ve karakol hanelerin yanı başında ve ne de karşılarında ve sırf İslam mahallelerinde ve umûr-ı zâbîta ve adet-i beldece mahzûr görünen mevkilerde müskirât dükkân ve mağazalarının küşâdına ruhsat verilmeyecektir.

Eşyâ-yı saire olmayıp da yalnız müskirât satılan mahallerin fakat bir kapısı olmak üzere cevânib-i erbaası duvarla muhatt olacaktır.

Zikrolunduğu vechile küşâdında mahzûr görünen müskirât mahallerinin sahîhan mahzûrı olup olmadığı husûsu Dersaâdet'de zabtiye müşirliğinin iki büyük meclisinden müntahap dört azadan mürekkeb komisyonda ve altıncı dâire-i belediye dahilinde ise dâire-i mezbûre meclisinde tedkik olunacak ve bunların vereceği karârdan dolayı ashâbının Bâb-ı-âlî'ye mürâcaâtı dahi câiz olabilecektir.

Taşralarda müskirât mahalli açmak isteyenlere ruhsat-ı mezbûrenin i'tâ' veyahut adem-i îtası maddesi kaza ve sancak ve vilâyet meclislerine muhavvel olup ruhsat-ı mezkûrenin adem-i îtası takdîrinde ol bâbda kendilerine kanaat gelmeyen kesânın kazâ dahilinde ise o kazanın tabii olduğu sancak meclisine ve sancak dahilinde bulunur ise vilâyet meclisine ve vilâyet merkezlerinde ise cânib-i Bâb-ı-âlî'ye mürâcaâtları câiz olacaktır.

Madde 3

Müskirât bey' ve fürûht olunan dükkân ve mağazalar mahall-i umûmiyyeden mâdud olmalarıyla bunları işletmekte olanlar her kimler olur ise olsun derûnlarında bir cinayet veyahut kavga veyahut nizâm ve asâyiş-i umûmiyyeye mugayir sair ef'âl ve hareket vukuunda bâdilerini ahz ve girift etmek veyahut hükûmetçe aranılmakta bulunan eşhâs ele geçirmek veyahut esbâb-ı makbûleye müstenid şübhelere mebnî bazı teftiş ve taharrîler icrâ' etmek için Dersaâdet'de ve gerek taşralarda zabtiye ve altıncı dâire-i belediyede mezkûr dâire me'mûrları her vakit ve saatte mezkûr dükkân mağaza derûnlarına girmeye me'zûn ve muktedir olup fakat zikr olunan teftiş ve taharrîlerin icrâ'sı mutlaka zabit pâyesinde olanlar ma'rifetiyle olması lâzım gelecektir.

Bu bâbda mezkûr dükkân ve mağaza sâhibleri dahi me'mûrîn ve zâbîtan-ı mûmâileyhümâ muâvenet ve icrâ'-yı teshîlât etmeye mecbûr olup eylemedikleri hâlde nizâmen muayyen olan ceza ile mücâzât olunacaklardır. Vezâif-i mezkûrenin icrâ'sı sırasında bir gûne hareket-i itisâfiyye zuhûra getirilecek olur ise şahs-ı mazlumun iştikası üzerine taraf-ı hükûmetten lâyıkıyla tahkik madde olunarak bu bâbda töhmetleri tebeyyün edenler te'dîb olunacaklardır.

Madde 4

Müskirât fürûht olunan dükkân ve mağazalarda sahibi ve hademesinden gayri sair hiçbir kimsenin gece kalıp yatması câiz olmayacaktır. Ve işbu dükkân ve mağazalardan bazılarının birkaç odası olup da sahibi bir müddet-i mahdude ile icar veyahut zuhûrat kabilinden derûnlarına ecnebîlerden bir kimseyi bir müddet kabûl ve iskân edecek olur ise beher defasında

Dersaâdet'de mezkûr dükkân ve mağazanın bulunduğu mevki zâbıta me'mûrundan ve taşralarda dahi hükûmet-i mahalliyeden evvelce bi-l-istîzân birer kıt'a ruhsat tezkeresini almaya mecbûr olacak ve bu tezkereler her hâlde kendilerine meccânen verilecektir.

Madde 5

Müskirât satanlar mağaza ve dükkânlarında kimsenin ihtifa edememesine ve müşterileri taraflarından adâb-ı umûmiyyenin hilâfı olarak bir hâl ve hareket vukua gelmemesine dikkat ve ihtimâm edip böyle bir hâl vukuunda kendileri men'ine muktedir olamadıkları takdîrde zâbîta me'mûrlarına haber vermeye mecbûr olacaklardır.

Madde 6

Puncucu[8] dükkânlarıyla adeta kahveci ve şekerlemeci dükkânlarından başka ale-l-umûm müskirât satılan mahallerin gurub-ı şemsten sonra kapanması iktizâ' edeceğinden hâl ve mahal ve mevsimine göre saat kaçta kapanmaları îcâb eyleyeceği Dersaâdet'de bâb-ı vâlâ-yı zabtiye ile altıncı dâire-i belediye meclisi tarafından ve taşralarda dahi hükûmet-i mahalliye cânibinden ta'yîn olunacaktır.

Madde 7

Müskirât satılan yerlerde gerek kağıt ve gerek sair her nevi lu'biyyât külliyyen ve umumen memnû' olup ama puncucu ve kahveci ve şekerlemeci dükkânlarında yalnız kağıt oyunu ile sair her nevi kumar lu'biyâtı memnû' olacak ve bunlar da Dersaâdet'de ise bâb-ı vâlây-ı zabtiye ile altıncı dâire-i belediye meclisinden ve taşrada ise hükûmet-i mahalliyeden ruhsat-ı mahsûsa istihsâl olunmuş olmadıkça çalgı ve emsâli eğlenceler dahi olmayacaktır.

Madde 8

Yerliden bir kimse müskirât mahalli açmak isteyince Dersaâdet'de ise îcâbına göre bâb-ı vâlâ-yı zabtiyeye veyahut Altıncı Daire-i

[8] Rom veya konyak ile limon ve sıcak sudan mürekkeb müskirât ile ısıtıcı şurup satılan dükkan.

Belediye Meclisi'ne ve taşrada ise hükûmet-i mahalliyeye o bâbda bir istid'ânâme takdimine mecbûr olacak ve tebea-i ecnebîyeden olanların dahi böylece istid'â-nâmeleri mensûb oldukları konsoloshaneleri vesatatıyla takdim olunacak ve işbu nizâmnâmenin birinci ve 2. maddeleri ahkâmına tevfîkân îtası lâzım gelecek ruhsat tahrîren verilerek zecriye nezâretine ibrâz ve îcâb eden resmi istihsâl kılındıktan sonra o mahallin küşadı için iktizâ' eden bey'iyye tezkeresi i'tâ' olunacaktır.

Madde 9

Kadeh ve kıyye ile müskirât satılan dükkân ve mağazalardan kiralarına nisbetle cânib-i mîrî için senevî % 25 bey'iyye resmi alınacak ve gedikli olan mey-kedelerde kemâ-kân müskirât fürûht olunur ise bunlardan resm-i mezkûrun nısfı alınacaktır.

Cânib-i vakfa senevî bir vergi i'tâ' edegelen puncucu dükkânlarıyla emsâli sair dükkân ve mağaza sâhibleri işbu vergiyi kemâ-kân taraf-ı vakfa edâ' edecek ve o bâbda cânib-i vakıftan aldıkları edâ' ilmühaberleri zecriye nezâretine ibrâz olunduğunda kira nisbetiyle alınmış olan resm-i bey'iyyeden bi't-tenzil kendilerine iade kılınacaktır.

Derûnlarında müskirât şurup olunmayıp müşterilerin hanelerine gönderilmek üzere toptan veyahut kıyye ile müskirât satılan mağaza ve dükkânlardan mezkûr bey'iyye resmi alınmayacaktır.

Madde 10

Zecriye nezâreti zikr olunan bey'iyye resminin ta'yîn ve takdîri zımnında her bir dükkân ve mağazanın sahibiyle müsteciri beyninde Hükûmet ma'rifetiyle tanzîm ettirilmiş olan kontratta muharrer kira mikdârını esas ittihâz edecektir.

Böyle Hükûmet ma'rifetiyle tanzîm edilmiş kontrat mevcûd olmadığı veyahut dükkân ve mağaza bizzat sahib-i mülk tarafından işlettirildiği veyahut kontrat mevcûd olup da derûnunda gösterilen kira mikdârının sıhhatinden dolayı zecriye nezâretince şübhe olunduğu sûrette resm-i mezkûrun tahsîldârıyla o dükkân ve mağazanın bulunduğu mahalle ahalisi muteberanından dört neferden mürekkeb bir heyet teşkîl olunarak mezkûr dükkân ve mağazanın icare-i senevîyesi heyet-i mezbûre ma'rifetiyle kemâl-i hakkaniyetle takdîr ve ta'yîn ile bir

kıt'a mazbatası cânib-i nezârete i'tâ' olunacak ve işbu takdîr-i icâre maddesinde cânib-i mîrîye hasar veyahut mağaza ve dükkân sâhib ve müstecirine gadir vuku' ber vechile tecvîz olunamayacağından öyle bir uygunsuzluğun vukuunda heyet-i mezkûre mes'ul kılınacaktır.

Müskirât dükkân ve mağazalarının ber minvâl-i muharrer ta'yîn ve takdîr kılınacak icâre-i senevîyyeleriyle sâhib ve müstâcirlerinin esâmîsi ve makbûl sened ile gedikli olup olmadıklarının kaydı için mahsûsan bir defter tutulacaktır.

Ba'de-zîn bir mağaza ve dükkâna müceddeden gedik vaz' ve nakline dair gerek Hazine-i Celîle-i maliyyeden ve gerek evkâf-ı hümâyûn-ı hazine-i behiyyesinden alınacak gedik sûret ve senetleriyle evrâk-ı saireye resm-i bey'iyyenin istihsâli hakkında itibar olunmayıp o mağaza ve dükkândan ahzı lâzım gelen resm-i bey'iyye tamamıyla alınacaktır.

Tahsîldârlar fakat birinci sene için resm-i mezkûrun tahsîline me'mûr olacaklarından müskirât satanlar gelecek seneler için zecriye nezâretine bizzat kendileri mürâcaât ederek tezkerelerini tecdîd ettireceklerdir.

Madde 11

Otel ve lostariyeler ile lokantalar işbu nizâmnâme mücîbince vaz' ve tahsîs kılınmış olan bey'iyye resminin îtasından muaf tutulacak ise de bunlardan müskirât fürûhtuna mahsûs bir veyahut daha ziyâde odası bulunanlar ile taamdan gayri vakitte müskirât satanlar zîrde beyân olunduğu minvâl üzere müstesna tutulacaktır.

Evvela zikrolunduğu vechile müskirât fürûhtuna mahsûs bir veyahut daha ziyâde odası olan oteller ile lostariyeler ve lokantalar onuncu maddede gösterilen heyet ma'rifetiyle işbu odalar üzerine ta'yîn olunacak icâre-i senevîyeye nisbetle îcâb eden bey'iyye resmini îfâ edecekler ve sâniyen taam vakitlerinin haricinde olarak derûnlarında müskirât satılan oteller ile lostariyeler ve lokantalar dahi zîrde beyân olunan sunuf-ı selâseye tevfîkân icâre-i senevîyelerinin mecmuuna nisbetle resm-i mezkûru edâ eyleyeceklerdir. Müskirâtla beraber derûnlarında sair erzak ve eşya dahi fürûht olunan dükkân ve mağazalar bey'iyye resminin

istihsâli için üç sınıf üzere itibar olunup birincisi erzak ve eşya-yı saireden noksan müskirât fürûht olunan ve ikincisi eşya ve erzâk-ı saire mikdârına müsavi müskirât satılan ve üçüncüsü erzak ve eşya-yı saireden ziyâde müskirât fürüht olunan dükkân ve mağazalardır ki: birinci sınıfa dahil olanlardan resm-i mezkûrun sülüsü ve ikinci sınıfta bulunanlardan resm-i mezkûrun nısfı ve üçüncü sınıftan mâdud olanlardan dahi resm-i mezbûrun tamamı istîfâ' kılınacak ve sunuf-ı meşrûha bâlâda onuncu maddede zikr olunan heyet ma'rifetiyle ta'yîn ve temyiz olunacaktır.

Madde 12

İmbikten çekilmek veyahut kaynatmak ile i'mâl olunan arak ve arpa suyu fabrikaları işbu ma'mûlât-ı vakıalarını fabrika haricinde kâin mevâki'-i saireye nakil ve isâl kılınmak üzere gerek toptan ve gerek kıyye ile fürûht ederler ise resm-i mezkûrun îtasından muaf tutulup fakat bunları fabrika derûnunda şurup ve isti'mâl ettirmek üzere kadeh ile satmak isteyenler icâre-i senevîyesine nisbetle îcâb eden resmini tamamen vermek üzere fabrika içinde buna mahsûs ayrıca bir mahalleri bulunmak lâzım gelecek ve öyle ayrıca mahsûs mahalleri bulunmadığı hâlde bütün fabrikanın kirasına nisbetle iktizâ' eden resmin rubunu te'diye eyleyeceklerdir.

Derûnlarında sarf ve istihlâk olunmak üzere az ve çok müskirât i'mâl eden dükkân ve mağazalardan icâre-i senevîyelerinin mecmuuna nisbetle lâzım gelen bey'iyye resmi tamamen ahz olunacaktır.

Madde 13

Bey'iyye Resmi müskirât mahallini açıp işleten her kim ise sahib-i mülk olsun ve gerek müstecir bulunsun doğrudan doğruya kendisinden alınacaktır.

Madde 14

Beher sene îtası lâzım gelen bey'iyye resminin nısfı Mart ibtidasında ve nısf-ı âhiri dahi Eylül ibtidasında olmak üzere altı aydan altı aya ve zikr olunan tarihlerden bir mâh mukaddemce te'diye olunacak ve bunun hilâfında hareket edenler işbu nizâmnâmenin 17. maddesinde muharrer bulunan cezâ-yı nakdiye dûçâr olacaklardır.

Müddet-i muayyene-i te'diye olan altı mâh zarfında bir kimse müceddeden müskirât mahalli açacak olduğu hâlde vereceği resm-i mezkûr altı mahın hitâmına olan müddete göre olacaktır. Ber minvâl-i muharrer bir senelik Bey'iyye Resmi'nin nısfını verip tezkeresini almış bulunanlardan resm-i mezkûrun nısf-ı âhirini vadesi hulûlünde te'diye etmeyenleri olur ise derhal dükkân ve mağazaları kapattırılıp vermeleri îcâb eden meblâğı tamamen te'diye edinceye kadar küşadına ruhsat verilmeyecektir.

Resm-i mezkûrun istihsâliyle verilecek bey'iyye tezkerelerinde bunu ahz edecek olan kimsenin isim ve memleket ve tâbiiyetiyle mağaza veyahut dükkânın bulunduğu mevkii ve mağaza veyahut dükkân-ı mezkûrun mülk sahibi veyahut müsteciri olup olmadığı ve icâre-i seneviyesinin mikdârıyla alınan resmin kemmiyyeti ve hangi sınıfa dahil olduğu keyfiyyetleri tasrîh olunarak zecriye Nezâret-i mührüyle temhîr olunacak ve işbu tezkerenin hükmü yalnız altı mâh için olup her altı mahta bir kere tevârih-i mukarrereden bir mâh mukaddem îcâb eden resmin îtasıyla tecdîdi lâzım gelecektir.

Madde 15

Müskirât mahalli açmış olan bir kimse altı mâh zarfında ticaretini terk eder veyahut nizâmât-ı mevcûde hilâfında hareketi zuhûruyla mağaza ve dükkânı kapattırılır veyahut bulunduğu mahalden âher mahalle nakl-i ticaret edecek olur ise mukaddema vermiş olduğu resmin istirdâdına hakkı olamayacaktır. Bir kimse resm-i mukarreri te'diye eyledikten sonra dükkân veya mağazasını âher bir kimseye nakil ve terk edecek olur ise bundan tekraren resim alınmayıp fakat mezkûr dükkân veya mağazanın keyfiyyet-i intikali üzerine şerh verilmek üzere selefine verilmiş olan tezkereyi zecriye nezâretine götürüp ibrâz eylemeye mecbûr bulunacaktır.

Madde 16

Bey'iyye tezkeresini almaksızın müskirât mahalli açan veyahut başka eşya satmak üzere açılmış bulunan mahalde kadeh ve kıyye ile müskirât satmaya kalkışan kimselerin o dükkân veya mağazaları Dersaâdet'de ise îcâbına göre bâb-ı vâlâ-yı zabtiye ile altıncı dâire-i belediye meclisi tarafından ve taşrada ise hükûmet-i mahalliye cânibinden set ve temhîr olunup kendileri ihzâr ile işbu

nizâmnâme mücîbince hakkında lâzım gelen muâmele icrâ' kılınacak ve böyle tezkeresiz müskirât satanlar tebea-i ecnebîyeden olur ise bunların dükkân veya mağazalarının set ve temhîri maddesi mensûb oldukları konsoloshanenin inzimâm-ı ma'rifetiyle ve iki nüsha olarak tanzîm ve konsoloshane me'mûruyla Hükûmet me'mûru tarafından imza ve tahtîm olunacak mazbata üzerine icrâ' olunacaktır.

Bu bâbda konsoloshanelerden me'mûr talebi için gündüzün alafranga saat dokuzdan saat üçe kadar vakit ta'yîn olunmuş olduğundan taraf-ı hükûmetten o vechile vakt-i muayyeni içinde konsoloshaneye mürâcaât olunup da konsoloshanece lâzım gelen me'mûrun ta'yîninde her ne sebebe mebnî olur ise olsun avk ve tehir gösterilir veyahut me'mûr-ı mezkûrun îtası dirig olunur veyahut ta'yîn kılınan me'mûr mazbatayı imzalamaktan imtinâ' edecek olur ise keyfiyyetin mezkûr mazbatada tasrîhiyle zikr olunan dükkân ve mağaza İdârenin mes'uliyeti tahtında olmak üzere kapattırılacaktır.

Madde 17

Sebkat eden 16. maddenin ahkâmına mugayir harekette bulunanlardan lâzım gelen resmin ahzından başka resm-i mezkûrun bir misli ve bu hareketin tekrarına mütecâsir olanlardan üç misli cezâ-yi nakdî alınacak ve ondan sonra dükkân veyahut mağazalarının işbu nizâmnâmenin birinci ve 2. maddelerinin ahkâmına mugayir olmadığı sûrette tekraren küşadına ruhsat verilecektir.

Madde 18

İdâre me'mûrları her ne zaman müskirât satanların bey'iyye tezkerelerini görmek isterler ise asla muhâlefet etmeyip mezkûr tezkereyi göstermeye mecbûr olacaklardır.

Madde 19

Bey'iyye tezkeresini zayi etmiş olanlar derhal cânib-i İdâreye istid'â' takdimiyle meccânen an zayi diğer tezkereyi ahz ve istihsâl edecekler ve bunu henüz ahz ve istihsâl etmezden evvel idâre me'mûru tarafından tezkere aranılır ise o günden itibaren yortu günleri dahil olmamak üzere sekiz gün mürûruna dek an zayi

diğer tezkereyi bi'l-ihtisal ibrâz edeceğini müş'ir me'mûr-ı mûmâileyhâ bir kıt'a senet îtasına mecbûr bulunacaklardır.

Her kim ki mezkûr senedin îtasına muhâlefet edip de zikr olunan sekiz gün mehl-i muayyenin hulûlünden sonra tezkere-i zayianın yerine diğerini ibrâz etmeyecek olur ise bu misillûnun hakkında 16. ve 17. maddelerin ahkâmı bilâ-tehir icrâ' kılınacaktır.

Madde 20

Bundan akdem açılmış olan her nevi müskirât mahalleri dahi her husûsta tamamıyla işbu nizâmnâmenin ahkâmı altında bulunacaktır.

Madde 21

Bâlâda zikrolunduğu vechile işbu nizâmnâmenin ahkâm-ı mündericesi kadeh ve kıyye ile müskirât fürûht eden bil-cümle tebea-i saltanat-ı seniyye ile düvel-i ecnebîye tebeası hakkında mer'iyy-ül-icrâ tutulacak olup fakat şu istisna vardır ki bunun hilâfında hareket edenler tebea-i ecnebîyeden olur ise muahedât-ı câriye mücîbince tercümanları hazîr olduğu hâlde bâb-ı zabtiyede istintâk ve muhâkemeleri icrâ' olunacaktır.

Madde 22

Müskirât fürûht olunan dükkân ve mağazaların kiralarına nisbetle takdîr olunacak resm Dersaâdet'de 100 ve taşrada 50 kuruştan aşağı tutanı bulunur ise o makulelerden ale-s-seviyye Dersaâdet'de 100 ve taşrada 50 kuruş resim ahzıyla bey'iyye tezkeresi i'tâ' olunacaktır.

Madde 23

İşbu nizâmnâmenin tarih-i neşrinden sonra gedik vaz' ve nakline dair her ne taraftan olur ise olsun müceddeden ahz ve istihsâl kılınacak senedât muteber tutulmayıp o misillû müskirât mahallerinden iktizâ' eden bey'iyye resmi tamamıyla istîfâ' olunacaktır.

Madde 24

Panayır yerlerinde vesair açık mahallerde müskirât satmak üzere cânib-i hükûmetten ruhsat tahsîl etmiş olan kimseler her bir defasında idâre cânibine mürâcaâtla başka başka bey'iyye

tezkeresini almaya mecbûr bulunacak ve işbu tezkereleri istihsâl edebilmek için panayırın sürdügi müddetçe Dersaâdet ve bilâd-ı selâsede yevmiye onar ve taşrada beşer kuruş resm te'diye edecekler ve işbu tezkereler herhangi panayır için verilmiş ise yalnız o panayır için makbûl tutulup diğer panayırda yaramayacaktır.

Bu maddenin hilâfına hareket edenlerden tezkereyi almak için vermeleri lâzım gelen meblâğın üç misli olmak üzere cezâ-yi nakdî ahz olunacaktır.

Madde 25

Gerek şehir ve kasaba ve karyelerde ve gerek sair her nerelerde olur ise olsun gezgincilik sûretiyle müskirât fürûht etmek katiyyen memnû' olduğundan buna kimse cesaret edemeyecektir, fi 15 Ağustos 1283.

247 Yunan devleti vatandaşlarına tezkeresiz tuz, tütün ve içki alıp satmaları veya kaçakçılık yapmaları durumunda ne şekilde işlem yapılacağı.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede yerli mahsûlü duhân kaçağı hakkında olunacak muâmeleye dair muharrer maddeye atfen gösterilen fi 2 Recep sene 1284 (30 Ekim 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye İdâreye aidiyeti olmadığı cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede muharrer olan Duhân Resm-i Bey'iyyesi Reji'ye ait bulunduğu cihetle bu bâbda Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları tarafından müdâhale olunmamak iktizâ' eder.

Saltanat-ı Seniyye ile Yunan Devleti beyninde mün'akit ahitnamenin 16. ve 17. maddelerinde devleteynden birinin tebeası diğerinin mülkünde gümrükten mal kaçırdığı hâlde işbu kabahatin vuku' bulduğu mülkte mer'iyy-ül-icrâ olan veyahut bundan sonra olacak kavânîn ve nizâmâtın hükûm ve ta'yîn ettiği cezalar sahib-i töhmet hakkında icrâ' olunacağı ve Memâlik-i Mahrûsa'da adet-i kadimeye mebnî esnaflıktan bazısına dahil olan tebea-i Yunaniyye tâbiiyet-i zatiyelerini hıfz ve ibka' ile beraber zikr olunan esnafa dahil olan tebea-i saltanat-ı seniyyenin îfâsına mecbûr ve mahkûm bulundukları Rüsûmat ve mükellef oldukları tekâlîfi tediye ve tesviye etmeye ve esnaf-ı merkûmede icrâ'-yı sanat için bi-l-hâssa mevzu bulunan mecbûriyetleri îfâ etmedikleri hâlde

kendi devlet-i metbuaları sefir ve konsolosları tavassutu vuku' bulmaksızın muhâkeme ve te'dîb olunmaya mecbûr olacağı mestûr olduğu hâlde rüsûmata müteallik husûsat için tebea-i Yunaniye ile bir ilişik zuhûruyla me'mûrları taraflarından mürâcaât vukuunda bazı hükûmetler taraflarından zikr olunan fikarât-ı ahdiyyeye tevfîkân Rüsûmat Me'mûrları'na lâyıkıyla icrâ'-yı muâvenet olunamadığı iş'ârat-ı vakıadan münfehim olmasıyla o bâbda vuku' bulan arz ve ihtâr-ı halisiye mebnî zikr olunan fikarât-ı ahdiyesinin derciyle bâdema ona göre îfâ-yı takyîdât ve teshîlât olunması hakkında me'mûrîn-i mülkiyeye olarak bi't-tastîr fi 10 Ramazan sene 1284 tarihli cevâb-ı alî ile tesyîr buyurulmuş olan evâmirname-i sâmi işbu tahrîrât-ı halisinin sûret-i matbû'asından îcâbı mikdârıyla beraber bâ-muharrerât sair Rüsûmat Nezâretleri'ne gönderildiği gibi dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Vilâyât-ı Celîle'ye hitaben olan üç kıt'a emirnâme-i sâmi dahi sûret-i matbû'a-ı mezkûreden zîr-i nezâret-i behiyyelerinde vaki müdîrlük ve me'mûrluklarının mikdârına nisbetle 40 kıt'asıyla maan ve leffen irsâl ve tesyâr kılınmış ve emir ve iş'âr-ı âlî medlûl-i âlisince bâde-zin tebea-i Yunâniye'den bir kimse yerli ve ecnebî mahsûlü tuz ve tütünü kaçırır iken tutulduğunda yerli mahsûlü duhân kaçağı hakkında fi 2 Recep sene 1284 (30 Ekim 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin 7. ve 8. bentleri ve yerli tuz kaçağı hakkında (139) numaralı ve fi 17 Nisan sene 1283 (29 Nisan 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ve ecnebî tuz ve tütün kaçağı hakkında (140) numaralı ve fi 18 Kânûnusânî sene 1283 (30 Ocak 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmı mücîbince kaçırılan tuz ve tütün zabt ve müsâdere olunduktan başka nizâmen lâzım gelen cezâ-yi nakdîyi derhal te'diye eyledikleri hâlde fibahâ etmedikleri sûrette bunların mahalli hükûmeti ma'rifetiyle hapis ve tevkifiyle îcâbının icrâ' olunması ve tebea-i merkûmeden kıyılmış duhân ile kadch ve kıyye ile müskirât satanlar esnaftan muadderet olmasıyla nizâmen te'diyesine mecbûr oldukları resm-i bey'iyye-i duhân ile resm-i ruhsatiyye-i müskirâtı vaktiyle îfâ etmeyenler olur ise Tebea-i Devlet-i Âliyye hakkında icrâ' olunduğu vechile nizâmına tevfîkân dükkânı kapatılıp cezâ-yi nakdîsi alınmak lâzım geleceğinden bu muâmelenin ve bir de sandalcı ve mavnacı ve saire gibi tuz ve tütün kaçırmaya vasıta olanları haklarında (146) numaralı ve fi 19 Kânûnusânî sene 1283 (31 Ocak 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükmüne tatbîken kezâlik Devlet-i Âliyye tebeası hakkında câri olan kaide ve muâmelenin taraflarından îfâ kılınması lâzım geleceği derkâr bulunmuş olduğundan zikr olunan evâmirname-i sâminin ale-l-usûl nezdinizde bâde'l-kayd mezkûr vilâyâta irsâl ve i'tâ' ile mücîbince iktizâsı îfâ kılınarak hilâf-ı hâl ü harekette bulunulmaması esbâbının istikmâline ve şayet bu bâbda matlub olan icrâ'atta hükûmetlerden asâr-ı

terâhî ve müsâmaha görülür ise sükut olunmayıp derhal keyfiyyetin bu tarafa beyân ve iş'ârına himmet ve i'tinâ' buyurmaları, fi 9 Şevvâl sene 1284 ve fi 22 Kânûnusânî sene 1283. (3 Şubat 1868)

Emirnâme-i Sâmi Sûreti

Saltanat-ı seniyye ile Yunan Devleti beyninde münakit ahitnamenin 16. ve 17. maddelerinde devleteynden birinin tebeası diğerinin mülkünde gümrükten mal kaçırdığı hâlde işbu kabahatin vuku' bulduğu mülkte mer'iyy-ül-icrâ olan veyahut bundan sonra olacak kavânîn ve nizâmâtın hüküm ve ta'yîn ettiği cezalar sahib-i töhmet hakkında icrâ' olunacağına ve Memâlik-i Mahrûse'de adet-i kadimeye mebnî esnaflıktan bazısına dahil olan Yunan tebeası tâbiiyet-i zatiyelerini hıfz ve ibka ile beraber o zanaatta bulunan tebea-i saltanat-ı seniyyenin îfâsına mecbûr ve mahkûm oldukları Rüsûmat ve mükellef bulundukları tekâlîf-i tediye ve tesviye etmeye ve esnaf-ı merkûmede icrâ'-yı sanat için bi-l-hâssa mevzu olan mecbûriyetleri îfâ etmedikleri hâlde kendi devlet-i metbuaları sefir ve konsoloslarının tavassutu vuku' bulmaksızın muhâkeme ve te'dîb olunmaya mecbûr olacağına dair mestûr olan fikarât-ı ahdiyeye bazı mahalde tevfîk hareket ve Yunan Devleti tebeasıyla me'mûrîn-i rüsûmiyye beyninde rüsûmata müteallik bir gûne ilişik zuhûr eder ise muâmele-i lâzımede tereddüt ile muâvenet olunmamakta olduğu Rüsûmat Emânet-i Celîlesi'nden bi't-tezkere ifâde olunmuş ve bu makule takarrür ve teessüs eden ahkâm-ı ahdiyenin tatarruk-ı halelden vikâyası ve me'mûrîn-i rüsûmiyyenin mahzar-ı teshîlât ve muâvenet olması ise îcâb-ı maslahattan bulunarak keyfiyyet bil-cümle vülâd-ı i'zâm hazâretına bildirilmiş olmakla oraca da ona göre îfâ-yı takayyidat ve teshîlâta himmet buyurulması, fi 7 Ramazan sene 1284 ve fi 21 Kânunuevvel sene 1283. (2 Ocak 1868)

248 Bey'iyye vergisini zamanında ödemeyen, tezkeresiz içki satış yeri açan veya başka bir iş yaparken aynı iş yerinde içki satmaya başlayan kişiler hakkında yapılacak işlemler, bu kişilerden alınacak para cezaları, içki satışı yapılan işyerlerini başkalarına devretmek isteyen kişilerin ne şekilde hareket

edeceği.

Bey'iyye resmini müddet-i muayyenesinde te'diye etmeyenler ile bilâ-tezkere müskirât mahalli açan veyahut başka eşya satılmak için açılmış bulunan mahalde kıyye ve kadehle müskirât satmaya kalkışanlardan lâzım gelen resmin ahzından başka resm-i mezbûrun bir misli ve bu hâlin tekrarına mütecâsir olanlardan üç misli olarak cezâ-yi nakdî istihsâl olunması bâ irâde-i seniyye müesses olan Müskirât Resm-i Bey'iyye Nizâmnâmesi'nin 16. ve 17. maddeleri ahkâmı iktizâsından olup ancak bu makule bir veyahut üç kat cezâ-yi nakdî ahzı lâzım gelenlerden bazıları talep olunan meblâğı îtada muhâlefetle sürüncemede bırakmakta ve bu cihetle hasbe'l-nizâm set ve bent olunan müskirât dükkân ve mağazaları birçok müddet kapalı kalmakta ve bunların ekserisinde sahibi olmayıp müstecir bulunduğu cihetle sâlif-üz-zikr kapalı kalan dükkân ve mağazaların sâhibleri müddet-i kontratosu münkaziyye olup âhere icar edeceğinden veyahut kapalı bulunmasından dolayı icaresine destres olamadığından bahisle küşadını talep ederek bi-hakkın sızlanmakta olduklarına binâen işbu nizâmen set ve bent olunan müskirât dükkân ve mağazalar ashap ve müstecirlerinden talep olunan rüsûmatı nihâyet 15 gün mürûruna değin te'diye etmeyenler olur ise duhân bey'iyyesini îtada muhâlefet edenler misillû dükkân ve mağazaları derûnunda mal-ı mevcûdlarından istenilen meblâğın te'diyesine kâfî mikdârının hükûmet-i mahalliyeden ve rüsûmat me'mûrlarından birer adam bulunduğu hâlde fürûht ettirilerek istîfâ'-yı deyn edilmesi ve fakat zikr olunan müskirât dükkân ve mağazaları tütüncü dükkânlarına mukayyes olmayıp derûnunda bulunan müskirât ve eşyâ-yı cüz'î ve kıymetsiz şeyler olduğundan ekseriyesinin mevcûdu istenilen meblâğı îfâya kifâyet etmeyeceği cihetle o vechile set ve bent olunduktan sonra 15 güne kadar talep olunan meblâğı vermeyenlerin müskirât dükkân ve mağazaları derûnunda bulunan eşyalarının minvâl-i muharrer üzere satılarak esmân-ı hâsılası istenilen akçeyi îfâya kifâyet etmediği hâlde küsûr kalacak mikdârının Hükûmet ma'rifetiyle tahsîl olunması husûsunun usûl ittihâzıyla bu makule müskirât satılan dükkân ve mağazalar ashap ve müstecirlerinden tebea-i ecnebîyeden bulunanlar dahi olacağından bu bâbda kendilerine tebliğ keyfiyyet olunmadı yollu mazeret ve muhâlefet vukua getirilmemek için husûs-ı mezkûrun konsolosları vasıtasıyla bil-cümle tebealarına teflhîm ve ilânı zımnında düvel-i mütehabbe sefaretlerine dahi teblîgat-ı îcâbiyyenin icrâ'sı husûsu bi't-tezkere-i muhlisi Bâb-ı-âlî cânib-i sâmisine arz ve iş'âr kılınmış idi. Bu kere fi 24 Rebiülahir sene 1286 (3 Ağustos 1869) tarihiyle müverrihîn şerefvürûd eden tezkere-i samiye-i cenâb-ı vekâletpenahide ber-mûcib-i arz ve

iş'âr iktizâsının icrâ'sı husûsu irade ve izbâr ve o bâbda umum süfera-yı ecnebîyeye müttehidü'l-ma'al olarak i'tâ' olunan takrîrin bir sûreti dahi tesyâr buyurulmuş olmaktan nâşî Meclis-i Rüsûmat'a havâle ile takrîr-i mezbûr mütâlaa olunarak hulâsa-i meâl-i âlisi muâmele-i meşrûhanın tâife-i ecnebîye haklarında dahi tamamî-i icrâ'sı zımnında keyfiyyetin devlet-i metbuaları tebeasına tefhîm ve teblîğ olunması iradesini mutazammın bulunmuş ve mücîbince süfera-yı mûmâileyhüm taraflarından dahi muktezası icrâ' olunmuş olacağı derkâr bulunmuş olduğundan ve saltanat-ı seniyye ile Yunan Devleti beyninde mün'akit ahitnamenin 16. ve 17. maddelerinde Memâlik-i Mahrûse'de adet-i kadimeye mebnî esnaflıktan bazısına dahil olan tebea-i Yunaniyye tabiyyet-i zatiyelerini hıfz ve ibka' ile beraber zikr olunan esnafa dahil olan tebea-i saltanat-ı seniyyenin îfâsına mecbûr ve mahkûm bulundukları Rüsûmat ve mükellef oldukları tekâlîfi te'diye ve tesviye etmeye ve esnaf-ı merkûmede icrâ'-yı sanat için bi-l-hâssa mevzu bulunan mecbûriyetleri îfâ etmedikleri hâlde kendi devlet-i metbuaları sefir ve konsolosları tavassutu vuku' bulmaksızın muhâkeme ve te'dîb olunmaya mecbûr olacağı mestûr olduğu cihetle bunların hakkında ona göre muâmele olunması bu bâbda me'mûrîn-i mülkiye olarak istihsâl kılınan o emirnâme-i sâmiyenin leffiyle (247) numaralı ve fi 22 Kânûnusânî sene 1283 (3 Şubat 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizle bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne tavsiye ve iş'âr kılındığından bundan böyle gerek Devlet-i Âliyye tebeasından olsun ve gerek tebea-i Yunaniyye'den bulunsun bu makule müddet-i muayyenesinde bey'iyye resmi te'diye etmeyenler ile bilâ-tezkere müskirât mahalli güşâd eden ve hilâf-ı nizâm harekâtta bulunanlardan dükkânları set ve bent olunduktan 15 gün mürûruna değin talep olunan rüsûmatı i'tâ' etmeyenlerin hükûmete bi'l-müracaa iktizâ' eden me'mûrun ahzıyla ber-vech-i muharrer Rüsûmat Me'mûrları'ndan bir adamı mevcûd bulunduğu hâlde dükkân ve mağazaları derûnunda mevcûd mallarının sahibi huzurunda fürûht ettirilerek esmân-ı hâsılasından istîfâ'-yı deyn edilmesi ve kifâyet etmediği hâlde küsûrunun ma'rifet-i hükûmetle istihsâl kılınması ve fakat düvel-i saire tebeasından olur ise dükkân ve mağazada bulunan ecnebî tuzunun müsâderesi hakkında kezâlik me'mûrîn-i mülkiyeye olarak tastîr buyurulan evâmirname-i samiyenin leffiyle irsâl olunan (559) numaralı ve fi 12 Kânunuevvel sene 1282 (24 Aralık 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizde ta'yîn olunduğu vechile bu muâmelenin icrâ'sından mukaddem cânib-i hükûmetten vakit ve saat ta'yîniyle devlet-i metbuaları konsoloshanesine haber gönderilerek taraflarından dahi bir me'mûr hazîr olduğu hâlde muâmele-i meşrûhanın icrâ' olunması husûsunun ta'mîmen iş'ârı meclis-i mezbûrda tezekkür ve tensîb edilerek keyfiyyet sair

Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve zîr-i nezâret-i vâlâlarında bulunan müdîrlük ve me'mûrlukların adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin beş kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen savb-ı vâlâlarına tesyâr kılınmış olmakla bunların taraf-ı vâlâlarından bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâ'sıyla mücîbince icrâ'-yı iktizâsı husûsuna himmet buyurmaları, fi 8 Cemâziyelevvel sene 1286 ve fi 4 Ağustos sene 1285. (16 Ağustos 1869)

249 **Bey'iyye vergisini ödemediği için kapatılan işyerlerinin uzunca süre kapalı kalmasından dolayı sözkonusu işyerlerini kiraya veren mal sahiplerinin bu durumdan zarar gördüğü, kapatılan mağaza ve dükkân sahiplerinin zarar görmemesi ve bu işyerlerine kesilen para cezalarının bir an önce tahsil edilmesi açısından sözkonusu para cezalarını 15 gün içinde ödemeyen işyerlerinin Hükûmet ve Rüsumat memurları gözetiminde açılması ve içindeki eşyalar satılarak devlet alacağının tahsil edilmesi, eksik kalan kısmın borçludan tahsil edilmesi.**

Müddet-i muayyene-i nizâmiyyesinde Bey'iyye Resmi'ni vermeyen müskirât mağaza ve dükkâncılarla tezkere almaksızın müskirât mağaza ve dükkânı açan veyahut eşya-yı saire fürûhtı için açılmış mahallerde kıyye ve kadeh ile müskirât satanlardan lâzım gelen Bey'iyye Resmi'nin ahzından başka resm-i mezbûrun bir misli ve bu hâlin tekrarına mütecâsir olanlardan üç misli cezâ-yi nakdî alınması Müskirât Resm-i Bey'iyye Nizâmnâmesi'nin 16. ve 17. maddeleri ahkâmından olup ancak o makule eşhâstan bazıları işbu cezâ-yi nakdînin te'diye ve îfâsında taannüd ve muhâlefet ettiklerinden kapatılan dükkân ve mağazaları müddet-i medîde kapalı kalmakta ve bunların ekseri müstecir olduğu cihetle mahall-i merkûme mesdûdiyetinden dolayı mal sâhibleri sızlanmakta olmalarıyla bâdema o misillû nizâmen kapatılan mağaza ve dükkân ashap ve müstecirleri tahsîli lâzım gelen cezâ-yi nakdîyi vermez ise 15 gün imhal olunup eyyâm-ı merkûme hitâmında te'diye etmediği hâlde Tebea-i Devlet-i Âliyye ile Yunan Devleti tebeasından olanlar için yalnız hükûmet-i seniyyeye ihbâr ile iktifâ' olunup ve düvel-i saire tebeasından bulunanlar için devlet-i metbuası konsoloshanesine haber verilerek bir adam celb edilip Hükûmet ve rüsûmat me'mûrları hazır oldukları hâlde mağaza veyahut dükkânı küşâdıyla derûnunda bulunacak eşyadan esmânı cezâ-yi nakdî-i matluba kifâyet edecek kadarının fürûhtuyla esmânından istîfâ'-yı matlub olunması ve eşya-yı mevcûda kifâyet etmediği takdîrde üst tarafının ma'rifet-i hükûmetle kendisinden tahsîl edilmesi husûsuna bi-l-istîzân

müteallik buyurulan irâde-i aliyye üzerine keyfiyyet (248) numaralı ve fi 4 Ağustos sene 1285 (16 Ağustos 1869) tarihinde ta'mîmen Rüsûmat Nezâretleri'ne bildirilmiş ise de o vakit nasılsa Vilâyât-ı Celîle'ye evâmirname-i sâmi istihsâl ve irsâl olunamamış ve bu sûret ise Rüsûmat Me'mûrları taraflarından bu bâbda hükûmete vuku' bulacak mürâcaâtın adem-i tervîcini mudî olacağı derkâr bulunmuş olduğundan keyfiyyet be-tekrar Bâb-ı-âlî'ye arz ve iş'ârıyla bu kere fi 9 Recep sene 1289 (12 Eylül 1872) tarihiyle şerefsadır olan cevab-ı sami-i cenâb-ı vekaletpenahîde o bâbda testîr ettirilen evâmirname-i saminin tesyir kılındığı beyân-ı âlisiyle icrâ'-yı îcâbı irade ve iş'âr buyurulmuş ve evâmirname-i sami-i mezkûr lede'l-mütâlaa meâl-i samileri mukaddem ki irâde-i aliyyenin derciyle beraber ber-vech-i meşrûh böyle bir hâl vuku'u ile me'mûrîn-i rüsûmiyye taraflarından mürâcaât olunduğu takdîrde muâmele-i mukteziyenin îfâ kılınması iradesinden ibâret olmasıyla bunlar işbu tahrîrât-ı halisînin nüsah-ı matbû'asından îcâbı mikdârıyla beraber bâ-muharrerât sair Rüsûmat Nezâretleri'ne gönderildiği misillû zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin iki vilâyete olan evâmirnamenin nüsah-ı matbû'a-i mezkûreden lüzûmu mikdârıyla maan ve leffen savb-ı vâlâlarına gönderilmiş olduğundan mezkûr evâmirname-i sâmiye ale-l-usûl nezdinizde olan defter-i mahsûsuna kaydı bâde'l-icrâ' vilâyetlere ve nüsah-ı mezkûrenin dahi bâ-mu'cib lâzım gelen idârelere îsal ve isrâsıyla her tarafça ber mantık-ı irâde-i aliyye harekete dikkat ve i'tinâ' olunması, fi 15 Ramazan sene 1289 ve fi 4 Teşrînisânî sene 1288. (16 Kasım 1872)

Emirnâme-i Sâmi Sûreti

Müskirât Nizâmnâmesi hükmünce müddet-i muayyenesinde Bey'iyye Resmi'ni te'diye etmeyenler ile bilâ-tezkere müskirât mahalli güşâd eden ve hilâf-ı nizâm harekâtta bulunanlardan dükkânları sedd ü bend olunduktan 15 gün sonra cezâen istihsâli mukarrer olan üç misli resmî i'tâ' etmeyenlerden tebea-i Devlet-i Âliyye ile Yunan Devleti tebeasından olanlar için yalnız Hükûmet-i seniyeye ihbâr ile iktifâ' olunup ve düvel-i saire tebeasından bulunanlar için devlet-i metbuası konsoloshanesine haber verilerek bir adam celb edilip Hükûmet ve Rüsûmat Me'mûrları hazır oldukları hâlde dükkân ve mağazaları güşâd olunarak derûnunda mevcûd bulunan eşyadan cezâ-yi nakdîye kifâyet edecek mikdârının fürûhtuıyla istîfâ'sı ve eşya-yı mevcûda kafi olmadığı sûrette küsûrunun Hükûmet ma'rifetiyle sahibinden tahsîl kılınması mukaddemâ ittihâz olunan usûl

iktizâsından olarak o bâbda Rüsûmat Emânet-i Behiyyesi ile iktizâ' edenlere ve bil-cümle düvel-i mütehabbe sefaretlerine teblîgat-ı lâzime icrâ' kılınmış olmak zîr-i idâre-i behiyyelerinde bulunan mahallerce dahi böyle bir hâl vuku'u ile me'mûrîn-i rüsûmiyye taraflarından mürâcaât olunduğu takdîrde muâmele-i makziyenin îfâsına himmet ve i'tinâ' buyurulması, fi 7 Recep sene 1289 ve fi 29 Ağustos sene 1288. (10 Eylül 1872)

250 Bazı meyhanecilerin ellerindeki içki satış tezkerelerini zamanında yeniletmediği, para cezalarını yatırmayan bu kişilerin ölmesi durumunda cezaların tahsil edilemez duruma geldiği.

Bazı mahallerde bulunan meyhaneciler yedlerinde bulunan bey'iyye tezkerelerini nizâmına tevfîkân vakt-i muayyeninde Rüsûmat İdâreleri'ne ibrâzıyla tecdîd ettirmemelerinden dolayı kendilerinden ahzı îcâb eden cezâ-yi nakdîler derhal tahsîl olunmayarak aradan vakit geçirilmesinden nâşî o mâkule cezâ-yi nakdîler ashâbının bil'âhire vefâtı ve me'mûrîn-i rüsûmiyyenin tebdîlâtı vuku' cihetiyle tahsîli kabil ve mümkün olamamakta olduğundan bu yolda Bâb-ı-âlî cânib-i samisine vuku' bulan arz ve iş'âr üzerine fi 5 Zilhicce sene 1291 (13 Ocak 1875) tarihiyle şerefvarid olan cevab-ı samide bu makule cezâ-yi nakdîlerin bilâ-tehir tahsîline i'tinâ' olunması husûsu ta'mîmen me'mûrîn-i mülkiyeye teblîğ kılındığı beyân-ı alîsiyle iktizasının îfâsı emir ve iş'âr buyurulmuş olmasıyla Meclis-i Rüsûmat'a lede'l-havâle her nevi cezâ-yi nakdîlerin bilâ-tehir ashâbından tahsîl olunması lâzımeden ve işbu emir ve iş'âr-ı âli-yi vekâletpenâhi üzerine me'mûrîn-i mülkiye tarafından maslahat bir derece daha nazar-ı i'tinâya alınacağı bedîhîyâttan bulunmuş olduğundan ba'de-zîn o makule cezâ-yi nakdîlerin bâ-ma'rifet Hükûmet ashâbından bilâ-tehir istihsâliyle sürüncemede bırakılmaması emrinde me'mûrîn-i rüsûmiyye tarafından dahi müteyakkız-âne ve mukaddemâne hareketle dikkat olunması husûsunun ta'mîmen iş'ârı lüzûmu meclis-i mezkûrdan ifâde olunmuş ve keyfiyyet diğer Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr kılındığı gibi işbu tahrîrât-ı halisinin nezâret-i behiyyelerinde vaki Rüsûmat İdârleri'nin adedine nisbetle 20 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen gönderilmiş olduğundan bunların bâ-mu'cib zikr olunan idârelere isrâsıyla mücîbince îfâ-yı vazifeye dikkat olunması husûsuna himmet buyurmaları, fi 7 Muharrem sene 1292 ve fi 2 Şubat sene 1290. (14 Şubat 1875)

251 Bey'iyye vergisini zamanında ödemeyen veya tezkeresiz içki satış yeri açan veya başka bir işle uğraşırken o işyerinde içki satmaya başlayan kişilerden verginin aslına ilave olarak birincisinde bir misli, ikincisinde üç misli para cezası alınması, ihbarcılara ödeme yapılması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede müddet-i muayyenesinde Bey'iyye Resmi'ni te'diye etmeyenler ile bilâ-tezkere müskirât satanlardan alınacak birer misli cezâ-yi nakdîlerin nısfının muhbirlere îtası gösterilmiş ise de birer misli olarak alınacak cezâ-yi nakdîlerin tamamen muhbirlere verilmesi (253) numaralı ve fi 7 Ağustos sene 1285 (19 Ağustos 1869) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Müskirât Resm-i Bey'iyye Nizâmnâmesi'nin 16. ve 17. maddeleri ahkâmınca Bey'iyye Resmi'ni müddet-i muayyenesinde te'diye etmeyenler ile bilâ-tezkere müskirât mahalli açan veyahut başka eşya satılmak için açılmış bulunan mahalde kıyye ve kadehle müskirât satmaya kalkışanlardan lâzım gelen resmin ahzından başka resm-i mezbûrun bir misli ve bu hâlin tekrarına mütecâsir olanlardan üç misli olarak cezâ-yi nakdî istihsâl olunması mukarrer olup bunları haber verecek muhbirlere nesne îtasına dair nizâmnâme-i mezbûrda bir gûne sarâhat olmadığına ve böyle hilâf-ı nizâm müskirât satanlardan gerek bir misli ve gerek üç misli olarak alınacak cezâ-yi nakdîden muhbirlere ihbâriyye îtası takdîrinde tezyid-i şevk ve gayretleriyle teksîr-i vâridâtı mücîb olacağına binâen o bâbda bâ-tezkere-i muhlisî vaki olan arz ve iş'âr üzerine fi 5 Cemâziyelevvel sene 1285 (24 Ağustos 1868) tarihiyle müverrihan şerefvârid olan tezkere-i samiye-i cenâb-ı vekâletpenâhide bundan böyle o makule mugâyir-i nizâm müskirât fürûht edenlerden ber-minvâl-i muharrer istihsâl olunacak cezâ-yi nakdînin nısfının îrâd kaydıyla nısf-ı diğerinin muhbirlere verilmesi husûsu irade ve ferman buyurulmuş olduğundan o vechile hilâf-ı nizâm müskirât satanlardan lâzım gelen resmin ahzından başka mezkûr maddeler ahkâmınca gerek bir misli ve gerek üç misli olarak alınacak cezâ-yi nakdî nısfının asıl resm ile beraber ber-mu'cib-i irâde-i aliyye îrâd kaydıyla nısf-ı diğerinin muhbirlere îtası lüzûmunun Rüsûmat Nezâretleri'ne ta'mîmen iş'ârı lâzım geleceği bi'l-havâle Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde olunarak keyfiyyet sair Rüsûmat Nezâretleri'ne izbâr ve zîr-i nezâret-i vâlâlarında bulunan müdîrlük ve me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla bunların taraf-ı vâlâlarından bâ-mu'cib mezkûr idârelere irsâliyle ber-mu'cib-i irâde-i aliyye iktizâ-yı hâlin

icrâ'sına i'tinâ' ve himmet buyurmaları, fi 18 Recep sene 1285 ve fi 22 Teşrinievvel sene 1284. (3 Kasım 1868)

252 Bazı kişilerin kendi ürettikleri içkileri bey'iyye vergisi vermeksizin evlerinde sattığı, bu kişiler hakkında ne şekilde işlem yapılacağı, tezkeresiz içki satan kişiler hakkında birinci defasında içki satılan yerin kirasının %25'i oranında bey'iyye vergisi talep edilmesi, ikinci defasında ise bunun üç misli para cezası alınması.

Bazı mahallerden ahâlinin kimisi i'mâl ettikleri müskirâtı Resm-i Bey'iyye vermeksizin hanelerinde kadeh ve kıyye ile satmakta bulunduklarından bunların hakkında ne vechile muâmele olunmak lâzım geleceğine dair bazı Rüsûmat Nezâretleri tarafından vuku' bulan istifsâr ve o bâbda Meclis-i Rüsûmat'da cereyân eden müzakere ve karâr üzerine keyfiyyet Bâb-ı-âlî'ye arz ve iş'âr olunmuş idi. Bu kere fi 25 Şaban sene 1285 (11 Aralık 1868) tarihiyle müverrihan şerefvârid olan tezkere-i samiye-i cenâb-ı vekâletpenâhide husûs-ı mezkûrun men'i ve mütecâsirleri hakkında lâzım gelen muâmelenin ta'yîn ve icrâ'sı husûslarını âmir meclis-i mezkûr karârı ve Şura-yı Devlet tensibi üzerine ta'mîmen tastîr buyurulan evâmirname-i samiye mahallerine li-ecli'l-irsal savb-ı muhlisiye tesyâr buyurulduğu emr ve iş'âr buyurulmuş ve lede'l-mütâlaa mazmun emr ve irâde-i hazret-i sadâretpenâhi vâridât-ı rüsûmiyyenin teleften muhâfazası farîzadan olduğu gibi hanelerde ve mey-kedeler gibi müskirât satılması zabıtaca mahzûrdan sâlim olmayacağından hem Bey'iyye Resmi'nin tedennîden ve hem de istirahat-ı amme kaziye-i matlubesinin halelden vikayesi zımnında evvel emirde hükûmât-ı mahalliye cânibinden bir mâh müddet mehl i'tâ' ve onun hitâmında bu makule haneler derûnunda müskirât fürûhtunun memnû'iyyeti herkese i'lân ve inbâ ve tenbîhât-ı mukteziye îfâ olunarak bu müddet bittikten sonra hilâf-ı tenbîhât yine hanesi derûnunda müskirât satanlar bulunur ise me'mûrîn-i rüsûmiyye cânibinden mahalleri hükûmetine bi'l-ihbâr ta'yîn olunacak me'mûrlar ile birlikte hanelerine azimetle bulunacak müskirât ve kadeh ve şişeler alınarak mahalli meclisine getirilip oraca dahi muayene ile müskirât satıldığı ezher-i cihet tahakkuk edildiği hâlde Bey'iyye Nizâmnâmesi'nin 17. bendi hükmüne ve tezkeresiz müskirât satanlar hakkında olan kaide-i cezaiyyeye tevfîkân birinci defasında satılan mahallin takdîr olunacak kirasının % 25'i nisbetiyle Bey'iyye Resmi'nin bir misli ve ikinci defasında üç misli olarak cezâ-yi nakdî istihsâl olunması husûsunu amir bulunmuş ve zikr olunan evâmirname-i sâmiyeden nezâret-i behiyyeleri dahilinde bulunan filan Vilâyât-ı Celîlesi'ne olan bir kıt'ası ile zîr-i nezâret-i

vâlâlarında kâin Rüsûmat müdîrlük ve me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin suver-i matbû'asından 40 adedi leffen tesyîr kılınmış ve keyfiyyet ta'mîmen sair Rüsûmat Nezâretleri'ne dahi bildirilmiş olmakla emirnâme-i sâmi-i mezkûrun ale-l-usûl nezdinizde olan deftere kaydıyla mahalline isâl ve suver-i mezkûrenin dahi zikr olunan müdîrlük ve me'mûrluklara bâ-mu'cib irsâl olunması ve öyle hanesi derûnunda müskirât satanlar şimdi ne kadar var ise hemen bi'l-müracaa hükûmetten alınacak me'mûr ile beraber minvâl-i muharrer üzere icrâ'-yı muktezasına ibtidar ile meclisçe ba'd-et-tahkik o makulelerden birinci defasında hanesinin takdîr olunacak kirasının % 25'i nisbetiyle Bey'iyye Resmi'nin bir misli ve ikinci defasında üç misli olarak tahsîl olunacak cezâ-yi nakdînin (251) numaralı ve fi 22 Teşrinievvel sene 1284 (3 Kasım 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemiz ahkâmına tevfîkân nısfının muhbirlere îtasıyla nısf-ı diğerinin keyfiyyeti tasrîh olunarak icmâle îrâd kayd ve imlâ' ve hangi icmâle konulduğunun bu tarafa inbâ ve bâdema dahi teftiş ve taharrîden kalınmayıp böylece iktizâsının îfâ kılınması ve hanelerde müskirât fürûhtu bütün bütün memnû' olduğundan bilâ-tezkere müskirât satılan mağaza ve dükkânlar gibi bunlarda cezâ-yi nakdî alındıktan sonra müskirât satılamayacağından vech-i muharrer üzere birinci ve ikinci defa cezâ-yi nakdî alınan hanede yine müskirât satılacak olur ise her defasında üçer misli cezâ-yi nakdî tahsîl olunması lâzım geleceğinin sâlif-üzzikr müdîrlük ve me'mûrluklara yazılacak mûciblere derc ve tasrîh edilmesi ve vuku' bulacak mürâcaât üzerine Hükûmet tarafından icrâ'atça bir terâhî ve müsâmaha eseri görülür ise kat'en sükût olunmayıp keyfiyyetin derhal izahen bu tarafa bildirilmesi husûslarına himmet buyurmaları, fi 6 Şevvâl sene 1285 ve fi 7 Kânûnusânî sene 1284. (19 Ocak 1869)

Emirnâme-i Sâmi Sûreti

Tebea-i gayr-i müslimeden bazılarının i'mâl ettikleri müskirâtı, bey'iyye resmini vermeksizin kıyye ve kadeh ile hanelerinde satmakta ve tezkere ahzıyla mey-kede açanların dahi bunların şu muâmelelerini serrişte ittihâz ederek resm-i mezkûru îtada muhâlefet ve onlar gibi hanelerinde müskirât fürûhtuna mücaseret etmekte bulundukları tahkik olunmuştur. Tarife hâcet olmadığı vechile resm-i mezkûr Devlet-i Âliyye'nin başlı vâridâtından olarak telef ve sirkatten muhâfazası lâzımeden olduğu gibi hanelerde mey-kedeler misillû müskirât satılması dahi zâbıtaca mahzûrdan salim olamayacağından bunun ve hem

de istirahât-ı amme-i kaziye-i matlubesinin halelden vikayesi için bir usûl-i mani'a ittihâzı lâzım geldiğinden evvel emirde hükûmât-ı mahalliye cânibinden bir mâh müddet mehl i'tâ' ve onun hitâmında bu makule haneler derûnunda müskirât satıldığının memnû'iyyeti herkese i'lân ve ibna ve tenbîhât-ı mukteziye îfâ olunarak bu müddet bittikten sonra hilâf-ı tenbîhât yine hanesi derûnunda müskirât satanlar bulunur ise me'mûrîn-i rüsûmiyye cânibinden mahalleri hükûmetine bi'l-ihbâr ta'yîn olunacak me'mûrlar ile birlikte hanelerine azimetle bulunacak müskirât ve kadeh ve şişeler alınarak mahallî meclisine getirilip oraca dahi muayene ile müskirât satıldığı ezher cihet tahakkuk eylediği hâlde Bey'iyye Nizâmnâmesi'nin 17. bendi hükmünce ve tezkeresiz müskirât satanlar hakkında müttehiz olan kaide-i cezaiyyeye tevfîkân birinci defasında satılan mahallin takdîr olunacak kirasının % 25'i nisbetiyle Bey'iyye Resmi'nin bir misli ve ikinci defasında üç misli olarak cezâ-yi nakdî istihsâli Rüsûmat Emânet-i Celîlesi'nden vuku' bulan iş'âr üzerine Şura-yı Devlet'de tensîb kılınmış ve keyfiyyet ta'mîmen her tarafa iş'âr olunmuş olmakla usûl-i mebsûtanın vilâyet-i behiyyelerince dahi ale't-tevâli icrâ'sına ve onunla beraber me'mûrîn-i mûmâileyhümün şu usûli suisti'mâl ile birtakım fukarâ'-yı ahâli haklarında îka'-yı mezâlim ve te'diyâta fırsatyâb olamamaları en ziyâde gözetilecek şey olmasıyla o bâbda dikkat-i mütemâdiyenin îfâsına himmet buyurulması bâbında, fi 25 Şaban sene 1285 ve fi 28 Teşrînisânî sene 1284. (10 Aralık 1868)

253 Bey'iyye vergisini zamanında ödemeyen veya tezkeresiz içki satış yeri açan veya başka bir işle uğraşırken o işyerinde içki satmaya başlayan kişilerden alınacak vergi cezasından ihbarcılara ne şekilde ve ne kadar ödeme yapılacağı.

Müskirât Resm-i Bey'iyye Nizâmnâmesi'nin 16. ve 17. maddeleri ahkâmınca Bey'iyye Resmi'ni müddet-i muayyenesinde te'diye etmeyenler ile bilâ-tezkere müskirât mahallî açan veyahut başka eşya satılmak için açılmış bulunan mahalde kıyye ve kadehle müskirât satmaya kalkışanlardan lâzım gelen resmin ahzından başka resm-i mezbûrun bir misli ve bu hâlin tekrarına mütecâsir olanlardan üç misli olarak istihsâl olunacak cezâ-yi nakdînin nısfının îrâd

kaydıyla nısf-ı diğerinin muhbirlere îtası husûsu bi-l-istîzân müteallik buyurulan irâde-i aliyye mantık-ı münîfi vechile (251) numaralı ve fi 22 Teşrinievvel sene 1284 tarihli tahrîrât-ı umûmiyye-i muhlisî ile ta'mîmen iş'âr olunarak o vechile icrâ'-yı muâmele olunmakta bulunmuş ise de sâlif-ül-beyân bir misil olarak istîfâ' olunmakta olan cezâ-yi nakdînin nısfı cüz'i olup muhbirlere mücîb-i teşvik olamadığından ve zaten bundan mîrîye ait olan resm başkaca tahsîl olunduğundan tuz ve duhân cezâ-yi nakdîsi hakkında icrâ' kılınmakta olan kaide-i umûmiyyeye tevfîkân müskirât cezâ-yi nakdîsinin dahi maa-resm kemâ-kân Rüsûmat Me'mûrları ma'rifetiyle bi'l-istihsâl alınacak bir misil cezâ-yi nakdînin tamamen verilmesi tensîb olunarak o bâbda bâ-tezkere-i muhlisi vaki olan arz ve iş'âr üzerine fi 22 Rebiülahir sene 1286 (1 Ağustos 1869) tarihiyle müverrihan vürûd eden tezkere-i samiye-i cenâb-ı vekâletpenâhide bundan böyle gerek bir misil ve gerek üç misil olarak alınacak müskirât cezâ-yi nakdîsinin kema fi's sâbık Rüsûmat Me'mûrları tarafından bi'l-istihsâl marü'l-beyân bir misil cezâ-yi nakdînin tamamen muhbirlere îtası husûsu irade ve ferman buyurulmuş olduğundan o vechile hilâf-ı nizâm müskirât satılan dükkân ve mağazalardan alınacak bir misil cezâ-yi nakdînin tamamının muhbirlere verilmesi ve üç misil olarak istihsâl olunacak cezâ-yi nakdîden dahi kemâ-kân nısfı îrâd kayd olunup muhbirlere fakat nısf-ı diğerinin i'tâ' edilmesi lüzûmunun Rüsûmat Nezâretleri'ne ta'mîmen iş'ârı lâzım geleceği bi'l-hâvale Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde olunarak keyfiyyet sair Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve zîr-i nezâret-i vâlâlarında bulunan müdîrlük ve me'mûrlukların adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisînin 20 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla birer nüshasının taraf-ı vâlâlarından bâ-mu'cib bunlara irsâliyle ber minvâl-i muharrer iktizâ-yı hâlin icrâ'sına i'tinâ' ve himmet buyurmaları, fi 11 Cemâziyelevvel sene 1286 ve fi 7 Ağustos sene 1285. (19 Ağustos 1869)

254 İçki satılan bazı dükkân ve mağazalarda kahve ve çay satılması durumunda bey'iyye vergisinin ne şekilde alınacağı.

Bazı mahallerdeki müskirât dükkân ve mağazalarında kahve ve çay dahi satılmasından dolayı bunların bey'iyye resimlerinin 2. sınıf itibarıyla alındığı anlaşılarak halbuki mezkûr kahve ve lokum ve çay Müskirât Resm-i Bey'iyye Nizâmnâmesi'nin 11. maddesinin fıkra-yı ahiresinde muharrer erzaktan madud olmadığından gelecek 1305 senesi Mart'ının hulûlünde böyle mugâyir-i nizâm hâlin men'-i vuku'u ile Bey'iyye Resmi'nin zayiine meydan verilmemesi zımnında ta'mîmen bazı vesâyânın tebliğine lüzûm görünmüştür. Şöyle ki; zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin mahallerde kıyye ve kadehle

müskirât satılan dükkân ve mağazalarda öyle kahve ve lokum ve çay gibi şeylerin fürûhtundan dolayı resm-i mezbûrun 2. sınıf üzerinden verildiği vaki ise serian men' ile o mâkulelerden her hâlde 3. sınıf itibarıyla Resm-i Bey'iyye alınması ve bir de ekser mahallerde müceddeden müskirât dükkân ve mağazası küşâdında veyahut takdîr olunan icâre-i senevîyenin fahiş olduğundan bahisle Bey'iyye Resmi'nin tenzîli talebinde müceddeden veya ta'dîlen takdîr ve ta'yîn-i fiat maddesi İdârenin ufak me'mûrlarına ihale olunup halbuki şu sûret hükm-i nizâma mugayir ve mahzûrdan gayr-i salim olduğundan bu işin şehir ve kasabâtta mahallî idâremiz ve me'mûrunun taht-ı nezâretinde olmak üzere mezkûr nizâmnâmenin 10. maddesinde gösterildiği vechile bir heyet teşkiliyle esnaftan dahi iki kişi bulundurularak heyet-i mezkûre ma'rifetiyle rü'yet ve icrâ' ettirilmesi ve bazı mahallerde de müskirât dükkân ve mağazacıları mücerred idâreyi iğfâl ile bey'iyye resmini tenzîl kasdıyla dükkân ve mağazalarında müskirât ile beraber erzak ve eşya dahi satacağından bahisle vermekte oldukları bey'iyye resminin tenzîlini şifâhen ifâde ederek idârelerden kolcu gibi bir ufak me'mûrun i'zâmıyla onun tarafından vaki olan ihbâr üzerine muâmele îfâ olunmakta ve müteâkiben o dükkân ve mağaza sâhibleri muvakkaten vaz' eylemiş oldukları erzak ve saireyi kaldırıp yine eski haline koydukları haber alınıp bu dahi yolsuz olduğundan bâdema buralara mahal bırakılmamak üzere öyle tenzîlat icrâ'sı talep edenler olduğu hâlde evvel emirde idârelerimize resmen bir istid'ânâme i'tâ' edip idâremizden i'zâm kılınacak me'mûr tarafından o dükkân veya mağazada ne gibi ve ne mikdâr eşya ve erzak bulundurulduğu mezkûr istid'â-nâmeye derkenâr edilerek kendisiyle sahibi tarafından tahtîm ile onun idârede hıfzıyla ona göre tenzîlâtın icrâ' ve bununla beraber şayet sahibi ileride zikr olunan erzak ve eşyayı tekrar İdâreye haber vermeksizin kaldırarak yine eski haline koydukları tebeyyün eyledikleri hâlde evvelki vermekte olduğu resmin iki katını te'diye edeceklerine dair ashâbından başkaca birer de senet alınarak işbu senet ile mezkûr istid'â-nâmenin idârede bi'l-hıfz ondan sonra arasıra icrâ'-yı tefahhusât ve tedkikat ile eğer verdikleri senede mugâyir hareketleri tebeyyün eylediği takdîrde hükm-i senedin îfâsına teşebbüs ve müsâraat edilmesi ve bir de bazı mahallerde dahi bey'iyye tezkeresiz müskirât satılan mahallerin taharrîsi muâmelesi kezâlik İdârenin kolcu gibi ufak me'mûrlarına tahsîs olunarak bunların şifâhen vaki olan ifâdeleri üzerine îfâ-yı muâmele olunmakta ve bazıları dahi İdâreye birer jurnal i'tâ' etmekteyseler de işbu jurnallere mahsûs idârelerde bir gûne kayd tutulmamakta olduğu haber alınmış olduğundan bâdema o makule jurnaller için idârelerde başkaca bir kayd tutularak ara sıra bunların nazar-ı tedkikten geçirilmesiyle ona göre bu gibi tezkeresiz müskirât satanlara meydan

verilmemesi zımnında sûret-i hâl bu kere ta'mîmen iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrâtın 30 kıt'a nüsah-ı matbû'ası başkaca postaya teslimen tesyâr kılınmış olmakla mücîbince her tarafta ona göre îfâ-yı muâmeleye mezid i'tinâ' buyurulması, fi 7 Rebiülahir sene 1306 ve fi 29 Teşrînisânî sene 1304. (11 Aralık 1888)

EK[9]

Muharrerat-ı Umumiyye-i Rüsumiye Mecmua-i Mücellidesinin 1. cildinin 461. sahifesinde münderic tahrirat sureti.

No. 957

Memâlik-i Mahrûse-i Hazret-i Şahanede bey'iyye tezkeresi olmadıkça hiçbir kimsenin az ve çok kadeh ve kıyye ile müskirât satmaması nizamname-i mahsûsu îcâbından olduğu hâlde bazı mahallerde gezgincilik suretiyle müskirât satılmakta olduğu bazı Rüsûmat Nezâretlerinden iş'ar olunmuş ve bu ise izâa-i varidat-ı ve halkça adab-ı umûmiyyeye mugayir bir hareketi müstelzim olarak gayr-i caiz görünmüş olduğundan Bâb-ı-âlî'ye vaki olan arz ve iş'arı-ı halisiye üzerine ba'de-mâ öyle gezgincilik suretiyle müskirât fürûhtu maddesinin men'i ile bu memnu'iyyetten sonra şu fiile mütecâsir olanlardan nizamat-ı mülkiyeye dair neş olunan tenbihata tevfîk hareket etmeyenler haklarında mer'i olan muamele-i kanûniyeye tatbîken bir beyaz beşlikten beş beyaz beşliğe kadar ceza-yı nakdi istihsâli tensib olunarak keyfiyyet bil-cümle memurin-i mülkiyeye irade ve izbâr kılınmış ve ol bâbda Harciye Nezaret-i Celilesi cânib-i alisinden sefaretlere dahi îfâ-yı tebligat edilmiş olduğu beyan-ı alisiyle iktiza-yı hâlin icrâ'sı bu kerre 16 Muharrem 1283 tarihiyle cevaben şerefvürud eden tezkire-i samiye-i cenab-ı vekaletpenahide emir ve iş'ar ve ol bâbda vülât-ı i'zâm ve mutasarrıfin-i kirâm hazâreti ile elviye kaymakamlarına şeref tastir buyurulan evâmirname-i sami dahi tesyâr buyurulmuş olmaktan naşi Meclis-i Rüsûmat'a ledel-havale suret-i irâde-i aliyenin hükümetlerce icrâ'sına ibtidar olunacağı derkâr ise de müskirât idareleri taraflarından dahi mütebassır-âne hareket olunarak gezgincilik suretinde müskirât fürûht

[9] El yazısı ile yazılıp ilave edilen bir tahrirat olup verilen numara (957) İkinci Takımdaki tahrirat numarasını îfâde etmektedir.

ettirilmemesi ve fürûht edenler olur ise çünki bu memnu'iyyet nizamat-ı belediyeden olduğuna ve böyle hükümetten neşr olunan tenbihata mugayir hareket etmiş olacaklarına binâen ahz olunan ceza-yı nakdi hükümet sandıklarına ait bulunacağından buna müdahale olunmaması lâzım geleceğinin bil-cümle Rüsûmat nazırlarına izbârı bit-tezekkür meclis-i mezburdan ifâde kılınmış ve ol vechile keyfiyyet nezaret-i mûmâileyha iş'ar ve bermuceb-i pusula ....kıta emirname-i sami ile işbu tahrîrât-ı halisinin nezaret-i behiyyeleri dairesinde kâin müskirât idarelerinin miktarına nisbetle ....kıta nüsha-i matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla mezkûr emirname-i samilerin nezd-i alilerinde badel-kayd mahallerine isal ve nüsah-ı mezkûrenin mezkûr idarelere irsâliyle iktizasının icrâ'sına himmet buyurmaları, 7 Safer 1283.

EK[10]

Nezaret-i Aliyye-i Umumiyyeden Dersaâdet Müskirât Nezaretine Varid Olan 220 Müskirât Numaralı ve 25 Şubat 1319 Tarihli Tezkerenin Suretidir.

Dükkan ve mağazalarında müskirât ile beraber erzak ve eşya-yı saire satacağından bahisle bey'iyye resminin tenzîlini talep eden müskirât bayilerinden zikr olunan erzak ve eşyayı idareye haber vermeksizin kaldırdıkları tebeyyün eylediği hâlde evvelki vermekte oldukları resmin iki katını tediye edeceklerine dair ashâbından senet alınması hakkında Rehber-i Muâmelât'ın 254 numarasında mukayyed 29 Teşrînisânî 1304 tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükmü şifâhen terakki olunan emir üzerine şimdiye kadar îfâ olunmadığının ve icrâ' kılınan tahkikat üzerine sınıfları nizamının tayin ettiği dereceye irca' edilen dükkanların ashâbından alınan bey'iyye resimleri miktarını mübeyyin tanzim olunan pusulanın gönderildiğinden bahisle ba'de-mâ umumundan senet alınıp alınmaması istîzânına dair varid olan 250 müskirât numaralı 18 Şubat 1319 tarihli tezkire-i behiyyeleri mütalaa olundu. Tahrîrât-ı umûmiyye-i mezkûreden sarahaten

[10] El yazısı ile yazılıp ilave edilen bir tahrirattır.

muharrer olduğu vechle senet ahzı tenzîl-i sınıf ettirmek için dükkan ve mağazalarında müskirâttan başka muvakkaten erzak ve eşya-yı saire vaz' etmek ve bey'iyye tezkeresi ahzından sonra erzak ve eşya-yı mevzû'yı kaldırmak misilli hile tarîkini iltizâm edenlere karşı bir tedbirden ibâret olup sınıfları öteden beri tayin eden ve usul-i hazıra ve muâmelât-ı ticariyeleri îcâbınca hile isti'mâli ile bey'iyye resminden istifadeyi arzu etmeyeceği tabi bulunan dükkan ve mağazacılardan bu yolda senet ahzına hâcet olmadığı cihetle yalnız ber-vech-i muharrer müracaat-ı vakıaları üzerine nezaretce tenzîl-i sınıfa karâr verilecek olanlardan senet ahzı ile iktifâ' kılınması tavsiye olunur.

TALİMAT

Alkollü içki satış vergisini zamanında ödemeyen veya bey'iyye tezkeresi almaksızın içki satış yeri açan veya başka bir konuda faaliyet gösteren işyerlerinde kadeh veya kıyye ile içki satan kişilerden alınacak vergi, para cezası ve ihbariye işlemlerini izah eden talimat.

Müskirât Bey'iyye Resmi'ni vakt-i muayyeninde îfâ etmeyenlerle bey'iyye tezkeresi almaksızın müskirât mahalli açan veyahut başka eşya satmak üzere açılmış bulunan mahallerde kadeh ve kıyye ile müskirât satmaya kalkışanlardan alınacak Resm-i Bey'iyye ve cezâ-yi nakdîlerle verilecek ihbâriyyeler muâmelâtını tarif eder ta'lîmâttır.

Madde 1

Müskirât Bey'iyye Resmi'ni Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi'nin 14. maddesinde ta'yîn edilen vakitlerde îfâ etmeyenlerin madde-i mezkûr ile zikr olunan nizâmnâmenin 16. maddesi ve (247) numaralı ve fi 22 Kânûnusânî sene 1283 (3 Şubat 1868) ve (248) numaralı ve fi 4 Ağustos sene 1285 (16 Ağustos 1869) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler ahkâmına tevfîkân dükkânları kapatılarak sâlif-üz-zikr 14. madde ile nizâmnâme-i mezbûrun 17. maddesi mücîbince lâzım gelen bey'iyye resimlerinin ahzından başka resm-i mezkûrun birer misli cezâ-yi

nakdî alınarak birer kat alınan resm-i bey'iyyelerin (251) numaralı ve fi 22 Teşrinievvel sene 1284 (3 Kasım 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tevfîkân icmâllere îrâd kaydıyla birer misil alınan cezâ-yi nakdîler (253) numaralı ve fi 7 Ağustos sene 1285 (19 Ağustos 1869) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücîbince muhbirlere i'tâ' olunacak ve bu hareketin tekrarına mütecâsir olanlardan mezkûr 14. ve 17. maddeler ahkâmına tevfîkân lâzım gelen bey'iyye resimlerinin ahzından mâ-adâ resm-i mezbûrun üçer misli cezâ-yi nakdî alınarak mezkûr (251) numaralı tahrîrât-ı umûmiyye mücîbince birer kat alınan resm-i bey'iyyelerin tamamen icmâllere îrâd kaydedileceği gibi üçer misil alınan cezâ-yi nakdîlerin nısfları dahi kezâ icmâllere îrâd kayıt olunarak işbu üçer misil cezâ-yi nakdîlerin nısf-ı diğerleri muhbirlere verilecektir.

Madde 2

Bey'iyye tezkeresi almaksızın müskirât mahalli açan veyahut başka eşya satmak üzere açılmış bulunan mahallerde kadeh ve kıyye ile müskirât satmaya kalkışanların Müskirât Resm-i Bey'iyye Nizâmnâmesi'nin 16. maddesi mücîbince dükkânları kapatılarak nizâmnâme-i mezkûrun 17. maddesi hükmüne tevfîkân lâzım gelen bey'iyye resimlerinin ahzından başka resm-i mezbûrun birer misli cezâ-yi nakdî alınarak birer kat alınan resm-i bey'iyyelerin (251) numaralı ve fi 22 Teşrinievvel sene 1284 (3 Kasım 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücîbince icmâllere îrâd kaydıyla birer misil alınan cezâ-yi nakdîler (253) numaralı ve fi 7 Ağustos sene 1285 (19 Ağustos 1869) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tevfîkân muhbirlere i'tâ' olunacak ve bu hareketin tekrarına mütecâsir olanlardan mezkûr 17. madde mücîbince lâzım gelen bey'iyye resimlerinin ahzından mâ-adâ resm-i mezbûrun üçer misli cezâ-yi nakdî alınarak mezkûr (251) numaralı tahrîrât-ı umûmiyyeye tevfîkân birer kat alınan resm-i bey'iyyelerin tamamen icmâllere îrâd kaydedileceği gibi üçer misli alınan cezâ-yi nakdîlerin nısfları dahi kezâ icmâllere îrâd kayıt olunarak işbu üçer misil cezâ-yi nakdîlerin nısf-ı diğerleri muhbirlere verilecektir.

Madde 3

İşbu ta'lîmâtta tutan ve haber verenlere i'tâ' kılınacağı gösterilen cezâ-yi nakdîlerin (158) numaralı ve fi 31 Temmuz sene 1294 (12 Ağustos 1878) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye zîrinde muharrer olan ta'lîmât mücîbince % 30'ları Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları'na tevzî' ve yetmişleri tutan ve haber verenlere i'tâ' kılınacak ve fakat tutan ve haber verenler Müşterek Muhâfaza Me'mûrları'ndan bulunduğu takdîrde (159) numaralı ve fi 23 Ağustos sene 1305 (4 Eylül 1889) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tevfîkân % 15'leri Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları'na ve yetmişleri muhbirleri olan Muhâfaza Me'mûrları'na ve diğer on beşleri dahi muhbirleri olan Muhâfaza Me'mûrları'nın mâ-fevkinde bulunan Rüsûmat Me'mûrları'na verilecek ancak resm-i bey'iyyelerle cezâ-yi nakdîlerin tahsîli husûsunda masârif-i muhâkeme ve saire vuku' bulur ise tenzîl edildikten sonra küsûrları bu vechile tevzî' ve i'tâ' olunacaktır.

DİZİN

A

Adliye Nezâret-i Celîlesi, 119, 121, 122, 123
Akdeniz, 259
Ankara, 444, 446
Asâkir-i Şâhâne, 202
Âşâr Mültezimleri, 311
Atebât-ı aliye, 247
Avrupa, 310, 311, 312, 313, 373, 381
Aydın, 344
Aynaroz, 359, 360, 361, 363

B

Bâbıâli, 206, 218, 235, 237, 242, 248, 253, 258, 330, 337, 341, 352, 405, 420, 423
Bâbıâlî, 204, 211, 213, 217, 220
Bahr-i Sefid, 69, 211, 287
Bahr-i Siyah, 211
Bey'iyye Resmi, 350, 351, 410, 419, 420, 422, 423, 424, 425, 426, 430
Beyrut, 156, 287
Bingazi, 142
Bulgaristan, 289, 302, 308

C

Cemiyet-i Rüsûmiyye, 196, 265
Ceride-i Havâdis, 199, 209
Ceza Kanûnname-i Hümâyunu, 32, 55, 155

D

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi, 66, 116, 117, 118, 171, 207, 344, 371, 383, 391
Dellaliyye Resmi, 270
Dersaadet, 4, 13, 68, 71, 108, 110, 111, 112, 122, 130, 142, 145, 156, 182, 199, 204, 211, 215, 221, 235, 237, 242, 243, 259, 281, 284, 354, 379, 403, 405, 406, 407, 411, 413, 444, 445
Dersaadet Emtia Gümrüğü'ne, 215
Dersaadet Halici, 211
Dersaadet Liman Dâiresi, 212
Devlet-i Âliyye, 37, 134, 153, 217, 234, 235, 237, 239, 244, 245, 246, 250, 251, 252, 357, 405, 415, 419, 420, 424
Duhuliye Resmi, 187, 200, 234
Düyûn-ı Umûmiyye, 3, 9, 12, 13, 24, 46, 48, 49, 54, 59,

67, 71, 73, 74, 76, 83, 91, 98, 112, 113, 114, 116, 117, 119, 122, 123, 125, 131, 171, 174, 182, 207, 221, 223, 224, 226, 227, 229, 259, 266, 267, 277, 283, 287, 289, 292, 300, 302, 303, 305, 307, 315, 328, 335, 344, 345, 356, 369, 370, 371, 381, 382, 390, 392, 401, 414, 431
Düyûn-ı Umûmiyye Genel Merkezi, 110, 127, 205
Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri, 24, 49, 59, 83, 91, 98, 117, 132, 182, 307, 369, 381, 382
Düyûn-ı Umûmiyye İdaresi, 220
Düyûn-ı Umûmiyye İdâresi, IV, 24, 27, 55, 98, 223, 227, 229, 266, 303, 315, 356, 382
Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları, 46, 54, 67, 71, 112, 116, 122, 221, 401, 414, 431
Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmâniye İdâre Meclisi, 3
Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmaniye İdâre-i Merkeziyyesi, 307
Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmaniye Vâridât-ı Muhassasa İdâre Meclisi, 15

E

Eflak ve Boğdan, 246
Emekli Sandığı, 66

F

Fransızca, 4, 60, 61, 213, 217, 403

G

Galata, 215, 259
Girit, 202, 324, 325, 391
Girit Cezîresi, 391
Gümrük Me'mûrları, 148, 377, 381, 383
Gümrük Muafiyeti Nizâmnâmesi, 356, 357

H

Haliç-i Kostantiniyye, 211
Haremeyn-i Şerifeyn, 247
Hariciye Nezâret-i Celîlesi, 235, 237, 250, 403
Hazine-i Celîle, 37, 113, 117, 134, 136, 137, 154, 156, 200, 202, 222, 237, 256, 322, 325, 331, 340, 357, 372, 373, 391, 396, 404, 408
Hicaz, 159

İ

İdâre-i Merkeziyye, 3, 10, 20, 25, 47, 48, 56, 57, 59, 68, 69, 167, 176, 221, 243, 255, 312, 350
İstanbul, IV, 444
İstinye Körfezi, 211
İzmir, 224, 226
İzmit Körfezi, 215

K

Kanûn-ı Ceza, 36
Karadeniz, 69, 211
Karantina Me'mûrları, 153, 156, 218, 219, 220
Kireçkuyusu, 259
Küçükçekmece, 215

L

Liman Me'mûrları, 221
Liman Reisleri, 153, 156, 220

M

Mal Sandıkları, 137, 157
Maliye Müfettişleri, 130, 131
Mâliye Nezâret-i Celîlesi, 44, 47, 112, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 124, 131, 171, 202, 207, 221, 243, 279, 314, 324, 326, 344, 345, 364, 365, 371, 374, 391, 392
Mecâlis-i İdâre, 23, 118, 121, 123, 392
Meclis-i Rüsûmat, 14, 15, 27, 29, 30, 33, 36, 37, 41, 42, 43, 55, 63, 64, 66, 107, 109, 115, 127, 129, 164, 165, 169, 179, 181, 188, 189, 191, 195, 197, 198, 200, 203, 204, 208, 212, 213, 219, 223, 228, 230, 235, 237, 240, 242, 249, 251, 253, 259, 263, 264, 269, 270, 296, 297, 315, 316, 317, 318, 320, 322, 323, 325, 331, 336, 338, 341, 347, 353, 360, 373, 385, 388, 418, 421, 422, 423, 426
Memâlik-i İrâniye, 244, 245
Memâlik-i Mahrûsa-i Osmanîye, 246
Memâlik-i Mahrûsa-i Şâhâne, 134, 135, 144, 199, 206, 211, 213, 214, 216, 217, 218, 219, 220, 222, 228, 235, 308, 312, 324, 325, 329, 331, 337, 338, 340, 352, 354, 357, 359, 361, 372, 373, 405
Memâlik-i Şâhâne, 156, 188, 212, 216, 221, 229, 236, 237, 244, 246, 252, 256, 259, 268, 272, 274, 302,

306, 307, 324, 326, 327, 372, 373, 387, 391, 397, 398
Memlaha İdâreleri, 35, 55, 164, 165, 166, 169, 177, 180, 182, 195, 197, 198, 199, 206
Merkez-i Nezâret, 4, 127, 172, 205
Mevrid İdâreleri, 256, 257, 260, 346
Mısır, 156, 157, 246, 289, 302, 308, 328, 390
Midilli, 104
Mösyö Lang, 3
Muhâfaza Me'mûrları, 266, 267, 277, 401, 431
Mülhakat İdâreleri, 4, 9, 46, 60, 91, 120, 125, 130, 176, 194, 207, 255, 267, 300, 308, 313
Müskirât Nizâmnâmesi, 291, 293, 294, 297, 298, 346, 352, 354, 364, 372, 383, 385, 388, 389, 420
Müskirât Resmi, 296, 297
Müskirât Resm-i Bey'iyye Nizâmnâmesi, 422, 425, 426, 431
Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi, 279, 283, 286, 287, 290, 291, 293, 297, 302, 315, 329, 340, 343, 345, 352, 364, 365, 369, 370, 372, 374, 385, 397, 398, 430
Müskirât Resm-i Mîrîsi, 279, 282, 284, 285, 286, 329, 340, 344, 345, 348, 354
Müşterek Muhâfaza Me'mûrları, 267

N

Nezâret-i Umûmiyye, 15, 18, 19, 20, 21, 22, 25, 45, 49, 54, 68, 69, 70, 71, 74, 84, 110, 120, 126, 127, 172, 182, 304, 305, 306, 315, 327, 364, 382, 385, 398, 399

Ö

Ömer Faruk, 446

P

Posta ve Telgraf, 53

R

Reji, 116, 117, 131, 267, 414
Reji İdâreleri, 267
Reji Me'mûrları, 131
Resm-i Damga, 112
Resm-i Mîrî Müskirât Nizâmnamesi, 297

Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi, 287, 352, 386, 389
Rum Patrikhanesi, 363
Rumeli-i Şarkî, 247, 248, 289, 308, 328
Rumili-i Şarkî, 302
Rüsûmat, 4, 15, 26, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 41, 43, 49, 51, 54, 56, 62, 63, 65, 66, 71, 73, 107, 108, 110, 111, 115, 116, 117, 125, 127, 128, 129, 134, 162, 164, 169, 177, 179, 181, 188, 190, 191, 195, 197, 198, 199, 200, 201, 203, 204, 206, 208, 212, 213, 214, 217, 218, 219, 220, 223, 228, 233, 234, 235, 237, 239, 240, 242, 244, 245, 247, 248, 250, 251, 252, 256, 258, 259, 262, 265, 266, 270, 271, 277, 280, 294, 296, 298, 309, 312, 314, 316, 317, 319, 320, 322, 323, 324, 325, 327, 329, 330, 331, 334, 337, 338, 341, 347, 350, 351, 353, 354, 356, 357, 360, 362, 363, 368, 371, 373, 376, 379, 381, 382, 383, 384, 386, 388, 391, 392, 394, 396, 401, 404, 414, 416, 418, 420, 421, 422, 423, 424, 426, 431
Rüsûmat Emanet-i Celîlesi, 34, 134, 219, 237, 259, 266, 280, 309, 331, 376, 379, 381, 383, 391, 416, 424
Rüsûmat İdâreleri, 30, 33, 35, 66, 107, 110, 128, 169, 218, 219, 221, 244, 249, 259, 331, 351, 362, 394, 421
Rüsûmat İdâresi, 36, 109, 214, 245, 251, 253, 353
Rüsûmat Me'mûrları, 4, 26, 31, 32, 33, 34, 37, 71, 73, 108, 109, 115, 233, 235, 237, 251, 258, 267, 277, 337, 341, 351, 362, 401, 415, 418, 420, 426, 431
Rüsûmat Nâzırları, 27, 41, 107, 110, 111, 181, 251, 315, 348, 376
Rüsûmat Nezâretleri, 15, 27, 29, 30, 36, 51, 55, 64, 71, 108, 115, 127, 128, 163, 164, 169, 179, 181, 188, 190, 191, 195, 197, 198, 199, 200, 203, 204, 206, 212, 213, 217, 218, 220, 234, 237, 240, 242, 244, 248, 250, 253, 258, 259, 262, 266, 271, 296, 298, 314, 316, 317, 322, 325, 327, 330, 331, 334, 338, 347, 350, 351, 353, 357, 360, 373, 376, 382, 383,

386, 388, 391, 392, 394, 396, 404, 415, 418, 420, 421, 422, 423, 426
Rüsûm-ı Sitte, 3, 4, 9, 42, 44, 45, 47, 56, 60, 62, 67, 116, 166, 167, 174, 175, 178, 180, 202, 205, 225, 227, 243, 279, 281, 301, 324, 345, 349, 350, 351, 375, 376, 379, 384
Rüsûm-ı Sitte İdâreleri, 4, 279, 281, 375, 376, 379
Rüsûm-ı Sitte Nezâreti, 4, 350
Rüsûm-ı Sitte Nezâretleri, 47

S

Salıpazarı, 211
Sandık Emaneti, 42, 62, 116
Sandık Emini, 20, 41, 50, 76, 77, 82, 92, 93, 94, 95, 96, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 144, 146, 152, 155, 157, 173, 188, 190, 233
Sandık Eminleri, 39, 42, 49, 50, 110, 116, 117, 126, 127, 135, 136, 137, 146, 148, 160, 170, 173, 175, 189, 380
Sarayburnu, 215
Selânik Düyûn-ı Umûmiyye Nezâreti, 182
Sırbistan, 211, 246, 252
Sisam, 258, 324, 325, 326, 327
Sivas, 287

Ş

Şûrâ-yı Devlet, 116, 118, 119, 120, 121, 196, 213, 239, 243, 279, 282, 325, 392, 444
Şura-yı Devlet Tanzimat Dâiresi, 364

T

Tanzimat Dâiresi, 121, 291, 325
Tekâüd Sandığı, 66, 69, 113, 115
Tercüman-ı Ahvâl, 209
Tophane-i Âmire, 202, 212, 220
Trablusgarb, 16, 142, 199, 202, 224, 226
Trabzon, 287, 344
Tuz Tâlimatı, 148, 153, 160, 161, 178, 189, 201, 206, 207, 223, 227, 228, 229, 230, 234, 235, 239, 241, 259, 263, 264, 268, 269, 271, 272, 273, 274, 275, 276
Türkçe, IV, 17, 39, 40, 107, 213, 217, 403
Türki, 199

V

Vilâyât-ı Celîle, 109, 117, 124, 213, 218, 264, 344, 415, 420

Y

Yanya, 202, 207, 344, 392
Yenikapı, 215
Yunan, 237, 250, 252, 414, 416, 418, 419, 420
Yunan Devleti, 237, 414, 416, 418, 419, 420

KAYNAKÇA

1) **Rehber-i Muamelât-ı İdare-i Düyûn-ı Umumiyye-i Osmaniye**, Düyûn-ı Umumiyye-i Osmaniye İdaresi, Düyûn-ı Umûmiye-i Osmaniye İdare-i Merkeziyesi Matbaası, İstanbul, 1306.
2) **I. Tertip Düstûr Kılavuzu Osmanlı Devlet Mevzûatı (1839-1908)**, Sağlam, Mehmet Hakan, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, Cilt 1, Birinci Baskı, Dijital Düşler, İstanbul, Ekim 2006.
3) **II. Tertip Düstûr Kılavuzu Osmanlı Devlet Mevzûatı (1839-1908)**, Sağlam, Mehmet Hakan, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, Cilt 2, Birinci Baskı, Dijital Düşler, İstanbul, Ekim 2006.
4) **Düstûr, Tertip 1, Cilt 1**: Düstûr, Matbaa-i Amire'de basılmıştır. Sene 1289.
5) **Düstûr, Tertip 1, Cilt 2**: Düstûr, Cüz-i Sani, Matbaa-i Amire'de tab' olunmuştur. Sene 1289.
6) **Düstûr, Tertip 1, Cilt 3**: Düstûr, Cild-i salis.
7) **Düstûr, Tertip 1, Cilt 4**: Düstûr, Cüz-i rabi', İstanbul, 1296.
8) **Düstûr, Tertip 1, Cilt 5**: Düstûr, Birinci Tertib, Cild 5, 14 Rebîülevvel 1301-26 Receb 1305, 1 Kanûnusani 1299 (1883)-26 Mart 1304 (1888), Başvekâlet Neşriyat Müdürlüğünce tertib olunarak bastırılmıştır, Ankara, Başvekâlet Matbaası, 1937.
9) **Düstûr, Tertip 1, Cilt 6**: Düstûr, Birinci Tertib, Cild 6, 4 Zilka'de 1304-14 Ramazan 1312, 13 Temmuz 1303 (1887)-27 Şubat 1310 (1890), Başvekâlet Neşriyat ve Müdevvenat Dâiresi Müdürlüğünce tertib olunarak bastırılmıştır, Ankara, Devlet Matbaası, 1939.
10) **Düstûr, Tertip 1, Cilt 7**: Düstûr, Birinci Tertib, Cild 7, 15 Şevvâl 1312-14 Zilhicce 1321, 29 Mart 1311-19 Şubat 1319, Başvekâlet Neşriyat ve Müdevvenat Dâiresi Müdürlüğünce tertib olunarak bastırılmıştır, Ankara, Başvekâlet Devlet Matbaası, 1941.
11) **Düstûr, Tertip 1, Cilt 8**: Düstûr, Birinci Tertib, Cild 8, 23 Muharrem 1322-28 Mart 1320, 15 Cemâziyelâhir 1326-1 Temmuz 1324, Başvekâlet Neşriyat ve Müdevvenat Dâiresi Müdürlüğünce tertib olunarak bastırılmıştır, Ankara, Başvekâlet Devlet Matbaası, 1943.
12) **Düstûr, Tertip 1, Zeyl 1**: Düstûr, Zeyl, (1), Matbaa-i Amirede Tab' olundu, İstanbul, 1298.
13) **Düstûr, Tertip 1, Zeyl 1**: Düstûr, Zeyl, (1), Babıali civarında Ebussuud Caddesinde 72 numaralı Mahmut Beyin matbaasında tab' olunmuştur. İstanbul 1299.

14) **Düstûr, Tertip 1, Zeyl 2**: Düstûr, Zeyl, (2), Babıali civarında Ebussuud Caddesinde 72 numaralı Mahmut Beyin matbaasında tab' olunmuştur, İstanbul, 1299.

15) **Düstûr, Tertip 1, Zeyl 3**: Düstûr, Zeyl, (numara 3), Babıali, Şûrâ-yı Devlet Düstûr Encümeni tarafından tertib olunmuştur, Dersaadet, Mahmut Bey Matbaası, 1300.

16) **Düstûr, Tertip 1, Zeyl 4**: Düstûr, Zeyl, (numara 4), Babıali, Şûrâ-yı Devlet Düstûr Encümeni tarafından tertib olunmuştur, Dersaadet, Matbaa-i Osmaniye'de tab' olunmuştur, 1302.

17) **Mütemmim**, 15 Muharrem 1289 (16 Teşrinisani 1287)-8 Receb 1325 (4 Ağustos 1323), İstanbul, Hilal Matbaası, Zilkade 1325.

18) **Düstûr, Tertip 2, Cilt 1**: Düstûr, Tertib-i sani, Cild 1, 24 Cemâziyelâhir 1326-27 Şevvâl 1327, 10 Temmuz 1324-29 Teşrînievvel 1325, Adliye Nezâreti İhsâiyat ve Müdevvenat-ı Kanûniye Müdüriyeti marifetiyle tertib edilmiştir. Dersaadet, Matbaa-i Osmaniye, 1329.

19) **Düstûr, Tertip 2, Cilt 2**: Düstûr, Tertib-i sani, Cild 2, 1 Zilka'de 1327-11 Zilka'de 1328, 1 Teşrînievvel 1325-31 Teşrînievvel 1326, Adliye Nezâreti İhsâiyat ve Müdevvenat-ı Kanûniye Müdüriyeti marifetiyle tertib edilmiştir. Dersaadet, Matbaa-i Osmaniye, 1330.

20) **Düstûr, Tertip 2, Cilt 3**: Düstûr, Tertib-i sani, Cild 3, 12 Zilka'de 1328-21 Şevvâl 1329, 1 Teşrînisânî 1326-1 Teşrînievvel 1327, Adliye Nezâreti İhsâiyat ve Müdevvenat-ı Kanûniye Müdüriyeti marifetiyle tertib edilmiştir. Dersaadet, Matbaa-i Osmaniye, 1330.

21) **Düstûr, Tertip 2, Cilt 4**: Düstûr, Tertib-i sani, Cild 4, 21 Şevvâl 1329-3 Zilhicce 1330, 1 Teşrînievvel 1327-31 Teşrînievvel 1328, Adliye Nezâreti İhsâiyat ve Müdevvenat-ı Kanûniye Müdüriyeti marifetiyle tertib edilmiştir. Dersaadet, Matbaa-i Osmaniye, 1331.

22) **Düstûr, Tertip 2, Cilt 5**: Düstûr, Tertib-i sani, Cild 5, 4 Zilhicce 1330-13 Zilhicce 1331, 1 Teşrînisânî 1328-31 Teşrînievvel 1329, Adliye Nezâreti İhsâiyat ve Müdevvenat-ı Kanûniye Müdüriyeti marifetiyle tertib edilmiştir. Dersaadet, Matbaa-i Osmaniye, 1332.

23) **Düstûr, Tertip 2 Cilt 6**: : Düstûr, Tertib-i sani, Cild 6, 14 Zilhicce 1331-24 Zilhicce 1332, 1 Teşrînisânî 1329-31 Teşrînievvel 1330, Babıali Sadâretuzma Müdevvenat-ı Kanûniye Müdüriyeti marifetiyle tertib edilmiştir. Dersaadet, Matbaa-i Amire, 1334.

24) **Düstûr, Tertip 2, Cilt 7**: Düstûr, Tertib-i sani, Cild 7, 25 Zilhicce 1332-5 Muharrem 1334, 1 Teşrînisânî 1330-31 Teşrînievvel 1331,

Babıali Sadâretuzma Müdevvenat-ı Kanûniye Müdüriyeti marifetiyle tertib edilmiştir. Dersaadet, Matbaa-i Amire, 1336.

25) **Düstûr, Tertip 2, Cilt 8**: Düstûr, Tertib-i sani, Kavanin ve Nizâmat ve Muahhedat ile umûma ait mukavelât ve irâdâtı muhtevidir. Cild 8, 6 Muharrem 1334-16 Muharrem 1335, 1 Teşrînisânî 1331-31 Teşrînievvel 1332, Başvekâlet Müdevvenat Müdüriyeti tarafından tab' ettirilmiştir. İstanbul, Evkaf Matbaası, 1928.

26) **Düstûr, Tertip 2, Cilt 9**: Düstûr, Tertib-i sani, Kavanin ve Nizâmat ve Muahhedat ile umûma ait mukavelât ve irâdâtı muhtevidir. Cild 9, 17 Muharrem 1335-14 Muharrem 1336, 1 Teşrînisânî 1332-31 Teşrînievvel 1333, Başvekâlet Müdevvenat Müdüriyeti tarafından tab' ettirilmiştir. İstanbul, Evkaf Matbaası, 1928.

27) **Düstûr, Tertip 2, Cilt 10**: Düstûr, Tertib-i sani, Kavanin ve Nizâmat ve Muahhedat ile umûma ait mukavelât ve irâdâtı muhtevidir. Cild 10, 15 Muharrem 1336-2 Muharrem 1337, 1 Teşrînisânî 1333-9 Teşrînievvel 1334, Başvekâlet Müdevvenat Müdüriyeti tarafından tab' ettirilmiştir. İstanbul, Evkaf Matbaası, 1928.

28) **Düstûr, Tertip 2, Cilt 11**: Düstûr, Tertib-i sani, Kavanin ve Nizâmat ve Muahhedat ile umûma ait mukavelât ve irâdâtı muhtevidir. Cild 11, 3 Muharrem 1337-24 Cemâziyelâhir 1338-10 Teşrînievvel 1334-15 Mart 1336, Başvekâlet Müdevvenat Müdüriyeti tarafından tab' ettirilmiştir. İstanbul, Evkaf Matbaası, 1928.

29) **Düstûr, Tertip 2, Cilt 12**: Düstûr, Tertib-i sani, Kavanin ve Nizâmat ve Muahhedat ile umûma ait mukavelât ve irâdâtı muhtevidir. Cild 12, 25 Cemâziyelâhir 1338-14 Rebîülevvel 1341, 16 Mart 1336-4 Teşrînisânî 1338, Başvekâlet Müdevvenat Müdüriyeti tarafından tab' ettirilmiştir. İstanbul, Evkaf Matbaası, 1927.

30) **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat** (Eski ve Yeni Harflerle), Develioğlu, Ferit, 19. Baskı (2002), Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 2002.

31) **Kamûs-ı Türki**, Cilt 1-2, Şemsettin Sami, Önsöz Prof. Dr. Ömer Faruk Akün, Alfa Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, Eylül 1998.

32) **T.C. Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Dâire Başkanlığı**, İstanbul.

33) **İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi**, İstanbul.

34) **Beyazıt Devlet Kütüphanesi**, İstanbul.

"İşte Tarih Vakfı, Osmanlı Devleti ve Cumhuriyet Türkiye'si finans tarihine damgasını vuran Düyûn-ı Umumiyye tarihi birincil kaynağını araştırmacılara ayrıntılı bir biçimde sunuyor.
Mehmet Hakan Sağlam'ın gayretleriyle ortaya çıkan bu çalışmanın verileri göz ardı edilerek çağdaş Osmanlı finans tarihini, bu arada iktisat tarihini yazmak olanaksızdır. Osmanlı malî kurumlarının köklü dönüşümler geçirmesine, Maliye Nezareti'nin kendisine çeki düzen vermesine neden olan Düyûn-ı Umumiyye birçok maliyecinin yetişmesinde önemli rol oynamıştır.
Bu doğrultuda Osmanlı 'varidatı' dışarı dönük de olsa önemli ölçüde artmıştır. Bu bağlamda soruna eğilindiğinde, bir yandan küreselleşme sonucu Osmanlı'yı bağımlı kılan Düyûn-ı Umumiyye, öte yandan çağdaş bir finansal yapılanmaya da katkıda bulunmuştur. Osmanlı'nın küreselleşmesine eğilecek araştırmacıların belki de hareket noktası bundan böyle Tarih Vakfı'nın sunacağı ve toplam beş takımdan oluşacak Osmanlı Borç Yönetimi ve Düyûn-ı Umumiyye tarihi belgeleri olmalıdır."

Prof. Dr. Zafer Toprak
Boğaziçi Üniversitesi
Öğretim Üyesi

TARİH VAKFI

TARİH VAKFI YURT YAYINLARI